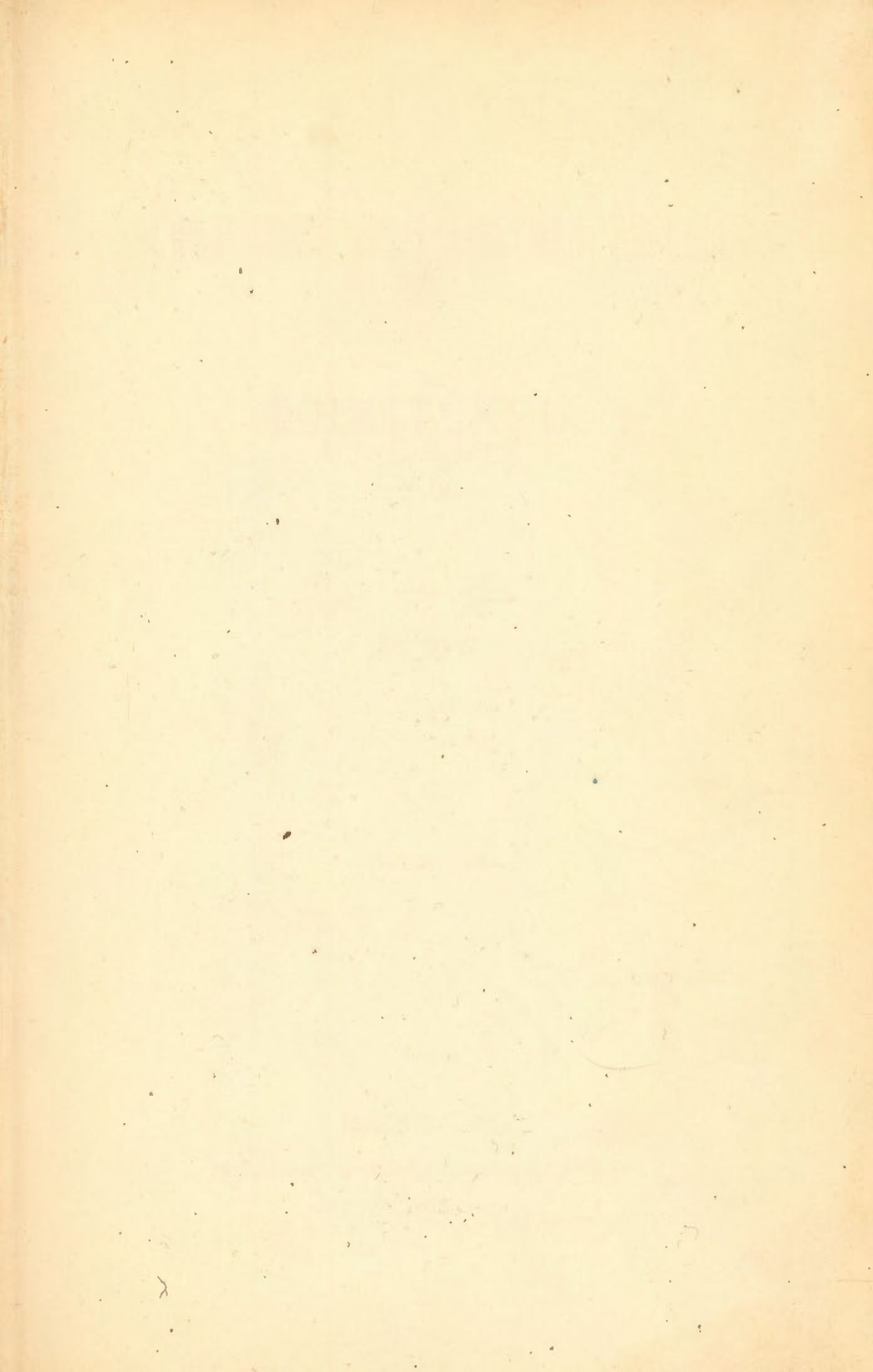

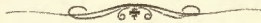
6. 5. 5

SUOMALAISEN KIRJALLISUUDEN SEURAN

TOIMITUKSIA.

61 OSA.

HELSINGISSÄ,

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjapainossa,

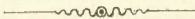
1880.

Unkarin kielen Oppikirja

Tohtori J. SZINNYEI'LTÄ

ja

ANTTI JALAVALTA.

Helsingissä,

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjapainossa,

1880.

Aineistö.

I. Käytönläinen Osa.

			Siv.
1	luku.	Kirjaimet. Ääntäminen. Korke.	1.
2	"	Vokalisointu. Verbien wartalo. Presens.	3.
3	"	Artikkeli. Apuberbi.	5.
4	"	Personali-pronominit. Kieltošana.	6.
5	"	Nominien wartalo. Inessivi. Elativi. Illativi .	8.
6	"	Superessivi. Delativi. Sublativi.	9.
7	"	Adessivi. Ablativi. Allativi.	10.
8	"	Nominien monikon pääte. Nominien wartalo. .	11.
9	"	Allufativi. Infinitivi.	13.
10	"	Objektivi-konjugationi. Presens-ajan objektivi-muoto.	15.
11	"	Dativi. Yhdysperäiset sanat.	17.
12	"	Repetitionia.	19.
13	"	Possessivi-suffixit, (yksi omistettu esine).	20.
14	"	Possessivi-suffixit, (useampia omistettuja esineitä). .	23.
15	"	Genitivin osoittaminen.	25.
16	"	Possessivi-pronominit. Pääte -é.	27.
17	"	Personali-pronominien taiputus. Nekém van.	29.
18	"	Interrogativi- ja relativi-pronominit.	33.
19	"	Demonstrativi-pronominit. Ryhymys-partikkeli.	35.
20	"	Reflexivi-pronomini. Indefiniti-pronominit.	37.
21	"	Perfekti. Verbien wartalo.	40.
22	"	Sanain järjestys lauseessa. Prefixit.	44.
23	"	Repetitionia. „A farkas és az ember“.	47.
24	"	Repetitionia. „Suulas akka“.	49.
25	"	Komparativi. Superlativi.	51.
26	"	Kardinali-laskusanat.	54.
27	"	Ordinali-laskusanat. Muita laskusanan-muotoja.	56.
28	"	Komitativi-Instruktivi. Komitativi. Kauzativi.	60.
29	"	Volativi. Terminativi. Translativi. Essivi.	62.
30	"	Infinitivi possessivi-suffixien kanssa. Plusquam-perfekti.	64.

		Sin.
31	luku. Postpositionit nominativin kanssa.	67.
32	" Postpositionit muitten sijain kanssa. Konditiona- lin presens	70.
33	" Konditionalin perfekti. Imperativi ja konjunk- tivi. Muutoksia wartalosja.	72.
34	" Perfectum historicum. Imperfekti. Futuri.	76.
35	" -ik-verbis.	78.
36	" Johtopäätteet -ó (-ö), -t eli -tt ja -ndó (-ndö).	81.
37	" Johtopäätteet -va (-ve) ja -ván (-vén).	83.
38	" Passivi. Faktitivi-, reflexivi- ja potentialis-verbis.	85.
39	" Johtopäätteet -ás (-és), -ság (-ség), -cska (-cske), -s, -ú (-ü), -talan (-telen) eli -tlan (-tlen), -i ja -gat (-get).	87.
40	" Repetitionia. „Haastelevat kuušet“.	90.

II. Systematillinen Osa.

I.	Artikkeli	95.
II.	Substantivi	95.
III.	Adjektiivi	98.
IV.	Lasusanat	98.
V.	Pronominis	100.
VI.	Verbi	103.
VII.	Adverbis	124.
VIII.	Postpositionit	125.
IX.	Konjunktionit	126.
X.	Interjektionit	126.
XI.	Sananjohdo	127.

III. Lufemisto.

1.	Közmondások.	133.
2.	A kis malac és a farkasok (Népmese.)	134.
3.	A merre én járok . . . (Népdal.)	135.
4.	Nézz, rózsám, a szemembe . . . (Népdal.)	136.
5.	A boltos három lyánya. (Népmese.)	136.
6.	Cserebogár . . . (Népdal.)	140.
7.	Az özike. (Népmese.)	140.
8.	Elbúsúltam . . . (Népdal.)	146.
9.	A koldús-gyermek. <i>Jókai Mór.</i> (* 1825)	147.
10.	Kossuth-nóta. (Népdal.)	149.
11.	Egy bál. <i>Jókai Mór.</i>	150.
12.	Nemzeti dal. <i>Petőfi Sándor.</i> (* 1823 † 1849)	160.

	Élt.
13. Batthyáni halála. <i>Horváth Mihály</i> . (* 1809 † 1878)	161.
14. Szózat. <i>Vörösmarty Mihály</i> . (* 1800 † 1855)	167.
15. Kossuth távozása hazájából. <i>Kossuth Lajos</i> . (* 1802)	168.
16. Szülőföldem szép határa. <i>Kisfaludy Károly</i> . (* 1788 † 1830)	169.
17. A falu rossza. (III felv. 4, 5 jel.). <i>Tóth Ede</i> . (* 1844 † 1876)	170.
18. Zács Klára. <i>Arany János</i> . (* 1817)	176.
19. A kis leány baja. <i>Vörösmarty Mihály</i>	178.
20. Szülőföldemen. <i>Petőfi Sándor</i>	179.
21. Angyal és ördög. <i>Szász Károly</i> . (* 1824)	180.
22. A színészeatről. <i>Greguss Agost</i> . (* 1825)	183.
23. Ez a világ a milyen nagy... <i>Petőfi Sándor</i>	189.
24. Hadnagy uram. <i>Gyulai Pál</i> . (* 1826)	189.
25. Élet, halál. <i>Petőfi Sándor</i>	189.
26. Az özvegy asszony. <i>Tóth Kálmán</i> . (* 1831)	190.
27. Emlék. <i>Gyulai Pál</i>	191.
28. A madár fiaihoz. <i>Tompa Mihály</i> . (* 1817 † 1868)	191.
29. Füstbe ment terv. <i>Petőfi Sándor</i>	192.
30. Ráchel siralma. <i>Arany János</i>	193.
31. Kis leány. <i>Czuczor Gergely</i> . (* 1800 † 1866)	195.
32. A magyarokhoz. <i>Berzsenyi Dániel</i> . (* 1780 † 1836)	196.
33. Szabadság, szerelem! <i>Petőfi Sándor</i>	198.
34. Szegény Zsuzsi a táborozáskor. <i>Csokonai Vitéz Mihály</i> . (* 1773 † 1805)	198.
35. A magyar nemzet. <i>Petőfi Sándor</i>	199.
36. Az apáca. <i>Bajza József</i> . (* 1804 † 1858)	200.
37. A külföld magyarjaihoz. <i>Petőfi Sándor</i>	201.
38. Himfy szerelmei. <i>Kisfaludy Sándor</i> . (* 1772 † 1844)	202.
39. Ha az isten... <i>Petőfi Sándor</i>	202.
40. Hymnus. <i>Kölcsey Ferenc</i> . (* 1790 † 1838)	204.

IV. **Suomalirja.**

I. Unkarilais-suomalainen	205.
II. Suomalais-unkarilainen	263.

V. **Suomalaišten harjoituskappalten atvain (eri mieltona).**

Difaištawia ja lišättäwiä.

Sivu	3	ritwi	15	alh.	šeišoo:	bofaliaa — lue: bofalia
"	7	"	18	ylh.	"	beszell sém — l.: beszell, sém
"	7	"	18	alh.	"	tuonne. — l.: tuonne, funne.
"	7	"	14	"	"	te — l.: të
"	8	"	11	ylh.	"	ó, ö, ú, ü, i, é — l.: ó, ö, u, ú, ü, ő, i, é
"	11	"	1	"	"	sir — l.: sir
"	15	"	4	"	"	venni — l.: venni
"	15	"	7	"	"	irni — l.: irni
"	21	"	12	"	lišää:	vö, wäwö: veje, vejük; fö, pää: feje, fejük.
"	21	"	21	"	šeišoo:	huga — l.: huga, (hug)
"	29	"	8	"	"	tészitek — l.: tészitek
"	33	"	14	alh.	"	iró — l.: iró
"	38	"	11	ylh.	"	jofa, jofainen — l.: jofainen
"	38	"	12	"	"	faiffi (peršoništa) — l.: faiffi (peršoništa ja aštoišta)
"	38	"	13	"	"	(aštoišta) — l.: (peršoništa ja aštoišta)
"	39	"	13	"	"	dicséri — l.: dicséri
"	49	"	7	"	"	majdnem — l.: majdnem
"	51	"	19	"	lišää:	lassú, hidas, lassabb, hitaampi. szörnyű, hirtweű, szörnyebb, hirtweűmpi.
"	55	"	19	"	šeišoo:	külömböző — l.: külömböző
"	56	"	1	"	"	Oreg — l.: Öreg
"	80	"	19	"	"	ég — l.: ég
"	87	"	1	"	"	álló — l.: álló
"	88	"	16	alh.	"	5 — l.: 4
"	92	"	18	"	"	visszaemlékezni — l.: visszaemlékezni (-ik)
"	98	"	15	"	lišää:	šamat šamat kuin 51 štwulle.
"	101	"	4	ylh.	šeišoo:	hozzátokik — l.: hozzátokig
"	103	"	12	"	"	egy-némely, — l.: egy-némely, moni;
"	118	"	15	"	"	hijanak — l.: hijanak
"	121	"	16	alh.	"	eszték — l.: észtek
"	137	"	6	"	"	oda megy — l.: odamegy
"	188	"	7	"	"	Megnehezül — l.: Megnehezül
"	194	"	18	"	"	azert — l.: azért
"	197	"	6	ylh.	"	belyegét — l.: bélyegét
"	247	"	18	alh.	"	Osszerogyni — l.: Összerogyni
"	247	"	13	"	"	Osszetenni — l.: Összetenni
"	250	"	13	"	"	Šehol — l.: Šehol
"	251	"	4	ylh.	"	šohajtani — l.: sóhajtani
"	301	"	4	alh.	"	gyözedelmes — l.: gyözedelmes.

Suomal. harjoituskappalten Avaimesä:

Sivu	1	ritvi	5	ylh.	seifoo:	Ülök — l.: Ülök
"	4	"	5	"	"	színházba — l.: színházba
"	7	"	14	"	"	színházba — l.: színházba
"	9	"	1	"	"	le — l.: lé
"	10	"	17	alh.	"	találtatok — l.: találtatok
"	13	"	7	ylh.	"	pénzért — l.: pénzért
"	13	"	10	"	"	mégkap — l.: mégkap
"	16	"	10	"	"	hazajából — l.: hazajából
"	17	"	6	alh.	"	mégint — l.: mégint
"	20	"	2	ylh.	"	enni — l.: enni

Unkarilais-suomalaisessa sanafirjassa lisätään sanoihin akärmeny-
nyi, amannyi, annyi, bärmennyi, emennyi, ennyi, holmi, mennyi,
mindänki, Pozsony, sémennyi, sémmi, sänki parentesi: (-); — azon,
égynémi, illetén, külön, némi, olytén: (intell.); — bármely, egyik,
enyém, enyim, fejer, kégyelmed, mély, mélyik, mily, mink, ök,
tied: (e); — est, kégyed, kelmed, kend, mind: (è); — járatos,
kiszolgált, másik, szintoly, talp: (a); — gyöngyvirág: (o); — bevé-
tetlen, ellen, milyen, milyen, sémilyen, véghetetlen: (-, è); — bár-
minémü, csipetnyi, egyesületi, eszményi: (-, e); — hazafiü, igazga-
tási: (-, a); — fölforgatás, közbenjárás: (-, o); — kégyelém: (-lme);
— lélek: (lelke); — nyár: (nyara); — beleégyezni, elköltözni, föl-
mászni, fölvirágzani, léfeküdni, léomlani, mégnyilni, mégszületni: (-ik).

I. Käytöllinen Osa.

Ensimmäinen luku.

Unkarin kirjakielen äänet merkitään seuraavilla kirjaimilla:

a á b c (cz) cs d ds dz e [é] é f g gy
h i í j k l ly m n ny o ó ö ő p r s
sz t ty u ú ü ű v z zs

1. Näitten ääntämisen suhteen on huomioon otettava:

a äännetään *a*'n ja *o*'n välisellä äänellä, joka kuitenkin on li-
kempänä *a*'ta kuin *o*'ta; esim. vaj (lue: wádi), voi.

á äännetään, niinkuin kaikki forkomerkillä varustetut vokalit, pit-
käksi, se on = *aa*; esim. árva (lue: aarwá), orpo.

c = *ts*; esim. comb (lue: tsómb), säári. Tätä ääntä kirjoite-
taan myöskin merkillä: *cz*; esim. czomb.

cs = *tsch*; esim. osapni (lue: tschápni), tappa.

ds = *dsch*; esim. lándsa (lue: laandschád), keihäs. Tämä on
marfin harvinainen ääni ja kirjoitetaan myöskin merkillä: *dzs*.

dz, katso alempana *z*'aa.

e = *ä*; esim. fej (lue: fái), pää.

é = *e*; esim. menni (lue: menni), mennä. Tätä merkkiä ei
tavallisesti käytetä kirjakielissä, vaan kirjoitetaan sen sijasta *e*;
esim. ember (lue: ämber), ihminen. Tästäkin kirjassa on sitä
käytetty ainoastaan kielipillissä osassa ja sanakirjassa, mutta
ei lukemistossa. Muuten sopii, jos ei tätä eroitusta tahdo
tehdä, aina ääntää *e*'tä *ä*'ksi, niinkuin itse kansain suuressa
osassa Unkaria sitä ääntää.

é = *ee*; esim. éljen (lue: eeljen), eläköön.

gy = **bj**; esim. négy (lue: neebj), neljä; gyermek (lue: bjär=mel), lapsi.

i = **ii**; esim. irni (lue: iirni), kirjoittaa.

ly = **lj**; esim. mélyik (lue: meljit), kumpi; lyuk (lue: ljuft), läpi. E-ääni tässä tuskin kuuluu, waan on se muljerattu, melkein niinkuin esim. ranskalaisessa sanassa „meilleur“.

ny = **nj**; esim. nyelni (lue: njälni), niellä; meny (lue: menj), miniä.

ó = **oo**; esim. csomó (lue: tschomoo), solmu.

ö = **öö**; esim. tö (lue: töö), työ.

s = **sch**; esim. só (lue: schoo), suola.

sz = **f**; esim. szarv (lue: sãrvm), sarvi.

ty = **tj**; esim. atya (lue: aätjãd), isä; tyúk (lue: tjuuft), kana.

ú = **uu**; esim. új (lue: uui), uusi.

ü = **h**; esim. ülni (lue: hlni), istua.

ű = **hh**; esim. szű (lue: shy), syvän.

z äännetään kuin **f** saksalaisessa sanassa „böfe“; esim. kezem, käteni.

Tämä ääni yhdistyy jollainkullakin *d'*hen; esim. bodza, selja.

zs äännetään kuin **j** ranskalaisessa sanassa „jour“; esim. zsidó, juutalainen.

2. Muut kirjaimet äännetään samalla tavalla, kuin Suomen kielessä.

Muist. 1. Tj ja dj äännetään tavallisesti kuin: ttj ja ddj; esim. látja (lue: laattjãd — ei: laat=jãd), näkee sen; adjon (lue: aãddjon — ei: aãd=jon), antakoon. — Lj ja nj tavallisesti: llj ja nnj; esim. ölje (lue: ölljä — ei: ölj-ä), tappakoon hänet; fonja (lue: fonnjãd — ei: fon=jãd), punoo sen. — Ts, ds ja gys äännetään aina: ttsch; esim. hűtsön (lue: hyyttschön — ei: hyyt=schön), jäähdyttököön; hazudság (lue: hãds'utttschaag), walhe; nagyság (lue: nãdttschaag), suuruus. — Tsz ja dsz äännetään tavallisesti: tts; esim. metszét (lue: mättsett), leikkasi; adsz (lue: aãtts), annat. — Gyz äännetään kuin: ddz; esim. jegyzó, notarius.

Muist. 2. Muutamissa sukunimisissä käytetään vielä vanhan aikuisen kirjoitustavan mukaan: aa=á: Gaal (lue: Gaal); — ew, eo, eö=ö tai ö: Dessewffy äännetään kuin olisi kirjoitettu: Dezsófi, Georch (lue: Görttsch), Eötvös (lue: Ötwötsch); — oo=ó; Soos (lue: Schoosch); — y=i: Kőlcsey (lue: Költtschäi); — gh=g: Balogh (lue: Bãdlog); — th=t: Tóth (lue: Toot); — w=v: Warga (lue: Wãdrgãd); — ch, cz tai ts=cs: Széchenyi (lue: Seetscheenji), Czergheó (lue: Tschãrgöö), Dugonits (lue: Dugonitsch).

Muist. 3. Tavut sanoissa jaetaan aiwan samalla tavalla kuin Suomenkin kielessä; siis esim. a-dok, annan, ir-nak, kirjoittawat, bontson, hajoitakoon. — Seuraawat konsonantit: es, gy, ly, ny, sz, ty ja

zs osoittawat, waikka kahdella merkillä kirjoitettuihin, yhtä ääntä, jonka vuoski niitä ei saa erottaa kahteen tawuun; siis esim. há-esi (ei: bác-si), setä, ma-gyar, unkarilainen, j. n. e. — Jos viimeainitut konsonantit kerrotaan, kirjoitetaan ainoastaan ensimmäinen kirjain kahdesti; esim. asszony (lue: ádsszónj), rouwa; mennyei (lue: mennjäi), taiwaallinen, mutta eri tawuihin jaettaisja kirjoitetaan molemmat; esim. asz-szony, mény-nyei j. n. e. Samoin myöskin konsonantteja assimilerattaisja; esim. ösesese, nuorempi weljenjä, muodosta: öes-je.

3. Korke Unkarin kielessä on aivan sama kuin Suomenkin kielessä, jotenka siis pääkorke aina on sanan ensimmäisellä tawulla.

Toinen luku.

járo- <i>k</i> , käyn, kuljen	élé- <i>k</i> , elän
jár- <i>sz</i> , känt	él- <i>sz</i> , elät
jár, käh	él, elää
járu- <i>nk</i> , käymme	élü- <i>nk</i> , elämme
jár- <i>tok</i> , kähnte	él- <i>ték</i> , elätte
jár- <i>nak</i> , käywät.	él- <i>nek</i> , eläwät.

1. Unkarin kielessä on yhtäläinen vokalifointu, kuin Suomenkin kielessä, s. o. jos wartalossa on kowa vokalif, pitää päätteesjäkin olla kowa vokalif, ja jos päinwastoin wartalossa on pehmeä vokalif, waatii päätteen pehmeää vokalifaa; keweät vokalifit (é, é, i, í) woimat seisoa yhdessä sekä kowien että pehmeitten vokalifien kanssa.

Muist. 1. Niinkuin edellä olemista verbin-muodoista näkyy, waastaa

kowia vokalifeita:	a	o	u
pehmeät:	e	é (ö)	ü

2. Verbeillä on sekä täydellinen että lyhennetty wartalot. Täydellisellä wartalolla on kolme muotoa: kowa-äänisissä sanoissa päättyy se *a*lla, *o*lla tai *u*lla, pehmeä-äänisissä taas *e*llä, *é*llä (*ö*llä) tai *ü*llä. Lyhennetty wartalot päättyy konsonantilla. — Presens-ajan I persoonassa yksikössä on wartalot loppuvokalif *o* tai *é*; ainoastaan femmoisissa wartalotissa on loppuvokalifina *ö*, joiden sisässä on *ö* tai *ü*. Samassa persoonassa monikossa on wartalot loppuvokalifina *u* tai *ü*. Kaikissa muissa persoonissa kähntetään lyhennettyä wartalot.

Muist. 1. Kun wartalon loppuvokalin edessä on kaksi konsonanttia, saattaa wartalo yksikön 2 ja monikon 3 persoonassa myöskin päättyä vokalilla: *a* tai *e*, jos sen kautta tulee helpommasi ääntää sanaa; siinä tapauksessa käytetään monikon 2 persoonassa välistä *o'ta* ja *e'tä* wartalon loppuvokalina. Esim.

álla-k, seíson	kérdé-k, kysyn
áll-sz, álla-sz	kérde-sz
áll	kérd
állu-nk	kérdü-nk
áll-tok, álla-tok	kérdé-ték
áll-nak, álla-nak.	kérde-nek.

3. Niinkuin esimerkistä näkyy, ovat presens-ajan persoonali-päätteet seuraavat: yksikön 1 persoonassa: *-k*, 2 pers. *-sz*, 3 pers. —; monikon 1 pers. *-nk*, 2 pers. *-tok* (*-ték*, *-tök*), 3 pers. *-nak* (*-nek*).

Muist. 1. Semmoiset verbit, joiden lyhennetty wartalo päättyy konsonanteilla *-s*, *-sz* tai *-z*, saavat yksikön 2 persoonassa tavallisesti päätteen *-l*, jonka edessä wartalon loppuvokalina on *o* tai *é*; esim. *olvaso-l*, luet; *tészé-l*, teet; *nézé-l*, katso; (harvoin: *olvas-sz*, *tésze-sz*, *néze-sz*).

Muist. 2. Seuraavilla verbeillä on 3 persoonassa lyhennetyn muodon ohessa, joka on tavallisempi, myöskin pitempi, siten syntynyt, että tämä persona, jolla tavallisesti ei ole mitään persoonali-päätettä, saa päätteen *-n*, jolloin wartalon loppuvokalina on *o* (*é*): *lészé-n* (lyhennetty muoto: *lész*), tulee (joksiin); *tészé-n*, (lyh. m.: *tész*), tee; *vészé-n* (l. m.: *vész*), ostaa; *viszé-n* (l. m.: *visz*), vie; *hiszé-n* (l. m.: *hisz*), usko; *vagyó-n* (l. m.: *van*), on; *mégyé-n* (l. m.: *mégy*, *mén*), menee; *jö-n* (l. m.: *jö*), tulee; *nincse-n* (l. m.: *nincs*), ei ole; *sincse-n* (l. m. *sincs*), ei —kään ole.

Ilona, Helena.	énekél, laulaa.
Sándor, Meßjanteri.	és, s, *) ja.
fél, pekkää.	itt, täällä.
ül, istuu.	ott, tuo, fiellä.
beszél (beszél), puhuu.	gyakran, usein.

Félünk. Itt ültök. Ilona énekél. Sándor beszél. Gyakran járunk ott. Ilona és Sándor ott állnak. Ülsz és beszélsz. Sándor ott él. Ilona itt jár.

*) S on lyhennetty muoto *és'istä*; sitä sopii käyttää semmoisten sanain välillä, joista edellinen päättyy taikka jälkimmäinen alkaa vokalilla; esim. *látja s fél*; *Sándor s Ilona*.

Ryhdytte. Elämme. Seisot tuolla. Puhutte usein. Istun ja laulan. Helena istuu siellä. Messianteri pelkää. Helena ja Messianteri laulavat usein. Seisomme usein täällä, puhumme ja laulamme.

Kolmas luku.

az atya, isä; *a* fiú, poika; *egy* léány, (eräs) tyttö.

1. Unkarin kielessä on määräävä ja epämääräinen artikkeli. Määräävä artikkeli on *az*, *a*, joista edellistä käytetään vokalilla, jälkimmäistä konsonantilla alkavien sanojen edessä. Epämääräinen artikkeli on *egy* (äännetään: eddʒ). — *Az*, *a* on alkuaensa demonstratiivi-pronomini (suomeksi: tuo), *egy* taas las-kusana (suomeksi: yksi).

Muist. 1. Erisnimien (nomina propria) edessä ei yleensä käytetä määräävää artikkelia, mutta virtain, metsäin, järvien ja vuorien nimien eteen se kuitenkin tavallisesti asetetaan; esim. Magyarország, Unkari, Finnország, Suomi; mutta: a Tisza, T. (Theisz) virta, a Bakony, B. metsä, a Balaton, B. (Platten) järvi, a Mátra, M. vuori. — Sanaa Isten, Jumala, käytetään milloin artikkelin kanssa, milloin ilman sitä. — Jos erisnimellä on attributi, käytetään tämän edellä aina artikkelia; esim. a szép Magyarország, kaunis Unkarin maa.

Muist. 2. Epämääräisestä artikkelista *egy* muistutettafoon, että se lähimmitten vastaa suomalaista sanaa eräs, jota myöskin jo usein artikkelin-tapaisena käytetään.

2. Artikkelia ei tainuteta.

vagyó-k, olen

vagy, olet

(*vagyó-n*), *van*, on.

vagyú-nk, olemme

vagy-tok, olette

(*vagy-nak*), *van-nak*, ovat.

3. Apuverbä ei käytetä yksikön ja monikon 3 personaassa, jos se on kopulana lauseessa; esim. a léány szép, tyttö on kaunis (ei: a léány van szép).

anya, äiti.

ember, ihminen, mies.

úr, herra.

asszony, rouva.

kisasszony, (oikeastaan: pieni

rouva), neiti.

gyermék, lapsi.

kutya, koira.

macska, kissa.

ország, maa, valtakunta.

jó, hyvä.

rossz, paha, huono.

rút, ruma.	örül, iloitsee.
nagy, iso, suuri.	búsul, suree.
kicsiny, kis*), pieni.	nagyon, suuresti, sangen.
vig, iloinen.	mindig, aina.
szalad, juofsee.	mikor, kun.
ugat, haukkuu.	is**), -kin, myöskin.
hallgat, kuuntelee, on waiti.	

Az atya jó. A gyermek kicsiny. Egy szép és vig léány jár ott. A kis kutya ugat. A rút asszony nagyon búsul. Finnország is szép és nagy ország. Mikor a nagy kutya ugat, a fiú fél. Mikor Sándor énekel, Ilona hallgat. Mikor itt vagyunk, mindig örül a jó anya. A kis macska itt szalad. A léány hallgat.

Paşa ihminen pelkää. Herra ja rouwa iloitsevat ***) suuresti. Koira haukkuu täällä. Sumala on aina hyvä. Poika on iso ja tyttö on pieni. Kun herra iloitsee, suree rouwa. Kissä ja koira juofsevat tuolla. Olen aina sangen iloinen. (Eräs) pieni lapsi seisoo tuolla. Poikakin laulaa. Niti kuuntelee, kun isä puhuu. Iloitsemme suuresti, kun olette täällä. Neiti istuu ja laulaa.

Reliäs luku.

<i>én</i> , minä.	<i>mi</i> , (<i>mink</i>), me.
<i>té</i> , sinä.	<i>ti</i> , (<i>tik</i>), te.
<i>ő</i> , hän.	<i>ők</i> , he.

1. Personali=pronomineja käytetään ainoastaan silloin, kuin niitä tahtoo saattaa erittäin huomattavaksi, warsinkein was-takkaisissa lauseissa; esim *té* vagy a nap, *én* az éjjel (Petöfi), *finä* olet päiwä, minä yö.

olvasok, luen.	<i>nem</i> olvasok, en lue.
olvasunk, luemme.	<i>nem</i> olvasunk, emme lue.

*) Kis muotoa ei saa predikatin-tähtteenä käyttää.

**) Is asetetaan aina sen sanan jälkeen, johon se kuuluu, samoin kuin -kin Suomen kielessä, mutta eri sanana.

***) Jos on kaksi subjektia, jotka ovat substantiveja ja seisovat yksikössä, woipi predikati seisoa joko yksikössä taikka monikossa, mutta jos subjektit ovat nomina propria, asetetaan predikati tavallisesti moniksoon.

2. Kieltojana Unkarin kielessä ei ole verbi, niinkuin Suomen kielessä, vaan adverbi: *ném*, joka asetetaan verbin eteen, niinkuin latinan kielen *non*.

Muist. 1. *Ném* ei sivi yhteen apuverbin 3. persoonan kanssa, vaan käytetään sen sijaan sanoja: *nincs*, *nincsen* (ei: *ném van*) ja *nincsenek* (ei: *ném vannak*); esim. a léány nines itt, tyttö ei ole täällä; Ilona és Sándor nincsenek itt, H. ja A. eivät ole täällä. — Jos kopula on kieltävässä muodossa, käytetään 3. persoonassa ainoastaan *ném*; esim. az embér *ném* halhatatlan, ihminen ei ole kuolematon (ei: az embér nines h.).

Muist. 2. *Ei* —kään = *sém* (puhekielessä usein ja välistä kirjakielissäkin: *sè*); esim. ő *sém fél* (ei: ő is *ném fél*), ei hänkään pelkää. — *Ei* —kään ole = *sincs*, *sincsen*; esim. a léány *sincs itt*, ei tyttökään ole täällä; eivät —kään ole = *sincsenek*; esim. Ilona és Sándor *sincsenek itt*. — Kopulana tämmöisissä kieltävissä lauseissa käytetään 3. persoonassa vaan *sém*; esim. az embér *sém* halhatatlan, ei ihminkään ole kuolematon (ei: az embér *sincs h.*). — *Sém* sanan jälkeen asetetaan usein vielä *ném*'kin; esim. *sém ném beszéll ném ném énekél, hán ei* puhu eikä laula.

ki? kicsoda? kuka?
mi? micsoda? mikä?
király, kuningas.
királyné, kuningatar.
szónok, puhuja.
tanító, opettaja.
tanítvány, oppilas.
szorgalmas, ahkera.
tanul, oppii.
néz, katsoo.
jól, hyvin.

szépen, kauniisti.
rosszul, pahasti, huonosti.
gyorsan, kiiruusti.
szívesen, kernaasti.
ha, jos.
soha *sém* (joskus: soha *ném*), ei koskaan.
oda, tuonne.
ide, tänne.
most, nyt.

Ki jár itt? A kis léány. *Ném ő beszéll, te beszélsz.* Ha mi énekélünk, ti is énekélték. A szorgalmas tanítvány nines ott. Ha ő beszéll, én szívesen hallgatok. Ki itt a király? A királyné soha *sincs ott*. Ki *ném tanul jól*? A nagy szónok most *ném beszéll szépen*. Ti jól tanultok, ők rosszul.

Mikä mies hán on? Me luemme kernaasti. Paha poika ei opi kernaasti. Huono puhuja puhuu kiiruusti. Suuri kuningas katsoo usein tänne. Me emme sure koskaan. He eivät ole täällä. Ette teidän käy täällä koskaan. Oppilas ei opi huonosti. Sjä menee tuonne, poika tulee tänne. Sinä puhut hyvin, hán huonosti. Kuka siellä nyt laulaa? Kuningaskin on ihminen. Ei oppilaskaan aina ole ahkera. Jos kuningas iloitsee, iloitsee kuningatarkin.

Viides luku.

ház-ban, huoneessa
ház-ból, huoneesta
ház-ba, huoneesen.

kert-ben, puutarhasa
kert-ból, puutarhasta
kert-be, puutarhaan.

1. Inessivin päätte on *-ban* (pehmeissä martaloissa *-ben*), elativin *-ból* (*-böl*), murteellisesti myöskin *-bul* (*-bül*), ja illativin *-ba* (*-be*). Alfuperäisemmät muodot ovat *-ben*, *-ból* ja *-be*.

2. Nominien martalo on joko muuttumaton taikka muuttumainen.

Loppuvokali muuttumattomissa martaloissa, joilla siis on vaan yksi muoto, on ó, ö, ú, ü, i, é; esim. hajó, laiwa; eső, fabe.

Muuttuvat martalot ovat kahta lajia:

a) Semmoiset, joiden täydellinen martalo päättyy *a'lla* tai *e'llä*, ja lyhennetty *a'lla* tai *e'llä*; esim. fa, puu, on lyhennetty martalo ja nominativi-muoto; sen täydellinen martalo on fá; iness.: fában, puussa. Näitä täydellisiä martaloja käytetään melkein kaikissa sijoissa, ja aina edellä mainituissa lokali-sijoissa.

b) Semmoiset, joiden lyhennetty martalo päättyy konsonantilla. Näiden täydellinen martalo päättyy samoilla vokaleilla, kuin verbeinkin, s. o. *a'lla*, *o'lla*, *u'lla* tai *e'llä*, *é'llä* (*ö'llä*, jos edellisessä tavussa on ö, ő, ü tai ü), *ü'llä*; esim. ház on lyhennetty martalo ja nominativi-muoto; täydelliset martalot ovat háza, házo, házu; hely, paikka, on lyhennetty martalo ja nominativi-muoto; täydelliset martalot ovat helye, helyé, helyü. Puheenalaissa kolmesja lokali-sijassa käytetään aina lyhennettyä martaloa.

3. Nominativissa käytetään aina lyhennettyä martaloa, paitsi tietyksi niissä sanoissa, joilla on vaan yksi martalo.

4. Attributia ei taiputeta; esim. a nagy kapu, iso portti; a nagy kapuban, isossa portissa.

hajó, laiwa.
eső, fabe.
kapu, portti.
gyűszű, formistin.
kocsi, waunut.
karé, miipale.
eke, aura.
udvar, piha.
város, kaupunki.
könyv, firja.
föld, pelto, maa.
kemény, loma.

puha, pehmeä.
szélés, leweä.
keskény, fapea.
sétál, kämelee.
marad, jää.
rohan, rientää.
lép, astuu.
hol? mistä?
honnán? mistä?
hova, hová? mihin?
mélyen, syvästi.

A király a hajóba lép. A fiú az esőben áll. A kocsii a szélés udvarban marad *). Az eke mélyen jár a földben. A szorgalmas tanítvány a városból jön. Hova még a jó kisasszony? A nagy városba. Honnan jön a szónok? A kis házból. Hol van az atya? A szép kertben. A fiú a könyvből olvas.

Kissa ja koira juoksevat isossa puutarhasa. Kuka kapeasta pihasta tulee? Paha lapsi rientää laimaan. Kaunis neiti suree pienesä huoneessa. Missä Aleksanteri kävelee? Kaupungissa. Mihin hän menee? Ukkariin. Mistä sade tulee? Lumeä pelto on kova. Wiipale ei ole pehmeä. Herra astuu pihalta (elät.) huoneesen. Mihin poika jää *)? Hän jää *) sinne. Mies seisoo portilla (iness.). Missä herra ja rouma ovat? He eivät ole huoneessa; he kävelevät puutarhasa.

Kuudes luku.

úto- <i>n</i> , tiellä, matkalla	hëgyë- <i>n</i> , vuorella
út- <i>röl</i> , tieltä, matkalta	hëgy- <i>röl</i> , vuorelta
út- <i>ra</i> , tielle, matkalle.	hëgy- <i>re</i> , vuorelle.
küszöbë- <i>n</i> , kynnyksellä	
küszöb- <i>röl</i> , kynnykseltä	
küszöb- <i>re</i> , kynnykselle.	

1. Superessivin päätte on *-n*, jonka edessä aina käytetään *o* tai *ö* (ö) =pääteisistä martaloa; delativin päätte on *-röl* (*-röl*) ja sublativin *-ra* (*-re*), joiden edessä käytetään lyhennettyä martaloa. Aluperäisemmät muodot ovat *-röl* ja *-ra*.

asztal, pöytä.
 ablak, akkuna.
 szék, tuoli.
 pamlag, sohva.
 padló, lattia.
 pad, penkki.
 tető, fatto.
 ágy, vuode.
 fal, seinä.
 ajtó, ovi.
 katona, sotamies.

Irma, Hermine.
 hosszú, pitkä.
 rövid, lyhyt.
 magas, korkea.
 alacsony, matala.
 szól, puhuu.
 ugrál, hypähtelee.
 táncol, tanssii.
 mászkál, konttaa.
 lovagol, ratsastaa.
 vígan, iloisesti.

*) Marad verbin kanssa käytetään lokativi-sijaa eikä, niinkuin Suomen kielessä, lativia.

Hol van a könyv?. A hosszú asztalon. A fiú a magas hegyen áll. A léány a puha pamlagon ül és hallgat. Irma hosszú útról jön. A katona az alacsony hegyre lovagol. A rossz gyermek a padlón mászkál. A macska a tetőn ugrial. A kutya a küszöbön áll.

Pieni lapsi istuu kynnyksellä. Poika ja tyttö tanssiwat pihalla. Puhuja astuu lyhyelle penkille ja puhuu. Mies tulee korkealta nuorelta ja menee pihalle. Mitä istuu matalalla nuoteella ja suree. Pieni formistin on tuolilla. Mikä seinällä on? Koira hyppähtelee iloisesti omissa. Ukuna antaa (néz) pihalle päin (sublatiwi). Kissa juoksee katolle. Lapsi kämpelee kowalla lattialla. Kun ruma koira tulee huoneesen, rientää kissa pihalle. Kotamies jää korkealle nuorelle. Waunut seisowat pihalla. Olen usein matkalla.

Seitsemäs luku.

folyó-nál, wirralla	tengér-nél, merellä
folyó-tól, wirralta	tengér-től, mereltä
folyó-hoz, wirralle.	tengér-höz, merelle.
gyürü-nél, formuksella	
gyürü-től, formukselta	
gyürü-höz, formukselle.	

1. Adessivin pääte on -nál (-nél), ablatiwin -tól (-től), murteellisesti myöskin -tul (-tüül), ja allatiwin -hoz (-höz, -höz). Näissä sijoissa käytetään aina lyhennettyä wartaloa, jos semmoista on. Alluperäisemmät muodot owat -nál, -tól ja -hoz.

Muist. Allatiwi saa päätteen -höz, jos wartalon viimeisessä tawussa on ö, ő, ü tai ű.

2. Mitä merkitykseen tulee, wastaa pääte -n suomalaisista postpositionia „päällä” ja -nál postpositionia „wieressä, luona”; samoin -ról = „päältä” ja -tól = „wierestä, luota”; niin myöskin -ra = „päälle” ja -hoz = „wiereen, luokse”.

császár, keisari.
nagyfejédelém, suuriruhtinas.
bíró, tuomari.
paraszt, talonpoika.
polgár, porwari.
szabó, räätäli.

varga, suuntari.
templom, kirko.
színház, teateri.
falu, kylä.
szegény, köyhä, raukka.
gazdag, rikas.

finn, suomalainen.
 magyar, unkarilainen.
 kormányoz, hallitsee.
 itél, tuomitsee.
 szánt, kyntää.
 varr, neuloo.
 nevet, nauraa.

sir, itsee.
 igazságosan, (lue: igazságosan), oikein.
 igazságtalanul, (lue: igazságtalanul), väärin.
 mert, sillä.

Magyarországban király kormányoz, Finnországban nagyfejédelém. A szegény polgár a bírónál van. A gazdag ember a szabótól jön s a vargához megy. Hova megy a császár? A finn színházba. Az asztal az ablaknál áll. A szegény ember az ajtóhoz lép. A magyar ember soha sem fél.

Minä en pelkää, sillä tuomari tuomitsee oikein. Talonpoika kyntää mirran mieresjä. Suutari istuu matalalla tuolilla affunan mieresjä ja neuloo. Röyhä räätäli menee kirkolle. Tyttö nauraa teaterissa ja itsee kirkossa. Reijari ei tuomitse väärin. Suomen (= suomalainen) talonpoika on suuri puhuja. Kylässä on iso ja kaunis kirkko. Rikas talonpoika käy usein kirkossa (illat). Sinä et koskaan itke. Tuomari ja porvari ovat teaterissa. Mistä opettaja tulee? Suutarilta. Mihin hän menee? Räätilille.

Rahdeksas luku.

hajó-*k*, laivoja; fá-*k*, puita; háza-*k*, huoneita; asztalo-*k*, pöytiä; helye-*k*, paikkoja; soro-*k*, rivejä; körö-*k*, piirejä.

1. Monikon päätte on *-k*, joka liitetään täydelliseen wartaloon, mutta millä vokalilla päättyvään, siitä ei käy tarkkoja sääntöjä antaminen. Tämä *-k* on oikeastaan johtopäätte ja muodostaa semmoisena uuden wartalon, jolla on, niinkuin yksikönkin wartalolla, täydellinen ja lyhennetty muoto; esim. házak on lyhennetty wartalo ja nominativi; täydelliset wartalot ovat házaka ja házako (u'lla päättyvää wartaloa ei ole monikossa). Rajus-päätteet liitetään monikon wartaloihin yleensä samalla tavalla kuin yksikönkin; esim. házban, házakban, huoneissa (sekä yksikössä että monikossa lyhennetty wartalo); házon, házakon, huoneilla (molemmissa o'lla päättyvä täydellinen wartalo).

Muist. Unkarin kielessä ei ole, niinkuin Suomen kielessä, eri päätteitä määrättyllä ja epämääräisellä muodolla, vaan osoitetaan edellistä muotoa määrääväällä artikkelilla, jälkimmäistä taas epämääräisellä artik-

kelillä tai ilman sitä (monikossa aina ilman); muoto hajók merkitsee siis sekä laivat että laivoja, sitä myöten kuin sen edessä on määräävä artikkeli taikka ei: a hajók, laivat; hajók, laivoja.

2. Sen lisäksi, mitä 5:nnen luvun 2:sta kohdassa on wartalosta mainittu, on huomioon otettava:

a) Semmoisissa sanoissa, joiden lyhennetty wartalo päättyy v'lä, katoa nominativissa ja kaisissa niissä tapauksissa, jolloin lyhennetty wartaloa käytetään, v, ja jos tämän edessä seisoo lyhyt vokaali, pidennetään se; esim. täydelliset wartalot: lovo, lova, lovu; lyhennetty: lov, mutta v katoa ja o pitenee = lö, hewonen; superesessiivi: lovon; ablatiivi: lótol (ei: lovtól); monikon nominatiivi: lovak.

b) Jos tämän v'n edessä seisoo konsonantti, muuttuu v lyhennetyssä wartalossa u'ffi (ü'ffi) tai u'ffi (ü'ffi); esim. täydellinen wartalo: falva, (o ja u =wartaloa ei ole); lyhenn. wartalo: falv, mutta v muuttuu u'ffi = falu, khlä; täyd. wart.: fenyve, lyhenn. wart.: fenyv, mutta v muuttuu ü'ffi = fenyü, kuusi.

Muist. 1. Superesessiivin päätteessä ei tämmöisissä sanoissa käytetä täydellistä wartaloa, vaan lyhennettyä; esim. falun (ei: falvon); fenyün (ei: fenyvén).

Muist. 2. Löytyy semmoisia v'lä päättyviä lyhennettyjä wartaloita, joissa ei tapahdu mitään muutosta; esim. öv, whyö; év, vuosi; kedv, mieli; nyelv, fieli; kõnyv, kirja y. m.

c) Jos lyhennetty wartalo päättyy kahdella konsonantilla, pistetään niiden väliin tavallisesti, ääntämisen helpoittamiseksi, o (ö); esim. täydellinen wartalo: halmo, j. n. e., lyhennetty: halm, mutta l'n ja m'n väliin pannaan o = hálom, kumpu; täyd. wart.: álmo j. n. e., lyh. wart.: álm, josta álom, uni, unelma; tükro, tük, tükör, peili; ökrö, ökr, ökör, härkä.

d) Löytyy monta wartaloa, joissa pitkä vokaali viimeisen edellisessä tavussa lyhenee; esim. kézè, jonka toiset täydelliset wartalot ovat keze ja kezü; lyhennetty wartalo pitkällä vokalilla: kéz, käfi; madáro, mutta: madara, madaru ja lyhennetty: madár, lintu, j. o. pitkä vokaali pysyy vaan lyhennetyssä wartaloissa sekä niissä täydellisissä, joiden loppuvokaali on o tai é (ö).

hó (täydellinen wartalo: hava),
lumi.

tó (tava), lampi, järvi.

fü (füve), ruoho.

odu (odva), kolo.

daru (darva), kurki.

verèm (verme), kuoppa.

sátor (sátra), telttä.

egér, hiiri.

madár, lintu.

malom (malma), mylly.

majom (majma), apinja.

hajós, laiwuri.
hatalmas, mahtawa.
fekete, musta.
fehér, walfoinen.
erös, wahwa.
gyéngé, heikko.
répül, lentää.

koldul, kerjää.
lármáz, meluaa.
magasan, korkealla.
hogy, että.
miért, mért? minfätähden?
azért, sentähden.

A házakban hosszú asztalok vannak. A szegény emberek az ajtóknál állnak és koldulnak. A katonák a fehér sátrakban ülnek. A fehér sátrakban katonák ülnek *). Az egerek a nagy odvakba szaladnak. Az erős hajósok nem félnek a tengeren. A halmon magas fenyő-fák vannak. Miért nincsenek itt a folyóban malmok? A rossz gyermekék a fűben ülnek és lármáznak. A szép leányok gyakran néznek a tükörbe. A faluban nincsenek gyéngé ökrök és lovak. A majmok a fákon ugrálnak. Magasan repül a daru, szépen szól (kánjanlailu).

Mustia lintuja lentää korkeihin puihin (sublativi). Peltoissa (superesj.) on kuoppia. Suomessa on suuria järviä. Järviellä kulkee pieniä laivoja. Suomalaiset ovat hyviä ja vahvoja laivureita. Minfätähden eivät hevoset ole täällä? Sentähden, että ne ovat myllhyllä. Mahtawat kuninkaat eivät aina hallitse oikein. Missä isot kirjat ovat? Ne ovat pöydällä huoneessa. Hyvät lapset eivät melua. Mikä tuolla järvenällä tulee? Pitkä, musta laiva. Laiva kulkee (megy) wirralta (elativi) merelle. WuoDET ovat pitkät. Kuopissa on hiiriä. Sotamiehet laulawat ja tanssivat teltoissa. Runat apinjat meluawat mustissa koloissa. Järvenällä on walfoisia lunta.

Yhdeksäs luku.

	Yksikönsä:	Monikönsä:
fa, affusativi:	fä-t,	fäka-t.
hajó,	hajó-t,	hajóka-t.
háZ,	háza-t,	házaka-t.
hely,	helye-t,	helyeke-t.
küszöb,	küszöbö-t,	küszöböke-t.
asztal,	asztal-t,	asztaloka-t.

*) Katonák on tüssä lauseessa epämääräinen subjekti; predikati seisoo tämmöisissä tapauksissa aina monikönsä, eikä, niinkuin Suomen kielessä, yksikönsä („sotamiehiä istun“).

	Yksikössä:	Monikossa:
pad, affusatiwi:	pado- <i>t</i> ,	padoka- <i>t</i> .
tengér, "	tengér- <i>t</i> ,	tengèrèke- <i>t</i> .
sor, "	sor- <i>t</i> ,	soroka- <i>t</i> .
ló, "	lova- <i>t</i> ,	lovaka- <i>t</i> .
fü, "	füve- <i>t</i> ,	füveke- <i>t</i> .
falú, "	falú- <i>t</i> , falva- <i>t</i> ,	faluka- <i>t</i> , falvaka- <i>t</i> .
odu, "	odu- <i>t</i> , odva- <i>t</i> ,	oduka- <i>t</i> , odvaka- <i>t</i> .
halom, "	halmo- <i>t</i> ,	halmoka- <i>t</i> .
verém, "	vermè- <i>t</i> ,	vermèke- <i>t</i> .
kéz, "	keze- <i>t</i> ,	kezeke- <i>t</i> .
madár, "	madara- <i>t</i> ,	madaraka- <i>t</i> .

1. Affusatiwin pääte on *-t*. Se liitetään milloin täydelliseen, milloin lyhennettyyn wartaloon, josta ei voi mitään erinäistä sääntöä antaa, paitsi sitä, että se monikossa aina liitetään a'lla (e'llä) päättywään wartaloon.

Muist. Affusatiwin suhteen pitää paikkansa sama muistutus määräystä ja epämääräisestä muodosta, kuin nominatiivinkin (katso S luf. 1 Muist.); siis: fát, puuta, a fát, puun; fákát, puita, a fákát, puint.

jár-*ni*, kähdä.

monda-*ni*, sanoa.

kér-*ni*, pyhtää.

szépíte-*ni*, kaunistaa.

álla-*ni*, áll-*ni*, seisoa.

2. Infinitivin johtopääte on *-ni*, joka liitetään a'lla (e'llä) päättywään täydelliseen wartaloon, jos lyhennetty wartalo päättyy kahdella konsonantilla taikka johtopääteellä *-it*. Jos sitä vastaan lyhennetty wartalo päättyy waan yhdellä konsonantilla, liitetään *-ni* tähän wartaloon. Joskus käytetään molempiafin wartaloita, jos lyhennetty päättyy kahdella yhtäläisellä konsonantilla, mutta täydellinen wartalo on kuitenkin tavallisempi.

szalonna, silawa.

hús, liha.

váj, woi.

kényér, leipä.

burgonya, peruna.

só, suola.

sajt, juusto.

tej, maito.

mészáros, teurastaja.

kereskédó, kauppias.

pék, leipuri.

árulni, myydä.

látni, nähdä.

akarni, tahtoa.

tudni, tietää, osata, woida.

szabad, wapaa; on luwallista, on sallittu, saa.

kéll, tähtyy, tulee.

sütni, paistaa, leipoa.

mosni, pestä.

adni, antaa.

vènni (lyhennetty wartalo presensmuodossa: vész), ostaa.

vinni (lyh. wart. presensmuodossa: visz), wiedä.

Mit vészél a kereskedőtől? Kényeret, szalonnát, húst és vaját akarok venni. A pék kényeret süt. Honnan jön a szegény ember? A kereskedőtől jön s a mézvárosba még húst venni (= III infinitivin illativi Suomen kielessä). Mit árul a paraszt? Sajtot és tejet. Mit láttok ott? Nagy halmokat és a halmokon szép fenyű-fákat. A kis gyermek nem tud írni, sém olvasni. Finnországban a parasztok tudnak olvasni. Rossz könyveket nem szabad olvasni. A kényeretket nem kell most a pékhöz vinni. Kéz kezét mos.

Talonpoika wie perunoita (yhksikkö) ja voita kylästä kaupunkiin. Siellä hän ostaa kauppiaalta juoloja ja taurastajalta lihaa. Mitä tahtot? Mitä puhuja puhuu? Keiti ei osaa paistaa leipää. Laimuri menee leipurille leipää ostamaan. Ei saa seisoa siellä. Hevoset tahtovat juosta tielle. Poika näkee hevostia tiellä. Mitä miet huoneeseen? Juustoa ja silawaa. Pieni tyttö pyhtää äidiltä leipää. Minä näen pieniä, mustia lintuja puisa (superess.). Isä ostaa lintuja kaupungista (iness.). Tyttö wie maitoa myllyyn. Mitä sanotte? Talonpoika tahtoo ostaa voita.

Rymmenes luku.

lato-*m*, näen sen

lato-*d*, näet sen

lat-*ja*, näkee sen

lat-*juk*, näemme sen

lat-*jatok*, näette sen

lat-*ják*, näkewät sen.

kéré-*m*, pyhdän sitä

kéré-*d*, pyhdät sitä

kér-*i*, pyhtää sitä

kér-*jük*, pyhdämme sitä

kér-*iték*, pyhdätte sitä

kér-*ik*, pyhtawät sitä.

lat-*lak*, näen sinut tahti teidät.

kér-*lek*, pyhdän sinua tahti teitä.

Unkarin kielessä on myöskin objektivi-konjugationi, s. o. verbeissä saatetaan osoittaa eli merkitä objektia.

1. Jos subjekti on yksikön 1 persona ja objektina on 2 persona yksikössä tahti monikossa, on personali-pääteenä *-lak* (*-lek*). Verbin jälkeen sopii tässä tapauksessa vielä, jos niin tahtoo, lisätä 2 personan pronominin affusativit: tégédet eli tégéd, sinut, sinua; titéket eli bennetéket, teidät, teitä; esim. látlak taikka látlak tégédet (tégéd), näen sinut; látlak bennetéket, näen teidät.

2. Jos objektina on 3 persona, ovat personali-päätteet seuraavat: yksikön 1 personaassa *-m*, 2 pers. *-d*, 3 pers. *-ja*, (*-i*); monikon 1 pers. *-juk* (*-jük*), 2 pers. *-játok* (*-iték*), 3 pers. *-ják* (*-ik*). Yksikön 1 ja 2 personaassa käytetään täydellistä, o(ö)-päätteistä wartaloa, kaikissa muissa persoonissa lyhennettyä wartaloa.

Muist. Semmoisissa verbeissä, joiden lyhennetty wartalo päättyy konsonanteilla *-s*, *-sz* tai *-z*, assimilerataan päätteeseen *j* näitten kanssa; esim. olvassa (ei: olvas-*ja*), olvassuk, olvassatok, olvassák; vészszük (ei: vész-jük); nézzük (ei: néz-jük).

3. Tätä objektivi-konjugationia käytetään ainoastaan filoloin, kuin objektina on määrätty persona tai esine, se on:

a) Jos objektina on 3 persoonan pronomini: *öt*, *hänet*, *hüntä*, *öket*, *heidät*, *heitä*; *önt* *), *Teidät*, *Teitä*, *önöket*, *Teidät*, *Teitä* (monikossa); esim. *öt látom*, näen *hänet*; *önt nézém*, katson *Teitä*.

b) Jos objektina on demonstratiivi-pronomini; esim. *jól tudom azt*, tiedän sen hywin (*az = se*). Tämän demonstratiivi-pronominin saa myöskin jättää pois; esim. *jól tudom*, tiedän sen hywin.

Muist. Jos objektina on semmoinen demonstratiivi-pronomini, joka osoittaa kvalitettia tai kvantitettia, käytetään subjektivi- eikä objektivi-konjugationia; esim. *olyant ném árul a kereskédő*, kauppias ei myy semmoista (*olyan = semmoinen*).

c) Jos objektina on nomen proprium; esim. *szeretém Plonát*, rakastan *Helenaa*.

d) Jos objektin attributi on demonstratiivi-pronomini (joka ei osoita kvalitettia eikä kvantitettia) taikka määräävä artikkeli; esim. *ezén könyvet olvassuk*, luemme tätä kirjaa (*ezén = tämä*); *a szónokot szívesen hallgatom*, kuuntelen mielelläni puhujaa.

Muist. Objektivi voi olla määrätty, ilman määräävää artikkelia, warssinkin jos se on possessiivi-suffixilla varustettu.

bor, wiini.
sör, olut.
művész, taiteilija.
színész, näyttelijä.
színésznő, näyttelijätär.
színpad, näyttämö.

festő, maalari.
kép, kuva.
költő, runoilija.
költemény, runoelma.
azon, tuo.
ugyanezén, tämä sama.

*) Unkarin kielessä käytetään puhuttelu-sanana 3 persoonan pronomina, joka silloin kuuluu yksikössä *ön*, monikossa *önök*; esim. *ön nincs ott*, *Te ette ole* (oikeastaan: hän ei ole) siellä; *önök nincsenek ott*, *Te ette ole* (oikeastaan: he eivät ole) siellä. Nämät taivutetaan substantivien tavalla.

ugyanazon, tuo sama.
 szeretni, rakastaa.
 gyűlölni, vihata.
 festeni, maalata.
 tisztelni, funnioittaa.
 dicsérni, ylistää, kiittää.
 parancsolni, käskeä.

csinálni, tehdä.
 ismerni, tuntea.
 teremni, kasvaa.
 tenni (lyh. wart. presens-muo-
 dosja: tész), tehdä, paanna.
 de, mutta.
 haném, waan.

Ném a sört, haném a bort szeretém. A nagy művészeket tisztéljük és dicsérjük. Ki festi a falat? Ezén festő rossz képeket fest. Ném látom a színészeket a szinpadon. Szívesen olvasok szép költeményeket. Ezén szép költeményeket szívesen olvasom. Az atya ismeri a költőt. Ném ismerlek benneteket. Mit csinálsz itt? Gyűlölöm önt. A szép képeket szeretém, de a rútakat ném. Ő tisztél téged, de ném szeret. Vörösmarty nagy magyar költő. Jól tudom, hogy ő ném teszi azt. Mi ugyanazon képet nézzük.

Unkarisja kasvaa hymiä wiinejä. Täsfä teaterisja näemme hymiä näyttelijöitä ja näyttelijättäriä. Te tunnette tuon suuren taiteilijan, mutta me emme tunne häntä. Mitä sanot? Minä sanon, että tämä kupa on ruma. Miti kiittää hymiä tyttöä. Teurastaja myy huonoa lihaa. Miksi luet tätä huonoa kirjaa? Minä wihaan sinua, mutta rakastan heittä. Me emme tahdo nähdä Teitä. Suomalaiset lukewat mielellään Kalevalaa. Mihin panette tuon ifon kirjan? Minä panen sen pöydälle. Sinä funnioitat Aleksanteria. Semmoisja kirjoja emme lue. Minä wihaan sinua. Tuota miestä en koskaan funnioita. Me näemme hänet usein, mutta emme tiedä, kuka hän on. Kauppias ei lue runoelmia.

Yhdestoista luku.

folyo-nak, mirralle.
 atyá-nak, isälle.

föld-nek, maalle.
 gyermek-nek, lapselle.

1. Dativin päätte on *-nak* (*-nek*), joka liitetään lyhennettyyn wartaloon, paitsi semmoisissa sanoissa, joiden lyhennetty wartalo päättyy vokalilla; näissä se liitetään täydelliseen (*atyá-nak*). — Alkuperäisempi muoto on *-nek*, ja alkuperäinen merkitys on lativinen, jossa merkityksessä sitä vielä nytkin välistä käytetään.

2. Unkarin kielessä on, niinkuin muissakin kielissä, yhdyssperäisiä sanoja. Yhdyssperäisissä nomineissa, jotka tavallisesti

kirjoitetaan ilman wälimerkkiä, asetetaan edellinen yhdyks-osa aina nominatiiviin; esim. kisasszony, neiti; nagyfejédelém, suuriruhtinass; színház (szin, pinta, näyttämö), näyttämöhuone, teateri; szinpad (pad, penkki), näyttämöläwa, näyttämö; Magyarország, Unkarin maa; nyelvtan (nyelv, kieli, tan, oppi), kielioppi. Vokalisoinnun suhteen on jälkimmäinen sana määräävä; esim. jószivü, hywäsyhdäminen, dativi: jószivünek (ei: jószivünek).

Muist. 1. Sana nő, nainen, antaa sille sanalle, johonka se liitetään, feminini-merkityksen; esim. szinész, näyttelijä; szinészno, naisnäyttelijä, näyttelijätär; művész, taiteilija; művészno, naistaiteilija, taiteilijatar. Sana né on yhtä kuin nő, mutta sitä on ruwettu käyttämään merkityksessä „waimo l. rouwa“; esim. szinészné, näyttelijän waimo l. rouwa; grófné, freiwinna, s. o. freiwinn waimo, mutta grófnó, freiwitár, sytyperäinen freiwinna; samoin királyné, kunintaan puoliso, királynó, hallitsewa kuningatar. (Sopii siis tätä nykhä sanaa esim. angol királynó, Englannin kuningatar, mutta ei magyar királynó, waan m. királyné). Sana né liitetään myöskin erisnimiin; esim. Blaháné, Blahan rouwa, rouwa Blaha; gróf Károlyné, freiwinna Károlyi.

Muist. 2. Suomalaisista sanaa koiras vastaa Unkarin kielessä kan ja him; naaras on: nöstény; esim. kan kutya, koiras-koira; him oroslány, koiras-jalopeura; nöstény oroslány, naaras-jalopeura.

pénz, raha.
koldús, kerjäläinen.
nő, nainen, waimo.
pap, pappi.
gróf, freiwi.
báró, paroni.
gazda, isäntä.
szolga, palvelija, renki.
levél, lehti, kirje.
ajándék, lahja.
nép, kansa.
adó, wero.

állam, waltio.
János, Suhana.
öreg, wanha.
fiatal, nuori.
lusta, laiska.
indulni, lähteä.
hozni, tuoda.
szót fogadni, totella.
fizetni, maksaa.
mutatni, näyttää.
ajándékozni, lahjoittaa.

A fiatal nő pénzt ad az öreg koldúsnek. Az atya könyveket vész a fiúnak. Ajándékokat hozok a gyermekéknek. Kinek adod azon nagy képet? A fiatal festőnek adom. Kinek parancsol a király? A gróf és a grófné útnak (latiwinen merkitys) indul. Az úr parancsol a lusta szolgának. A jó tanítvány szót fogad a tanítónak. Levelet írok Jánosnak. A nép adót fizet az államnak.

Laiska palvelija ei tottele isäntää (dativi). Opettaja näyttää oppilaille kauniita kuvia. Rikas freiwi antaa köyhälle naiselle rahaa. Talonpojat wiewät papille woita. Tätä kaunistaa

lahjaa en anna laiskalle oppilaalle. Palwelija wie kirjeen paronit-
tarelle (allat.). Wanha paroni antaa lahjoja nuorelle näytteli-
jättärelle. Suhana ei maksa weroa keisarille. Me annamme kerjä-
läisille maitoa ja silwaa. Mitä he isännälle sanomat? Palwelija
tuo kuwat maalarilta ja wie ne tuomarin rouwalle.

Rahdestoista luku.

tábornok, fenraali.	némét, saksalainen.
kégyelém, armo.	hideg, kylmä.
víz, wesi.	meleg, lämmin.
hal, kala.	árva, orpo.
temető, hautausmaa.	bátor, rohkea.
iskola, koulu.	kapni, saada.
idő, aika, ilma.	hálni, nukkua.
jutalom, palkinto.	dobni, heittää.
regény, romani.	hini, hivni, kutsua (yksik. 3 pers.
kabát, taffi.	hi).
talp, jalkapohja; -ra, yks!	merni, uskaltaa.
haza, isänmaa.	nyerni, woittaa.
gabona, wilja, jyvät.	sajnálni, surkutella.
Némétország, Saksan maa.	ma, tänäpäpä.
Mór, Mauri.	holnap, huomenna.
magam, minä itse.	tégnap, eifen.
ki, a ki, joka (kirjallisesjä ai- noastaan personista).	csak, ainoastaan.
	haza, totia.

A tábornok parancsol a katonáknak s ök szót fogadnak. A folyónál állok és a vízbe nézék. A víz-tükörben látom magamat. A nők a házban ülnek és énekélnek. Ki jár ott a temetőben? Az árva gyermek kényeret kap a paptól. A fiú az iskolából jön és haza megy. A ki szorgalmasan tanul, jutalmat kap. Ném té kapod a jutalmat, haném János. A szabó új kabátot varr a grófnak. Hol van a nagy templom? Ném tudom. Mit keresél itt? Kik azon öreg embérek, a kik most ott állnak a padon és beszélnek? Ném ismerjük őket. Látjátok az egereket a veremben. A hégyén sátrakat látok és a sátrakban embéreket. Ezén odvakban rút majmok vannak. Ki látja a malmokat? Talpra magyar, hi a haza! (Petőfi.) A szolga a hégyről jön s a folyóhoz megy. A paraszt a városba megy és gabonát visz a gazdag kereskedőnek. Ném akarok Némétországban élni. A némét nép nagyon szorgalmas. Sajnálom a szégény koldusokat. Mit

olvasol most? A „Szegény gazdagok“-at Jókai Mórtól *). A pék levelet ír az öreg asszonynak és pénzt kér. Ezén házban nincsenek asztalok, sém székék, csak padok. A magyarok tanulják a finn nyelvet és a finnek a magyart. Finnországot ném ismerik (= ei tunneta) jól Magyarországnban. A paraszt embér dicséri az esöt. Ha azon zsidó ide jön, ném maradok a házban. A bátor katonák gyakran hálnak a kemény, hideg földön. Ma szép, meleg idő van. Holnap esöt kapunk. Istennél van a kégyelém. A ki mer, az nyer.

Nuori nainen istuu matalalla sohalla ja lufee romania. Mitä laulat? — Kyshy tytöltä isä. Tämä kirjja ei ole hymä. Käyttelijätär astuu näyttämölle ja tanssii. Tässä suuresä huoneessa on kauniita kuvia. Kuka tuo nuori maalari on, joka tuolla maalaa? Minä en tunne häntä. Minä olen waan köyhä talonpoika, mutta sinä olet rikas herra. Minä en tahdo nähdä noita miehiä, sillä minä en tunnioita heitä. Kenelle kirjettä kirjoitat? Papi eiwät käy teaterissa (illativi). Kuka tuo mies on, jolle te annatte rahaa? Hän on kauppias, joka tuo tänne silawaa, juustoa, woiita ja suoloja. Isäntä mihaa rentiä, sillä hän on kowin laiska. Koulusä tähtyy oppia, eikä saa meluta. Sotamiehet seisowat pitkisä riweisä. Kalat eläwät wedessä. Ransa rientää kirffoon. Minä tiedän hymin, että te mihaatte häntä. Miks' ette (Te) rakasta wanhaa kenraalia? Teurastaja pesee lihää. Suomalaiset rakastawat silawaa. Kerjäläinen seisoo kynnysellä ja pyhtää rouwalta rahaa. Hän ei saa rahaa, waan leipää. Te näette korkeita puita hautausmaalla (iness.). Kenki wie puut pihalle. Suomesä ei ole suuria kaupunkteja. Kuningas heittää formuksen mereen. Minä en tunnioita sinua. Minä rakastan teitä. Me emme pyhdä armoa, me waan annamme käskyjä.

Kolmastoista luku.

hajó-m, laiwani (yhsifösä.)	kertë-m, puutarhani
hajó-d, laiwafi	kertë-d, puutarhafi
hajó-ja, laiwanfa	kert-je, puutarhanfa
hajó-nk, laiwamme	kertü-nk, puutarhamme
hajó-tok, laiwanne	kertë-ték, puutarhanne
hajó-juk (-jok), laiwanfa.	kert-jük (-jök), puutarhanfa.

*) Unkarin kielessä asetetaan ristimänimi sukunimen jälkeen; siis: Jókai Mór eikä: Mór Jókai.

1. Unkarin kielessä on, niinkuin Suomenkin kielessä, possessiivi-suffixeja, ja ne ovat seuraavat: yksikön 1 persoonassa -*m*, 2 pers. -*d*, 3 pers. -*ja* (-*je*); monikon 1 pers. -*nk*, 2 pers. -*tok* (-*ték*, -*tök*), 3 pers. -*juk*, -*jok* (-*jük*, -*jök*). Sanain wartaloon liitettyinä muodostavat nämät uuden wartalon, johon kasus-päätteet säännöllisellä tavalla liitetään; esim. hajómban, laiwasfani (ei Suomen kielen mukaan: hajóbanom); kertjébe, puutarhaansa.

2. Suurin osa *ó* ja *ö* -päätteisistä wartaloista, jotka muuten omat muuttumattomat, lyhentää 3 persoonan possessiivi-suffixin edessä tämän vokalín *a*'ksi ja *e*'ksi; esim. ajtó: ajtaja, (hänen) owensa, ajtajuk, (heidän) owensa; erdő, metsä: erdeje, erdejük; nő, nainen, waimo: neje, nejük.

3. Niissä wartaloissa, jotka päättyvät *á*'lla ja *é*'llä, käytetään possessiivi-suffixien edessä aina tätä tähdellistä wartaloa; esim. fa: fám, fád, fája j. n. e.

Muist. Seuraavat sukulaisuuden nimet: apa l. atya, isä; anya, äiti; bátya, vanhempi weli; öcse, nuorempi weli; néne, vanhempi sisar, heittävät 3 persoonan possessiivi-suffixien edessä pois loppuvokalinsa; fiis: apja, apjuk; atyja, atyjuk; anyja, anyjuk; bátyja, bátyjuk; öcsese, öcsesük (asfimilerattu muodoista: öcs-je, öcs-jük); nénje, nénjük. Mutta sanoja ipa, appi; napa, anoppi; huga, nuorempi sisar, sopii taitissa persoonissa käyttää kahdella tavalla: ipam, ipad, ipja j. n. e. taitta ipám, ipád, ipája; hugom, hugod, huga taitta hugám, hugád, hugája. — Fiú, poika, kuuluu possessiivi-suffixeilla: fiam, fiad, fia; fiunk, fiatok, fiuk.

4. Niissä wartaloissa, joitten lyhennetty muoto päättyy konsonantilla, käytetään possessiivi-suffixien edessä milloin tähdellistä, milloin lyhennettyä wartaloa, nimittäin:

a) Yksikön ja monikon 3 persoonassa aina lyhennettyä wartaloa; esim. kabátja, kabátjuk; földje, földjük.

b) Yksikön 1 ja 2 persoonassa aina tähdellistä wartaloa; esim. házam, házad; kabátom, kabátod; könyvem, könyved; köröm, köröd; mutta koska tulee käyttää *a*, *e* -päätteistä, koska *o*, *é* (*ö*) -päätteistä wartaloa, siitä ei voi tarffaa sääntöä antaa.

c) Monikon 1 persoonassa käytetään aina *u*, *ü* -päätteistä wartaloa; esim. házunk, könyvünk.

d) Monikon 2 persoonassa käytetään joskus samaa wartaloa kuin yksikön 2 persoonassa, ja joskus lyhennettyä; esim. házatok, királytok. Wälistä käytetään molempia; esim. beszéd, puhe, beszédéték ja beszédtek.

5. Yksikön ja monikon 3 persoonan suffixeista jätetään j joskus pois, ja tämän suhteen on muistettava:

a) Jos suffixien edessä martalo päättyy vokalilla, pysyy j; esim. hajója, hajójuk; mutta usein silloinkin, kuin se päättyy konsonantilla; esim. padja, padjuk.

b) Löytyy semmoisia sanoja, joissa näitä suffixeja käytetään j'n kanssa taikka ilman sitä; esim. ablakja, ablakjuk taikka ablaka, ablakuk.

c) Näitä suffixeja käytetään ilman j'tä niissä martaloissa, joiden loppuvokali on v; esim. könyve, könyvük; tava, tavuk; fekä senlaatuissa, jotka omat mainitut 8 luvussa 2, c) ja d); esim. álma, álmuk; keze, kezük; ja vielä sen lisäksi monissa muissakin martaloissa; esim. háza, házük; népe, népük.

6. Possessivi-suffixeilla varustettujen sanojen eteen asetetaan usein määräävä artikkeli; esim. a házam, taloni.

Muist. Possessivi-suffixeilla varustettujen sanojen affusativi-muodosta jätetään usein affusativiin päätte pois, varsinkin runokielessä; siis esim. házadat muodon sijasta: házad. Se ei kuitenkaan saa tahtua yksikön 3 persoonan suffixilla varustetuissa sanoissa.

barát, ystävä.

fej, pää.

kalap, hattu.

ész, mieli, järki.

nemzet, kansa (natio).

vigság, ilo, riemu.

szabadság, vapaus.

ményecske, nuori vaimo.

mi, a mi, mitä *).

mély, a mély, jota *).

védelmezni, puolustaa.

jutni, joutua, johtua, tulla.

találni, löytää.

Ezén könyvet barátomnak adom. Ott van a kabátom. Atyáncat tisztéljük és szeretjük. Atyja és anyja ide jön. Ném látom a hugodat. A katonák szót fogadnak tábornokunknak. A kisasszony a koldúsnak adja a pénzét. Házunkban ma nagy vigság van. A jó nagyfejédelém szereti népét. A magyar nemzet tiszteli nagy költőjét, Petőfi Sándort. A nemzeték védelmezik szabadságukat. A fiú fejére (fejébe) teszi a kalapját. Ném jut eszembe, a mit mondani akarok. Az atya a városból ajándékokat hoz leányának. Madaratokat nem találok. Azt sem tudom, hol áll a fejem.

Nuorempi meljeni tulee tänäpäni kotia. Nuori vaimo ei rakasta appiansa ja anoppiansa. Miti rakastaa lastansa. Hänen

*) Mi käytetään, jos korrelatina ei ole substantivi, mély taas, jos se on substantivi; esim. ném hallom, a mit mondasz, en kuule, mitä sanot; ném hallom a beszédét, mélyet mondasz, en kuule puhetta, jota lausut.

wanhempi welsensä käwelee kauniissa puutarhasamme. Laiwuri on laiwasansa. Rohkeat sotamiehet puolustawat isänmaatansa. Kuningas rakastaa ystävänsä. Oppilas saa opettajaltansa kirjoja. En löydä uutta hattuani. Palwelija ei tunne isäntäänsä. Wanhempi sisarene ei tiedä, minne hän joutuu. Puhe ei johdu hänen mieleensä. Missä on kirjasi? Kirjamme on koulussa. Kyläsämme on iso kirkko. Teidän kaupungisanne on kaunis teateri. Isäntä antaa hewosellensa leipää.

Keljästoista luku.

hajó- <i>i-m</i> , laiwani (monikossa.)	kendö- <i>i-m</i> , huiwini
hajó- <i>i-d</i> , laiwasi	kendö- <i>i-d</i> , huiwisi
hajó- <i>i</i> , laiwansa	kendö- <i>i</i> , huiwinsa
hajó- <i>i-nk</i> , laiwamme	kendö- <i>i-nk</i> , huiwimme
hajó- <i>i-tok</i> , laiwanne	kendö- <i>i-ték</i> , huiwinne
hajó- <i>i-k</i> , laiwansa.	kendö- <i>i-k</i> , huiwinsa.
háza- <i>i-m</i> , huoneeni	keze- <i>i-m</i> , kätäni
háza- <i>i-d</i> , huoneesi	keze- <i>i-d</i> , kätäsi
háza- <i>i</i> , huoneensa	keze- <i>i</i> , kätensä
háza- <i>i-nk</i> , huoneemme	keze- <i>i-nk</i> , kätämme
háza- <i>i-tok</i> , huoneenne	keze- <i>i-ték</i> , kätänne
háza- <i>i-k</i> , huoneensa.	keze- <i>i-k</i> , kätensä.
barát(a)- <i>i-m</i> , ystäväni	cseléd(e)- <i>i-m</i> , palkolliseni
barát(a)- <i>i-d</i> , ystäväsi	cseléd(e)- <i>i-d</i> , palkollisesi
barát(a)- <i>i</i> , ystävänsä	cseléd(e)- <i>i</i> , palkollisensa
barát(a)- <i>i-nk</i> , ystäväimme	cseléd(e)- <i>i-nk</i> , palkollisemme
barát(a)- <i>i-tok</i> , ystäväanne	cseléd(e)- <i>i-ték</i> , palkollisenne
barát(a)- <i>i-k</i> , ystävänsä.	cseléd(e)- <i>i-k</i> , palkollisensa.
pad- <i>jai-m</i> , penffini	kert- <i>jei-m</i> , puutarhani
pad- <i>jai-d</i> , penffisi	kert- <i>jei-d</i> , puutarhasi
pad- <i>jai</i> , penffinsä	kert- <i>jei</i> , puutarhansa
pad- <i>jai-nk</i> , penffimme	kert- <i>jei-nk</i> , puutarhamme
pad- <i>jai-tok</i> , penffinne	kert- <i>jei-ték</i> , puutarhanne
pad- <i>jai-k</i> , penffinsä.	kert- <i>jei-k</i> , puutarhansa.

1. Possesivi-suffixien edessä ei käytetä monikon tavallista päätettä -k, vaan -i tai -jai (-jei). Semmoisissa sanoissa, joitten yksikön ja monikon 3 persoonan suffixeista j jätetään pois (k. edellistä luvua 5, b) ja c)), käytetään tavallisesti edellistä monikon-päätettä, s. o. i'tä, muissa sanoissa taas tavallisesti -jai (-jei)=pätettä.

2. -jai =pätteen edessä käytetään aina lyhennettyä wartaloa; i =pätteen edessä tavallisesti täydellistä, nimittäin a'lla (e'llä) päättyvää wartaloa, mutta joskus lyhennettyäkin, niinkuin edellä mainitut esimerkit osoittavat.

Muist. 1. Edellisen luvun 2:ssa kohdassa mainittu muutos tapahtuu -i'n edessä kaikissa persoonissa; esim. ajtó: ajtaim, aitaid, ajtai j. n. e.; erdő: erdeink, erdeitek, erdeik; samoin: nõ: nejeim, j. n. e.

Muist. 2. Löytyy muutamia sanoja, joissa käytetään sekä -i että -jai (-jei) =pätettä; esim. eselédim (eselédeim) ja eselédjeim.

3. Näihin monikko=wartaloihin liitetään yksikön ja monikon 1 ja 2 persoonan possesivi-suffixit säännöllisesti, mutta monikon 3 persoonan suffixeista jätetään ju (jü) pois ja pysyy siis vaan k jälellä; 3 persoonan suffixeista yksikössä jääpi ja kokonaan pois; esim. hajói (lyhennetty muodosta: hajói-ja) ja hajóik (lyhennetty muodosta: hajói-juk).

4. Puheenalaisten suffixien (-i, -jai (-jei)) merkityksen suhteen on huomattava, että ne tietyksi osoittavat omistettuja esineitä oleman useampia; siis hajóim = laiwani, s. o. monta omistamaani laiwaa (latin. naves meæ), kun sitä vastaan hajóm = laiwani, s. o. yksi omistamani laiwa (latin. navis mea).

terém, sali.
szoba, tupa, huone.
konyha, työkki.
istálló, talli.
kés, weitti.
villa, kahweli.
kanál, lusikka.
tál, malja, wati.
tányér, lautanen, talrifi.
vendég, wieras.

alma, omena.
szolgáló, piika.
étel, ruoka.
élés, teräwä.
tompá, tylsä.
pompás, lomea.
édés, makea.
tartani, pittää.
főzni, teittää.
nyitva, awoinna.

Házam nagy. Házaim nagyok. Barátom kertemben van. Barátim kertjükben vannak. Lovad az útra szalad. Lovaid az istállóba szaladnak. Szolgálója a konyhában ételt főz. Szolgálói a késéket, villákat és kanalakat az asztalra tészik. Szobánkban nincs asztal. Szobáinkban hosszú padokat látsz. Tanítótokat tisztéliték. Tanítóitoknak szót fogadtok. Ajtajukat nyitva tartják. Ajtaik nyitva vannak.

Kirjani on pöydällä. Minä panen kirjani (monikko) tuolille. Nuorempi sisareni ei ole täällä. Nuoremmat sisareni keittävät hyvää ruokaa. Hänen lusikkansa on kädessäni. Hänen veitsensä ovat terävät, mutta kahvelinsä ovat tylsät. Salimme on komea. Bieraat istuvat saleissamme. Ruokanne on huonoa, mutta miinune ovat sangen hyviä. Heidän penkkinsä on matala. Heidän omenansa ovat makeita. Talonpoika kyntää pellollansa. Isäntä antaa palkollisillensa hyvää ruokaa. Mitä hän kädessänsä pitää? Laimuri menee laimallensa. Hän panee hatun päähänsä. Neiti antaa ystävilleen formuksia. Leipuri ostaa voita talonpojiltamme. Kenraalimme antavat leipää ja silavaa sotamiehillensä. Talleissamme seisoo isoja hevosta ja härkiä. Heidän metsissänsä on kauniita järviä. Pappi löytää puutarhasta (inessivi) makeita omenoita.

Wiidestoista luku.

Az atya háza,
Az atyának háza, } isän talo.

Unkarin kielessä ei ole mitään erinäistä genitivin päätettä. Niinkuin edellä olevasta esimerkistä näkyy, asetetaan omistajaa merkitsevä sana nominatiiviin, joskus dativiin, sen sanan eteen, joka osoittaa omistettua esinettä ja joka sana on 3 persoonan possessiivisuffiixilla varustettava. Dativia käytetään tavallisesti silloin, kuin tahdotaan erinäiseen huomioon saattaa omistettua esinettä; esim. *a grófnak házát és ném kertjét dícsérem*, minä kiitan kreivin taloa, eikä hänen puutarhaansa.

Muist. 1. Tätä dativia saattaa yksi tai useampi sana eroittaa omistettua esinettä merkitsevästä sanasta; esim. a háznak csak tetejét látom, minä näen ainoastaan huoneen katon. Joskus asetetaan näiden sanain väliin artikkeli; esim. a háznak a teteje.

Muist. 2. Jos sillä sanalla, joka osoittaa omistettua esinettä, on attributi, asetetaan tämä sen ja attributiviin (omistajan) välille; esim. a ház magas falai eli a háznak magas falai, huoneen korkeat seinät.

Muist. 3. Jos omistajia on useampia, saapi omistettua esinettä merkitsevä sana 3 persoonassa ainoastaan semmoisia suffiixeja, jotka osoittavat vaan yhtä omistajaa; esim. a szégényék háza (ei: házuk), köyhäin talo; a szégényék házai (ei: házaik), köyhäin talot.

szerelém, raffaus, tempi.
 barátság, ystävyyhš.
 gyölölség, wiha.
 öröm, ilo, riemu.
 szomorúság, murhe.
 igazság, totuus.
 remény, toivo.
 félelém, pelko.
 sors, kohtalo.
 emlékézet, muisto, muisti.
 bölcseség, wiisaus.
 kezdet, alku.
 vég, loppu.
 élet, elämä.
 szív, sydän.
 szélid, lempeä.
 vad, hurja.

kellemés, suloinen.
 kellemetlen, vastenmielinen,
 ifävä.
 igaz, tofi.
 igazi, todellinen.
 hamis, wäärä, petollinen.
 örök, ikuinen.
 gondolni, ajatella, arwella.
 félelni, wastata.
 állítani, wäittää.
 tagadni, kieltää.
 érteni, ymmärtää.
 ohajtani, haluta.
 remélni, reményleni, toivoa.
 tartani, festää.
 örökké, ikuisesti.

Az igazi szerelém örökké tart. Az ész Isten ajándéka. A szabad nemzeték sorsa kellemés. A kinek barátsága igazi, az védelmezi barátját. A léány tagadja szerelmét. Sajnállak, mert vad gyölölség van szivedben. A koldús szívében is van remény. Reméllém, hogy szomorúságod nem tart örökké. Barátom azt állítja levelében, hogy azon szép léány szerelme nem igazi. Az örök élet a jó ember reménye, és a rossznak félelme. Az ember sorsa az Isten kezében van. A hamis barátnak beszédje is hamis. Klopstock német költőnek nagy költeményét, a „Messias“-t az emberek dicsérik, de nem olvassák. Kellemetlen azon ember élete, a ki a barátságot és szerelmet nem ismeri. Az Isten félelme a bölcseség kezdete.

Minin raffaus on suuri. Tytön sydän on lempeä. Suurten miesten muisto elää ikuisesti. Minä ajattelen ystäväni kowaa kohtaloa (sublat.). Pahat ihmiset eiwät tunne todellisen ystävyiden suloišta riemua. Tuon juutalaisen kuwa, joka on seinällä kauppiaan huoneessa, on sängen ruma. Minä en kiellä, että murheeni on suuri. Kreiwin ystävä haluaa nähdä näyttelijän nuorempaa sisarta. Minä toiwon, ettei kuninkaan hurja wiha ole ikuinen. Tytön isä wäittää, että tuon nuoren paronin raffaus on petollinen. Pappi kysyy talonpojan rengiltä, minkätähden hän ei käy koulua (illat.). Kenki wastaa, ettei hän osaa lukea. Pojan vanhempi sisar saa wakkoiſen huiwin isänsä ystäwältä. Lapset kuninkaankin lapset. Minä en hymärrä tuomarin puhetta. Kenen hemoset tuolla kylän pellolla juoksewat? Rohkea kenraali menee sotamiesten teltoihin. Me luemme kernaasti Petöfin kauniita runoelmia. Saksan maan keisari on sängen wanha. Minä en tahdo lukea tytön kirjeitä. Totuutta tulee aina puhua.

Kuudestaosta luku.

az én házam, minun taloni (yhtikösfä.)
a té házad, sinun talosi
az ő háza, hänen talonsa

a mi házunk, meidän talomme
a ti házatok, teidän talonne
az ő házuk, heidän talonsa.

az ön háza, Teidän talonne.
az önök háza, Teidän (mon.) talonne.

1. Jos omistajaa ei ole erittäin mainittu, ei tavallisesti tarvitse personali-pronomineja ilmi panna, sillä possessiivi-suffixit osoittavat jo persona; personali-pronomineja käytetään siis tässäkin tapauksessa ainoastaan silloin, kuin niitä tahtoo erittäin huomattavaksi saattaa, varsinkin vastakkaisissa lauseissa; esim. *ném az én házam*, hanem *a té házad*, ei minun taloni, vaan sinun talosi.

Muist. 1. Personali-pronominin asetetaan silloin nominatiiviin, samoin kuin omistajaa osoittavat substantiivikin (k. edell. luku).

Muist. 2. Personali-pronominien toisia monikon-muotoja: *mink*, *tik*, *ök* ei käytetä omistaja-sanana, vaan ainoastaan: *mi*, *ti*, *ö*. (Tämä viimeksi mainittu *ö* on vanha monikon-muoto).

enyém, (*enyim*), minun
tied, (*tiéd*), sinun
övé, hänen, (*öné*, Teidän)
mienk, (*miénk*), meidän
tieték, (*tiéték*), teidän
övék, heidän, (*önöké*, Teidän),

} jos on vaan yksi omistettu esine.

enyéim, minun
tiéid, (*tiéid*), sinun
övéi, hänen, (*önéi*, Teidän)
mieink, (*miéink*), meidän
tiéiték, (*tiéiték*), teidän
övéik, heidän, (*önökéi*, Teidän),

} jos on useampia omistettuja esineitä.

2. Unkarin kielessä on possessiivi-pronominejakin (niinkuin esim. Latinan kielessä), mutta niitä käytetään ainoastaan predikatina, eikä koskaan attributina; esim. *a gyürü az övé*, sor-

muš on hänen (omansa); a gyűrük az övéi, formuffet owat hänen; azon szék az övék, tuo tuoli on heidän; azon székék az övéik, nuot tuolit owat heidän. Mutta ei sowi sanoa esim. az övé gyűrű, waan: az ő gyűrűje, hänen formuffensa.

azon könyv az ő könyve, tuo firja on hänen firjansa.

azon könyvek az ő könyvei, nuot firjat owat hänen firjansa.

azon könyv az öv-é, tuo firja on hänen.

azon könyvek az öv-éi, nuot firjat owat hänen.

azon könyv a léány könyve, tuo firja on tytön firja.

azon könyvek a léány könyvei, nuot firjat owat tytön firjat.

azon könyv a léány-é, tuo firja on tytön.

azon könyvek a léány-éi, nuot firjat owat tytön.

3. Jos omistettua esinettä merkitsemä sana jätetään pois, liitetään omistaja=sanaan -é (monikossa: -éi); esim. léány-é, tytön (oma). Semmoisissa sanoissa, joilla on pitkällä vokalilla päättyvä tähdellinen martalo, liitetään tämä -é tähdelliseen, kaikkissa muissa sanoissa lyhennettyyn martaloon; esim. fá-é, hajó-é, mutta: ház-é, kert-é.

haj, hiukset.
arc, kasvat.
homlok, otsa.
szém, filmä.
fül, korwa.
orr, nenä.
száj, suu.
ajak, huuli.
fog, hammas.
nyak, taula.
bajusz, wiikset.
szakáll, postiparta.
mell, riuta.
újj, sormi.
hát, selkä.
has, watsa.
térd, polwi.

láb, jalka.
vér, veri.
jel, merkki.
ősz, harmaa.
barna, ruskea, ruskeanwerinen.
szőke, waalea, walfoisenwerinen.
kék, sininen.
piros, punainen.
sűrű, tiheä.
ritka, harwa.
fél, puoli.
rágni, purekella.
kancsalítani, katsoa kieroan.
fájni, tehdä tifeätä, tiivistää.
részketni, wawista.

Az én szémém *) kék, a tied fekete. Kezem részket, nagyon gyenge vagyok. Ném a té kezed részket, haném az enyém. A magas homlok ném mindig nagy észnek jele. Mitől (mistä) piros ezen kendő? Az orrom vérétől. Szája

*) Semmoisten ruumiin-osain nimeä, joita löytyy parittain, käytetään aina yksikössä, vaikka tarvoitetaankin useampia osia; jos on puhe waan yhdestä semmoisesta, asetetaan sen eteen sana fél, puoli; esim. fél lábom áll, hän seisoo yhdellä jalalla (oikeastaan: puolella jalalla).

nyitva van, és látom hogy fogai szépek. Az ő fogai jók, de a mieink rosszak, azért nem tudunk kemény kényeret rágni. Ki meri mondani, hogy az én leányom kancsalít? Nem az ön leánya, hanem a barátjái kancsalít. Kinek a háta fáj? Az enyém. A ti arcotok piros, a mienk fehér. Ritka azon szöke leány, kinek széme barna. Kié azon szép kert? A királyé. Fülelem rossz, nem hallok jól. A szegény ember fél térdén *) áll és kégyelmet kér. Melletékre tészitek kezeteiket. A mi újjaink hosszúk, az önökéi rövidek. Nem szép, ha a leány keze és lába nagy. Hajam sűrű, de bajuszom és szakállam ritka. Az asszonyokról (=sta) mondják **): Hosszú haj, rövid ész.

Minun hiukseni owat mustat, mutta hänen owat harmaat. Tytön filmät owat siniset, hänen kaulansa walkoinen. Minun wiikseni owat tiheät, mutta sinun owat harwat. Kenen tämä punainen huiwi on? Wanhemman sisareni. Ruskeanmerisen tytön kaswot eiwät ole kauniit, sillä hänen nenänsä on kowin pitkä. Sinun suusi on pieni, mutta hänen on iso. Wanha kenraali on ruma mies: hänen otsansa on matala, hänen korwansa pitkät, hänen hampaansa harwat ja watsansa iso. Tuo romani ei ole minun kirjani, waan teidän. Kenen koirat pihalla haukkumat? Meidän. Päätäni (nominatiwi) ja jalkojani kiwistää. Sotamiehen selkä ja rinta owat leweät. Teidän huulenne wapisewat. Kenki panee walkoisenweremän piian sormeen (sublat.) kauniin sormuksen. Kalan meri on kylmää. Kerjäläis-raukan polwet wapisewat ja hänen filmänsä owat heikot. Pieni poika pelkää suutarin tiheätä, mustaa postkipartaa (ablatiwi). Meidän tyttäremme laulaa osaa, mutta ei Teidän. Sinun ystäwyhytesi todellinen on, mutta ei hänen. Talonpoika antaa hemosensa tuomarille. Tuomari pyhtää hänen hemostansa. Herra kirjoittaa kirjeen räätälistensä. Rouwa saa lahjoja hänen ystäwältänsä. Kenen nuot kumat owat? Lasten. Heidän. Weitsi on Teidän. Lusikat owat Teidän.

Seitsemästoista luku.

*engemet, (engem), minut, minua
tégédet, (tégéd), sinut, sinua
öt, hänet, häntä*

**) Monikon 3 persona a aktivisfa lähtetään samassa merkityksessä tuon passiwia Suomen kielessä; esim. mondják, he sanovat sen = sanottaa n.

minket, (bennünket), meidät, meitä
titëket, (bennetëket), teidät, teitä
öket, heidät, heitä.

1. Personali-pronominien affusativi-muotoja yksikössä käytetään silloin, kuin tahdotaan saattaa niitä erittäin huomattavaksi; muissa tapauksissa ne jätetään käyttämättä. Monikon-muotoja sitä vastaan käytetään tavallisesti silloinkin, kuin ei niihin tahdota huomiota kiinnittää; 1 ja 2 persoonan suhteen on waan muistutettava, että jos niitä tahdotaan saattaa erinäiseen huomioon, käytetään muotoja: *minket, titëket*, muissa tapauksissa: *bennünket, bennetëket*.

2. Personali-pronimineilla ei ole muita kasus-muotoja, kuin nominativi ja affusativi. Toiset kasus-muodot saadaan sillä tavoin, että tavallisiin kasus-päätteisiin liitetään vastaavat possessivi-suffixit, jolloin kasus-päätteet ilmestyvät affuperäisemmissä muodoissaan, se on:

Inessivi (-ben):	<i>benne-m, minusja</i> <i>benne-d, finusja</i> <i>benne, hänesjä.</i>	<i>bennü-nk, meisjä</i> <i>benne-tëk, teisjä</i> <i>benn-ük (-ök), heisjä.</i>
------------------	--	--

Elativi (-böl):	<i>belöle-m</i> <i>belöle-d</i> <i>belöle.</i>	<i>belölä-nk</i> <i>belöle-tëk</i> <i>belöl-ük (-ök).</i>
-----------------	--	---

Allativi (-be):	<i>belé-m</i> <i>belé-d</i> <i>belé-je, belé.</i>	<i>belé-nk</i> <i>belé-tëk</i> <i>belé-jük (-jök).</i>
-----------------	---	--

Superessivin -n'ää ei käytetä martalona; sen sijaan:

<i>rajta-m</i>	<i>rajtu-nk</i>
<i>rajta-d</i>	<i>rajta-tok</i>
<i>rajta.</i>	<i>rajt-ük (-ök).</i>

Delativi (-ról):	<i>róla-m</i> <i>róla-d</i> <i>róla.</i>	<i>rólu-nk</i> <i>róla-tok</i> <i>ról-ük (-ök).</i>
------------------	--	---

Sublativi (-ra):	<i>réa-m, rá-m</i> <i>réa-d, rá-d</i> <i>(réa-ja, rá-ja), réa, rá.</i>	<i>réa-nk, rá-nk</i> <i>réa-tok, rá-tok</i> <i>réa-jük, rá-jük (-jök).</i>
------------------	--	--

Abessivi (-nál):	nála-m nála-d nála.	nálu-nk nála-tok nál-uk (-ok).
Ablativi (-tól):	töle-m töle-d töle.	tölü-nk töle-ték töl-ük (-ök).
Allativi (-hoz):	hozzá-m hozzá-d (hozzá-ja), hozzá.	hozzá-nk hozzá-tok hozzá-juk (-jok).
Dativi (-nek):	(neké-m), neké-m (neké-d), neké-d (nek-i), nek-i.	(nekü-nk), nekü-nk (nek-ték), nek-ték (neki-k), neki-k.

nekém van könyvem, minulla on firja.

nekéd van könyved, finulla on firja.

neki van könyve, hänellä on firja.

nekünk van könyvünk, meillä on firja.

nekték van könyveték, teillä on firja.

nekik van könyvük, heillä on firja.

nekém vannak könyveim, minulla on firjoja.

nekéd vannak könyveid, finulla on firjoja.

neki vannak könyvei, hänellä on firjoja.

nekünk vannak könyveink, meillä on firjoja.

nekték vannak könyveitek, teillä on firjoja.

nekik vannak könyveik, heillä on firjoja.

a *gyerméknék van könyve, lapsella on firja.*

a *gyermékéknék van könyvük, lapsilla on firja.*

a *gyerméknék vannak könyvei, lapsella on firjoja.*

a *gyermékéknék vannak könyveik, lapsilla on firjoja.*

3. *Nekém van* vastaa suomalaista: „minulla on”, ja käytetään samalla tavalla, sillä eroituksella waan, että se sana, joka merkitsee omistettua esinettä, saa jälkeensä omistajan persoonaa vastaavan possessiivi-suffixin, ja että, jos tämä sana on monikossa, apuverbifin pannaan monifoon.

Muist. Koska sen sanan suffxi, joka merkitsee omistettua esinettä, jo osoittaa omistajan personaakin, ei tätä tarvitse erittäin mainita silloin, kuin se on personali-pronomini; esim. van eszém, minulla on járti; van könyved, sinulla on firja.

léány, tytär.
ok, syy.
jog, oikeus.
széréncse, onni.
széréncsetlenség, onnetto-
mus.
szomszéd, naapuri.
gazdagság, rikkaus.
nyom, jälki.
hatalom, voima, valta.
széréncses, onnellinen.

széréncsetlen, onneton.
függeni, riippua.
követelni, vaatia.
rágalmazni, parjata.
tanácsolni, neuvoa.
vagy, eli, taikka.
vagy — vagy, joko — taikka.
ámbar, waikka.
mégis, kuitenkin.
még sem, ei kuitenkaan.
tehát, siis.

Miért búsulsz, barátom? Mert okom van rá (siihen). A királynak nincs joga hozzá, de nekem van, ámbar én csak szegény embér vagyok. Bátyátoknak nagy szeréncséje van. Az ném szeréncse, haném szeréncsetlenség. Szeréncses azon embér, kinek jó barátjai vannak. Azon szeréncsetlen gyermeknek ném él az atyja. Mit akartok? Pénzünköt követeljük tőled. Azt ném adom nekték. Vagy pénzédet, vagy életédet! Csak ön tud nekünk jót tanácsolni, de ön most ném akar szólni. Kicsoda mer bennünket rágalmazni? Ném titéket rágalmaznak az embérek, haném minket. Bennük nagy a szerelém hatalma. Atyánk ma hozzád még. Ki az a fiatal embér, a ki tőled pénzt kér? Mi lesz belőle? Mi lesz önből? Miért ném nézél réánk? A szónok ném ti rólátok *) beszéll, haném mi rólunk *). Miért félték tőlünk, gyermekék? Ném tőleték, haném azon nagy kutyától félünk, mely nálatok van. Nekünk nincs pénzünk. Önnek szép költeményei vannak.

Naapurin kaunis tytär rakastaa minua, ei sinua. Pappi wie heidät rikkoon. Meitä kiitetään, mutta teitä parjataan. Minulla on oikeus vaatia rahaa sinulta. Waikka hänellä ei ole rikkautta, on hän kuitenkin onnellinen. Waikka teillä onkin rikkautta, olette kuitenkin onneton. Danni ei siis aina riipu rikkaudesta (abslat.). Käätälimme waatii meiltä rahaa, mutta nyt

*) Rólátok ja rólunk sanojen eteen on asetettu vastaava personali-pronomini, jotenka tehdään aina silloin, kuin sitä tahtoo erittäin huomattavaksi saattaa.

ei meillä ole. Kuningattarella on hyvä sydän, mutta ei kuningas-
kaalla. Balheella on lyhyet jäljet. Du onni orwollakin, waiwai-
sellakin Jumala. Minä pelkään häntä (ablat.); sillä minä tiedän,
että hän vihaa minua. Keisarilla on valta käskä teitä (dativi).
Meillä on tänäpänä mieraista. Nuorempi welsjeni tulee huomenna
sinun luokse. Rikas kauppias ostaa teiltä woita ja meiltä lihaa.
Heillä on iso talo kaupungissa. Anoppini näyttää hänelle kuvia.

Rahdeksastoista luku.

1. Interrogativi-pronominit ovat seuraawat: *ki*,
kicsoda, kuka? *mi*, *micsoda*, mikä? *mély*, mikä? *mélyik*, mikä?
kumpi? *mily*, *milyen*, (*milyes*), *miféle*, (*minémü*), *minö*, mimmoi-
nen? *mennyi*, *hány*, kuinka monta? *mekkora*, kuinka suuri? —
Nämät, niinkuin kaikki muutkin (paitsi personali-) pronominit, tai-
wutetaan säännöllisesti, substantivien tavalla.

Muist. *Ki*, *kicsoda* ovat substantivista, *mi*, *micsoda* sekä sub-
stantivista että adjektivista, muut kaikki adjektivista pronomineja.

2. Relativi-pronominit ovat seuraawat: (a) *ki*, joka;
(a) *mi*, mikä; (a) *mély*, joka; a *mélyik*, joka; a *mily*, a
milyen, (a *milyes*), a *miféle*, (a *minémü*), a *minö*, jommoi-
nen; a *mennyi*, a *hány*, *valahány*, niin monta kuin; a *mek-
kora*, niin suuri kuin.

Muist. 1. *Ki*, *mi* ja *mély* sanain edestä saattaa artikkeli myös-
sin jäädä pois.

Muist. 2. Jos relativi-pronomini on objektina, ei käytetä koskaan
objektivi-konjugationia.

tudós, oppinut, tiedemies.
író, kirjailija.
kiadó, (ulosantaja), kustantaja.
tanár, opettaja, professori.
orvos, lääkäri.
mérnök, insinööri.
építész, määpítő, arkkitehti.
irodalom, kirjallisuus.
egészség, terveys.
orvosság, lääke.
nyelvtan, kieloppi.
tudomány, tiede.
bölcészet, bölcselet, filosofia.
mű (tähd. wart. müve), teos.
haszon, hyöty.

beteg, sairas, kipeä.
egészségés, terve.
hírés, kuuluisa.
művelt, sivistynyt.
ügyes, taitawa.
ügyetlen, taitamaton.
hasznos, hyödyllinen.
haszontalan, hyödytön.
építeni, rakentaa.
gyógyítani, parantaa.
magyarázni, selittää.
használni, hyödyttää, käyttää.
ártani, wahingoittaa.
hát, entä, siis.

Ki azon tudós, a kinek műveit olvasod? Az nem tudós, hanem költő. A szegény irónak, kinek nyelvtanát használnjátok, nincs pénze orvosságra. Ezén kiadónál nem találsz haszontalan könyveket. Miféle költemény van ott az asztalodon? Mi az ön bátyja? Műépítő. És micsoda az ön öcsese? Orvos. Kicsoda a ti orvostok? A tanár, kiről beszélték, azt mondja, hogy a bölcsélet a tudományok tudománya. Mid fáj? A fejem. Minő ember azon műépítő, ki házatokat építi? Nagyon tudós és ügyes ember. Ki nem szereti az irodalmat? Hány betege van azon híres orvosnak, ki hozzátok jár? Nem hallom, a mit kérdesz. Nem árt azon orvosság, mélyet használsz? Az ügyetlen orvos rosszul gyógyítja betegeit. Mélyik öcséd van itt? Az, a mélyik iskolába jár. Milyen könyvet ohajtasz?

Mitä kielioppia herra professori *) lukee? Unkarin kielioppia. Montako lääkäriä tässä kaupungissa on? Tuo kirjailija, jonka teosta nyt luemme, on warsin oppinut ja siivistynyt mies. Kuka tämän kirjan kustantaja on? Mikä mies sinun isäsi on? Kuuluisa arkkitehti. Entä vanhempi veljesi? Hän on taitava insinööri. Sairas ei tule terveeksi (nomin.) niistä lääkkeistä (ablat.), joita hän saa lääkäriltä. Mimmoinen tervehtesi on? Se on huono, mutta minä toivon, että tuo kuuluisa lääkäri, joka huomenna tulee kaupunkiin, woipi antaa minulle hyviä lääkkeitä. Lääkäri, joka tänäpänä tulee luokseni, on taitamaton. Mitä tiedettä sinä rakastat? Minä rakastan filosofiaa. Kuinka monta lasta Teillä on? Mitä teosta opettaja nyt koulussa selittää? Horatiuksen runoelmia. Se romani, jota nuorempi sisareni lukee, ei ole hyödyllinen kirja. Mitä hyötynä meillä hänestäkin on? Hän on hyödytön ihminen. Kuinka suuren talon rakennatte tyttärelle? Wiini hyödyttää vanhoja ihmisiä (dativi), mutta wahingoittaa lapsia (dat.). Mitkä kauniit filmät tuolla työllä on! Kuinka suuri tuon kauppiaan rikkaus on, jonka nuorempi weli nyt on sinun luonasi? Maljasi (= tervehdöksesi, sublat.)! Maljanne!

*) Sana ür, niinkuin yleensä kaikki arvonimet, ajetaan pääsanansa jälkeen; esim. tanár ür, herra professori. Samalla tapaa: Hunfalvy Pál ür, herra Paawo H. Semmoisessa tapauksessa taitutetaan ainoastaan viimeinen sana; esim. Hunfalvy Pál akadémikus úrnak, herra akatemikko P. Hunfalvyille.

Yhdeksästoista luku.

1. Demonstrativi-pronomininit ovat seuraavat: *ez*, tämä; *az*, tuo, *se*; *emez*, *imez*, tämä (tässä); *amaz*, tuo (tuossa), *se* (siellä); *ezén*, tämä; *azon*, tuo, *se*; *ily*, *ilyen*, *ilyes*, *ilyetén*, tammöinen; *oly*, *olyan*, *olyas*, *olyatén*, tuommoinen, semmoisen; *emilyen*, *imilyen*, tammöinen (tässä); *amolyan*, tuommoisen (tuossa), semmoinen (siellä); *efféle*, *ilyenféle*, *ilynémü*, tämänkaltainen; *afféle*, *olyanféle*, *olynémü*, tuonkaltainen, senkaltainen; *ennyi*, näin paljon; *annyi*, noin paljon, niin paljon; *emennyi*, näin paljon (tässä); *amannyi*, noin paljon (tuossa), niin paljon (siellä); *ekkorá*, näin suuri; *akkorá*, noin suuri, niin suuri; *ugyanez*, *ugyanezén*, tämä sama; *ugyanaz*, *ugyanazon*, tuo sama, *se* sama; *ugyanily*, *ugyanilyen*, samanlainen (kuin tämä); *ugyanoly*, *ugyanolyan*, samanlainen (kuin tuo tahi *se*); *ugyanennyi*, yhtä paljon (kuin tämä); *ugyanannyi*, yhtä paljon (kuin tuo t. *se*); *ugyanekkorá*, yhtä suuri (kuin tämä); *ugyanakkorá*, yhtä suuri (kuin tuo t. *se*).

Muist. 1. Niinkuin Suomenkin kielessä, osoittawat pehmeä-ääniset demonstrativi-pronominin-muodot lähempänä (tännempänä), kova-ääniset päinvastoin kauempana (tuonnempana) olemista.

Muist. 2. *Ez*, *az*, *emez*, *amaz*, *ugyanez*, *ugyanaz* ovat substantivista pronomineja, mutta käytetään joskus adjektiviänsakin; kaikki muut ovat ainoastaan adjektivisiä.

Muist. 3. Edellisessä muistutuksessa mainittujen pronominiin ja niitä seuraavain substantivien väliin pannaan usein artikkelikin, jolloin pronomini on substantivin luontoinen ja taiwutetaan; esim. *ez az ember* tämä mies; *ezt az ember*t, tämän miehen, tätä miestä; *az a léány*, tuo tyttö, *azt a léány*t, tuota tyttöä, j. n. e.

Muist. 4. Konsonantilla alkavain substantivien edessä jätetään demonstrativi-pronominista viimeinen *z* pois, niinkuin artikkelistakin; esim. *e ház* (ei: *ez ház*), *ama gyermek*, *ugyane kéz* j. n. e. — Konsonantilla alkavain kasus-pätteiden edessä assimilerataan tämä *z* mainitun konsonantin kanssa; esim. *ebben*, *abban* (muodoista: *ez-ben*, *az-ban*); *ebböl*, *abból*; *ebbe*, *abba*; *erről*, *arról*; *erre*, *arra*; *ennél*, *annál*; *ettől*, *attól*; *ehhez*, *ahhoz*; *ennek*, *annak*. Mutta: *ezé-n*, *azo-n*, *illá z'n* ja *n'n* välissä on wartalon loppuvokali, ja: *ezt*, *azt* (ei: *ett*, *att*).

Olvas-*é* a gyermek? Lueeko lapsi? — *Ezt* a könyvet olvas-*é* a gyermek? tätäkö kirjaa lapsi lukee? — *Szép-é* a léány? onko tyttö kaunis? — *Itt van-é ő*? onko hän täällä? — *Ő van-é itt*? hänkö täällä on?

2. Suomalaista kysymys-partikkelia: *-ko* (= *-kö*) vastaa unkarilainen partikkeli: *-é* (*-é*), joka liitetään predikaatiin tahi

predikatin-täyteeßen, taikka lyhennethisjä lauseissa, joista predikati on jätetty pois, siihen sanaan, jolla lauseen pääkorfo on; sanasta, johon se kuuluu, erotetaan se wälimerkillä. Ryhmys woidaan kuitenkin tehdä tätä partiffelia käyttämättäkin.

Muist. Myöntävä wastaus annetaan siten, että se sana, jolla ryhmyslauseessa on pääkorfo, kerrotaan (verbeissä tietysti personaamut- tamalla, niinkuin Suomenkin kielessä); esim. akarsz-é olvasni? tahdotto lukea? akarok, tahdon; szép-é az a költemény? onko tuo runoelma laus- nis? szép, on. Soskus käytetään myöskin sanaa igen, niin. — Kieltävästi wastataan sanalla nem, jonka jälkeen vielä, jos niin tahtoo, sopii liittää se sana, jolla ryhmyslauseessa on pääkorfo; esim. akarsz-é olvasni? nem (akarok); szép-é az a költemény? nem (szép).

asztalos, niffari.
 kovács, seppä.
 kalapos, hattumaafari.
 mestér, mestari.
 mestérembér, kézműves, käsi-
 työläinen.
 szérzó, (firjan) teijjä.
 kőműves, kőműves, muurari.
 cigány, mustalainen.
 csárda, kapaffa.
 csárdás, unkarilainen kansallis-
 tanssi.
 dészka, lauta.
 kalapács, wafara.
 téglá, tiifi.

hegedű, wiulu.
 Ede, Edward.
 Béla, Adalbert.
 Étélka, Adelheid.
 kész, walmis.
 készíteni, walmistaa, laittaa.
 hegedülni, joittaa wiulua.
 kovácsolni, tafoa.
 mint, kuin.
 még, vielä.
 már, jo (kieltävässä lauseessa:
 enää).
 otthon, kotona.
 igen, niin; sangen.

Ezén asztalos asztalt készít nekünk. A mienket nem ez az asztalos csinálja, hanem amaz. Mélyik kalaposnál vészéd a kalapjaidat: ennél-é vagy amannál? Emez ügyes mestérembér, de amaz ügyetlen. Én is ugyanazt a könyvet olvasom, mélyet te. Milyen kalapácsot használ a ti kovácstok? Ugyanolyant, a milyen nekték is van. Kész-é már a házatok? Kész. Ném, a kőművesek még benne vannak. Téglából akarsz-é házat építeni? Téglából. Mi az ön mestérsége? Én nem vagyok kézműves. Hegedül-é a cigány? Ném (hegedül). Azt kérdém: cigányok hegedülnek-é ott? Ki a „Falu rosszá“-nak szérzője? Tóth Ede, magyar színész. Él-é még ez a színész? Ném él már. Miért nincs annak az öreg cigánynak kezében hegedű? Tudsz-é hegedülni? Tudok. (Igen). Ném (tudok.) Ugyanazt hegedüli, a mit ti. Ném tudom, tanul-é a fiú.

Tuo nikkari on taitava käsityöläinen. Hän osaa laudoista valmistaa semmoisia tuoleja, jommoisia näet huoneesani. Tämä seppä, jonka tupa on tuolla tien vieressä, takoo weitsiä. Hänellä on kädessään iso wafara. Tuommoisesta miehestä, kuin sinä olet, ei tule mestaria. Tällä mustalaisella ei ole niin (olyan) hyvä wiulu, kuin tuolla. Kun mustalaiset soittawat wiulua, tanssiwat pojat ja työtöt iloista esárdás'ta. Meidän kyläsämme on samanlainen kapakka, kuin teidän. Mimmooisissa puutarhoissa te kävellette? Semmoisissa, joissa mustalaiset soittawat wiulua ja joissa saan hyvää mettä. Taiteilijoilla ja kirjailijoilla ei ole niin paljon rahaa kuin kaupiamiehillä. Tuolla hattumaakarilla on yhtä paljon rahaa kuin tällä muurarilla. Kengillä on yhtä suuri tytär kuin hänen isännällänsäkin, waikka hän ei ole niin wanha mies kuin tämä. Poika ei ole vielä semmoinen mestari kuin hänen isänsä. Tässä meidän kyläsämme on yhtä paljon taloja (yksikkö) kuin teidän. Onko herra insinööri Ubalbert K. kotona? On. Ei ole. Onko tämä lääkäri niin taitawa kuin tuo? Menettekö (Te) tänäpäpä teateriin? Menen. Luetteko tammooisia huonoja romaneja, kuin tämä? Emme lue. Minä en lue semmoisia kirjoja, mutta wanha anoppini lukee niitä. Annatteko (Te) noille lapsille niitä makeita omenoita (elatiwi), joita (elat.) he pyhtäwät? Osaako teidän hattumaakarinne valmistaa tämänkaltaisia hattuja? Osa. Kenelle tuon formuksen annat? Neiti Udelheidille. En kuule, laulaako hän hywin wai huonosti.

Kahdeskymmenes luku.

1. Reflexiwi-pronomini on:

magam, (én *magam*, I. *énmagam*, I. *énnenmagam*), minä itse
magad, (tè *magad*, I. *tènmagad*, I. *tènnènmagad*), sinä itse
maga, (ö *maga*, I. *önmaga*, I. *önnönmaga*), hän itse

magunk, (mi *magunk*, I. *minmagunk*, I. *minnènmagunk*), me itse
magatok, (ti *magatok*, I. *tinmagatok*, I. *tinnènmagatok*), te itse
maguk, (ök *maguk*, I. *önmaguk*, I. *önnönmaguk*), he itse.

Muist. Jos tämä reflexiwi-pronomini on omistaja-sanana, liitetään omistettua esinettä osoittawaan sanaan aina 3:n persoonan suffixi; esim. a *magam* keze (ei: a *magam* kezem), a *magad* feje (ei: a *magad* fejed) j. n. e.

2. Indefiniti-pronomininit owat seuraawat: *valaki*, *egy-valaki*, joku, kukaan (personista); *valami*, *holmi*, *valamely*,

joku, mitään (jokä perjonista, että astoista); *valamélyik*, joku (perjonista ja astoista); *valamilyen*, *valamilyes*, *valamiféle*, *valaminémü*, jonkinlainen; *valamennyi*, kaikki; *valamekkora*, jonkin-suuruinen; *némi*, joku (astoista); *némely*, *égynémely*, moni; *néminémü*, jonkinlainen; *nehány*, *égy-nehány*, muutama; *akárki*, *bárki*, kuka tahansa; *akármi*, *akármély*, *bármí*, *bármély*, mikä tahansa; *akármily*, *akármilyen*, *bármily*, *bármilyen*, mimmoinen tahansa; *akármiféle*, *akármínémü*, *bármiféle*, *bármínémü*, millainen tahansa; *akármennyi*, *bármennyi*, *akárhány*, kuinka paljon tahansa; *akármekkorá*, *bármekkorá*, kuinka suuri tahansa; *kiki* *), *mindénki*, joka, jokainen (perjonista); *mind* **), kaikki (perjonista); *mindén*, joka, kaikki (astoista); *mindénés*, *mindénféle*, *mindénnémü*, kaikenlainen; *sénki*, ei kukaan; *sémmi*, ei mitään; *sémélyik*, ei kumpikaan; *sémilyen*, ei mimmoinentaan; *sémiféle*, *sémínémü*, ei minikäänlainen; *sémennyi*, *séhány*, ei yhtäkään; *sémekkorá*, ei minikään-suuruinen.

Muist. 1. Substantivisia pronomineja ovat: *valaki*, *égyvalaki*, *akárki*, *bárki*, *kiki*, *mindénki*, *mind*, *sénki*; jokä substantivisia että adjektivisia: *valami*, *holmi*, *akármi*, *bármí*, *mindén*, *sémmi*; kaikki muut ovat adjektivisia.

Muist. 2. Jos lauseessa on kieltävä pronomini (*sénki*, *sémmi*, *sémélyik* j. n. e.), asetetaan verbikin kieltävään muotoon, sitä kieltosanaa käyttämällä, joka vastaa suomalaista ei — *lää*n (*sém*— *sincs*, *sincsenek*; *harvemmin*: *ném*— *nincs*, *nincsenek*); esim. *sénki sincs a házban*, ei kukaan ole huoneessa; *sémmit sém látok*, en näe mitään.

3. Unkarin kielessä käytetään usein yksikköä monikon sijasta, varsinkin silloin, kuin sanalla on jemmoinen attributi, joka merkitsee paljoutta, niinkuin *mennyi*, *hány*, *valamennyi*, *valahány*, *nehány*, *akármennyi*, *akárhány*, *mindén*, *sok h. m.*; esim. *nehány embér* (ei: *embérék*), muutamia ihmisiä; *sok lovat látok*, näen paljon hevostia.

Muist. *Némely* sanan jälkeen käypi myöskin monikkoa käyttäminen; esim. *némely szónok t. szónokok*, moni puhuja t. monet puhujat.

vadász, metsästäjä.
halász, kalastaja.
vad, otus.
farkas, susi.

medve, karhu.
róka, kettu.
nyúl,jänis.
sas, kotta.

*) Molemmat ki taitutetaan; siis esim. *kitkit*, *kirekire*, j. n. e.

***) *Akkusatiivin*-muotoa *mindét* käytetään harvoin; sen sijaan vaan: *mind*.

csuka, hauhi.
 lazac, lohi.
 puska, pössi.
 háló, werffo.
 világ, maailma.
 szinmä, nähtelmä.
 más, muu, toinen.
 sok, paljon.
 ravasz, wiefas, kawala.
 halandó, kuosewainen.

viselni, kanta, kättää.
 fogni, pöhtää.
 vadászni, metsästää.
 halászni, kalastaa.
 löni, (tähd. wart.: lövö j. n. é.)
 ampua.
 talán, ehkä.
 majd, pian, jo, mellein.
 hogyan í. hogy, kuinka?

Magatok sém tudjátok, mit akartok. Té a magad lábán jársz. Miért nézéd magadat a tükörben? Azt hiszi magáról, hogy szép. Öcséd maga magát dicséri. Sok jó léányból lesz rossz asszony. Van-é itt valaki? Azt mondják, hogy a vadász van itt, de én sénkit sém látok. Ki az ott az úton? A mi halászunk; valamit hoz, de nem tudom, mit. Ha jól látok, valami nagy hal van a kezében. Ismeréd-é a halakat? Ismerém. Ismeréd-é a csukát és a lazacot? Mennyi pénzt adsz nekém? Sémennyit sém adok. Szereti-é ön valamélyik léányomat? Némély (égy-némély) embér talán még most is azt hiszi, hogy nem a nap, hanem a föld áll. Mindén embér halandó. Sénki sém tud mindént. Igaz-é mind az, a mit mondasz? Valamélyikre lövök, de nem tudom még, a farkasra-é (futta) vagy a medvére. Ön mindénféle haszontalan könyvet olvas. Az igaz, de ön sémmitfélet sém olvas. Bármilyen gazdag embér vagyok is, nem vagyok boldog. Ott van-é valamennyi puska? Néhány róka (fettuja) jár az erdőben. Miféle vad az ott? Én sémmitféle vadat sém látok. Nekték mindenéték van, nekünk sémmitk sines. Majd oda mégy valamélyikünk. Kiki a helyén marad. Kinek-kinek adunk égy kis kényeret. Mindénkiről csak rosszat beszéllsz, jót sénkiről sém.

Metsästäjä kättää itsensä huonosti, sillä hän ei osaa ampua jäniksiä (hiksiä), vaikka hänellä on hyvä pössi. Kuinka te kättätte itseänne? Pojat eivät kättä itseänsä hywin koulusja. Minä wien itse kaikki nämät otukset kyöktiin. Kalastajalla on wirrasja muutamia werffoja (hfs.), joista hän aina saa haukia, lohja ja kaikenlaisia muita kaloja. Ei kenelläkään ole niin hywät silmät, kuin kotkalla. Metsästäjä näkee metsäsja suden ja karhun, mutta ei ammu kumpakaan. Moni ihminen ei ole niin wiefas kuin kettu. Mikä sinua waiwaa? Ei mikään. Kirjoitti (pres.) tuo nuori paroni runoelmia (hfs.) kuinka paljon tahansa, hänestä ei kuiten-

kaan koskaan runoilijaa tule. Tuo sinun hymä ystäväsi ei tee minkäänlaista hyötyä maailmassa (superess.). Suomalaisessa teaterissa annetaan huomenna joku unkarilainen näytelmä, ehkä „Mustalainen“, jonka tekijä on Edward Szigligeti. Kuinka surri tahansa hänen vihansa onkaan, loppu siitä kuitenkin tulee. Kalas-tajan verkossa ei ole haukia, sillä hän ei osaa pyytää minkäänlai-sia kaloja (yks.). Onko kukaan kirkossa nyt? Ei siellä nyt ketään ole, mutta pian sinne tulee kaikenlaisia ihmisiä. Jokainen ihminen rakastaa isänmaatansa. Minulla on jonkinlainen oikeus siihen (allat.). Vääkäri käy joka päivä naapurimme vanhan äidin luona (allat.), jonka filmät jo ovat niin heikot, ettei hän enää näe mitään. Kumpi noista neidistä (dativ.) on sinun nuorempi sija-ressi? Ei kumpikaan. Kukka ne siis ovat? Minä en tunne häntä, mutta oli se kuka tahansa, sängen kaunis hän on. Onko teillä ketään ystävää tässä kaupungissa? On muutamia. Kuinka monta otusta löydät? Minä en nyt löydä yhtäkään, waikka metsästäni kaitkissa metsissä. Vanhempi veljeni ampuu paljon jäniksiä. Met-sässä on paljon susia. Jokainen väittää, että tässä kylässä ei ole niin miifasta miestä, kuin teidän naapurinne, mutta minä sanon, ettei se ole totta, sillä kummoinen tahansa hän onkaan, wii-sautta hänellä ei ole minkäänlaista.

Yhdeskolmatta luku.

jär-ta-m, olen käynyt
 jär-tä-l, olet käynyt
 jär-t, on käynyt

jär-tu-nk, olemme käyneet
 jär-ta-tok, olette käyneet
 jär-ta-k, (jär-ta-nak), ovat käy-neet.

tarto-tta-m, olen pitänyt
 tarto-ttä-l, olet pitänyt
 tarto-tt, on pitänyt

tarto-ttu-nk, olemme pitäneet
 tarto-tta-tok, olette pitäneet
 tarto-tta-k (-nak), ovat pit.

kér-te-m, olen pyhtänyt
 kér-té-l, olet pyhtänyt
 kér-t, on pyhtänyt

kér-tii-nk, olemme pyhtäneet
 kér-te-ték, olette pyhtäneet
 kér-te-k, (kér-te-nek), ovat pyhtäneet.

értè-tte-m, olen hymmärtänyt
 értè-tté-l, olet hymmärtänyt
 értè-tt, on hymmärtänyt

értè-ttii-nk, olemme hymm:neet
 értè-tte-ték, olette hymm:neet
 értè-tte-k (-nek), ovat hymm.

ad-ta-m, olen antanut sen
 ad-ta-d, olet antanut sen
 ad-ta, on antanut sen

ad-t-uk, olemme antaneet sen
 ad-t-átok, olette antaneet sen
 ad-t-ák, ovat antaneet sen.

néz-te-m, olen katsonut sitä
 néz-te-d, olet katsonut sitä
 néz-te, on katsonut sitä

néz-t-ük, olemme katsooneet sitä
 néz-t-éték, olette katsooneet sitä
 néz-t-ék, ovat katsooneet sitä.

ad-ta-lak, olen antanut sinut t. teidät.
 néz-te-lek, olen katsonut sinua t. teitä.

vol-ta-m, olen ollut
 vol-tá-l, olet ollut
 vol-t, on ollut.

vol-tu-nk, olemme olleet
 vol-ta-tok, olette olleet
 vol-ta-k (-nak), ovat olleet.

1. Perfektin tempus-pääte on *-t* (ja sen jälkeen seisova vokaali), joka liitetään lyhennettyyn wartaloon, ja käytetään tavallisesti silloin, kuin tämä wartalo päättyy waan yhdellä konsonantilla; jos lyhennetty wartalo päättyy kahdella konsonantilla, käytetään perfektissä tavallisesti *o* (*é*, *ö*) -päätteistä täydellisistä wartaloo, ja silloin on perfektin tempus-pääte *-tt* (ja sen perään asetettu vokaali). — Soskus käytetään molempia muotoja; esim. állö-tta-m ja áll-ta-m; mondo-tta-m ja mond-ta-m.

2. Perfektin personali-suffixit ovat subjektivi-muodossa seuraavat: yksikön 1 personassa *-m*, 2 pers. *-l*, 3 pers. —; monikon 1 pers. *-nk*, 2 pers. *-tok* (*-ték*), 3 pers. *-k* (lyhennetty muodosta: *-nak* (*-nek*), jota ainoastaan runoissa käytetään). — Objektivi-muodossa: yksikön 1 pers. *-m*, 2 pers. *-d*, 3 pers. —; monikon 1 pers. *-uk* (*-ük*), 2 pers. *-átok* (*-éték*), 3 pers. *-ák* (*-ék*).

3. Verbien wartaloista on sen lisäksi, mitä jo 2 luvussa mainitaan, vielä muistutettava:

a) Semmoisista verbeistä, joiden lyhennetty wartalo päättyy *v*llä, jätetään tämä *v* usein pois; esim. hiv-ni tahti hi-ni, kutsua; lyh. wart.: hiv; presens: hivok, hivsz t. hisz, hiv t. hi; hivunk, hivtok t. hittok, hivnak t. hinak. Perfektissä asfi-

milerataan tämä v tempus-päätteen t'n kanssa; esim. hittam, mutta myöskin hivtam.

Muist. Hivok ja hivunk muotojen sijasta käytetään usein myöskin: hivok ja hivunk, s. o. lyhennetyllä i'llä. Ylipäänsä on pitkällä i'llä, niinkuin myöskin u'lla ja ü'llä, puheteiesä ja sen johdosta myöskin kirjatieiesä taipumus lyhentyä.

b) Jos tämän v'n edessä on lyhyt vokali, assimilerataan v johtopäätteiden n'n ja t'n kanssa seuraavissa verbeissä: lënni (lyh. wart.: lëv-), olla, tulla (joksin); tënni (tëv-), tehdä; vënni (vëv-), ostaa; vinni (viv-), miedä; hinni (hiv-), uskoa; ënni (ëv-), syödä; inni (iv-), juoda; jönni (jöv-), tulla; perfektissä: lëttem, tëttem, vëttem, vittem, hittem, ëttem, ittam, jöttem. (V'n muutosfesta j'n edessä puhutaan edempänä.)

Muist. 1. Ènni ja inni verbien perfektin 3 persona yksikössä on: ëvét't ja ivott (täydellisestä wartalosta, ei: ëtt, itt).

Muist. 2. Lënni, tënni, vënni, vinni, hinni, ënni, inni verbien presens-wartalon lyhennetty muoto on: lësz, tësz, vësz, visz, hisz, ész*), isz*); esim. lëszëk, lëszël, lësz (lëszën); lëszünk, lësztëk, lësznek j. n. e.

Muist. 3. Joskus jätetään lyhennetyn wartalon v pois, ja silloin pitenee sen edessä seisova vokali, nimittäin seuraavissa verbeissä: lö-ni, ampua, szö-ni, kutoa, fön-ni, kiehua, nö-ni, kasvaa, ró-ni leikata lomi (lyhennetyt wartalot: löv, szöv, föv, növ, rov); esim. lövök, lösz, lö; lövünk, löttök, lönek; perf. löttem. (Presens'in monikon 2 persoonan ja perfektin t'n edessä assimilerataan v ja vokali pitenee.) — Verbi jönni taiputetaan presens-muodossa näin: jövök, jössz, jön tai jö; jövünk, jöttök (ei: jöttök), jönnek tai jönek; perf. jöttem (ei: jöttem).

c) Jos lyhennetty wartalo päättyy seuraavilla yhdistyneillä konsonanteilla: *jl, rl, zl, szl, ml, nyl, gr, dr*, asetetaan näitten konsonanttien väliin ääntämisen helpoittamiseksi vokali o (ë); esim. lyhenn. wartalo: pazarl, infin.: pazarol-ni, (ei: pazarl-ni), tuhlat; lyh. wart.: tékozl, pres. 3 pers. yks.: tékozol, tuhlaa. Mutta jos lyhennettyyn wartaloon liitetty päätte alkaa vokalilla, ei tietysti tarvita tätä o'ta (ë'tä).

4. Perfektia käytetään tavallisesti myöskin imperfektin ja n. f. perfectum historicum'in sijasta; esim. láttam, näin.

hír, tieto, sanoma.
este, ilta; illalla.
réggel, aamu, huomen; aamulla.
éjtszaka, yö; yöllä.

nap, päivä; nappal, päivällä.
dolog, asia.
holt, puoti.
dal, laulu.

*) Näiden verbien taiputusfesta presens'issä tulee myöhemmin puhe.

népdal, kansanlaulu.
 lecke, lufu, oppitunti.
 utazó, matkustaja.
 pipa, piippu.
 munkás, työmiehes.
 kávé, kahvi
 kávéház, kahvihuone, kahvila.
 rózsa, ruusu; rózsám, fultani.
 büntetés, rangaiustus.

kár, vahinko.
 gulyás, unkarilainen liharuoka.
 egész, koko.
 hallani, kuulla.
 kívánni, toivottaa; haluta.
 köszönni, kiittää.
 mind — mind, is — is, sekä —
 että.
 hazulról, fotoa.

Tégnap nagyon búsultam, mert rossz híreket kaptam hazulról. Mit vettél a mézárósnál? Húst akartam venni, de boltja már nem volt nyitva. Hol jártatok tégnap este? A koldús kényeret kért a gazdag asszonytól, de az semmit sem adott neki. Té irtad ezt a szép költeményt? Én soha sem irtam költeményeket. Láttá-e valaki öcsénket? Mi láttuk, mikor az utcán szaladt. Mi nem hallottunk még finn népdalokat. Kik lármáztak tégnap reggel a ti szobáitokban? A ki szorgalmasan tanult, tudja leckéjét. Beszéltetek-e már erről a dologról? A rossz fiúk büntetést kaptak tanítójuktól. Honnan jöttek ezek az utazók? Hova vittétek kalapomat és kabátomat? Nem tudta, hogy neki pénze van. Ki hozta ide ezt a gyermekét? Mit parancsolt az úr a szolgának? Mi volt ezen az asztalon? Voltál-e már a színházban? Még soha sem voltam. Nappal otthon ül.

„Ki volt itt, ki volt itt?

Kinek a pipája maradt itt?

Az én kedves rózsám, az volt itt,

Annak a pipája maradt itt.“ (Népdal.)

Minä en ole vielä ollut ystäväni luona, vaikka hän on minua usein luoksensa kutsunut. Käivtkö jo puodissa? Olen ollut joka päivä kävelemässä (infiniitivi) kaupungin kauniissa puutarhasssa. Siellä olen nähnyt paljon ihmisiä, sekä vanhoja että nuoria. Näittekö hänetkin siellä? Oletteko jo saanut tietoa naapurimme onnettomuudesta? (belat.) Minä en ole vielä kuullut siitä mitään. Metfästäjä osti puodista (inesj.) pienen piipun. Olitko eilen illalla teaterissa? En ollut. Sepä oli paha, sillä siellä laulettiin (= lauloivat) paljon kauniita unkarilaisia kansanlauluja ja tanssittiin csárdás'ta. Sekä tytöt että pojat menivät sinne. Mitä sanoit? Sotamiehet ovat istuneet kapakasja koko päivän (nomin.) ja juoneet viiniä. Matkustajat tulivat aamulla kaupunkiin. Tämä nuori mies ei ole vielä koskaan juonut viiniä. Mihin olet pannut ne kalat, jotka eilen vanhalta kalastajalta

ostit? Minä annoin ne pialle, joka vei ne kyökkiin. Rakastat-
teko kahwia? Rakastan. Isäni oli eilen metsästäjänä, mutta
ei saanut munta kuin yhden pienen jäniksen. Minä en ole tie-
tänyt, että hänkin on metsästäjä. Me söimme eilen niin paljon
gulyás'ta, että olemme kipeät tänäpä. Työmiehet eivät ym-
märtäneet, mitä insinööri heille sanoi. Kuka sen on sanonut, että
hän sen on tehnyt? En minä sitä ole väittänyt, mutta siitä
puhuttiin eilen aamulla joka kahvilassa. Minä en ole uskonut,
enkä vielä nytkään usko, että se on totta. Köyhä kerjäläinen on
usein pyytännyt häneltä rahaa, mutta hän ei ole vielä koskaan
antanut hänelle. Hyvä huomenta (toivotan)! Hyvä päivää!
Hyvä iltaa! Hyvä yötä! Kuinka jaksat (= olet)? Kuinka
jaksatte? Riitokkia (= kiitän, objekt.=muoto), hywin; huonosti.

Kahdeskolmatta luku.

- a) A *madár szépen* énekél, lintu laulaa kauniisti.
- b) *Szépen* énekél(-è) a *madár*? laulaako lintu kauniisti?
- c) A *madár* énekél szépen, lintu laulaa kauniisti.
- d) A *madár* énekél(-è) szépen? laulaako lintu kauniisti?
- e) A *madár nem* énekél szépen, lintu ei laula kauniisti.
- f) *Nem* énekél(-è) szépen a *madár*? eikö lintu laula kauniisti?
- g) A *madár szépen* tud énekélni, lintu osaa laulaa kauniisti.
- h) *Szépen* tud(-è) a *madár* énekélni? osaa lintu laulaa kau-
niisti?
- i) A *madár* tud szépen énekélni, lintu osaa laulaa kauniisti.
- j) A *madár* tud(-è) szépen énekélni? osaa lintu laulaa kau-
niisti?
- k) A *madár nem* tud szépen énekélni, lintu ei osaa laulaa
kauniisti.
- l) *Nem* tud(-è) a *madár* szépen énekélni? eikö lintu osaa lau-
laa kauniisti?

1. Niinkuin edellisistä esimerkeistä näkyy, asetetaan se sana,
jota tahdotaan saattaa erittäin huomattavaksi, lähinnä predikaatin
eteen, vieläpä silloinkin, kuin tämä sana ei kuulu predikaattiin, vaan
johonkin muuhun lauseen osaan, niinkuin esimerkki g) osoittaa, (jossa
sana *szépen* kuuluu sanaan „énekélni“, mutta kuitenkin on asetettu
predikaatin eteen).

Muist. 1. Sana is ja kiello-sanat saattawat seisoa erittäin huomattawaksi saatettawan sanan ja predikatin välissä; esim. a *madár* is énekél, lintukin laulaa; a *madár* sém énekél szépen, ei lintukaan laula kauniisti. Jos substantivilla on pääkorolla varustettu attributi, asetetaan molemmat sanat predikatin eteen, niinkuin myöskin, jos substantivilla on postpositioini; esim. a *kis* *madár* énekél szépen, pieni lintu laulaa kauniisti. (Postpositioneista tulee myöhemmin puhe.)

Muist. 2. Välistä owat useimmat sanat lauseessa erittäin huomattawiksi saatettawat; silloin asetetaan joko kaikki predikatin eteen, taikka muutamit sen eteen, toiset sen jälkeen; esim. *holnap* is *nap* lesz, huomennakin tulee päivä; a *fiú* mégy oda *holnap*, poika menee siune huomenna.

- a) A *fiú* *elmégy*, poika menee pois.
- b) *Elmégy*(-è) a *fiú*? meneekö poika pois?
- c) A *fiú* mégy el, poika menee pois.
- d) A *fiú* mégy(-è) el? meneekö poika pois?
- e) A *fiú* *ném* mégy el, poika ei mene pois.
- f) *Ném* mégy(-è) el a *fiú*? eikö poika mene pois?
- g) A *fiú* *el* akar menni, poika tahtoo mennä pois.
- h) *El* akar(-è) a *fiú* menni? tahtooko poika mennä pois?
- i) A *fiú* akar *elménni*, poika tahtoo mennä pois.
- j) A *fiú* akar(-è) *elménni*? tahtooko poika mennä pois?
- k) A *fiú* *ném* akar *elménni*, poika ei tahdo mennä pois.
- l) *Ném* akar(-è) a *fiú* *elménni*? eikö poika tahdo mennä pois?

2. Unkarin kielessä käytetään prefixejä, s. o. semmoista adverbeja, joita liitetään verbien eteen yhdeksi sanaksi, ja jotka muodostawat näiden merkitystä eri tavalla. Nämät prefixit muuttawat lauseessa sijaa samalla tapaa, kuin muutkin adverbis, niinkuin edellä olemista esimerkeistä tarkemmin näkyy; niitä käypi siis verbeistä eroittaminen.

Muist. Tammöisiä prefixejä owat esimerkiksi: *még* (alkuperäinen merkitys: takaisin), osoittaa teon tähdentämistä; esim. *tanulni*, oppia; *mégtanulni*, oppia täydellisesti; *el* (alk. merk.: esiin), tavallisin merkitys: pois; osoittaa sen ohessa teon tähdentämistä ja myöskin kestäväisyyttä; *föl* (*fel*), ylös; *le*, alas; *be*, sisään; *ki*, ulos, y. m.

adósság, welfa.
ár, hinta.
vendégfogadó, ravintola.
sipka, laffi.
történet, tapaus; historia.
Gáspár, Kasper.

Boriska, Barbara.
fözlánni eli fözlánni, nousta
ylös.
mégánni, seisautua.
elbeszélánni, kertoa.
léülánni, istua alas.

mэгтанulni, oppia (fokonaan).
 elröpülni, lentää pois.
 elärulni, pettää, ilmaista.
 mэгtudni, saada tietää.
 eladni, myhdä.
 mэгadni, antaa tafaisin.
 visszaadni, antaa tafaisin.
 lèvènni, ottaa alas.
 elvènni, ottaa pois; ottaa vai-
 molli, naida.
 elvinni, wiedä pois.
 lènézni, katsoa alas; hlenkatsoa.

mэгdicsèrni, kiittää, hlistää.
 mэгismèrni, tuntea.
 mэгfizetni, maksaa pois.
 belèpni, astua sisään.
 bejønni, tulla sisään.
 kijønni, tulla ulos.
 azután, fitte.
 égyszèr, ferran.
 söt, jopa.
 mэгint, taas, jälleen.
 onnan, tuolta, sieltä.
 innen, täältä.

Azt hallottam, hogy a ti kis madaratok elröpült. Ném igaz, ném röpült el; látod, hogy most is itt van. Miért ném állsz föl, mikor én belépék a szobába? Ném tudok félállni, mert a lábam nagyon gyéngé. Elbeszéllték-é nekték ezt a történetét? Ném beszéllték el. Mэгismerted-é bátyámat? Mэг*), de atyám ném ismerte még őt. Ki dicsérte még azokat a rossz fiúkat? Sènki sèm dicsérte még őket, mert ném tanulták még leckéjüket. Mi még akarjuk tanulni ezén költeményt, és még is tanuljuk, mert nagyon könnyü. Ném akarod elärulni a király titkát? Mэг még sèm tudtam, tehát ném árulom el. Adósságomat ném tudtam mэгfizetni, mert ném volt annyi pénzèm. Most sincs pénzéd, tehát most sèm fizetéd még. A katonák mэгálltak és löttek. Az ném igaz, mert még sèm álltak, ném is löttek. Lènéztünk az ablakból az udvarba. Mi soha sèm nézünk le oda. Sok gazdag embèr lènézi a szègényeket. A koldús ném mert léülni, söt be sèm mert jønni. Én be is jöttem, lè is ültem. Hova tétted a lovadat? Eladtam a zsidónak, de ő még ném adta még az árát. Félek, hogy ném is adja még. Minket a tanító gyakran mэгdicsért. Eljöttök-é hozzánk? El*). Ki vétte még a házatokat? Mэгvètted-é a könyveket? A házat vètted-é még, vagy a kertét? Mэгadod-é a pénzèm-et? Ha akarod, mindjárt mэгadom. Holnap mэгfizetèm mindèn adósságomat. Holnap fizetèm még adósságaimat. Göndör Sándor „A falu rosszában“ elvész Feledi Gáspár léányát, Boriskát.

Run kenraali astui sisään huoneeseen, nousivat kaikki sotamiehet ylös. Ainoastaan yksi vanha sotamies ei nousut ylös, sillä hän

*) Prefiixillä varustetulla verbillä tehtyyn kysymykseen vastataan myöntäväisesti siten, että ainoastaan prefiksi ferrotaan.

oli sairas. Hänkin nousi ylös. Isäntä kutsui mieraansa sisään. Mieraat eivät istuneet alas, vaan seisoiivat. Mitä matkustaja sinulle kertoi? Minulle hän ei kertonut mitään, vaan naapurillemme. Oletteko jo oppinut Unkarin kieltä? En vielä, vaikka olen sitä ahkerasti luenut; mutta vanhempi weleni on sitä jo oppinut. Lensikö lintu pois puusta (delat.)? Puustako lintu lensi pois? Linnutko lensivät pois puusta? Minä en ilmaise tätä salaisuutta, vaikka hän tahtoo saada tietää sen. Onko hänkin jo saanut tietää tuon suuren salaisuuden? Minä pelkään, että tuo vanha rouwa sen jo on ilmaissut. Kenelle isäntä on talonsa myhnyt? Hän ei olekaan sitä myhnyt. Kauppias tahtoo myhdä woin, mutta ei kukaan osta sitä. Teurastaja ei tahdo myhdä lihaa. Niffari osti lautoja talonpojalta. Talonpojaltako niffari laudat osti? Tyttö antoi takaisin formuksen, jonka hän oli saanut pojalta. Minä en anna takaisin, mitä kerran olen saanut. Kreimi ylenkatsoo talonpoikia. He eivät ole häntä koskaan ylenkatzoneet. Joko piika wie ruoan pois pöydältä? Hän wei wiininkin pois täältä. Kenki ei wienyt hewosia pois tallista. Opettaja otti piipun pois oppilaan suusta. Sotamies ei tahtonut ottaa (alas) lakkia päästänsä (delat.). Ottiko hän lakin päästänsä? Matkustajat astuivat sisään ravintolaan. Mustalaisetkin tahtoivat tulla sinne sisään wiulua soittamaan. Näyttelijä astui sisään ravintolaan ja joi siellä wiiniä; sitte tuli hän taas ulos sieltä ja meni siivosti (= kauniisti) kotia. Maksoiko hän wiinin hinnan?

Solmaskolmatta luku.

erö, woima.
állat, eläin.
ellenállni, wastustaa.
ekkor, tässäin.
igy, näin.
mëglätni, huomata, saada nähdä.
bizony, kyllä, warmaan.
mëgmutatni, osoittaa, näyttää.
korán, warhain.
mëgjelënni, ilmesthä.
kivezetni, taluttaa ulos.
szokni *), olla tapana.

elöször, ensifsi, ensikerran.
kiszolgált, tähsin palwellut.
kërdëzni, kysyä.
végre, lopuksi, wihdoin.
váll, olkapää.
oldal, sivu, kumme.
tör, tifari.
azalatt, sil' aikaa.
mëgtamadni, hyökätä päälle.
a mint, kun.
golyó, luoti.
cél, maali, tarkoitusperä.

*) Käytetään ainoastaan perfektissä ja plusquamperfektissä; esim. perf: szoktam, minun on tapa, ja: minun oli tapa.

célba venni, tãhbãtã.
 sérét, raehautit.
 kép, fashwot.
 félrehúzni, wetãã syrjããn.
 megijedni, pelãstãhã.
 közel, lifi, lifellã, lifelle.
 rãlõni, ampua (jotafin).
 eltõrni, fãrfsã, festãã.
 fãjdalom, fipu.
 nekirohanni, syõfsãhtãã pããlle.
 kihúzni, wetãã ulõs.
 megszurkãlni, pistellã.
 ordítani, ulwoa.
 vérèsen, werisenã.
 vissza, tafãifin.
 jaj, woi!

képzelnì, mielesãnsã kuvata.
 bot, feppi, sauwa.
 belefújni, puhãltaa fãããn.
 borzasztóan, hirweãsti.
 csiklandozni, kutfutella.
 villám, salama.
 jégèsõ, raefade.
 egészen, kofonaan.
 fényès, fiiltãwã.
 oldalborda, fãfãiluu.
 elkezdeni, aloittaa, alfaa.
 verni, syõdã, piestã.
 majdnèm, melkein.
 mèghalni, kuolla.
 hencégõ, ferstãifija.

A farkas és az embèr.

A róka ègyszèr az embèr erejèrõl beszèllt a farkasnak, s azt mondta, hogy ègy állat sèm tud neki ellenállni. Ekkor a farkas így szòlt: „Èn még soha sèm láttam embèrt, de ha meglátok ègyet, bizony megmutatom, hogy nèm félek tõle. „Jól van“, felelte a róka, „ha holnap règgel hozzám jössz, mutatok nekèd embèrt“. A róka korán règgel még is jelènt a farkasnál, s ez kivezette az útra, mèlyèn a vadász szòkott járni. Elõször jött ègy öreg kiszolgãlt katona. — „Embèr-è ez?“ kérdezte a farkas. „Nèm, felelte a róka, ez csak volt embèr.“ Azután jött egy kis fiú. „Hát ez embèr-è?“ — „Nèm, ebbõl majd csak lesz embèr.“ Vègre jött a vadász, a vállán puska volt és az oldalán tõr. Ekkor így szòlt a róka a farkashoz: „Látod, ott jön ègy embèr; majd meglátom, hogy nèm félsz-è tõle; de èn azalatt az odumba mègyèk“*). — A farkas most még akarta az embèrt támadni. A vadász, a mint meglátta, azt mondta: „Kár hogy nincs a puskãmban golyó“, célba vètte a farkast és sérètèt lõt a kèpèbe. A farkas félrehúzta a szãját, de nèm ijedt még, hanèm közel jött a vadászhoz; ekkor ez megingt rãlõt. A farkas eltõrte a fãjdalmat és nekirohant a vadásznak; ekkor ez elõhúzta tõrèt és jól megszurkãlta az állatot, úgy hogy ordítani kezdèt és vérèsen szaladt vissza a rókához. — „No, farkas barátom“, szòlt a róka, „erõs volt-è az embèr?“ — „Jaj“, felelte a farkas,

*) Mènni, mennã, verbin presens ou seuraawa: mègyèk, mègy (mész), mègy (-èn); mègyünk, mèntèk, mènnek.

„ilyen nagynak ném képzeltem az embér erejét; először lévett egy botot a válláról és belefűjt: ekkor a képembe röpült valami, a mi borzasztóan csiklandozott. Azután megint belefűjt a botba, s ekkor megint úgy röpült valami az orromra, mint a villám és jégeső; és a mint egészen közel mentem hozzá, egy fényös oldalbordát húzott ki az oldalából, s úgy elkezdett engem verni, hogy majdnem méghaltam.“ — „Látod“, mondta a róka, „milyen hencégő vagy té!“

ReljäsKolmatta Iuku.

1. suulas, szájas.	finä päiwänä, az nap.
affa, öreg asszony.	metso, erdei fajd.
uffo, öreg embér.	šadin, esapda.
ja, taas, még; (ei koskaan lauseen ensimmäisenä sanana).	waihettaa, fölcserélni.
aarre, kines.	fanoa, lausua, mondani.
šärkä, törni; fejét törni, waiwata päätänjä.	tuoda pois, elhozni.
waimo, puoliso, feleség.	še ilahuttaa minua, örülök neki (oit. minä iloitsen sille).
	päästää, laskea, ereszteni.

Suulas affa.

1. Oli kerran uffo ja affa. Affa oli sangen suulas; minkä sai kotona tietää, sen kertoi kaikille kyläsjä. Uffo taas oli hywä metsästäjä ja kalastaja. Kerran kun hän käweli metsäsä, löysi hän sieltä (= siellä) aarteen, ja alkoi nyt waiwata päätänjä, mitenkä aarretta salasfa kotia weisi (presens), hänellä kun on suulas waimo, joka kertoo kaikki muille, mitä hän waan kuulee. Uffo on finä päiwänä saanut hauin werkfoon ja metson satimeen; nämät hän waihetti toisiinsa: pani metson werkfoon ja hauin satimeen. Sitte meni hän kotia ja sanoi waimollensa: „Minä löysin aarteen metsästä, huomenna menemme sinne rahoja tuomaan.“ — „No, se minua ilahuttaa, että löysit aarteen“, wastasi affa, ja tahtoi jo juosta kylään sitä kertomaan, mutta uffo ei laskenut häntä sinne.

2. näin, igy.	saapua, päästä, érnei.
kulua, elmülmi.	šallia, antaa myhden, engedni.
ranta, part.	šija, paikka, kohta, hely.
latsoa, megnézni.	poifeta, betérni.
wesi, viz.	tapella, marakodni.
nostaa ulos, kiemelni.	ulista, vonitani.
fantaa, hordani.	huurtaa, kiältani.
aloittaa, alkaa, kezdeni.	mies, puoliso, férj.

2. Kului se yö siten, ja aamulla läksivät ukko ja akka metsään aarretta kotia tuomaan. Täällä kun tulivat lammin rannalle, sanoivat ukko akallensa näin: „Tahdon katsoa werkkoani tässä vedessä“, ja kun hän nosti werkon ylös vedestä, oli siinä metso. Sitte menivät he satimelle, ja löysivät siitä hauin. Nyt mentiin aarteelle, josta otettiin kaikki rahat pois ja ruvettiin kotia kantaamaan. Kun olivat päässeet kylään, tahtoi akka mennä taloihin tietoja wiemään, mutta ukko ei sitä sallinut. Eräässä kohdin poikkesi akka kuitenkin pihaan, mutta talossa tappelivat keskenänsä koirat, ulisivat, niin huusi ukko akalle: „Etkö kuule, akkaseni, kuinka siinä talossa waimo miestänsä pieksee, että se ulisee käsisä? Sinne ei ole hyvä mennä.“ Akka pelästyi siitä, ei mennytkään taloon, ja niin vei ukko aarteensa kotia, eikä kylässä saatu siitä (delat.) mitään tietää.

3. maata, aludni.
tulla ylös, nousta, fëljönni.
enää, többé.
heti, mindjärt.
toispäiwänä, tēgnapelött.
yhdesjä, égyütt.
kas, läm.
Matti, Mátyás.
hfsin, égyedül.
ottaa ulos, kivenni.

walhetella, hazudni.
warmaankin, bizonyára.
hullu, narri, bolond.
uskoa (pois), elhinni.
juuri, éppen, (épen).
silloin, akkor.
tästä ohitse, erre.
lyöä kowalle, pofon csapni.
mennä pois, elmenni.
tiireesti, gyorsan.

3. No, maattiin yö taaskin, mutta kun päivä nousi, akka ei enää kotona pysynyt, waan juoksi heti aamulla kylään, siihen taloon, johon jo eilenkin tahtoi mennä, ja alkoi kertoa astataan kaikille: „Me aarteen löysimme, löysimme metsästä aarteen; mun ukkoni sen jo toispäiwänä illalla sieltä löysi, mutta wasta eilen siellä yhdesjä käwimme ja rahat kotia kannoimme, niin paljon rahaa . . .“ — „Kas, kas! mistäpä aarteen löysitte?“ kysyi isäntä. — „Tuolta, tuolta, metsästä“, wastasi akka, „Matti ja minä hfsin metsästä kuljimme ja katsoimme ensin werkkoa ja sadinta, niin werkossa oli metso ja satimesta saimme hauin; me ne ensinnä otimme ulos, sitte menimme . . .“ — „Sinä walhettelet“, sanoi isäntä, „walhettelet warmaankin, milloinkä käypi werkkojon metso tahi satimeen hauki? Tuota ei usko hullutkaan!“ — „Mitä kerron, on totta“, wäitti akka, „löysimme me aarteen, löysimme, rahat eilen kotia kannoimme ja tästä ohitse kuljimme juuri silloin, kuin sinua waimosi pieksi . . .“ — „Walhettelet kuin walhetteletkin“, huusi isäntä ja löi akkaa kowalle, „missä ja milloin on minua waimoni

piesyt! kaikki on valhetta, mitä sanot! jos et heti mene pois täältä, minä . . .” Alfa pelästyi suuresti ja juoksi kiireesti kotia, eikä koskaan enään miehensä asioita kylässä ilmaisjut.

Wiideskolmatta luku.

nagy, suuri; nagyo-*bb*, suurempi; *leg-nagyo-bb*, suurin.
 régi, vanha; régi-*bb*, vanhempi; *leg-régi-bb*, vanhin.
 erős, vahva; eröse-*bb* t. erös-*b*; *leg-eröse-bb* t. *leg-erös-b*.

1. Komparativin johtopääte on *-bb* eli *-b*, joista edellinen on tavallisempi ja liitetään aina tähdelliseen wartaloon; jälkimmäinen liitetään aina lyhennettyyn wartaloon, mutta sitä käytetään harvoin ja ainoastaan semmoisisa adjektiveissa, jotka päättyvät konsonantilla *s*, *sz* tai *z*.

Muist. Sanoilla *sok* ja *kicsiny* ei ole komparativia, vaan käytetään semmoisena *több* ja *kisebb*. Seuraavilla adjektiveilla on tavallisesta muodosta vähän eriavä komparatiivi:

szép, kaunis,	szébb, kauniimpi.
jó, hyvä,	jobb, parempi.
könnyű, feweä,	könnyebb, feweämpi.
hosszú, pitkä,	hosszabb, pitempi.

2. Superlativi saadaan siten, että komparativin eteen liitetään *leg*. Lisäksi superlativin eteen joskus, merkityksen vahvistamiseksi, liitetään *legés*; esim. *legés-legnagyobb*, kaikkein suurin.

Muist. 1. Niinkuin Suomen kielessä, saattaa Unkarinkin kielessä välistä asettaa substantiveja ja adverbereja komparativin- ja superlativimuotoon; esim. *szamá*r, aasi, *szamarabb*, enemmän aasi, *s. o.* tyhmempi, *legszamarabb*, tyhmin; *közel*, lähellä t. lähelle, *közelebb*, lähempänä t. lähemmäksi, *legközelebb*, lähimpänä t. lähimmäksi.

Muist. 2. Jos puhe on määrätystä, tunnetusta personasta tahi asiasta, liitetään komparatiiviin ja superlativiin vielä johtopääte *-ik*, joka osoittaa „yhtä toisten joukosta“; esim. *nagyobb-ik*, suurempi (heistä); *legnagyobb-ik*, suurin (heistä).

Muist. 3. Joskus liitetään *leg* positivin-muodon eteen, varsinkin semmoisisa adjektiveissa, joilla on pääte *-só* (*-só*), sekä niissä adverbereissa, joiden päätteenä on *-ul* (*-ül*); esim. *alsó*, alainen; superlativi: *legalsó*, alin; *hätul*, tafana; superl.: *leghätul*, ta'impana. Välistä muodostetaan superlativi sillä tavoin, että 3 personan possessiivi-suffiixilla varustetun positivin eteen pannaan *leg*; esim. *jó*, tavallinen superlativi: *legjobb*, mutta joskus myöskin: *legjava*; *szép*, *legszebb*, mutta joskus myös: *legszepe*. (A leányok *legszebbiké* t. *legszepe*, kauniin tyttöistä).

3. Wertaillessa käytetään joko sanaa *mint*, kuin, taikka *kafus*=päätetä *-nál* (*-nél*); esim. a fiú erösebb mint a léány, poika on wahwempi kuin tyttö, taikka: a fiú erösebb a léánynál eli: a fiú a léánynál erösebb, poika on tyttöä wahwempi.

Muist. Jos wertailtu esine on personali-pronomini, käytetään päätettä *-nál* kaffi kertaa; esim. ő nagyobb nálámnál, hän on minua suurempi; muut henkilöt muodostuivat siis näin: náladnál, nálánál; nálunknál, nálatoknál, náluknál.

baj, waima, tuska.
keserv, juru, murhe.
lakos, asukas.
hadvezér, sotapäällikkö.
igéret, lupaus.
közmondás, sananlasku.
István, Tapani.
Mihály, Mikael.
Vilma, Wilhelmina.
Janka, Hanna.
Duna, Tonawa.
égyike (a legnagyobb embé-
réknek) yksi (suurimpia mie-
hiä).
kövér, lihawa.
sovány, laiha.
vastag, paksu.
vékony, ohut.
nehéz, raskas, waikea.
vén, wanha.
ó, wanha*.)
kevés, wäjä.
mély, syvä.

világos, waloisa, kirkas, selvä.
sötét, (sétét), pimeä.
tisza, puhdas.
piszkos, likainen.
nedves, märkä.
száraz, kuiva.
kevély, ylpeä.
alázatos, nöyry.
okos, järkewä.
ostoba, buta, tyhmä.
bécsületés, rehellinen, funnia-
linen.
józan, raitis, selwäpäinen.
részeg, juopunut.
kedves, rakas.
szomorú, surullinen, murheel-
linen.
elveszteni, kadottaa.
nevezni, nimittää.
messze, kaukana.
másutt, muualla.
néha, joskus.

Az okosabb enged. A pap kövérebb, mint a tanító. Magyarország földje jobb, mint Finnországé. Ez a templom régibb a mienknél. Sok ember rókább a rókánál. Sándor a legszébb fiú a ti falutokban, a léányok legszépe még Boriska. A bornak legjavát már megvette a zsidó; nekünk semmi sém maradt belőle. Majd meglátjuk, kinek a keze tisztább. A té atyád a legkevélyebb paraszt, a kit ismerék. Náladnál soványabb embért soha sém láttam. A szájas

*) Öreg ja vén käytetään eläimistä olennoista; régi ja ó elotomista. Sanotaan kuitenkin esim. régi barátom, wanha ystäväni, s. o. jonka ystäväksä tanaan olen ollut (waikka hän ikänsä puolesta saattaa olla nuori).

embèrèk azt mondják, hogy nehezebb dolog hallgatni, mint beszélni. Sok vén embèrnek fiatalabb szive van, mint a fiataloknak. Ez a legvilágosabb dolog a világon, és ti még sém értitek. Nincs a világon bécsületesebb embèr a mi öreg szolgálknál. Hova tettéték a szébbik kalapomat? Ott van a kisebbik asztalon. Sokat beszélltem, most már nem mondok többet. Ez a kevély embèr a nagy urak házában alázatosabb, mint a szolgák legalázatosabbika. Piros arcod rózsább a rózsánál. Szégényebb vagyok, mint a templom egere. (Közmondás.) A té beszédédnél ostobábbat még nem hallottunk. Mélyik az én könyvem? A vastagabbik, ott a legalsó dészknán. Ennek a falunak legtudósabb embère a tanító. Nekèm van legtöbb bajom, és mégis én neveték legtöbbet. — Messze jártam, másutt is volt jó dolgom, de a szivem csak azt mondja: jobb otthon. (Népdal.)

„Mi nagyobb a nagy Szent-Gellérthégnél *)? ”

Mi mélyebb a mély Duna vizénél?

Dunavíznél mélyebb mély szerelmem,

Szent-Gellértnél nagyobb nagy keservem.“

(Petöfi.)

Suomen maa on suurempi kuin Unkari, mutta Unkarissa on enemmän asukkaita kuin Suomessa. Mikael Börösmarty, Aleksanteri Petöfi ja Juhana Arany ovat unkarilaisten suurimmat runoilijat. Wilhelmina on kauniimpi tyttö kuin Hanna, mutta Hannalla on parempi sydän kuin Wilhelminalla. Minulla on lihavampi hevonen kuin sinulla, mutta sinun hevosesi on vanhempi kuin minun. En ole koskaan nähnyt ylpeämpää ihmistä kuin tuon paronin. Parempi pieni anti, kuin suuri lupaus. Parempi myhä, kuin ostaa. Parempi vähän, kuin ei mitään. Ilma on tänäpäpä puhtaampi kuin eilen. Kettu on (kaikista) eläimistä kavalin. Täällä pihalla on kuivempi kuin tuolla tiellä. Kenki on järkevempi kuin hänen iäntänsä. Teidän koiranne ovat laihemmat kuin meidän. Meidän puumme ovat pitemmät kuin teidän. Hän on sinua raittiimpi. Me olemme heitä nöyrymmät. Westi on vanhin lääke. Isäni sai eilen kirjeen paraimmalta ystävältänsä. Arthur Görgei on (yksi) Unkarin suurimpia sotapäällikköjä. Unkarissa kasvaa paljon hyviä ja makeita viinejä; kaikista paras ja makein on Tokajin (tokaji) viini. Surullisinkin ihminen tulee

*) Szent-Gellérthegy, „Pyhäin Gerhardin vuori“, saksaksi: „Blodsberg“, korkea, yksinäinen vuori Budapestissä.

fitä (ablat.) iloiseksi. Joskus paraimmatkin ystävämme meitä pettävät. Unkarilaiset nimittävät kreivi Tapani Széchenyiä „suurimmaiksi unkarilaiseksi“ (dativi). Köyhät ihmiset ovat usein rehellisemmät kuin rikkaat. Kivi on raskaampi kuin puu. Matti oli tänään juopuneempi kuin eilen. Päivät tulevat jo pitemmiksi ja valoisaammiksi. Ei suurimmasafaan murheessa saa toivoa kadottaa. Raikista maista on isänmaa rakkahin ja suloisin.

Kuudeskolmatta luku.

1 égy	22 huszonkettő, huszonkét
2 kettő, két	j. n. e.
3 három	30 harminc
4 négy	31 harmincégy
5 öt	32 harminckettő, harminckét
6 hat	j. n. e.
7 hét	40 negyven
8 nyolc	50 ötven
9 kilenc	60 hatvan
10 tíz	70 hetven
11 tizenégy	80 nyolcvan
12 tizenkettő, tizenkét	90 kilencven
13 tizenhárom	100 száz
14 tizennégy	200 kétszáz
15 tizenöt	300 háromszáz
16 tizenhat	j. n. e.
17 tizenhét	1000 ezer
18 tizennyolc	2000 két-ezër
19 tizenkilenc	3000 három-ezër
20 húsz	j. n. e.
21 huszonégy	1,000,000 millió, milliom.

1. Kardinali-laskusanoja käytetään adjektivina ja substantivina; jälkimmäisessä tapauksessa taivutetaan niitä substantiivien tavalla.

Muist. Kettő on aina substantiivinen, két adjektivinen laskusana.

2. Laskusanat 11—19 sekä 21—29 muodostetaan siten, että tíz ja húsz sanoihin liitetään superesivin päätte (-n), ja sen jälkeen asetetaan égy, kettő, (két) j. n. e. Seuraavien kymmenlukujen välillä olevat laskusanat saadaan aivan yksinkertai-

festi sillä tavoin, että yksi, kettö j. n. e. asetetaan kymmenluseen jälkeen.

3. Se substantivi, jolla on laskevana attributina, seisoo aina yksikössä; esim. három alma, kolme omenaa.

tudományos akadémia, (tie-
teellinen) tiedeakatemia.

jövedelem, tulo.

földesúr, tilanhaltia.

forint, florini, guldeni.

krajcár, kreuzeri.

egyik — másik, toinen — toinen.

csata, tappelu.

óra, kello, tunti; hány az óra?

tai: hány óra van? mitü
kello on?

perc, minuti.

faj, fajta, laji.

hírlap, újság, sanomalehti.

folyóirat, aikauskirja.

főváros, pääkaupunki.

vidék, maaseutu.

helység, paikkakunta.

év, vuosi; szökő év, karkaus-
vuosi.

hó, hónap, kuukausi.

hét, viikko.

égyetém, yliopisto.

szám, lukumäärä.

márka, marka.

pénni, penni.

éves, vuotias.

évi, vuotinen.

alapítani, perustaa.

születni, syntyä.

mennyibe kerül? mitü makkaa?

mind a kettö (két), molemmat.

egyébek közt, muun muassa.

körülbelül, noin.

külömböző, eri, erinäinen.

ezen kívül, paitsi tätä.

azon kívül, paitsi tuota t. sitä.

nevezetesen, nimittäin.

összesen, mindössze, yhteensä,
kaikkiansa.

hány éves? kuinka vanha?

Budapestnek, Magyarország fővárosának körülbelül háromszáz ezer lakosa van. Hány egyetem van Magyarországon? Kettö. Mélyik évben halt még Vörösmarty Mihály? Ezer nyolc-száz ötven ötben*). Hány éves volt akkor? Ötvenöt éves. Mennyi-pénze van annak a gazdag embernek? Neki körülbelül három millió forintja van. A bárónak mind a két bátyja igen gazdag; az egyiknek nyolc-száz ezer, a másiknak kilenc-száz ezer forint a jövedelme. Tudod-é, hány nap van egy évben? Háromszáz hatvanöt, és szökő évben háromszáz hatvanhat. Hány órája van egy napnak? Huszonegy, és minden órában van hatvan perc. Hány óra van most? Tizénegy vagy tizenkettö. Egy forint annyi mint száz krajcár, vagy finn pénzben két márka, negyvenhét penni. Hány német hírlap jár nekéd? Egy sém, mert én csak magyar újságokat olvasok. A mi tanítónk sok nyelvet tud. Hányat? Azt hiszem, ért körülbelül tizet vagy tizénegyet.

*) Vuosiluku pannaan Unkarin kielesä inessiviin.

Oreg embér-é a földesuratok? Körülbelül hetvenhét éves, de a felesége nagyon fiatal; az csak tizénkilenc éves. Hány gyermeké van a bírónak? Tizénkettő; hat fia és hat leánya. Még tudod-é mondani, mennyi marad, ha ezér háromszáz nyolcvankilencből nyolc-száz kilencvenhetet elvészél? Marad négyszáz kilencvenkettő.

Unkarijsa oli w. 1876 13,219,350 asufasta; magyarilais-ten lufumäärä oli 6,156,421. Unkarin tiede-akatemia perustettiin w. 1830. Kreimi Tapani Széchényi lahjoitti tähän tarkoitukseen (subl.) yhden vuoden (= vuotisen) tulonsa, joka silloin teki 60,000 florinia. Mitä Sókain romani „Uusi tilanhaltia" maksaa? 2 florinia 50 kreuzeriä. Parempi nyt lintu kädesä kuin hymmenen metsässä. Mitä kello nyt on? Kolme. Puoli yhdeksän (subl.). Unkarijsa kasvaa noin 300 eri viinilajia. Menneenä vuonna (1878) ilmestyi Unkarijsa 284 sanomalehteä ja aikakauskirjaa Unkarin kielessä, nimittäin pääkaupungissa 140, ja maaseudulla 71 eri paikkakunnassa 144. Päitsi sitä ilmestyi vielä muilla kielillä 168 sanomalehteä; kaikkiansa siis 452. Kuinka vanhat Teidän molemmat lapsenne nyt ovat? Poika on 5 ja tyttö 3 vuoden vanha. Mauri Sókai, joka muun muassa on kirjoittanut „Tappelukuvia" vuosilta (elat.) 1848 ja 1849, on syntynyt vuonna 1825. Vuodessa on 52 viikkoa.

Seitsemäskolmatta luku.

1:nen első	16:s tizénhatodik
2:nen második	17:s tizénhetedik
3:s harmadik	18:s tizénnyolcadik
4:s negyedik	19:s tizénkilencedik
5:s ötödik	20:s huszadik
6:s hatodik	21:s huszonégypedik
7:s hetedik	22:s huszonkettedik
8:s nyolcadik	j. n. e.
9:s kilencedik	30:s harmincadik
10:s tizedik	31:s harmincégyedik
11:s tizénégypedik	j. n. e.
12:s tizénkettedik	40:s negyvenedik
13:s tizénharmadik	50:s ötvenedik
14:s tizénnegyedik	60:s hatvanedik
15:s tizénötödik	70:s hetvenedik

80:s nyolcvanadik	300:s háromszázadik j. n. e.
90:s kilencvenedik	1000:s ezredik eli ezéredik
100:s századik	2000:s kétezredik
101:n százégyedik	3000:s háromezredik
200:s kétszázadik	1,000,000:s milliomodik.
1234:s ezer kétszáz	harmincnyegyedik.

1. Ordinali-laskufanat johbetaan kardinali-laskufanoista päätteellä *-d*, johon tavallijesti liitetään vielä *-ik*; mutta „ensimmäinen” = első, „toinen” = második; — hányadik? kuinka mones?

Muist. Vanhassa kielessä käytettiin ordinali-laskufanoja ilman *-ik*, ja käytetään joskus vieläkin, esim. seuraavain sanain edessä: rész, osa, iz, kerta, évi, vuotinen, fü, ruoho (käytetään, niinkuin sanaa „talvi” Suomen kielessä, hewosten ikää määritessä), nap, päivä, fél, puoli; esim. harmad rész, kolmas osa; másod izben, toista kertaa; ötöd évi, viidesvuotinen; harmadfü lö, kolmasteininen (ruohoinen) hewonen; tized nap, kymmenes päivä; nyolcadfél, puolifelhétfatta.

2. Muista laskufanan-muodoista mainittaan:

a) egy-egy, két-két, (kettő-kettő), három-három, j. n. e., yksi erältänjü, kaksi erältänjü, kolme erältänjü, j. n. e.; esim. minden ajtón két-két ember jött ki, joka owesta tuli ulos kaksi miestä erältänjü.

b) egyenként, kettenként, hármanként, j. n. e., yksittäin, kaksittäin, kolmittain, j. n. e., ja tämän mukaan myöskin: páronként, parittain; évenként, vuosittain, h. m. j.; esim. az emberek ezrenként jöttek a templomba, ihmisiä tuli tuhansittain kirkkoon.

c) egyféle, kétféle, háromféle, j. n. e., yhdenlainen, kahdenlainen, kolmenlainen, j. n. e.; — mennyiféle, hányféle? kuinka monenlainen? — sokféle, monenlainen.

d) egyes, kettős, (kettes), hármás, j. n. e., yksinäinen, kaksinäinen, kolminainen, j. n. e.

e) egyször, kétször, háromszor, négyször, ötször, j. n. e., kerran, kaksi kertaa, kolme kertaa, neljä kertaa, viisi kertaa, j. n. e.; először, másodszor, harmadszor, j. n. e., ensimmäinen kerta, ensimmäi; toinen kerta, toiseksi; kolmas kerta, kolmanneksi, j. n. e.; — ja samalla lailla: mennyiször? hányszor? kuinka monta kertaa? hányadszor? kuinka mones kerta? sokszor, monta kertaa.

f) fél, $\frac{1}{2}$; harmad (rész), $\frac{1}{3}$; negyed (rész), $\frac{1}{4}$; négy ötöd, $\frac{4}{5}$; tizenkét tizenötöd, $\frac{12}{15}$, j. n. e.; hányad rész? kuinka mones osa?

Muist. 1. Datumi kirjoitetaan Unkarin kielessä näin: 1879 december 8-dikán (= ezér nyolc-száz hetvenkilenc, december nyolcadikán, s. o. nyolcadik napján), Joulukuun 8 p:nä 1879.

Muist. 2. Hány óra van? paljoko kello on? három, kolme; egy negyed négyre, neljännestä yli kolmen; fél négyre tai két negyed négyre, puoli neljä; három negyed négyre neljännestä wailla neljä; tíz perc múlva négy óra, kymmenen minuttia wailla neljä.

Muist. 3. Mikor jössz hozzám? köska tulet luoffeni? három órakor, kello kolmelta; fél négykor, kello puolivälissä neljä; egy negyed négykor, neljännestä yli kolmen; három negyed négykor, neljännestä wailla neljä.

Ferenc, Frans.
József, Joozeppi.
Lajos, Lutuiffi.
uralkodó, hallitsija.
termés, sato, kaswu, tuote.
pohár, lasi, pifari.
szabadság, wapaus.
harc, sota.
államférfi, waltiomies.
osztály, luoffa.
január, (januáriuš), (luc: ja-
nuariuš), tammikuu.
február, (februáriuš), helmikuu.
márciuš, maaliskuu.
aprilis, huhtikuu.
május, toukokuu.
júniuš, kesäkuu.
júliuš, heinäkuu.
augusztus, elokuu.
szeptember, syyskuu.
október, lokakuu.
november, marraskuu.
december, joulukuu.
vasárnap, sunnuntai.
hétfő, maanantai.
kedd, tiistai.
szérda, keskiviikko.
csütörtök, (csütörtök), torstai.

pénték, perjantai.
szombat, lauantai.
nyár, kesä; nyáron, kesällä.
emelet, ferros.
utca, katu.
akasztófa, hirsipuu.
lakás, asunto.
század, wuosisata.
nyelvtudomány, kielitiede.
összehasonlító, wertailewa.
idős, wanha, iäkäs.
nevezetés, mainio, kuuluisa.
ugor, ugrilainen.
budapesti, budapestiläinen.
jobbra, oikealle, =lla.
balra, wajemmalle, =lla.
figyelmeztetni, huomauttaa.
elfelejtteni, unhottaa.
tölteni, täyttää, wiettää.
húzni, wetää.
kiadni, ulosantaa.
visszatérni, palata.
lenni, tulla jossikin; (käytetään
sen ohessa vagyok verbin
infinitiwinä ja merkitsee siis
myöskin: olla).
büszkén, ylpeästi.

Második József császár szeréncsétlen uralkodó volt. Hányadik lecke ez? A huszonhetedik. Mély napon jött városunkba az új bíró? Hétfőn*) Aprilis elsején. Az ezér nyolc-száz negyvennyolcadik évi márciuš tizénötödike

*) Péimäin nimet asetetaan superesiviin, paitfi vasárnap, jota käytetään nominatiwissa.

(= 15 napja) nevezetés nap volt Magyarországon, mert ezen nap volt a szabadságharc első napja. Ez a bor ötöd évi termés. Atyád már harmad ízben figyelmeztetett téged, és té mégis elfelejtetted a dolgot. Hány hónapot akarsz falun tölteni? Kettőt vagy harmadfelet. A kocsikat négy-négy fekete ló húzta. Ezt az újságot minden szérdán és szombaton adják ki. Vasárnap voltam ott. A gyermekék páronként jöttek ki az iskolából. Mennyi jövedelmeték van évenként? A gróf asztalán mindennap tizenötféle étel volt. Hányszor voltál ezen a hétén a színházban? Hétszér, mert minden este oda szoktam menni. Kétszér kettő négy, kétszér három hat. A legelső magyar embér a király. (Vörösmarty.) Hányadik már a pohár? csak ötödik...? (Petöfi.) Azt mondják, hogy az embér *) vissza szokott térni első szerelméhez. Barátom büszkén mondta, hogy ő inkább akar lenni otthon, kis falujában első embér, mint itt második. Azt hallottam, hogy ennek a kereskedőnek minden harmadik szava hazudság. Hány éves vagy? Huszonharmadik évemben vagyok. Ezt a könyvet most már tizedszér olvassuk, és még sém tudjuk, mi van benne. A báró fia sokszor kapott büntetést az iskolában.

Frans Deák, Unkarin suurin waltiomies, syntyi Lokakuun 17 p:nä 1803 ja kuoli tammikuun 29 p:nä 1876. Wanhin poikani on nyt koulun kuudennella luokalla (iness.) ja pääsee kesällä seitsemännelle. Lutwiffi Koskuth on syntynyt huhtikuun 27 p:nä 1802. Olin eilen ensimmäisen kerran pappimme luona, jonka asunto on Deák-Ferenc-kadun varrella (= kadussa), viidennessä talossa oikealla (vasemmalla), kolmannessa kerroksessa. Kerran siellä kävin, mutta en sinne toista kertaa mene. Ensimmäinen tunti hirsipuusakin (superess.) pahin on. Olen sanonut sen sinulle jo monta kertaa, nyt sanon vielä kerran: jos joka ilta tuhlaat noin paljon rahaa ravintoloissa, en koskaan enää anna sinulle kreuzeriäkään. Minä kuulin tuon puheen jo kolmannen kerran, mutta en vielä nytkään hymärrä sitä. Missä nämät sanat seisowat? Petöfin runoelmain 2:sta osassa, 159:llä sivulla, 18:lla rivillä (iness.). Kuinka monta kertaa olet jo nähnyt tämän näytelmän? Toispäivänä sunnuntaina näin sen seitsemännen kerran. Tuolla pojalla on niin huono pää, ettei hän hymärrä kym-

*) Sana embér waistaa myöskin saksalaista tahi ruotsalaista sanaa „man“; esim. az embér nèm tudja, mikor jön a veszedelem, man weiß nicht, wann die Gefahr kommt; ei tiedä, koska waara tulee.

menettä osaakaan siitä (dativi), mitä opettaja hänelle sanoo. Unkarilaiset tulivat 9:llä vuosikadalla (inesf.) Euroopaan. Suuri Mathias kuningas eli 15:llä vuosikadalla. Jooseppi Budenz on ensimmäinen ugrilais-unkarilaisen vertailuevan kielitieteen professori Budapestin (= budapestiläisesä) yliopistosä (superess.). Minä läksin tiistaina aamulla maalle (falura), olin siellä keskiviikon (superess.), ja tulin perjantaina illalla taas kaupunkiin.

Rahdetkskolmatta luku.

fiu- <i>val</i> , pojan kanssa.	puská- <i>val</i> , pösyllä.
feleségé- <i>vel</i> , waimonsa kanssa.	erő- <i>vel</i> , woimalla.
	kés- <i>sel</i> , weitsellä.

1. Päätteellä *-val* (*-vel*) on sekä komitatiivin että instruktiviin merkitys. Semmoisissa sanoissa, joiden nominatiivi päättyy vokalilla, liitetään se täydelliseen, muissa lyhennettyyn wartaloon. Aluperäisempi muoto on *-vel* (oikeastaan: *-vél*), ja tähän liitetään possessiivi-suffiixit:

velem, (vélem), kanssani	velünk, (vélünk), kanssamme
veled, (véled), kanssasi	veleték, (véleték), kanssanne
vele, (véle), kanssansa.	velük, (vélük), -ök, kanssansa.

Muist. Jos tämä päätte liitetään lyhennettyyn wartaloon, assimilerataan v wartalon viimeisen konsonantin kanssa; esim. ház-zal (ei: ház-*val*), kés-sel (ei: kés-*vel*), rész-szel (ei: rész-*vel*). — Muotojen az-*val* ja ez-*vel* sijasta käytetään sekä azzal, ezzel että avval, evvel, mutta edelliset ovat tavallisemmat.

háza-*stul*, taloineen.
feleségé-*stül*, waimoineen.

2. Unkarin kielesä löyhy toinenkin komitatiivin-päätte: *-stul* (*-stül*), myöskin *-stól* (*-stöl*), joka aina liitetään täydelliseen wartaloon. Tähän päätteeseen, jota waan käytetään yksikössä, ei voi liittää possessiivi-suffiixreja.

atyá-*ért*, isän tähden. gyermek-*ért*, lapsen tähden.
Isten-*ért*, Jumalan tähden.

3. Kauzatiivin päätte on *-ért*, joka liitetään lyhennettyyn wartaloon; täydelliseen waan silloin, kuin lyhennetty (s. o. nominatiivi) päättyy vokalilla. — Mitä tämän päätteeseen merkitykseen

tulee, sopii sitä kääntää Suomen kielen postpositionilla „tähden”, joskus myöskin elatiivin päätteellä (=sta, =stä). Tämän päätteen tähdelliseksi muoto on érétt; possessiivi-suffixeilla:

éröttem, értem, tähteni
 érétted, érted, tähtesi
 érétte, érte, tähtensä.

éröttünk, értünk, tähtemme
 érétteték, értetek, tähtenne
 éréttük, értük (-ök), tähtensä.

gyümölcs, hedelmä.
 halál, kuolema.
 cserésnye, kirsi.
 hadsereg, sötajoukko.
 test, ruumis.
 lélek, sielu.
 természet, luonto.
 szó, sana.
 pár, pari.
 viola, orvonkukka.
 vigasztaló, lohduttaja.
 nadrág, housut.
 tűz, tuli.
 ügy, asia.
 Miklós, Mikolai.

győzedelmes, voitollinen.
 tele, tühji, tühynä, täyteen; (tühynä jotakin = tele valamivel.)
 kerek, ympyräinen.
 vágni, leifata.
 lészakítani, repiä, poimia alas.
 keresni, hakea, etsiä.
 elmenni, mennä pois.
 féláldozni, uhrata.
 megártani, olla haitaksi, vahingoittaa.
 odaadni, antaa pois.
 värni, odottaa.
 hajtani, ajaa.
 sehová, ei miinkään.

Hol van a tanító? Kimént tanítványjaival az erdőbe. Isten azt mondta az első embernek: Ha ezen fának gyümölcsét lészakítod, halálnak halálával halsz meg. A tudós eszével, a kézműves kezével keresi kényerét. Némcsak kényérrel él az ember. Azt mondja a közmondás: Nagy urakkal nem jó egy tálból cserésnyét enni. A győzedelmes hadsereg nagy örömmel tért vissza. A szívem tele van szomorúsággal. Nem látja ön, kivel beszél? Veleték nem mégyék barátom házába. Isten velünk! Isten véled! A kereskedő tegnap réggel feleségüstül, gyermeküstül, kocüstül, lovastul, mindénüstül elmént a faluból. Tied vagyok testüstül, lelküstül. A hazáért mindénünket féláldozzuk, még életünket is. Ezt té érétted tettem. A jó anya kész meghalni gyermekéért. Egy pohár bor a hazáért meg nem árt. (Petöfi). Mit adsz ezért a könyvért? Érted élék, érted halok. Pénzéért mégyünk az atyánkhoz. Én a viláért sém (= ei mistään hinnasta) mégyék oda. Zrinyi Miklós féláldozta életét a hazáért. Szeretém ezt az embért jó szívéért. A magyar embernek olyan a természete,

hogy a mit pénzért oda ném ad, azt sokszor odaadja égy pár jó szóért.

„Ezt a kerek erdőt járom én,
Ezt a barna kis lányt (= léányt) várom én,
Ez a barna kis lány viola,
Én vagyok a vigasztalója.“ (Népdal.)

Metfästäjä ampui uudella pyssyllänfä, jonka hän osti kaup-
pamieheltä, ison suden. Kalastaja saa (= pyhtää) verkoillansa paljon
kaloja järvestä. Kenraali meni sotamiestensä kanssa tappeluun.
Kreivinna ajaa neljällä hevosella kaupungin kaduilla. Piika osti
teurastajalta lihaa kolmella florinilla (kaufativi) kahdella kahmmenellä
kreuzerillä. Poika kuuli suurella surulla, että hänen rakas äitinsä
on kuollut. Naapurimme oli eilen meillä waimoineen lapsineen.
Kirkko on ihmisiä täynnä. Sinun kanssasi en tahdo mihinkään
mennä, mutta hänen kanssansa menen mielelläni. Hyvä on toisen
houjuilla tuleen istua. Weitsi, jolla nyt leikkaat silawaa, on mak-
sanut wiiji marikkaa. Minä en ole tehnyt sitä rahan, waan hyvän
astan tähden. Silmä filmästä, forma formasta. Tätä runoilijaa
rakastetaan hänen ihanien runoelmiansa tähden. Teidän tähtenne
olen walmis uhraamaan kaikki. Meidän päiwinämme (inesfivi)
saapi melkein kaikkia rahalla. Kaunista on kuolla isänmaan tähden,
mutta vielä kauniimpi on elää sen tähden.

Yhdeskaskolmatta luku.

Györö-tt, Györ'isfä.
Pécsé-tt, Pécs'isfä.

Kolozsvár-t, Kolozsvár'isfa.
Vásárhely-t, Bášárhely'isfa.

1. Lokativin päätettä -tt, -t käytetään waan muutamien
kaupunkien nimisfä, jonka ohessa sitä tavataan muutamissa ad-
verbeisfa (esim. i-tt, täällä, o-tt, tuolla) ja postpositioneisfa, joista
tulee myöhemmin puhe.

puská-ig, pyssyhn asti. ház-ig, taloon asti.
kert-ig, puutarhaan asti.

2. Terminativin päätte on -ig, joka liitetään lyhennet-
tyhn wartaloon; tähdelliseen ainoastaan silloin, kuin lyhennetty war-
talo päättyy vokalilla. Tähän päätteeseen ei sowa liittää possessiivi-
suffireja; sen sijaan käytetään muotoja: hozzám-ig, hozzád-ig
j. n. e.

Muist. 1. Az ja ez sanain muoto terminativin-päätteellä on: addig, eddig.

Muist. 2. Sosfus liitetään tähän päätteeseen vielä -lan (-len); esim. maig tahti maig-lan, tähän päiwään asti; eddig tahti eddig-len, tähän asti.

atyá-*vá*, isäksi.

úr-*rá*, herraksi.

kö-*vé*, kiveksi.

embér-*ré*, ihmiseksi.

3. Translativin päätte on -*vá* (-*vé*), joka tavallisesti liitetään lyhennettyyn wartaloon; täydelliseen ainoastaan silloin, kuin lyhennetty päättyy vokalilla. V assimilerataan lyhennetyn wartalon loppu-konsonantin kanssa, niinkuin -*vel* päätteekin v. Possessivi-suffixeja ei liitetä tähän päätteeseen.

atyá-*ul*, isänä.

ajándék-*ul*, lahjana, (lahjaksi).

kö-*ül*, kivenä.

embér-*ül*, ihmisenä.

4. Essivin päätte on -*ul* (-*ül*), myöskin -*ül* (-*ül*), joka liitetään lyhennettyyn wartaloon; täydelliseen ainoastaan silloin, kuin lyhennetty päättyy vokalilla. Ei tähänkään päätteeseen käy possessivi-suffixeja liittämisen.

Muist. Sana kor. aika, liitetään nomineihin, osoittamaan ajan määrystä; esim. tavasz, kevät: tavasz-kor, keväällä; ősz, syksy: ősz-kor, syksyllä. — Samalla tavalla liitetään sana *kép*, kuva, ja sen kasus-muodot: *képen*, *ként* nomineihin, merkitsemään tapaa; esim. mi-kép, mi-képen, mi-ként millä tavoin? példa, esimerkki, példa-képen, esimerkkinä. — Nämät ovat yhdyssperäisiä sanoja, waikka muutamat ovat pitäneet sanoja kor, kép j. n. e. kasus-päätteinä.

határ, raja.

honvéd, (oikeastaan: isänmaanpuolustaja, fanoista hon, isänmaa, ja véd, puolustaja.), Unkarin kansalliseen sotawäkeen kuuluvan sotamiehen nimi.

lehellet, hengenweto.

vendég, vieras.

pillanat, silmänräpäys.

szokás, tapa.

por, tomu, pöly.

aratás, leikki.

országút, maantie, waltatie.

arany, sulfa, kultainen.

emlék, muisto.

közönség, yleisy.

toll, sulfa, kynnä.

ellenségés, vihollinen.

utolsó, viimeinen.

há, uskollinen.

büszke, ylpeä.

kisérti, seurata.

mégkoronázní, kruunata.

elfogadni, ottaa vastaan.

választani, walita.

nőül vénni, ottaa waimoksi.

fordítani, kääntää.

azelőtt, ennen.

hajdanában, muinoin.

mindénütt, kaikkialla.

tetőtől talpig, kiireestä kanta-päähän.

Ezék a gyermekék Kolozsvárt jártak iskolába. Mátyás király korában Pécsétt nagy égyetém volt. Hajdanában a magyar királyokat Székes-Fejérvárott koronázták meg. Az ellenségés hadsereg az ország határáig jött. Az ezér nyolc-száz negyvennyolcadik évi szabadság-harcban a honvédék utolsó lehelletükig védelmezték hazájukat. Halálomig hű maradok hozzád. Vendégeink három hétig voltak nálunk. Egy pillanatig vele akarok lenni. A lovak a Dunáig szaladtak. A pap öcsöce katonává létt. Sok embér öreg korában mégint gyermekké lesz. Az öreg paraszt gazdaggá létt, de azért mégsém létt büszkévé. A szokás második természetté lesz. Porból vagyunk, porrá leszünk. Tégéd sénki sém vész példaul. Szégényül méntem el faltimból, és most gazdag vagyok. Olyan embért, mint ön, ném fogadok el barátomul. Aratáskor nagyon sok dolga van a mi népünknek. Ezt a dolgot mindenki másképen magyarázza. A Kalevalát Barna Ferdinand fordította magyar nyelvre.

Raitfiialla kuulin maan pahaa hänestä (delativi). Tuo talonpoika on kiireestä kantapäähän asti kunniallinen ihminen. Me olemme tänä kesänä olleet kaikki kuufautta (terminativi) maalla (falun). Maantie menee mereen asti. Te odotatte täällä siksi (= siihen asti), kuin minä tulen tänne. Isäntä seurasi vieraitansa portille asti. Kenraali ei ole vielä lufunut loppuun asti sitä kirjaa, jonka hän sai lahjaksi menneenä vuonna. Tähän päivään asti en vielä ole lufunut näin kaunista runoelmaa. Opettaja rupefi näyttelijäksi. Ehtoolla laiska ahkeraksi tulee. Ilma on taas käynyt kylmemmäksi. Ei kukaan pääse rikkaaksi, jos ei ole ahkera. Mathias Sunhadi valittiin w. 1458 Unkarin kuninkaaksi. Kreivi oli ennen rikas mies, mutta on nyt joutunut köyhäksi. Köyhä, nuori mies otti waimokseen (esfivi) rikkaan, wanhan tytön. Kirjailija sai yleisöltä muistoksi (esfivi) kultaisen kynän. Kewäällä tulewat linnut takaisin.

Kolmasikymmenes luku.

látni, nähä.

látno-*m*
látno-*d*
látni-*a*

látnu-*nk*
látno-*tok*
látni-*uk* (-*ok*).

nézni, katsoa.

nézné- <i>m</i>	néznü- <i>nk</i>
nézné- <i>d</i>	nézné- <i>ték</i>
nézni- <i>e</i>	nézni- <i>ük</i> (- <i>ök</i>).

1. Infinitiviin käypi possessiivi-suffirejakin liittäminen, joiden edessä infinitiivin-muoto muuttuu sillä tavoin, kuin esimerkkeistä nähyh. Näitä suffireja käytetään silloin, kuin infinitiivi kuuluu johonkin personattomaan verbiin, niinkuin: káll, tähtyh, pitää; léhet, saattaa, on mahdollista; illik, sopii, ja sen lisäksi vielä muutamissa lauseparissa, joissa predikatin-tähtteenä on semmoisia sanoja kuin: kár, wahinko; szükség, tarwe; szükségés, tarpeellinen; szükségtelen, tarpeeton; szabad, vapaa, (on luwallista, sallittu); nehéz, maiea; könnyü, helppo; hasznos, hyödyllinen; jó, hyvä; elég, kylläksi, tarpeeksi y. m. Esim. oda káll menném, minun tähtyh mennä sinne; ném illik így beszéllénéd, sinun ei sowa puhua näin; szabad-é tudnia a dolgot? saako hän tietää asian? elég volt ennyit hallanunk, meidän oli sinä kyllä, että kuolimme näin paljon; ném volt szükség ide jönnötök, teidän ei ollut tarpeellista tulla tänne; kár volt olvasniuk ezt a könyvet, heidän oli wahingoksi lukea tämä kirja. Tämmoisissä lauseissa liitetään logilliseen subjektiin päätte -nak (-nek); esim. a fiú-nak oda káll mennie, pojan tähtyh mennä sinne; nekém káll oda menném, ném nekéd, minun tähtyh mennä sinne, ei sinun. Personali-pronomeineja käytetään tässäkin tapauksessa ainoastaan silloin, kuin niitä tahdotaan erittäin huomattawaksi saattaa.

látam *vala* (*volt*), olin nähnyt
 látál *vala* (*volt*), olit nähnyt
 látott *vala* (*volt*), oli nähnyt

látunk *vala* (*volt*), olimme nähneet
 látatok *vala* (*volt*), olitte nähneet
 látak *vala* (*volt*), olivat nähneet.

látam *vala* (*volt*), olin nähnyt sen
 látad *vala* (*volt*), olit nähnyt sen
 látta *vala* (*volt*), oli nähnyt sen

látuk *vala* (*volt*), olimme nähneet sen
 látatok *vala* (*volt*), olitte nähneet sen
 láták *vala* (*volt*), olivat nähneet sen.

voltam *vala*, olin ollut
 voltál *vala*, olit ollut
 volt *vala*, oli ollut

voltunk *vala*, olimme olleet
 voltatok *vala*, olitte olleet
 voltak (-nak) *vala*, olivat olleet.

2. Plusquamperfekti muodostetaan siten, että perfektin jälkeän asetetaan apuverbin imperfektin tahti (harvemmin) perfektin 3 persona yksikönsä: *vala* tahti *volt*.

ellenség, vihollinen.
 hang, ääni.
 felelet, vastaus.
 kérdés, kysymys.
 hivatalnok, virkamies.
 vár, linna.
 baj, vaiwa, tuska.
 parancs, käsky.
 tanács, neuvo.
 előny, etu.
 anyanyelv, äidinkieli.
 társaság, seura.
 csekély, vähäinen.
 egyszerű, yksinkertainen.
 többi, (mon. többiek), muut.
 elindulni, lähteä.

kockáztatni, alttiiksi panna.
 megérteni, ymmärtää, käsittää.
 megismerni, tuntea.
 megölni, murhata.
 megtartani, pitää.
 eltékozolni, tuhjata.
 megélni, elää, tulla toimeen.
 félbeszakítani, keskeyttää.
 követni, seurata, noudattaa.
 kell nekem, minun on tarwis;
 nem kell nekem, minun ei
 ole tarwis, minä en huoli.
 mielőtt, ennenkuin.
 miután, sittenkuin.
 tovább, kauemmin, edemmäs.
 jobban, paremmin, enemmän.

Ha az úr parancsol, a szolgának szót kell fogadnia. Mindig ön beszélt, nekem tehát hallgatnom kellett. Azt mondja a közmondás, hogy nagy úr a „kell“, de még nagyobb a „nem lehet.“ Erre a kérdésre nehéz feleletét adnunk. A hadvezér látta, hogy nem lehet tovább védelmeznie a várat. Ilyen kevés pénzből a szegény hivatalnokoknak nem lehet megélniük. Beszédemet nem illik félbeszakítanod. Kár volt a papnak annyit beszélnie, mert senki sem hallgatott rá. A hatalmasnak nem szükség kérnie, neki csak parancsolnia kell. Szükségtelen volt ily csekély dologért életétéket kockáztatnotok. A szolga azt mondta a szegény parasztnak, hogy nem szabad belépnie ura szobájába. Azt a titkot nem volt szabad elárulnom. Okos embernek is nehéz megértenie ezt a könyvet. Jó tudnom, hogy te is ellenségem vagy. Könnyű annak nevetnie, kinek sémmi baja sincs. Éleg volt hangodat hallanom, és már megismertelek. Miután a szeréncsétlen fiatal ember minden pénzét eltékozolta *vala*, megölte magát.

„Ném gondolok a világon sénkire,
Ném kell nekém a világon sénki sé,
Égy kis lányé az én egész életém,
A többi csak van is, nincs is énnékém“.

(Népdal).

Sinun pitää funnioittaman isääsi ja äittiäsi. Meidän pitää pelkäämän ja rakastaman Jumalaa. Sotapäällikön ei ole mahdollista käskää sotamiehiansä, sillä nämät eivät kuule hänen ääntänsä. Lasten ei sivi meluta, kun vanhat ihmiset puhuvat. Gallitsijan sitä sopii tehdä, mutta ei wirkamiehen. Wihollisten ei ole tarwis saada tietää, kuinka paljon sotamiehiä tässä linnassa on. Sinun on kyllä helppo antaa neuvoja, mutta minun on vaikeampi niitä noudattaa. Ei kenenkään ole luvallista panna isänmaansa etuja alttiiksi. Nuorten tyttöjen ei ole hyvä lukea paljon romaneja. Ukon oli tarpeeton kertoa tuo asia akallensa, koska tämä sen heti kaikille ilmaisee. Meidän on hyvä täällä elää. Muutamain ihmisten on vaikea käsittää yksinkertaisintakaan asiaa. Miehen tulee aina pitää sanansa. Te ette enää saa tulla meidän seuraamme, sillä Te olette käyttänyt itseänne sängen huonosti. Jokaisen tulee rakastaa äidinkieltänsä enemmän kuin mitään muuta kieltä. Teidän ei ole tarpeellista kiittää tuota taiteilijaa enemmän, koska hän jo muutenkin on kyllä ylpeä. Ihminen ei saata aina olla onnellinen. Sittekuin näyttelijä oli astunut näyttämölle, alkoi yleisö meluta niin hirveästi, että hänen heti täytyi keskeyttää puheensa. Tilanhaltia ei vielä ollut kahta päivää kaupungissa ollut, kun jo tahtoi lähteä sieltä pois. Olin jo nähnyt hänet monta kertaa kadulla, ennenkuin tunsin hänessä vanhan ystäväni. Sitä kuusta kuuleminen, jonka juurella (= tywesä) asunto.

Yhdesneljättä luku.

A)

<i>alatt</i> , alla;	<i>alól</i> (-ül), alta;	<i>alá</i> , alle.
<i>elött</i> , edessä, =llä;	<i>elöl</i> (-ül), edestä, =ltä;	<i>elé</i> , eteen, edelle.
<i>körött</i> , ympärillä;	<i>köröl</i> (-ül), ympäriltä;	<i>köré</i> , ympärille.
<i>között</i> , (<i>közt</i>), välis-	<i>közöl</i> (-ül), välistä,	<i>közé</i> , väliin, =lle; kes-
fä, =llä; keskellä;	=ltä; keskeltä;	felle.
<i>mögött</i> , } tafana;	<i>mögöl</i> , } tafaa;	<i>mégé</i> , } taakse.
<i>mögött</i> , }	<i>mögül</i> , }	<i>mögé</i> , }
<i>mellet</i> , wierasä,	<i>mellöl</i> , wierestä, (rin-	<i>mellé</i> , wiereen, (rin-
(rinnalla);	nalta);	nalle).

B)

—	<i>felől</i> (-ül), puolelta; <i>felé</i> , päin. taholta;	
<i>fölött</i> , <i>félét</i> , } <i>ylä</i> ;	—	<i>fölé</i> , <i>ylä</i> .
<i>hègyét</i> , päällä; (fäy- tetään <i>harvoin</i>).	—	<i>hègyé</i> , päälle; (fäyt. <i>harvoin</i>).

C)

által, kautta; *ellen*, vastaan; *iránt*, kohta; *miatt*, tähden; *múlva*, (*mulva*), perästä, jälkeen; *nélkül*, ilman; *gyánt*, werošta; *helyét*, sijasja, -sta, sijaan; *óta*, (az óta, siitä asti); *szérint*, (*szérent*), mukaan; *után*, jälkeen; *végét*, warten.

1. Edellä lueteltut postpositionit asetetaan substantivin nominativin-muodon jälkeen; esim. a macska az asztal alatt van, kiska on pöhdän alla; a macska az asztal alá szalad, kiska juoksee pöhdän alle, j. n. e.

2. Näihin postpositioneihin liitetään, niinkuin kausu-päätteisiin, possessiivi-suffireja; esim. alatta-m, allani; alóla-d, alastasi; alá-ja, allensa; előttü-nk, edessämme; mellette-ték, wiereissämme; mögé-jük, taakksensa, j. n. e.

férfi, mies.
marha, nauta.
vadállat, (willi-efäin), peto.
vérés, werinen.
végezni, päättää, toimittaa.

indulni, lähteä.
összejönni, tulla kooon t. yhteen.
mègharapni, purra.
fogni, waljastaa.
össze, kooon, yhteen.

Té a tető alatt álltál, én még az esőben. Mátyás király alatt jó dolga volt a magyar népnek. A szögény ember kincsét talált és az ágy alá tette. Az ablak alatt kis pad van, és mi azon szoktunk ülni minden este. Fejünk fölött nagy madarak repültek és az egyik vadász közéjük lőtt. A paraszt egy közmondást irt az ajtaja fölé. Minden ember a tengér partja felé szalad; talán hajó jön. Rossz híreket hallottam felöleték. Ezén sok szép leány közül egy pár még ebben az évben asszonyyá lesz. Nekém egy sém kell közölök. Huszonöt fiú között csak egy volt barna, a többiek mind szökek voltak. A hű szolgálja a csatában mindig ura mellett volt. Melléd ülök és elbeszéllek nekéd valamit. A jó anya három hét óta nem ment el beteg gyermeké ágya

mellöl. A kis fiú sír, mert elvitték előle az ételt. Té ném vagy barátom, mert szembe dicsérsz, de hátam mögött rosszat beszélsz rólam. Mikor a gyenge vadász meglátta a medvét, megijedt és a fa mögé állt. A részeg katona részketett a tábornok előtt. A széréncsétlen embert a vadállatok elé dobták. Kullervo követ kapott kényér gyanánt Ilmarinen feleségétől. Bátyám helyett én lettem katonává. A pap helyett a tanító volt a templomban. Az a szép leány széréncsétlen szerelém miatt ölte még magát. A király mindig jó volt népe iránt. A szomszéd ország császára nagy hadsereggel jött hazánk ellen. Mi végett jársz iskolába? Néhány nap mulva a városba megyünk. Az öröm után sokszor szomorúsággal lesz tele az ember szíve. Jó barátok nélkül nagyon szomorú az élet. Mióta vagy beteg? Három hét óta. A bölcsélet tanárának szavai szerint a bölcsélet valamennyi tudomány között a legelső.

Metsästäjän koira juoksi kiven alle kettua etsimään. Kun se tuli ulos kiven alta, oli sen toinen korma werinen, sillä kettu oli purrut siihen. Yksi käy kahden edessä, yksi kahden välissä ja yksi kahden jälissä (takana), montako se yhteensä tekee? Kolme. Talonpoika seisoo wirtamiehen owella (= omen edessä). Kenki on waljastanut waunujen eteen kolme hevosta. Sinä et saa seisoa edessäni, sillä minä en näe puhujaa. Kenraali asetti sotajoukon linnan ympärille. Ympäri (körü) käydään, yhteen tullaan. Kaupungin ympärillä (körü) on iso wirta. Metsästäjä joutui susien keskelle. Sotamies seisoi päällikön takana ja kuuli joka sanan, jonka tämä puhui kunniaan kanssa. Wiholliset (yksikkö) juokswat metsään puiden taakse. Oppilas istui teaterissa opettajan tyttären vieressä. Iso laiva tulee mereltä kaupunkiin päin. Pöytäni yli riippuu Frans Dea'rin kuva. Sotamiehet menewät wihollista vastaan. Sinun tulee olla hymä kaikia ihmisiä kohtaan. Ilman pitkiä puheita mies asiansa toimittaa. Piika sai teurastajalta hevosien lihaa naudan lihan werosta. Kenki lähti isännän sijasta kaupunkiin. Siitä asti, kuin ensi kerran näin tuon miehen, olen häntä kunnioittanut. Kahden vuoden perästä aion lähteä Unfariin, jossa en ole ollut wiiteen wuoteen (óta). Tässä kaupungissa ei woi tulla toimeen ilman rahatta. Talwen perästä tulee taas kewät, murheen perästä taas ilo. Tuo äiti on komin murheellinen rakkaan lapsensa kuoleman tähden. Eilen illalla istuin iloisten ystäväin joukossa (= keskellä).

Kahdesneljäntä luku.

1. Seuraavat postpositionit asetetaan kasus-päätteillä varustettujen nominien jälkeen, nimittäin:

a) Superessiivin päätteellä (-n): *alul*, alla; *föül*, yli, ylipuolella; *belül*, sisäsfä, =llä, sisäpuolella; *kivül*, ulkopuolella, paitfi; *ät*, (*által*), läwitse; *kérésztül*, läwitse; *innen*, täällä puolella; *tül*, tuolla puolella; esim. a folyón innen, täällä puolella wirtaa.

b) Sublatiivin päätteellä (-ra): *nézve*, (johonkin) katsoen, suhteen; esim. ezén ügyre nézve, tähän astiaan katsoen.

c) Adessiivin päätteellä (-nál): *fogva*, (*fogvást*), johdosta, woimasta, tähden; esim. jogomnál fogva, oikeuteni woimasta.

d) Ablatiivin päätteellä (-tól): *fogva*, (jostakin) asti, pitäten; esim. a mai naptól fogva, tästä päivästä asti.

e) Allatiivin päätteellä (-hoz): *képest*, suhteen, werraten; esim. ez a folyó a Dunához képest kicsiny, tämä wirta on Tonamaan werraten pieni.

f) Komitatiivin päätteellä (-vel): *együtt*, ynnä, yhdessä (jonkun) kanssa; esim. a fiúval együtt, yhdessä pojan kanssa.

2. Näistä postpositioneista saattaa ainoastaan *kivül* saada jälkeensä posessiivi-suffiexeja; esim. *kivülem*, paitfi minua, (mutta myöskin: rajtam *kivül*).

lát-né-k, näkisin

lát-ná-l, näkisit

lát-na, näkifi

lát-ná-nk, näkisimme

lát-ná-tok, näkisitte

lát-ná-nak, näkisivät.

lát-ná-m, näkisin sen

lát-ná-d, näkisit sen

lát-ná, näkifi sen

lát-nó-k, näkisimme sen

lát-ná-tok, näkisitte sen

lát-ná-k, näkisivät sen.

kér-né-k, pyytäisin

kér-né-l, pyytäisit

kér-ne, pyytäifi

kér-né-nk, pyytäisimme

kér-né-ték, pyytäisitte

kér-né-nek, pyytäisivät.

kér-né-m, pyytäisin sitä

kér-né-d, pyytäisit sitä

kér-né, pyytäifi sitä

kér-nó-k, pyytäisimme sitä

kér-né-ték, pyytäisitte sitä

kér-né-k, pyytäisivät sitä.

lát-ná-lak, näkisin sinut tahi teidät.

kér-né-lek, pyytäisin sinua tahi teitä.

vol-né-k, olifin
 vol-ná-l, olifit
 vol-na, olifi

vol-ná-nk, olifimme
 vol-ná-tok, olifitte
 vol-ná-nak, olifivat.

3. Konditionalin presens'in johtopääte on -n (ja sen jälkeen asetettu vokali), joka liitetään lyhennettyyn wartaloon; tähdelliseen (a'lla, e'llä päättyvään) ainoastaan silloin, kuin lyhennetty päättyy kahdella konsonantilla; esim. mondané-k, j. n. e. — Personali-päätteet nähdään esimerkeistä.

Muist. Wartalon v asimilerataan tässäkin muodossa, niinkuin infinitivissä n'n kansja; esim. lénnek (ei: lév-nék), jönnék (ei: jöv-nék).

társ, kumppani.
 korlát, aitaus.
 előadás, esitelmä, luento.
 nyilas, aukko.
 fogoly, wanki.
 kor, aifa, ifä.
 érc, metalli.
 ezüst, hopea.
 vas, rauta.
 réz, wasfi.
 ólom, lyhij.
 búza, wehñä.
 kukorica, maisfi.
 rozs, ruis.
 árpa, ohra.
 zab, laura.

kules-lyuk, awaimen-reikä.
 jövö, tulewa, tulewaisuus.
 királyi, kuninkaallinen.
 lassú, hidas, werkfainen.
 sikerült, onnistunut.
 követkéző, seuraawa.
 eltemetni, haudata.
 szeretni, mielellään tehdä.
 eljónni, tulla pois, saapua.
 termeszteni, kaswattaa, wif-
 jellä.
 bevégezni, päättää, lopettaa.
 mégvetőleg, halweksiwaisesti.
 s a többi, (lyhennettynä: stb.),
 hñnà muita; ja niin edespäin.

A városon fölül volt a csata. Táncol nagy lovával a korlátan belül. (Arany). A határon belül nincs többé ellenség. A szegény árva gyermeknek kívülem (eli: rajtam kívül) senkije sincs a világon. A beteg már jobban van, de még nem volt a házon kívül. Akarsz-e még ezen kívül valamit mondani? Beszédjét a falon át is jól még lehet érteni. A nyíláson kérésztül mindig több és több víz jött a szobába. Magyarország fővárosának egyik része a Dunán innen van, másika a Dunán túl. Ezen túl (tästä lähtien) sémmit sém akarok arról a haszontalan fiúróll hallani. Korához képest nagyon kicsiny. Tè sémmi sém vagy hozzám képest. Királyi hatalmánál fogva kégyelmet adott a fogolynak. A jövö

évtől fogva más itt a gazda. Ez nagy kár az egész országra nézve. Rá nézve jobb, ha ott marad. Az anyát gyermekével együtt temették el. Ha önnek most pénzt adnék, azt is eltékozolná. Sok ember mondta már öreg korában: Ha még egyszer fiatal volnék, másképen kezdeném az életét. Sok dolog máskép volna, ha atyánk még élne. Ha tudnók, kicsoda ez az ember, megadnók neki, a mit kér.

„Szeretnék szántani,
 Hat ökröt hajtani,
 Ha rózsám eljönne
 Az ekét tartani.“ (Népdal).

Ulkopuoolella Unfaria ei ole elämää, ja jos onkin elämää, ei ole semmoista kuin siellä. (Vanha unkarilainen sananlasku). Karpatheisja on, paitfi rautaa ja waskea, seuraamia metalleja: kulta, hopeaa, lyijyä y. m. Paitfi wehnää ja maisfia wiljellään Unkarisja myöskin ruista, ohraa ja tauraa. Piika kuuli awaimenreiän läwitse, mitä herra ja rouwa salisja puhuiwat. Teurastajan puoti on täällä puolella wirtaa, leipurin tuolla puolella. Unkarilaisiin merraten on suomalaisilla sangen hidas luonto. Sinä puhuit eilen kowin halwekswaisesti kansallisuudestamme ja sen oikeuksista; sen johdosta ylenkatson sinua. Menneestä muodesta asti on isämme kowin sairaana. Kun professori oli päättänyt luentonsa yliopistossa, meni hän yhdesjä kumppaniensa kansja käwemään. Jos sinä tietäisit, mitä minä tiedän, et enää uskoisi tuohon mieheen (belat.) niin paljon hywää kuin tähän asti. Minäkin tulistin sinne, jos minulla olisi enemmän rahaa. Ystäwänne olisi rikas mies, jos ei hän aina tuhlaisi niin paljon. Jos puhuisit vähemmän, pidettäisiin sinua ehkä järkewänä miehenä (dativi), mutta nyt kaiffi pitävät sinua narrina. Olisti hywä, jos Suomen wirtkamiehet oppisimat paremmin kuin tähän asti Suomen kieltä puhumaan ja kirjoittamaan.

Kolmasneljättä luku.

kértem *volna*, olistin pyytänyt
 kértél *volna*, olisit pyytänyt
 kért *volna*, olisi pyytänyt

kértünk *volna*, olisimme pyytäneet
 kértetek *volna*, olistitte pyytäneet
 kértetek *volna*, olisimat pyytäneet.

kértem *volna*, olisin pyhtänyt sitä
 kérted *volna*, olisit pyhtänyt sitä
 kérte *volna*, olisi pyhtänyt sitä

kértük *volna*, olisimme pyhtäneet sitä
 kértéték *volna*, olisitte pyhtäneet sitä
 kerték *volna*, olisivat pyhtäneet sitä.

kértelek *volna*, olisin pyhtänyt sinua
 tahti teitä.

voltam (léttem) *volna*, olisin ollut
 voltál (léttél) *volna*, olisit ollut
 volt (létt) *volna*, olisi ollut

voltunk (léttünk) *volna*, olisimme olleet
 voltatok (létteték) *volna*, olisitte olleet
 voltak (léttek) *volna*, olisivat olleet.

1. Konditionalin perfektin muodostetaan sillä tavoin, että indikativin perfektin jälkeen asetetaan sana *volna*.

vár-*ja-k*
 vár-*j*, odota
 vár-*jo-n*, odottafoon

vár-*ju-nk*, odottafaamme
 vár-*ja-tok*, odottafaatte
 vár-*ja-nak*, odottafoot.

vár-*ja-m*
 (vár-*ja-d*), vár-*d*, odota sitä
 vár-*ja*, odottafoon sitä

vár-*ju-k*, odottafaamme sitä
 vár-*ja-tok*, odottafaatte sitä
 vár-*ja-k*, odottafoot sitä.

vár-*ja-lak*.

kér-*je-k*
 kér-*j*, pyhdä
 kér-*jè-n*, pyhtäföön
 (lö-*jö-n*, ampufoon.)

kér-*jü-nk*, pyhtäfäämme
 kér-*je-ték*, pyhtäfäätte
 kér-*je-nek*, pyhtäfööt.

kér-*je-m*
 (kér-*je-d*), kér-*d*, pyhdä sitä
 kér-*je*, pyhtäföön sitä

kér-*jü-k*, pyhtäfäämme sitä
 kér-*je-ték*, pyhtäfäätte sitä
 kér-*je-k*, pyhtäfööt sitä.

kér-*je-lek*.

lègyek
 légy, ole
 légyèn, olfoon

lègyünk, olfaamme
 légyeték, olfaatte
 légyenek, olfoot.

2. Imperativilla ja Konjunktivilla on sama muoto, mutta yksikön 1. persoonaa ei käytetä imperativisessa merkityksessä. Näitten muotojen johtopääte on *-j* (ja sen jälkeen asetettu vokaali); subjektivisen muodon yksikön 2. persoonassa on vaan paljas *-j*. Tämä johtopääte liitetään aina lyhennettyyn wartaloon. — Personali-päätteet tulevat esimerkeistä ilmi.

Muist. 1. Suomen kielessä ei ole Unkarin kielen konjunktivia tähän vastaavaa muotoa, jonka vuoksi konjunktivin-merkitystä edellä olevissa esimerkeissä ei ole käynyt suomeksi osoittaminen. Tämä konjunktivi vastaa lähimmiten Suomen kielen konditionalia.

Muist. 2. Jos wartalo päättyy konsonantilla *s, sz* tai *z, asz* milerataan johtopäätteen *j* näitten kanssa; esim. nézz, katso (muodosta: néz-j); nézzén, katsokoon (muodosta: néz-jén). Sama muutos tapahtuu niissä wartaloissa, joiden lopussa on *szt* tai *st*, sittekuin ensin *t* on jätetty pois; esim. festeni, maalata, imperativi: fess, maalaa (muodosta: fest-j, fes-j); fessünk, maalattaamme.

Muist. 3. Jos wartalo päättyy *t*llä, jonka edessä seisoo *j, l, n* tai pitkä vokaali, muuttuu johtopäätteen *j* *s*'ksi; esim. hajts, aja (muodosta: hajt-j); tanitson, opettakoon (muodosta: tanit-jon). — Jos päin vastoin *t*n edessä seisoo lyhyt vokaali, muuttuu *t-j* *ss*'ksi; esim. futni, juosta, imper.: fuss, juosse (muodosta: fut-j); kötni, fitoa, imper.: kössünk (muodosta: köt-jünk). — Samalla lailla vielä seuraavissa kolmesja verbisjä: látni, nähdä; bocsátani, päästää; lótni, juoksennella; imper.: láss, bocsáss, löss, (vaikka *t*n edessä seisoo pitkä vokaali).

Muist. 4. Verbeisjä: lénni, ténni, venni, vinni, hinni, énni, inni, (wartalot: lev, tev, vev, viv, hiv, év, iv), muuttuu *vj* imperativin(konjunktivin)-muodossa *gy*'ksi: légyek, tégyek, végyek, vigyek, higgyek. (Enni ja inni verbien imperativista puhutaan myöhemmin.) Muistutettava on vielä, että kolmen ensimmäisen verbin 2. persona yksikössä on: légy, tégy, végy, (pitkällä vokalilla). — Jönni verbin imperativi-konjunktivi on: jöjkek, *i. n. e.*

Muist. 5. Imperativin ja konjunktivin kanssa käytetään kieltosanain *ném* ja *sém* sijasta *né* ja *sé*.

irás, kirjoitus.
 hanyagság, huolimattomuus.
 kard, mieffa, sapeli.
 esztendő, vuosi.
 nézet, mielipide.
 országülesi-képvisele, waf-
 tiopäiwä-mies; (képvisele,
 oif.: edustaja).
 jogász, lainoppinut.
 ördög, paholainen, perkele, piru.
 pósta, posti.
 póstabélyeg, postimerkki.
 ital, juoma.
 név, nimi.
 ménló, oris.

égyetértés, yksimielisyys.
 egyenetlenség, eripuraisuus.
 jóravaló, kelvollinen, kunnon.
 rendületlen, järkähtämätön; -ül,
 järkähtämättömästi.
 mindennapi, jokapäiväinen.
 böles, miifas.
 egyetértő, yksimielinen.
 nemzeti, kansallinen.
 mégáldani, siunata.
 mégverni, lyhödä, rangaista.
 mulatni, huvittaa itseänjä.
 mégbocsátani, antaa anteeksi.
 ráhúzni, (wetää päälle), aloit-
 taa soittoa.

sejteni, aawistaa.
 inteni, waroittaa.
 növelni, kaswattaa.
 elpusztitani, hajoittaa.
 megntanitani, opettaa.
 gazdagitani, rifastuttaa.
 előbb, ennen.

valóban, tobellafin.
 cséndesen, hüljaan.
 mintsém, tuin.
 óh, oi!
 hová való vagy? mistü fotoi-
 fin olet?

Ha szót fogadtál volna atyádnak, most jóra való embér volnál. Soha sém hittük volna, ha a magunk szemével ném láttuk volna. Erre a kérdésre a legokosabb embér sém tudott volna felelni. Mondd még neki, hogy haláломig hü maradok ügyünkhöz. Hazádnak rendületlenül légy híve, óh magyar! (Vörösmarty.) Itt az irás, olvassátok. Eljén a haza! Az isten áldjon még! Áldja még az isten mind a két kezével. (Petőfi.) Verjén még a magyarok istene! Add még nekünk mindennapi kënyerünket. Bocsásson még hanyagságomért. Mulassatok, barátim! Húzd rá, cigány! Hozzatok bort! Felejsük el mindén bajunkat! Mindén embér fogjon kardot és menjén a hazát védelmezni. Ird még, mikor jőjtek hozzád. Tartsátok még a szavatokat. Térdén állva kérte, hogy bocsásson még fiának. Azt akarom, hogy mindénki megértse kënyemet. Adjon isten jó napot. Adjon isten, a mi nincs, ez új esztendőben. (Arany.) Nézz, rózsám, a szeméembe; mit olvasol belőle? (Népdal.) Mondjátok még nekik, hogy né féljenek. Né szeress, né szeress, nekém már ném kellesz. (Népdal.)

Jos olisimme tietäneet, että tuolla porwarilla oli semmoiset mielipiteet kansallisista asioista (belat.), emme olisi walinneet häntä waltioapäiwämieheksi. Wahingosta wiisaaksi tullaan, ei rikkaaksi. Olistu mennyt tänäpäni metsästämään, jos ilma olisi ollut kau- niimpi. Minä olistu tullut kanssasi lainoppineen luokse, jos olisit siitä minulle ennen sanonut. Isä ei olisi antanut tyttärellensä tuota kirjaa luettavaksi (infin.), jos häntä olisi aawistanut, että se tobellafin oli niin huono. Minä säälistin hänen onnettomuuttansa, jos en olisi häntä niin monta kertaa ennen waroittanut. Ampu- kaa, pojat, mutta ampukaa hiljaan. Wieköön sinut paholainen, älköönkä takaisin tuoko! (Skylän heittiö.) Älkää lausuko tuommoisia! Menkäämme nyt jo kotia. Wie tämä kirje postiin (sublat.) ja pane siihen postimerkki. Antakaa tuolle kerjäläis-raufalle ruokaa ja juomaa. Suokaa anteeksi, saisinko kysyä, mikä teidän nimenne on ja mistä kotoisista olette. Olkaa waiti, lapset, älkää melutko noin kowin. Älä ennen tee tallia, kuin oriin saat. Olkaamme aina yksimieliset, sillä yksimielisyys vähäiset asiat kaswattaa, eri-

puraisuus suurelkin hajoittaa. Tulfoon hän waan tänne, kyllä minä hänet opetan. Surfoon hewonen, sen pää on tarpeeksi suuri. (Unkaril. sananlasku.) Pitästättäkäämme kaikin voimin (elat.) kansallista kirjallisuuttamme. Eläköön Suomen maa ja Suomen kansa!

Neljäsneljättä luku.

lát-*é-k*, näin
lát-*á-l*, näit
lát-*a*, näfi
lát-*á-nk*, näimme
lát-*á-tok*, näitte
lát-*á-nak*, näiwät.

kér-*é-k*, pyysin
kér-*é-l*, pyysit
kér-*e*, pyysi
kér-*é-nk*, pyysimme
kér-*é-ték*, pyysitte
kér-*é-nek*, pyysiwät.

lát-*á-m*, näin sen
lát-*á-d*, näit sen
lát-*á*, näfi sen
lát-*ó-k*, näimme sen
lát-*á-tok*, näitte sen
lát-*á-k*, näiwät sen.
lát-*á-lak*, näin sinut t. teidät.

kér-*é-m*, pyysin sitä
kér-*é-d*, pyysit sitä
kér-*é*, pyysi sitä
kér-*ó-k*, pyysimme sitä
kér-*é-ték*, pyysitte sitä
kér-*é-k*, pyysiwät sitä.
kér-*é-lek*, pyysin sinua t. teitä.

val-*é-k*, olin
val-*á-l*, olit
val-*a*, oli
val-*á-nk*, olimme
val-*á-tok*, olitte
val-*á-nak*, olivat.

1. Perfectum historicum johdetaan lyhennetyistä martalosta päätteellä *é, á, a, ó (é, e, ő)*, johon liitetään tavalliset personali-päätteet, niinkuin esimerkeistä näkyy.

Muist. Tätä tempusta käytetään kertowassa lauselaadussa, mutta, niinkuin jo ennen on mainittu, on sen sijasta perfekti tavallisempi. Tavallisesja puhemielesjä tätä verbin-muotoa ei koskaan käytetä.

látok *vala*, näin
látsz *vala*, näit
lát *vala*, näfi
látunk *vala*, näimme
láttok *vala*, näitte
láttnak *vala*, näiwät.

látom *vala*, näin sen
látod *vala*, näit sen
látja *vala*, näfi sen
látjuk *vala*, näimme sen
látjátok *vala*, näitte sen
látják *vala*, näiwät sen.
látlak *vala*, näin sinut t. teidät.

2. Imperfekti saadaan siten, että presens'in jälkeen liitetään sana *vala*. — Tämänkin verbin-muodon sijasta käytetään melkein aina perfektiä.

ènni *fogok*, olen syövä

ènni *fogsz*, olet syövä

ènni *fog*, on syövä

ènni *fogunk*, olemme syömät

ènni *fogtok*, olette syömät

ènni *fognak*, ovat syömät.

látni *fogom*, olen sen näkewä

látni *fogod*, olet sen näkewä

látni *fogja*, on sen näkewä

látni *fogjuk*, olemme s. näkewät

látni *fogjátok*, olette s. näkewät

látni *fogják*, olette sen näkewät.

látni *foglak*, olen sinut t. teidät näkewä.

3. Futuri saadaan sillä tavoin, että infinitivin jälkeen asetetaan *fogni* verbin presens-muoto: írni fogok (oikeastaan: rupeen kirjoittamaan) olen kirjoittama. Paitsi sitä löytyy yksinfertainenkin futurin-muoto, nimittäin:

láta-*ndo-k*

láta-*nda-sz*

láta-*nd*

láta-*ndu-nk*

láta-*ndo-tok*

láta-*nda-nak*.

láta-*ndo-m*

láta-*ndo-d*

láta-*nd-ja*

láta-*nd-juk*

láta-*nd-játok*

láta-*nd-ják*.

láta-*nd-lak*.

kére-*ndè-k*

kére-*nde-sz*

kére-*nd*

kére-*ndü-nk*

kére-*ndè-tèk*

kére-*nde-nek*.

kére-*ndè-m*

kére-*ndè-d*

kére-*nd-i*

kére-*nd-jük*

kére-*nd-itèk*

kére-*nd-ik*.

kére-*nd-lek*.

Tämä futurin-muoto saadaan sillä tapaa, että johtopäätte *-nd* (siihen kuuluwan vokalin kanssa) liitetään a'lla (e'llä) päätymään täydelliseen wartaloon.

Näitä futurin-muotoja ei käytetä kumpaakaan usein, jälkimmäistä ei puhemiesä ollenkaan, waan niitten sijasta presens-muotoa, niinkuin Suomenkin kielessä.

Vagyok verbin futurina tavallifesti fäyhetään länni verbin
presens=muotoa:

lészék, olen olewa
lészél, (léssz), olet olewa
(lészén), lész, on olewa
lészünk, olemme olewat
lésztek, olette olewat
lésznek, omat olewat.

Biidesneljättä lufu.

álmodni, nähvä unta. esni, pudota, (fataa).

Indikativi:

Presens:

<i>álmodo-m</i>	<i>esé-m</i>
<i>álmodo-l</i>	<i>esé-l</i>
<i>álmod-ik</i>	<i>es-ik</i>
<i>álmodu-nk</i>	<i>esü-nk</i>
<i>álmod-tok</i>	<i>es-ték</i>
<i>álmod-nak.</i>	<i>es-nek.</i>

Perfectum historicum:

<i>álmod-á-m</i>	<i>es-é-m</i>
<i>álmod-á-l</i>	<i>es-é-l</i>
<i>álmod-é-k</i>	<i>es-é-k</i>
<i>álmod-á-nk</i>	<i>es-é-nk</i>
<i>álmod-á-tok</i>	<i>es-é-ték</i>
<i>álmod-á-nak.</i>	<i>es-é-nek.</i>

Futuri:

<i>álmoda-ndo-m</i>	<i>ese-ndé-m</i>
<i>álmoda-ndo-l</i>	<i>ese-ndé-l</i>
<i>álmoda-nd-ik, j. n. e.</i>	<i>ese-nd-ik, j. n. e.</i>

Konditionali:

álmod-ná-m	es-né-m
álmod-ná-l	es-né-l
álmod-né-k, j. n. e.	es-né-k, j. n. e.

Imperativi ja Konjunktivi:

álmod-ja-m	es-se-m (muodosta: es-je-m)
álmod-já-l	es-sé-l
álmod-jé-k, j. n. e.	es-sé-k, j. n. e.

M. k. -ik =pääteisten verbien subjektivi-konjugationi eriaa tavallisesta konjugationista siinä, että personali=pääteenä muutamien temporien yksikön 1 persoonassa on -m, 2 pers. -l, 3 pers. -ik (-k); monikko on samallinen, kuin tavallisessa konjugationissa. Objektivi-konjugationi on säännöllinen.

Muist. 1. Perfekti on yksikössäkin samallinen, kuin tavallisessa konjugationissa.

Muist. 2. Näitten -ik =pääteisten verbien joukossa on muutamia, joiden lyhennetty wartalo päättyy v'lä; niitten presens-wartalo saadaan siten, että wartaloon liitetään johtopääte -sz, jonka edestä v kaatoo; esim. énni, syöda, wart.: év-, presens: észém; inni, juoda, wart.: iv-, presens: iszom; alunni, (aludni), maata, wart.: aluv-, presens: aluszom eli alszom, sillä jos wartalon v'n edessä seisoo u (ü) tai o (ö), jätetään tämä vokali usein pois. Muuten näissä verbeissä tapahtuu samat muutokset, kuin muissakin v'lä päättyneissä wartaloissa; siis esim. konditionali: énném, innám (muodoista: év-ném, iv-nám); imperativi-konjunktivi: égyem, igyam (muodoista: évjem, ivjam) j. n. e.

esök, suutelo.
mezö, keto, tanner.
hold, kuu.
holdvilág, kuutamo.
éj, yö.
számkivetés, maanpötelaisuus.
virág, kukka.
kikelet, kevät.
közép, kesä.
üveg, lasi, pullo.
Maros, wirta Unkarissa.
vörös, punainen.
fölkelní, nousta hlös.
tetszeni (-ik), miellyttää; tes-sék, tehdä hywin, suvait-kaa.
dolgozni (-ik), tehdä työtä.

léesni (-ik), pudota alas.
haragudni (-ik, wart. haraguv-, pres. wart. haragsz-), olla suuttunut.
múlni (-ik), kulua.
emlékèzni (-ik), muistaa (subj.).
megemlékèzni (-ik), muistaa (delat.).
lényugodni (-ik, wart. lényugov-, pres. wart. lényugosz-), mennä lewölle, laskea.
aludni (-ik, wart. aluv-, pres. wart. alusz-), nukkua, olla nukkuisa.
elaludni (-ik), nukkua, mennä nukkuisiin.
elesni (-ik), kaatua.

emelkédni (-ik), nousta.
 sietni, fiirehtiä, rientää.
 bújdosni (-ik), olla pafosalla.
 menekülni, paeta.
 folyni (-ik), juosta.
 fürödni (-ik), kylpeä.
 történni (-ik), tapahtua.
 mégtiltani, kieltää.

nyltni (-ik), aueta, puhjeta.
 mégbotlani (-ik), fompastua.
 hangzani (-ik), joida, kaitua.
 messzire, tauas.
 szivesebben, mieluisammin.
 sokáig, tauan.
 például, (lyhennettynä: pl.), esi-
 merkitfi.

A ki nem dolgozik, az né is égyék. Esik, esik, esik, csók-eső esik. (Petőfi.) Csak azt mondtam, hogy szeretlek, s e szóért haragszol rám? (Csokonai.) Fiúk, az isten áldjon még, én is iszom, igyatok! (Petőfi.) Nem azért él az ember, hogy égyék, hanem azért észik, hogy éljen. Vig társaságban gyorsan múlik az idő. Emlékezzél még néha régi barátaidról is. A nap mindjárt lényugszik. Aludni fogsz, s nem lésznek álmaid. (Vörösmarty.) Ott essem el én, a harc mezején. (Petőfi.) Vérés napokról álmodom. (Petőfi.) Bújdosik a kedves rózsám messzire. (Népdal.) Maros vize folyik csöndesen. (Népdal.) Fürdik a holdvilág az éj tengérében. (Petőfi.) Azt akarod, hogy né haragudjam réád? Harminc évig éttük a számkivetés kényerét; harminc év múlt el azóta, hogy hazánkat nem láttuk. Most is emlékszem mindenre, a mi akkor történt, de néha azt hiszém, hogy mind azt csak álmodtam. Petőfi Sándor a harc mezején esett el. Haragudnék, de nem tud. A virágnak mégtiltani nem lehet, hogy né nyiljék, ha jó a szép kikelet. (Petőfi.) A lónak négy lába van, mégis mégbotlik. (Közmondás.)

Mitä fiellä nyt tapahtuu? Istävänä kylpee jofa miikko (superesj.) kaffi kertaa. Sua muistan aina, milloin muistelet minua, milloin? Käsitöyläinen tekee jofa päivä työtä aamusta iltaan. Kaffi nukkuu heti kuin aurinko on laskenut. Menneenä yönä (komiit.-instr.) oli kaunis kuutamoinen. Mitä kuuluu, tehtäämmekö työtä! Onko mies suuttunut waimoonsa (sublat.)? On, sillä tämä tekee työtä vähän, mutta humittelee sängen paljon. 1849 vuoden wapaudentodan jälkeen tähtyi monen unkarilaisen paeta isänmaastansa ja wiettää monta vuotta maanpafolaisuudessa. Poika putoo sohwalta lattialle. Minä en kieltänyt, enkä käskenyt. Mikä nukkuko tauan aamulla, waan menkää aifaisin lewolle ja nouskaa aifaisin ylös. Kuinka meidän maamme teitä miellyttää? Tehkää hywin, astukaa sisään ja istukaa alas (= Suwaittaa astua j. n. e.). Mikä olko häneen suuttunut, waikka hän on puhunut pahaa Teistä. Wirta juoksee kaunisten ketojen

poikki mereen. Hermostet kompastuivat keskellä katua. Shökää, hyvät ystävät, mutta kyllä syöttekin. Kuinka olette viime yönä nukkunut? Olen nukkunut sängyn hyvin, vieläpä nähnyt kaunista untaakin. Muistatteko vielä sitä unelmaa (sublat.)? En tosiaankaan. Minä tahtoisin syödä, esim. gulyás'ta. Syöttekö hedelmiä (yks.)? Shön kyllä, tuokaa tänne waan. Antakaa minulle pullo (nomin.) punaista wiiniä (akkus.). Rumppanini juo mieluisammin valkoista wiiniä. Nouse, riennä, Suomen kieli, korkealle laikumaan!

Kuudesneljättä luku.

tanul-*ó*, oppima; oppija, (oppilas).
 tanit-*ó*, opettava; opettaja.
 fest-*ő*, maalaama; maalaaja, (maalari).
 néz-*ő*, katsoma; katsoja.

1. Johtopäätteellä *-ó* (*-ő*) muodostetaan verbali=nomineja, jotka vastaavat aktiivin participin presens-muotoa Suomen kielessä; esim. az éneklő madár, laulawa lintu. Sen ohessa on sillä sama merkitys, kuin suomalaisella johtopäätteellä *=ja* (*=jä*).

Muist. Tällä päätteellä johdettuja sanoja käytetään myöskin semmoisissa yhdistyksissä, kuin esim. iró-szoba, kirjoitus-huone, (ei: kirjoittawa huone); iró-toll, kirjoitus-kynä, (ei: kirjoittawa kynä.)

múl-*t*, kadonnut; kulunut, mennyt.
 még-sérté-*tt*, loukattu.

2. Johtopäätteellä *-t*, *-tt* saadaan verbali=nomineja, jotka vastaavat milloin aktiivin, milloin passiivin participin perfektin-muotoa Suomen kielessä; esim. a múlt év, mennyt wuosi; a még-sértétt férfi, loukattu mies.

Muist. Tällä päätteellä johdettuja verbin-muotoja ei saa käyttää predikatin-täytteenä.

olvasa-*ndó*, luettava.
 fizete-*ndő*, malfettava.

3. Johtopäätteellä *-ndó* (*-ndő*) muodostetaan verbali=nomineja, jotka vastaavat passiivin participin presens-muotoa Suomen kielessä; esim. fizetendő adó, malfettava wero; ez a könyv olvasandó, tämä kirja on luettava.

Muist. 1. Muutamissa sanoissa vastaa tämä johtopääte aktiivin participin presens-muotoa; esim. jövendö, tulewa; halandö, tuolewa; illendö, sopiwa.

Muist. 2. Tätä päätettä käytetään joskus myöskin perifrastifen futurin muodostamiseksi; esim. irandö vagyok t. leszék, olen kirjoitawa, irandö vagy t. leszél, olet kirjoittawa, j. n. e.

akadály, este.
 ág, oſja.
 tárgy, esine.
 csónak, wene.
 horog, onfi.
 gyértya, kynttilä.
 tekintet, filmäys.
 nyíl, nuosi.
 iz, maſu.
 gazembér, heittiö, konna.
 járatlan, käymätön, kofematon.
 hallható, kuulua.
 szivárogni, wuotaa.
 sántítani, ontua.
 dorgálni, torua.
 égni, palaa.
 mégtörni, särkeä.

mégahajtani, kumartaa.
 elválni, leifata poikki, katkaista.
 mégvénni, ostaa.
 tartozni (-ik), kuulua (johon-
 fiu); olla welfaa.
 hiányzani (-ik), puuttua.
 elhagyni, jättää.
 mégkapni, saada.
 tapasztalni, kofea.
 szánni, sääliä.
 átkozni, firotta.
 elmondani, sanoa.
 ellöni, ampua pois.
 tiltani, kieltää.
 elküldeni, lähettää pois.
 mégvizsgálni, tutkia.

Az öreg paraszt eladta a házát a hozzá tartozó kerttel együtt. Ezén könyvet az olvasó-teremben láttam. Az íróasztal egyik lába hiányzik. A szerető sziv sémmit akadályt sém tart nagynak. Járt útát a járatlanért el né hagyj. (Közmondás.) Mégkaptuk a várt könyveket. Az öreg pap tapasztalt embér. A tanult embérek ném mindig okosak is. A mondott napon mindénkinek ott kell lénnie. Törött ágról messze repült a madár... (Népdal.) Mindén dolog mulandó; ezén a világon sémmit maradandó sincs. A mégtanulandó szavak nagyon nehezek. Ezén szégény öreg koldús sorsa nagyon szánandó. Itt van léányom léendö (muodosta: lévendö) férje. Elfelejtettem a mégvéendö (muodosta: vévendö) tárgyakat. Van-é önnek még valami mondandója?

Lehtävä lintu saa jotakin, istuma ei mitään. Kolme on miehellä pahoa: yksi wuotawa wenuonen, toinen ontuma hewonen, kolmansi toruja akka. Opettaja puhuu kuuluwalla äänellä. Odotaman onkeen kala tulee. Kenki meni talliin, palawa kynttilä (komit. = instr.) kädesä. Hän katsoi minuun (subl.) sääliwällä filmäykellä. Kokenut kaikki tietää, waiwainen kaikki kofee. Älä lyö lyödyn mieltä, färje särjethn sydäntä. Ei kumarrettua kaulaa katkaista. Joko

tuo firottu mies taas on täällä? Tämä vuosi on todellakin siunattu vuosi. Puhuttu puhe, ammuttu nuoli. Kielletyn hedelmän maku on aina makea. Tuo heittiö on lähetettävä pois tästä kylästä. Ensin on asia tutkittava. Vänmaan hyväksi on kaikki uhrottava.

Seitsemäsneljättä luku.

áll-*va*; még-*lö-ve*.

1. Sohtopäätteellä *-va* (*-ve*) saadaan verbali-nomineja, joilla on adverbialinen merkitys, milloin aktiivinen, milloin passiivinen; esim. állva hallgatom a szónokot, seisoen kuuntelen puhujaa; a fiú futva jött haza, poika tuli juosten kotia; — a virág el van hervadva, kukka on kuishtuneena; — még van írva, on kirjoitettu; még van tiltva, on kielletty; a dolog be van végezve, asia on päätetty; még van mondva, on sanottu; a farkas még van löve, susi on ammuttu.

Muist. Joskus käytetään näitä verbali-nomineja adjektiveinaikin, jolloin niihin liitetään monikon-pääte *-k*; esim. az ajtók zárva, ovet ovat suljetut.

tud-*ván*; kér-*vén*.

2. Sohtopäätteellä *-ván* (*-vén*) muodostetaan verbali-nomineja, joilla on adverbialinen, milloin kausatiivinen, milloin temporalinen merkitys; esim. tudván, hogy itt vagyok, ő is ide jött, tietäessänsä (= koska hän tiesi), että minä olen täällä, hänkin tuli tänne; az idő szép lévén (verbistä: lenni), sétálni mégünk, ilman kauniina ollessa, menemme kävelemään; — még látván az ellenségét, megijedtek a katonák, vihollisen huomattensa (= kun he huomasiivat vihollisen), pelästivät sotamiehet; a tavasz eljövén, elolvad a hó, kemään tullessa, sulaa lumi; a levelet mégírván, elmént, kirjeen kirjoitettuaan, hän meni.

völegény, yksämies.
dohányzás, tupakanpoltto.
pásztor, paimen.
segítség, apu.
reggeli, suurus.
szántóföld, pelto.
külföld, ulkoomaa.
püspök, piispa.

szótár, sanakirja.
tánulótárs, koulukumppani.
unalmas, ifävä.
magyar nyelvű, unkarinkielinen.
mégérkezni (-ik), saapua.
mégnyitni, avata.
telni (-ik), täyttyä.
segíteni, auttaa.

elállani, lafata.
 mégszökni (-ik), karata.
 meglátogatni, fnyhü terwehti-
 mäsfä.
 játszani (-ik), leifitellä; näyhtellä.
 zokogni, itfä nnyhkyttää.
 kiválasztani, walita (ulos).

fölebredni, herätä (ylös).
 fölöltözni (-ik), waatettaa itsensä.
 vetni, kylwää.
 utazni (-ik), matkustaa.
 hazatérni, palata kotia.
 érkézni (-ik), saapua.
 szorgalmasan, ahferasti.

Haragvó barátom hallgatva mént el mellettem. Tudva van, hogy „kutyából nem lesz szalonna.“ (Közmondás.) A várva várt (odottamalla odotettu) levél végre megérkezétt, de az öreg ember akkor már még volt halva. Az új színház még nincs megnyitva. A gyermek sírva szaladt anyjához. Tudtad, hogy még van tiltva, és mégis oda méntél. Még van írva a levélben. Az ország fővárosa el van pusztítva. A fák telvék gyümölcsesel. Látván, hogy itt minden beszéd haszontalan, hallgattam. A fiú először lévén a városban, nem tudta, hova ménjen. Így állván az ügy, nem akarunk segíteni. Belépven a szobába, léült az ablak mellé és egy szót sém szólt. Az eső elállván, kiméntünk a kertbe. A városban járván, meglátogattam volt tanárait is. Unalmas lévén a társaság, nem sokáig maradtam ott. Magához vévén (verbistä: venni) gazdája óráját, mégszökött. A fiúk, megtanulván leckéjüket, játszani méntek. Okos embernek tartván tégedet, tanácsért jövek hozzád.

Lapsiet juoksimat itkien kotia. Tyttö istuu nnyhkyttäen tuomasfa. Muita opettaen opinme itsekin. Lauhaen pappi rahan saapi. Näyttelijättäret tulivat tanssien näyttämölle. Jo on karhu ammuttuna. Hänen ylkämiehensä on kuollut, hän on murhattu. Tämä kukka on walittu kauniinten joukosta. Tupakanpoltto täällä on kielletty. Tuo asia on jo tunnettu koko kaupungissa, ja kaiffialla fiitä (superess.) iloitaan. Suden metsäsfä nähdesfänsä, pelästyhi paimen kowin ja rupesti huutamaan apua (kausat.). Sairaana ollesjani olin niin heikko, etten woinut nousta ylös wuoteestani. Namulla herätthänsä, nousi isäntä heti ylös, waatetti itsensä kiireesti ja meni, wähäisen suurusta shöyhänsä, ulos pellolle kylwämään. Monta vuotta ulkomaalla matkustettuanfa, palasi piispa pari wiikko takaperin (néhány héttel ezelött) kotia. Muutamia kuukausia (terminativi) ahferasti Unkarin kieltä opittuanfa, ymmärtää hän jo tätä niin paljon (annyira), että hän sanakirjan avulla lukee mitä unkarinkielistä kirjaa hwyänsä. Kaupunkiin saatttuamme, menimme heti wanhoja koulukumppanejamme terwehtimään.

Rakdefkäsneljättä luku.

monda-*t-ik*, sanotaan.

tanit-*tat-ik*, opetetaan.

1. Johtopäätteellä *-t*, *-tat* (*-tet*) saadaan verbien passiivin=muoto. Päätetä *-t* käytetään tavallisesti yksitavuisissa ja *-tat* (*-tet*) päätettä monitavuisissa verbeissä. Passiivin konjugationi on sama, kuin *-ik*=verbien subjektivi=muodossa; esim.

Indik. presens:

mondatom, minä sanotaan

mondatol, sinä sanotaan

mondatik, hän sanotaan

mondatunk, me sanotaan

mondattok, te sanotaan

mondatnak, he sanotaan.

Indik. perfekt:

mondattam, minä sanottiin

mondattal, sinä sanottiin

mondatot, hän sanottiin

mondattunk, me sanottiin

mondattatok, te sanottiin

mondattak, he sanottiin.

Muist. Passiivin=muotoa käytetään kirjallielessä harvoin ja kansankielessä tuskin ollenkaan, vaan sen sijasta monikon 3 pers. aktivisissa. (Katso muistutusta 29 sivulla).

ira-*t*, kirjoituttaa.

csinál-*tat*, teettää.

2. Samalla johtopäätteellä johdetaan faktitivi=verbejä. Nämät verbit taivutetaan tavallisen konjugationin (ei*kä -ik*=verbien) mukaan; esim.

Indik. pres. (subj.) csináltatok, teetän
csináltatsz, teetät
csináltat, teettää, j. n. e.

„ „ (obj.) csináltatom, teetän sen
csináltatod, teetät sen
csináltatja, teettää sen, j. n. e.

húz-*ód-ik*, vetäytyy.

készül-*ód-ik*, valmistautuu.

mozd-*ül*, liikahtuu.

mégsér-*ül*, louffaanuu.

3. Tavallisimmat reflexivi=verbien johtopäätteet ovat *-ód (-öd)* ja *-ül (-ül)* eli *-ul (-ül)*. Edellisellä päätteellä johdetut verbit taiputetaan niinkuin *-ik*-verbit, jälkimmäisellä niinkuin tavalliset.

Muist. Muut reflexivi=johtopäätteet ovat luetetut sananjoh-to-opisfa.

jár-hat, moi kähdä.

ül-het, moi istua.

4. Johtopäätteellä *-hat (-het)* saadaan potentiali=verbejä. Tämä päätte on oikeastaan itsenäinen verbi (= „voida”), joka mieläfin tavataan johdetuissa sanoissa, (esim. hatalom, valta).

Muist. 1. Tyhyyden ja selvyyden Wuoksi on johtopäätettä *-hat* käännetty maan verbillä *voida*, vaikka tämän sijasta Suomen kielesjä usein käytetään verbejä *suttaa*, *sopia*, *kähdä*, *saattaa*, y. m. s.

Muist. 2. Jos verbissä on muitakin johtopäätteitä, asetetaan tämä *-hat (-het)* viimeiseksi; esim. *ül-tet-het*, moi istuttaa.

Muist. 3. Tämän johtopäätteen edestä katoa wartalon v; esim. *véhet* (muodosta: *vév-het*), *téhet* (*tév-het*), *éhetik* (*év-hetik*), j. n. e.; *ménni* verbin potentiali=muodon wartalo on: *mé-het*.

sereg, joukko, sotajoukko.
tolvaj, maras.
család, perhe.
összeesküivö, salaliittolainen.
tehén, lehmä.
árviz, tulwawesi; westulwa.
tér, tanner, tori.
karácsony, joulu.
ruha, waate.
bünös, syntinen, rikollinen; ri-
koffen-tekijä.
cukor, sokeri.
bunda, turkki.
Orosország, Wenäjä.
mocsár, suo.
hitelézö, welfoja.
bécsületszó, funniafana.
énekésnö, laulajatar.

torok, kirkku.
opera, opera.
szölö, wiinimarja; wiinitarha.
kinyitni, awata.
kirohanni, rientää ulos.
bezárni, sulkea (sijään).
mégbüntetni, rangaista.
elfogni, wangita.
mégkötni, fitoa.
átvinni, wiedä ylitse.
igérni, mégigérni, luwata.
csúfot üzni, tehdä pilkkaa.
kölesönözni, lainata.
elfeledni, unhottaa (pois).
szigorúan, ankarasti.
alázatosan, (tyhennetty: alás-
san), nöhrästi.
kissé, wähäisen.

Az ellenség a hégý lábánál mégveretét (*= az ellenségét mégverték*). A kapuk kinyittattak (*= a kapukat kinyitották*) és a sereg kirohant. A tolvaj bezáratik (*= a tolvajt bezárják*). Szükségés, hogy a bünös mégbüntetessék (*= a bünöst mégbüntessék*). Ha elfogatol (*= elfognak*), családod kényér nélkül marad. A tanító mégverette a rossz fiút. A szónok

kinyittatta az ablakot és onnan beszélt az utcán álló néphöz. Zárassátok be az ajtókat. Ha kezembe kapom azt a gazembert, szigorúan megbüntettetém. A király elfogatja az összeesküvöket. Mikor a tolvaj bejött, a gyermek az ajtó mögé húzódott és ném mert mozdulni. Ném beszélj azzal az emberrel, mert tőle csak rosszat tanulhatsz. Fusson, a ki futhat, mert a város mindjárt tele lesz vízzel. Ném védelmezhettek magukat, mert a kezük még volt kötve. Sietnéd kell, hogy oda érkezhessél.

„A szerelém, a szerelém,
A szerelém sötét verém;
Bele estem, benne vagyok,
Ném láthatok, ném hallhatok.“ (Petöfi.)

Sanotaan, että hänellä on paljon welloja. Lehmä wiedään kaupunkiin. Sanomalehdissä kerrotaan, että tulwawesi on häwitännyt monta kylää ja kaupunkia Unkarissa. Raatuneitten sotamiesten ruumiit (hkfjkkö) haudataan tappelutanterelle (superess.). Minä teetan itselleni jouluksi (sublat.) uudet waatteet. Kauppias tuottaa ulkomaalta (delat.) kahwia, sokeria ja suoloja. Tilanhaltia antoi ostaa itselleen Wenäjältä (inessivi) lämpimän turkin. Wanha rouwa antoi kantaa itsensä suon ylitse. Kreivi antoi palwelijanfa (komit.=instr.) sanoa kaikille wellojillensa, jotka tulimat häntä hakemaan, ettei hän ole kotona. Professori valmistautuu pitkälle tieteelliselle matkalle. Rapsi putosi pöydältä lattialle ja loukkaantui wähäisen. Minä woin ilmaista sinulle tuon salaisuuden, jos kunniasanallasi (sublat.) lupaat, ettet sitä kenellekään sano. Laulajatar ei woinut laulaa tänäpänä operassa, sillä hänen kurkkunsa oli kipeä. Minä en woi jäädä teidän seuraanne (iness.), sillä te teette waan pilkkaa minusta. Sinä et woi kieltää, että taas eilenkin käwit wiinitarhasssa. Woitteko tulla illalla luokseni? Woin. Woisitteko, pyhdän nöyrästi, lainata minulle wähän (ögy kis) rahaa? En. Leipää olisin woinut hänelle antaa, mutta ei rahaa. Isä woi affunasta nähdä, kuinka poika pihalla löi kumppaniansa. En woi sua unhottaa pois, waikk'en ikänään sua saa.

Yhdeksäsneljättä luku.

iv-ás, (verbistä: inni), juominen.
év-és, (verbistä: énni), syöminen.

1. Johtopäätteellä *-ás (-és)* johdetaan verbeistä substantiiveja, jotka merkitsevät tekemistä. Välistä merkitsevät näillä päätteillä johdetut sanat sitäkin, mitä tekemisen kautta on aikaan saatu (tekemisen resultattia); esim. *írás*, kirjoittaminen, ja: kirjoitus; *sírás*, itkeminen, ja: itku.

katona-ság, sotamiehistö.

jó-ság, hyvyys.

hëgy-ség, vuoristo.

szép-ség, kauneus.

2. Johtopäätteellä *-ság (-ség)* saadaan (tavallisesti nomiineista) substantiiveja, joilla on kollektiivinen tai abstraktinen merkitys.

fiú-cska, poikainen.

keze-cske, kätönen.

3. Tavallisin diminutivi-pääte on *-cska (-cske)*, joka liitetään täydelliseen wartaloon.

rózsá-s, ruusuinen.

erő-s, voimallinen, voimakas.

5. Johtopäätteellä *-s*, joka liitetään täydelliseen wartaloon, saadaan substantiiveista adjektiveja, jotka merkitsevät omistamista.

négyláb-ú, nelijalkainen.

nagyfej-ű, isopäinen.

5. Samanlaatuinen, kuin edellinenkin, on johtopääte *-ü (-ű)*, mutta tämä liitetään ainoastaan yhdyssperäisiin ja attributilla varustettuihin sanoihin.

szív-telen, sydämetön.

atyá-tlan, isätön.

6. Karitivi=adjektivien johtopääte on *-talan (-telen)* eli *-tlan (-tlen)*. Edellinen liitetään lyhennettyyn wartaloon, jos semmoista on; jälkimmäinen täydelliseen.

király-i, kuninkaallinen.

nemzet-i, kansallinen.

7. Johtopäätteellä *-i* saadaan substantiiveista adjektiveja, jotka osoittavat jotakin niihin kuuluvaa.

tanul-*gat*-ni, opistella.
nézé-*get*-ni, fatjella.

8. Tamallifin frequentativi=johdopäate on *-gat (-get)*.

törvény, lafi.	égymás-, toinen toistanfa, toi-
nyögés, waiferoiminen.	nen toisenfa, j. n. e.
látás, näfö.	szerelmes, rafastunut.
hallás, kuulo.	mulandó, fatoowa.
kérés, pyyntö.	borzasztó, hirweä.
olvasás, lufeminen.	lovas, hewos-; ratjastaja.
hűség, usfollijuus.	poros, pöshinen.
bolondság, hulluus.	álmos, uninen.
tü, neuła; tü-levelü fa, hawu-	falusi, fylä-, maa-
puu.	félhös, pilwinen.
szállás, asunto.	halas, falainen.
kocsis, kuski, ajaja.	esztelen, mieletön.
ítélet, tuomio.	léhetetlen, mahdoton.
aggregény, wanha=poika.	bütalan, juruton.
alvás, mahaaminen.	nyögni, waiferoita.
tanítás, opetus.	mégromlani (-ik), turmeltua.
tornázás, woimistelu.	körülvénni, ympäröitä, piirit-
némesség, aatelisto.	tää.
papság, papisto.	esküdni (-ik, wart. esküv, pres.
polgárság, porwaristo.	wart. esküs-), wannoa.
parasztság, talonpojisto.	fáradni, elfáradni, wäshä.
öregség, wanhuus.	tornázni (-ik), woimistella.
fiatalság, nuoruus; nuoriso.	elégni, pafaa.
előadás, näytäntö.	méglehetősen, jotenjafin.
ebéd, päiwällinen.	rendesen, jäännöllifesti, tawaf-
tartalom, sijällys.	lifesti.

A ném-akarásnak nyögés a vége. (Közmondás.) A tanító már nyolcvan éves, de látása és hallása még egészen jó. Egy kis kéréssel jövök önhöz. A sok olvasástól mégromlott a fiú szeme. A katonaság körülvette az összeesküvők házat. A szerelmesék örök hűségét esküdtek egymásnak. Né légy büszke szépségédre, mert az nagyon mulandó. Bolondság volna a tengerre menni ilyen borzasztó időben. A fiatal fa ágacskái gyengék. Látod azt a sok halacskát ott a vízben? Az országúton lovas embér jön a falu felé; messze útról jöhet, mert lova nagyon fáradt. Ruhái egészen porosak. Álmos vagyok, mert az egész társaság nagyon unalmas. A kutya négylábú állat. Fél-lábú koldús áll az ajtó előtt. Ismeréd-e a tü-levelü fákat? A magas homlokú embérek ném mind okosak. Ném tudjátok, ki az a holdvilág-képü,

hosszúhajú, kékszémű, nagyszájú fiatal ember? Az atyátlan, anyátlan árva sirva járt házról házra, de sehol sem adtak neki szállást. Tegnap a kocsisunk egy gazdátlan lovat látott az úton. A bíró ítélete törvénytelen volt. A városi élet kellemesebb, mint a falusi. A hazai nyelvet mindenkinek tudnia kell. Egész nap csak sétálgatsz és semmit sem dolgozol. Sokszor mondogattam nektek, még sem fogadtatok szót.

Tuo vanha-poika ei tiedä puhua muusta kuin syömisestä, juomisesta ja makaamisesta. Opettaminen ei ole niin helppoa työtä, kuin moni ihminen luulee. Voimisteleminen on ruumiille varsin terveellistä. Totuus ei pala tulesakaan. Vuoristossa ovat tiet huonot. Tämän naisen kauneus on suurempi kuin hänen hyvyhtensä. Suomen aatelisto ja porvaristo eivät vielä ole niin kansallismielisiä kuin papisto ja talonpojisto. Vanhuus ja viisaus, nuoruus ja hulluus. Pihalla seisoo pieni puu, jossa (superess.) kasvaa pieniä omenoita. Tytön kasvat ovat ruusu-
suiset. Taiwas on pilvinen. Tämä on kalainen järvi. Sinä olet suurisuinen, mutta heikkopäinen. Pimeä isoton pirtti, vaikka päivä paistaisikin (indikativi). Mikä olko mielettömiä! Te waaditte mahdottomia asioita. Sinä tulet onnettomaksi, jos nait tuon sydämettömän tytön. Kävä on aika, päivät on pitkät, surutont' en hetkeä muistakaan (emlékézni -re). Tämänpäiväisesä näytännöissä (superess.) oli vähän yleisöä, mutta eilisessä oli jotenkain paljon. Hän on aina ollut minulle isällinen ystävä. He kävelewät usein päivällisen aikana kaduilla ja katsalewat ihmisiä. Nuori runoilija kirjoittelee usein sanomalehtiin pitkiä runoja, joiden sisällhs tavallisesti on sängen kuiva.

Neljäskymmenes luku.

1. haastella, beszélgetni.
metjästäminen, vadászás.
wällä, közben.
fattua, találni.
päättää, elhatározni.
asettua, telepédni (-ik).
tehdä wallea, tüzet rakni; (rak-
ni, oifeastaan: ajettaa.)
maata, wenyä, feküdni (-ik).
minua nufuttaa, álom környé- | kéz engemet; (környékézni,
oifeastaan: ympäröitä.)
nyttäkkiä, égyszerre.
nimittäin, näet, ugyanis.
fatumalsta, véletlenül.
käärme, kigyó.
tulla alas, léjónni.
fummastella, csodálkozni (-ik).
ihmis-, embéri.
laskea alas, léereszteni. |
|---|---|

syöä suuhunsa, megenni.
rukoilla, könyörögni.
auttaa alas, lésegíteni.
hakata maahan, kivágni.

asettaa (jonkun) nojalle t. (jota-
fin) vastaan, támasztani.
kasvi, növény.
heti, azonnal.

Haastelewat kuuset.

1. Oli kerran metsästäjä, ja tämä metsästäjä kahden koiransa kanssa koko päivän metsästä. Metsästäessänsä (= metsästämisessä) sattui hän menemään sangen kauas metsään, jonka vuoksi hän illalla päätti viettää yön siellä ja vasta aamulla lähteä kotia. Hän asettui siis erään kuusen alle ja teki walkean; siinä wenyessänsä rupeesi häntä jo nukkuttamaan, kun hän yhtäkkiä kuuli puhuttawan (= puhetta). Puuhun (superess.), näet, jonka alla walkea paloi, oli sattumalta jäänyt suuri käärme, ja tämä nyt, tahtoen sieltä alas tulla, pyysi apua metsästäjältä, sillä walkealta se ei uskaltanut itse tulla alas. Metsästäjä kummasteli, että käärme puhui ihmis-kielellä (superess.), mutta wastasi kuitenkin sille näin: „Minä en voi laskea sinua alas sieltä, sillä sinä söisit minut.“ — „Minä en syö sinua“, rukoili käärme, „jos autat minua alas täältä, opetan sinulle kaikki kielet (yks. sublat.), wieläpä puiden ja lintujen kieletkin.“ — „No, mitenkä voisit minä auttaa sinua alas?“ kysyi mies. — „Hakkaa maahan ijo puu, aseta se tätä kuusta vastaan (allat.), siten woin minä tulla alas“, wastasi käärme. Luwattu palkinto miellytti miestä, hän teki siis, niinkuin käärme halusi. Tultuansa alas maahan (sublat.), opetti tämä palkinnoiksi miehelle (akkusat.) kaikki maailman kielet (sublat.), lintujen, puiden ja kaikkien eläinten sekä kaswien kielet, mutta kielsi häntä (dativi) kenellekään puhumasta (= ettei kenellekään puhuisi) siitä, ei edes waimollensaakaan, sillä jos hän puhuu asiasta, kuolee hän heti.

2. pois-lähteminen, eltávozás.
panna maata, léfeküdni (-ik).
uudestaan, újra.
wartioita, örizni.
haufunta, uगतás.
kaufana, távol.
kumppani, pajtás.
pitää waari, vigyázni.
waan, mutta, taas, pedig.
ummistaa, behúnyni.

kuulla, méghallani.
kuoma, koma.
hautajaiset, temetés.
ehtii, ráérni.
hö, éji.
rytinä, zaj.
kaatua maahan, ledölni.
kaifua, visszhangzani (-ik).
koska, minthogy.
hiljainen, cséndes.

2. Käärmeen pois lähdettyä (= pois-lähtemisen jälkeen) panti metsästäjä taas maata walkean wiereen, mutta wähan (= lyhyen)

ajan perästä kuuli hän uudestaan puhetta. Hänen koiransa makasivat hänen jaloisjaan (yks. adess.), ja toinen niistä puhui nyt toiselle: „Jää sinä tähän isännän kanssa ja wartioitse häntä hywin, jott'eivät sudet häntä söisi; minun tähtyh mennä kotia, sillä sinne saattaisi tulla warkaita, jos en minä haukunnallani pidä niitä kaukana.“ — „Mene waan, kumppani, mene“, wastasi toinen; „wartioitse taloa, minä pidän sillaijaa isännästä (sublat.) waaria.“ Metsästäjä, joka oli oppinut kaikki kielet, ymmärsi koirientin puheen, ja ajatellen itseksen (iness.): „teillä on enemmän järkeä, kuin luulijakaan“, lasi hän toisen kotia; waan itse meni hän uudestaan maata. Hän ummisti filmänsä ja luuli jo saawansa unta (= nukkumansa); hän olisikin nukkunut, mutta käärmeen koulussa olivat hänen korwansa tulleet niin tarkaksi (= teräväksi), että hän kuuli jokaisen vähäisintin äänen. Hän kuuli taas puhetta; kauempana seisowa kuusi puhui sille, jonka alla hän makasi: „Woi, kuomani, tule tänne luokseni, sillä minä kuolen kohta; tule hautajaisiini!“ — „En ehdi, ystävänä, suo anteeksi“, wastasi kuusi; „minulla on yö-wieras.“ — „Tule kuitenkin, tule!“ huusi toinen kolme kertaa, ja kaatui sitte maahan juurella rytinällä, niin että koko metsä kaitui siitä (illat.). Metsästäjämme puu sanoi silloin: „Hyvän päällä seisoiit koko ikäsi (= elämäsi), hyvän päälle kaaduitkin nyt.“ Miehemme ymmärsi tämänkin, mutta koska nyt jo kaikki oli hiljaista metsässä, nukkui hänkin wihdoin walkean wiereen.

3. muistaa, visszaemlékézni.
juuri, gyökér.
latwa, csücs.
siweä, erkölcsös.
runsaasti, bőven.
tulla (joksin), valóni (-ik).
pellawa, len.

yhä, folytonosan.
lennellä, röpködni.
warpunen, veréb.
siemen, mag.
kofematon, tapaszataltan.
laskeutua, ereszkédni (-ik).
opettaa, oktadni.

3. Namulla heräsi metsästäjä ja muisti sen (subl.), mitä kuuset olivat puhuneet. „Untako näin, wai mitenkä asia oli?“ ajatteli hän itseksen; mennään katsomaan, mitä hyvää tuon kuusen alla on.“ Hän meni maahan kaatuneen kuusen luokse ja näki, että hänen puunsa oli puhunut totta, sillä kuusen juurella oli juuri aarre, latwan alla taas kiiltävä, musta kettu. Metsästäjä wei molemmat kotia ja tuli siten rikkaaksi mieheksi. „No, rahaa minulla on kyllä, saisihan minulla nyt jo olla waimokin“, ajatteli hän itseksen, ja nai kaumiin ja siweän tytön, jommoista ei ole monta maailmassa. Sen kanssa elää hän nyt hyvästi kotona, sillä kaikkia oli heillä runsaasti; mutta aika alkoi kuitenkin lähdyä

ikäväksi, sillä metsästäjällä ei ollut mitään tekemistä (= asiaa). Kerran aamulla istui hän tupansa affunasja ja katseli sitä (= siinä), kuinka ilma oli kaunis. Affunan alla oli pellawamaa, johon (sublat.) pieniä lintuja lenteli yhä. Muitten muassa (= välillä) lensi sinne eräs warpunenkin poikiensa kanssa, pellawan siemeniä syömään, ja pojat kun olivat kofemattomia, laskeutuivat maahan (sublat.). Emä (= äiti) opetti silloin heitä: „Alkää, poikaseni, maasta syökö (delat.), waan latwoista, sillä mitä maassa (superesf.) on, se on meidän, mutta latwoat wiedään pois.”

4. purskahtaa nauruun, elnevetni magát.

koskea, illetni.

utelias, kiváncsi.

kiusata, gyötörni.

langeta kaulaan, nyakba borulni.

sanoo, mégmondani.

pukea yllensä, félöltözni (-ik).

ojentaa itsensä, kinyujtózni (-ik).

suora, egyenés.

ruumis, holttest.

kana, tyúk.

kukko, kakas.

laskea irti, szabadon boesátani (szabadon, oif.: vapaasti).

laskea leikkiä, tréfálni.

astuskella, lépdégelni.

hupsu, döre.

hypähtää ylös, félugrani (-ik).

huutaa (jollekin), rákiáltani.

joutusaana, dologtalanul.

muuten, külömben.

tarttua, mégfogni.

juosta ulos, kiszaladni.

kyhellä, kerdézgetni.

rauha, békesség.

riidellä, civakodni (-ik).

4. Tätä kuullessaan purskahti mies nauruun, ja hänen waimonsa kysyi häneltä: „Mitä naurat?” — „Nauran sitä, mitä nauran, mutta sitä en voi sanoa, eikä se koskekaan sinua”, vastasi mies. Nainen tuli vielä uteliaammaksi, -rupeesi kiusaamaan miestänsä, lankefi wihdoin hänen kaulaansa ja rukoili: „Sanoppa, mitä nauroit.” Mies ei woinut häntä (dativi) enemmän wastustaa ja sanoi wiimeinkin: „Tuo minulle ensin puhtaat waatteet, sitte sanon sen.” Nainen toi waatteet, mies puki ne yllensä, ja ojensi itsensä sitte penkille suoraksi (sublat.), kuin ruumis. Waan talossa oli wiisikymmentä kanaa ja yksi kukko; mies sanoi siis waimollensa: „Laske irti nuot kanat, jotta vielä kerran saisin nähdä heidät, ennenkuin kuolen.” Hän näet tiesi, että hänen täytyy kuolla, jos ilmaisee salaisuuden waimollensa. Nainen taas ajatteli, että hänen miehensä (= herransa, jofsi talonpoikaiswaimot Unkarissa nimitävät miestänsä) waan laskee leikkiä, ja laski kanat irrallensa. Mutta kukko, kanojen keskellä astuskellen, lausui ylpeästi: „Kok—koko—ko, koo—ko—kok, katso, minulla on wiisikymmentä affaa ja minä kaiffi ne (= kaiffien ylitse) hallitsen; isännällä on waan yksi, eikä tiedä sitäkään hallita, sentähden tuo hupsu tahtoo kuolla.”

Tämän kuultuansa ajatteli mies itsensä, että hän ehtii vielä wastedeskin kuolla, hypähti ylös penkiltä ja huusi naiselle: „Mitä tässä joutilaana seisot? Mene työhösi (= asiaasi), muuten sinun käy pahasti (= käyt pahasti).” Samassa (ezzel) oli hän tarttuwinaan (= teki niin, kuin tahtoisi tarttua) waimon hiuksiin (akkus.), mutta nainen juoksi kiiruusti ulos pihalle, ja niin ei miehen tarwinnut ilmaista salaisuutta eikä kuolla. Tästä pitäen ei nainen paljon kysellyt mieheltänsä, waan totteli häntä kauniisti; niin eliwät he koko ikänsä rauhassa, eiwätkä koskaan enää riidelleet.

II. Systematissinen Osa.

I. Artikkelit.

Määräämä artikkeli on: *az* (vokalien edessä), *a* (konsonanttien edessä); epämääräinen on: *egy*.

(Katso 3 luku.)

II. Substantivi.

Declinationi.

	Yksikkö.	Monikko.
Nominativi:	hajó, laiwa	hajó-k.
Akkusativi:	hajó-t, laiwaa	hajóka-t.
Inessivi:	hajó-ban, laiwasza	hajók-ban.
Elativi:	hajó-ból, laiwasta	hajók-ból.
Allativi:	hajó-ba, laiwaan	hajók-ba.
Superessivi:	hajó-n, laiwalla	hajóko-n.
Delativi:	hajó-ról, laiwalta	hajók-ról.
Sublativi:	hajó-ra, laiwalle	hajók-ra.
Adessivi:	hajó-nál, laiwan luona	hajók-nál.
Ablativi:	hajó-tól, laiwan luota	hajók-tól.
Illativi:	hajó-hoz, laiwan luokse	hajók-hoz.

	Díffikkö.	Monikkö.
Lokatiivi:	(Kolozsvár-t, R.'sfa.)	— —
Kausatiivi:	hajó-ért, laivan tähden	hajók-ért.
Esivi:	hajó-úl, laimana	hajók-úl.
Komit.=Instr.:	hajó-val, laivan kanssa	hajók-kal.
Komitatiivi:	hajó-stul, laiwoineen	— —
Dativi:	hajó-nak, laimalle	hajók-nak.
Translatiivi:	hajó-va, laiwaffi	hajók-ká.
Terminatiivi:	hajó-ig, laiwaan asti	hajók-ig.
—————		
Nominatiivi:	erdö, metsä	erdö-k.
Akkusatiivi:	erdö-t, metsää	erdöke-t.
Inessiivi:	erdö-ben, metsäsä	erdök-ben.
Elatiivi:	erdö-böl, metsästä	erdök-böl.
Illatiivi:	erdö-be, metsään	erdök-be.
Superessiivi:	erdö-n, metsällä	erdökö-n.
Delatiivi:	erdö-röl, metsältä	erdök-röl.
Sublatiivi:	erdö-re, metsälle	erdök-re.
Adessiivi:	erdö-nél, metsän luona	erdök-nél.
Ablatiivi:	erdö-töl, metsän luota	erdök-töl.
Allatiivi:	erdö-höz, metsän luokse	erdök-höz.
Lokatiivi:	(Györö-tt, Györ'isä.)	— —
Kausatiivi:	erdö-ért, metsän tähden	erdök-ért.
Esivi:	erdö-úl, metsänä	erdök-úl.
Komit.=Instr.:	erdö-vel, metsän kanssa	erdök-kel.
Komitatiivi:	erdö-stül, metsineen	— —
Dativi:	erdö-nek, metsälle	erdök-nek.
Translatiivi:	erdö-vé, metsäffi	erdök-ké.
Terminatiivi:	erdö-ig, metsään asti	erdök-ig.

Díffikkö.

Nominat.	atya,	ház,	ló,	halom,	madár.
	kefe,	kés,	kö,	tükör,	eger.
Akkusat.	atyát,	házat,	lovat,	halmot,	madarat.
	kefét,	kést,	követ,	tükröt,	egeret.

Inesívi:	atyában, kefében,	házban, késben,	lóban, kőben,	halomban, tükörben,	madárban, egérben.
Elatívi:	atyából, keféből,	házból, késből,	lóból, kőből,	halomból, tükörből,	madárból, egérből.
Illatívi:	atyába, kefébe,	házba, késbe,	lóba, kőbe,	halomba, tükörbe,	madárba, egérbe.
Superesf.	atyán, kefén,	házon, késén,	lovon, kövön,	halmon, tükrön,	madáron, egéren.
Delatívi:	atyáról, keféről,	házról, késről,	lóról, kőről,	halomról, tükörről,	madárról, egérről.
Sublatívi:	atyára, kefére,	házra, késre,	lóra, kőre,	halomra, tükörré,	madárra, egérré.
Adesívi:	atyánál, kefénél,	háznál, késnél,	lónál, kőnél,	halomnál, tükörnél,	madárnál, egérnél.
Ablatívi:	atyától, kefétől,	háztól, késtől,	lótól, kőtől,	halomtól, tükörtől,	madártól, egértől.
Allatívi:	atyához, keféhez,	házhoz, késhez,	lóhoz, kőhöz,	halomhoz, tükörhöz,	madárhoz, egérhez.
Raufatívi:	atyáért, keféért,	házért, késért,	lóért, kőért,	halomért, tükörért,	madárért, egérért.
Esívi:	atyául, keféül,	házul, késül,	lóul, kőül,	halomul, tükörü,	madáru, egéru.
Rom.instr.	atyával, kefével,	házzal, késsel,	lóval, kövel,	halommal, tükörré,	madárral, egérré.
Romitat.	atyástul, keféstül,	házastul, késéstül,	lovastul, kövestül,	halmostul, tükröstül,	madarastul, egerestül.
Datívi:	atyának, kefének,	háznak, késnek,	lónak, kőnek,	halomnak, tükörne,	madárnak, egérnek.
Translat.	atyává, kefévé,	házzá, késsé,	lóvá, kővé,	halommá, tükörré,	madárrá, egérré.
Terminat.	atyáig, keféig,	házig, késig,	lóig, kőig,	halomig, tükörig,	madárig, egérig.

Monifto.

Nominat.	atyák,	házak,	lovak,	halmok,	madarak.
	kefék,	késék,	kövek,	tükrök,	egerek.
Accufativi, j. n. e.,	niinfin hajó ja erdő fanain.				
	(R. 5, 6, 7, 8, 9, 11, 15, 28, 29 l.)				

III. Adjektivi.

Declinationi on yhtäläinen kuin substantiveilla.

Comparationi:

Posit.	nagy, suuri	régi, vanha	erős, voimakas
Komp.	nagyo- <i>bb</i>	régi- <i>bb</i>	eröse- <i>bb</i> , erős- <i>b</i>
Superl.	leg-nagyo- <i>bb</i> .	leg-régi- <i>bb</i> .	leg-eröse- <i>bb</i> , leg-erős- <i>b</i> .

Muist.	szép,	fomp.	szébb,	superl.	legszebb.
	jó,		jobb,		legjobb.
	könnyü,		könnyebb,		legkönnyebb.
	hosszú,		hosszabb,		leghosszabb.
	kicsiny,		kisebb,		legkisebb.
	sok,		több,		legtöbb.
			(R. 25 l.)		

IV. Laskusanat.

1. Cardinali=l.:

- 1 egy
- 2 két, kettő
- 3 három
- 4 négy
- 5 öt
- 6 hat
- 7 hét
- 8 nyolc
- 9 kilenc
- 10 tíz
- 11 tizenégy

2. Ordinali=l.:

- első
- második
- harmadik
- negyedik
- ötödik
- hatodik
- hetedik
- nyolcadik
- kilencedik
- tizedik
- tizenégyedik

12 tizenkettő	tizenkettedik
13 tizenhárom	tizenharmadik
14 tizennégy	tizennegyedik
15 tizenöt	tizenötödik
16 tizenhat	tizenhatodik
17 tizenhét	tizenhetedik
18 tizennyolc	tizennyolcadik
19 tizenkilenc	tizenkilencedik
20 húsz	huszadik
21 huszonégy	huszonegyedik
30 harminc	harmincadik
31 harmincégy	harmincegyedik
40 negyven	negyvenedik
50 ötven	ötvenedik
60 hatvan	hatvanadik
70 hetven	hetvenedik
80 nyolcvan	nyolcvanadik
90 kilencven	kilencvenedik
100 száz	századik
200 kétszáz	kétszázadik
1000 ezer	ezredik, ezéredik
2000 kétezér	kétezredik
1,000,000, millió, milliom.	milliomodik.

3. Muita lašfujanen=muotoja:

a) egy-egy, két-két, (kettő-kettő), j. n. e., yksi erältänjä, kaksi erältänjä, j. n. e.

b) éygenként, kettenként, j. n. e., yksittäin, kaksittäin, j. n. e.

c) éygféle, kétféle, j. n. e., yhdenlainen, kahdenlainen, j. n. e.

d) éyges, kettős, (kettes), j. n. e., yksinäinen, kaksinaisen, j. n. e.

e) éygszér, kétszér, j. n. e., kerran, kaksi kertaa, j. n. e.; először, másodsor, j. n. e., ensimmäinen kerta, ensimmäi; toinen kerta, toiseksi, j. n. e.

f) fél, $\frac{1}{2}$; harmad (rész), $\frac{1}{3}$; negyed (rész), $\frac{1}{4}$; négy ötöd, $\frac{4}{5}$, j. n. e.

Kauf.	éréttünk, értünk	éréttetek, értetek	éréttük, értük (-ök)
Rom.	vélünk, velünk	véleték, veleték	vélük, velük (-ök)
Dat.	nékünk, nekünk	nékték, nekték	nékik, nekik
Term.	hozzánkig	hozzátokik	hozzájukig.

(§. 4, 17 l.)

2. Reflexivi-pronomini:

magam, (énmagam, énnénmagam), minä itse
 magad, (ténmagad, ténnénmagad), sinä itse
 maga, (önmaga, önnönmaga), hän itse

magunk, (minmagunk, minnénmagunk), me itse
 magatok, (tinmagatok, tinnénmagatok), te itse
 maguk, -ok (önmaguk, önnönmaguk, -ok), he itse.

(§. 20 l.)

3. Possessivi-pronominit:

a) Warfinaiset:

enyém, (enyim), minun
 tied, (tiéd), sinun
 övé, hänen; öné, Teidän
 mienk, (miénk), meidän
 tieték, (tiéték), teidän
 övék, heidän; önöké, Teidän,

} jos on waan yksi omistettu esine.

enyéim, minun
 tieid, (tiéid), sinun
 övéi, hänen; önéi, Teidän
 mieink, (miéink), meidän
 tieiték, (tiéiték), teidän
 övéik, heidän; önökéi, Teidän,

} jos on useampia omistettuja esineitä.

(§. 16 l.)

b) Possessivi=suffixit:

hajó- <i>m</i> , laiwani	kerté- <i>m</i>
hajó- <i>d</i> , laiwasi	kerté- <i>d</i>
hajó- <i>ja</i> , laiwanša	kerté- <i>je</i>
hajó- <i>nk</i> , laiwamme	kertü- <i>nk</i>
hajó- <i>tok</i> , laiwanne	kerté- <i>ték</i>
hajó- <i>juk</i> (- <i>jok</i>), laiwanša	kert- <i>jük</i> (- <i>jök</i>),

} jos on waan yksi omistettu esine.

hajó- <i>i-m</i>	kendő- <i>i-m</i>	háza- <i>i-m</i>	keze- <i>i-m</i>
hajó- <i>i-d</i>	kendő- <i>i-d</i>	háza- <i>i-d</i>	keze- <i>i-d</i>
hajó- <i>i</i>	kendő- <i>i</i>	háza- <i>i</i>	keze- <i>i</i>
hajó- <i>i-nk</i>	kendő- <i>i-nk</i>	háza- <i>i-nk</i>	keze- <i>i-nk</i>
hajó- <i>i-tök</i>	kendő- <i>i-ték</i>	háza- <i>i-tök</i>	keze- <i>i-ték</i>
hajó- <i>i-k</i>	kendő- <i>i-k</i>	háza- <i>i-k</i>	kéze- <i>i-k</i>
pad- <i>jai-m</i>	kert- <i>jei-m</i>	barát(a)- <i>i-m</i>	cseléd(e)- <i>i-m</i>
pad- <i>jai-d</i>	kert- <i>jei-d</i>	barát(a)- <i>i-d</i>	cseléd(e)- <i>i-d</i>
pad- <i>jai</i>	kert- <i>jei</i>	barát(a)- <i>i</i>	cseléd(e)- <i>i</i>
pad- <i>jai-nk</i>	kert- <i>jei-nk</i>	barát(a)- <i>i-nk</i>	cseléd(e)- <i>i-nk</i>
pad- <i>jai-tök</i>	kert- <i>jei-ték</i>	barát(a)- <i>i-tök</i>	cseléd(e)- <i>i-ték</i>
pad- <i>jai-k</i>	kert- <i>jei-k</i>	barát(a)- <i>i-k</i>	cseléd(e)- <i>i-k</i> ,

(R. 13, 14 l.)

Jós on nfeampia omistettuja efinetti.

4. Demonstrativi-pronominit:

Ez, tämä; az, tuo, se; emez, imez, tämä (täsfä); amaz, tuo (tuosfa), se (siellä); ezén, tämä; azon, tuo, se; ily, ilyen, ilyes, ilyetén, tammöinen; oly, olyan, olyas, olyatén, tuomöinen, semmoinen; emilyen, imilyen, tammöinen (täsfä); amolyan, tuomöinen (tuosfa), semmoinen (siellä); efféle, ilyenféle, ilynémü, tämänkaltainen; afféle, olyanféle, olynémü, tuonkaltainen, senkaltainen; ennyi, näin paljon; annyi, noin paljon, niin paljon; emennyi, näin paljon (täsfä); amannyi, noin paljon (tuosfa), niin paljon (siellä); ekkora, näin suuri; akkora, noin suuri, niin suuri; ugyanez, ugyanezén, tämä sama; ugyanaz, ugyanazon, tuo sama, se sama; ugyanily, ugyanilyen, samanlainen (fuiin tämä); ugyanoly, ugyanolyan, samanlainen (fuiin tuo tahi se); ugyanennyi, yhtä paljon (fuiin tämä); ugyanannyi, yhtä paljon (fuiin tuo t. se); ugyanekkora, yhtä suuri (fuiin tämä); ugyanakkora, yhtä suuri (fuiin tuo t. se).

(R. 19 l.)

5. Interrogativi-pronominit:

Ki, kicsoda, kuka? mi, micsoda, mikä? mely, mikä? melyik, mikä, kumpi? mily, milyen, (milyes), miféle, (minémü), minö, mimmöinen? mennyi, hány, fuinfa monta? mekkora, fuinfa suuri?

(R. 18 l.)

6. Relativi-pronominit:

(A) ki, joka; (a) mi, mikä; (a) mäly, joka; a mälyik, joka; a mily, a milyen, (a milyes), a mikäle, (a minemü), a minö, jommainen; a mennyi, a häny, valahäny, niin monta kuin; a mekkora, niin suuri kuin.

(§. 18 I.)

7. Indefiniti-pronominit:

Valaki, ägy-valaki, joku, kukaan (personista); valami, holmi, valamely, joku, mikään (sekä personista että asioista); valamelyik, joku (personista ja asioista); valamilyen, valamilyes, valamikéle, valaminemü, jonkinlainen; valamennyi, kaikki; valamekkorä, jonkin-suuruinen; némi, joku (asioista); némely, ägy-némely, néminemü, jonkinlainen; nehäny, ägy-nehäny, muutama; akärki, bárki, kuka tahansa; akärmi, akärmely, bármi, bármely, mikä tahansa; akärmily, akärmilyen, bármily, bármilyen, minnainen tahansa; akärmikéle, akärminemü, bármikéle, bárminemü, millainen tahansa; akärmennyi, bármennyi, akärhäny, kuinka paljon tahansa; akärmekkorä, bármekkorä, kuinka suuri tahansa; kiki, mindänki, jostainen (personista); mind, kaikki (personista ja asioista), mindän, joka, kaikki (personista ja asioista); mindänös, mindänikéle, mindännemü, kaitenlainen; sänki, ei kukaan; sémmi, ei mikään; sémelyik, ei kumpikaan; sémilyen, ei minnainenkaan; sémmikéle, sémminemü, ei minkäänlainen; sémennyi, sehäny, ei yhtäkään; sémekkorä, ei minkään-suuruinen.

(§. 20 I.)

VI. Verbi.

1. Länni, olla.

Subjatiivi.

Präsens.	Perfectum historicum.
vagyok, olen	valék, olin
vagy	valál
(vagyon), van	vala
vagyunk	valánk
vagytok	valátok
(vagnak), vannak.	valának.

Perfetti.	Plusquamperfecti.
voltam, olen oľlut	voltam vala, oľin oľlut
voltál	voltál „
volt	volt „
voltunk	voltunk „
voltatok	voltatok „
(voltanak), voltak.	voltak „

Futuri (hřinf.).	Futuri (hřdist.).
lészék, léendék	lenni fogok, olen oľewa
lészél, léendesz	„ fogsz
(lészén), lész, léend	„ fog
lészünk, léendünk	„ fogunk
lésztek, léendétek	„ fogtok
lésznek, léendenek.	„ fognak.

Konjunktivi.

Pręsens.	Perfetti.
lęgyek	voltam lęgyén
lęgy	voltál „
lęgyén	volt „
lęgyünk	voltunk „
lęgyeték	voltatok „
lęgyenek	voltak „

(R. 1 muist. 74 řim.)

Konditionali.

Pręsens.	Perfetti.
volnék, oľřin	voltam (lęttem) volna, oľřin oľlut
volnál	voltál (lęttél) „
volna	volt (lętt) „
volnánk	voltunk (lęttünk) „
volnátok	voltatok (lętteték) „
volnának.	voltak (lęttek) „

Futuri.

lenni	fognék, olisín ołewa
„	fognál
„	fogna
„	fognánk
„	fognátok
„	fognának.

Imperativi.

légy, ołe
légyén, ołfoón
légyünk, ołfaamme
légyeték, ołfaatte
légyenek, ołfoot.

2. Várni, odottaa.

Aktivi.

Pasívi.

Subjektivi=
konjugat.Objektivi=
konjugat.

Indikativi.

Presens.

odotan	odotan sítä	minua odotetaan
váro- <i>k</i>	váro- <i>m</i>	vára- <i>to-m</i>
vár- <i>sz</i>	váro- <i>d</i>	vára- <i>to-l</i>
vár	vár- <i>ja</i>	vára- <i>t-ik</i>
váru- <i>nk</i>	vár- <i>juk</i>	vára- <i>tu-nk</i>
vár- <i>tok</i>	vár- <i>játok</i>	vára- <i>t-tok</i>
vár- <i>nak.</i>	vár- <i>ják.</i>	vára- <i>t-nak.</i>

vár-*lak*, odotan sínuu taíi teitü.

Imperfekti.

odotin	odotin sitä	minua odotettiin
várok <i>vala</i>	várom <i>vala</i>	váratom <i>vala</i>
vársz „	várod „	váratol „
vár „	várja „	váratik „
várunk „	várjuk „	váratunk „
vártok „	várjátok „	váratatok „
várnak „	várják „	váratnak „

várlak *vala*, odotin sinua, teitä.

Perfectum historicum.

odotin	odotin sitä	minua odotettiin
vár-é-k	vár-á-m	vára-t-á-m
vár-á-l	vár-á-d	vára-t-á-l
vár-a	vár-á	vára-t-é-k
vár-á-nk	vár-ók	vára-t-á-nk
vár-á-tok	vár-á-tok	vára-t-á-tok
vár-á-nak.	vár-á-k.	vára-t-á-nak.

vár-á-lak, odotin sinua, teitä.

Perfekti.

olen odottanut	olen odottanut sitä	minua on odotettu
vár-t-am	vár-ta-m	vára-t-ta-m
vár-tá-l	vár-ta-d	vára-t-tá-l
vár-t	vár-ta	vára-to-tt
vár-tu-nk	vár-tu-k	vára-t-tu-nk
vár-ta-tok	vár-tá-tok	vára-t-ta-tok
vár-ta-k (-nak).	var-tá-k.	vára-t-ta-k (-nak).

vár-ta-lak, olen odottanut sinua, teitä.

Plusquamperfekti.

olin odottanut	olin odottanut sitä	minua oli odotettu
vártam <i>vala (volt)</i>	vártam <i>vala (volt)</i>	váratam <i>vala (volt)</i>
vártál „	vártád „	váratál „
várt „	vártá „	váratott „
vártunk „	vártuk „	váratunk „
vártatok „	vártátok „	váratatok „
vártak (-nak) „	várták „	váratnak (-nak) „

vártalak *vala*, olin odottanut sinua, teitä.

Futuri (hffinf.).

vára-ndo-k	vára-ndo-m	vára-ta-ndo-m
vára-nda-sz	vára-ndo-d	vára-ta-ndo-l
vára-nd	vára-nd-ja	vára-ta-nd-ik
vára-ndu-nk	vára-nd-juk	vára-ta-ndu-nk
vára-ndo-tok	vára-nd-játok	vára-ta-ndo-tok
vára-nda-nak.	vára-nd-ják.	vára-ta-nda-nak.
	vára-nd-lak.	

Futuri (hhdist.).

olen odottawa	olen fitä odottawa	minua odotetaan
várni fogok	várni fogom	váratni fogok
„ fogsz	„ fogod	„ fogsz
„ fog	„ fogja	„ fog
„ fogunk	„ fogjuk	„ fogunk
„ fogtok	„ fogjátok	„ fogtok
„ fognak.	„ fogják.	„ fognak.
várni foglak, olen finua, teitä odottawa.		

Konjunktivi.

Præfens.

vár-ja-k	vár-ja-m	vára-ssa-m
vár-j	(vár-ja-d), vár-d	vára-ssá-l
vár-jo-n	vár-ja	vára-ssé-k
vár-ju-nk	vár-ju-k	vára-ssu-nk
vár-ja-tok	vár-já-tok	vára-ssa-tok
vár-ja-nak.	vár-já-k.	vára-ssa-nak.
	vár-ja-lak.	

Præfekt.

vártam	lègyèn	vártam	lègyèn	várattam	lègyèn
vártál	„	vártad	„	várattál	„
várt	„	várta	„	váratott	„
vártunk	„	vártuk	„	várattunk	„
vártatok	„	vártátok	„	várattatok	„
vártak (-nak)	„	várták	„	várattak (-nak)	„
		vártalak	lègyèn.		

Konditionaali.

Prejens.

odottaisiin	odottaisiin sitä	minua odotettaisiin
vár-né-k	vár-ná-m	vára-t-ná-m
vár-ná-l	vár-ná-d	vára-t-ná-l
vár-na	vár-ná	vára-t-né-k
vár-ná-nk	vár-nók	vára-t-ná-nk
vár-ná-tok	vár-ná-tok	vára-t-ná-tok
vár-ná-nak	vár-ná-k	vára-t-ná-nak
vár-ná-lak, odottaisiin sinua, teitä.		

Perfetti.

olisiin odottanut	olisiin odottanut s.	minua olisi odotettu
vártam <i>volna</i>	vártam <i>volna</i>	várattam <i>volna</i>
vártál „	vártad „	várattál „
várt „	várta „	váratott „
vártunk „	vártuk „	várattunk „
vártatok „	vártátok „	várattatok „
vártak (-nak) „	várták „	várattak (-nak) „
vártalak <i>volna</i> , olisiin odottanut sinua, teitä.		

Futuri.

olisiin odottama	olisiin s. odottama	minua odotettaisiin
várni <i>fognék</i>	várni <i>fognám</i>	váratni <i>fognék</i>
„ <i>fognál</i>	„ <i>fognád</i>	„ <i>fognál</i>
„ <i>fogna</i>	„ <i>fogná</i>	„ <i>fogná</i>
„ <i>fognánk</i>	„ <i>fognók</i>	„ <i>fognánk</i>
„ <i>fognátok</i>	„ <i>fognátok</i>	„ <i>fognátok</i>
„ <i>fognának</i>	„ <i>fognák</i>	„ <i>fognának.</i>
várni <i>fognálak</i> , olisiin sinua, teitä odottama.		

Imperativi.

odota	odota sitä	sinua odotettaisiin
vár-j	(vár-ja-d), vár-d	vára-ssá-l
vár-jo-n	vár-ja	vára-ssé-k

vár-ju-nk	vár-ju-k	vára-ssu-nk
vár-ja-tok	vár-já-tok	vára-ssa-tok
vár-ja-nak	vár-já-k	vára-ssa-nak.

3. *Kérni*, *pyhtää*.**Indikativi.****Præsens.**

pyhdän	pyhdän sitä	minua pyhdetään
kérék	kérém	kéretém
kérsz	kéred	kéretél
kér	kéri	kéretik
kérünk	kérjük	kéretünk
kérték	kéritek	kérették
kérnek.	kérik.	kéretnek.

kérlek, pyhdän sinua, teitä.

Imperfekti.

pyhsin	pyhsin sitä	minua pyhdettiin
kérék vala	kérém vala	kéretém vala
kérsz „	kéred „	kéretél „
kér „	kéri „	kéretik „
kérünk „	kérjük „	kéretünk „
kérték „	kéritek „	kérették „
kérnek „	kérik „	kéretnek „

kérlek vala, pyhsin sinua, teitä.

Perfectum historicum.

pyhsin	pyhsin sitä	minua pyhdettiin
kérék	kérém	kéretém
kérel	kéred	kéretél
kére	kéré	kéreték
kérének	kérök	kéreténk
kéreték	kéreték	kéretéték
kérének.	kérék.	kéretének.

kérélek, pyhsin sinua, teitä.

Perfekti.

olen pyhtänyt	olen pyhtänyt fitä	minua on pyhdetty
kértem	kértem	kérettem
kértél	kérted	kérettél
kért	kérte	kéretett
kértünk	kértük	kérettünk
kérteték	kértéték	kéretteték
kérték (-nek).	kérték.	kérettek (-nek).

kértelek, olen pyhtänyt finua, teitä.

Plusquamperfekti.

olin pyhtänyt	olin pyhtänyt fitä	minua oli pyhdetty
kértem vala (volt)	kértem vala (volt)	kérettem vala (volt)
kértél „	kérted „	kérettél „
kért „	kérte „	kéretett „
kértünk „	kértük „	kérettünk „
kérteték „	kértéték „	kéretteték „
kérték (-nek) „	kérték „	kérettek „

kértelek vala, olin pyhtänyt finua, teitä.

Futuri (hffinf.).

kérendék	kérendém	kéretendém
kérendesz	kérendéd	kéretendél
kérend	kérendi	kéretendik
kérendünk	kérendjük	kéretendünk
kérendeték	kérenditék	kéretendeték
kérendenek.	kérendik.	kéretendenek.

kérendelek.

Futuri (hhdist.).

olen pyhtävä	olen fitä pyhtävä	minua pyhdetään
kérni fogok	kérni fogom	kéretni fogok
„ fogsz	„ fogod	„ fogsz
„ fog	„ fogja	„ fog

kérni fogunk	kérni fogjuk	kéretni fogunk
„ fogtok	„ fogjátok	„ fogtok
„ fognak.	„ fogják.	„ fognak.

kérni foglak, olen sinua, teitä pyytämä.

Konjunktivi.

Presens.

kérjek	kérjem	kéressesem
kérj	(kérjed), kérd	kéressél
kérjén	kérje	kéressék
kérjünk	kérjük	kéressünk
kérjétek	kérjétek	kéressétek
kérjenek.	kérjék.	kéressenek.

kérjelek.

Perfektii.

kértem légyén	kértem légyén	kérettem légyén
kértél „	kérted „	kérettél „
kért „	kérte „	kéretett „
kértünk „	kértük „	kérettünk „
kértétek „	kértétek „	kérettétek „
kérték (-nek) „	kérték „	kérették (-nek) „

kértelek légyén.

Konditionali.

Presens.

pyytäisin	pyytäisin sitä	minua pyydettäisin
kérnék	kérném	kéretném
kérnél	kérned	kéretnél
kérne	kérné	kéretnék
kérnének	kérnök	kéretnének
kérnétek	kérnétek	kéretnétek
kérnének.	kérnék.	kéretnének.

kérnélek, pyytäisin sinua, teitä.

Perfektii.

olisin ppyhtänht	olisin ppyhtänht fitä	minua olisi ppyhdetty
kértem volna	kértem volna	kérettem volna
kértél	kérted	kérettél
kért	kérte	kéretett
kértünk	kértük	kérettünk
kérteték	kértéték	kéretteték
kérték(-nek),	kérték	kérettek(-nek),

kértelek volna, olisin ppyhtänht finua, teitä.

Futuri.

olisin ppyhtämä	olisin f. ppyhtämä	minua ppyhettäisiin
kérni fognék	kérni fognám	kéretni fognék
„ fognál	„ fognád	„ fognál
„ fogna	„ fogná	„ fogna
„ fognánk	„ fognók	„ fognánk
„ fognátok	„ fognátok	„ fognátok
„ fognának.	„ fognák.	„ fognának.

kérni fognálak, olisin finua, teitä ppyhtämä.

Imperativi.

pyhdä	pyhdä fitä	finua ppyhettäföön
kérj	(kérjed), kérd	kéressél
kérjén	kérje	kéressék
kérjünk	kérjük	kéressünk
kérjéték	kérjéték	kéresseték
kérjenek.	kérjék.	kéressenek.

4. Vinni, wiedä.

Indikativi.

Præsens.

wien	wien fen	minä wiedään
wiszék	wiszém	witetém
wiszél	wiszéd	witetél
(wiszén), wisz	wiszi	witetik

viszünk	viszszük	vitetünk
viszték	visziték	vitették
visznek.	viszik.	vitetnek.

viszlek, mien finut, teidät.

Imperfekti.

mein	mein fen	minä mietiin
viszék vala	viszém vala	vitetém vala
j. n. e.	j. n. e.	j. n. e.

Perfectum historicum.

mein	mein fen	minä mietiin
vivék	vivém	vitetém
vivél	vivéd	vitetél
vive	vivé	viteték
vivénk	vivök	viteténk
vivéték	vivéték	vitetéték
vivének.	vivék.	vitetének.

vivélek, mein finut, teidät.

Perfekti.

olen mienyt	olen mienyt fen	olen miety
vittem	vittem	vitettem
vittél	vitted	vitettél
vitt	vitte	vitetött
vittünk	vittük	vitettünk
vitteték	vittéték	vitettetek
vittek (-nek).	vitték.	vitettek (-nek).

vittelek, olen mienyt finut, teidät.

Plusquamperfekti.

olin miennyt	olin miennyt fen	olin miety
vittem vala (volt)	vittem vala (volt)	vitettem vala (volt)
j. n. e.	j. n. e.	j. n. e.

Futuri (hffinf.).

viendék	viendém	vitetendém
viendesz	viendéd	vitetendél
viend	viendi	vitetendik
viendünk	viendjük	vitetendünk
viendéték	vienditék	vitetendéték
viendenek.	viendik.	vitetendenek.
	viendlek.	

Futuri (hhdist.).

olen miemä	olen fen miemä	minä miedään
vinni fogok	vinni fogom	vitetni fogok
j. n. e.	j. n. e.	j. n. e.

Konjunktivi.**Præsens.**

vigyek	vigyem	vitessem
(vigyél), vigy	(vigyed), vidd	vitessél
vigyén	vigye	vitessék
vigyünk	vigyük	vitessünk
vigyeték	vigyéték	vitesseték
vigyenek.	vigyék.	vitessenek.
	vigyelek.	

Perfektivi.

vittem légyén	vittem légyén	vitettem légyén
j. n. e.	j. n. e.	j. n. e.

Konditionali.**Præsens.**

weisin	weisin fen	minä mietäisfin
vinnék	vinném	vitetném
vinnél	vinnéd	vitetnél
vinne	vinné	vitetnék

vinnénk	vinnők	vitetnénk
vinnéték	vinnéték	vitetnéték
vinnének.	vinnék.	vitetnének.

vinnélek, weifin finut, teidät.

Perfekt.

olifin wienyt	olifin wienyt fen	olifin wieth
vittem volna	vittem volna	vitettem volna
j. n. e.	j. n. e.	j. n. e.

Futuri.

olifin wiewä	olifin fen wiewä	minä wietäifin
vinni fognék	vinni fognám	vitetni fognék
j. n. e.	j. n. e.	j. n. e.

Imperativi.

wie	wie fe	finä wietäföön
(vigyél), vigy	(vigyed), vidd	vitessél
vigyén	vigye	vitessék
vigyünk	vigyük	vitessünk
vigyéték	vigyéték	vitesseték
vigyenek.	vigyék.	vitessenek.

5. *Hini*, (*hívni*), kutsua.

Indikativi.

Præfens.

kutsun	kutsun fen t. fitä	minä kutsutaan
hívok	hívom	hivatom
hísz	hívod	hivatol
hi	híja	hivatik
hívunk	híjuk	hivatunk
híttok	híjátok	hivattok
hínak.	híják.	hivatnak.

hílak, kutsun finut, teidät.

Imperfekti.

hivok	hivom	hivatom
vala	vala	vala
j. n. e.	j. n. e.	j. n. e.

Perfectum historicum.

hivék	hivám	hivatám
hivál	hivád	hivatál
híva	hívá	hivaték
hivánk	hívók	hivatánk
hivátok	hivátok	hivatátok
hivának.	hivák.	hivatának.

hiválak, hivátok, hívak, hívaték, hívatánk, hívatátok, hívatának.

Perfekti.

hivott	hivottam	hivattam
hivottál	hivottad	hivattál
hivottak	hivottak	hivattak
hivottak (-nak).	hivották.	hivattak (-nak).

hivottam, hivottad, hivottak, hivották, hivottak (-nak), hivották (-nak).

Plusquamperfekti.

hivottam	hivottam	hivattam
vala (volt)	vala (volt)	vala (volt)
j. n. e.	j. n. e.	j. n. e.

Futuri (hivand.).

hivandok	hivandom	hivatandom
hivandasz	hivandod	hivatandol
hivand	hivandja	hivatandik

hivandunk
hivandotok
hivandanak

hivandjuk
hivandjátok
hivandják
hivandlak.

hivatandunk
hivatandotok
hivatandanak

Futuri (vhdist.).

olen futsumu
hini fogok
j. n. e.

olen sen futsumu
hini fogom
j. n. e.

minä futsutaan
hivatni fogok
j. n. e.

Konjunktivi.

Præsens.

hijak
hij
hijon
hijunk
hijatok
hijanak.

hijam
hijad, hidd
hija
hijuk
hijátok
hiják.

hivassam
hivassál
hivassék
hivassunk
hivassatok
hivassanak.

hijalak.

Perfekt.

hittam légyén
j. n. e.

hittam légyén
j. n. e.

hivattam légyén
j. n. e.

Konditionali.

Præsens.

futsuisin
hínék
hínál
hína
hínánk
hínátok
hínának

futsuisin sen
hínám
hínád
híná
hínók
hínátok
hínák.

minä futsuttaisiin
hivatnám
hivatnál
hivatnék
hivatnánk
hivatnátok
hivatnának.

hínalak, futsuisin finut, teidät.

Perfektii.

olisin kutsunut hittam volna j. n. e.	olisin kutsunut sen hittam volna j. n. e.	olisin kutsuttu hivattam volna j. n. e.
---	---	---

Futuri.

olisin kutsuwa hini fognék j. n. e.	olisin sen kutsuwa hini fognám j. n. e.	minä kutsuttaiſin hivatni fognék j. n. e.
---	---	---

Imperativi.

kutsu	kutsu se	ſinä kutsuttakoon
hij	hijad, hidd	hivassál
hijon	hija	hivassék
hijunk	hijuk	hivassunk
hijatok	hijátok	hivassatok
hijanak	hiják.	hivassanak.

6. *Álmodni* (-ik), nähvä unta, unekſua. 7. *Eſni* (-ik), pūdota.

Subiſativi.

Preſens.

Subj. konjug.	Obj. konjug.	Subj. konjug.
unekſun	unekſun ſitä	putoon
álmodo- <i>m</i>	álmodom	esém
álmodo- <i>l</i>	álmodod	esél
álmod- <i>ik</i>	álmodja	esik
álmodunk	álmodjuk	esünk
álmodtok	álmodjátok	esték
álmodnak.	álmodják.	esnek
	álmodlak.	

Imperfektii.

unekſuin	unekſuin ſitä	putoſin
álmodom vala	álmodom vala	esém vala
j. n. e.	j. n. e.	j. n. e.

Perfectum historicum.

unefjuin	unefjuin fitä	putofin
álmodá- <i>m</i>	álmodám	esém
álmodá- <i>l</i>	álmodád	esél
álmodé- <i>k</i>	álmodá	esék
álmodánk	álmodók	esénk
álmodátok	álmodátok	eséték
álmodának.	álmodák.	esének.
	álmodálak.	

Perfekti.

olen unefjunut	olen unefjunut fitä	olen pudonnut
álmodtam	álmodtam	estem
álmodtál	álmodtad	estél
álmodott	álmodta	esétt
álmodtunk	álmodtuk	estünk
álmodtatok	álmodtátok	esteték
álmodtak (-nak).	álmodták.	estek (-nek).
	álmodtalak.	

Plusquamperfecti.

olin unefjunut	olin unefjunut fitä	olin pudonnut
álmodtam vala (volt)	álmodtam vala (volt)	estem vala (volt)
j. n. e.	j. n. e.	j. n. e.

Futuri (yffinf.).

álmodando- <i>m</i>	álmodandom	esendém
álmodando- <i>l</i>	álmodandod	esendél
álmodand- <i>ik</i>	álmodandja	esendik
álmodandunk	álmodandjuk	esendünk
álmodandotok	álmodandjátok	esendéték
álmodandanak.	álmodandják.	esendenek.
	álmodandlak.	

Futuri (yhdist.).

olen uneksjuma
 álmodni fogok
 j. n. e.

olen sitä uneksjuma
 álmodni fogom
 j. n. e.

olen putooma
 esni fogok
 j. n. e.

Konjunktivi.

Presens.

álmodja-m
 álmodjá-l
 álmodjé-k
 álmodjunk
 álmodjatok
 álmodjanak.

álmodjam
 álmod(ja)d
 álmodja
 álmodjuk
 álmodjátok
 álmodják.
 álmodjalak.

essem
 essél
 essék
 essünk
 esseték
 essenek.

Perfekti.

álmodtam légyén
 j. n. e.

álmodtam légyén
 j. n. e.

estem légyén
 j. n. e.

Konditionali.

Presens.

uneksjuisin
 álmodná-m
 álmodná-l
 álmodné-k
 álmodnánk
 álmodnátok
 álmodnának.

uneksjuisin sitä
 álmodnám
 álmodnád
 álmodná
 álmodnók
 álmodnátok
 álmodnák.
 álmodnálak.

putoisin
 esném
 esnél
 esnék
 esnénk
 esneték
 esnének.

Perfekti.

olisin uneksjunut
 álmodtam volna
 j. n. e.

olisin uneksjunut sitä
 álmodtam volna
 j. n. e.

olisin pudonnut
 estem volna
 j. n. e.

Futuri.

olisin uneksjuma
 álmodni fognék
 j. n. e.

olisin sitä uneksjuma
 álmodni fognám
 j. n. e.

olisin putooma
 esni fognék
 j. n. e.

Imperativi.

unéſſu	unéſſu ſitá	putoo
álmodjá- <i>l</i>	álmod(ja)d	essél
álmodjé- <i>k</i>	álmodja	essék
álmodjunk	álmodjuk	essünk
álmodjatok	álmodjátok	esseték
álmodjanak.	álmodják.	essenek.

8. *Énni (-ik)*, ſyödä. 9. *Aludni (-ik)*, nuffua.

Judikativi.**Præſens.**

Subj. fonjug.	Obj. fonjug.	Subj. fonjug.
ſyön	ſyön ſen t. ſitá	nuffun
éſzém	éſzém	al(u)szom
éſzél	éſzéd	al(u)szol
éſzik	éſzi	al(u)szik
éſzünk	éſzszük	al(u)szunk
éſzték	éſziték	alusztok
éſznek.	éſzik.	alusznak, alszanak.

éſzlek, ſyön ſinut, teidät.

Imperfekti.

ſöin	ſöin ſen	nuffuin
éſzém vala	éſzém vala	al(u)szom vala
j. n. e.	j. n. e.	j. n. e.

Perfectum historicum.

ſöin	ſöin ſen	nuffuin
évém	évém	al(u)vám
évél	évéd	al(u)vál
évék	évé	al(u)vék
événk	évök	al(u)vánk
évéték	évéték	al(u)vátok
évének.	évék.	al(u)vának.

évélek, ſöin ſinut, teidät.

Perfektí:

olen şönyht	olen şönyht sen	olen nuffunut
éttem	éttem	aludtam
éttél	étted	aludtál
évétt	étte	aludt
éttünk	éttük	aludtunk
éttéték	éttéték	aludtatok
éttek.	étték	aludtak.
éttelek, olen şönyht finut, teibät.		

Plusquamperfektí.

olin şönyht	olin şönyht sen	olin nuffunut
éttem vala (volt)	éttem vala (volt)	aludtam vala (volt)
j. n. e.	j. n. e.	j. n. e.

Futuri (hífinf.).

éendém	éendém	alvandom
éendél	éendéd	alvandol
éendik	éendi	alvandik
éendünk	éendjük	alvandunk
éendéték	éendíték	alvandetok
éendenek.	éendik.	alvandanak.
éendelek.		

Futuri (hídist.).

olen şöwä	olen sen şöwä	olen nuffuma
énni fogok	énni fogom	aludni fogok
j. n. e.	j. n. e.	j. n. e.

Konjunktívi.

Præfens.

égyem	égyem	aludjam
égyél	égyed, édd	aludjál
égyék	égye	aludjék
égyünk	égyük	aludjunk
égyeték	égyéték	aludjatok
égyenek.	égyék.	aludjanak.
égyelek.		

Perfetti.

éttem légyén	éttem légyén	aludtam légyén
j. n. e.	j. n. e.	j. n. e.

Conditionali.**Presentis.**

föisín	föisín sen	nuffuisín
énném	énném	aludnám
énnél	énnéd	aludnál
énnék	énné	aludnék
énnénk	énnök	aludnánk
énnéték	énnéték	aludnátok
énnének.	énnék.	aludnának.

énnélek, föisín finut, teidät.

Perfetti.

olisín shönht	olisín shönht sen	olisín nuffunut
éttem volna	éttem volna	aludtam volna
j. n. e.	j. n. e.	j. n. e.

Futuri.

olisín shöwä	olisín sen shöwä	olisín nuffuwa
énni fognék	énni fognám	aludni fognék
j. n. e.	j. n. e.	j. n. e.

Imperativi.

shö	shö se	nufu
égyél	égyed, edd	aludjál
égyék	égye	aludjék
égyünk	égyük	aludjunk
égyeték	égyéték	aludjatok
égyenek.	égyék.	aludjanak.

(R. 2, 3, 9, 10, 21, 22, 30, 32, 33, 34, 35, 38 l.)

VII. Adverbit.

Melkein kaiffi Unkarin kielen adverbitt omat nomineista kasus-pääteillä johdettuita sanan-muotoja, waikk'ei muutamisja enää woi päätettä wartalosta erottaa; esim.

1. Lokatiivi=adverbeja: hol, misjä? ihol, täsfä; ahol, tuosja; itt, (itten), täällä; ott, (ottan), tuolla, siellä; mindénütt kaiffiällä; másutt, muualla; séhol, ei misjään; akárhól, bárhol, misjä hymänjä; valahól, jösfáin; néhol, moniällä; benn t. bent, sijsällä; künn, (kinn) t. künt, (kint), ulkona; honn, fotona; fönn, (fönn) t. fönnnt, (fönnnt), ylhäällä; lénn t. lént, alant, alhaalla; belül, sijsällä; kívül, ulkopuolella; elül, etupuolella; hátul, takapuolella; közél, lähellä; távol, messze, kaukana; — honnan, mistä? innen, täältä; onnan, tuolta, sieltä; mindénünnen, kaiffialta; égyébünnen, muualta; séhonnán, ei mistään; akárhonnán, bárhonnán, mistä hymänjä; valahonnán, jöstáin; fölülröl, ylhäältä; alulról, alhaalta; kívülröl, ulkopuolelta; elülröl, etupuolelta; hátulról, takapuolelta; közélröl, läheltä; távolról, kaukaa; hazúl, hazulról, hazunnan, fotoa; — hová, (hova), mihin, minne? ide, tänne; oda, tuonne, sinne; mindénüvé, mindenhová, kaiffialle; máshová, muualle; séhová, ei mihinjään; akárhová, bárhová, mihin hymänjä; valahová, jonnefin; be, sijsään; ki, ulos; haza, fotia; föl, (fél), ylös; le, alá, alas; előre, etupuolelle, eteen-päin; hátra, takapuolelle, taakse-päin; közél, lähelle; messze, messzire, kauas; össze, yhteen; szét, erikseen; vissza, takaisin.

2. Temporali=adverbeja: azonnal, kohta; nappal, päimällä; éjjel, yöllä; réggel, aamulla; este, illalla; eleinte, alusja; hajdanta, hajdan, muinoin; régén, rég, aikojá fitten; ma, tänäpäinä; holnap, huomenna; holnapután, ylihuomenna; tegnap, eilen; tegnapelőtt, tois-päimänä; néha, joskus; soha, ei koskaan; most, nyt; korán, aikaisin; későn, myöhään; mindig, aina; mikor, milloin? ekkor, tällöin; akkor, silloin; máskor, toiste; mindénkor, ainiaan; mindjárt, heti; még, vielä; gyakran, usein; imént, äskettäin; azelőtt, ennen; soká, sokáig, kauan; már, jo, enää.

3. Modali=adverbeja: hogyan, hogy, kuinka? mint, mitenkä? igazán, todella; égyedül, yksinänjä; általában, yleppäänjä; vaktában, umpimähkään; igen, nagyon, sangen; részint, osaksi; folyvást, yhä; bizony, biz, tyllä; hamar, pian; mégint, ismét, taas; nem, né, (kieltosanoja); alig, tusfin; talán, tán,

ehkä; csak, ainoastaan; miért, mért, minfätähden? azért, ezért, sentähden; bizonyosan, varmaan; ugyan, tosin; nevezetesen, nimittäin; jól (muodosta: jó-ul), hyvin; rosszul, huonosti; titkon, salaisesti; valóban, tosiaan; szépen, kauniisti; jobban, paremmin; inkább, ennemmin; másképen, máskép, toisín; lassanként, vähitellen; küloben, muuten; magyarul, Unfarin kielin.

VIII. Postpositionit.

1. Nominativin kanssa:

a) alatt, alla;	alól (-ül), alta;	alá, alle.
előtt, edessä, =lla;	elől (-ül), edestä, =ltä;	elé, eteen, edelle.
körött, ympärillä;	köröl (-ül), ympäriltä;	köré, ympärille.
között, közt, välisä,	közöl (-ül), välistä,	közé, välin, =lle;
=lla; kesellä;	=ltä; keseltä;	keselle.
mögött, } mögött, } mellett, mierasä,	mögöl, } mögül, } mellöl, mierestä, (rin-	mégé, } mögé, } mellé, miereen, (rin-
(rinnalla);	nalta);	nalle).
b) —	felöl (-ül), puolelta;	felé, päin.
	taholta;	
fölött, } félött, } hégýött, päällä;	— —	fölé, yli. hégýé, päälle.

c) által, kautta; ellen, vastaan; iránt, kohtaan; miatt, tähden; mulva, (mulva), pärastä, jälkeen; nélkül, ilman; gyanánt, werošta; helyett, sijasä, =sta, =an; óta, (az óta, sítü ašti); szérint, (szérént), mufaan; után, jälkeen; végött, warten.

2. Superesivin kanssa: alul, alla; fölül, yli, ylipuolessa; belül, sijasä, =lla, sijaspuolella; kívül, ulkopuolessa, paitfi; át, (által), läwitse; kérésztül, läwitse; innen, tällä puolella; túl, tuolla puolella.

3. Sublativin kanssa: nézvé, (johonkin) katsoen, suhteen.

4. Adesivin kanssa: fogva, (fogvást), johdosta, woi-masta, tähden.

5. Ablativin kanssa: fogva, (jostakin) ašti, pitäen.

6. Allativin kanssa: képest, suhteen, verraten.

7. Komitativi-instruktivin kanssa: együtt, ynnä, yhdessä (jonkun) kanssa.

(R. 31, 32 I.)

IX. Konjunktionit.

Es, (s), még, ja; is, -kin; sém, sé, ei —kaan; szintén, myöskin; sőt, jopa; mind — mind, sekä — että; némcsak — hanem . . . is, ei ainoastaan — vaan . . . kin; vagy (avagy), taikka, eli; vagy — vagy, joko — taikka; akár — akár (akar — akar), -ko — vai; — ellenben, sitä vastaan; pedig, mutta; hanem, vaan; de, (úgyde, ámde), azonban, mutta; mégis, mindamellett, mindaz(on)-által, kuitenkin; mégsem, ei kuitenkaan; — tehát, (hát), siis; — tudniillik (lyhennettynä: t. i.), ugyanis, näet; azaz, vagyis, se on; úgymint, még pedig, nimittäin; hiszén, (hisz), -han, (=hän); úgyis, muutenkin; úgyszem, ei muutenkaan; — hogy, että; — (a) mikor, (a) midőn, a mint, (a) hogy, kun; (a) míg, (a) meddig, niin kauan kuin; mialatt, fill' aifaa kuin; miután, (minekutána), sittekin; mihelyt, mihelyést, alighogy, alig, heti kuin; mielött, minkeelőtte, ennenkin; (a) mióta, azóta hogy, attól fogva hogy, siitä asti kuin; (a) mire, (a) mikorra, sifsi kuin; — ha, hogyha, jos; — bár, (bátor), ámbár, (ámbátor), habár, noha, holott, waikka; — úgy — (a) mint, úgy — valamint, akként — (a) miként, akkép — (a) mikép, akképpen — (a) miképpen, úgy — a hogy, niin — kuin; valamint — úgy, niinkuin — niin; — mert, a miért, mivel, fillä; minthogy, mivelhogy, koska.

X. Interjektionit.

Tavallisimmat interjektionit ovat seuraavat:

Oh, ah, oi, moi, ah! jaj, ai! hejh, hajh, hei, oi! ejnye, moi! ni, nini, lám, im, ime, fas! vajmi, fuinka! no, no! nosza, nohát, rajta, (tehoitusessa), hoi, noh! ahol, ahol-ni, fas tuossa! ihol, ihon, ihol-ni, fas tässä! esitt, waiti! dehogy, ei suinkaan, taikka mar! vajha, bárcsak, jospa, jospa sentään, moi jospa!

Paitfi näitä käytetään vielä nominien kasusmuotoja, jopa fononaisia lauseitakin interjektioneina; esim. isteném, hwyä jumala! egek ura, taiwaan jumala! az istenért, herrar tähden! isten mentsén, isten örizzén, jumala marjelloon! boldog isten, hwyä jumala! hála istennek, jumalan fiitos! isten hozta, terwe tultua (oikeastaan: jumala on tuonut teidät)! isten veled, herrar hal- tuun! isten ugysé (uccsè), jumal' auta! mi az isten nyila, mi a ménnykő, mi a tatár, mi a patvar, mi a manó, mi az ördög, mitä pirua! teremtette, teringette, saafeli (soikoon)! ör- dög vigye, hiiſi wiefőön! éljén, eläfőön! szabad, ſifään! igaz, ſe on totta, à propos, keſken puheen! halljuk, kuulkaamme, kuul- laan! félre, pois tieltä! előre, eteen-päin! vissza, takaiſin! lódulj, forjaa luufi! mégállj, ſeis!

XI. Sananjohto.

I. Derivationi.

A) Nominii.

1. Denominativit:

a) nomen diminutivum:

- ny: kicsi-ny, kicsi-ny, pieni.
- ó (ő): -ú (ű): kuty-ó, (kuty-ű), koiranen; kacs-ó, kätönen.
- ka (-ke): léány-ka, tyttönen; szégény-ke, rauffanen.
- ók (-ök): pos-ók, passuposinen; fül-ök, isoformainen.
- cska (-cske): hala-cska, kalanen; keze-cske, kätönen; (f. 39 l. 3).
- s: Bori-s, piffu Barbara; feketé-s mustamainen.
- cs: köve-cs, kivenen; ura-cs, herranen.
- csa (-cse): tó-csa, lätäkö; gyermek-cse, lapsukainen.
- csi: Pal-csi, piffu Paawo; Ter-csi, piffu Therese.
- d: gyéngé-d, hella; — on myöskin ordinali-lastusanojen johto- päätte: harma-d, kolmas, negye-d, neljäs, j. n. e.
- di: való-di, todellinen; katonás-di, sotamiehijillä-olo (lasten-leikki).
- dad (-ded): apró-dad, pieneläntä.
- i: Pal-i, piffu Paawo; Fer-i, piffu Frans.
- ika (-ike): pálc-ika, keppinen; csész-ike, maljanen.

b) nomen possessoris:

- s: hala-s, kalainen; köve-s, kivenen; (f. 39 l. 4).
- ú (-ű): nagyláb-ú: isojalkainen; kisfej-ű, pienipäinen; (f. 39 l. 5).

c) nomen possessivum:

- i*: király-i, kuninfaallinen; nemzet-i, fanfaallinen; (f. 39 l. 7).
 -*é*: király-é kuninfaan, nemzet-é fanfan; (f. 16 l. 3).

d) nomen augmentativum (komparativi):

- b*, -*bb*: erős-b, voimallisempi; nagyo-bb, suurempi; (f. 25 l. 1).

e) nomen collectivum tahti abstractum:

- ság* (-*ség*): katona-ság, sotamiehistö; szép-ség, fauneus.

f) nomen quantitatis:

- nyi*: mennyi, kuinka monta? ököl-nyi, nyrfin-fofoinen.

g) nomen locativum:

- só* (-*ső*): hát-só, tafainen; kül-ső, ulfonainen; bel-ső, sisällinen.

h) nomen caritivum:

- talán* (-*telen*); -*tlan* (-*tlen*): haszon-talán, hyödytön, feltöton;
 erő-telen t. erő-tlen, voimaton; atyá-tlán, isätön; (f. 39 l. 6).

i) monikon pääte:

- k*: háza-k, taloja; embère-k, ihmistä; (f. 8 l.).
 -*i*, -*jai* (-*jei*): háza-i, talonja; kard-jai, miekansa; (f. 14 l.).

2. Deverbaliit:

- ó* (-*ő*); *ú* (*ű*): ír-ó, kirjoittama, -ja; néz-ő, katsova, -ja; (f. 36 l. 1).
 -*ós* (-*ös*): tud-ós, oppinut; ismer-ös, tuttava.
 -*i*: játsz-i, leikkäinen.
 -*a* (-*e*): szül-e, mon. szülek, vanhemmat, (verbistä szülni, synnyttää).
 -*ékony* (-*ékény*): hajl-ékony, nottistuma; enged-ékény, myöntymäinen.
 -*ánk* (-*énk*): nyal-ánk, mastiaisille karkäs, (verbistä nyalni, nuolla); fél-énk, pelkurimainen.
 -*ék*: marad-ék, jäännös; kever-ék, sekoitus.
 -*ás* (-*és*): ír-ás, kirjoitus; kér-és, pyhntö; (f. 39 l. 1).
 -*m*: figyelé-m, huomio, tarffaamaisuus; folya-m, virta, (verbistä folyni, juosta).
 -*l*: fona-l, lanfa (verbistä fonni, fehrätä); lepe-l, peite.
 -*ál* (-*él*): fon-ál, lanfa; köt-él, köyfi.
 -*ály* (-*ély*): akad-ály, este; szenved-ély, intohimo, (verbistä szenvedni, karkä).
 -*ár* (-*ér*): búv-ár, susestaja; tünd-ér, haltiatar.

- árd*: csal-árd, petollinen.
 -*lom* (-lém): hata-lom, moima, walta; féle-lém, pelko.
 -*lék*: mos-lék, rapa (verbistä mosni, pestä).
 -*dal* (-del): via-dal, taistelu; ele-del, ruofo (verbistä élni, elää).
 -*dalom* (delém): nyugo-dalom, lepo; gyöze-delém, woitto.
 -*dék*; -*dok* (-dök): szán-dék, aifomus; nyom-dok, jälki (verbistä nyomni, painaa).
 -*más* (-més): tudo-más, tieto; vallo-más, tunnustus.
 -*mány* (-mény): tudo-mány, tiede; gyűjtemény, kofaelma.
 -*vány* (-vény): tanit-vány, oppilas; szöke-vény, farkuri.
 -*tal* (-tel): é-tel, ruofo (verbistä énni, syödä), i-tal, juoma.
 -*ték*: ér-ték, arwo (verbistä érni, olla jonkun arwoinen); mér-ték, mitta (verbistä mérni, mitata).
 -*tag* (-teg): fuva-tag, lumifinos, (verbistä fúni, puhaltaa).
 -*t*, -*at* (-et): él-et, elämä; bán-at, suru.
 -*t*, -*tt*: hol-t, halo-tt, fuollut; mondo-tt, fanottu; (f. 36 l. 2).
 -*ndó* (-ndő): monda-ndó, fanottawa; jöve-ndő, tulewa; (f. 36 l. 3).
 -*ni*: jár-ni, kähdä; él-ni, elää; (f. 9 l. 2).
 -*va* (-ve): jár-va, él-ve; (f. 37 l. 1).
 -*ván* (-vén): jár-ván, él-vén; (f. 37 l. 2).

B) Verbit.

1. Denominativit:

- l*: szolgá-l *), palwella; öle-l, hysellä.
 -*ll*: soka-ll, paljossua.
 -*lkod* (-lköd): ura-lkod, hallita; büszké-lköd, hysellä.
 -*lód*: baj-lód, puuhata.
 -*lál* (-lél); -*lal* (-lel): szám-lál, lufca; kém-lel, wafca.
 -*had* (-hed); -*hod* (-héd, hőd): por-had, rappedtua; vén-héd, wanhentua.
 -*d*: lyuka-d, läwisthä; szaporo-d, enenthä.
 -*hasz* (-hesz); -*hosz* (-hész): vén-hész, wanhentua.
 -*haszt* (-heszt); -*hoszt* (-hész): por-haszt, rappedtua; vén-hész, wanhentaa.
 -*szt*: ára-szt, wuodattaa; ébre-szt, herättää.
 -*iz*: ör-iz, wartioita.
 -*hoz* (-héz): hely-héz, ajettaa.
 -*z*: dolgo-z, tehdä työtä; koroná-z, fruunata.

*) Sotta johtopäätteet tulsiwat esimerkeisä paremmin ismi, owat nämät asetetut (lyhennethn) wartalon muotoon; suomennoksesä on kuitenkin käytetty infinitiwin-muotoa.

- dz: levele-dz, lehdittyä.
- it: nagy-it, fuurentaa; fehér-it, tehdä valkoiseksi.
- hat (-het): seb-het, haamoittaa.
- ül (-ül): jav-ül, parantua; szép-ül, kaunistua.
- ász (-ész): hal-ász, kalastaa; eger-ész, pyhtää hiiriä.
- kod (-kéd, -köd): szomor-kod, furra; gondos-kod, pitää huolta.
- koz (-kéz): hada-koz, sotia.

2. Deverbaliit:

a) frequentatiivit:

- l: vigaszta-l, lohduttaa; magaszta-l, ylistää.
- lal (-lel): fog-lal, valloittaa; kér-lel, yrittää lepyttämään.
- d: gyúla-d, syttää; nyugo-d, lewätä.
- dál (-dél); -dal (-del): harap-dál, pureksella; rug-dal, pot-
fiella; lép-del, astuksella.
- dogál (-dégél, -dögél): áll-dogál, seisoksella; ül-dögél, istuksella.
- dokol (-dékél, -dököl): hal-dokol, olla kuolemaisillaan; öl-
dököl, murhaella.
- dos (-dés, -dös): röp-dös, lennellä.
- doz (-déz, -döz): inga-doz, häällyä; lö-döz, ampuella.
- dácsol (-décsél): buk-dácsol, sukksella; szok-décsél, hypellä.
- sz: alu-sz, nuffua; nyugo-sz, lewätä.
- szol (-szöl): von-szol, laahata.
- z: hordo-z, fantaa; kötö-z, fitoa.
- s: futo-s, juoksennella.
- sol (-söl): gug-sol, hyyfiä.
- csol (-csöl): szür-csöl, särpiä.
- csál (-csél): rág-csál, pureksella; döngi-csél, jurista.
- ál (-él): ugr-ál, hypellä; met-él, leikellä.
- ász (-ész): vakar-ász, raapiksella; legel-ész, fähdä lautumella.
- g: csavaro-g, kuljeksella; füstölö-g, sawuta.
- ng: hajlo-ng, fumarrella.
- gol (-göl): vona-gol, olla viimeisillään.
- gál (-gél): keres-gél, etsiksella; ron(t)-gál, häwitellä.
- gat (-get): iro-gat, firjoitella; készít-get, walmistella.
- kos (-kös): fut-kos, juoksennella.
- koz (-köz): fut-koz, juoksennella.
- kol (-köl): toda-kol, tiedustella.
- kod (-kéd, -köd): nyom-kod, painaella.
- kál (-kél): ir-kál, firjoitella.
- károz (-kéréz): fut-károz, juoksennella.

b) momentanit:

- m*: csusza-*m*, liufahtaa.
- mod* (-*méd*): csusza-*mod*, liufahtaa.
- ml*: csusza-*ml*, liufahtaa.
- n*: zuha-*n*, loiskahtaa.
- nt*: köszö-*nt*, termehätä.
- int*: emel-*int*, nostaltaa.
- it*: emel-*it*, nostaltaa.
- ll*: fuva-*ll*, puhahtaa.

c) kauſatiivit (faſtiitiivit):

- t*: kel-*t* herättää; vez-*t*, fabottaa.
- it*: vez-*it*, fabottaa.
- tat* (-*tet*): csinál-*tat*, teettää; készít-*tet*, valmistuttaa; (f. 38 l. 2).

d) paſſiivit:

- t*: monda-*t*(-*ik*), ſanotaan; (f. 38 l. 1).
- tat* (-*tet*): csinál-*tat*(-*ik*), tehään; készít-*tet*(-*ik*), valmistetaan.

e) reflexiivit:

- ód* (-*öd*): húz-*ód*, vetähtyä; készül-*öd*, valmistautua; (f. 38 l. 3).
- ódz* (-*ódz*): takar-*ódz*, peittähtyä.
- kód* (-*kód*); -*kóz* (-*köz*): bán-*kód*, murhettua; vet-*köz*, riisua maateensa.
- kod* (-*kéd*, -*köd*); -*koz* (-*kéz*, -*köz*): öltöz-*köd*, pukeutua; vet-*kéz*, riisua maateensa.
- ül* (-*ül*); -*ul* (-*ül*): mozd-*ül*, liufahtua; sér-*ül*, louffaantua.

f) potentialit:

- hat* (-*het*): ír-*hat*, voida kirjoittaa; keres-*het*, voida etsiä; (f. 38 l. 4).

II. Kompositioni.

Yhdyksperäiset sanat ovat kolmea lajia:

a) syntaktisia, s. o. semmoisia, joiden yhdyksosat lauseopillisesti kuuluvat toisiinsa, ja jotka sen vuoksi kirjoitetaan yhdeksi sanaksi; esim. kisasszony (oikeastaan: pieni rouwa), neiti; előszó, esipuhe; kétszáz, kaksi sataa; világoskék, vaaleansininen; bemenni, mennä sisään; kijönni, tulla ulos, j. n. e.

b) elliptisiä, joiden yhdysovat niinkään ovat syntaktisessa suhteessa toisiinsa, mutta joista tätä suhdetta osoittava merkki on jätetty pois; esim. háztető (= háznak teteje), huoneen-katto; hadvezér (= hadnak vezére), sotapäällikkö; születésnap (= születésnek napja), syntymäpäivä, j. n. e.

Edellisissä a) ja b) kohdissa mainituissa sanoissa on jälkimmäisellä yhdysovalle päämerkitys.

c) koordinoituita, joissa kumpikin yhdysova merkityksensä puolesta on yhtä tärkeä. Tämä merkitys saattaa olla kummasikin samanlaatuinen taikka myöskin vastakkainen. Esim. pörpatvar (pör, riita, patvar, riita), riita; lótni-fútni (juosta-juosta), juosta sinne tänne; kérésztülkasul (kérésztül, poiffi, kasul, poiffi), ristin-rastin; — adásvévés, myynti-osto; jönni-ménni, tulla-mennä; körülbelül (ympäri-ässä), noin.

(§. 11 l. 2.)

III. Lukemisto.

1. Közmondások.

1. Embert¹⁾ a szavánál²⁾, ökröt a szarvánál.
2. Jobb ma egy veréb, mint holnap egy tűzok.
3. Ki sokat igér, keveset ad.
4. A hol nincs, ott ne keress.
5. Minden cigány a maga lovát dicséri.
6. A jó pap holtig³⁾ tanul.
7. Ki korán kel, aranyat lel.
8. Ki mint vet, úgy arat.
9. Addig verd a vasat, míg tüzes.
10. Több szem többet lát.
11. Végén csattan az ostor.
12. Hamarabb utoléri a hazugot, mint a sánta ebet.
13. Többet észszel, mint erővel.
14. Okos nem botlik meg kétszer egy kőben.
15. Olcsó húsnak híg a leve.
16. A ki keveset el nem vesz, sokat nem érdemel.
17. Az ökör csak ökör marad, ha Bécsbe hajtják is.
18. Kicsiny a bors, de erős.
19. Lassan járj, tovább érsz.
20. Ebugatás nem hallik mennyországba.
21. Rossz pénz el nem vész⁴⁾.

1. ¹⁾ Sananlasfuiſſa jätetään uſein määrämwä artiffeli pois, warſinfin laufeen aluſſa. — ²⁾ predifati fogják on jätetty pois; fogni valaminél, pitää kiinni jostafin. — ³⁾ holtig, kuolemaan asti. — ⁴⁾ muutamisſa verbeisſä ſaattaa wartalon wofali prefens-ajan 3 personasſa yſſiföſſä

22. A hány ház, annyi szokás.
23. A mely tyúk sokat kodácsol, keveset tojik.
24. Az alma nem esik messze fájától.
25. Szükség törvényt bont.
26. Ajándék lónak⁵⁾ nem nézik a fogát.
27. A ki korpa közé keveredik, azt megeszik a disznók.
28. Lassú víz partot mos⁶⁾.
29. Nincsen rózsa tövis nélkül.
30. Liliomnak is fekete az árnyéka.

2. A kis malac és a farkasok.

(Népmese.)

Volt a világon egy kis malac, annak volt egy kis háza egy nagy rengeteg erdő közepén. Egyszer a mint ebben a kis házban főzögetett magának, odamegy egy nagy ordas farkas, beszél az ajtón¹⁾:

— Ereszsz be, kedves kis malackám²⁾, nagyon hideg van idekint, fázom.

— Nem eresztelek biz én, mert megeszel.

— Ereszd be hát legalább az egyik hátulsó lábam³⁾.

A kis malac beeresztette az egyik hátulsó lábát, hanem alattomban oda tett egy nagy fazék vizet⁴⁾ a tűzhöz.

Kicsi idő múlva megint megszólalt a farkas:

— Ugyan kedves kis malackám, ereszd be a másik hátulsó lábam is.

A kis malac beeresztette azt is, de a farkas avval se érte be, hanem egy kis idő múlva megint beszóllott⁵⁾:

— Kedves kis malackám, ereszd be a két első lábam is.

A kis malac beeresztette a két első lábát is, de a farkasnak az se volt elég, megint megszólalt:

— Édes-kedves kis malackám, ereszsz be már egészen, majd meglásd⁶⁾, egy újjal⁷⁾ se nyúlok hozzád.

olla fejü pitkä että lyhyt; semmoista ovat esim. vész, vesz; nyér, nyer; ad, ad; hágy, hagy; kél, kel, h. m. — ⁵⁾ ajándék on lónak sanan attributi. — ⁶⁾ mos, hű, kalvaa, (oit.: pesee).

2. ¹⁾ Beszól az ajtón, oiteastaan: puhun sijään omella, j. o. puhuttelee porfasta suljetun oven taäaa. — ²⁾ malacka on malac sanan diminutivi-muoto. — ³⁾ katso muist. 22 sivulla. — ⁴⁾ fazék vizet, padan (täyfi) wettä. — ⁵⁾ beszóllott = beszólt. — ⁶⁾ meglásd, imperativi inditativin sijasta. — ⁷⁾ újjal, muobosta újj-val; pitäifi siis oiteastaan olla: ujjjal, mutta tämmöisfä tapauksissa jätetään yffi j pois.

Erre⁸⁾ a kis malac egy zsákot szépen odatett a nyíláshoz, hogy a mint a farkas jön háttal befelé, egyenesen abba menjen be, avval⁹⁾ beeresztette. A farkas csakugyan a zsákba ment be; a kis malac se volt rest, hirtelen bekötötte a zsák száját, lekapta a tűzről a nagy fazék forró-vizet, leforrázta vele a farkast, azután hirtelen felmászott egy nagy fára. A farkas egy darabig ordított, mert a forró-víz úgy levitte a szőrét, hogy egy szál se maradt rajta; azután addig hánytavetette magát, míg utoljára kioldódott a zsák szája. Kibújt belőle, szaladt egyenesen segítséget hozni. Vissza is jött nem sokára vagy tized magával¹⁰⁾, elkezdték keresni a kis malacot. Addig-addig keresték, míg valamelyik csakugyan meglátta a fa tetején; oda mentek a fa alá, elkezdtek tanakodni, hogy mitévők¹¹⁾ legyenek; mi módon fogják meg a kis malacot? mert egyik se tudott a fára fölmászni. Nagy sokára aztán elhatározták, hogy egymás hátára állanak mindnyájan, úgy aztán a legfelső majd csak eléri. El is kezdtek egymás hátára felmászni; a kopasz maradt legalul, mert félt feljebb menni, így hát a többi mind az ő hátán volt.

Már olyan magasán voltak, hogy csak egyetlen egy hibázott, hogy elérjék a kis malacot; az az egy is elkezdett már mászni felfelé, akkor a kis malac hirtelen elkiáltotta magát: „Forró víz a kopasznak!“ A kopasz megijedt, kiugrott a többi alól, a sok farkas mind lepotyogott, kinek lába, kinek nyaka tört ki, a kopasz meg úgy elszaladt, soh'se¹²⁾ látták többet¹³⁾.

A kis malac szépen leszállott a fáról, haza ment, többet feléje se mertek menni a háza tájékának¹⁴⁾ se a farkasok.

3. A merre én járok...

(Népdal.)

A merre¹⁾ én járok,
Még a fák is sírniak,
Gyenge ágaikról
A levelek hullnak.

⁸⁾ erre = ekkor. — ⁹⁾ avval, oif.: fillä; samasfa. — ¹⁰⁾ tized magával, hymmenes itjenfä kausfa, f. o. hän ja hbedfän muuta. — ¹¹⁾ mitévö I. mitevö, mitä-tefewä. — ¹²⁾ soh'se = soha se I. soha sem. — ¹³⁾ többet = többé. — ¹⁴⁾ feléje a háza tájékának = a háza tájéka felé.

3. ¹⁾ A merre, minne päin; sublativi wanhasa interrog.-relativi-

Hulljatok levelek,
Rejtsetek el engem,
Mert az én galambom ²⁾
Sírva keres engem.

Hulljatok levelek,
Sűrűn az utamra,
Hogy ne tudja rózsám,
Merre ment galambja.

4. Nézz, rózsám, a szemembe...

(Népdal.)

Nézz, rózsám, a szemembe;
Mit olvasol belőle?
Ugy-e azt mondja,
Ugy-e azt mondja:
Te vagy az angyalok ragyogó csillaga?

5. A boltos három lyánya.

(Népmese.)

Hol volt, hol nem volt¹⁾, volt a világon egy boltos, annak volt három olyan szép lyánya, hogy nem volt párjuk hét vármegyében, de mégis legszebb, legkedvesebb volt a legfiatalabbik, az apja is legjobban szerette.

Lakott azon a vidéken, egy pusztán, egy gazdag gróf, a kihez az a boltos minden két-három hétben egyszer vitt ki mindenfélét a boltjából, a mi a háztartáshoz szükséges volt. Egyszer sok pénzt kapott ettől a gróftól, vig volt nagyon, mikor haza ért, kedve kerekedett egy kicsit mókázni a lányaiával. Oda hívta őket maga mellé, tréfálódzott velök. Egyszer eszébe jutott, hogy valjon melyik szereti ötöt²⁾ ezek közül legjobban? Gondolta, hogy legjobb lesz megkérdeni.

pronomista mez, miŕü, jota wielä nyŕfin jostus fanŕanfieleŕŕü kätetään muntamisŕa ŕjoiŕŕa, eŕim. mezen, ŕekä postpositionin fanŕŕa, eŕim. mez iränt, miŕinŕä ŕuuntaan. — ²⁾ galambom, kultaŕeni, (oif.: kyyhkyŕeni).

5. ¹⁾ Tavalliset aikunat fanŕanŕaduisŕa. — ²⁾ ötet = öt; kätte-

— No kedves gyermekeim — szólalt meg, — mondjátok meg nekem, szeretném tudni, melyitek³⁾ hogy szeret engem?

A legöregebbik mindjárt a nyakába borult, össze-vissza nyalta-falta:

— Én úgy szeretem édes apámat, mint a tiszta gyémántot.

A középső is összecsókolgatta:

— Én meg úgy szeretem édes apámat, mint a tiszta aranyat.

Csak a legkisebb nem szólt semmit, az nem borult a nyakába.

— Hát te, édes lányom — kérdezi az apja, — hogy szeretsz engem?

— Én úgy szeretem édes apámat, mint a szép fehér sót.

Nagyon megharagudott ezért a boltos, hogy hát őt a legkedvesebb lyánya csak úgy szereti, mint a sót, a miből négy garasért egy fontot adnak! Mondta a lányának, másolja meg a szavát, mondjon mást, de a lány nem mondott, hanem még, — hogy⁴⁾ látta, hogy az apja haragszik, — kiment a szobából. Akkor a két öregebb testvér, a kik haragudtak a hugokra, mert szebb is jobb is volt mint ők, ráestek az apjokra, hogy ezt még se tűrje szó nélkül, ez szörnyűség, hogy szemtől-szembe megmondja, hogy a rongyos sónál nem szereti jobban, utoljára annyira tele beszélték a fejét, hogy behivatta a lányát, megmondta neki, hogy az ő szeme elől mindjárt pusztuljon, még látni se akarja, ha őtet csak úgy szereti, mint a sót.

Sírt-ritt a szegény lány, de nem volt mit tenni, a nénjei is küldték, hogy csak menjen isten hírével⁵⁾, itt tovább nem tűrrik, hát csak elment. Ment aztán, mendegélt, egyszer beért egy nagy rengeteg erdőbe. Nem tudta a járást⁶⁾, félt bemenni az erdőbe, hogy eltéved, vagy megeszik a vadállatok, leült szegény az erdő szélén egy mohos fatőre, ott sírdogált keservesen. Amint ott sír-ri, oda megy egy vén asszony:

— Ne sírj, édes lányom, tudom én hogy mi a bajod,

tään wälistä kansanfiellessä ja tawallisesa puhufiellessäkin. — ³⁾ = melyik-tek, kufa teistä? — ⁴⁾ hogy = a hogy, tun, kosta. — ⁵⁾ isten hírével, Sumalan nimesjä. — ⁶⁾ nem tudta a járást, ei ojannut tietä.

majd segíték én rajtad⁷⁾. Látod itt ezt az utat? ezen menj egyenesen, ez átvezet az erdőn; a mint kiérsz, találsz egy grófi palotát, az azé a grófé, a kihez a te apád is járatos; ott ülj le a kert kerítése mellé, majd a kertészek meglátnak, bevezetnek. Többet aztán nem mondok.

Evvel a vén asszony eltűnt, a lány pedig megindult azon az úton, a mit⁸⁾ az mutatott neki. Ment-mendegélt, egyszer kiért az erdőből, meglátta a grófi palotát, odament a kert kerítése mellé, leült a földre, elkezdett sirdogálni. Egy kertész éppen ott kapálgatott belül a kerítésen⁹⁾, az meghallotta a sirást, odament, kinézett a kerítésen, hát majd hogy meg nem ijedt¹⁰⁾, mikor a szép kisasszonyt meglátta; volt annak a grófnak egy szép legény fia¹¹⁾, szaladt egyenesen ahhoz, odahívta, hogy menjen csak, nézze, milyen szép kisasszony ül ott a kerítés mellett. A gróf úrfi odament, kinézett a kerítésen, a mint meglátta a szép kisasszonyt, mindjárt halálosan beleszeretett, de meg az is ő bele, elmondta neki, hogy hogyan csapták el ártatlanul, hogy került ide, mindent a mi csak vele történt. A gróf úrfi vezette egyenesen az apjához, anyjához, elmondta nekik, hogy hogyan került a lány oda, utoljára hozzátette, hogy ő most már ezt, ha él, ha hal, feleségül veszi. A gróf meg a grófné eleinte tudni se akartak róla, mondták neki, hogy is gondolhat olyat, hogy mikor gróf és báró kisasszonyok közt válogathat, minden ujjára jut tíz, — ilyen szegény elcsapott lányt akar elvenni; de a gróffi¹²⁾ mind erre azt mondta, hogy válaszszanak: vagy elveszi a lányt, vagy megöli magát; úgy hát nagy sok beszéd után csak beleegyeztek. Mindjárt gyűrűt váltott a két fiatal, el is határozták, hogy egy hónap múlva tartják az esküvőt.

Eltelt az egy hónap, elérkezett az esküvő napja, ott volt a sok vendég, köztök a boltos is, csak a vőlegényt meg a menyasszonyt nem lehetett látni. Bekövetkezett az ebéd ideje is, mindnyájan vígan ültek le az asztalhoz, elkezdtek enni. Az volt a szokás a gróf házában, hogy minden embernek egy kis külön tálban vitték az ételt; a boltos, a mint a maga táljából szedett levest, hát csak alig tudta

7) segíték rajtad, autan finna. — 8) fanfanfelesfü fäytetään ufein a mely fanain fíjasta: a mi. — 9) belül a kerítésen = a kerítésen belül. — 10) majd hogy meg nem ijedt = majdnem megijedt. — 11) legény fia, naimaton poifa. — 12) gróffi, freiwín-poifa.

megenni, olyan sótalan volt; nézett körül só után, de nem volt az egész asztalon. A második étel még sótalanabb volt, a harmadik meg már olyan volt, hogy hozzá se tudott nyúlni. Kérdezték tőle, hogy mért nem eszik? tán valami baja van az ételnek? A mint ott vallatták, eszébe jutott a lyánya, hogy az neki azt mondta, hogy úgy szereti, mint a sót, elkezdett sírni; kérdezték aztán tőle, hogy mért sír, akkor elbeszélte mindent, hogy volt neki egy lyánya, az egyszer neki azt mondta, hogy úgy szereti, mint a sót, ő megharagudott érte, elkergette a házától, lám most látja, hogy milyen igazágtalan volt iránta, milyen jó a só, „de hej, ha még egyszer visszahozná az isten hozzám, majd meg is becsülném, első lenne a házamnál; meg is bántam én azt már sokszor, de már akkor késő volt“.

Azt mondja rá a gróf:

— Hát ha most megkerülne a lyánya, megbocsátana-e neki?

— Meg bizony, méltóságos uram, még hálát adnék a jó istennek, hogy visszaadta.

Erre a gróf csengetett, kinyílt a szomszéd szoba ajtaja, belépett rajta az új pár, de a boltos nem ismerte meg a lányát, úgy megszépült a grófi ruhában, csak nézett rá, hogy milyen szép teremtés.

— No hát nem ismeri a menyemet? kérdezte tőle a gróf.

— Nem én, méltóságos uram.

— Hát tudja meg, hogy ez a maga¹³⁾ elcsapott lyánya.

A boltos azt gondolta, hogy csak tréfálnak vele, de a lány oda szaladt, a nyakába borult, össze-vissza csókolta ötet is, a testvérjeit is, de ezek rá se mertek nézni, vádolta őket a lelkiismeret, hogy elcsapatták azt a jó testvért. Evvel az egész lakadalmi sereg táncba keveredett, három nap — három éjjel mindig tartott a lakadalom.

Hanem a két nagyobb lányt megverte az igazságos Isten, mert elterjedt a gonoszságuk hire az egész tájékon, senki se merte őket elvenni: vén lányok maradtak holtokig¹⁴⁾. A fiatal gróf pedig a szép feleségével boldogult, míg meg nem¹⁵⁾ halt.

¹³⁾ maga fäntetään joskus [amašsa merfity]šesjü kuin ön (Te). — ¹⁴⁾ holtokig, fuolemaansa ašti. — ¹⁵⁾ míg nem = mig.

6. Cserebogár...

(Népdal.)

Cserebogár, sárga cserebogár,
Nem kérdem én tőled: mikor lesz nyár?
Azt se kérdem, sokáig élek-e,
Csak azt mondd meg: rózsámé leszek-e?

Nem kérdem én te tőled, kis madár:
Derül-e még életemre több nyár.
Úgyis hév nyár emészti életemet¹⁾,
Mióta rózsám bírja szívemet.

7. Az őzike.

(Népmese.)

Egyszer volt, hol nem volt, még az óperencián is túl volt, volt egy özvegy ember, meg egy özvegy asszony. Az özvegy embernek volt egy kis fia, meg egy kis lyánya; az özvegy asszonynak nem volt egy csepp gyermeke se. Egyszer hogy, hogy nem, rágondolta magát az özvegy ember, elvette az özvegy asszonyt.

Egy darabig csak szépen bánt az asszony a gyermekekkel, hanem aztán mindig ütötte, verte őket, soha jó szemet se vetett rájuk, utoljára még azt se engedte meg nekik, hogy a házban háljanak, hanem a pitvarban vetett nekik ágyat. A kis lyány már nagyobbacska¹⁾ is volt, okosabb is volt, mint a kis fiú, sokat búsult rajta, hogy nekik milyen rossz sorsuk van, sokszor fél éjtszaka se tudott aludni a nagy bánat miatt. Egyszer is a mint egy éjtszaka ott sirdogált az ágyában, hallja, hogy az apja, meg az anyja beszélgének a házban. Odahallgat, hát mit hall, mit nem, hallja ám, hogy arra beszéli rá az anyja az apját, hogy hizlalják meg őket dióval, ha aztán jól meghíznak, vágják le. Megijedt a kis lyány nagyon, de nem szólt senkinek semmit.

Ez napságtól fogva jó dolguk volt a gyermekeknek, egész nap mindig előttök állt a sok dió, akkor ették, mikor

6. ¹⁾ Életemet = életemet.7. ¹⁾ Diminutivi-johtopäätettä kähpi joskus komparatiivinfin liit-
tämisen.

nekik tetszett; de még rájok is parancsoltak,²⁾ hogy vagy kell³⁾, vagy nem, mindig egyék; a mostohájok is mindig édesgette, lelkemezte⁴⁾ őket, csak hogy tejbe-vajba nem fűröszöttö⁵⁾. Már fogytán volt a dió, a mit eléjük tettek; egyszer a kis lány megint nem aludt egy éjtszaka, hát hallja, hogy mondja a mostohája az apjának:

— No, apjuk⁶⁾, szép kövérek már a gyermekek, itt már az ideje, hogy megöljük őket, holnap hát majd megfűröszöm mind a kettőt, holnapután aztán — úgyis vasárnap lesz — megöljük, nagy dinom-dánomot csapunk⁷⁾ belőlök.

Úgy is lett. Szombaton este az asszony oda tette a sok vizet a tűzhöz, hogy ha majd felforr, megfűröszti őket benne. Hanem a kis lány se állhatta tovább, félre hította a kis öcscsét, elmondott neki mindent. Csak addig okoskodott, csak addig okoskodott a két kis gyermek, míg kisütöték-főzték magukban, hogy még az nap megszöknek. De az anyjuk mindig szemmel tartotta őket, hogy sehogy se tudtak elillanni. Mikor már a vizet is kitöltötte az asszony a lúgzóba, hogy majd megfűröszti már a gyermekeket, a kis fiú csak elkapta a szappant, szaladt vele egyenesen az utcára. Az asszony restelt utána menni, a kis lánynak mondta, hogy lóduljon, hozza vissza fülénél fogva. Nosza rajta! a kis lány is kiszaladt, útólérte az öcscsét, hej de nem vitte ám vissza, hanem megfogták egymás kezét, úgy szaladtak. Mikorra a gonosz mostoha észrevette, hegyen-völgyön túl voltak.

A mint mentek, mendegéltek világtalan világra⁸⁾ járatlan, járt utakon, egyszer a kis fiú megszomjazott. Azt mondja a kis lánynak:

— Jaj, édes kis testvérem, be ihatnám⁹⁾!

— Elég baj az, édes kis testvérem, de majd csak találunk valahol egy is vizet, akkor aztán ihat sz¹⁰⁾.

²⁾ rájok parancsoltak, heitä káfettiin. — ³⁾ kell, nimittäin nekik. — ⁴⁾ lelkemezni = kutsua lelkem'iksi; kutsu lélek. — ⁵⁾ csak hogy nem, miit'ei. — ⁶⁾ talonpoikais-waimot Unkarissa nimittäwät mies-tänjä wälistä apjuk'iksi (oifeastaan: „heidän isänjä“), niinkuin myöskin miehet waimoansa anyjuk'iksi. — ⁷⁾ panemme toimeen. — ⁸⁾ karitivi-adjektiveja kätetään wälistä sen substantiwin merkityksen wahwistamiseksi, josta adjektivi on johdettu; tässä esim. világtalan világra, awaraan maailmaan (oif.: maailmattomaan maailmaan). — ⁹⁾ tahtoisin juoda. — ¹⁰⁾ kankankielesjä taiwutetaan joskus -ik -päätteiset verbit 1 ja 2 perjonassa niin, kuin muutkin verbit; tässä siis esim. ihatol muodon sijasta: ihat sz.

Csak mentek, mendegéltek aztán tovább, egyszer előtaláltak egy farkasnyomot tele vízzel. Nagyon megörült a kis fiú.

Édes kis testvérem, iszom én ebből a vízből.

— Ne igyál, édes kis testvérem, mert majd farkassá változol.

A kis fiú szót fogadott, nem ivott.

Megint mentek, mendegéltek, megint találtak egy ró-kanyomot, az is tele volt vízzel. Megint megörült a kis fiú:

— Édes kis testvérem, iszom én ebből a vízből.

— Ne igyál, édes kis testvérem, mert majd rókává változol.

Megint szót fogadott a kis fiú, megint nem ivott.

Megint mentek, mendegéltek tovább. Már a kis fiú olyan szomjas volt, hogy alig tudott a lábán állani. Harmadszor is találtak egy kis őznyomot, az is tele volt vízzel. Azt mondja a kis fiú:

— De iszen, kedves kis néném, tovább már nem állhatom ki, már ebből iszom.

— Ne igyál, édes kis öcsém, mert majd őzikévé változol.

A kis fiú nem hallgatott rá, hiába kérte a nénje, ivott a vízből, menten őzikévé változott. Sirtak-rittak mind a ketten, hogy most már mit csináljanak? de biz már azon nem lehetett segíteni.

A kis lány aztán leszakította a kötője madzagát, abból csinált egy kis pórázt, rákötötte az őzike szarvára, úgy vezette maga után. Így ballagtak aztán nagy búslakodva, egyszer rájok esteledett. Gondolkoztak, hol feküdjenek le aludni, féltek nagyon az éjszakától; egyszer megláttak egy boglya szénát, abba a kis lány egy nagy lyukat vájt, oda búttak mind a ketten. Még jóformán el se aludtak, hát egyszer csak kutya-csaholást hallanak. Nagyon megijedtek az istenadták, úgy összebújtak, mint a szegény ember malacai¹¹⁾.

Hát épen egy király vadászgatott arra, annak a kutyája érezte meg az őzike szagát, azért kerülgette a boglyát nagy ugatások közt. Odament a király is megnézni, hogy mit ugat a kutya, de ő se látott semmit. „Már pedig — gondolta magában, — akárhogy mint, de itt valaminek lenni kell.“ Bekiált a lyukon:

¹¹⁾ összebújtak, mint j. n. e.,! [ananasfu.

— Ki van, mi van ebben a boglyában?

Nem szóltak a gyermekek, mert nagyon meg voltak ijedve. Megint bekiáltott a király:

— Ki van, mi van ebben a boglyában?

Megint nem szólt senki. De már ekkor mérges lett a király:

— Ki van, mi van ebben a boglyában? szóljon, mert mindjárt belövök.

Erre aztán nagyon megijedt a kis lány, kibútt a boglyából, húzta maga után a kis őzikét is. A király kikérdezte, hogy hogy került, mint került oda? A kis lány elmondta az egész élete történetét, hogy akarták őket megölni; hogy szöktek el; hogy változott a kis öcscse őzikévé. A királynak nagyon megtetszett a kis lány, haza vitte a kis őzikével együtt, ráparancsolt az egész háza népére, hogy jól bánjanak velök.

Fel is nevededett a kis lány gyönyörűségesen, olyan szép hajadon lett belőle, hogy öreg ember szeme is megállott rajta; a kis őzike pedig mindig ott settenkedett körülötte ¹²⁾.

Egyszer — hogy történt, hogy nem, nem tudom megmondani — beleszeretett a király a lányba, el is vette feleségül. Nagy lakodalmat csaptak, Hencidától Boncidaig ¹³⁾ folyt a sárga lé ¹⁴⁾. Mikor legjavában foly a lakodalom ¹⁵⁾, jön egy idegen ember, hoz egy nagy pecsétes irást, a mibe azt írta a szomszéd király, hogy neki most hadakozhatnékja van ¹⁶⁾, álljon ki a síkra, ha van lelke. Mit volt mit tenni, elbúcsúztak egymástól nagy sirások, rívások közt, elindult a király a háborúba.

Volt neki egy régi öreg gazdasszonya, arra bizta rá a feleségét, hogy vigyázzon rá, míg ő oda ¹⁷⁾ lesz. Hej pedig inkább bizhatott volna farkasra bárányt, verébre búzát, hogy őrizze meg, mint erre a vén boszorkányra a feleségét, a ki megfojtotta volna a menyasszonyt egy kanál vízben, úgy haragudott rá. Azért haragudott pedig a vén csoroszlya, mert neki is volt egy ragyavert pofájú lánya, azt akarta

¹²⁾ körülötte = körüle. — ¹³⁾ Hencida, Boncida, fanfanjabuisfa fäytettyjä, sepitettyjä paifan-nimiä. — ¹⁴⁾ s. o. wiini. — ¹⁵⁾ kun häät owat parhaimmil- laan. — ¹⁶⁾ hadakozhatnékja van, verbiin-muoto substantivina fäytetty; hän tahtoo jotia, tahi: hänen mielenjä tefee jotia. — ¹⁷⁾ poisä.

elvetetni a királylyal. Örült a vén asszony, mikor rábizta a király, gondolta magában hogy majd elteszi ő ezt láb alól.

Jó idő múlva¹⁸⁾ a király elmenetele után, egy aranyhajú gyermekkel áldotta meg az isten a királynét, azért még jobban irigykedett rá a gazdasszony.

Egyszer egy szép reggel kimentek ketten¹⁹⁾, a királyné meg a gazdasszony, a kertbe sétálni. Volt ott egy szép halastó, tele volt mindenféle arany, ezüst hallal. A királyné a mint ott nézegeti, a mint ott nézegeti a szép kis halakat, egyszer megkapta hátulról a gazdasszony, belelökte a vízbe. A királyné elmerült, de nem fulladt bele, hanem szép arany kacsává változott, de ezt a gazdasszony nem vette észre, azt gondolta, belefűlt, visszament a palotába, mint a kinek jó rendben van a szénája²⁰⁾.

E közben²¹⁾ bevégezte a király a háborút, megverte az ellenséget, haza ment nagy diadallal. A gazdasszony eléje ment nagy sírva, ríva, elmondta neki, hogy az özike épen most lökte bele a királynét a halastóba, — olyan folyvást hazudott, mintha írásból olvasta volna — még azt is elmondta, hogy hogy történt, mint történt. A király nagy búbánatba esett, az özikére pedig úgy megharagudott, hogy kiadta a parancsot, hogy jövő vasárnapra meg kell ölni.

A szép királynénak pedig — a ki arany kacsá képében úszkált a tóban — sehogy se volt nyugta²²⁾; mindig a kis fiú után sirt-rítt a lelke. Be is lopódzott egyszer a palotába, szépen megfüröszttötte, bepólyálgatta a kis fiát, lefektette a bölcsőbe; azután odament az urához, azt végig-végig siratta, de azt sirathatta, az nem ébredt fel, mert a gazdasszony álmport tett az ételébe. Legutoljára a kis öcsce, a kis özike vackához ment:

— Élsz-e még, kis öcsém?

— Élek bizony, kis néném, arany kés torkomnak, arany bődönke véremnek, maholnap megöl a király gazdasszonya.

Második este megint csak elment a királyné arany kacsá képében. Megfüröszttötte a kis fiát, végig-végig siratta az urát, de az megint nem ébredt fel, mert a gazdasszony

¹⁸⁾ pitkän ajan kuluttua. — ¹⁹⁾ kahden kesken. — ²⁰⁾ jó rendben j. u. e., puheenparisi; jonka astat (oif.: heinät) omat hynäsä järjestykessä. — ²¹⁾ illä wälin. — ²²⁾ nyugta, kähntämättömästä nominativin-muodosta nyugat, lepo; sehogy se volt nyugta, hänellä ei ollut lepoa ensinään.

megint álomport tett az ételébe. Legutoljára megint a kis öcsöse, a kis özike vackához ment.

— Élsz-e még, kis öcsém?

— Élek bizony, kis néném, arany kés torkomnak, arany bödönke véremnek, maholnap megöl a király gazdasszonya.

Harmadnap vasárnap volt, meg akarták ölni a kis özikét, már köszörülték is neki a kést, akkor azt a gráciát kérte magának a királytól, hogy hallgassa ki öt négy szem közt. A király megtette²³⁾ a kívánságát, bevezette a maga szobájába; ott a kis özike azt kérte tőle, hogy nem vett-e az éjjel²⁴⁾ valamit észre, hogy valaki járt körülötte, mert ez s ez volt itt. A király nagyon megörült neki, csak azon csodálkozott, hogy nem ébredt föl, mikor ő olyan ébren alszik²⁵⁾.

— Jaj felséges király — felelt az özike — azért nem ébredt föl felséged, mert a gazdasszony minden éjjel álomport tesz az ételébe, mert tudja, hogy ide jár a nénikém²⁶⁾ arany kacsa képében.

A király mindjárt megkegyelmezett az özikének, azután behívta a kocsisát:

— No Pista, te nekem mindig hű szolgám voltál, megtennél-e kedvemért egyet?

— Meg én, felséges király gazdám. Hát mi lenne az?

— Csak az, hogy mikor behozzák a vacsorát, rántsd le az abroszt; ezért, meg lehet²⁷⁾, a képedre mászik²⁸⁾ a gazdasszony, de te avval ne gondolj.

Megígérte a kocsis, de meg is tette. Mikor fel volt terítve minden, csak ember kellett volna hozzá, a ki meg-egye, Pista se kérd, se hall, nekimegy az asztalnak, mint a kinek elment a sütnivalója²⁹⁾ — lerántja az abroszt ételestül, mindenestül. A gazdasszony majd hogy ki nem csikarta a két szemét, úgy nekiment, de Pista avval nem gondolt.

No, ez eddig megvolt. A mint aztán kitakarodott a gazdasszony a szobából, meghagyta a király a kocsisnak, hogy maradjon bent nála, fedje be a gyertyát egy méhkassal, ha majd aztán ő elkiáltja magát, kapja le róla hirtelen, addig pedig olyan csendesen viselje magát, mintha meghalt volna;

²³⁾ tähtti. — ²⁴⁾ az éjjel, mennä yönä. — ²⁵⁾ verbistä aludni. — ²⁶⁾ nénike, diminutivi-muoto sanasta neni. — ²⁷⁾ saattaa olla, fenties. — ²⁸⁾ a képedre mászik, oif.: kipee kasmoillesi, s. o. ahdistaa t. hättä. — ²⁹⁾ sütnivaló, oif.: paistettawa, täsfä: järki.

akármit hall, lát, meg ne mozduljon. Evvel a király lefeküdt, tettette magát, mintha aludnék.

Egyszer szép csendesen megnyílt az ablak, berepült rajta az arany kacsa, gyönyörű szép királynévá változott, még százszor szebbé, mint azelőtt volt, megfürösztötte a kis fiát, bepólyálta, lefektette; azután oda ment az urához, hogy majd végig, végig siratja, de a király se volt rest, kiugrott az ágyból, magához ölelte, megcsókolta. Pista is hirtelen lekapta a méhkast a gyertyáról, mindjárt világos lett, többet nem volt menekvése a szép királynénak.

Másnap nagy lakodalmat csaptak, hét nap, hét éjjel mindig járták azt a híres kállai kettőst ³⁰⁾.

A vén gazdasszonyt pedig négy felé ³¹⁾ vágatta a király, kiszégeztette a város négy sarkára.

A kis özike baját is annyira szívére vette a király, hogy összegyűjtette a világ valamennyi orvosát, doktorát, azok aztán addig-addig mesterkedtek, míg utoljára aztán csakugyan átváltoztatták olyan szép legénynyé, hogy keresni kellett párját.

8. Elbúsúltam . . .

(Népdal.)

Elbúsúltam én magamat,
Itt kell hagyni galambomat;
Pedig akármerre járok,
Merre járok:
Olyan igaz szívre többet
Nem találok.

Ha megérem szabadságom ¹⁾,
Hüségédért, gyöngyvirágom,
Majd elveszlek esztendőre ²⁾,
Jövendőre,
Rózsa-láncon fogunk menni
Esküvőre.

³⁰⁾ kállai (nomen proprium'ista: Kálló) kettős, erős unkarifainen tanssi.

³¹⁾ négy felé, neljään fappaleesen.

8. 1) Affuſativi. — 2) tulewana vuonna.

9. A koldús-gyermek.

Karácsonyesti történet.

Az apját leütötte a hajókötél, vízbe fuladt. Az anyja mosóné volt; éjszakai munkában meghütötte magát, forrolázt kapott, meghalt. A kis fiú egyedül maradt, és még alig volt négy esztendő.

Mikor kivitték az anyját is a temetőbe, a kis fiú elgondolta magában: már most ki fogja nekem mondani: kedves fiam? ki fog énnekem¹⁾ kenyeret adni reggel, este? ki vet nekem már ezután ágyat? ki ad rám tisztát²⁾, ha elszennyesedem? ki vesz fel ölébe? ki csókolgat meg, hogyha valamim³⁾ fáj?

A szomszédok is elköltöztek, ki ide, ki oda, idegenek jöttek a régiek⁴⁾ helyébe, a kinknél ha megjelent a kis fiú, ha bekéredzkedett ajtajukon, sokan azt kérdezték tőle: „Mit akarsz? mit keresel? takarodjál innen!”

El is takarodott szegény, kiment az utcára, a hol senkit sem ismert, megállt egy szögletnél szépen s úgy nézett a jövő-menő emberek szemébe: nem hasonlít-e valaki az ő apjához, anyjához⁵⁾? hogy azt megszólítaná. Hijába nézte azokat, ez embereknek más dolguk volt, mint az ögyelgő gyerekekre ügyelni. — Az igazi koldús-gyerekek jobban érti a mesterségét; az utánok szalad a cifra uraknak⁶⁾, hozzájuk keni-feni magát piszkos condraíval; azok aztán, csakhogy szabaduljanak tőle, vetnek neki valamit. Az olyan koldús, a ki csak sírni tud, meghalhat éhen.

Meg is halt volna éhen a kis poronty mindjárt az első két napon, ha egy jámbor öreg gyümölcs-árus asszony nem árult volna ott azon a szögleten, a melyikhez ő szegődött. Ez csak elnézte, mit⁷⁾ ácsorog az a kis fiú ottan olyan sokáig. Talán bizony lopni akar. Mikor aztán látta, hogy estig nem mozdul onnan, megszánta. Kiválasztott számára egy ütődött almát: „nesze fogjad, hanem aztán már most eredj haza!”

A kis fiú hozzá volt szokva a szófogadáshoz s a hogy mondták neki, hogy menjen haza, szépen elindult haza.

9. 1) Énnekem = nekem. — 2) tisztát, i. o. tiszta ruhát. — 3) valami 1 pers. possessivi-suffixilla. — 4) régi sanan wartalo on moni-fosja ja johtopäätteen -s'n edesjä régie. — 5) hasonlítani valakihez, olla jonfun muotoinen. — 6) utána szaladni valakinek, juosta jonfun perästä. — 7) mit, täsfä samaa merfiten fuin miért.

Akkor pedig már este volt, és este a nagy városban minden ház ajtaja be van zárva. A kis árva fiú úgy elsirdogált magában, a mikor elgondolta, hogy neki sehová sem lehet bemennie; ő reá sehoh sem várnak⁸⁾, az ő számára sehoh sem vetettek ágyat.

Azután összehúzta magát egy kapu szögletében s ott nagy sirtában⁹⁾ elaludt; álmában megölelgeté azt a követ¹⁰⁾, mely olyan jó volt, hogy gyenge tagjait a szél ellen védelmezte s azt mondta neki: „édes anyám“!

Éjtzaka sokszor felébredt, mikor úgy fújt a hideg szél, s nyögve fordult a másik oldalára, mikor olyan kemény volt ágya.

Másnap megint felkereste a jó kofaasszonyt, a ki látva, hogy olyan bús szegényke, ismét neki adta ételmaradékát.

Harmadnap, negyednap¹¹⁾ megint ott találta a jó öreg asszonyt, ötödnap¹¹⁾ pedig hijába várt reá a szögleten, sokan jöttek-mentek az utcán, még többen, mint egyébkor, csak az öreg néni nem jött ezúttal¹²⁾.

A kis árvafíú megkérdezé egy koldústól (nagyobb urat nem mert megszólítani):

— Hol van most a jó néni?

— Ma nem fog itt árulni, fiam, felelt neki a koldús — mert ma ünnep van. Mert ma született a Jézus. Látd, kis fiam, hogy mennek az emberek a templomba.

A hova annyian¹³⁾ mennek, oda tán neki is be szabad mennie, gondolá a kis árva, s hogyan örült, midőn látta, hogy ebből a nagy — nagy házból, a melynél szebb háza senkinek sincsen, nem utasítják ki, nem kergetik el, nem kérdik tőle: mit akar itten? hanem engedik itt gyönyörködni abban a sok szép énekben s ellenni a sok szép ékes öltözetű úr között.

Valami nagy tiszteletreméltó ember azután sokat beszélt a népnek, elmondá hogy született a kis Jézus jászolban, pásztorok között, hogy élt szegénységben, nyomorúságban s hogy szerette a kis gyermekeket mindig.

⁸⁾ vární valakire t. valakit, odottaa jotafuta. — ⁹⁾ sirtában, itfiesjññä, fññttámättömästä nominativin-muodošta sirat=sírás. — ¹⁰⁾ követ, j. o. portinfiweä. — ¹¹⁾ harmadnap=a harmadik napon; negyed nap=a negyedik napon; ötöd nap=az ötödik napon. — ¹²⁾ ezúttal, tällä fertaa, (oif.: tällä tiellä). — ¹³⁾ annyian, niin paljon (ihmiñä).

Úgy elhallgatta volna napestig, a mit ez a tiszteletreméltó férfi beszélt.

Egész¹⁴⁾ estig mindig talált templomot nyitva; estve azután azokat is becsukták s ő ismét az utcán maradt.

Annyi ablak ki volt világítva az utcákon, fényes hínók robogtak fel s alá; ragyogó boltablakokban fenyőfák voltak kitéve¹⁵⁾, égő viaszgyertyákkal, angyalkákkal, picike bölcsőikkel, azokban aludt a kis Jézus.

A kis árva úgy el tudta azokat nézni.

Mosolygó asszynyságok jöttek a boltokba, vásároltak azokból a tündéri szépségekből¹⁶⁾, kiki vitte haza kis fiának, kis leányának, a mit a kis Jézus küldött nekik.

Olyan szép a kis Jézus születésnapja!

Csak olyan hideg ne volna ezen a napon! Jó azoknak, a kik meleg kályha mellett, édes anyjuk keblén hallgathatják a szél süvöltését; de a ki nem tudja, hogy hová menjen haza ily zord időben!

Ismét csak visszatért a templom ajtajához, ott letérdelt, kis kezeit összetéve:

— Édes Jézuska, a ki úgy szereted a gyermekeket: ha volna szükséged olyan kis szolgára, a milyen én vagyok, vennél engemet magadhoz

S a nagy Megváltó meghallá kis szolgája kérését és elvette őt magához, a kit senki sem tartott magáénak a földön. Ott aludt a kis gyermek és fölébredt a mennyországban

Ti, kik vigadtok és örültök szent karácsony napján, emlékezzetek meg azokról, a kik éheznek és szomorkodnak.

Jókai Mór.

10. Kossuth-nóta.

(Népdal.)

Kossuth Lajos azt izente,
 Hiányos a regimentje,
 Ha még egyszer azt izeni,
 Mindnyájunknak el kell menni,
 Eljen a haza!

¹⁴⁾ egész = egészen. — ¹⁵⁾ verbistü kitenni. — ¹⁶⁾ fonfretiflisésja mer-fityfjesjü: foristeista.

Esik eső karikára,
Kossuth Lajos kalapjára,
Valahány csepp esik rája,
Annai áldás szálljon rája,
Eljen a haza!

11. Egy bál.

(Csataképek 1848- és 1849-ből.)

(Egy kisasszony leveléből.)

Kedves Eleonorám!

Beteg vagyok, fekszem ¹⁾, kétségbe vagyok esve.

Ah, én soha sem fogok *quadrille*-t táncolni többet ²⁾.

Apácává leszek, vagy férjhez megyek, vagy más egyéb módon ölöm el magamat.

Képzeld, mi történt velem?

Oh, az borzasztó! az rettenetes! az iszonyatos! azt még regényben sem olvasád soha.

Hallhattad, hogy a múlt héten a branyiszkói csata után a magyar seregek itt mentek keresztül. Volt rémülés, hurcolkodás mindenfelé, jövetelök hírére azt hittük, hogy fel fogják gyújtani a várost, hogy kirabolnak és megölnék bennünket, sőt a mama azt mondta, hogy még annál sokkal rosszabb is történhetik velünk ³⁾ s erővel rá akart beszélni, hogy fessek be a képemet korommal, hogy utálatos legyek.

Hallottál valaha ilyen kivánságot?

Nemsokára zeneszóval bevonult a magyar sereg. A papa kiment elébök ⁴⁾ a deputációval ⁵⁾, a cselédek mind elszaladtak a katonákat nézni, a mamát pedig az egész háznál ⁶⁾ sehhol sem találtam, már azelőtti ⁷⁾ napon is mind ⁸⁾ azon törte fejét, hogy hová bújhatna el, s ha hittam, kerestem, soha sem felelt, sőt ha véletlenül majd az almárjomban, majd az

11. ¹⁾ Verbistä feküdni. — ²⁾ többet = többé. — ³⁾ hogy még j. n. e., että meille saattaa tapahtua jotain vielä paljon pahempaa kuin. — ⁴⁾ elébök = elé-be-ök, f. o. lativi-muotoon elé on vielä liitetty illatiivin pääte; tavallisempi muoto on eläjök (-jük). — ⁵⁾ Söfai käyttää usein muunlaisia sanoja, silloinkin kuin alkuperäisiä on olemassa. — ⁶⁾ talosta. — ⁷⁾ azelőtti, sen edellinen; adjektiviinen johtopäätte -i liitetään nälästä femmoisiin yhdyssperäisiin sanoihin, joissa jälkimmäinen yhdyssosa on postpositiioni. — ⁸⁾ alati.

óratokban rátaláltam, szörnyen megszidott, hogy minek⁹⁾ fe-
dezem én fel az ő rejtekhelyét?

Magamra maradvá, legokosabbnak tartottam, ha sok
mindenféle ennivalót¹⁰⁾ és bort kirakok az asztalra, így csak
nem fognak tán a magyarok engemet megenni, ha más oko-
sabb ennivalót találnak, s föltettem magamban, hogy akár-
mit kívánnak, mindent adok nekik és nem mutatom, hogy
félek tőlök.

S azután vártam egész resignatióval, hogy mikor fog
már a népség szaladni az utcán és segítségért kiabálni.

Végre sarkantyús lépteket¹¹⁾ és kardcsörgést hallok
az előszobában, de még semmi káromkodást, sőt *au contraire*
igen illedelmes kettős kocogtatást az ajtón.

Ijedségem, elfogulásom, vagy nem is tudom, mi miatt,
nem bírtam kimondani e szót „szabad“¹²⁾.

De ne képzeld, hogy ezért puska-agygyal ütötték volna
be az ajtót, sőt a kocogtatás ismételve lön¹³⁾ s csak sza-
vamra¹⁴⁾ nyílt meg az ajtó.

Én azt vártam, hogy legalább hat hórihorgos tatár
fog belépni rajta, négyszegletű fejekkel, singes bőrcsalmák-
kal, övig érő szakállal, kikészítetlen medvebőrrel körülcsa-
varva, hátán bőrsákkal, a mibe¹⁵⁾ mindent bepakolhat, a
mit megkíván, és késekkel, pisztolyokkal felrettenetesítve, a
mint őket nekem a mama látnoki ihlettséggel lefestette, de
képzeld meglepetésemet, midőn mindezek helyett két csinos
fiatal tiszt nyit be hozzánk, egyik szőke, másik barna, és
mind a kettő igen módos, igen takaros.

Elegans piros-zsinóros mente volt vállaikra vetve, az
alatt feszes divatos attila, medvebőrnek és négyszegletes fe-
jeknek semmi hire náluk, sőt úgy találtam, hogy az egyik
igen is jóképű barna fiú.

Első dolguk volt engedelmet kérni, hogy alkalmatlan-

⁹⁾ miſſi. — ¹⁰⁾ való, olewa; verbin infinitiviin liitettynä muodostaa se yhdyſperäiſen ſanan, joka waſtaa paſſiwin 1 participia Suomen kielesſä; eſim. ennivaló, ſyötämü; innivaló, juotawa; mondanivaló, ſanottawa. — ¹¹⁾ léptek, aſkeleet; käydetään ainoastaan monikossa. Yk-
ſikön nominativi kuuluiſi lépet, mutta ſen ſijaſta käydetään ſamaſta ver-
biſtä johdettua muotoa lépés. — ¹²⁾ ſijään! — ¹³⁾ ismételve lön, tois-
tettiin; lön = leve (lenni verbin perf. hiſt. 3 perf. yſi.; ſamoin mon. 3
perf.: lönek = levének). — ¹⁴⁾ oif.: ſanalleni, ſ. o. käſettyäni heidän
aſtua ſijään. — ¹⁵⁾ kirjailijain, warſinkin ſokai, käyttämät wäliſtä
a mely'in ſijaſta a mi; katſo 8 muist. 138 ſiv.

kodnak, mire én olyasmit hebegtem, hogy ezt nem tartom alkamatlanságnak, sőt kész vagyok nekik szolgálni minden-
nel, a mit parancsolnak.

Az a barna fiú némi vonatkozásnak vevé szavaimat az asztalon felrakott oldalszalonnákra és boros cylinderekre, nem bírt egy eltérő mosolygást visszatartani, mi engem véghetetlen zavarba hozott, úgy hiszem, hogy igen el kellett pirulnom, ha ez észrevette, hogy azt a két mázsa szalonnát az ő számára készítettem.

Végre a szöke tiszt ragadott ki¹⁶⁾ az *embarras*-ból, igen szelid, behizelgő hangon köszönve meg minden ajánlott szolgálatot, s csupán azt kérve, hogy mutassak ki számukra valahol egy szobát, hol kipihenhessék magukat, mert igen fáradtak, már hat hét óta nem feküdtek ágyban és két nap óta épen le sem feküdtek.

Szegény fiúk, szinte megsajnáltam őket. Hat hét óta nem feküdni ágyban!

— Pedig ugy-e milyen rossz dolog dívánon, vagy épen tábori ágyon hálni? kérdezém tőle.

Mind a kettő elneveté magát.

— A puszta földön, a havon, az ég alatt, felelé az egyik.

No nézd! És kibírják! Nálunk a cselédség is holtra betegednék¹⁷⁾, ha egy éjjel kinn hálna télen. Csakugyan valami tatárfajtának¹⁸⁾ kell nekik lenniök.

Jöjjenek utánam, mondám s elvezettem őket legszebbik szobánkba, hol épen két ágy volt. Cselédjeink mind elmentek hazulról, s magam akartam az ágyakat felvetni számukra.

— Ah, azt meg nem engedjük, majd el tudjuk azt mi rendezni magunk is, mondák udvarias megelőzéssel, s én látva, hogy nyugalomra van szükségök, egyedül hagytam őket.

Alig érek a szobámba, midőn rettenetes sikoltást, kiabálást hallok szobájukból. — Segítség! rablók! gyilkosok!

A hangot ismertem, de ijedtemben¹⁹⁾ nem tudtam ki-
találni, hogy kié?

— Rablók! gyilkosok! segítség!

Ha helyzetembe képzelheted magadat, gondolhatod,

¹⁶⁾ ragadott ki, nimittäin: engemet. — ¹⁷⁾ holtra betegedni, sairaš-
tua fuolintautiin. — ¹⁸⁾ tämä dativi käännetään suomeffi nominatiivilla.
— ¹⁹⁾ ijedtemben, pelästykšisäni; nominativia ijedet ei kähtetä, waan
jen fiiaan ijedség.

hogy én bizony nem futottam segítségére a kiabálónak, míg az végre keresztül nem rontott a szobákon egyenesen hozzám.

Az édes mama volt.

De milyen állapotban?

Ruhája összeveisza gyürve, főkötője a szemére lecsúszva, fél cipőjét valahol elvesztette s maga vörös volt, mint a kit a kemencéből vesznek ki, és folyvást kiabált és jajgatott és hitta a segítséget.

Sokára bírtam kitudni tőle, hogy hol volt és mi történt vele?

Hát épen abban a szobában rejtette el magát, a hová én a két jövevényt beszállásoltam, még pedig az ágy fenekére valamennyi derékalj alá. Már most gondolhatod hozzá a többit, hogy mikor az a honvédtiszt nagy fáradtam oda vetette magát az ágyra, bizony szegény mamának volt oka, miért kiabálni segítség után.

De micsoda gondolat volt az tőle!

Nagy munkába került a mamát némileg megnyugtatni és elhíttetni vele, hogy azok a katonák épen nem rabolni és gyilkolni jöttek ide; végre is annyira vittem a dolgot, hogy ő megígérte, hogy nem rejti el többet magát, én pedig majd megmagyarázom a tisztnek, hogy a mamának rheumatismusai vannak, azért bújt valamennyi derékalj alá izzasztó fürdőt venni.

Alig volt azonban idejük az én vendégeimnek elszenderedhetni, már jött valami ordonánc és beszélni akart velök.

— Nem lehet, mondtam, várjon, vagy jöjjön később, mert alszanak ²⁰⁾.

— Hol alszanak? kérdé az.

Én megmutattam neki a szobát s az, a nélkül, hogy legkisebbet gondolkozott volna rajta, hogy illik-e az embert fölkelteni, mikor harmadnapra ²¹⁾ egyszer elalszik, belépett a szobájokba.

Én megijedtem, azt hittem, hogy a tiszt mindjárt összefaragják ezt az embert, a miért ²²⁾ fölkelte őket.

De nem tették, sőt pár perc múlva mind a ketten ²³⁾ teljesen felöltözve, legkisebb jele nélkül a kedvetlenségnek, követték az ordonáncot. Az őrnagy hívatta őket.

²⁰⁾ verbistä aludni. — ²¹⁾ harmadnapra, f. o. fittefuin hän ei fahteen päimään ole nuffunut. — ²²⁾ a miért = mert. — ²³⁾ mind a ketten, molemmat; ketten on samanlainen muoto fuin esim. sokan.

Különös ez a katonanép! Hogy tud engedelmeskedni minden ellenvetés nélkül! De már én nem jó volnék katonának ²⁴). Én szeretném mindig előre tudni, ha valamit parancsolnak, hogy miért parancsolták?

Fél óra múlva visszajöttek a tisztjeink. Semmi rossz kedv, semmi álmatlanság nem látszott rajtuk, nem is igen kíváncsok szobájukba, hanem fölkeresték a mamát meg engemet s behizelgő örömmel adák tudunkra, hogy ma este a tisztikar táncvigalmat fog rögtönözni és hogy oda mi is hivatalosak vagyunk és rögtön foglalót kértek tőlem *quadrille*-ra, csárdásra és lengyelre, mert keringő nem lesz.

Természetes, hogy rögtön megigértém nekik mindent. Ez volt az első táncvigalom nálunk farsang derekáig. Úgy látszott, hogy ők sem kevésbé örültek neki, mint én, mert azután tudni sem akartak többet az alvásról.

Hanem a mama folyvást ráncigált és ellenvetéseket tett.

— Nincsen báli ruhád.

— Hogyne volna, hát az a fehér. Csak egyszer volt rajtam.

— Az nem divatos.

— Csak egy kis nemzeti szalagot rá, szólt közbe az én barna tisztem, és a divatok legszebbikét fogja kegyed viselni.

— De az én lábam fáj, mentegetőzék a mama.

— Hiszen kegyednek nem kell épen elkerülhetetlenül táncolni, édes mama.

A tisztek csupa udvariasságból nem nevettek, a mama hasonló tekintetekből nem szidott össze s csak akkor támadt rám, mikor amazok szobájukba távoztak.

— Te szerencsétlen leányzó! Igy rohansz a kész veszedelembé! Igy veszed el magadat kész akarva!

Én azt hittem, hogy szokás szerint, mint máskor, ha bálba készültem, a hecticától félt ²⁵), s azt hittem, hogy nagyon meg fogom nyugtatni, ha eszébe juttatom, miszerint ²⁶) keringőt nem fogunk táncolni. Ez még jobbam haragba hozta.

— Nincsen eszed! Minek ²⁷) adnak ezek most bált, azért tán, hogy táncoljanak? S épen azért, ez mind csak *finesse*, csak *complot*t a magyaroktól, hogy a város leány-

²⁴) sotamieheffi. — ²⁵) nimittäin: engemet. — ²⁶) sanaa miszerint fäh-tetäin wälistä, waiffa wäärin, hogy (että) sanan fija. — ²⁷) miiffi.

zót így mind egy csomóba csalogatva, hirtelen magukkal elragadják s elvigyék Törökországba.

— Ah mama! Hiszen a tiszteknek nem szabad háború idején házasodni, felelém én kacagva.

Erre még erősebben megmosdatott²⁸⁾, kis libának nevezett s azt mondta, hogy nem is azért visznek el majd bennünket, hogy feleségeik legyünk.

Akkor hát én nem tudom, hogy mire kellenénk még egyébre a férfiaknak, mint hogy feleségül vegyenek?

— Hiszen majd meglátod, fenyegetőzék a mama, hanem azért nem tartóztatott vissza.

Estig dolgom volt a készüléssel. Az én tisztem utasítása szerint széles piros-fehér-zöld²⁹⁾ szalagot kötöttem öv gyanánt fehér báli ruhám derekára, a két végit³⁰⁾ elül hosszan le hagyva függni, — a *coiffure*-ömbe egyszerű fehér és piros eleven rózsát tűztem, mi a zöld levelekkel szintén nemzeti színt adott ki. Csak most vettem még észre, hogy ezek a színek milyen jól állanak együtt.

A két tiszt már *en plein parade* várt ránk, az a hamisabbik annyi *compliment*-ot mondott, hogy alig győznék rá emlékezni.

Ő sem hagyhatta szó nélkül³¹⁾ azt a kis szeplőt ajkam alatt, a miben még eddig mindenkinek megbotlott a szeme, én nem tudom, mit tudnak róla beszélni? Én nem bánám, ha ott volna, a hol soha sem látnák.

Kénytelen voltam zavarodásomat hangos kacagással elrejteni.

— No no — mind ennek sirás lesz a vége, mormogá a mama félig hallhatólag, hanem azért folyvást igazgatott, rendezgetett rajtam valamit, hogy ha elrabolnak, legalább mindent rendben találjanak rajtam.

A két tiszt fölkiért bennünket a táncterembe. Előre büszke voltam arra a hatásra, a mit nemzetiszín³²⁾ szalagommal s két csinos, *fesch* kíséremmel fogok a többiek fellett kivívni.

Köztünk mondvá³³⁾, még folyvást nem akartam letenni arról a reménységről, hogy hátha a többiek csakugyan mind négyszegletes fejűek, csupán nekünk jutott a gömbölyüből.

²⁸⁾ nimittäin: engemet, peşi minua, f. o. läffytti minua. — ²⁹⁾ Unfarin fanjaffis-wärit. — ³⁰⁾ végit = végét. — ³¹⁾ szó nélkül, mainitsematta. — ³²⁾ nemzetiszín = nemzetiszínü. — ³³⁾ meidän kesken puhuen.

De mekkora volt csalatkozásom és meglepetésem!

Barátnéim mindegyike legalább kétszer annyi nemzeti színt rakott fel magára mint én, s a mi a többi magyar tisztet illeti, ah, azok mellett az én két *chevalier servant*-om csak a másod- és harmadrangú csillagok közé tartozott.

Egyik kedvesebb, csinosabb volt, mint a másik; ügyesek, módosak, megelőzők; az ember alig hinné, hogy ezek annyi vért ki tudtak ontani!

Különösen egy tűnt a szemembe, de nemcsak az enyimbe, hanem mindenkiébe.

Egy gyönyörű, magas, karcsú honvédkapitány. Szép, halványpiros arcához oly jól illett az a kis fekete koszorúszakáll, a piros-zsinóros attila, mintha csak öntve lett volna rá.

És hogy táncolt! milyen tüzzel járta a lengyelt, a csárdást, az ember szeretett volna oda rohanni hozzá s országvilág³⁴⁾ előtt összecsókolni, — nem csak magamról beszéllek. — És a mi több volt táncánál, *compliment*-jainál, az a *je ne sais quoi* nagy fekete epedő szemeiben, te azt nem képzeled, az több, mint a mit az ember leírhat, az bódított, az elevenített, az megölt és idvezített.

Egy óra alatt minden leány, minden asszony bele volt bolondulva.

Magamat sem veszem ki.

No, ha ezek a csatatéren is ilyen hódításokat fognak tenni, úgy nem tudom, hogy marad-e előttük vár bevételten?

S képzeld már most érzelmeimet, midőn egyszer oda-lejt hozzám s felkér a legközelebbi *quadrille*-ra.

Én szerencsétlen! El voltam rá ígérkezve. Mint szerettem volna, ha táncosomat elküldték volna hirtelen valahová futárnak³⁵⁾!

— Tehát az utána következőre, vitatá tovább az *engagement*-ot a szép kapitány s odaült mellém.

Nem tudom, hogy szóltam-e neki valamit, de azt igen, hogy úgy érzettem magamat, mint a ki álmában repül.

— De majd el fogja kegyed felejteti, hogy nekem ígérkezett, kötődék velem tovább.

Ha hirtelen észre nem veszem magamat, majd olyasmit találtam volna neki felelni, hogy elébb elfelejttem azt,

³⁴⁾ fofo maaiima. — ³⁵⁾ fureeriffi.

hogy a világon vagyok. Azonban meglehetősen mérsékelt hangon válaszolék neki, hogy nem fogom elfelejteni.

— De majd nem ismer kegyed rám . . .

Valami falusi liba azt felelte volna erre helyzetemben: — Száz közül! ezer közül, első tekintetre!

Én nem.

Mintha a világon a legkülönbözebb dolgot tenném, kivettem a keblemből a tűzött magányos rózsabimbót, mely ott nyílt ki félig s a nélkül, hogy a hatást akarnám észrevenni, odanyújtám neki.

— Erről meg fogom önt ismerni.

Mind ezt olyan hangon, minővel a szolgabíró passust ad az utazónak.

A kapitány halkán ajkához szoritá a rózsát. Nem néztem oda, de azért láttam. A fél világért szemébe nem néztem volna e percben.

Azután eltávozott, velem szembe egy tükör alá leült és nem táncolt. Ott egészen elmélázott magában.

E közben még két csárdást és egy lengyelt jártak el, csak azután jött a sor az én *quadrille*-omra.

Gondolhatod, mily hosszú volt nekem odáig az idő, azok a véghetetlen „három a tánc“-ok³⁶⁾ nem akartak lejáródni. Soha olyan dühösen táncolni mint ezek!³⁷⁾ Pedig már harmadik éjjel nem alusznak s még sem tudnak elfáradni, hogy az én *quadrille*-omra jöhetne a sor.

Hanem e közben sok mulatságot szereztem magamnak az által, hogy az ott levő zászlóalj parancsnokával, Sch. őrnagygyal kötöttem ismeretséget, a ki igen víg, mulattató ember.

Német neve van, magyarul szörnyű rosszul beszél, de azért mégis mindig magyarul beszél, ha németül szólnak is hozzá.

De legjelesebb benne az, hogy szörnyű nagyot hall³⁸⁾.

Igen, olyan fennhangú beszédhez van szokva, a milyen az ágyúk conversálnak egymással.

Hanem azt mondják, hogy igen vitéz katona.

Alakja nem valami csábító. Hosszú, sovány arca, ter-

³⁶⁾ három a tánc, *sanaparfi, jota kähätetään, fun tahdotaan tanssia enem-mün* (mertaa suomalaista: „ei taffi kolmannetta“ ja *saksalaista: „alle gute Dinge sind drei“*). — ³⁷⁾ *ſ. o soha sem láttam . . .* — ³⁸⁾ nagyot hall, *kuulee huonoſti.*

mete, a rövidre nyírott haj és a nem rég növesztett bajusz sehogy sem állanak neki.

A mi mulatságunk rendkívül sajátos volt: a mit én beszélttem, azt ő nem hallotta, s a mit ő beszélt, azt én nem értettem.

Odahozott nekem egy papiros tölcserért *bonbon*-okkal töltve, én panaszkodtam, hogy milyen rossz cukrász van itt a mi városunkban. Ő a mimikámból azt következtethette, hogy valaki rettenetesen megbánthatott³⁹⁾ a bálban, mondott rá valamit, — a szavait kísérő taglejtésből ítélve semmivel sem kevesebbet, mint hogy ő azt tarkótul talpig ketté fogja hasítani, ha csak azt nem hiszem, hogy ennek a háborúban élő embernek rendes actiója az, a mivel más ember az agyonütést szokta kifejezni.

Végre elkövetkezett az én *quadrille*-om. A zenekar a bevezetést elhúzta s erre mindenki sietett a táncosnéjához.

Majd kiverte szivem a *corsett*-em oldalát, úgy dobogott, midőn táncosomat láttam felém közelíteni; meghajtá magát előttem, kezében tartott virágomat szívéhez szorítva.

Oly forró volt keze, midőn kezemet megszorítá vele.

Örültem, kacagtam, magamon kívül valék.

— Ah, ön elrabolja szomszédnömet! kiálta rá az örnagy nevetve (csakugyan rendes actiója az a fejbeütés-forma⁴⁰⁾).

Mi pedig a *tánc-colonne*-ba lejténk. Úgy hiszem, mintha hátam mögött suttogni hallottam volna: „Mi özszeillő pár“.

Ah Eleonora! milyen boldog voltam, úgy érzem, mintha egymást szorító kezeinken keresztül az én vérem az övébe folynék át s az övé az enyimbe.

Vártuk a zenét.

De mielőtt az megszólalhatott volna, hirtelen nyargaló paripák robaja hallatszott az utcán s a távolból néhány ágyúlövés, melynek hangja a terem ablakait megreszketteté.

S ugyanazon percben egy férfi lépett be a terembe, föltett csáköval, sárral összefecskendve s jelenté, hogy az ellenség megtámadta az előőrsöket.

Az örnagy az ágyúlövést is meghallá s a futár arcából is olvashatá, a mit szavaiból meg nem érte.

³⁹⁾ nimittain: engemet. — ⁴⁰⁾ fejbeütés-forma, jotaŋin püühän-ŋhömisen muotoista t. tapaiŋta.

— Ah! hiszen nagyon jól van! szólt tenyerébe csapva, — ismét azzal a mozdulattal, a mivel emberhalált szokás kifejezni. Épen vártuk őket. *Messieurs*, egy percre kérjenek engedelmet hölgyeiktől. Csak egy percre, *mesdames*, rögtön visszajövünk, tartsanak kegyetek addig szünórát.

S ment kardját felkötni.

És a többi tiszték is ugrottak fegyvereik után, a nyájas, mosolygó, hizelgő arcokat láttam hirtelen haragos, vakmerő, fenyegető képekké válni, ijedtté, remegővé egyet sem.

Engem is elhagyott táncosom. Ment kardját és csákóját felkötni. Mindeniknél merészebb volt járása, arca legbátrabb, szemei legvillogóbbak; ha szerelmet, gyönyört éreztem miatta az elébb, most bámulatot, hódolást gerjeszte bennem.

Midőn kardját felkötötte, valami oly különös hév fogott el minden ízemben, szinte kedvem lett volna⁴¹⁾ vele menni a csatába, mellette lovagolni és biztatni s gyönyörködni benne, mint ront ellenei közé.

Rózsámat még mindig kezében tartá, s midőn csákóját föltette, odatüzte cocardája mellé s ekkor visszafordult és szemeivel látszott keresni⁴²⁾ a tömeg között.

Szemeink találkoznak. Ő elsietett, vele együtt a tiszték mind.

Mi azonban együtt maradtunk, mintha mi sem⁴³⁾ történt volna; az őrnagy parancsot adott, hogy senki se távozzék el visszajötte⁴⁴⁾ előtt.

A leghosszabb órát ekkor éltem át életemben.

Többen⁴⁵⁾ kiállottunk az ablakba hallgatózni, és figyelünk és okoskodtunk a távolabb vagy közelebb hangzó ágyúdördülésekből ítélve.

Haza menni senki sem tartá tanácsosnak, mivel megeshető volt, hogy valahol a két sereg utcai csatába keveredik. Jobb volt elvárni itt együtt a harc kimenetelét.

Nem sokára mindig távolabb-távolabb kezdének menni az ágyúdördülések, végre egészen elhangzottak.

A velünk volt civilisták ebből azt következtették, hogy a magyarok győztek.

Igazuk volt.

Alig egy negyed⁴⁶⁾ mulva nagy robajjal és vig lár-

⁴¹⁾ kedvem lett volna, miefeni olífi tehnyt. — ⁴²⁾ nimittäin: engemet. — ⁴³⁾ mi sem = semmi. — ⁴⁴⁾ visszajötte = visszajövése. — ⁴⁵⁾ többen, usemmat. — ⁴⁶⁾ nimittäin: óra.

mával hallók visszafelé jöni a tisztikart, bejöttek a terembe, vígan, nevetközve, mintha semmi sem történt volna, némelyik még most törülgetett le a ruhájáról valamit, (tán sár, vagy vér?) és sietett mindenki a táncosnéját felkeresni és megvigasztalni.

— Hol is hagytuk csak el? kérdé az egyik.

— Igen! a *quadrille*-nál, szóltak többen, s rendezni kezdék a *colonne*-okat, mintha csak az étteremből jönének.

Csak az én táncosom nem volt még itt és az őrnagy.

Váltig néztem az ajtóra, szüntelen jött be valaki rajta, csak az nem, a kit én vártam.

Végre belépett rajta — az őrnagy.

Szétnézett, a mint engem meglátott, odajött. Egy furcsa *compliment*-ot csinált előttem s nem várva, hogy én beszéljek hozzá, mondá:

— Szép kisasszony, a kegyed táncosa ezerszer engedelmet kér általam azon udvariatlanságáért, hogy a legjobb akarat mellett sem képes azon élvezetben részesülhetni, hogy kegyeddal az ígért *contratáncot* eljárhassa, mert a fél lábát ellőtték a csatában s kénytelen azt térden felül amputáltatni . . .

Ah Eleonora, én soha sem fogok *quadrille*-t táncolni többet.

Beteg vagyok, fekszem, kétségbe vagyok esve.

Jókai Mór.

12. Nemzeti dal.

Talpra, magyar, hí a haza!
Itt az idő, most vagy soha!
Rabok legyünk vagy szabadok?
Ez a kérdés, válaszzatok!
A magyarok istenére esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább nem leszünk!

Rabok voltunk mostanáig;
Kárhozottak ősapáink.
Kik szabadon éltek, haltak,
Szolgaföldben nem nyughatnak! ¹⁾
A magyarok istenére esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább nem leszünk!

12. ¹⁾ Nyughatnak = nyugodhatnak.

Sehonnai bitang ember,
 Ki most, ha kell, halni nem mer,
 Kinek drágább rongy élete,
 Mint a haza becsülete!
 A magyarok istenére esküszünk,
 Esküszünk, hogy rabok tovább nem leszünk!

Fényesebb a láncnál a kard,
 Jobban ékesíti a kart.
 És mi mégis láncot hordtunk!
 Ide veled régi kardunk!
 A magyarok istenére esküszünk,
 Esküszünk, hogy rabok tovább nem leszünk!

A magyar név megint szép lesz,
 Méltó régi nagy híréhez;
 Mit rákentek a századok,
 Lemossuk a gyalázatot.
 A magyarok istenére esküszünk,
 Esküszünk, hogy rabok tovább nem leszünk!

Hol sírjaink domborulnak,
 Unokáink leborulnak,
 És áldó imádság mellett
 Mondják el szent neveinket.
 A magyarok istenére esküszünk,
 Esküszünk, hogy rabok tovább nem leszünk!

Petőfi Sándor.

13. Batthyáni halála.

Mióta Olmützben az első ítélet, mely néhány évi börtönre szóla¹⁾, meghozatott, Batthyáni sem ott, sem új fogsága helyén, a pesti úgynevezett Újépületben²⁾ nem háborgatták többé a törvényszék nyomozásai által. Sőt ez utóbbi helyen egynémi, elébb tiltott engedélyekben is részesült. Egyebek közt naponként hosszabb időre, tanúk nélkül is láthatá nejét és gyermekeit. Ezen és más apró kedvezések,

13. ¹⁾ Määräfi. — ²⁾ Újépület, ifo kasarmi Budapestisjá.

sőt rokonainak és barátainak adott egyenes biztatások mind őt magát, mind családját s barátait azon kecsegtető reménybe ringaták, — mit egyébiránt katonai környezete is erősítgete, — hogy nem sokára, mint mondák, Komárom meghódolása után, teljesen szabad lábra fog tétetni³⁾.

De mily iszonyú lön⁴⁾ a kiábrándulás! Komárom okt. 3-kán nyitotta meg kapuit az osztrák hadaknak. Október 4-kén estve a grófné gyermekeivel együtt hosszabban időzék a fogolynál, nem is sejtve a borzasztó jövendőt. Más nap reggel a törzsporkoláb a foglyot s börtönét nagy szigorral megmotozá, kétségkívül meggyőződni akarván, nincs-e nála valamely fegyvernemű elrejtve. Ez megtörténvén, a hadi törvényszék elébe⁵⁾ vezetett, hol előtte a következő ítélet olvastaték fel.

„Gróf Batthyáni Lajos⁶⁾, pozsonyi születésű⁷⁾ negyven éves, katolikus, nős, részint bevallotta, részint reá törvényesen bebizonyult, hogy előbbi magyar elnökminiszteri minőségében⁸⁾ oly határozatokat alkotott, hajtott végre vagy engedett végrehajtatni, melyek által Magyarországnak a márciusi törvényekben engedett igazgatási határai átlépettek, Magyarország és a császári-királyi örökös tartományok közt a *pragmatica sanctio* által megállapított törvényes kapocs megtágított, s az államalkotmány erőszakos felforgatására vezető veszélyek idéztettek elő: nem különben azzal, hogy miniszteri hivatalának múlt évi október 3-kán történt letétele után, a felkelők soraiba állás, a fegyveres ellenszegülésre nyilvános felhívás és az ő felségétől feloszlatott országgyűlésbe ismételi belépte⁹⁾ által a forradalmi pártot erősítette és támogatta, — felségsértés miatt az államkincstár kártalanítására fordítandó összes vagyona elvesztésével, kötélt általi halálra ítéltetett, — mely ítélet megerősítés és kihirdetés után rajta október 6-kán reggeli 7 órakor végrehajtatik.“

Batthyánit, köz hír szerint, az ítélet kihirdetése után nem levertség, hanem heves bosszúság szállotta meg. Az ítélet ellen erélyes óvást téve, azt égbekiáltó igazságtalanságnak nyilatkoztatá s kijelenté, hogy hazájáért s meggyőző-

3) szabad lábra tenni t. helyezni, püüstää wapaaffi. — 4) lön = leve. — 5) elébe = elé. — 6) arwonimi ajetetaan jostus, waiffa wäärin, erisnimen eteenfin. — 7) pozsonyi születésű, s. o. Pozsonyin kaupungista syntyi. — 8) elnökminiszteri minőségében, ministeri-presidentinä iltuansja. — 9) belépte = belépése.

déseiért mindenkor kész ugyan meghalni, s valamint eddig, úgy ezután sem kolduland senkitől kegyelmet, hanem szigorú igazságot követel. A hadi törvényszék eljárását, mely neki az önvédelemre lehetőséget sem engedett, igazságosnak el nem ismerheti; ily eljárással meggyilkolhatják őt, de el nem ítélik.

A törvényszék elől a siralomházba vezettetvén, mindenek előtt nejét és gyermekeit kívánta látni, hogy tőlök bucsúzhassék, őket megáldhassa. Megtagadtatott! A grófné, vévén a szörnyű hírt, a fogházba sietett; de a börtön ajtaja nem nyílt meg előtte. A távol levő Haynau helyettesénél, Kempen tábornoknál, úgy Lichtenstein altábornagynál is zárt ajtókra talált. Írásban folyamodott tehát, — mind hasztalan! Némely befolyásosak közbenjárása végre mégis kieszközlé neki az engedelmet, hogy férjét néhány percre, több katonatisztek jelenlétében láthassa, de gyermekeit atyjok végáldásának elfogadására hozzá vinnie nem engedtetett meg. Keresztényi kötelességeit egy francia pappal, ki gr.¹⁰⁾ Károlyi István házánál volt, elvégezvén, nejéhez a következő levelet írta:

„Pest, 1849-ki október 5-kén esti 9 órakor.

„Drága, kedves nőm! Hasztalan remélltünk az emberiség utolsó szikrájában, midőn egymást látók, — ezt is megtagadták tőled. Ismétlem tehát e sorokban mélyen érzett kijelentését legforróbb hálámnak és csodálatomnak a te, tiszta szerelmed mind azon kincsei iránt, melyeket megérdemelni soha sem tudtam; s oly igaz, a mint hogy a halál küszöbén állok, ez bennem a hibának egyetlen tudata, mit magammal a sírba viszek . . .

„Ezen ünnepélyes órában esküszöm neked, hogy a király és birodalom iránti árulásnak soha még csak gondolata sem fért lelkemhez. Hogy a hazának nem kevésbbé híve voltam s vagyok, ki fogja most kétleni? És azért halok én meg; — a törvény s a király esküje volt az én szabályozóm és attól sem jobbra sem balra nem engedtem magamat eltántorítottatni: viam meam persecutus sum — és azért ölnék meg engemet.

„Ennyit a nyavalyás politikáról, megnyugtatósodra, bár

¹⁰⁾ gr. = gróf.

arra neked nincs szükséged, ki egymagad¹¹⁾ soha sem estél irányomban¹²⁾ tévedésbe.

„A gyermekeket csókold s áldd meg nevemben. Ne szégyeljék, nem kell szégyelniök magokat atyjok miatt. Előbb vagy utóbb azokra háramlandik vissza halálom gyalázata, kik engem hálátlanul s igazságtalanul gyilkolnak meg. Hagyd el most az országot, a gyermekek miatt; itt az ő jövőjük csirájában megmérgeztetnék. A te vagyondó elég lesz nekik; jobb egy szerény sors, mint az alamizna azok kezéből, kik őket árvákká tettek.

„Az én szegény, jó kedves nővérem! Menj mindjárt hozzá, szükségték leend egymásra, hogy egymást támogassátok!

„Szegény hű Jancsimat ajánlom neked; lásd el őt, megérdemelte irántam.

„A gyalázattól, melyet nekem szántak, menekülni remélek. E végre¹³⁾ régtől fogva¹⁴⁾ van nálam egy szabadító.

„És most még egy búcsucsókot! Isten veled! Szívemben egyedül képeddel, ajakimon a te neveddel halok meg.

„A viszontlátásra! Batthyáni Lajos.“

Megirván a levelet, ágyába feküdt. A porkolábtól már a szoba változtatásánál kikérte mindig magával hordott, lószőrrel töltött fejkendőjét, melyen aludni szokott.

Az örök egész éjen át a szobában, ágyához közel álltak. Október 6-kán reggel a gróf még mély álomban látszék merülve. A porkoláb ébreszteni ment őt. Egyik kezével a takarót szorosán fejére húzva találá őt, s midőn a takarót föllebbenté, eszméletlenül látá őt feküdni megaludt vérében; másik kezében egy rövidke tört tartott. Az orvosi vizsgálat kimutató, hogy egy szúrás a nyakán oly mély volt, mint csak a tör keresztvasa engedé; de üteret szintűgy nem¹⁵⁾ talál, mint egy másik a karján, s egy harmadik, mely szive mellé furódott. A hozzá közel álló örök egész éjen át a fájdalomnak egy rázkódását, egy nyöszörgését sem látták, sem hallák e szörnyü műtét alatt a vasakarató férfún. Ha kezét a vérvesztés következtében beállott ájulás meg nem lankasztja, halálig marcangolta volna magát. Orvosi

¹¹⁾ egymagad, finä hffistään. — ¹²⁾ irányomban = irántam. — ¹³⁾ e végre, tätä tarfoitušta warten. — ¹⁴⁾ régtől fogva, aifoja fitte. — ¹⁵⁾ szintűgy nem, hhtä wäjän.

szerek visszahozák az eszméletet¹⁶⁾; de a kivégeztetést tántorgó nyaksebe miatt el kellett halasztani.

A segélyre hívott orvosok egyike, egy nagyhirű egyetemi tanár, megkérdeztetvén, kijelenté, hogy a kivégeztetést, a sebek miatt végrehajtani nem lehet, de nem is szükséges: a betegnek életerege a nagy vérvesztés miatt kimerült, s néhány óra múlva magától kialszik. De az illetőknek volt rá gondjuk, hogy a halál ki ne ragadja kezeikből idő előtt bosszúáldozatukat. Egy katonaeorvos utasítást vett, hogy izgató szerekkel, legalább néhány órára hosszabbítsa meg a kialakuló életet.

A város közönsége az ítélet kihirdetése óta az ámulat és fájdalom élő képe, a hang, mely még emelkedni merészelt, annyi csapás után is a legmélyebb fájdalom hangja volt. Batthyánit úgy ismerte a közönség, mint oly férfit, kiben a hazafiúi és alattvalói hűség egybeforrva, egy lángban lobog, mint a legforradalomellenesebb, a törvényszerűséghez legaggodalmasabban ragaszkodó kedélyt. Megfoghatatlannak, hihetetlennek látszék az ítélet, s mindenki az utolsó perctől várta a megkegyelmeztetést. E hiedelmet, — a rendőrség-e a támadható tüntetések meggátlása végett, vagy az ártatlanságáról való közönséges meggyőződés? — szelvényben terjeszté. De az esti öt óra meghozta a szomorú valóságot. Nagyobb vasas és vadász osztályok foglalták el a laktanya ötödik szárnya előtt elnyúló tért, melyen egész napon át sűrű néptömeg rajonga.

Batthyánit a napon át a nagy vérvesztés következtében többször beállott ájulásból az izgató szerek mindannyiszor eszméletre hozták. Midőn tudára adaték, hogy nyaksebe miatt kötél helyett golyó vetendő véget életének, szinte vidámmá lett. A tör iránt kérdőre vonatván, válaszola: „Én az istennel és az emberekkel leszámoltam; válaszolni többé senkinek sem tartozom.“ Öt óra múlva a vesztőhelyre vezetettvén, a katonaeorvost, ki őt bágyadtságában támogatni akará, elutasította s az őt kísérő francia papnak mondá: „Tisztelendő ur, adja karját: nem akarnám önnek egy ájulás látványát megújítani; de oly gyöngye vagyok, hogy lábaim alig bírnak.“

A papra támaszkodva, egy gránátos osztálytól képezett

¹⁶⁾ visszahozák az eszméletet, *saattoimat hiantä taidollenja.*

kisérettel jelent meg a téren. Járása, bágyadtsága dacára is szilárd vala. A tömegben keresztül haladva, mely őt hosszában hódoló üdvözlettel fogadá, vizsga szemekkel kerese ismerősöket, kiket aztán, mint általában az üdvözlőket, fejbillentésekkel köszönte. Arcán egy neme a nyugodt, vidám szivességnek, a nézőkbe is vigaszt öntő magosabb szelidségnek volt kifejezve, s azon meggyőződést látszék visszatükrözni, hogy a legfőbb bíró előtt pár perc mulva igazságosb ítéletet nyerend, mint az emberektől.

Menet közben a paphoz még egyszer ily szavakat intéze: „Erősen kell önre támaszkodnom; de ne higgye, hogy szellemileg is gyenge vagyok; testem azonban annál gyöngébb s örülök, hogy mindjárt helyemre érhetek, hogy ott állhassak vagy térdelhessek; mert lábaim már alig birnak.“ E nagy testi gyöngeség egyébiránt alig vala észlelhető járásán, s csak arcának hatványozott haloványsága tanúsítá kimerültségét.

Az ítélet felolvasása után letérdelt s levévén ezüsttel hímzett kék szobafővegét, mennyire csak bágyadtsága engedheté, hangosan felkiálta: „Éljen a haza! *Allez Jäger!*“ Alig hangzott el ajkán a szó, a vadászok fegyvere dördült meg, s egy golyótól homlokán, más kettőtől szívéen találva élettelenül rogyott össze. Tetemei éjjelre egy kórházba, onnan nagy csöndben a ferenci szerzetesek templomának sírboltjába vitettek ideiglenesen, míg a családban szabad leend eltakarítani.

Köz tudomású dolog¹⁷⁾ lévén, hogy Batthyáni Lajos, a törvényesség ösvényétől egy hajszálnyira eltérni sem hajlandó, a forradalomnak minden áron elejét venni, az udvarral való szakadást a legsúlyosabb áldozatok árán is meggátolni ügyekező, szintoly hű alattvaló, mint hű hazafi, hivatalviselésében semmi alapos vádat nem vont magára; ki még az év vége felé is csak azért választatta meg magát képviselőnek másod ízben, hogy Kossuthot ellensúlyozza s az udvar és a nemzet közt az országgyűlésen újabb kiegyezkedést kísértsen meg: elítéltetésének okairól tehát sokáig sokfélét beszélt a világ. Ki Schwartzenberg miniszter, ki más magas egyéniség személyes bosszújának tulajdonította a nem indokolt, nem indokolható halálos ítéletet. Igen valószínű s majdnem bizonyosnak tartható, hogy volt része abban ezek-

¹⁷⁾ köz tudomású dolog, *hísfesti tünnetu afia.*

nek is. Kétséget mindazáltal nem szenved, hogy Batthyáni, főleg mint az 1848-ki márciusi törvények egyik fő szerzője, mint a nemzet alkotmányos, független kormányzati törekvéseinek leghűbb kifejezése s mint magának a magyar nemzetiségnek legtekintélyesebb képviselője vonta magára a halálos ítéletet. Batthyániban a nemzetet akarták halálosan sújtani; ő benne s vele együtt a nemzeti jogokat, nemzeti államéletet akarták sírba dönteni. Mily szerencse, hogy a nemzet élete szivósabb egyes emberek életénél! — hogy ezeknek a nemzeti szent ügy miatt igazságtalanul erőszakosan eloltott élete is a nemzet életének tőkáját gyarapítja: — mert minden ügynek, mely igaz, jó és szép, melynek erkölcsi értéke van, a martyrok vére csak termékenyíti életgyökereit, a vértanúk szent emléke csak hatványozza életerejét!

Horváth Mihály.

14. Szózat.

Hazádnak rendületlenül
Légy hive, óh magyar!
Bölcsöd az, majdan sírod is,
Mely ápol s eltakar.

Szabadság! itten hordozák
Véres zászlóidat,
S elhaltanak legjobbjaink
A hosszú harc alatt.

A nagy világon e kívül¹⁾
Nincsen számodra hely;
Áldjon vagy verjen sors keze,
Itt élned s halnod kell.

És annyi balszerencse közt,
Oly sok vizzály után
Mégfogyva bár, de törve nem,
Él nemzet e hazán.

Ez a föld, melyen annyiszor
Apáid vére folyt;
Ez, melyhez annyi szent nevet
Egy ezred év csatolt.

S népek hazája, nagy világ!
Hozzád bátran kiált:
„Egy ezredévi szenvedés
Kér éltet, vagy halált!“

Itt küzdtenek honért a hős
Árpádnak hadai;
Itt törtek össze rabigát
Hunyadnak²⁾ karjai.

Az nem lehet, hogy annyi szív
Hiában onta vért,
S keservben annyi hű kebel
Szakadt meg a honért.

14. 1) E kívül = ezen kívül. — 2) f. o. Szuhana Szuhábi.

Az nem lehet, hogy ész, erő
És oly szent akarat
Hiába sorvadozzanak
Egy átoksúly alatt.

Még jöni kell, még jöni fog
Egy jobb kor, mely után³⁾
Buzgó imádság epedez
Százvezrek ajakán.

Vagy jöni fog, ha jöni kell,
A nagyszerű halál,
Hol a temetkezés fölött
Egy ország vérben áll.

S a sirt, hol nemzet süllyed el,
Népek veszik körül,
S az ember millióinak
Szemében gyászkönny ül.

Légy hive rendületlenül
Hazádnak, óh magyar!
Ez éltetőd, s ha elbukál,
Hantjával ez takar.

A nagy világon e kívül
Nincsen számodra hely;
Áldjon vagy verjen sors keze,
Itt élned, halnod kell.

Vörösmarty Mihály.

15. Kossuth távozása hazájából.

(„Irataim az emigrációból“ című munka előszavából.)

Kifejezhetetlen érzelem-vihar dúlta lelkemet, midőn a világsi fegyverletétel hontalanná tett.

Nincs szó, mely arról fogalmat adhatna.

Leborultam hazám földjére, mielőtt határán átlépnék; zokogva nyomtam reá a fiú szeretet búcsúcsókját; — egy csipetnyi port vettem belőle magamhoz; — még egy lépés és — — — úgy valék, mint a tört hajó roncsa, melyet a szélvész kidob a homokra egy sivatagon.

Egy török főtiszt „Alláh“-t említve üdvözölt¹⁾ barátságosan; — elvezetett a fekhelyhez, melyet Isten szabad ege alatt számomra készítettett barátságosan; és — — — kardomat kérte; lesütött szemmel, mintha szégyenlené, hogy török magyart lefegyverez.

Lekötöttem, átnyujtottam szóttalanul, könnyyel szememben, és ő jó nyugalmat kívánva, magamra hagyott bánatommal.

³⁾ mely után, (oif.: jonfa perüün), jota.

15. ¹⁾ Nimittäin: engemet.

Nyugalom és hontalanság!

Ha tudott-e a hitrege Adámja nyugodni, midőn mögötte, a kitzasztott mögött, éden-kertjének kapuja becsukódott, mivelhogy a jó és gonosz tudása fájának gyümölcséből evett!

Én is ettem abból a gyümölcsből és felismertem a jót s a gonoszt; és fölemeltem kezemet a jónak védelmére a gonosz ellen. A gonosz győzött és én hazámból, az én édenemből kitzasztattam.

Ott álltam tompa merengésben a nem-magyar Duna partján, melynek habjaiba — amonnan fölülről — a magyar nemzet könnyeiből ég felé szállott vizpára csapadéka vegyült, — s kis távolságban tőlem rohant tova, a Vaskapu sziklatorlaszán keresztül zúgva, morogva, mintha szitkozódna a meg nem érdemlett végzet ellen.

Én hallgattam e zúgást, mely keblem viharával összefolyt; belebámultam e méltatlanul meghíusult honfi-remények semmiségébe; és arcomon öntudatlanul a kifejezhetetlen fájdalom könnyzápora ömlött alá.

Minden volt e könnyzáporban, a mi a hazafi szívének fáj: minden! csak egy nem! a reménytelenség nem; a kétségbeesés hazám jövője felett nem.

Úgy tetszett nekem — még akkor a fájdalom első lázrohamában is úgy tetszett nekem, — mintha az ég csillagainak fényszikrázatából könnyeim fátyolán keresztül egy sugár lövellene felém, mely azt hirdeti borult lelkemnek, hogy nemzetem szenvedni fog ugyan, irtózatosat fog szenvedni; mert bosszúja rettenetes a féktelen uralomvágynak, mely a megaláztatás porából nem maga tehetségével emelkedik fel; hát szenvedni fog nemzetem irtózatosat. De nem hal bele!

Kossuth Lajos.

16. Szülőföldem szép határa.

Szülőföldem szép határa!

Meglátlak-e valahára?

A hol állok, a hol megyek

Mindenkor csak feléd nézek.

Ha madár jön, tőle kérdem:

Virulsz-e még szülőföldem?

Azt kérdezem a felhőktől,

Azt a suttozó szellőktől.

De azok nem vigasztalnak: Kisded hajlék, hol születtem,
 Bús szívemmel árván hagynak; Hej tőled be távol¹⁾ estem!
 Árván élek bús szívemmel, Távol estem, mint a levél,
 Mint a fű, mely a sziklán kel. Melyet elkap a forgószél.

Kisfaludy Károly.

17. A falu rossza.

Eredeti népszimű dalokkal, tánccal, 3 felvonásban.

Harmadik felvonás.

Negyedik jelenet.

Göndör Sándor. (Egyedül; elgondolkozva.) „Áldjon meg az isten“!... Jaj, ha megáldana, ha rám tekintene?!... (Feltekint s a hid felé néz.) Rózsi!... Elment! jól is tette, hiába akarnám, — nem tudom szeretni!... Hejh, Bátki Tercsi! Bátki Tercsi! de¹⁾ megölted ezt a szegény szívet!... Árvaságban hagytad, idegenbe üződ, s jaj, bús életemet, de¹⁾ megkeserítet!... No hát, isten neki, ki a határból! — talán akkor könnyebben lélegzem!... (Indul, a szélső színpalnál megáll, visszanéz, kevés szünet.) Soha se integess, édes falum tornya, nem mehetek vissza; sok az én irigyem!... (Távoli harangszó.) Kongasd, vén Robotos²⁾! — búcsúztatót húzol! az a ti rosszatok, messze útnak indul, s nem hágy itt egyebet, csak ideje javát, csendes szeretetét, nyugvó³⁾ halottakat; meg egy hűtlen leányt!... Jaj!... de¹⁾ káprázik a szemem! mintha sűrű szitán néznék keresztül... a fejemben pedig úgy zsibong valami... Hagyd el azt a harangot, Robotos, mert a szívem jobban zúg azóta!... (Homlokát egy vastag faderékhoz nyomja, s fél karjával a fába fogószik. Kevés szünet, a harang 3—4 ütés után elhallgat.) Majd elszédültem a visszanézésben; pedig nekem inkább előre kell nézmem, mert még azt sem tudom, hogy merre induljak?... Mi is lesz én belőlem?... mire fordul sorsom?!... Hajh, istenem, édes jó istenem, gyújts világot bennem!... Ej,

16. ¹⁾ Sanaš.

17. ¹⁾ Interjektioni. — ²⁾ Robotos, (oit.: päiwätyöläinen), täsfä nomen proprium'ina fäytetty. — ³⁾ verbistä nyugodni.

szegény legény vagyok!... s szegény ember sorsát boldog isten bírja⁴⁾! — Rábizom magamat, viselje gondomat!!

Dal.

Megátkozott engem az édes anyám,
Hogy ne legyen se országom, se hazám!
Csipke-bokor legyen az én szállásom.
Ott se legyen énnékem maradásom.

Addig járjak, addig üzzön a bánat,
Mig valahol feltalálom babámat,
Hajlékába vezessen be engemet...
Szerelmével gyógyítsa meg szívemet!!

Ötödik jelenet.

Feledi Boriska. Sándor.

Boriska. (Ugyanazon az úton, a melyen elment.) Elmentem a határig, de tovább nem bírtam! Ugy elfogott a bánat, hogy siralmamtól, könnyeimtől, se eget, se földet nem láttam... Aztán az jutott eszembe, hogy ha már veszni kell, hát veszszek el itthon...

Sándor. (Vállára veti a szűrt.) Gyerünk⁵⁾!...

Boriska. (Meglátja Sándort.) Istenem! Sándor!...

Sándor. Ni ni, Feledi Boris! Hol jársz te itt, húgom⁶⁾?

Boriska. (Lesütött fővel, hallgat.)

Sándor. Sirsz-e, vagy csak pirulsz? hogy úgy lesütöd a fejed, s hallgatsz.

Boriska. (Zokogásban tör ki, s el akar futni.)

Sándor. Ne fuss hát előlem, kincsem! (Mégfogja.) Nem akartalak én bántani! Mért sirsz?... mi bajod?...

Boriska. Veszendőbe⁷⁾ vagyok!...

Sándor. Te?... Ugyan mit beszélsz?...

Boriska. Igazat.

⁴⁾ szegény ember sorsát j. n. e., [anan]asfu. — ⁵⁾ jer, jere eli gyer, gyere, tule; jerünk eli gyerünk, tulfaamme, menfaämme; jertek eli gyertek, tulfaatte; muita muotoja tästä verbistä ei kätetä. — ⁶⁾ hol jársz te itt, fuinfa ofet joutunut tänne? — ⁷⁾ fanjanfieslesjä pääte -ban (-ben) tawallifesi lshennetäün -ba'fji (-be'fji).

Sándor. Ugyan ne izélj már!... Hát kivel esett bajod?

Boriska. Az apámmal.

Sándor. Ha'iszen⁸⁾ kinek is nincs baja azzal a kevély vén emberrel?... Hát aztán mért bántott?

Boriska. Azt nem mondhatom meg.

Sándor. Olyan nagy a bűnöd?

Boriska. (Hirtelen.) Nem tettem én semmi rosszat, csak... (Sándorra néz, s szemérmesen elhallgat.)

Sándor. Csak?... no, ne tagadd, lelkem, — akármi volt, akárhogy volt, nekem bátran megmondhatod: én úgy sem megyek többé be a falutokba, elmegyek tőletek, — úgy, hogy soh'se láttok...

Boriska. Jaj, vigyen el magával engem is!...

Sándor. Micsoda?

Boriska. Vigyen el magával...

Sándor. Te, Boris! elment az eszed?... Mit mondana apád?

Boriska. Bánom is én, akármit mondana? Úgy sem szeret többé, — kiátkozott, kikergetett, az egész helység szeme láttára...

Sándor. Miért?

Boriska. Azért, hogy egy legényt meg akartam nézni...

Sándor. Miféle legényt?...

Boriska. Olyat, a kire ő kelme¹⁰⁾ nagyon haragudott...

Sándor. Te pedig szeretted?...

Boriska. Lelkemből, szivemből!...

Sándor. S még most is szeretted?

Boriska. Százezerszer jobban!

Sándor. És ki az a legény?...

Boriska. Az a legény?...

Sándor. Mondd ki bátran, szentem!

Boriska. Jó, kimondom, ha belehalok is! Csak azt az egyet fogadja meg kigyelmed¹¹⁾, hogy nem haragszik reám, hogy nem nevet ki, hogy nem mondja el senkinek, hogy életében, halálában, hű szívvvel lesz hozzám, mert én csak kigyelmedet szerettem egyedül!... (Kábultan összeroskad.)

⁸⁾ ha' iszen = hát iszen. — ⁹⁾ soh' se = soha se = soha sem. — ¹⁰⁾ ő kelme = ő kegyelme. — ¹¹⁾ kigyelmed = kegyelmed.

Sándor. Mi az?! mi volt ez!? mit mondott ez a leány? Boriska! Boriska lelkem!... Szegény bohó, meg van zavarodva! (Felemeli.) Ébredj fel, édes, kis Boriskám! Mivé tette¹²⁾ az a kevély vén ember ezt a kedves gyenge lelket? ... ime, eszét vesztette! ... No, de azt szokták mondani: hogy „Nem ver isten bottal!”

Boriska. (Feleszmél.) Istenem! mi történt velem? ...

Sándor. Egy kicsinyt elszédültél, gyöngyöm; de úgy-e, már nincsen semmi bajod?

Boriska. Nincs ...

Sándor. Bírsz-e gyalogolni?

Boriska. Kigyelmeddel, a világ végére is! ...

Sándor. Velem? ...

Boriska. Igen, igen, kigyelmeddel! Elmegyünk együtt, messzire, a hol senki sem ismer bennünket, s mi sem ismerünk senkit; apám kiátkozott, ő se tudja meg soha, hogy élek-e, vagy meghaltam? ... Aztán valahol majd beállunk cselédnek, vagy napszámba megyünk, s dolgozunk reggeltől estig, együtt egymásért! De többé nem hagyjuk el egymást soha, úgy-e? ... úgy-e nem? ...

Sándor. Nem, lelkem! (Félre.) Mit csináljak ezzel a leánynyal? ...

Boriska. Aztán, ha kigyelmednek eszibe¹³⁾ jutna valaha, valaki, ... a kit jobban szeretett, mint engemet, ... panaszait meghallgatom híven! Mert én is sokat türtem és szenvedtem ám; kigyelmed másért, én meg kigyelmedért ... Jaj, ha tudná, hogy én mióta szeretem?! ... Emlékszik-e arra a pünkösdi-vasárnapra, mikor a Lajos bátyám haza jött? ...

Sándor. Hogyne emlékezném!

Boriska. Engem akkor eresztett az apám táncba, a nagy leányok közé; de senki sem nézett rám ... Ott álldógtam, üldögéltem; hol nevettem, hol meg pityeregtem. — Olyan voltam, mint a mesebeli árva, a kire még a koldúsgyerekek se néz ... Hát egyszer csak új nótát kezdenek, — kigyelmed rendelte, — húzzák a cigányok, csak húzzák, s nem mozdul rá senki; akkor kigyelmed végig végig nézte az egész leánysereget, meg a legényekét, s oda jött én hozzám, szemem közzé¹⁴⁾ nézett, s azt mondta, hogy „gyere,

¹²⁾ mivé tette, s. o. mimmoifeen tilaan faattanut. — ¹³⁾ eszibe = eszébe, — ¹⁴⁾ közzé = közé; valakinek szeme közé nézni, fatfoa jonfun filmiin.

kis Boriskám, kettőnké¹⁵⁾ a világ“!... S ketten jártuk¹⁶⁾ soká!... Az andalgón kezdtük, azután cicáztunk, s a kopogós után olyan frisset jártunk, hogy mikor végtére el akartuk hagyni, — a frissével kétszer meg kellett szerezni!...

Sándor. Eszem az istened¹⁷⁾, de jól emlékezel!...

Boriska. Azután történt valami bátyám és kigyel-med között... de én a kigyelmed részére szegődtem!...

Sándor. Szegény!

Boriska. Mikor aztán az a sok mindenféle baj össze-jött, olyan lettem, mint a csiga-biga; bezártam titkomat szomorú szivembe, s azt sem hittem soha, hogy így elmond-hassam!

Sándor. De jó, hogy elmondtad, most legalább reám került a sor!...

Boriska. Miben?

Sándor. A bosszúban!

Boriska. Kit akar megbosszúlni?

Sándor. Ne félj, galambom, téged nem!

Boriska. De hát kit?

Sándor. (Meggondolva.) Senkit!... Eredj haza, Boriskám, te is, szépen, csendesén. Verd ki a fejedből ezt a káros szeretetet, s mondd meg az apádnak, hogy láttad, mikor átléptem a határt!...

Boriska. Hát ezzel már megint mit akar mondani?

Sándor. Csak azt, a mit mondtam!

Boriska. Hát e szerint engem semmibe se vesz?

Sándor. Szánlak nagy bajodban, de mást nem tehetek!...

Boriska. Nem is szeret?

Sándor. Nincs jussom hozzád, nem is lesz soha; — így hát miért rontanálak meg?...

Boriska. Hisz az előbb¹⁸⁾ azt fogadta, hogy nem hagyjuk el egymást?...

Sándor. Kábultnak hittelek, azért hagytam rád minden szót...

Boriska. Hát a bosszút miért emlegette?

Sándor. Feltámadt bennem egy pillanatra a rossz, a bűnös szándék, hogy magammal vigyelek.... De aztán

¹⁵⁾ kettőnk, me faffi. — ¹⁶⁾ nimittäin: a táncot. — ¹⁷⁾ eszem, ver-bistä enni; eszem az istened, firouffen-tapainen laufeparfi. — ¹⁸⁾ az előbb, ästen.

eszembe jutott, hogy mi hasznom lenne benne?... tetézném szégyened, nyűgbe vetném magam, s így mind a ketten még szerencsétlenebbek lennének!... Azért, Boriskám, eredj szépen haza, kérleld meg apádat, — engem pedig felejts el örökre!...

Boriska. Soha! soha sem felejttem!

Sándor. Ej, dehogy nem!

Boriska. Tudom én jól, hogy nem!... Ha két álló¹⁹⁾ esztendeig bírtam hűn szeretni, titkosan, keseregve, s csak istenben bízva, — reménykedve, bizvást hiheti ki-gyelmed, hogy halálomig tart állandóságom...

Sándor. Hiszem, Boriskám... De látod, én meg-vallom nyíltan, hogy nem tudlak szeretni!

Boriska. (Fájdalmas sikoltással.) Jaj!...

Sándor. Mi egymásé soha se lehetnénk, még akkor sem, ha...

Boriska. (Kezével int, hogy hallgasson.)

Sándor. No, ne sirj, térj eszedre...

Boriska. (Kezét szívére szoritva.) Jaj, ha most meg tudnál repedni!...

Sándor. (Mindig nagyon gyöngéden.) Ugy-e, haza mégysz²⁰⁾?...

Boriska. Haza...

Sándor. S nem haragszol reám?...

Boriska. Nem...

Sándor. Vezesselek?...

Boriska. (Fejével némán ,nem'-et integet.)

Sándor. Úgy hát, — az isten áldjon meg!....
(Megfogja a Boriska kezét, szemben állanak.)

Boriska. (Könnyes szemekkel ránéz, zokogásban tör ki, s nyakába borúl.) Meghalok utána!!... (Szünet.)

(Szünet után kibontakoznak, s mindketten sirva elfordulnak egymástól.)

Boriska. (Lassú léptekkel a hid felé indul.) Jöjjön el a temetésemre!... kísérjen ki majd a temetőbe!... Ha itt megtagadta szeretetét tőlem... szeressen a földben...

Sándor. (Utána sem nézve, magában.) Fogadásom tiltja, hogy visszamenjek... de minek²¹⁾ is mennék? a bajt növesztetni?... Ezt a szegény Borist szivemből sajnálom; de majd elfelejt²²⁾, majd kigyógyul lassan... Hejh, pedig ha

¹⁹⁾ fofonaišta. — ²⁰⁾ mégysz = mégy. — ²¹⁾ mi fű? — ²²⁾ nimittäin: engemet.

szeget szeggel²³⁾ kéne²⁴⁾ ütni, üthetnélek én most, vén gögös Feledi!...

Boriska. (A hidra ért, s a folyamba bámul.) Az apám is... ő is... meg a falu népe... Oh, de árva vagyok!... Álljatok meg, habok, ne siessetek úgy, hadd²⁵⁾ beszéllegsem ki magamat veletek...

Sándor. (Boriskára néz.) Csakugyan hazafelé ballag... Szegény drága jó lélek, — téged talán tudnálak szeretni, ha jobb apád volna!...

Boriska. Úgy, úgy... kavarjatok örvényt... mélyet... még mélyebbet! Ezer fodrot vessen minden habkarika, s oda temessetek mélységtek aljára!

Sándor. (Szűrét vállára vetve, búcsút int Boriskának.) Áldjon meg az isten, édes Boriskám!

Boriska. (Figyelmes lett a szóra.) Sándor, Sándor! megálljon!

Sándor. (Indul.) Isten veled!

Boriska. Éljen hát boldogan, s vigyen hírt felőlem, mert engem nem lát többet senki! (A hidról a folyóba veti magát.)

Sándor. (Mindent elvetve magától, a hidra rohan.) Teremtő szent isten! a vízbe ugrott!... Boriska! lelkem kis Boriskám!... Ah! már felvetette a hab!... Ne félj, nem hagylak ott veszni; vagy én is veled halok!... (Utána ugrik.)

A függöny legördül.

Tóth Ede.

18. Zács Klára.

(Éneklí egy hegedős a XIV században.)

Királyasszony kertje	„Királyasszony nénem,
Kivirult hajnalra:	Az egekre kérném:
Fehér rózsá, piros rózsá...	Azt a rózsát, piros rózsát
Szöke leány, barna.	Haj, beh szeretném én!

²³⁾ szeget szeggel, fananparfi = werta merrašta. — ²⁴⁾ kéne = kellene. — ²⁵⁾ hadd, imperatíviumuoto verbistä hagyni, ašetetaan usein konjunktívín eteen; efin. hadd beszéllegjek, anna minun puhua.

„Beteg vagyok érte,
Szívdobogást érzek:
Ha meghalok, egy virágnak
A halottja lészek¹⁾!“

„Jaj! öcsém Kázmér,
Azt nem adom százér²⁾ —
Menj! haragszom... nem szé-
gyelled!...
Félek, bizony gyász ér!

„Sietős az útam
Reggeli templomra;
Ha beteg vagy, hát fekügy³⁾ le
Bársony pamlagomra.“

Megyen a királyné,
Megyen a templomba;
Szép virágok, deli szűzek
Mind követik nyomba.

Könyörögne, nem tud,
Nem tud imádkozni;
Olvasóját honn feledé:
Ki megyen elhozni?

„Eredj, fiam⁴⁾, Klára,
Hamar, édes lyányom!
Megtalálod a térdeplön,
Ha nem, a díványon.“

Keresi a Klára⁵⁾,
Még sem akad rája:
Királyasszony a templomban
Oly nehezen várja!

Keresi a Klára,
Teljes egy órája⁶⁾:

Királyasszony a templomban,
De hiába várja.

Vissza se megy többé
Deli szűzek közzé:
Inkább menne temetőbe
A halottak közzé:

Inkább temetőbe,
A fekete földbe:
Mint ama nagy palotába
Ősz atyja elébe!

„Hej, lányom, lányom!
Mi bajodat látom?
Jöszte, borúlj az ölemre,
Mondd meg, édes lyányom.“

„Jaj, atyám! nem — nem —
Jaj, hova kell lennem!
Hadd ölelem⁷⁾ lábad porát, —
Taposs agyon engem!...“

Harangoznak délre,
Udvari ebédre;
Akkor mene Felicián⁸⁾
A király elébe.

A király elébe,
De nem az ebédre:
Rettenetes bosszuálló
Kardja volt kezébe.

„Életed a lányért,
Erzsébet királyné!“
Jó szerencse, hogy megváltja
Gyöngé négy ujjáért⁹⁾.

18. ¹⁾ Lészek = leszek. — ²⁾ százér' = százért. — ³⁾ fekügy = feküdjél. — ⁴⁾ fiam fähtetäün wälistä merkitnyjesjä: lapseni. — ⁵⁾ jösfus fähtetäün erisnimienfin edesjä artiffelia. — ⁶⁾ tokonaisfen tunnin. — ⁷⁾ hadd sanaa fähtetäün wälistä indifativinfin edesjä. — ⁸⁾ Felicián Zács, Kláran isä. — ⁹⁾ Felicián Zács löi neljä formea poiffi tuningattaren fäbestä.

„Gyermekemért gyermek:
Lajos, Endre¹⁰⁾ halj meg!“
Jó szerencse, hogy Gyulafi¹¹⁾
Rohan a fegyvernek¹²⁾.

„Hamar a gazembert...
Fiaim! — Cselényi¹³⁾!...“
Ott levágák Feliciánt
A király cselédi. —

„Véres az ujjad,
Nem vérzik hiába:
Mit kívánsz most, királyi nőm,
Fájdalom díjába?“

„Mutató ujjamért
Szép hajadon lányát;
Nagy ujjamért legény fia
Borzasztó halálát;

„A más kettőért
Veje, lánya végét;
Piros vérem hullásáért
Minden nemzetségét!“

Rossz időket érünk,
Rossz csillagok járnak:
Isten ója nagy csapástól
Mi magyar hazánkat!

Arany János.

19. A kis leány baja.

Isten a megmondhatója¹⁾,
Mennyit szenvedek,
Testi lelki nyugodalmam
Mint eltüntenek.
Nappal álom forr fejemben,
Éjjel gond viraszt;
El sem végzem, már is újra
Kezdem a panaszt.

A sóhajtás tartja bennem
Még az életet,
Keblem a sok sóhajtástól
Szinte megreped.
Csak sovárgok, csak tünődöm,
Nem tudom, miért?
Mintha égnék s vágyakoznám
Bírhatalmért.

Ah, ha e sovár tünődés
Tán a szerelem?
Akkor jaj szegény leánynak,
Akkor jaj nekem!
A ki engem úgy szeressen,
Élve, halva hív,
A mint én szeretni tudnék.
Nincs oly férfiszív.

Vörösmarty Mihály.

¹⁰⁾ Lajos ja Endre, funingattaren lapset. — ¹¹⁾ Gyulafi, funingattaren
fašten opettaja. — ¹²⁾ aſetta waſtaan. — ¹³⁾ jofu howimies.

19. ¹⁾ Megmondhatója, ſaattaa ſanoa.

20. Szülőföldemen.

Itt születtem én ezen a tájon,
 Az alföldi szép nagy rónaságon;
 Ez a város születésem helye,
 Mintha dajkám dalával vón' ¹⁾ tele;
 Most is hallom e dalt, elhangzott bár:
 „Cserebogár, sárga cserebogár ²⁾!“

Úgy mentem el innen, mint kis gyermek,
 És mint meglett ember, úgy jöttem meg.
 Hejh azóta húsz esztendő telt el,
 Megrakodva búval és örömmel...
 Húsz esztendő!... az idő hogy eljár...
 „Cserebogár, sárga cserebogár!“

Hol vagytok, ti régi játszótársak?
 Közületek csak egyet is lássak!
 Foglaljatok helyet itt mellettem,
 Hadd felejtsem el, hogy férfi lettem,
 Hogy vállamon huszonöt év van már...
 „Cserebogár, sárga cserebogár!“

Mint nyugtalan madár az ágakon,
 Helyről helyre röpköd gondolatom.
 Szedegeti a sok szép emléket,
 Mint a méh a virágról a mézet;
 Minden régi, kedves helyet bejár...
 „Cserebogár, sárga cserebogár!“

Gyermek vagyok, gyermek lettem újra,
 Lovagolok fűzfa sipot fújva;
 Lovagolok szilaj nádparipán,
 Vályúhoz mék ³⁾, lovam inni kíván,
 Megitatom, gyi ⁴⁾ lovam, gyi Betyár ⁵⁾...
 „Cserebogár, sárga cserebogár!“

20. ¹⁾ Vón' = vóna = volna. — ²⁾ fanfanfanlu; fatiso 140 fimua.
 — ³⁾ mék = megyek. — ⁴⁾ gyi, fehoitusjana hewofille, fun niitã tahtoo
 juofhemaan faattaa. — ⁵⁾ hewofen nimi.

Megkondul az esteli harangszó,
 Elfáradt már a lovas és a ló,
 Haza megyek, ölébe vesz dajkám,
 Az altató nóta hangzik ajkán —
 Hallgatom s fél álomban vagyok már —
 „Cserebogár, sárga cserebogár!“

Petőfi Sándor.

21. Angyal és ördög.

A fejdelem ¹⁾ szólt a művészhez:
 „Két képet fess nekem, művész!
 En vert arannyal megfizetlek,
 Ha mindkettő kedvemre lesz ²⁾.
 Egyikre fessd a legszebb angyalt,
 Minő csak a mennyben lehet;
 A másokra az ördögöt fessd,
 Minőnek őt te képzeled.“

A művész véve ³⁾ a parancsot,
 Nemes-szerényen meghajolt,
 Szép homlokán fölgyúlt az eszme,
 De ajka egy hangot se szólt.
 Vevé a vásznat, a festéket,
 És a teremtő ecsetet,
 Elzárkozott csendes lakába,
 És éjet, napot összetett.

Készült a két kép; de munkában
 Nem látta őket senki sem.
 Félkészülőben vágyott volna
 Birálni sok kíváncsi szem.
 De végre — fejedelme elébe
 Viszi munkáját a művész,
 — El van leplezve mind a kettő —
 „Uram, a kettős munka kész.“

21. ¹⁾ Fejdelem = fejdelem. — ²⁾ lesz = lesz. — ³⁾ verbis-
 tū venni.

— „Vegyétek le a leplet róla,“
 Parancsolá a fejdelem.
 Sok kéz kinyúlik, — de előlép
 Maga a művész, hirtelen.
 „Megengeded, uram! — e leplet
 Magam vegyem le.“ — Szól ekkép
 S leleplezi az egyiket... Oh!
 Mily ragyogó, eszményi kép!

Bájos leánykép, melynél szebbet
 Nem látott soha földi szem;
 Mennyei öröm fénylik arcán,
 Ajkán mosolyg⁴⁾ a szerelem;
 És szemének kék tükörében
 — Mit föl nem zavart szenvedély —
 Feneketlen s mégis átlátszó
 Tengerszem mosolyg: a kedély.

Fehér homloka derűjében
 Egy cherub tisztasága van;
 Selyem hajának szála oly fény,
 Melynek árnyéka is arany.
 Keblét emeli a lehellet,
 Kezét imára kulcsolá;
 S bár szárnya nincsen, hogy röpjön:
 De mégis égből szállt alá.

A fejdelem jóváhagyólag
 Intett fejével, és szemét
 A képről a művészre, aztán
 A tömegben jártatva szét,
 Szólt: „Szébb alakot álmaimban
 Sem láttam ennél, oh művész!
 Leplezd le már az ördög képét...
 Jutalmad fejedelmi lész.“

De a művész szigorú szemmel
 Végig tekint saját művén:
 — „Hát ti nem lelték hibát benne,
 De annál többet lelek én;

⁴⁾ mosolyg = mosolyog.

Mosolya hideg, — szeme lankadt, —
 Homlokán nincs elég varázs...“
 S fölleplezvé az ördög képét,
 Büszkén kiált: „Im itt a más!“

S az ördög képét még kíváncsibb
 Szemekkel kémli a tömeg;
 Keresi szarvát, hosszú farkát,
 Setét szemeitől remeg.
 — De ámulat! a szörny helyett egy
 Gyönyörű arc mosolyg elé:
 A százszor fényesb kép előtt, el-
 Homályosul az angyalé!

Derültebb homlokán, a fénynek
 Részegítőbb varázsa ég;
 Szemében vakítóbb a sugár,
 És csábítóbb a szendesség.
 Mig arcán reszket mámor és kéj,
 Zilán kibontott fűrtivel
 Villanyfolyam szikrázva játszik...
 Úgy epeszt és úgy ingerel...

És mintha ajka félig nyilva
 Lihegne titkos kéj után;
 És szeme álmodozni hívna,
 Homályos édes éjtszakán;
 S mintha az arcon, egy veszélyes
 Örvénybe összefolyna ott,
 Mind, a mi édest és halálost
 Az örült vágy álmodhatott...

„Ez hát az ördög?“ — felkiáltnak —
 „Egy angyalnál szebb női kép?“
 De csöndet int a fejdelem most
 És a művész elébe lép:
 „Én értelek“, mond, „igazad van!
 Jutalmad bizton fölvehedd⁵⁾,
 — Egy szép asszony szívünknek angyal
 És ördög egyiránt lehet.“

Szász Károly.

⁵⁾ fölvehedd = fölveheted.

22. A színészetről.

(Az épülő szombathelyi színház üdvözlétére 1865.)

Hogy a színmű a költészetnek s így általában az összes művészetnek tetőpontja, közepe, foglalata: minden széptan hirdeti. A színmű a világgyetem képe, művészi mindenség, mikrokosmos, melynek mikrotheosa, a színműiró, a bölcs világtervet sejtetve, működteti a gondviselést, s az erkölcsi világrend fölött örködve, legfelső biróként szolgáltat igazságot. A művészet külön nemei, sőt maga a természeti szépség bájai, összeolvadva, képezik a színművészetet: az épület arányos mérvei és a vonalak, színek, csoportok festői rendezése; a zenész kísérő hangzatai és a költő vezérszavai; a tájék kellemei (nyílt szinkörben) és az emberi alak felsége. S valamint a színházban valamennyi művészet sugarai összpontosulnak, úgy egyesül a színészen valamennyi művész. A színész a többi művészt mintegy megszemélyesíti magában. Térben alkot mint a képzőművész, de időben is mint a zenész és költő. Állásaiban szobrász, taglejtésében táncművész, ruházódásában és arckifejezésében festész, hanghordozásában zenész, összes szavalatában szónok, szerepe fölfogásában, föltüntetésében költő.

Hatásra nézve pedig egy művész sem fogható hozzá, abban mind felülmulja. Kezében tartja nézője, hallgatója lelkét, s ellenállhatatlanul ragadja magával.

A színészet e szerint valamennyi művészet között a leghálásabb, mert a leghatásosabb. Egyszersmind azonban a leghálátlanabb, mert a legmulékonyabb.

A színészzel együtt született meg a panasz, hogy, míg az építész, szobrász, festész műveit századok őrzik s ezernyi¹⁾ másolatok sokasítják, míg a zenész és költő műveit a leirt betű örökíti, míg a szónok művészetének fontosabb része, a beszéd, fönmarad, s még a táncművész lépteit²⁾ is le tudjuk jegyezni: a színész műve csak addig tart, míg játszik, földi létével egész művészetének is vége lesz, s emléke csak azok lelkében élhet, kik őt szemökkel látták és fülökkel hallották. Hijába ügyekszik Derrion a színész mozdulatait a mimographia által megörökíteni; hijába járul

újabbán³⁾ a photographia a színészi alkotások állandósításához: mind a mimo- mind a photographia ez alkotásoknak épen csak leglényegtelenebb mozzanatait képes az enyészettől megóvni, a mímelés némely részleteit, meg egyes állásokat; a színészi előadás nagyobb és jelentékenyebb fele, a szavalás, úgyszintén a mímelésnek legjellemzőbb árnyalatai, meg mind az, a mi az előadásba életet és lelket önt, másolhatatlan. Ki írhatná le az örvendő vagy bosszús, gyanakvó vagy lángoló szem villanását? az indulat gyors fokozódásaihoz képest hirtelen változó arculatot? a mozdulatokat, nem egyenkint, megfagyva, hanem a mint élénken egymásba olvadnak? Hát még a végtelen változatú érzések végtelen hangváltozatait, akár egyenkint akár együtt?!

A színészet hálátlan volta még inkább kitünik, ha művei mulékonyságával a rájuk fordított gond és fáradság mértékét állítjuk szembe. A színésznek több testi és lelki képességre van szüksége, mint bármely más művésznek. Az élet egy-egy formája is mennyi tanulmányt igényel: neki mind ki kell tanulnia. S az emberismeret mellett, mely már magában is egész életpályára való tanulmány, még mennyi mindenféle más tanulmányt és mesterséget kell művelnie. Csak a nyelvre gondoljunk: a színésznek a nyelvet legszebben és legszabatosabban kell beszélnie; sőt neki még saját nyelvén kívül idegen nyelvekre is múlhatatlan szüksége van. Aztán minden egyes alkotásához mily sok és külön-külön készület kívántatik. S e készületen túl még ugyanazon ihletre van szüksége, mint a költőnek; csak hogy ő nem várhat a kedvező pillanatra, mint a költő, hogy alkotson: neki, jó vagy rossz órában, alkotnia kell, mihelyt a sűgő csengetyűje megszólal. S mind ennyi bajjal és áldozattal mit ér el? A költőt magyarázza. Más eszméinek, más dicsőségének szolgál művészetével; s még akkor is, midőn a költőt kiegészíti vagy épen megigazítja, csak szerény magyarázójául szabad feltűnnie. S nem is az egész költő, nem is egész műve, csak egy része magyarázójául. Többen⁴⁾ együtt elevenítik meg a költő képzelmenyét, s nem csak magokért, hanem társaikért is kell működniök, hogy művészi hatást eszközjenek; egymás kezére kell dolgozniök, egymásnak alárendelkezniök, nehogy egy-egy rész túlfejlése az egésznek össz-

³⁾ újabbán = újabb időben. — ⁴⁾ többen, samantlainen muoto fuin sokan; ujeammat.

hangját elrontsa (mint valamely szerv túltengése az összes szervezetet megbetegíti), se hogy egyes személyek a műrovására kiemelkedjenek. A színésznek, ha erősebb benne az igazi művészet, mint a hiúság ösztöne, nem szabad virtuózt játszania, kinek oldalán a gyöngébb színészek semmivé törpülnek, s le kell mondania a személyes hatás kéjéről, hogy az egésznek hatását ne csökkentse s társai becsülettel megállhassanak mellette. Mert sokkal tökéletesb, összevágóbb előadást, ennélfogva tisztább aesthetikai gyönyört, szóval⁵⁾, művészibb hatást várhatunk oly színpadon, melynek tagjai mind középszerű színészek, mint a hol egy-két virtuóz árnyékában egy sereg ügyefogyott lábatlankodik. A színésznek tehát meg kell tagadnia énjét⁶⁾ az egész kedvéért, habár mégis egész énjét oda kell áldoznia; az önmegtágadás ezen áldozatára pedig, fájdalom, annál inkább köteles, minél jelesebb.

S mind ezért a széptan azzal jutalmazza a színészetet, hogy az önálló művészetek sorából kirekeszti. A színész, úgymond⁷⁾, össze van forrva művével, egy vele, nem képes azt magától elkülönítve, függetlenül megvalósítani; s műve még azonkívül is csak más műnek magyarázata, mivel tartalmát nem ő maga alkotja, hanem átveszi. Csakhogy a színész átvétele épen alkotás. A költő csak szót ad személyei szájába; de a szó hangját, melyben megéled, az arc- és tagjátékot, mely kíséri, magát a személyt, mely kimondja, oly szemmelátható, kézzelfogható, s mégis eszményi egyéniségében, a színész teremti meg.

Még mostohább a színész iránt a közönség, melyet elbájol. Nem jut eszébe, hogy az áldozó pap Thalia templomában egyszersmind áldozat s voltaképp önmagát áldozza; nem jut eszébe, hogy ő is alá van vetve az emberi gyarlóság változatainak, ő is lehet rossz kedvében⁸⁾, ő is lehet boldogtalan, s ha szive ellenére kénytelen játszani, nem képes mindig uralkodni hangulatán: a közönség mulatni megy a színházba, hol a színész véresveritékesen dolgozik, és jaj neki, ha csak egy percre is megfélemedezik magáról! Csekély botlásaért⁹⁾ gúnymosolyokat, fulánkos megjegyzése-

⁵⁾ szóval, sanalla sanoen. — ⁶⁾ pronominišta én; oman „minä'njä”. —

⁷⁾ úgymond, oif.: niin hän sanoo; mufa. — ⁸⁾ rossz kedvében, pahalla tuulella. — ⁹⁾ kausativin ja esivin pääte liitetään joskus silloinkin lyhennettyyn wartaloon, kuin tämä päättyy vokalilla.

ket, pisszegést, sőt füttyöket arat, a mi bőségesen ellensulyozza mind az érdemlett, mind a nem érdemlett tapsokat, s a minél csak az fájhat a színésznek még jobban, ha bizonyos nehéz és fontos helyeket, a melyekre különös gondot fordít s játékával új világot áraszt, a közönség tompa közönnyel üdvözöl.

Hát még a színházon kívül hogyan bánnak a színésszel? A színházban megtanulunk tőle nemesen érezni, az életben pedig idegenkedünk tőle. Most már csak idegenkedünk tőle, régebben megvetettük és üldöztük. Tudvalevő, hogy Franciaország legnagyobb színműírója, kit azonfölül a korlátlan király hatalma pártolt, Molière, mivel színész is volt, alig-alig részesülhetett keresztyén temetésben. S nálunk is még csak közel multnak mondhatjuk az időt, midőn a zsidó, cigány és „komédiás“ a tisztesség hiányának egyenlő fokán állottak.

Pedig a színészet a legszentebb gyakorlatban, a vallásos szertartásokban gyökerzik. A görög színpad eredetileg az oltár volt, honnan az isten tetteit hirdették; viszont utóbb a színházak egyúttal Dionysos isten ünnepélyeire szolgáltak; magok a színészek pedig papi rangot viseltek. És valamint az ős Egyiptom színi előadásai, melyekből a görög színművészet — a dionysosi ünnepélyeken keresztül — lassankint kifejlődött, Osiris isten halálát s föltámadását tárgyalták, úgy lett a megújult keresztyén drámának, a mysteriumoknak tárgya Jézus halála s föltámadása; e mysteriumokat pedig nem átallották a szentegyházak falai között is előadni.

Mindamellett akadnak még mai nap is, kik a vallásból s isteni tiszteletből született színházat nem csak templomnak nem nézik, sőt egyenesen a sátán palotájának tekintik. Pedig csakugyan szent hely az, föltéve hogy nem a ledérség nótái és táncai honolnak benne, hanem az igaz drámai művészet.

Az igaz drámai művészet, a fokozott aesthetikai gyönyörön túl, egyszersmind az erkölcs nemesítésének s a hazafi-érzelet szilárdításának leghathatósabb eszköze. A költők fejedelme, Shakespeare is azt a magasztos célt tűzi ki a színműnek, hogy mintegy tükröt tartva a természet elé, az erényt a maga vonásaival, a gyalázatot saját képében, a korszakot hű másában tüntesse föl. (Hamlet, III, 2.) Nem kevésbé fontos a színpad politikai, nemzeti hatása, mit

olyanok is elismertek, mint Napoleon, kit művészi, és Goethe, kit politikai ábrándozással ugyancsak nem lehet vádolni. Napoleon a színházat a királyok és népek iskolájának kívánja tekinteni, Goethe pedig Corneille által meggyőződik, hogy a színmű szelleme a nemzet szellemévé lesz. A nemzeti szellemet se az egyesületi élet, se a napi sajtó, sőt még a törvényhozók terme sem képes úgy fölbresztteni és ébren tartani, mint a színház. A színművészet kiterjed az emberi ösmeret minden mezejére, szemünk elé állítja az élet minden helyzetét, bevilágít a szív minden rejtekébe, a tömeg különféle lelkeit mind egyféle hangulatba ringatja s a beoltandó érzelmek és eszmék iránt egyképen fogékonyakká teszi. Valamint a színház játszótere a művészet valamennyi nemének, úgy nézőhelye a társadalom valamennyi osztályának összeolvadása; és a nemzet tagjai, kik rang, életmód, műveltség s természeti hajlamok szerint egymástól annyira eltérnek, a nemzet közös kincseinek, történetének s népéletének, vágyainak s érdekeinek föltárt képét szemlélve, nemzeti érzületekre nézve mind egyenlőkké lesznek, s ugyanebben más nemzet tagjaitól különbözökké. Csak az egy haza gyermekeinek érzik magokat; egyenkint gyöngé és törékeny véleményeik a közvélemény vesszőnyalábjává izmosodnak; a felbuzduló lelkek sziporkái a tömeges lelkesedés lángtengerébe merülnek. A belga nép Rienzit látta a színházban, s azóta független és szabad; Schiller meg fölsohajt hogy, ha a németnek valóságos nemzeti színpada volna, nemzetté is lenne.

A nemzeti művelődés nagy munkájában tehát a színésznek fontos szerep jutott. A magyar színésznek pedig kétszeresen fontos: mert neki a művészi és nemzeti cél mellett még külön, nyelvbéli célja is van, mely művészi és nemzeti egyaránt: művészi a mennyiben a színészet a nyelvet művelni s csinosítani, és nemzeti a mennyiben megkedveltetni s terjesztetni törekszik.

És így minden színházunk egy-egy templom és várada egyaránt: a művészet temploma s a nemzetiség várada. Hogy azonban e kettős diszét s jelentőségét megőrizhesse, kétszeres gonddal kell vigyázni, hogy a várada külföldi silányságok vendégfogadójává, a templom szentségtelen üzérkedés bódéjává ne süllyedjen.

Vas megye lelkesei szintén állandó csarnokot készülnek emelni a színművészetnek, s az egész haza örömmel

üdvözli nemes szándokukat s a legszebb sikert kívánja nekik. De míg a szép szándék sikeres végrehajtásán kevesen kételkednek, viszont sokan aggódnak azon, vajon a már végrehajtott szándék meg fogja-e teremni gyümölcseit. Nekünk magyaroknak rend szerint¹⁰⁾ az a bajunk, hogy kezdeni tudunk, de folytatni nem. Nálunk, a közmondással ellenkezőleg, mindennek kezdete könnyű; de aztán folytatása — igen-igen gyakran — nem következik.

A gyémántot ragyogása szerint vagy tűz- vagy vízfényűnek mondják. Ily kétféle gyémántragyogása van a lelkesedésnek is: az egyik pezsgő és lángoló, a másik csendes és mély: amaz megtanít rohammal győzni, ez keményen megállani; amaz hódítani, ez a hódítmányt megőrzeni. Amaz első az indítás, ez utóbbi a kitartás ereje. Erő mind a kettő, és gyémánt mind a kettő; de míg a követ az egyféle fény is megnemesíti, a lélek csak úgy lesz igazi drágakő a lelkek között, ha mind a kettőt egyesíti magában.

Ha a magyarban az indítás lelkesedésével mindenkor a kitartás hasonló lelkesedése párosulna, mindenkor helyeztünk urai lehetnénk s mind az anyagi, mind a szellemi téren biztosan és győzelmesen haladnánk. Ezt a kitartás lelkesedését ohajtom én a föllálló szombathelyi színház ügyében is, még pedig közönségnek és színészeknek egyaránt (mert hiszen színészeink is magyarok s jobban tudnak indítani, mint kitartani); a kitartást ohajtom: hogy az új templom, az új vár ad országunk nyugati határán ne csak díszesen föllálljon, hanem díszesen meg is álljon; ne csak eleinte s a szerencse kedvezései közben, hanem utóbb is, akkor is midőn

„Megnehezül az idők viharos járása fölöttünk¹¹⁾“

legyen a nemes izlés, tiszta erkölcs, nemzeti érzés hű és ernyedetlen ápolója; szóval, a magyar színművészet úgy meghonosuljon benne, hogy folytatása folyvást, de vége — míg magyar él — soha se következék.

Greguss Ágost.

¹⁰⁾ rend szerint, tawallifesti. — ¹¹⁾ M. Börösmartyn runoelmista.

23. Ez a világ a milyen nagy ...

Ez a világ a milyen nagy, Te vagy a nap, én az éjjel,
 Te galambom, oly kicsiny vagy; Teljes teli sötétséggel;
 De ha téged bírhatnálak, Ha szivünk összeolvadna
 A világért nem adnálak! Rám be szép hajnal hasadna!

Ne nézz reám, süsd le szemed' —
 Elégeti a lelkemet!
 De hisz úgy sem szeretsz engem,
 Égjen el hát árva lelkem!

Petőfi Sándor.

24. Hadnagy uram.

„Hadnagy uram, hadnagy uram!“
 — „Mi bajod van, édes fiam?“
 „Piros vér foly a mentére.“
 — „Ne bánd, csak az orrom vére.“

„Hadnagy uram, hadnagy uram,
 El ne essék itt az útban.“
 — „Bele botlám egy nagy kőbe.
 Szegezz szuronyt s csak előre!

Megy a vitéz, áll a hadnagy,
 Mély sebében összeroskad.
 „Hadnagy uram, hadnagy uram!“
 — „Csak előre, édes fiam!“

Gyulai Pál.

25. Élet, halál.

Boldog, kinek fejére
 Az ég oly sorsot mért,
 Hogy bor- s leányért éljen
 És haljon a honért.

Petőfi Sándor.

26. Az özvegy asszony.

Gyászban van az özvegy asszony
 Fekete a ruha rajta;
 Hejh, de sokkal feketébb még,
 Sötétebb még búbanatja.
 Szomorúan gondolok rá,
 Hogy mennyire el van hagyva;
 Szemen¹⁾ elfutják a könnyek,
 Hej mert ez a szegény özvegy
 — Mindnyájunknak édes anyja.

Idegenek, kegyetlenek,
 Laknak a házában, földén,
 Szent képeit, szokásait
 Kegyetlenül összetörvén;
 S hogy istenhez se szólhasson:
 Temploma mecsetül adva,
 Nincs egyebe, csak a könnyek...
 — Oh szegény elhagyott özvegy,
 Mindnyájunknak édes anyja!

Tövisekkel van kirakva,
 Tövisekkel, drága teste;
 Ruházatja ékek helyett
 Piros vérrel van befestve;
 Láncát, — mert itt nem terem más —
 Messze Stambúl fala adja,
 Ellensége a ki jön, megy...
 — Oh szegény üldözött özvegy,
 Mindnyájunknak édes anyja!

De nem fájna neki mind ez,
 Elviselné mind ezt végre;
 Oh csak a saját fiai
 Tört ne vernének szivébe;
 Oh hogy saját gyermekidtól
 Még tölök is el vagy hagyva,
 Én szegény eladott anyám,
 Én szegény elárult hazám,
 — Mindnyájunknak édes anyja!

Tóth Kálmán.

27. Emlék.

Vissza-vissza gondolok rád,
Sokszor, fényes angyalom!
S lelkemen, mint tó hulláma,
Ha vihar jön éjszakára,
Megmozdúl a fájdalom.

Fényes vigalmak zajába
Temetéd el dalaim¹⁾,
S büszke öröm érzésében
Tapodtál nyiló reményem
Széttépett virágain.

Némán, hűn és szenvedélylyel
Szerettelek tégedet;
Annyi vágygyal, félelemmel
Oly szent, tiszta érzelemmel
A szív csak egyszer szeret...

Egyedül, egyedül vagyok...
Kivel legyenek boldog már?
Szívem vén új csalódásra,
S eltemetett ifjusága
Szébb jövődöt sirba zár.

Gyermek voltam, dőre gyermek,
S te csak játszottál velem.
Azt hívém: a könny szemedben,
Reszkető kezed kezemben,
Mély és titkos szerelem.

Vajha még könnyezni tudnék
Megsiratván tégedet;
S mint zarándok oltárképnél
Nyugodhatnám emlékednél
S megáldhatnám nevedet!

Gyulai Pál.

28. A madár fiaihoz¹⁾.

Száraz ágon, hallgató ajakkal
Meddig ültök csüggedt madarak?
Nincs talán még elfeledve a dal,
Melyre egykor tanítottalak?!
Vagy ha elmúlt s többé vissza nem jő
A víg ének s régi kedvetek:
Legyen a dal fájdalmas, merengő,
Fiaim, csak énekeljetek!

Nagy vihar volt. Feldúlt berkeinken
Enyhe, árnyas rejtek nem fogad;
S ti hallgattok? elkészültök innen?
Itt hagynátok bús anyátokat?!

27. ¹⁾ Affusjativi.

28. ¹⁾ Tiesjä 1850-luvulla kirjoitetussa allegoriasaan Tompa kehoittaa muita runoilijoita, joiden ääni siihen aikaan enimmästä päästä oli vaiennut, laulamaan.

Más berekben máskép szól az ének,
Ott nem értik a ti nyelvetek²⁾...
Puszta bár, ez otthonos vidéktek,
Fiaim, csak énekeljete!

Hozzatok dalt emlékül a hajdan
Lomb s virággal gazdag tájirul³⁾;
Zengjétek meg a jövőt, ha majdan
E kopár föld újra felvirul.
Dalotokra könnyebben derül fény,
Hamarább kihajt a holt berek;
A jelennek búját édesítvén:
Fiaim, csak énekeljete!

A bokorban itt az ősi fészek,
Mely növelte könnyü szárnyatok²⁾;
Megpihenni most is abba tértek,
Bár a fellegek közt járjatok!
S most, hogy a szél összevissza tépte:
Úgy tennétek, mint az emberek?
Itt hagynátok, idegent cserélve...?
— Fiaim, csak énekeljete!

Tompa Mihály.

29. Füstbe ment terv.

Egész úton — haza felé —
Azon gondolkodám;
Miként fogom szólítani
Rég nem látott anyám¹⁾?

Mit mondok majd először is
Kedvest, szépet neki?
Midőn, mely bölcsőm¹⁾ ringatá,
A kart terjeszti ki.

²⁾ affuszativi. — ³⁾ hozzatok j. n. e.: tuofaa lanlu muistofsi muinaiš-
ajan lehtemiltä ja kuffawilta seuduilta.

S jutott eszembe számtalan
 Szebbnél szebb gondolat,
 Mig állni látszék az idő,
 Bár a szekér szaladt.

S a kis szobába toppanék...
 Röptült felém anyám...
 S én csüggtem ajkán... szótlánul...
 Mint a gyümölcs a fán.

Petőfi Sándor.

30. Ráchel siralma.

Puha fejér ágyam hullámos redőin
 Mily szépen alusztok, én szép csecsemőim,
 Édes-é az álom?...
 Unszoló emlőmet elfogadni késtek;
 Balgatag reménnyel várom ébredéstek ¹⁾ —
 De hiába várom.

Ah! hiszen nem fogtok ébredni, — tudom már, —
 A ti nyugovástok több a nyugalomnál,
 Tudok mindent — jaj — jaj!
 Nevető szememre nem nevettek vissza,
 Gögicsélő szómra nem rebegtek vissza
 Csókra készítő ajkkal.

Halva vagytok, halva. Ime itt a mély seb:
 Mintha nem lett volna elegendő kisebb
 Ajtó a halálnak!
 Mintha gyenge csirát egy újj nem letörne, —
 Mintha kis galambfi nem meg volna ölte,
 Kit szíven nyomának!

Oh, hadd csokolom meg e vérző sebajkat,
 Mely égre kiált bár, iszonyúan hallgat, —
 Oh, hadd mossa könnyem!
 Kiálts fel, te nyilt seb, bosszúért az égre,
 Hogy kegyetlen szerződ meglakoljon végre,
 Lakoljon meg szörnyen!

30. ¹⁾ Affusativi.

Mi haszna! mi haszna: nincs már nekem fiam! —
 Folyna bár miattok bosszúló vérfolyam,
 Föl nem ébrednének:
 Azt a kis patakot, mely a szívet hajtja,
 Ha egyszer elapadt, ki nem pótolhatja
 Oceánja vérnek.

Iszonyú Heródesz! ha már eltökéléd
 Ártatlanra fenni pallosodnak élet,
 Miért biztad másra?
 Szomjazó szemekkel mért nem jövél magad?
 Talán köszivedből enyhé forrás fakad,
 Irgalom forrása.

Oh, ha láttad volna... oh, fiaim, lelkem! —
 Lerogyék előtte, sírva térdepeltem
 A vad pribék előtt;
 Kértem, hogy ne bántsa, mondtam, ne ölje meg,
 Mert enyéim e szép ártatlan kisdedek:
 Hiába kértem őt! —

Sírt a vad poroszló, szemei könnyeztek;
 Azt hívém, nem bántja, azért áll oly veszteg;
 Feledém, hogy szolgál:
 Ha te könnyezél²⁾ ott, kemény szívű király,
 Egy fiait féltő anya fájdalomnál, —
 Meg nem ölted volna.

Bethlehem leányi, kik anyák voltatok,
 Ne irigyeljétek e kettős bánatot,
 Ne irigyeljétek:
 Ha nem volt oly büszke jogotok remélni,
 Mint Ráchelnek, im a bánat is felényi
 Részben jut tinéktek.

Temetés lesz holnap. Jertek el, oh jertek!
 Látogassuk együtt a temető-keretet!
 Nem irtózom többé;
 Fektessük le halvány gyermekimet szépen
 — Kik alusznak immár az úrnak kezében —
 Fiaitok közzé.

²⁾ könnyezél, tüssű fűtettű könnyeztél volna muodon fűasta.

Ime, a szép tavasz kiesett az évből,
 Egy nemzedék holt³⁾ ki az emberiségből,
 Nyugszik temetőben;
 Serdül Bethlehemnek, felnőtt számos ifja⁴⁾:
 De egynek se leszen születése napja
 E két esztendőben.

Hah, de mily panasz, hogy e kor méhe meddő!
 Ime, látok, látok... megnyilt a jövőndő
 Távolban, közelben:
 Kiről annyi jósnak zenge ihlett szája,
 Megszületett, érzem, Judának királya
 Kicsiny Bethlehemben!

Zsarnoki féltésed vérengzése volt ez:
 De tudd meg, de tudd meg, vérszopó Heródesz,
 Hogy ő nincs elveszve!
 Napjaid számítvák, megifjult az idő
 És kitől rettegsz, nem féli fegyverid⁵⁾ ő,
 Az Ige, az eszme!

Arany János.

31. Kis leány.

<p>Lángba borúl az ég, Ha a nap enyészik; Pirúl a kis leány, Ha legények nézik. Gondolja magában: Mit bámúl ez a nép? Mert a kis bohó még Nem tudja, hogy oly szép.</p>	<p>Nem tudja, hogy oly szép Mint a piros alma, Nem ismeri, mi a Szerelem hatalma. Megfordúl, elszalad, Mulat anyja körül, S hogy nem követik őt A legények, örül.</p>
--	--

De lesz még oly idő,
 Pedig nem sokára,
 Hogy, epedve néz a
 Legények sorára;
 A legszebbik után
 Titkon fog sohajtani¹⁾,
 S ha akarna, sem tud
 Előle szaladni.

Czuczor Gergely.

³⁾ holt = halt. — ⁴⁾ ifja, sana ifju possessivi-suffixilla. — ⁵⁾ affusativi.
 31. ¹⁾ Sohajtani = sohajtani.

32. A magyarokhoz ¹⁾).

Romlásnak indult hajdan erős magyar!
 Nem látod, Árpád vére miként fajúl?
 Nem látod a bosszús egeknek
 Ostorait nyomorúlt hazádon?

Nyolc századoknak ²⁾ vérzivatarja közt
 Rongált Budának tornyai állanak,
 Ámbár ezerszer vak tüzedben
 Véreidet, magadat tiportad.

Elszórja ³⁾, hidd el, mostani veszni tért
 Erkölcöd, undok vipera fajzatok
 Dúlják fel e várt, mely sok ádáz
 Ostromokat ⁴⁾ mosolyogva nézett.

Nem ronthatott el tégedet egykoron
 A vad tatár khán xerxesi ⁵⁾ táborá,
 S világot ostromló töröknek
 Napkeletet leverő hatalma;

Nem fojthatott meg Zápolya öldöklő
 Századja s titkos gyilkosaid keze:
 A szent rokon vérbe fűrösztő
 Visszavonás tüze közt megálltál;

Mert régi erkölcs, spartai férfi kar
 Küzdött s vezérlett fergetegid között;
 Birkózva győztél, s Herkulesként
 Érc buzogány rezegett kezében.

Most lassu méreg, lassu halál emészt.
 Nézd, a kevély tölgy, melyet az éjszaki
 Szélvész le nem dönt, benne termő
 Férgék erős gyökerit megörlik,

32. ¹⁾ Kirjoitettu tämän vuosifadan alkuvuosina. — ²⁾ monikko laskevanan jälkeen; latinismi. — ³⁾ nimittäin: tornit. — ⁴⁾ epä-määräisten laskevanain jällestä ajetaan runoitelesjä substantivi välistä monikoon. — ⁵⁾ niin suuri kuin Xerxeen.

S egy gyenge szélről földre terítettik!
 Így minden ország támasza, talpköve
 A tiszta erkölcs, mely ha megvész,
 Róma ledől s rabigába görbed.

Mi a magyar most? — rút sybarita váz;
 Letépte fényes nemzeti belyegét,
 S hazája feldúlt védfalából
 Rak palotát heverő helyének;

Elődeinknek bajnoki köntösét
 S nyelvét megúnván, rút idegent cserélt,
 A nemzet örlelkét tapodja;
 Gyermekei báb puha szíve tárgya.

Óh! más magyar kar mennyköve villogott
 Atilla⁶⁾ véres harcai közt, midőn
 A fél világgal szembe szállott
 Nemzeteket tapodó haragja;

Más néppel ontott bajnoki vért hazánk
 Szerzője Árpád a Duna partjain.
 Oh! más magyarral verte vissza
 Nagy Hunyadink Mahomet hatalmát!

De jaj, csak így jár minden az ég alatt!
 Forgó viszontság járma alatt nyögünk,
 Tündér szerencsénk kénye hány-vet,
 Játszva emel s mosolyogva ver le.

Felfogat a nagy századok érc keze
 Mindent: ledőlt már a nemes Ilion,
 A büszke Karthago hatalma,
 Roma s erős Babylon leomlott.

Berzsenyi Dániel.

⁶⁾ Atilla = Attila.

33. Szabadság, szerelem!

Szabadság, szerelem!
 E kettő kell nekem.
 Szerelmemért föláldozom
 Az életet,
 Szabadságért föláldozom
 Szerelmemet.

Petőfi Sándor.

34. Szegény Zsuzsi a táborozáskor.

Estve jött a parancsolat
 Violaszín pecsét alatt.
 Egy szép tavaszi éjtszakán
 Zörgettek Jancsim ablakán.

Épen akkor vált el tőlem,
 Vigan álmodott felőlem,
 Kedvére¹⁾ pihent ágyában,
 Engem ölelvén álmában:

Mikor bús trombitaszóra
 Ülni kellett mindjárt lóra,
 Elindulván a törökre²⁾,
 Jaj! talán elvált örökre!

Sírva mentem kártélyáig,
 S onnan a kertek aljáig.
 Indult nyelvem bús nótára,
 Árva gerlice módjára.

Csákóját könyvvel öntöztem,
 Gyász pántlikám rá kötöztem;
 Tíz rózsát hinték lovára,
 Száz annyi³⁾ csókot magára.

34. ¹⁾ Kedvére, mielenjé muftaan. — ²⁾ turkfilaisia mastaan.
 — ³⁾ száz annyi = százszor annyi.

A lelkem is sirt belőlem
 Mikor búcsút veve tőlem:
 „Isten hozzád!“ — többet nem szólt,
 Nyakamba borúlt, s megcsókolt.

Csokonai Vitéz Mihály.

35. A magyar nemzet.

(1846.)

Járjatok be minden földet,
 Melyet isten megteremtett,
 S nem akadtok bizonyára
 A magyar nemzet párjára.
 Vajon mit kell véle tenni:
 Szánni kell-e vagy megvetni? —
 Ha a föld isten kalapja,
 Hazánk a bokréta rajta!
 Oly szép ország, oly viritó,
 Szemet-lelket andalító,
 És oly gazdag!... aranyhárgán
 Ringatózik rónaságán
 A kalászkok óceánja;
 S hegyeiben mennyi bánya!
 És ezekben annyi kincs van,
 Mennyit nem látsz álmaidban.
 S ilyen áldások dacára
 Ez a nemzet még is árva,
 Még is rongyos, még is éhes,
 Közel áll az elveszéshez.
 S szellemének országában
 Hány rejtett gyöngy és gyémánt van!
 S mind ezek maradnak ott lenn,
 Vagy ha épen a véletlen
 Föl találja hozni őket,
 Porban, sárban érnek véget,
 Vagy az inség zivatarja
 Őket messze elsodorja,
 Messze tőlünk a világba,
 Idegen nép kincstárába,

És ha ott ragyogni látjuk,
 Szánk-szemünket¹⁾ rájok tátjuk,
 S ál dicsőséggel lakunk jól,
 Hogy ez innen van honunkból.
 Ez hát nemes büszkeségünk,
 Melyről annyiszor mesélünk?
 Azzal dicsekedni váltig,
 A mi szégyenünkre válik!...
 Csak a magyar büszkeséget,
 Csak ezt ne emlegessétek!
 Ezer éve, hogy²⁾ e nemzet
 Itt magának hazát szerzett,
 És ha jöne most halála,
 A jövődö mit találna,
 Mi neki arról beszéllne,
 Hogy itt hajdan magyar éle?
 S a világtörténet könyve?
 Ott sem lennének följegyezve!
 És ha lennének, jaj mi nékünk,
 Ezt olvasnák csak felölünk:
 „Élt egy nép a Tisza táján,
 Századokig lomhán, gyáván.“ —
 Oh hazám, mikor fogsz ismét
 Tenni egy sugárt, egy kis fényt
 Megrozsdásodott nevedre?
 Mikor ébredsz önérzetre?

Petőfi Sándor.

36. Az apáca.

Láng emészti keblemet, Láng, nem mondható, Szenvedély, nagy és örök, El nem oltható. S óh kinok mély tengere! Óh kemény egek! Nem lehet kimondanom, A mit érzek.	Nem lehet kimondanom, Bárha eltemet; Tiltja eskü, kárhozat Szenvedélyemet. Oltsd el, óh hatalmas ész, Oltsd el lángomat, Vagy szakadjatok le rám, Oltár! boltozat!
---	---

Bajza József.

35. ¹⁾ szánk = szájunk. — ²⁾ ezer éve, hogy, tuhat muotta on talunut fittü, fuin.

37. A külföld magyarjaihoz.

(1844.)

Ti fekélyek a hazának testén,
 Mit mondjak felőletek?
 Hogyha volnék tűz: kiégetnélek,
 Égetném rossz véretek¹⁾).

Nem vagyok tűz, nincs emésztő lángom;
 De van éles hangú szóm,
 Mely reátok átkait kiáltja,
 Átkait irtóztatón.

Annyi kincse van hát e hazának,
 Hogy nem is fér benne meg?
 Hiszen e hon, e boldogtalan hon
 Oly szegény és oly beteg.

És ti rablók! a mit orvosságra
 Izzad kinnal e haza:
 Elhordjátok idegen bálványtok,
 A külföld oltárira.

E hazán, mely porban esd kenyérért,
 Nem esik meg szívetek;
 Míg ő vért sír, poharaitokba
 Kinn ti a bort töltitek.

És csak akkor tértek vissza, már ha
 Koldúsbót van nálatok:
 Kit koldússá tettetek, hogy tőle
 Ismét koldulhassatok.

A miként ti e szegény hazából
 Magatok¹⁾ száműzitek;
 Vesse úgy ki csonttokat²⁾ a sír
 S a mennyország lelketek¹⁾!

Petőfi Sándor.

38. Himfy ¹⁾ szerelmei.

A kesergő szerelem.

90 dal.

Hallottam én szép szavának
 Ezüst hangját zengeni:
 Philoméla panaszának
 Hangja nem oly isteni.
 A természet figyelmes volt,
 S olvadozni látszatott ²⁾;
 A patakvíz lassabban folyt,
 A fatető hallgatott;
 Megszűnt minden madár dala,
 Minden Zephyr fülel vala,
 Megszűnt minden fúvalom—
 S mosolygott a fájdalom.

126 dal.

Napok jönnek, napok mennek,
 De búm csak nem távozik;
 És az órák elreppennek,
 De sorsom nem változik;
 A volkánok kifáradnak,
 De nem az én tüzeim;
 Folyók, tavak kiapadnak,
 De nem az én könnyeim;
 Erdők, mezők felvidúlnak,
 Csillagzatok megfordúlnak,
 A szerencse forgandó:
 Csak inségem állandó.

A boldog szerelem.

16 dal.

Más a világ ábrázata,
 Másként látnak szemeim;
 Más a dolgok folyamatja,
 Más hangúak verseim;
 Mások éltem ³⁾ érezeti,
 Más alakja testemnek,
 Mások lelkem repületi,
 Más eránya létemnek;
 Más most egész természetem,
 Mert szeretek, s szerettetem;
 Másként jár most az idő,
 A mióta enyém ő.

Kisfaludy Sándor.

39. Ha az isten...

Ha az isten ekkép szólna hozzám:
 „Fiam, én neked megengedem,
 Hogy úgy halj meg, mint magadnak tetszik“,
 Erre kérném akkor istenem ¹⁾:

38 ¹⁾ Nomen proprium. — ²⁾ látszatott = látszott. — ³⁾ életem = életem.

39. ¹⁾ Affusativni.

Legyen ősz, de szép, szelíd, derült ősz,
Sárga lombon fényes napsugár;
Sárga lomb közt zengje végdalát egy
A tavasztól elmaradt madár.

S valamint az őszi természetre
A halál jön észrevétlenül:
Én reám is így jöjjön... csak akkor
Vegyem észre, ha mellettem ül.

Ekkor, mint a lombon a madárka,
Zengjem én is el végdalomat
Büvös hangon, mely le a sziveknek
Fenekére s föl az égbe hat.

És ha vége²⁾ a varázséneknek:
Ajkaimat egy csók zárja be,
A te csókod, szőke szép leány, te
Földi lények legdicsőbbike! —

De ha ezt nem engedné az isten,
Kérném akkor, hogy tavasz legyen,
Harc tavasza, hol rózsák teremnek,
Véres rózsák, férfikebleken.

S lelkesítve zengjenek a harcok
Csalogányai, a trombiták.
Ott legyenek, s az én szivemből szinte
Nőjön egy halálos vérvirág.

S ha ledőlök ekkor paripámról:
Ajkaimat egy csók zárja be,
A te csókod, te szép szabadság, te
Égi lények legdicsőbbike!

Petőfi Sándor.

²⁾ nimittáin van.

40. Hymnus.

(A magyar nép zivataros századaiból. 1823.)

Isten áldd meg a magyart
 Jó kedvvel, bőséggel,
 Nyújts feléje védő kart,
 Ha küzd ellenséggel;
 Balsors a kit régen tép,
 Hozz rá víg esztendőt,
 Megbűnhődte már e nép
 A múltat s jövőndöt!

Őseinket felhozád
 Kárpát szent bércére,
 Általad nyert szép hazát
 Bendegúznak ¹⁾ vére.
 S merre zúgnak habjai
 Tiszának, Dunának,
 Árpád hős magzatjai
 Felvirágoznak.

Értünk Kúnság ²⁾ mezein
 Ért kalászt lengettél,
 Tokaj szőlővesszein
 Nektárt csepegtettél;
 Zászlónk gyakran plántálád
 Vad török sáncára,
 S nyögte Mátyás bús hadát ³⁾
 Bécsnek büszke vára.

Hajh, de bűneink miatt
 Gyúlt harag kebledben,
 S elsujtád villámidat
 Dörgő fellegedben:
 Most rabló mongol nyilat
 Zúgattad felettünk,
 Majd töröktől rabigát
 Vállainkra vettünk.

Hányszor zengett ajkain
 Ozmán vad népének,
 Vert hadunk esonthalmain
 Győzedelmi ének.
 Hányszor támadt ten fiad,
 Szép hazám, kebledre,
 S lettél magzatod miatt
 Magzatod hamvvedre!

Bújt az üldözött, s felé ⁴⁾
 Kard nyúl barlangjában,
 Szerte nézett s nem lelé
 Honját a hazában.
 Bércre hág és völgybe száll,
 Bú s kétség mellette,
 Vérözön lábainál
 S lángtenger felette.

Vár állott, most kőhalom,
 Kedv s öröm röpkedtek,
 Halálhörgés, siralom
 Zajlik már helyettek ⁵⁾.
 S ah szabadság nem virul
 A holtnak véréből,
 Kínzó rabság könnye hull
 Árvánk hő szeméből.

Szánd meg isten a magyart,
 Kit vészek hányának,
 Nyújts feléje védő kart
 Tengerén kínjának;
 Balsors a kit régen tép,
 Hozz rá víg esztendőt,
 Megbűnhődte már e nép
 A múltat s jövőndöt.

Kölcsey Ferenc.

40. ¹⁾ Nomen proprium. — ²⁾ pirifunta Keszi-Únfarisja. —
³⁾ f. o. sotajoufon tühben. — ⁴⁾ felé = feléje. — ⁵⁾ helyettek = helyettük.

IV. Sanakirja.

I. Unkarilais-suomalainen.

Muist. Nominien jälkeen parenteesiin asetetut merkit tarkoittavat, edellinen yksikön affusatiivin, jälkimmäinen monikon nominatiivin wartaloa. Jos edellisenä merkkinä on -, osoittaa se, että yks. affusatiivissa käytetään lyhennettyä wartaloa (= nominatiivi); jos semmoisena on vokali, osoittaa se, että mainituksa sijassa käytetään tällä vokalilla päättyvää tähdellistä wartaloa. Jälkimmäinen vokali parenteesissa merkitsee, että monikon nominatiivissa käytetään tällä vokalilla päättyvää tähdellistä wartaloa. Jos parenteesissa on ainoastaan -, tarkoittaa se vaan yksikön affusatiivin wartaloa (monikkoa näissä sanoissa ei käytetä), ja jos päin-vastoin siinä on ainoastaan vokali, tarkoittaa tämä sekä yksikön affusatiivin että monikon nominatiivin wartaloa. Niissä wartaloissa, joissa suurempia muutoksia on tapahtunut, ovat nämät parenteesissa erittäin osoitetut, siten että joko koko muuttunut wartalo on ilmi pantu taikka ainoastaan se osa siitä, josta muutos alkaa. Niissä nomineissa, joiden jälessä ei ole mitään parentesia, käytetään puheenalaisissa sijoissa tähdellistä wartaloa, joka näissä sanoissa aina on yhtäläinen kuin yks. nominatiivi (paitsi a ja e =pääteisissä sanoissa, joilla yks. nominatiivissa on lyhennetty wartalo, josta tähdellinen saadaan siten, että mainitut vokalit pidennetään). Esim. bor (-, o) = yksikön nominatiivi: bor, yksikön affusatiivi: bor-t, monikon nominatiivi: boro-k; ház (a): yks. affus. háza-t, mon. nom. háza-k; hajó: yks. affus. hajó-t, mon. nom. hajó-k; kapu: yks. affus. kapu-t, mon. nom. kapu-k; fa: yks. affus. fá-t, mon. nom. fá-k; kefe: yks. affus. kefé-t, mon. nom. kefé-k; fájdalom (-lma): yks. affus. fájdalma-t, mon. nom. fájdalma-k, j. n. e. — ik =pääteisissä verbeissä on tämä pääte pantu ilmi infinitiivin-muodon jälkeen.

A, Á.

A, määräävä artikkeli; katso: az.
Ablak (o), affuna.
Ábrándozás (-, o), haaweksimi-
nen.
Ábrázat (o), kasvot.
Abrosz (-, o), pöytäliina.

Ácsorogni, seisostella joutilaana.
Ádáz (-, o), vihainen, hirmuinen,
werenhimoinen.
Adni, antaa.
Adó, wero.
Adósság (o), welfa.
Afféle, tuonkaltainen, senkaltai-
nen.

Ág (a), öffa.

Agglegény (-, é), vanha=poika.

Aggodalmas (-, a), huoleellinen.

Aggódni (-ik), huolia; huolehtia.

Ágy (a), muode, sänky.

Agyon, fuolijaffi.

Agyonütés (-, é), fuolijaffi lyöminen.

Ágyú, typpi.

Ah, oi!

Ajak (ajka), huuli.

Ajándék (o), lahja.

Ajándékozni, lahjoittaa.

Ajánlani, tarjota; uskoa (jonkun) haltuun.

Ajtó, ovi.

Ájulás (-, o), taintumus, tainnos.

Akadály (-, o), este.

Akadni, löyhyä; a. valamire, löyhtää jotakin.

Akarat (o), tahto.

Akárhány (a), kuinka paljon tahansa.

Akárhogy, kuinka tahansa.

Akárki, kuka tahansa.

Akármekkora, kuinka suuri tahansa.

Akármely (e), mikä tahansa.

Akármennyi, kuinka paljon tahansa.

Akármerre, mihin t. minne-päin tahansa.

Akármi, mikä tahansa.

Akármiféle, millainen tahansa.

Akármily (e), mimmoinen tahansa.

Akármilyen (-, é), mimmoinen tahansa.

Akárminémü (-, e), millainen tahansa.

Akarni, tahtoa.

Akasztófa, hirsi puu.

Akkor, silloin.

Akkora, noin suuri, niin suuri.

Ál (-, o), wäärä; walhe-, tefo-.

Alá, alle; alas.

Alacsony (-, a), matala.

Alak (o), muoto.

Alamizsna, almu.

Alapítani, perustaa.

Alapos (a), perinpohjainen, todenperäinen.

Alarendélkézni (-ik), alistua.

Alássan = alázatosan.

Alatt, alla.

Alattomban, saaa.

Alattvaló, alamainen.

Alávetni, saattaa (jonkun) alaiseksi.

Alázatos (a), nöyryä.

Alázatosan, nöyryästi.

Áldani, siunata.

Áldás (-, o), siunaus.

Áldozat (o), uhri.

Áldozni, uhrata.

Alföld (e), alanko.

Alföldi (-, e), alanko-.

Alig, tuskin.

Alj (a), pohja; pää.

Alkalmatlankodni (-ik), waiwata, olla waiwaffi.

Alkalmatlanság (o), waiwa, raftus.

Alkotás (-, o), muodostaminen, muodostus; luominen.

Alkotmány (-, o), perustuslaki.

Alkotmányos (a), perustuslaillinen.

Alkotni, luoda.

Állam (o), waltio.

Államélet (é), waltio-elämä.

Államférfi (-, a), waltiomies.

Állandó, seisoma, pysymä.

Állandóság (o), pysymäiſhyys, lujuus.

Állandósítás (-, o), pysymäisekfi
tefemenin.

Állani, seisoa; jól á., sovia hy-
win, foristaa; nöm állhatom
tovább, en voi fitä laudemmin
festää.

Állapot (o), tila.

Állás (-, o), seisominen; asento.

Állat (o), eläin.

Álldogálni, seisokella.

Állitani, asettaa; wäittää; szem-
be á., asettaa wastatuffin.

Állni = állani.

Alma, omena.

Almárjom (o), kaappi.

Álmatlanság (o), unettomuus.

Álmodni (-ik), nähä unta, unef-
sua.

Álmodozni (-ik), unefsua.

Álmos (-, a), uninen.

Alól, alta.

Álom (álmo), uni, unelma.

Álompor (-, o), uni=pulweri.

Altábornagy (o), kenraali=luut-
nantti.

Által, kautta, läwitse.

Általában, yleisäänsä.

Altatni, nuffuttaa.

Aludni (-ik), nuffua, olla nuffu-
fisja; maata.

Alul, alla; legalul, alimpana.

Alúl = alól.

Alvás (-, o), mafaaminen, nuf-
fuminen.

Ám, =pa (=pä), kyllä.

Amányi, noin paljon tuosja.

Amaz (-, o), tuo tuosja, se
fiellä.

Ámbár, waiffa.

Amolyan (-, o), tuommoinen tuos-
ja, femmoinen fiellä.

Amonnan, tuolta tuosja.

Ámulat (o), hämmästys, kummas-
tus, állistys.

Andalítani, saattaa ajatuffiin wai-
pumaan.

Andalogni, kähä t. seisoa aja-
tuffiin waipuneeana; haameksia
(esim. miululla).

Angyal (-, o), enkeli.

Annyi, noin paljon, niin pal-
jon.

Anya, äiti.

Anyagi (-, a), aineellinen.

Anyanyelv (e), äidinkieli.

Apa, isä.

Apáca, nunna.

Ápolni, hoitaa.

Aprilis (-, o), huhtikuu.

Apró, pieni.

Ár (-, a), hinta.

Arány (a, o), kulta.

Aranyhajú (-, a), kultahiuksilla
marustettu.

Arányos (a), sojusuhainen, sym-
metrinen.

Árasztani, wuodattaa.

Aratás (-, o), leikkuu.

Aratni, leifata, forjata; saada
(palkkafi).

Arc (o), kaswot.

Arckifejezés (-, é), katsanto.

Arculat (o), kaswot, fyszionomia.

Árny (a), warjo.

Árnyalat (o), warjoitus, wivah-
bus.

Árnyas (a), warjoinen.

Árnyék (o), warjo.

Árpa, ohra.

Árpád (o), Árpád.

Ártani, wahingoittaa.

Ártatlan (-, o), wiaton, syhtön.

Ártatlanság (o), wiattomuus,
syhtömyys.

Ártatlanul, wiattomasti, syöttö-
mästi.

Árulás (-, o), petos, kawallus.

Árulni, myyhdä, kaupitella.

Árva, orpo.

Árvaság (o), orpotila.

Árvíz (vize), tulwawesi, wesiwulwa.

Asszony (-, o), rouwa.

Asszonyság (o), rouwa.

Asztal (-, o), pöytä.

Asztalos (-, o), niffari.

Át, läwitse.

Átalában = általában.

Átallani, arastaa, pelätä.

Átélni, elää (läwitse), wiettää.

Átfolyni (-ik), juosta läwitse,
juosta (johonkin).

Átilla, unkarilainen taffi.

Átkozni, firota.

Átlátszó, läpinäkyvä, kuultawa.

Átlépní, astua ylitse; poiketa, rik-
koa.

Átnyujtani, tarjota, antaa kä-
teen.

Átok (átko), firus.

Áttila = atilla.

Átváltoztatni, muuttaa (jossikin).

Átvénni, ottaa vastaan t. hal-
tuunsa.

Átvétel (-, é), vastaan-otto.

Átvezetni, wiedä läwitse.

Átvinni, wiedä ylitse.

Átya, isä.

Angusztus (-, o), elokuu.

Az (-, o), tuo, se; määrääwä ar-
tiffeli.

Azalatt, sill' aikaa.

Azelött, ennen.

Azért, sentähden.

Azon, tuo, se.

Azonban, mutta.

Azonfölül, paitfi sitä, sen lisäffi.

Azonnal, heti.

Aztán = azután.

Azután, fitte.

B.

Báb (o), nuffi.

Baba, nuffi; babám, kultaní.

Bácsi, fetä.

Bágyadtság (o), herwottomuus,
wimattomuus.

Baj (-, o), waiwa, tuska, paaha;
wifa.

Báj (a), suló.

Bajnoki (-, a), sanfariillinen, ul-
jas.

Bájos (a), suloinen, mieluinen.

Bajusz (-, o), wiifset.

Bál (-, o), tanssijaiset.

Balaton (-), Balaton(Platten)-
järwi.

Balgatag (o), yffinfertainen, tuh-
ma, hupsu.

Báli (-, a), tanssijais-.

Ballagni, käyhdä werkkafjesti.

Balra, wafemmalle, wafemmalla.

Balsors (o), wastoinfäyminen, ko-
wa onni.

Balszéréncse, wastoinfäyminen,
koma onni.

Bálvány (-, o), epäjumala.

Bámulat (o), kummastus.

Bámulni, katsoa ihmetellen, töl-
listellä.

Bánat (o), furu, murhe.

Bánni, fatua; ném bánom t.
bánom is én, en ole siitä mil-
länikään.

Bánni (-ik), (valamivel), kohdella
(jotakin).

Bántani, loukata, tehdä paħaa.

Bánya, fawos.

Bár = ámbár.
 Bárány (-, o), karitsa.
 Barát (o), ystävä.
 Barátné, naisystävä.
 Barátság (o), ystävyys.
 Barátságosan, ystävällisesti.
 Bárha, maikka.
 Bárki, kuka tahansa.
 Barlang (o), kolo.
 Bármekkora, kuinka suuri ta-
 hansa.
 Bármely, mikä tahansa.
 Bármennyi, kuinka paljon ta-
 hansa.
 Bárimi, mikä tahansa.
 Bárimféle, millainen tahansa.
 Bárimily (e), mimmoinen tahansa.
 Bárimilyen (-, è), mimmoinen ta-
 hansa.
 Bárminémü, millainen tahansa.
 Barna, ruskea, ruskeanverinen.
 Báró, paroni.
 Bársony (-, o), sametti.
 Bátor (-, bátra), rohkea.
 Bátran, rohkeasti.
 Bátya, vanhempi veli.
 Be, siisään.
 Be, kuinka!
 Beállani, affaa; b. valaminek,
 ruweta jossikin.
 Bebizonyulni, osoittaita todeksi.
 Bécs (è), Wienin kaupunki.
 Becsukni, sulkea.
 Becsukódni (-ik), sulkeutua.
 Bécsület (è), funnia.
 Bécsületés (e), rehellinen, fun-
 niallinen.
 Bécsületszó, funniafana.
 Beereszteni, päästää siisään.
 Beérni, saapua, joutua (johonkin).
 Beérni (valamivel), tyhjä (jo-
 honkin).

Befédni, peittää.
 Befelé, siisään-päin.
 Befesteni, (oik.: maalata siisään),
 siwellä maalilla.
 Befogadni, ottaa vastaan.
 Befolyásos (a), paljon vaikut-
 tawa, mahtawa.
 Beh, kuinka!
 Behívni, kutsua siisään.
 Behizelgö, mairittelewa.
 Behozni, tuoda siisään.
 Behúnyni, ummistaa.
 Bejáрни, usein käydä jossakin, mat-
 kustaa.
 Bejönni, tulla siisään.
 Bekéredzkédni (-ik), ppyhtää
 päästäksensä siisään.
 Békeség (è), rauha.
 Bekiáltani, huutaa siisään.
 Bekötni, sitoa kiinni.
 Bekövetkézni (-ik), tulla.
 Béla, Adalbert.
 Belebámulni, katsoa kummastel-
 len t. ihmetellen (johonkin).
 Belebolondulni, mielettömästi ra-
 kastua.
 Belebotlani (-ik), kompastua (jo-
 honkin).
 Beleégyezni, myöntyä (johon-
 kin).
 Belefújni, puhaltaa siisään.
 Belefulladni, huffua.
 Belefúlni, huffua.
 Belehalni, kuolla (johonkin).
 Belelökni, lykätä siisään.
 Belépés (-, è), siisään astumi-
 nen.
 Belépní, astua siisään.
 Beleszeretni, rakastua.
 Bělga, belgialainen.
 Belopódzni (-ik), htiipiä siisään.
 Belöni, ampua siisään.

Belül, sisäsä, sisällä, sisäpuo-
lella.

Bélyeg (é), merkki.

Bemenni, mennä sisään.

Bent, sisäsä, sisällä.

Benyitni, awata sisään=pain; as-
tua sisään.

Beoltani, istuttaa.

Bepakolni, pakata sisään.

Bepólyálgatni, kapaloita.

Bepólyálni, kapaloita.

Bérc (é), vuori.

Berék (berkè), lehto, metsistö.

Berépülni, lentää sisään.

Beszállásolni, majoittaa.

Beszéd (é), puhe.

Beszéllgetni, haastella.

Beszéllni, puhua.

Beszélni = beszéllni.

Beszólni, puhua (sisään).

Beteg (è), sairaus, kipeä.

Betegédni (-ik), sairastua.

Betérni, poifeta.

Bétü, firjain.

Beütni, hädä sisään.

Bevallani, tunnustaa.

Bevégezni, päättää, lopettaa.

Bevétetlen, walloittamaton; wal-
loittamatta.

Bevezetés (-, é), johdanto.

Bevezetni, wiedä sisään.

Bevilágitani, walaišta sisään.

Bevonulni, tulla t. marsšia si-
sään.

Bezárni, sulkea (sisään).

Bimbó, silmikko, kussas=umpu.

Birálni, armostella.

Birhatatlan (-, o), saawuttama-
ton.

Birkózni (-ik), painia, painiskella.

Birni, omistaa; saattaa, woida;
fannattaa.

Biró (-, birá), tuomari.

Birodalom (-lma), waltafunta.

Bitang (o), kulfuri, maantulek-
sija.

Biz = bizony.

Bizni, usfoa (jotain jollekin).

Bizony, kyllä, warmaan, tosiaan.

Bizonyára, warmaanfin.

Bizonyos (a), warma, eräs.

Biztatás (-, o), kehoitus.

Biztatni, kehoittaa, kiihoittaa.

Bizton, warmaan, huoleti.

Biztosan, warmaan.

Bizvást, warmaan, huoleti.

Bocsátani, päästää.

Bódé, puoti, marffina=koju.

Bóditani, huumata, hurmata.

Bodza, selja.

Boglya, suoma.

Bohó, hupaffa.

Bokor (bokro), pensas.

Bokréta, kuffaterittu.

Boldog (o), onnellinen.

Boldogan, onnellisesti, autuaasti.

Boldogtalan (-, o), onneton.

Boldogul, onnellisesti.

Bolond (o), hullu, narri.

Bolondság (o), hulluus.

Bolt (o), puoti.

Boltos (-, o), kauppias.

Boltozat (o), holwi.

Bontani, hajottaa.

Bor (-, o), wiini.

Boris (-, o) = Boriska.

Boriska, Barbara.

Boros (-, a), wiini-.

Bors (o), pippuri.

Borúlni, synkistyä; langeta; lán-
ba b., leimuta; nyakba b.,
langeta faulaan.

Borzasztó, hirweä.

Borzasztóan, hirweästi.

Bosszú, fošto.
 Bosszúálló, foštawa, foštaja.
 Bosszúlui, foštaa.
 Bosszús (a), fuuttunut, narkäs-
 tynyt.
 Bosszúság (o), fuuttumus.
 Boszorkány (-, o), noita=affa.
 Bot (o), feppi, fauma.
 Botlás (-, o), kompastus, hor-
 jahduš, hairahduš.
 Bődönke, formo.
 Bölcs (e), miifas.
 Bölcsélet (è), filofofia.
 Bölcseség (è), miifaus.
 Bölcsészet (è), filofofia.
 Bölcsö, fešto.
 Bör (-, ö), nahka, iho.
 Börtön (-, ö), manfihuone, man-
 feus.
 Bőség (è), runsaus.
 Bőségösen, runsaasti.
 Böven, runsaasti.
 Branyiskó, paiffa Unfarišja.
 Bú, murhe.
 Búbánat (o), murhe.
 Búcsú, hymvästijättö; -t venni,
 jättää hymvästi.
 Búcsúzui (-ik), jättää hymvästi.
 Búcsúztató, jäähymäis-; jäähy-
 mäispuhe t. =runo (hautajai-
 sišja).
 Buda, Buda (saksaksi: Ofen).
 Budapest (è), Budapesti.
 Budapesti (-, e), budapestiläi-
 nen, Budapestin.
 Bújdosni (-ik), olla pafofalla.
 Bújui (-ik), kätfehtyä, piillä.
 Bunda, turkki, turfit.
 Búui = bújui.
 Burgonya, peruna.
 Bús (a), murheellinen.
 Búslakodui (-ik), furra, murehtia.

Búsului, furra.
 Buta, tynmä.
 Búttalan (-, o), furuton.
 Búvui = bújui.
 Búza, wehnä.
 Búzavirág (o), ruišfuffa (cen-
 taurea cyanus).
 Buzgó, innofas, harras.
 Buzogány (-, o), nuija.
 Bún (-, ö), synti.
 Búnös (-, ö), syntinen, rikollis-
 nen; rikoffen=teftijä.
 Búntetés (-, è), rangaištus.
 Búszke, hšpeä.
 Búszkén, hšpeästi.
 Búszkeség (è), hšpens.
 Búvös (e), loihtoinen; lumoowai-
 nen.

C.

Cél (-, o), määrä, tarfoitusperä;
 -ba venni, tähdätä.
 Cica, fišja; eräs tyttöjen lei ffi.
 Cicázui (-ik), lei ffiä cica'a; f.
 edell. šanaa.
 Cifra, forea.
 Cigány (-, o), mustalainen.
 Címü (-, e), nimitetty, niminen.
 Cipö, fenkä.
 Civakodui (-ik), riidellä.
 Comb (o), sääri.
 Condra, repale.
 Cukor (-kro), šoferi.
 Cukrász (-, o), šoferi=leipoja.

Cs.

Csábitani, wiefoitella.
 Csábitó, miettelewäinen, miehät-
 tämä; miettelijä.
 Csaholás (-, o), hau funta.

Csak, ainoastaan.
 Csakhogy, jotta maan; mutta.
 Csákó, tšhako (eräänlainen jota-
 mies-päähine).
 Csakugyan, todellakin.
 Család (o), perhe.
 Családi (-, a), perheellinen, per-
 he-
 Csalatkozás (-, o), erhetys.
 Csalma, turhani, karmalaffi.
 Csalódás (-, o), pettymys.
 Csalogány (-, o), satafieli.
 Csalogatni, houkutella.
 Csapadék (o), pohjasafo (kemiaall.).
 Csapás (-, o), isku, onnetto-
 muus.
 Csapda, sabin.
 Csapni, tappaa, lyödä; pofon cs.,
 lyödä kormalle.
 Csárda, kapakka.
 Csárdás (-, o), unkarilainen kan-
 tallis-tanssi.
 Csarnok (o), pölyvästähätävä, esi-
 kartano, sali.
 Császáar (-, o), keisari.
 Császáari (-, a), keisarillinen.
 Csata, tappelu.
 Csatolni, panna soella kinni,
 liittää.
 Csattanni, pauhahtaa.
 Csecsemő, nifälapfi.
 Csekély (-, e), vähäinen.
 Cseléd (é), palkollinen.
 Cselédség (é), palkelusuwäfi.
 Cséendes (e), hiljainen.
 Cséendesen, hiljaan.
 Cséngetni, soittaa.
 Cséngetyű, kiiistin, kellonen.
 Csépegtetni, tiputtaa, tiufuttaa.
 Csépp (e), pisara.
 Cserebogár (-bogara), turilas
 (melolontha).

Cserélni, vaihettaa.
 Cserésnye, firsiiffa.
 Csiga, koteloinen, simpjukka; esi-
 ga-biga, kiekura-koteloinen.
 Csiklandozni, futfutella.
 Csillag (o), tähti.
 Csillagzat (o), tähtisiferö.
 Csinálni, tehdä.
 Csinos (a), soma.
 Csinositani, kaunistaa.
 Csipetnyi, näpkillinen, hyyppysen
 werta.
 Csipke-bokor (-kro), orjantap-
 pura.
 Csira, itu.
 Csodálat (o), ihmetteleminen.
 Csodálkozni (-ik), kummaftella.
 Csók (o), suutelo.
 Csókolgatni, suudella.
 Csókolni, suudella.
 Csomó, solmu; kimpku.
 Csónak (o), wene.
 Csont (o), luu.
 Csoport (o), ryhmä.
 Csoroszlya, auran fieli; vén cs.,
 siivoton naisihminen, aatta.
 Csökkenteni, vähentää.
 Csönd (e), hiljaisuus.
 Csöndes (e) = cséendes.
 Csörgés (-, é), sälinä.
 Csötörtök (ö), tuorstai.
 Csúcs (o), latwa.
 Csúf (o, a), ruma; -ot üzni,
 pilkata, tehdä pilkkaa.
 Csuka, hauki.
 Csupa, paljas, pelkkä.
 Csupán, ainoastaan.
 Csüggedni, käydä alafuloisefsi,
 joutua epätoimoon.
 Csüggeni, riippua.
 Csütörtök (ö) = csötörtök.

D.

Dac (o), uhka; -ára, sen uhalla
t. kiuksalla, siitä huolimatta.

Dajka, imettäjä.

Dal (-, o), laulu.

Dalolni, laulaa.

Dalos (-, a), laulu-, laulawa.

Darab (o), kappale; egy -ig,
kappaleen airtaa.

Daru (-, darva), kurki.

De, kuinta!

De, mutta.

December (-, é), joulukuu.

Dehogy, ei kuintaan, taiffa mar.

Dejszén, f. iszén.

Dél (dele), puolipäimä.

Deli (-, e), mukkea, ihana.

Dérék (o), runko; kékikipaitfa.

Dérékalj (a), matrasfi.

Derü, walokisuus, kirkkaus.

Derülni, keltä.

Derült (e), keltä.

Dészka, lauta.

Diadal (-, o), woittoriemu, triumfi.

Dicsékédni (-ik), kerkkata.

Dicsérni, ylistää, kiittää.

Dicső, jalomaineinen, loistawa.

Dicsőség (é), kunnia.

Dij (-, a), palkinto; salko, lunas=
tusraha.

Dinom-dánom (o), kühöminki-juo=
minki.

Dió, päkkinä.

Disz (-, é), kaunistus, koristus.

Diszésen, loistokkasti, komeasti.

Disznó, kiska.

Díván (-, o), diwani, sohwa.

Dívány (-, o) = díván.

Dívat (o), muoti.

Divatos (-, a), muodin-mukai=
nen.

Dobni, kettää.

Dobogni, kyskiä.

Dohányzás (-, o), tupakanpoltto.

Dolgozni (-ik), tehdä työtä.

Dolog (-lgo), työ, aika; jó dol=
gom van, minun on kymä olla.

Dologtalanul, joutilaana.

Domborulni, koshota.

Dorgálni, torua.

Dönteni, kaataa, kumota, kufistaa.

Dördülés (-, é), kirkkhyks.

Döre, kysku.

Dörögni, kirkistä (ukkojesta).

Drága, kallis.

Drágakő (-köve), jalokivi.

Dráma, drama.

Dramai (-, a), dramallinen.

Dúlni, myllätä, hämittää.

Duna, Tonawa.

Dühösen, raimokkasti, kirkjasti.

E, É, Ê.

Éb (e), kaira.

Ebéd (é), päimällinen.

Ébredés (-, é), herääminen.

Ébredni, herätä.

Ébren, walwoen, walppaasti.

Ébreszteni, herättää.

Ecset (é), penskeli.

Ede, Edwarð.

Édén (-), paratiisi.

Édés (e), makea; rafas.

Édesgetni, koututella, kymäillä.

Édesíteni, tehdä makeaksi; kulos=
tuttaa.

Efféle, tämänkaltainen.

Ég (ege), taimas.

Égbekiáltó, oik.: taimaafen kuu=
tawa; kirkmuinen.

Egér (egere), kirkvi.

Egész (e), koso.

Egészen, kokonaan.
 Egészség (è), terveys.
 Egészségös (e), terve.
 Égetni, polttaa.
 Égi (-, e), taimaallinen.
 Égni, palaa.
 Egy (e), yksi; epämääräinen ar-
 tiffeli.
 Égyaránt, yhtäläisesti.
 Egybeforjni, kasvaa yhteen, su-
 lata yhteen.
 Egyéb (égyébe), muu; egyébe-
 közt, muun muassa; egyéb-
 kor, muulloin.
 Egyébiránt, muuten.
 Egyedül, yksin.
 Egy-egy, yksi erältänsä.
 Egyenös (e), suora.
 Egyenösen, suoraan, suorastaan.
 Egyenetlenség (è), eripuraisuus.
 Egyéniség (è), individi; indivi-
 dualiteti.
 Egyenként, yksittäin.
 Egyenkint = egyenként.
 Egyenlő, yhtäläinen.
 Egyes (-, è), yksinäinen, yksit-
 nen.
 Egyesíteni, yhdistää.
 Egyesületi, yhdistys-, yhteys-.
 Egyesülni, yhdistyä.
 Egyetem (è), yliopisto.
 Egyetemi (-, e), yliopiston.
 Egyetértés (-), yksimielisyys.
 Egyetértő, yksimielinen.
 Egyetlen (-, è) ainoa.
 Egyféle, yhdenlainen.
 Egyik — másik, toinen — toi-
 nen.
 Egyiptom (o), Egypti.
 Égyiránt, yhtäläisesti.
 Egyképen, yhdellä t. samalla ta-
 paa.

Egykor = egykoron.
 Egykoron, ferran, ferta, muinoin.
 Égymás (-), toinen toistanja, toi-
 nen toisenja j. n. e.
 Égynémi, joku (asioista).
 Égyszér, ferran, ferta.
 Égyszérre, yht'äffää.
 Égyszérsmind, samaassa, sen o-
 hesä.
 Égyszérü (-, e), yksinfertainen.
 Égyúttal, samaassa, samalla fer-
 ta.
 Égyütt, yhdessä, ynnä.
 Éhén, nälkäisesti; é. méghalni,
 kuolla nälkään.
 Éhes (e), nälkäinen.
 Éhezni (-ik), nähdä nälkää.
 Ej, oi!
 Ej (e), hö.
 Eji (-, e), hö-.
 Ejjel (-, è); hö; höllä.
 Ejszaki (-, a), pohjainen.
 Ejtszaka, hö; höllä.
 Ejtszakai (-, a), hö-.
 Ék (è), foristus.
 Eke, aura.
 Ékés (e), komea.
 Ékésíteni, foristaa.
 Ekkép, tällä tavoin.
 Ekkor, tällöin.
 Ekkora, näin suuri.
 Él (-, è), terä.
 Eladni, myydä.
 Elállani, lafata.
 Elaludni (-ik), $\frac{1}{2}$ nuffua, miennä
 nuffuun.
 Elapadni, kuuua.
 Elárulni, pettää, ilmaista.
 Elbájolni, saattaa intoihinsa, i-
 hastuttaa.
 Elbeszélalni, kertoa.
 Elbúcsúzni (-ik), jättää hyvästi.

Elbújni (-ik), kätkeä itsensä, men-
nä piiloon.

Elbukni (-ik), kaatua, lango-
ta.

Elbúsulni (magát), huolestua,
kähvä surulliseksi.

Elcsapni, ajaa pois.

Eldöd (ö), esi-ikä.

Elé, eteen, edelle.

Elébb = elöbb.

Elébbi = elöbbi.

Élég (élege), hylässi, tarpeeksi.

Élégendö, riittävä.

Elégetni, polttaa.

Elégni, palaa.

Eleinte, alussa.

Élénken, elävästi.

Elérkézni (-ik), tulla.

Elérni, ulottua, saavuttaa.

Élès (e), terävä.

Elesni (-ik), kaatua.

Élet (é), elämä.

Életerö, elinvoima.

Életmód (o), elintapa.

Életpálya, elinkausi, elin aika.

Élettelenül, hengetönnä.

Eleven (-, é), elävä.

Eleveniteni, elähyttää.

Elfáradni, väsynä.

Elfeledni, unhottaa (pois).

Elfelejteni, unhottaa (pois).

Elfogadás (-, o), vastaan-otto.

Elfogadni, ottaa vastaan.

Elfoglalni, ottaa valtaansa.

Elfogni, vangita; félelém fog
el, pelko tulee minuun, pelko
saavuttaa minut.

Elfogulás (-), ahdistus.

Elfordulni, kääntänyt pois.

Elfutni, juosta pois; szemémet
elfutják a könnyek, hyyneleet
maluvat filmistäni.

Elgondolkozni (-ik), waipua aja-
tustsiinsa.

Elgondolni, miettiä.

Elhagyni, jättää, jättää kesken,
hylätä.

Elhalasztani, lykätä toistaiseksi.

Elhallgatni, waieta; kuunnella.

Elhalni, kuolla (pois).

Elhangzani (-ik), lafata kajaht-
tamasta, hiljetä.

Elhatározni, päättää.

Elhervadni, kuishtua.

Elhinni, uskoa pois.

Elhitetni (valakivel valamit),
saattaa (joku jotakin) usko-
maan.

Elhomályosulni, hämärtyä, him-
metä.

Elhordani, kanta pois.

Elhozni, tuoda pois.

Elhúzni, soittaa loppuun.

Eligérkézni (-ik), luwata itsensä
pois.

Elillanni, karata.

Elindulni, lähteä.

Elismerni, myöntää, tunnustaa
oikeaksi.

Elitelni, tuomita.

Eliteltetés (-, é), tuomituksi tule-
minen.

Eljárás (-, o), menetteleminen,
menetyš.

Eljáрни, kähvä eteen-päin t. pois;
kulua; táncot e., tanssia, tans-
sia loppuun.

Eljönni, tulla pois, saapua.

Elkapni, siepata t. temmata pois.

Elkergetni, ajaa pois.

Elkerülhetetlenül, wälttämättö-
mästi.

Elkészülni, valmistua; aifoa läh-
teä pois.

- Elkezdeni, aloittaa, alkaa.
 Elkiáltani magát, huudahtaa.
 Elköltözni, muuttaa pois.
 Elkövetkézni (-ik), seurata, tulla.
 Elküldeni, lähettää pois.
 Elkülöníteni, eroittaa; sulkea eris-
 leen.
 Ellátni, marustaa.
 Ellen, vastaan; ellenémre, elle-
 nédre, ellenére j. n. e., was-
 toin tahtoani, =fi, =nfa, j. n. e.
 Ellen = ellenség.
 Ellenállhatatlanul, vastaan sei-
 somatta, vastustamatta.
 Ellenállni, vastustaa.
 Ellenkézöleg, päin=vastoin.
 Ellénni, oleskella.
 Ellenség (é), vihollinen.
 Ellenségös (e), vihollis-.
 Ellensúlyozni, olla vastapai-
 nona.
 Ellenszegülés (-, é), vastustus.
 Ellenvetés (-, é), vasta=väitös.
 Elleplezni, peittää.
 Ellőni, ampuu pois.
 Elmaradni, jäädä pois, jäädä jä-
 lelle.
 Elmélázni, haaveksia.
 Elménetel (-, é), pois=meno.
 Elménni, mennä pois, lähteä.
 Elmerülni, upota.
 Elmondani, sanoa, kertoa.
 Elmúlni (-ik), sulua.
 Elnevetni magát, pureskahtaa
 nauruun.
 Elnézni, katsella; jättää raukai-
 sematta, antaa anteeksi.
 Élni, elää.
 Elnökminiszter = miniszterel-
 nök.
 Elnyúlni (-ik), ulottua.
 Eloltani, sammuttaa.
- Elolvadni, sulata.
 Elő, esi-; valaminek elejét vén-
 ni, estää jotakin.
 Előadás (-, o), esitelmä, luento;
 näytäntö.
 Előadni, esittää.
 Előbb, ennen.
 Előbbi (-, e), entinen.
 Előd (ö), esi-ikä.
 Előidézni, tuottaa, synnyttää.
 Elől, edestä, =ttä.
 Előlépni, astua eteen t. esiin.
 Előlni, tappa, surmata.
 Előny (-, ö), etu.
 Előörs (ö), etuvaria.
 Előre, eteen=päin; ennakolta.
 Előszó, esipuhe.
 Előszoba, esitupa, porstua.
 Először, ensimmäinen kerta, ensiksi.
 Előtalálni, kohdata.
 Előtt, edessä, =llä.
 Elpirulni, punastua.
 Elpusztítani, hajoittaa.
 Elrabolni, ryöstää pois.
 Elragadni, temmata pois.
 Elrejteni, kätkeä.
 Elrendézni, järjestää, laittaa jär-
 jestykseen.
 Elréppenni, lennähtää pois.
 Elrepülni, lentää pois.
 Elrontani, pilata, turmella.
 Elsietni, kiirehtiä pois.
 Elsírdogálni, itkeskellä.
 Elsodorni, huuhtoa pois.
 Első, ensimmäinen.
 Elsújtani, heittää (pois).
 Elsüllyedni, wajota, waihua.
 Elszaladni, juosta pois.
 Elszédülni, pyörtyä.
 Elszendéredni (-ik), nukahtaa.
 Elszennyésedni (-ik), tulla li-
 kaitseksi.

Elszórni, hajottaa.
 Eltakaritani, forjata pois; hau-
 data.
 Eltakarni, peittää.
 Eltakarodni (-ik), mennä tie-
 henjä.
 Eltántoritani, saattaa horjumaan,
 niekoitella.
 Eltávozás (-, o), pois=meneminen.
 Eltávozni (-ik), poistua, mennä
 pois.
 Eltékozolni, tuhjata.
 Eltelni (-ik), kulua.
 Eltemetni, haudata.
 Eltènni, panna pois; e. láb alól,
 saattaa pois tieltä, surmata.
 Elterjedni, lewitä.
 Eltérni, poifeta, kääntyä syrjään,
 eritä.
 Éltetni, elättää.
 Eltévedni, efsyä.
 Eltökèlmi, päättää.
 Eltünni (-ik), kadota.
 Eltürni, kårftä, kestää.
 Elutasitani, káskeä pois, häättää.
 Elül = elöl.
 Elvágni, leifata poiffi, kattaišta.
 Elválmi (-ik), erota.
 Elvárni, odottaa.
 Elvégezni, lopettaa, toimittaa.
 Elvénni, ottaa pois, ottaa was-
 taan; naida.
 Elveszés (-), fatoominen.
 Elveszni, kadota.
 Elveszteni, kadottaa; surmata.
 Elvesztés (-), kadottaminen, me-
 nettäminen.
 Elvetni, heittää pois.
 Elvezet (è), nautinto.
 Elvezetni, wiedä pois.
 Elvinni, wiedä pois.
 Elviselni, kårftä.

Elzárkózni (-ik), sulkentua.
 Elzengeni, soittaa loppuun.
 Embèr (-, è), ihminen; mies.
 Embèri (-, e), ihmis-, inhimilli-
 nen.
 Embèriség (è), ihmisunta; ih-
 misyys, humaniteti.
 Embèrimeret (è), ihmistunte-
 mus.
 Emelet (è), ferros.
 Emelkèdmi (-ik), nousta.
 Emelni, kohottaa, nostaa, rafentaa.
 Emennyi, näin paljon täsfä.
 Emészteni, sulattaa (ruoasta);
 kuluttaa, kalvaa.
 Emez (-, è), tämä täsfä.
 Emilyen (-, è), tämmöinen täsfä.
 Emlégetni, mainita (usein).
 Emlék (è), muisto.
 Emlékèzet (è), muisto, muisti.
 Emlékèzmi (-ik), muistaa (subla-
 tivin kanssa).
 Említèni, mainita.
 Emlő, nişä, rinta.
 Èn, minä.
 Endre, Andreas.
 Ènek (è), laulu.
 Ènekèlmi, laulaa.
 Ènekèsnő, laulajatar.
 Engèdelèm (-lme), lupa; anteeffi-
 anto.
 Engèdelmeskèdmi (-ik), totella.
 Engedély (-, è), lupa.
 Engedni, sallia, antaa myöden.
 Ennélfogva, niinmuodoiin, ftis.
 Ènni, syödä.
 Ènnivaló, syötävä.
 Ennyi, näin paljon.
 Enyém, minun.
 Enyészet (è), häviäminen.
 Enyészmi (-ik), kadota.
 Enyhe, lauhkea, lempeä.

Enyim = enyém.	Erös (e), wahwa, woimafas, wä- fewä.
Epedezni (-ik), juuresti haluta, ifävöitä.	Erösen, woimaffaasti.
Epedni, hiueta.	Erösiteni, wahwistaa.
Épen = éppen.	Erösitgetni, wahwistella, wäwu- tella.
Épeszteni, saattaa hiufeemaan.	Eröszakos (a), wäfiwaltainen.
Épiteni, rakentaa.	Eröszakosan, wäfiwaltajesti.
Építész (-, é), arkkitehti.	Erre, tästä ohitse.
Éppen, juuri; é. nöm, ei ollen- kaan.	Érték (è), armo.
Épület (è), rakennus.	Érteni, hymmärtää.
Épülni, olla rakennusjella t. ra- kennettamisä.	Érzelém (-lme), tunne.
Érány (-, o) = irány.	Érzés (-, è), tunne.
Érc (è), metalli.	Erzsébet (è), Elisabeth.
Erdei fajd (o), metsä.	Érzület (è), mieli, mielenlaatu.
Érdék (è), mielihartaus.	És, ja.
Érdémélni, ansaita.	Esdeni, rufoilla.
Erdö, metsä.	Eskü, wala.
Eredeti (-, e), alkuperäinen.	Esküdni (-ik), wannoa.
Eredetileg, alkunsa, alkuperäi- jesti.	Esküvö, mihtäiset.
Eredni, saada alkunsa; eredj, mene!	Esni (-ik), pudota; sataa; ta- pahua.
Erélyés (e), woimafas, pontewa.	Esö, sade.
Erény (-, è), hywe.	Est, ilta.
Ereszkédni (-ik), laskeutua.	Este, ilta; illalla.
Ereszteni, päästää, laskea.	Estelédni (-ik), iltaantua.
Érezet (è), tunne.	Esteli (-, e), ilta-.
Érezni, tuntea.	Esti (-, e), ilta-.
Érkézni (-ik), saapua.	Estve = este.
Erkölcs (ö), siweys.	Ész (-), mieli, järki.
Erkölcsi (-, e), siweellinen.	Eszköz (-, ö), wälikappale, keino.
Erkölcsös (-, e), siweä.	Eszközölni, saada aikaan.
Érni, saapua, päästä, joutua; fohdata; nähä t. kofea eläis- sänfä.	Észlelni, tarkastella; hawaita, huomata.
Érni, ulottua.	Eszme, aate, idea.
Érni (-ik), kypshä.	Eszmélet (è), tajunta, tunto, tai- to; -re hozni, saattaa taidol- lensa.
Ernyedetlen (-, è), wäshmäton.	Eszméletlenül, taintuneena.
Erö, woima; erövel t. eröne- kerejével, wäfiin.	Eszményi, ihanteellinen, idealinen.
	Észrevénni, huomata; é. magát, malttaa mielsänfä.

Észrevétlenül, huomaamatta.
 Esztelen (-, è), mieletön.
 Esztendő, vuosi.
 Esztendös (-, e), vuotias.
 Étel (-, è), ruoka.
 Étélka, Ahdelheid.
 Étterëm (-rmé), ruokafali.
 Év (e), vuosi.
 Évés (-, è), syöminen.
 Éves (-, e), vuotias.
 Évi (-, e), vuotinen.
 Ezén (indefl.), tämä.
 Ezér (ezre), tuhat.
 Ezredévi (-, e), tuhatvuotinen.
 Ezredik (e), tuhannes.
 Ezután, tästä lähtien.
 Ezüst (ö), hopea.

F.

Fa, puu.
 Faj (-, o), laji, rotu.
 Fajdalmas (-, a), tuskallinen.
 Fajdalom (-lma), fiipu, tuska.
 Fajdalom, paha kylä.
 Fajni, tehdä kipeätä, kivistää, waiwata.
 Fajta = faj.
 Fajúlni, turmeltua sukunsa suhteeseen; fajúlt, hänesä on sukuhuonontunut.
 Fajzat (o), sifio.
 Fakadni, kummuta.
 Fal (a), seinä.
 Falu (-, - t. falva), kylä.
 Falusi (-, a), kyläinen, maa-, maalainen.
 Fáradni, väsyä.
 Fáradság (o), waiwa, waiwannäkö.
 Fárادتان, väsyneenä.
 Fark (a), häntä.

Farkas (-, o), susi.
 Farsang (o), lasiaisi (farnawali)-aifa.
 Fátyol (-, o), huntu.
 Fazék (o), pata.
 Fázni (-ik), olla wileisjaan; fázom, minun on wilu.
 Fèbruár (-, o), helmikuu.
 FèbruáriuS (-, o) = fèbruár.
 Fegyver (-, è), ase.
 Fegyverés (-, e), aseellinen.
 Fegyverlététel (-, è), aseenheitto.
 Fegyvernémü, aseentapainen; ase.
 Fehér (e), walkoinen.
 Fej (e), pää.
 Fejbeütés (-, è), päähän lyöminen.
 Fejbillentés (-, è), päännyrkähdys.
 Fejedelém (-lme), ruhtinas.
 Fejedelmi (-, e), ruhtinaallinen.
 Fejér = fehér.
 Fekély (-, è), kuisma, mätähaawa.
 Fekete, musta.
 Fekhely (e), makuusija.
 Féktelen (-, è), hillitön, wallaton, hurja.
 Feküdni (-ik), maata.
 Fél, ylös; féljebb, ylemmäs.
 Fél- f. föl-
 Fél (fele), puoli; félig, puoleksi; félre, syrjään.
 Félbeszakítani, keskeyttää.
 Felé, päin.
 Feledni, unhoittaa.
 Félelém (-lme), pelko.
 Felelet (è), wastaus.
 Felelni, wastata.
 Felényi (-, e), puolta pienempi.
 Feleség (è), puoliso, waimo.
 Féllett = fölött.
 Félfelé = fölfelé.

- Félhő, pilwi.
 Félhős (e), pilwinen.
 Félleg (è), pilwi.
 Félni, pelätä.
 Felől, puolelta, taholta.
 Félrehúzni, wetää syrjään.
 Féltség (è), majesteetti.
 Féltségés (e), majesteetillinen.
 Félső, ylinen; legfélső, ylimäinen.
 Félteni valakit, olla huolestunut jonkun tähden.
 Féltés (-), kateus, luulewaisuus.
 Felül = felől.
 Fenék (feneke), pohja.
 Feneketlen (-, è), pohjaton.
 Fenn = fönn.
 Fenni, hmoa.
 Fény (-, è), valo, loisto.
 Fenyégetni, uhata.
 Fenyégetőzni (-ik), uhata.
 Fényés (e), loistawa, kiiltävä.
 Fényleni (-ik), loistaa.
 Fenyő = fenyü.
 Fenyü, kuusi.
 Féreg (-rge), mato.
 Ferenc (è), Frans.
 Férenci (-, e), fransiskani.
 Férfi (-, a) mies.
 Férfiü (-, férfiä) = férfi.
 Férgeteg (è), pyry-ilma, rajuilma.
 Férfj (e), mies (puoliso); -höz menni, mennä miehensä.
 Férfni, mahtua, päästä (jonnekin), lähestyä.
 Festék (è), wäri, maali.
 Festeni, maalata.
 Festész (-, è), maalari.
 Festő, maalari.
 Festői (-, e), maalattawaksi kelpaawa, ihana; kumailewa.
 Fészék (-szke), pesä.
 Feszés (e), ahdas, kankea.
 Fiatal (-, o), nuori.
 Fiatalság (o), nuoruus; nuoriso.
 Figyelmes (e), tarffaawainen.
 Figyelmeztetni, huomauttaa.
 Figyelni, kuunnella tarkasti.
 Finn (-, è), suomalaisen.
 Finnország (o), Suomi.
 Fiú, poika.
 Fiú (-, a), pojan-.
 Fizetni, maksaa.
 Fodor (-dro), kiherys; röyhelö.
 Fog (a), hammas.
 Fogadás (-, o), lupaus, wala.
 Fogadni, ottaa vastaan; luwata; szót f., totella.
 Fogalom (-lma), käsitys, käsite.
 Fogékony (a), taipawa (vastaanottamaan).
 Fogható valamihéz, johonkin werrattawa.
 Fogház (a), wankihuone.
 Foglalat (o), sijällys.
 Foglalni, käsittää; helyet f., (ottaa sijaa), istahtaa.
 Foglaló, käsiraha.
 Fogni, pyytää; wäljastaa.
 Fogódzani (-ik), tarttua kiinni.
 Fogoly (-glyo), wanki.
 Fogság (o), wankuus.
 Fogva, johdosta, woimasta; tähden; — (jostakin) asti, pitäen.
 Fogvást = fogva.
 Fogyni, wähetä, huweta; fogytán van, on loppumaisillaan.
 Fok (o), aste.
 Fokozni, ylentää, korottaa, kiihdyttää.
 Fokozódás (-, o), ylentäminen, kiihtymys.
 Folyam (o), wirta.

Folyamat (o), juoksu.
 Folyamodni (-ik), anoa, antaa
 sijään anomusfirja.
 Folyani (-ik), juosta.
 Folyó, wirta.
 Folyóirat (o), aikafausfirja.
 Folytatás (-, o), jatko.
 Folytatni, jatkaa.
 Folytonosan, yhä.
 Folyvást, yhä; sujuvasti.
 Fonni, punoa.
 Font (o), naula.
 Fontos (a), tärkeä.
 Fordítani, kääntää; käyttää.
 Fordulni, kääntä.
 Forgószél (-szele), tuuliaisapä.
 Forint (o), florini, guldeni.
 Forma, muoto.
 Forogni, pyöriä, fiertyä.
 Forradalmi (-, a), wallankumous-
 Forradalom (-lma), wallanku-
 mous.
 Forradalom-ellenés (e), wallan-
 kumousta wastustawa.
 Forrás (-, o), lähde.
 Fornni, kiehua.
 Forró, kiehuwa, kuuma.
 Forróláz (-, a), kuumeauti.
 Fő, pää; pää-; legfőbb, ylin.
 Főköttő, päähine.
 Föl, ylös; föl s alá, ebes tafaijin.
 Föláldozni, uhrata.
 Fölállani, nousta ylös.
 Fölbuzdulni, kiihtyä.
 Fölcsereľni, waihettaa.
 Föld (e), pelto, maa.
 Földesúr (-ura), tilanhaltia.
 Földi (-, e), maallinen.
 Földülni, häwittää.
 Fölé, yli.
 Fölébredni, herätä (ylös).
 Fölébreszteni, herättää (ylös).

Főleg, pää-asiallisesti, etenkin.
 Főlemelkédni (-ik), nousta ylös.
 Főlemelni, nostaa (ylös).
 Főleszmélni, toipua, tulla tai-
 dollensa.
 Főlfédézni, kefiä, hawaita, saada
 ilmi.
 Főlfele, ylös-päin.
 Főlfogás (-, o), käsittäminen, kä-
 sitys.
 Főlforgatás, kumoominen.
 Főlforgatni, syöstä kumoon, ku-
 kistaa.
 Főlformni, ruweta kiehumaan.
 Főlgyűjtani, sytyttää tuleen.
 Főlgyűlni, sytytä.
 Főlhivás (-, o), kehoitus.
 Főlhozni, tuoda ylös.
 Főlismerni, tuntea.
 Főljegyézni, kirjoittaa (ylös),
 panna kirjaan.
 Főljönni, tulla ylös, nousta.
 Főlkelni, nousta ylös.
 Főlkelő, kapinoitsija.
 Főlkelteni, herättää.
 Főlkeresni, hakea (ylös).
 Főlkérni, pyytää (johonkin).
 Főlkiáltani, huudahtaa.
 Főlkiséřni, seurata ylös.
 Főlkötni, sitoa ylös.
 Főllebbenteni, nostaa ylös.
 Főlleplezni, paljastaa.
 Főlmászni, kiivetä ylös.
 Főlnevekédni (-ik), kasmaa (ylös).
 Főlnőni, kasmaa (ylös).
 Főlolvasás (-, o), julki-lukeminen.
 Főlolvasni, ylöslukea, lukea julki.
 Főloszlatni, hajoittaa.
 Főlöltözni (-ik), waatettaa itsensä.
 Főlött, yli.
 Főlrakni, panna ylös, asettaa esille
 (ruoasta).

Fölréttenetésiteni, tehdä kauhis-
tuttawaffi.

Fölség (é), majesteetti.

Fölségsértés (-, é), majesteetin-
riis.

Fölschajtani, huoata (ylös).

Föltalálni, löhtää.

Föltámadás (-, o), ylösnousemus.

Föltámadni, nousta ylös.

Föltárni, awata, aukaišta.

Föltekinteni, katsahtaa ylös.

Fölténni, panna ylös, edellyttää;
f. magában, päättää itsefseen.

Fölteríteni, kattaa.

Föltünni (-ik), esiintyä.

Föltüntetés (-, é), esittäminen,
esitys.

Föltüntetni, näyttää, saattaa nä-
kymiin.

Fölugrani (-ik), hypähtää ylös.

Fölül, yli, ylipuolessa.

Fölmúlni, olla (jotafuta) ete-
wämpi t. parempi, voittaa.

Fölmürlöl, ylhäältä.

Fölvénni, ottaa ylös, nostaa.

Fölvetni, heittää ylös; ágyat f.,
tehdä nuodetta.

Fölvidülni, ilostua.

Fölvirágzani, kukoistua.

Fölvirulni, ruweta kukoistamaan,
kukoistua.

Fölvonás (-, o), nähtös.

Fölvavarni, soata, hämmentää.

Föni, siehua.

Fönn, ylhäällä; oda fönn, tuolla
ylhäällä.

Fönnhangú (-, a), kowa-ääninen.

Fönnmaradni, jääda jälelle.

Fötiszt (é), yli=upseeri.

Föváros, (-, o), pääkaupunki.

Föveg (é), päähine.

Fözni, keittää.

Fözögetni, keitellä.

Francia, ranskalainen.

Franciaország (o), Ranskan maa.

Friss (e), raikas, tuore, wirkä,
kiihkeä.

Fújni, puhaltaa, tuulla.

Fuladni, tukehtua.

Fulánkos (-, a), pistävä, piste-
liäs.

Furcsa, kummallinen.

Fúródni (-ik), tunkea, tunkeutua.

Futár (-, o), fureeri.

Futni, juosta.

Fúvalom (-lma), henkäys, tuu-
lonen.

Fü (füve), ruoho.

Függeni, riippua.

Független (-, é), itsenäinen.

Függetlenül, itsenäisesti.

Függöny (-, ö), esirippu.

Fül (e), forma.

Fülelni, kuunnella tarkasti.

Fürdő, sauna, kylpy.

Fürödni (-ik), kylpeä.

Füröszteni, kylwettää.

Fürt (ö), futri, käherä.

Füst (ö), savu; -be menni, haih-
tua tuuleen.

Fütty (ö), wihellys.

Füzfa, paju.

G.

Gabona, wilja, jywät.

Galamb (o), kyyhkynen; -om, kul-
tani.

Galambfi (a), kyyhkynen=poika.

Garas (-, o), groscheni (= 5 pen-
niä).

Gáspár (-, o), Kasper.

Gazda, isäntä.

Gazdag (o), rikas.

Gazdagitani, rikastuttaa.
 Gazdagság (o), rikkaus.
 Gazdasszony (-, o), emännöitsijä.
 Gazembér (-, è), heittiö, konna.
 Gergely (-, è), Gregorius.
 Gerjeszteni, kiihkoittaa.
 Gerlice, turturi-kyyhkynen.
 Golyó, luoti.
 Gond (o), huoli; -om van valamire, pidän huolta jostakin.
 Gondolat (o), ajatus.
 Gondolkodni (-ik), ajatella.
 Gondolkozni (-ik), ajatella.
 Gondolni, ajatella; g. valami-vel, huolia jostakin; ném gondolok vele, en ole siitä mi-länikään.
 Gondviselés (-), edeskatseminen, suoja.
 Gonosz (-, a), paha.
 Gonoszság (o), pahuus.
 Gögicsélni, lallattaa.
 Gögös (e), ylpeä, röyhkeä.
 Gömbölyü (-, e), ympyräinen.
 Görbedni, käyristä, koukistua.
 Görög (ö), kreikkalainen.
 Grácia, armo.
 Gránátos (-, o), kranatööri.
 Gróf (o), freivi.
 Gulyás (-, o), unkarilainen liha-ruoka.
 Gúnymosoly (-, o), pilkkaus, irvistely.

Gy.

Gyakorlat (o), harjoitus.
 Gyakran, usein.
 Gyalázat (o), häpeä.
 Gyalogolni, käydä jalkaisin.
 Gyanakodni (-ik), epäillä.
 Gyanánt, werošta, sihasta.

Gyarapítani, enentää.
 Gyarlóság (o), mialloisuus, heik-kous.
 Gyász (-, o), suru, murhe.
 Gyáván, pelkurimaisesti, saamat-tomasti.
 Gyémánt (o), timantti.
 Gyéngé = gyöngé.
 Gyéngeség = gyöngeség.
 Gyer, gyere, (jer, jere), tule; gyerünk, (jerünk), tulkaamme, menkäämme; gyerték, (jerték), tulkaatte. Muita muotoja ei kätetä.
 Gyerék (è) = gyermek.
 Gyermék (è), lapsi.
 Gyertya, kynttilä.
 Gyilkolni, murhata.
 Gyilkos (-, o), murhaaja.
 Gyógyítani, parantaa.
 Gyors (a), pikainen.
 Gyorsan, kiireesti, nopeasti.
 Gyökér (gyökere), juuri.
 Gyökerezni (-ik), juurtua.
 Gyöngé, heikko.
 Gyöngéden, hellästi.
 Gyöngeség (è), heikkous.
 Gyöngy (ö), helmi; -öm, kul-tani.
 Gyöngyvirág, lehmänkielo (con-vallaria majalis); -om, kul-tani.
 Gyönyör (-, ö), ihastus, sulotunne, hehuma.
 Gyönyörködni (-ik), (valami-ben), ihastella (jotakin).
 Gyönyörü (-, e), ihana.
 Gyönyörüségesen, ihanasti.
 Gyötörni, kiusata.
 Gyözedelmes (e), voitollinen.
 Gyözedelmi (-, e), moitto-
 Gyözelmesen, moitollisesti.

Gyözni, jassaa, moittaa.
 Gyújtani, shtyttää.
 Gyúlni, shtthä.
 Gyüölölni, mißata.
 Gyüölölség (è), mißa.
 Gyümöles (ö), hedelmä.
 Gyümöles-árus (-, o), hedelmä=
 kauppias.
 Gyürni, rypistää.
 Gyürü, formus.
 Gyüszü, formistin.

H.

Ha, jos.
 Hab (o), laine, aalto.
 Habár, maiffa.
 Háborgatni, häiritä.
 Háború, sota.
 Had (a), sota; sotawäfi.
 Hadakozni (-ik), sotia.
 Hadi (-, a); sota=.
 Hadnagy (o), luutnantti.
 Hadsereg (è), sotajoukko.
 Hadvezér (-, è), sotapäällikkö.
 Hágni, astua, nousta.
 Hagyni, jättää, antaa.
 Hah, woi!
 Haj (a), hiusset.
 Haj, oi!
 Hajadon (-, o), neito, neitsyt.
 Hajdan, muinoin; muinaisaita.
 Hajdanában, muinoin.
 Hajh, oi!
 Hajlam (o), taipumus.
 Hajlandó, taipuainen.
 Hajlék (o), katos, suoja, maja.
 Hajnal (-, o), aamurußo.
 Hajó, laiva.
 Hajós (-, o), laiwuri.
 Hajszál (-, a), hiuskarwa.
 Hajszálnyi (-, a), hiuskarwan ko=
 toinen.

Hajtani, ajaa; panna liiffeelle,
 kättää.
 Hal (a), kala.
 Hála, kiitos; hálát adni, kiittää.
 Haladni, mennä menoansa, mennä
 eteen=päin, edistyä.
 Halál (-, o), kuolema.
 Halálos (a), kuoleman=.
 Halálosan, kuolettamasti.
 Halandó, kuolemainen.
 Halas (a), kalainen.
 Hálás (a), kiitollinen.
 Halastó, kala-lampi.
 Halász (-, o), kalastaja.
 Halászni, kalastaa.
 Hálátlan (-, o), kiittämätön.
 Hálátlanul, kiittämättömästi.
 Halavány (a), waalea, kalpea.
 Halhatatlan (-, o), kuolematon.
 Halkan, hiljaan.
 Hallani, kuulla; nagyot h., kuulla
 huonosti.
 Hallani (-ik), kuulua.
 Hallás (-, o), kuulo.
 Hallatszani (-ik), kuulua.
 Hallgatni, olla waiiti.
 Hallgatózni (-ik), kuunnella.
 Hallható, kuulua.
 Hallhatólag, kuuluwasti, ääneen.
 Halni, kuolla.
 Hálni, nuffua.
 Háló, werffo.
 Halom (-lmo), kumpu.
 Haloványség (o), kalweus, waa=
 leus.
 Halvány (a) = halavány.
 Hamar, pian; -abb, pikemmin.
 Hamis (a), wäärä, petollinen;
 weittifamainen.
 Hamv-védér (-drè), tuhka-sanfo;
 urna.
 Haném, waan.

- Hang (o), ääni.
 Hanghordozás (-), (oif.: äänen fantaminen), äänen-mieritys.
 Hangos (a), kuuluwa, kowa.
 Hangosan, kowin, kowalla äänellä.
 Hangú (-, a), ääninen.
 Hangulat (o), mielen-tila.
 Hangzani (-ik), joida, kaifua.
 Hangzat (o), ääni, jämel.
 Hant (o), kumpu.
 Hány (a), kuinka monta? a h., niin monta kuin.
 Hányadik (a), kuinka mones?
 Hanyagság (o), huolimattomuus.
 Hányini, heittää; h.-vetni, heittää sinne tänne; h.-vetni magát, mierittää itseänsä, kieriellä.
 Harag (o), wiha.
 Haragos (a), vihainen.
 Haragudni (-ik), olla suuttunut.
 Harang (o), kello.
 Harangozni, soittaa kelloa.
 Harangszó, kellon-ääni.
 Harc (o), jota, taistelu.
 Harmadik (a), kolmas.
 Harminc (a), kolmekymmentä.
 Harmincadik (a), kolmasikymmenes.
 Három (-rma), kolme.
 Has (a), watsja.
 Hasadni, haljeta, remetä; hasad a hajnal, aamu koittaa.
 Hasítani, halkaista.
 Hasonlitani, olla (jonkun) muutoinen; werrata.
 Hasonló, yhdennäköinen, saman-kaltainen.
 Használni, hyödyttää, käyttää.
 Hasznos (a), hyödyllinen.
 Haszon (-szno), hyöty; mi haszna, mitä se hyödyttää?
 Haszontalan (-, o), hyödytön.
- Hasztalan, turhaan.
 Hat (o), kuusi.
 Hát (a), selkä.
 Hát, entä, siis.
 Hatalmas (a), mahtawa.
 Hatalom (-lma), woima, walta.
 Határ (-, o), raja.
 Határozat (o), päätös.
 Hatás (-, o), vaikutus.
 Hatásos (a), vaikutawa, tehokas.
 Hátha, ehkäpä.
 HATHATÓS (a), vaikutawa, tehokas.
 Hatni, tunkea.
 Hatodik (a), kuudes.
 Hátulról, takaa.
 Hátulsó, takaa-
 Hatvan (a), kuusikymmentä.
 Hatvanadik (a), kuusikymmenes.
 Hatványozni, korottaa, ylentää.
 Ház (a), huone, talo.
 Haza, isänmaa.
 Haza, kotia.
 Hazafi (-, a), isänmaan-ystävä, patrioti.
 Hazafíú, patriotillinen.
 Házasodni (-ik), mennä naimisiin.
 Hazaténi, palata kotia.
 Házartás (-, o), taloudenpito, talous.
 Hazudni (-ik), walhetella.
 Hazudság (o), walhe.
 Hazug (o), walhettelija.
 Hazulról, fotoa.
 Hebégni, änkätä.
 Hegedős (-, ö), trubaduri.
 Hegedű, wiulu.
 Hegedűni, soittaa wiulua.
 Hégy (e), wuori.
 Hégyé, päälle.
 Hégyett, päällä.

Högység (é), muoristo.
 Hej, hejh, oi!
 Hely (e), sija, paikka, kohta.
 Helyétt, sijašsa, =sta, =aan.
 Helyettes (-, é), sijainen.
 Helység (é), paikkakunta.
 Helyzet (é), asema, tila.
 Héncégő, kerskailija.
 Hét (hete), seitsemän.
 Hét (hete), miikko.
 Hetedik (e), seitsemäs.
 Hétfő, maanantai.
 Hetven (e), seitsemänkymmentä.
 Hetvenedik (e), seitsemäsikymme-
 nes.
 Hév (heve), kuumuus; kuuma.
 Heverni, laisotella.
 Heves (e), kiivas, tuima.
 Hiába = hijába.
 Hiában = hijában.
 Hiány (-, o), puute.
 Hiányos (a), vaillinainen.
 Hiányzani (-ik), puuttua.
 Hiba, virhe, wifa.
 Hibázní (-ik), puuttua.
 Hid (a), silta.
 Hideg (é), kylmä.
 Hiedelém (-lme), usko.
 Hig (a), wetelä.
 Hihetetlen (-, é), uskomaton, jota
 ei voi uskoa.
 Hijába, turhaan.
 Himézni, neuoa, kirjata.
 Hini = hivni.
 Hinni, uskoa, luulla.
 Hinteni, sirottaa.
 Hintó, maunut.
 Hír (-, é), tieto, sanoma, maine.
 Hirdetni, kuuluttaa, julistaa.
 Hírés (e), kuuluisa.
 Hirlap (o), sanomalehti.
 Hirtelen, äkisti, yht'äkkiä.

Hisz = hiszén.
 Hiszén, =han (=hän).
 Hitelész, welfoja.
 Hitrege, muinaistaru.
 Hiúság (o), turhuus, turhamie-
 lisyys.
 Hív (e) = hü.
 Hivatal (-, o), mirka.
 Hivatalnok (o), mirkamies.
 Hivatalos (a), kutsuttu; miralli-
 nen.
 Hivatalviselés (-, é), wirašsa-olo.
 Hivatni, kutsuttaa.
 Híven, uskollisesti.
 Hívni, kutsua.
 Hízélégni, mairitella.
 Hó (hawa), lumi; kuukausi.
 Hódítani, walloittaa.
 Hódítás (-, o), walloitus.
 Hódítmány (-, o), mitä on wal-
 loitettu, walloittama.
 Hódolás (-, o), uskollisuuden wan-
 nominen; funnioitus.
 Hódolni, wannoa uskollisuutta;
 ošittaa funnioitusta.
 Hogy, että, jotta; a hogy, kun.
 Hogy = hogyan.
 Hogyan, kuinka?
 Hogyha, jos.
 Hogyné, kuinka ei?
 Hol, missä?
 Hol — hol, milloin — milloin.
 Hold (a), kun.
 Holdvilág (o), kuutamo.
 Holmi, joku (personista ja asi-
 oista).
 Holnap, huomenna.
 Holnapután, ylihuomenna.
 Holt (a), kuollut.
 Holttest (é), (kuollut) ruumis.
 Homályos (a), hämärä.
 Homlok (o), otša.

Homok (o), hieffa.
 Hon (-, o), isänmaa.
 Hónap (o), kuukausi.
 Honfi (-, a), isänmaanystävä,
 patrioti.
 Honn, kotona.
 Honnan, mistä?
 Honolni, asua, oleskia.
 Hontalan (-, o), isänmaaton.
 Hontalanság (o), isänmaatta-olo.
 Honvéd (è), (oik.: isänmaan puo-
 lustaja), Unkarin kansalliseen
 sotaväkeen kuuluvan sotamie-
 hen nimitys.
 Hordani, fantasia.
 Hordozni, fantasia.
 Hórhorgas (-, a), pitkäsaarinen.
 Horog (-rgo), onki.
 Hosszában, pitkin.
 Hosszan, pitkältä, kauan.
 Hosszú, pitkä.
 Hova, hová, mihin?
 Hozni, tuoda.
 Hozzányúlni, koskea (johonkin).
 Hozzászokni (-ik), tottua.
 Hozzátènni, lisätä.
 Hő (heve), kuumuus; kuuma.
 Hölgy (e), nainen, dami.
 Hőrgés (-, è), korina, rohina.
 Hős (-, ö), uros; urhoollinen.
 Hug (o), nuorempi sisar.
 Huga = hug.
 Hullám (o), aalto, laine.
 Hullámos (a), aaltoilema, lainei-
 nen.
 Hullani, pudota; hull a vére,
 hänen merensä juoksee.
 Hullás (-, o), putoaminen.
 Hurcolkodás (-, o), pois-muut-
 taminen.
 Hús (-, o), liha.
 Húsz (husza), kahkymmentä.

Hus zadik (a), kahkymmenes.
 Húzni, wetää; soittaa.
 Húzódni (-ik), wetähtyä.
 Hű, uskollinen.
 Hűn, uskollisesti.
 Hűség (è), uskollisuus.
 Hütèni, jäähdyttää.
 Hütlen (-, è), usfoton.

I.

Ide, tänne.
 Idegèn (-, è), wieras; wieras
 maa.
 Idegènkèdni (-ik), wieroa.
 Ideiglenèsen, wälialkaisesti.
 Idekint, täällä uskona.
 Idő, aika, ilma.
 Idős (e), wanha, iäkä.
 Időzni (-ik), oleskella.
 Idvèziteni = üdvöziteni.
 Ifjú (ifja), nuorukainen.
 Ifjúság (o), nuoruus, nuorislo.
 Igaz (a), tosi, oikea; -am van,
 olen oikeassa.
 Igazgatás (-, o), johto, hallitus.
 Igazgatási, johto-, hallitus-.
 Igazgatni, järjestellä, johtaa.
 Igazi (-, a), todellinen.
 Igazság (o), totuus, oikeus.
 Igazságos (a), oikea, vanhurs-
 kas.
 Igazságosan, oikein.
 Igazságtalan (-, o), wäärä.
 Igazságtalanság (o), wäärhyys.
 Igazságtalanul, wäärin.
 Ige, sana.
 Igèn, sangen, kyllä; niin.
 Igényèlni, waatia.
 Igéret (è), lupaus.
 Igèrkèzni (-ik) = eligèrkèzni.
 Igèrni, luwata.

- Így, näin.
 Igyekézni (-ik), yrittää.
 Ihlet (è), innostus.
 Ihlétt (e), innostunut.
 Ihlétség (è), innostus.
 Ijedni, pelästnyä, säikähthä.
 Ijedség (è), pelästys.
 Illedelmes (e), säädhyllinen, foh-
 telias.
 Illeni (-ik), fopia.
 Illetni, fokea.
 Illetö, astanomainen.
 Ilna, Helena.
 Ily (e) = ilyen.
 Ilyen (-, è), tämmöinen.
 Ilyenféle, tämänfaltainen.
 Ilyes (-, è) = ilyen.
 Ilyetén = ilyen.
 Ilynémü (-, e), tämänfaltainen.
 Im, kas!
 Ima, rufous.
 Imádkozni (-ik), rufoilla.
 Imádság (o), rufous.
 Íme, kas!
 Imez (-, è), tämä täsfä.
 Imilyen (-, è), tämmöinen täsfä.
 Immár, jo.
 Inditani, panna liiffeelle, aloittaa.
 Inditás (-, o), liiffeelle=pano, a-
 loittaminen, aloitus.
 Indokolni, esitellä syht, perus-
 tella.
 Indulat (o), mielenliifutus.
 Indulni, lähtä.
 Ingèrèlni, kihoittaa, kihdhättä,
 miehättä.
 Inkább, ennemmin, enemmän.
 Innen, täältä; täällä puolella.
 Inni (-ik), juoda.
 Ínség (è), hurjuus.
 Intégetni, miittaella.
 Inteni, waroittaa; mittata.
- Intézni, suunnata, kääntää; sza-
 vakat i. valakihéz, puhutella
 jotakuta.
 Ipa, appi.
 Iránt, fohtaan.
 Irány (-, o), juunta.
 Irás (-, o), kirjoitus.
 Irat (o), kirjoitus.
 Irgalom (-lma), armo.
 Irigy (e), kadehtiva, kadehtija.
 Irigyèlni, kadehtia.
 Irigykèdni (-ik), kadehtia.
 Irma, Hermine.
 Írni, kirjoittaa.
 Író, kirjailija.
 Irodalom (-lma), kirjallisuus.
 Irtóztatós (a), hirweä.
 Irtózni (-ik), kauhistua.
 Irtóztatón, hirweästi.
 Is, =kin, myöskin.
 Iskola, koulu.
 Ismeretség (è), tuttavuus.
 Ismerni, tuntea.
 Ismerös (-, ö), tuttu, tuttava.
 Ismét, taas.
 Ismétèlni, toistaa, uudistaa.
 Istálló, talli.
 Isten (-, è), Sumala; I.-adta,
 Sumalan antama; I. neki, ol-
 foon menneeksi!
 Isteni (-, e), jumalallinen.
 István (-, o), Tapani.
 Iszèn = hiszèn; de iszèn eli
 dejszèn, mutta, =pa (=pä).
 Iszonyatos (a), hirweä.
 Iszonyú (-, a), hirweä.
 Iszonyúan, hirweästi.
 Ital (-, o), juoma.
 Itélet (è), tuomio.
 Itèlni, tuomita; päättää.
 Itt = itten.
 Itten, täällä.

Itthon, täällä kotona.
 Ivás (-, o), juominen.
 Íz (e), jäsen.
 Íz (-, è), maku.
 Íz (-, è), ferta.
 Izélni, tehdä; ne izélj, älä laske
 turhia!
 Izenni, antaa tieto.
 Izgatni, kiihoittaa.
 Izlés (-, è), aisti.
 Izmosodni (-ik), wahwistua.
 Izzadni, hifoilla.
 Izzasztani, saattaa hifoilemaan.

J.

Jaj, moi!
 Jajgatni, moivotella.
 Jámbor (-, o), hurškas, hymän-
 luontoinen.
 Jancsi, Susfi.
 Janka, Hanna.
 János (-, o), Suhana.
 Január (-, o), Tammiuu.
 Januárus (-, o) = január.
 Járás (-, o), käyminen, käynti.
 Járatlan (-, o), käymätön, kofe-
 maton.
 Járatos (valahová), jofa usein
 käy (josjafin).
 Járni, kändä, fulkea; táncot j.
 tánsfia.
 Járom (-rmo), ies.
 Járulni valamihéz, olla awulli-
 nen josjafin, antaa apua jo-
 honfin.
 Jászol (-, o), feimi.
 Játék (o), leiffi, leiffikaln.
 Játszani (-ik), leiffitellä; nähtellä.
 Játszótárs (a), leiffikumppani.
 Játszótér (-tere), liiffuma-ala.
 Java, paras.

Jégeső, raefade.
 Jegyző, notarius.
 Jel (-, è), merkki.
 Jelén (-), nykyinen; nyky-aika.
 Jelénet (è), kohtaus.
 Jelénlét (è), läsnä-olo.
 Jeléntékény (e), tähbellinen.
 Jelénteni, ilmoittaa.
 Jeléntőség (è), tärkeys.
 Jelés (e), merkillinen, etewä, erin-
 omainen.
 Jellemző, karakterillinen.
 Jer, f. gyér.
 Jézus (-), Jeesus.
 Jó, hymä.
 Jobban, paremmin; enemän.
 Jobbra, oikealle, oikealla.
 Jóformán, oikein, oikeastaan.
 Jog (o), oikeus.
 Jogász (-, o), lainoppinut.
 Jóképű (-, e), jolla on hymän-
 näköijet kaswot.
 Jól, hymästi.
 Jóravaló, keltwollinen, funnon.
 Jós (-, o), ennustaja.
 Jóság (o), hymwyhs.
 Józsvü (-, e), hymäshydäminen.
 Jóváhagyólag, hymäshyen.
 Józán (-, o), raitis, keltwäpäinen.
 József (è), Zoosjeppi.
 Jöni = jönni.
 Jönni, tulla.
 Jöszte, tuleppas!
 Jövedelem (-lme), tulo, sifään-
 tulo.
 Jövendő, tulemaisuus.
 Jövetel (-, è), tulo, saapuminen.
 Jövevény (-, è), tulofas.
 Jövő, tulewa; tulemaisuus.
 Július (-, o), heinäkuu.
 Június (-, o), kesäkuu.
 Jus (-, o), oikeus.

Jutalmazni, palkita.
 Jutalom (-lma), palkinto.
 Jutni, joutua, tulla, johtua.
 Juttatni, johdattaa.

K.

Kabát (o), taffi.
 Kábulni, pörhthä.
 Kábultan, pörthyneenä.
 Kacagni, nauraa ääneensä.
 Kacsa, sorja.
 Kakas (-, o), fuffo.
 Kalap (o), hattu.
 Kalapács (o), masara.
 Kalapos (-, o), hattumaafari.
 Kalász (-, o), tähkä.
 Kálmán (-, o), Koloman.
 Kályha, kassuuni.
 Kanál (kanala), lusikka.
 Kancsalitani, katsoa fieroon.
 Kapálgatni, kuofiskella.
 Kapitány (-, o), kapteini.
 Kapni, saada.
 Kapocs (-peso), hafanen.
 Káprázni (-ik): szémém káprázik, filmiäni hämärtää.
 Kapu, portti.
 Kar (-, o), kästwarfi.
 Kár (-, o), wahinko.
 Karácsony (-, o), joulu.
 Karcú, solassa.
 Kard (o), mieffa, sapeli.
 Karé, miipale.
 Kárhozat (o), kadotus.
 Kárhozott (a), firottu.
 Karika, ympyrä, rengas.
 Károly (-, o), Kaarlo.
 Káromkodás (-, o), firoileminen, firous.
 Káros (a), wahingollinen.
 Kárpát (o), Karpatti.

Kártalanitás (-, o), wahingon for-
 maus.
 Kártély (-, o), fortteeri.
 Katholikus (-, o), katholicainen.
 Katona, sotamies.
 Katonai (-, a), sotilas-
 Katonaság (o), sotamiehistö.
 Kavarni, pörhittä.
 Kávé, kahwi.
 Kávéház (a), kahwihuone.
 Kázmér (-, o), Kasimir.
 Kebel (-ble), powi.
 Kécségtetni, houfutella, uskotella.
 Kedd (è), tiistai.
 Kedély (-, è), mieli, mielenlaatu.
 Kedv (è), mieli; kedvéért, tähden.
 Kedves (e), rakas.
 Kedvetlenség (è), mielipaha.
 Kedvezés (-, è), suosiminen.
 Kedvezni, olla sopima t. etuisa
 t. suotuisa.
 Kefe, harja.
 Kégyed, moniossa: kégyeték,
 (ois.: sinun armosti), Te.
 Kégyelém, armo; kégyelmed
 (ois.: sinun armosti), tawallinen
 puhuttelu-sana kansan kesken,
 jonka lyhennetyt muodot ovat
 kelmed ja kend.
 Kégyetlen (-, è), armoton.
 Kégyetlenül, armottomasti.
 Kéj (-, è), hefuma, sulotunne, su-
 loisuus.
 Kellem (è), sulo, suloisuus.
 Kellemés (e), suloinen.
 Kellemetlen (-, è), vastenmieli-
 nen, ifämä.
 Kelleni, tähtyhä, pitää; nekém
 kell, minun tähtyh, minun on
 tarwis, minä huolin; nekém
 nem kell, minun ei ole tar-
 wis, minä en huoli.

Kelmed, f. kэгyelém.
 Kelni, nousta, tulla taimelle.
 Kémelni, mаfoа, tutfia.
 Kemence, nuni.
 Kemény (e), kowa.
 Keményen, kowasti, lujaсти.
 Kend, f. kэгyelém.
 Kendő, huivi.
 Kenni-fenni, тађfoа.
 Kény (-, è), mielivalta, ehто.
 Kényér (kényere), leipä.
 Kénytelen (-, è), pаfoitettu; k.
 vagyok, minun on pаffo, mi-
 nun tähtyh.
 Kép (e), kuma; kаswot.
 Képes (e), kыfenewä.
 Képesség (è), kыky.
 Képest, kыhteen, (johonfin) wer-
 raten.
 Képezni, muodostaа.
 Képvisele, edustaja, edusmies.
 Képzelmény (-, è), mielikuma.
 Képzelní, mielešjänšä kumata.
 Képzőművész (-, è), kumaama
 taidenieffa.
 Kérdeni, kыshä.
 Kérdés (-, è), kыshmys.
 Kérdézetni, kыshellä.
 Kérdézni, kыshä.
 Kérdő, kыshwä; -re vonni, wetää
 edeswastaukseen.
 Kerek (e), hmpyriäinen.
 Kerekédni (-ik), saada alkunsa;
 kedve kerekedik, hänen mie-
 lenšä rupee tekemään.
 Kérés (-, è), pyyntö.
 Kereskedő, kauppias.
 Keresni, hаfeа, etsiä.
 Kérészt (è), rišti.
 Kérésztény (-, è), fristitty, fris-
 tillinen.
 Kérésztül, läwitse.

Kérésztülrontani, шöстü läwitse.
 Kérésztýén (-, è) = kérésztény.
 Keringő, wаłšfi (tаnšfi).
 Kerítés (-, è), аttaus.
 Kert (è), puutarha.
 Kertész (-, è), puutarhuri.
 Kerülgetni, káwellä hmpäri.
 Kerülni, fiertää; mennyibe ke-
 rül? mitä mаffaa?
 Kerülni (valahová), joutua (jo-
 honfin).
 Kés (-, è), weitsfi.
 Keseregni, murehtia.
 Keserv (e), suru, murhe.
 Keservesen, katferasti.
 Keskény (e), kapeа.
 Késni, hidastella, wiimytellä.
 Késő, myöhäinen.
 Későn, myöhään; később t. ké-
 söbben, myöhemmin.
 Kész (e), walmis; k. akarva,
 tahallansa.
 Készíteni, walmistaa, laittaa.
 Készteni, keshoittaa.
 Készülés (-, è), walmistautumi-
 nen.
 Készület (è), walmistus.
 Készülni, walmistautua, walmis-
 tua; afoа; készülöben lönni,
 olla tefeillä.
 Készüldni (-ik), walmistautua.
 Két (indek.), kаffi.
 Kételkédni (-ik), epäillä.
 Kétleni, epäillä.
 Kétség (è), epäilyš; -be esni,
 joutua epätoimoon; k.-kivül,
 epäilemättä; -ét nēm szenved,
 ei ole epäilemistä.
 Kétségbeesés (-), (oif.: epätoi-
 moon lankeeminen), epätoimo.
 Kétszérés (-, e), kahdenkertainen.
 Kétszérésen, kahdenkertaisesti.

Ketté, kahtia.
 Kettö, kaffi.
 Kettös (e), kahdenfertainen.
 Kevély (e), hylpeä.
 Keverédni (-ik), sefaantua.
 Kevés (kevese), vähäinen; vähän.
 Kevésbé (kevésbbé), vähemmän.
 Kevesen, harvat.
 Kéz (keze), käsi.
 Kezdeni, aloittaa, alkaa.
 Kezdet (è), alku.
 Kézmüves (-, è), käsityöläinen.
 Kézzelfogható, käsin koskettava.
 Ki, kuka?
 Ki, a ki, josta.
 Ki, ulos!
 Kiabálás (-, o), huuteleminen.
 Kiabálni, huudella.
 Kiábrándulás (-, o), toivosaan pettyminen.
 Kiadni, antaa ulos.
 Kiadó, ulosantaja, kustantaja.
 Kiállani, asettua ulos.
 Kiállani, festää.
 Kiáltani, huutaa.
 Kialudni (-ik), sammua.
 Kiapadni, kuivua, lafata juoksemaasta.
 Kiátkozni, firotta (jotakuta), ajaa maanpölyteuten.
 Kibeszéllgetni magát, haastella tarpeeksensa.
 Kibirni, festää.
 Kibontakozni (-ik), irtautua.
 Kibontani, amata, päästää auki.
 Kibújni (-ik), puikahuttaa ulos, tulla ulos piilosta.
 Kicsi = kicsiny.
 Kicsikarni, pufertaa ulos.
 Kicsiny (-, è), pieni.

Kicsoda, kuka?
 Kidobni, heittää ulos.
 Kiegeschizteni, tähdentää.
 Kiégetni, polttaa ulos.
 Kiégyezkedés (-, è), sovinto, sopimus.
 Kiemelkédni (-ik), nousta nähtyihin t. esiin.
 Kiemelni, nostaa ulos.
 Kiérni, saapua ulos.
 Kiesni (-ik), pudota ulos.
 Kieszközölmi, hankkia.
 Kifáradni, väsyä.
 Kifejezés (-, è), osoitus.
 Kifejezhetetlen (-, è), fanomaton.
 Kifejezni, osoittaa.
 Kifejöldni (-ik), kehjetä.
 Kigyó, käärme.
 Kigyógyulni, parantua.
 Kihajtani, ajaa ulos; filmifoita, tehdä filmää (kasweista).
 Kihallgatni, kuunnella.
 Kihalni, kuolla sukupuuttoon.
 Kihirdetés (-, è), julistaminen.
 Kihúzni, metää ulos.
 Kijelénteni, ilmoittaa.
 Kijeléntés (-, è), ilmoitus.
 Kijönni, tulla ulos.
 Kikelet (è), kiewät.
 Kikérdézní, kysellä tarkein, kuulustaa.
 Kikergetni, ajaa ulos.
 Kikérni, pyytää.
 Kikészítetlen (-, è), karvaamaton.
 Kiki, jofainen (personista).
 Kikisérní, saattaa ulos.
 Kilenc (e), yhdeksän.
 Kilencedik (e), yhdeksäs.
 Kilencven (e), yhdeksänkymmentä.

- Kilencvenedik (e), yhdeksäskym-
 menes.
 Kimenetel (-, è), ulosmeno; lop-
 pu, päätös.
 Kimènni, mennä ulos.
 Kimerülni, uupua.
 Kimerültség (è), uupumus, wä-
 shtys.
 Kimondani, lausua (ulos).
 Kimutatni, näyttää, osoittaa.
 Kín (-, o), piina.
 Kincs (è), aarre; -èm, arma-
 hani, kultani.
 Kincstár (-, o), rahastohuone.
 Kinevetni, (oif. nauraa ulos),
 nauraa (jollekulle).
 Kinézni, katsoa ulos.
 Kinn, ulkona.
 Kínozni, piinata, fiduttaa.
 Kinyülni (-ik), amautua, aueta.
 Kinyitni, amata.
 Kinyüjtózni (-ik), ojentaa it-
 senjä.
 Kinyülni (-ik), ojentaa itsensä.
 Kioldódni (-ik), liuweta.
 Kiontani, muodattaa.
 Kipihenni magát, lewätä tar-
 peeksensa.
 Kipótolni, formata.
 Kirabolni, ryöstää tyhjäksi.
 Kiragadni, temmata ulos.
 Kirakni, asettaa esille; päällis-
 tää.
 Király (-, o), kuningas.
 Királyasszony (-, o), kuningas-
 tar.
 Királyi (-, a), kuninkaallinen.
 Királyné, kuningatar.
 Kirekeszteni, sulkea ulos.
 Kirohanni, rientää ulos.
 Kis (indefl.), pieni.
 Kisasszony (-, o), neiti.
- Kiseded (è), pienokainen.
 Kiséret (è), seurue, saattojoukko.
 Kisérti, seurata.
 Kisértő, seuraaja.
 Kisirni (magát), itseä hylkäysnä.
 Kissé, wähäisen.
 Kisütni-főzni (oif.: paistaa=keit-
 tää ulos), keittää kofoon.
 Kiszaladni, juosta ulos.
 Kiszégezni, nautita (ulos).
 Kiszolgált, täysin palweliut.
 Kitakarodni, mennä tiehenjä (u-
 los).
 Kitalálni, arvata.
 Kitanulni, oppia täysin.
 Kitartani, kestää.
 Kitartás (-), kestäwäisyys.
 Kitaszítani, sytätä ulos, hylätä.
 Kitènni, panna ulos.
 Kiterjedni, lewätä, lewihtyä.
 Kiterjeszteni, lewittää.
 Kitölteni, kaataa ulos.
 Kitörni, taittua; zokogásban k.
 purskahtaa kowaan itkuun.
 Kitudni, saada tietää.
 Kitünni (-ik), astua silmään.
 Kitüzni, määrätä.
 Kiugrani (-ik), hypähtää ulos.
 Kiutasítani, kääseä pois t. ulos.
 Kivágni, hakata maahan.
 Kiválasztani, malita (ulos).
 Kiváncsi, utelias.
 Kiváncsozni (-ik), ikäwöitä, ha-
 luta.
 Kivánni, toiwottaa; haluta; maatia.
 Kivánság (o), toiwotus, pyhntö.
 Kivégeztetés (-, è), mestaus.
 Kivènni, ottaa ulos; eroittaa.
 Kivèrni, lyödä ulos; farkoittaa.
 Kivetni, heittää ulos.
 Kivezetni, taluttaa ulos.
 Kivilágitani, malaista.

- Kivinni, wiedä ulos.
 Kivirulni, kukoistua.
 Kivivni, woittaa taistelemalla,
 saamuttaa.
 Kivül, ulkopuolella; paitsi.
 Klára, Klara.
 Kockáztatni, panna alttiiksi.
 Kocogtatás (-, o), foputus.
 Kocsi, maunut.
 Kocsis (-, o), kuski, ajaja.
 Kodácsolni, kaakottaa.
 Kofa, kaupus-akka.
 Koldulni, ferjätä.
 Koldús (-, o), ferjaläinen.
 Koma, kuoma, kummi.
 Komárom (o), mahwa linna Un-
 karisja, (saksaiksi: Komorn).
 Komédiás (-, o), komediantti.
 Kongatni, kaituttaa, läpätä.
 Konyha, kjoffi.
 Kopár (-, o), paljas, auto.
 Kopasz (-, o), karwaton, paljas,
 kaljupää.
 Kopogós (-, a), foputtawa.
 Kor (-, o), aika, ikä.
 Korán, warhain.
 Kórház (a), sairashuone.
 Korlát (o), aitaus.
 Korlátlan (-, o), rajoittamaton,
 rajaton.
 Kormányozni, hallita.
 Kormányzati (-, a), hallitus-.
 Korom (-rmo), nofi.
 Korpa, listin.
 Korszak (o), aikakausi.
 Koszorú, seppel.
 Kovács (o), seppä.
 Kovácsolni, tafoa.
 Kölesönözni, lainata.
 Költemény (-; é), runoelma.
 Költészet (é), runous, runous-
 taide.
- Költő, runoilija.
 Kömüves (-, é), maurari.
 Könny (e), kynnel.
 Könnyen, helposti; könnyebben,
 helpommin.
 Könnyes (e), kynnellinen.
 Könnyezni (-ik), wuodattaa kyy-
 neliä.
 Könnyü, keweä, helppo.
 Köntös (-, ö), waate.
 Könyörögni, rukoilla.
 Könyv (e), kynnel.
 Könyv (e), firja.
 Kör (-, ö), piiri.
 Köré, ympärille.
 Környékézni, ympäröitä; álom
 környéköz engémet, minua
 nufuttaa.
 Környezet (é), ympäristö; seura.
 Köröl, ympäriltä.
 Körött, ympärillä.
 Körül = köröl.
 Körübelül, noin.
 Körücsavarni, kääriä ympäri.
 Körünézni, katsoa ympärillensä.
 Körüvénni, ympäröitä, piirittää.
 Köszönni, kiittää.
 Köszönteni, terwehtiä.
 Köszörülni, hiwoa.
 Kötél (kötele), kjoysi.
 Kötöles (e), welwollinen, wel-
 moitettu.
 Kötölesség (é), welwollisuus.
 Kötni, sitoa, solmia.
 Kötő, esiliina.
 Kötődni (-ik), laskea leiffiä, il-
 lastella.
 Kötözni, sitoa.
 Kövér (e), lihawa.
 Követelni, maatia.
 Követkézet (é), seuraus.
 Követkézni (-ik), seurata.

Követkézö, seuraama.
 Követkéztetni, päättää, tehdä jöh-
 topäättös.
 Követni, seurata, noudattaa.
 Köz (-, ö), yleinen.
 Közben, välissä, -ssä.
 Közbenjárás, välitys; jonkun
 puolesta puhuminen.
 Közbeszólni, puuttua puheeseen.
 Közé, väliin, -lle; keskelle.
 Közél, liki, lähellä, -lle.
 Közélteni, lähestyä.
 Közép (közepe), keski.
 Középsö, keskimmäinen.
 Középszérü (-, e), keskinfertai-
 nen.
 Közmondás (-, o), sananlasku.
 Közöl, välistä, -stä; keskeltä.
 Közömbös (e), yhdenkewä, yh-
 täfaiainen.
 Közönbös (e) = közömbös.
 Közönség (é), yleisy.
 Közönségés (e), yleinen, taval-
 linen.
 Közöny (-, ö), huolimattomuus,
 penseys.
 Közös (e), yhteinen.
 Között, välissä, -ssä; keskellä.
 Közt = között.
 Közül = közöl.
 Közvélemény (-, é), yleinen mie-
 litys.
 Közzé = közé.
 Krajcar (-, o), freutzeri.
 Kukorica, maissi, kuforitša.
 Kulcs (o), avain.
 Kulcsolni, lufita; kezét k., pan-
 na kätenjä ristiin.
 Kutya, koira.
 Külden, lähettää.
 Külföld (e), ulkoma.
 Külföldi (-, e), ulkomaalainen.

Külömben, muuten; nöm k.,
 samaten, niinifään.
 Külömbözni (-ik), eritä.
 Külömbözö, eri, erinäinen.
 Külön, erityinen; erityisesti.
 Különben = külömben.
 Különbözni (-ik) = külömbözni.
 Különféle, erilainen.
 Különös (e), omituinen.
 Különösen, erittäin, warssin.
 Kűszöb (ö), kynnyš.
 Kűzdeni, taistella.

L.

Láb (a), jalka.
 Lábatlankodni (-ik), olla tiellä.
 Lajos (-, o), Rutwiffi.
 Lak (o), asunto.
 Lakadalmi (r, a), hää-.
 Lakadalom (-lma), hää.
 Lakás (-, o), asunto.
 Lakni (-ik), asua.
 Lakni (-ik): jól l. syödä watsansa
 tähteen.
 Lakodalom (-lma) = lakada-
 lom.
 Lakos (-, o), asukas.
 Laktanya, kasarmi.
 Lám, kas!
 Lám (o), kahle, ketju.
 Lándsá, keihäs.
 Láng (o), liekki.
 Lángolni, leimuta, säihkyä.
 Lankadni, woipua, raueta.
 Lány (-, o) = léány.
 Lárma, melu.
 Lärmázni, meluta.
 Lassan, hitaasti, werfallensa; las-
 sabban, hitaammin.
 Lassankint, wähitellen.
 Lassú, hidas, werffainen.

- Látás (-, o), näfeminen, näfö.
 Látni, nähä.
 Látnok (o), ennustaja.
 Látnoki (-, a), ennustamainen.
 Látogatni, fähdä katsomasfa t.
 tervehtimäsfä.
 Látszani (-ik), nähä.
 Látvány (-, o), nähä.
 Láz (a), fume.
 Lazac (o), lohi.
 Lè, aläs.
 Lé (leve), liemi.
 Léány (-, o), tyttö, tytär.
 Léányzó = léány.
 Léborulni, heittäyhä t. langeta
 aläs.
 Lecke, lufu, oppitunti.
 Lécsúzni (-ik), luisfahjaa aläs.
 Ledérség (è), rivos, irstaus.
 Lédölni, faatua maahan.
 Lédönteni, faataa fumoon, fu-
 fistaa.
 Léereszteni, lasfea t. päästää
 aläs.
 Léesni (-ik), pudota aläs.
 Léfégyverèzni, riisua t. ottaa
 afeet pois.
 Léféktetni, panna mafaamaan.
 Léféküdni, panna maata.
 Léfesteni, fuvata.
 Léforrázni, fiehanttaa, faltata.
 Léfüggni, riippua aläs.
 Legalább, fuminfin.
 Legény (-, è), poifa, nuorufai-
 nen.
 Legjava, paras.
 Legjobban, paraiten; enimmin.
 Legközelebbi (-, e), lähinnä
 olawa.
 Légördülni, myöriä aläs.
 Lehellet (è), hengenweto.
 Léhetetlen (-, è), mahdoton.
- Léhetőség (è), mahdollisuus.
 Léirni, firjoittaa (aläs), panna
 paperille; fopioita; fertoa.
 Léjáródni (-ik), fulua, loppua.
 Léjegyèzni, merkitä, panna fir-
 jaan.
 Léjönni, tulla aläs.
 Lejteni, herkästi astua.
 Lékapni, ottaa äfisti aläs.
 Lékötni, (oif. fitoa aläs), pääs-
 tää aufi.
 Lélégzeni (-ik), hengittää.
 Lélek, fielu; lelkém, édès lel-
 kém, fultani.
 Léleplezni, paljastaa.
 Lelkés (e), innoftunut.
 Lélkésédés (-), innoftus.
 Lelkésiteni, innoftuttaa.
 Lelki (-, e), fielun-
 Lelkiismeret (è), omatunto.
 Lelni, löhtää.
 Lémondani, luopua (jostafin).
 Lémosni, pestä pois.
 Len (-), pellawa.
 Lénézni, katfoa aläs, hlenkatfoa.
 Lengetni, fiifuttaa, fiefuttaa.
 Lengyel (-, è), puolalainen.
 Lénn, alhaalla.
 Lénni, olla; tulla t. fähdä t.
 päästä t. joutua jofifin.
 Lény (-, è), olento.
 Lényegtelen (-, è), fyrjäofhtai-
 nen.
 Lényugodni (-ik), mennä lewolle;
 lasfea (auringofta).
 Léomlani, faatua maahan.
 Lépdégèlni, astufella.
 Lepel (-ple), peite.
 Lépés (-, è), asfel.
 Lépní, astua.
 Lépotyogni, loifkahdella aläs.
 Lérántani, temmaifta aläs.

Lêrogyni, langeta.
 Lêsegiteni, auttaa alas.
 Lêsütni a szémét, painaa fil-
 mänfä alas=päin, luoda fil-
 mänfä maahan.
 Lêszakadni, ratfeta; raueta, faa-
 tua.
 Lêszakitani, repiä, poimia alas,
 rewäistä pois.
 Lêszállani, astua alas, laskeu-
 tua.
 Lêszállni = leszállani.
 Lêszámolni, suorittaa luovun-
 lasfu.
 Lét (é), olo, olemassa=olo.
 Létènni, panna alas; l. vala-
 miröl, luopua jostakin.
 Létépnï, repiä pois.
 Létérdelni, langeta polmilleen.
 Lététel (-, é), alas paneminen;
 (wirašta) luopuminen t. eroo-
 minen.
 Létörni, katkaista, murtaa poikki.
 Létörülgetni, pyhkiellä.
 Lêülni, istua alas.
 Lêütni, lyödä alas.
 Lêvagni, leifata pois; teurastaa.
 Levél (levele), lehti; firje.
 Lêvénni, ottaa alas.
 Lêverni, lyödä alas, kufistaa.
 Lêvertség (é), alafuloisuus.
 Leves (-, é), soppa.
 Lêvinni, wiedä alas.
 Liba, hanhenpoika.
 Lihègni, läähöttää; himota.
 Liliom (o), lilja.
 Ló (lova), hemonen.
 Lobogni, leimuta.
 Lódulni, mennä tiehensä, korjata
 luunsa.
 Lomb (o), lehdet (kollekt.), leh-
 bistö.

Lomhán, laiskasti.
 Lopni, warastaa.
 Lótni, juokfennella.
 Lovagolni, ratfastaa.
 Lovas (-, o), hewos=; ratfastaja.
 Löni, ampua.
 Lövelleni, säteillä.
 Lövés (-, é), ampuminen; lau-
 faus.
 Lúgzó, lipiä=amme.
 Lusta, laiska.
 Lyány (-, o) = leány.
 Lyuk (a), reikä, läpi.

M.

Ma, tänäpänä.
 Macska, kissa.
 Madár (madara), lintu.
 Madzag (o), passu lanfa, myö-
 tärö.
 Mag (o), siemen.
 Maga, itse; joskus myöskin: Te.
 Magányos (a), yksinäinen.
 Magas (a), korkea; m. embér,
 pitkä mies.
 Magasan, korkealla.
 Magasztos (-, a), ylewä.
 Magos (a) = magas.
 Magzat (o), sikiö, lapsi.
 Magyar (-, o), unkarilainen.
 Magyarázat (o), selitys.
 Magyarázni, selittää.
 Magyar nyelvü (-, e), unkarin-
 kielinen.
 Magyarország (o), Unkari.
 Magyarul, Unkarin kielin.
 Maholnap, ennen pitkää.
 Mai (-, a), tämänpäiwäinen. —
 Majd, pian, jo, melkein; majd
 majd, milloin — milloin.
 Majdan = majd.

- Majdnem, melkein.
 Majom (-jmo), apinja.
 Május (-, o), toukokuu.
 Malac (o), porras.
 Malom (-lmo), mylly.
 Mama, mamma, äiti.
 Mámor (-, o), päihtymys; hurmos, innoitus.
 Már, jo (fieltävässä lauseessa: enää).
 Maradás (-, o), jääminen.
 Maradék (o), jäännös, tahihe.
 Maradni, jäämä.
 Marakodni (-ik), tapella.
 Marcangolni, raadella.
 Március (-, o), maaliskuu.
 Marha, nauta.
 Márka, marffa.
 Maros (-), wirta Unkarissa.
 Más (-, o), muu, toinen.
 Más (-, o), kuma.
 Másként, toisin.
 Máskép, toisin.
 Másnap, seuraavana päivänä.
 Második (a), toinen.
 Másolat (o), jäljennös, kopia.
 Másolhatatlan (-, o), jälittelemätön, mukailematon.
 Másutt, muualla.
 Mászkálni, fontata.
 Mászni (-ik), kiiwetä.
 Mátra, Mátra=muori.
 Mátyás (-, o), Mathias, Matti.
 Mázsa, sentneri.
 Mecset (é), moskeija.
 Meddő, hedelmätön.
 Medve, karhu.
 Még, ja, taas.
 Még, vielä; m. sém, ei kuitenkään.
 Mégadni, antaa tafaisin.
 Mégaláztatás (-, o), nöhryttäminen.
- Mégaldani, siunata.
 Mégállani, seisahdtaa; seisoa.
 Mégállapítani, määrätä, wahvistata.
 Mégaludni (-ik), juosta (kokoon), hyytyä.
 Mégártani, olla haitaksi t. wahingoksi.
 Mégátkozni, firotta.
 Mégbánni, fatua.
 Mégbántani, loufata.
 Mégbécsülni, funnioittaa.
 Mégbetegíteni, tehdä sairaksi.
 Mégbocsátani, antaa anteeksi.
 Mégbosszúlni, kostaa.
 Mégbotlani (-ik), kompastua.
 Mégbühödni (-ik), karsia rangaistus.
 Mégbüntetni, rangaista.
 Mégcsókolgatni, suudella (freq.).
 Mégcsókolni, suudella.
 Mégdicsérni, kiittää, ylistää.
 Mégdördülni, jymähtää, jyrähtää.
 Mégé, taakse.
 Mégéledni, tulla elämäksi.
 Mégélni, elää, tulla toimeen.
 Mégelőző, awulias, kohtelias.
 Mégelőzés (-), ennättäminen; awuliaisuus, kohteliaisuus.
 Mégemlékézni (-ik), muistaa (relatiivin kanssa).
 Mégengedni, sallia.
 Mégènni (-ik), syödä suuhunsa.
 Mégérdemèlni, ansaita.
 Mégérezni, saada wainua, wainuta.
 Mégérkézni (-ik), saapua.
 Mégèrni, elää (johonkin asti), nähä t. kokea eläessänsä.
 Mégérsítés (-, é), wahvistaminen, wahvistus.

- Mégérteni, hmmärtää, käsittää.
 Mégesni, tapahtua; mégesik a szivem valamin, säälin jotakin.
 Mégétt, tafana.
 Mégfagyni, palestua, jäätyä.
 Mégfeledkézni (-ik), unhottaa.
 Mégfézni, mahtua.
 Mégfizetni, massaa pois.
 Mégfogadni, luvata.
 Mégfoghatatlan (-, o), käsittämätön.
 Mégfogni, tarttua; ottaa fiinni.
 Mégfogyni, vähentää.
 Mégfojtani, tufehduttaa.
 Mégfordulni, kääntyä tafaisin.
 Mégfüröszténi, kylwettää.
 Méggátlás (-, o), estäminen.
 Méggátolni, estää.
 Méggondolni, miettiä; tulla toiseen päätöfseen.
 Méggyilkolni, murhata.
 Méggyógyítani, parantaa.
 Méggyözödés (-, é), wafuutus.
 Méggyözödni (-ik), tulla wafuutetuksi.
 Méghagyni, käskää.
 Méghajolni (-ik), fumartaa.
 Méghajtani, fumartaa; m. magát, fumartaa itsensä.
 Méghallani, fuulla.
 Méghallgatni, fuunnella.
 Méghalni, fuolla.
 Mégharagudni (-ik), fuuttua.
 Mégharapni, purra.
 Méghiúsulni, mennä tyhjäksi.
 Még hizlalni, shöttää, lihottaa.
 Még hizni (-ik), lihota.
 Még hódolás (-, o), antautuminen.
 Még honosulni, fotiintua.
 Még hosszabbítani, pitkittää.
 Még hozni, tuoda, tuoda tafaisin; itéletet m., julistaa tuomio.
- Még hüteni, jäähdyttää; m. magát, wilustua.
 Még ifjulni, nuorentua.
 Még igazítani, oikaista.
 Még igérni, luvata.
 Még ijedni, pelästyä.
 Még indulni, lähteä siikkeelle.
 Mégint, taas, jälleen.
 Mégirni, firjoittaa.
 Mégis, fuitenkin.
 Mégismérni, tuntea.
 Mégitatni, juottaa.
 Még jegyzés (-, é), muistutus.
 Mégjelénni (-ik), ilmestyä.
 Mégjönni, tulla, saapua, tulla tafaisin.
 Mégkapni, saada; tarttua fiinni.
 Még kedveltetni, tehdä rakastetuksi.
 Még kégyelmezni, antaa armoa.
 Még kégyelmeztetés (-, é), armoitus.
 Mégkérdeni, kysyä.
 Mégkérdezni, kysyä.
 Mégkerlelni, tawuttaa rufoilemalla, lepyttää.
 Mégkerülni, palata t. joutua tafaisin.
 Mégkeseríteni, katferoittaa.
 Mégkisérténi, foettaa.
 Mégkivánni, haluta, himota; wautia.
 Mégkondulni, alfaa soida t. kaifua.
 Mégkoronázni, fruunata.
 Mégköszönni, fiittää (jostafin).
 Mégkötni, sitoa.
 Még lakolni, färflä rangastus.
 Még lankasztani, uuwuttaa.
 Még látni, huomata, saada nähdä.
 Még látogatni, kähdä terwehtimässä.

Mèglèhetösen, jotensafin.
 Mèglènni, olla, olla olemašša,
 olla walmiina; mèglètt em-
 bër, aitta mieš.
 Mèglepetés (-, è), häämmäštšs.
 Mèglöni, ampua.
 Mègmagyarázni, šelittä.
 Mègmásolni, muuttaa, peräyttää.
 Mègmérgezni, myrkyttää.
 Mègmondani, fanoa.
 Mègmosdatni, pestä.
 Mègmotozni, katšastaa, tuttia.
 Mègmozdulni, liikahtua.
 Mègmutatni, osoittaa, näyttää.
 Mègnehezülni, käydä raškaafši t.
 maifeafši.
 Mègnémésiteni, jalostuttaa.
 Mègnézni, katšoa.
 Mègnyilni, awautua, aueta.
 Mègnyitni, awata.
 Mègnyugtatas (-, o), rauhoitta-
 minen.
 Mègnyugtadni, rauhoittaa.
 Mègóvni, suoješša, warješša.
 Mègöl, tafaa.
 Mègölelgetni, šyleillä (frq.).
 Mègölmi, murhata.
 Mègörizni, wartioita.
 Mègörileni, jauhaa.
 Mègörökiteni, ifuistaa.
 Mègörülmi, tulla iloišeffi.
 Mègörzeni, wartioita, šäilyttää.
 Mègpihenni, lewähtää.
 Mègrakodni (-ik), panna itšel-
 leen kuormaa.
 Mègrepedni, remetä.
 Mègrèszkettetni, šaattaa wapi-
 šemaan t. tärišemään.
 Mègromlani (-ik), turmeltua.
 Mègrontani, turmella, šaattaa
 turmioon.
 Mègrozdásodni, ruoštua.

Mègsajnálmi, käydä šäälifši, šää-
 liä, šurkutella.
 Mègsérteni, loufata.
 Mègsérülmi, loukkaantua.
 Mègsiratni, itkeä (jotafuta).
 Mègszakadni, remetä, murtua.
 Mègszállani, wallata.
 Mègszánni, käydä šäälifši; ar-
 mahtaa.
 Mègszémélyésiteni, peršonifia-
 rata.
 Mègszépülmi, tulla šauniifši, šau-
 ništua.
 Mègszèrèzni, hankkia; panna li-
 šäffši t. šuffuralenša.
 Mègszidni, torua, šoimata.
 Mègszólalni, ruweta puhumaan
 t. šoimaan.
 Mègszólítani, puhutella.
 Mègszomjazni (-ik), alkaa janot-
 taa; mègszomjazom, minun
 tulee jano.
 Mègszorítani, puristaa.
 Mègszökni (-ik), šarata.
 Mègszurkálni, pištellä.
 Mègszületni, šyntä.
 Mègszünni (-ik), lafata.
 Mègtagadni, fieltää, ewätä.
 Mègtágítani, löyhentää.
 Mègtalálni, löyhtää.
 Mègtámadni, hšöfätä päälle.
 Mègtanitani, opettaa.
 Mègtanulmi, oppia.
 Mègtartani, pitää, šäilyttää.
 Mègtènni, tehdä.
 Mègteràmni, tuottaa.
 Mègteràmteni, luoda.
 Mègtetszeni (-ik), ruweta miel-
 lüttämään.
 Mègtiltani, fieltää.
 Mègtörni, šärkeä.
 Mègtörtènni (-ik), tapahtua.

Mégtudni, saada tietää.
 Mégújítani, uudistaa.
 Mégújulni, uudistua.
 Mégúnni, hyllystä.
 Mégválasztani, valita.
 Mégvallani, tunnustaa.
 Mégvalósítani, toteuttaa.
 Mégváltani, lunastaa.
 Mégváltó, wapahtaja.
 Mégvénni, ostaa.
 Mégverni, piestä; rangaista; woit-
 taa.
 Mégveszni, kadota.
 Mégvetni, hienfatsoa, halwešša.
 Mégvetőleg, halweššiwaišesti, hien-
 fatsfeellisešesti.
 Mégvigasztalni, lohđuttaa.
 Mégvizsgálni, tutkia.
 Mégzavarodni (-ik), tulla hämille,
 hämmenňä.
 Mégzengeni valamit, laulaa još-
 tain, ylistää jotain laululla.
 Mégye, komitati.
 Méh (e), kohtu.
 Méh (e); mehiläinen.
 Méhkas (-, o), mehiläiskori.
 Mekkora, kuinka suuri? a m.,
 niin suuri kuin.
 Meleg (é), lämmin.
 Mell (e), rinta.
 Mellé, wiereen, rinnalle.
 Mellett, wierešjä, rinnalla.
 Mellöl, wierestä, rinnalta.
 Méltatlanúl, ansaitsemattomasti.
 Méltó, mahdollinen, arwoinen.
 Méltóságos (a), jalo= t. korkeas-
 tuisuinen.
 Mély, mikä? a m., josta.
 Mély (e), syvä.
 Mélyen, sywästi; sywältä.
 Mélyik, mikä, kumpi? a m., josta.
 Mélység (é), sywöhyš.

Méndégélni, kähdä werkkaišesti.
 Menekülni, paeta.
 Menekvés (-, é), pašo.
 Ménét (e), meno, käynti, kulk-
 tu.
 Ménló (-lova), oris.
 Ménni, mennä.
 Ményei (-, e), taimaallinen.
 Ményi, kuinka monta? a m.,
 niin monta kuin; a m.-ben,
 sen verran kuin, mikäli.
 Ménykö (-köve), ufkonen, ukko-
 sen nuoli.
 Ményország (o), taimaan walta-
 kunta.
 Mente, eräs unkarilainen wiitta.
 Mentégetőzni (-ik), puolustella
 itseänšä, wetää syhyš.
 Menten, heti paikalla.
 Mény (e), miniä.
 Ményasszony (-, o), morsian.
 Ményecske, nuori waimo.
 Mérég (-rge), myrkky.
 Meréngeni, waihua ajatušsin.
 Meréngés (-, é), ajatušsin wai-
 puinen.
 Merész (-, e), rohkea, uljas.
 Merészélni, uskaltaa.
 Mérges (e), myrkkyinen, myrkyl-
 linen; wihainen.
 Méрни, mitata, määrätä.
 Merni, uskaltaa.
 Mérnök (ö), insinööri.
 Mérsékélni, hillitä.
 Mert, sillä.
 Mért = miért.
 Mérték (é), mitta.
 Merülni, waihua.
 Mérv (e), mitta, määräsuhta.
 Mese, satu.
 Mesebeli (-, e), sadusja olewa,
 sadun-.
 Mesélni, tarinoita, kertoa.

- Messze, kaupana, kaupas; etäinen.
 Messzire, kaupas.
 Mestèr (-, è), mestari.
 Mestèrembèr (-, è), käsityöläinen.
 Mestèrkédni (-ik), tuumia kons-
 tiffaita keinoja; ahkeroita.
 Mestèrség (è), taito, ammatti,
 käsityö.
 Mészáros (-, o), teurastaja.
 Metszeni, leikata.
 Méz (e), mesi.
 Mezö, koto, tanner.
 Mi, mikä? a mi, josta (asioista),
 mikä.
 Mi, me.
 Miatt, tähden.
 Micsoda, mikä?
 Midön, fun.
 Mielött, ennenkuin.
 Mienk, (miénk), meidän.
 Miért, minkätähden?
 Miféle, mimmainen?
 Mig, sillä välin kuin, funnes;
 mig — nèm, funnes.
 Mihelyt, niin pian kuin, heti kuin.
 Miként, millä tavoin?
 Miklós (-, o), Mikolai.
 Mikor, fun.
 Mikorra, fun.
 Millió, miljoona.
 Milliomodik (a), miljoonas.
 Mily = milyen.
 Milyen, mimmainen? a m., jom-
 moinen.
 Milyes = milyen.
 Mimólés (-, è), mimiä.
 Mind, kaiffi (personista ja asiois-
 ta); mind a kettö (két), mo-
 lemmat.
 Mind — mind, sekä — että.
 Mindamellet, siitä huolimatta,
 kuitenkin.
- Mindazáltal, kuitenkin.
 Mindégycik (e), jokainen, joka-ifi-
 nen.
 Mindén (-, è), josta, kaiffi (perso-
 nista ja asioista).
 Mindénès (-, e), kaifenlainen.
 Mindénféle = mindénès.
 Mindénik (e), jokainen.
 Mindénki, jokainen (personista).
 Mindénkor, aina.
 Mindénnapi (-, a), jokapäiväinen.
 Mindénnémü (-, e) = mindé-
 nès.
 Mindénség (è), kaiffisuus, uni-
 versum.
 Mindénütt, kaiffialla.
 Mindig, aina.
 Mindjárt, heti.
 Mindkettö, molemmat.
 Mindnyájan, kaiffi; mindnyá-
 junk j. n. e., me kaiffi j. n. e.
 Mindössze, yhteensä, kaiffiansa.
 Minémü (-, e), mimmainen?
 Miniszter (-, è), ministeri.
 Miniszterelnök (ö), ministeri-
 presidentti.
 Mink, me.
 Minö, mimmainen? a m., jom-
 moinen.
 Minöség (è), laatu.
 Mint, kuin; miten; a m., fun.
 Mintégy, melkein, noin.
 Mintha, ikäänkuin.
 Minthogy, koska.
 Mintsém, kuin.
 Mióta, mistä asti (pitäen)?
 Mióta, a mióta, siitä asti kuin.
 Miszerint, jonka mukaan; että.
 Miután, sittekuin.
 Mivel, koska.
 Mivelhogy, koska, sentähden että.
 Mivelni, tehdä, harjoittaa, miellä.

- Mivelődés (-), fivisthminen, fi-
 vištšs.
 Miveltség (è), fivistšs.
 Mocsár (mocsara), fuo.
 Mód (o), tapa; -jára, tavalla.
 Módos (a), fohteliaš, šoma.
 Mohos (a), šammaltunut.
 Mókázni (-ik), lašfea leišfiä.
 Mondani, šanoa, laušua.
 Mór (-, o), Mauri.
 Mormogni, murišta, jupišta.
 Morogni, mörištä.
 Mosni, peštä.
 Mosoly (-, o), hšmy.
 Mosolygás (-, o), hšmy.
 Mosolyogni, hšmyšllä.
 Mosóné, pešuwaimo.
 Most, nyt.
 Mostanáig, tähän ašti.
 Mostani (-, a), nyšhinen.
 Mostoha, äitipuoli; äitipuolen ta-
 painen; ankara, šoma.
 Mozdulat (o), liifunto.
 Mozdúlni, liifastua.
 Mozzanat (o), fošta.
 Mögé = mégé.
 Mögött = mégött.
 Mögül = mégül.
 Mulandó, šatoowa.
 Mulatni, huwittaa itseänšä, hu-
 witella; oleskella.
 Mulatság (o), huwitus.
 Mulattatni, huwittaa.
 Mulékony (a), šatoowa.
 Mulékonyság (o), šatoowaišuus.
 Múlhatatlan (-, o), wälttämätön.
 Múlni (-ik), fušua.
 Mult (a), mennyt aika, entišššs.
 Múlva, (mulva), perästä, jäl-
 feen.
 Munka, thö; teoš.
 Munkás (-, o), thömieš.
- Mutatni, näyttää; mutató új-
 etuformi.
 Mü (műve), teoš.
 Müépitő, aršfitešti.
 Müködni (-ik), waišuttaa, toi-
 mittaa.
 Mütét (è), operationi, tempu.
 Müvelt (e), fivistšnyt.
 Müvész (-, è), taiteiliša.
 Müvészet (è), taide.
 Müvészi (-, e), taiteellinen.
- N.
- Nád (a), ruošo.
 Nadrág (o), houšut.
 Nagy (o), išo, fuuri.
 Nagyfejedelem (-lme), fuuriruš-
 tinaš.
 Nagyhirű (-, e), fuuluiša, mai-
 nio.
 Nagyon, fuurešti, šangen.
 Nagyság (o), fuuruuš.
 Nagyságos (a), fuurifufuinen, ar-
 mollinen.
 Nagyszérű (-, e), fuurenlainen.
 Nap (o), päiwä, aurinko; az nap,
 šinä päiwänä; más nap, feu-
 raawana päiwänä; nappal, päi-
 wällä.
 Napa, anoppi.
 Napestig, päiwän laškuun ašti.
 Napi (-, a), päiwäš.
 Napkelet (è), itä.
 Naponként, päiwittäin.
 Napság (o), päiwä.
 Napszám (o), päiwäthö.
 Nedves (e), märkä.
 Négy (e), neljä.
 Negyedik (e), neljäš.
 Négyszögletés (e) = négyszög-
 letü.

Négyszögletű (-, e) nelisikulmai-
nen.
Negyven (e), neljäkymmentä.
Negyvenedik (e), neljäskymme-
nes.
Néha, joskus.
Néhány (a), muutama.
Nehéz (neheze), raskas, vaikea.
Nehezen, raskaasti, vaikeasti.
Néhogy, jott'ei.
Nekiménni, kähdä päälle.
Nekirohanni, syöskähtää päälle.
Nélkül, ilman.
Ném, (fieltofana), ei.
Ném (è), laji, suku.
Némán, mykästi, ääneti.
Némély (e), moni.
Némés (-, è), jalo, aateliis-
Némésen, jalosti.
Némésítés (-), jalouttaminen.
Némesség (è), aateliisto.
Némét (è), saksalainen.
Némétország (o), Saksan maa.
Némétül, saksaksi.
Némi, joku (asioista).
Némileg, johonkin määrin.
Némინေမီ (-, e), jonkinlainen.
Nemzedék (è), mies = t. suku-
polvi.
Nemzet (è), kansa (natio).
Nemzeti (-, e), kansallinen.
Nemzeti-érzelme (-, è), kansal-
liisielinen.
Nemzetiség (è), kansallisuus.
Nemzetség (è), perhe, heimo.
Néne, vanhempi sisar.
Néni, täti.
Nép (e), kansa, väki.
Népdal (-, o), kansanlaulu.
Népmese, kansanjatu.
Népség (è), kansa.
Nesze, kas tuosja!

Név (neve), nimi.
Nevetközni (-ik), naureskella.
Nevetni, nauraa.
Nevezetés (e), mainio, kuuluisa.
Nevezetésen, nimittäin.
Nevezni, nimittää.
Nevü (-, e), niminen.
Nézégetni, katjella.
Nézet (è), mielipide.
Nézni, katjoa.
Nézöhely (e), katsoja-paikka.
Nézve, (johonkin) katsoen; suhteen.
Ni, nini, kas!
Nincs = nincsen.
Nincsen, ei ole.
Nosza, noh! (kehottava interjek-
tion).
Nóta, laulu, sämel.
November (-, è), marraskuu.
Nő, nainen, vaimo; -ül venni,
ottaa vaimoksi.
Női (-, e), nais-
Nőni, kasmaa.
Nős (-, e), nainut.
Növelni, kasvattaa.
Növény (-, è), kasvi.
Nővér (-, è), sisar.
Növeszteni, antaa kasmaa.

Ny.

Nyájas (a), ystämällinen.
Nyaláb (o), kimppu.
Nyargalni, nelištää.
Nyak (a), koula.
Nyalni-falni, nuoleskella; hy-
mäillä.
Nyár, kesä; -on, kesällä.
Nyavalyás (-, a), kivulloinen,
kurja.
Nyelni, niellä.
Nyelv (e), kieli.

Olyas (-, o) = olyan.
 Olyasmi, jotain femmoista.
 Olyatén = olyan.
 Olynémü (-, e), tuonfaltainen, fénfaltainen.
 Óni = óvni.
 Onnan, tuolta, fieltä.
 Ontani, muodattaa.
 Opera, opera.
 Óperencia, waltameri, oceani (fa-
 buisfa).
 Óra, kello.
 Ordas (-, o), fuden tawallinen
 attributi, jota káhtetään hfsi-
 nánfákin fufi-fanan fíjasta; hal-
 lama.
 Ordítani, ulmoa.
 Oroszlány (-, o), jalopeura, lei-
 jona.
 Oroszország (o), Wenäjä.
 Orr (o), nenä.
 Ország (o), maa, waltafunta.
 Országgyűlés (-, é), waltiopäiwät.
 Országgyűlési-képviselő, waltio-
 päiwämies.
 Országút (a), maantie, waltatie.
 Orvos (-, o), lääkäri.
 Orvosi (-, a), lääkäri-.
 Orvosság (o), lääke.
 Ostoba, tyhmä.
 Ostor (-, o), ruoška.
 Ostrom (o), wáfirynnäffö.
 Ostromolni, rynnätä.
 Osztály (-, o), luokka, ofasto.
 Osztrák (o), itáwaltalainen.
 Óta: az óta, fítä ásti.
 Ott = ottan.
 Ottan, tuolla, fiellä.
 Otthon, kotona.
 Otthonos (a), fotoinen.
 Óvás (-, o), wástawáite, protefti.
 Óvni, warjella.

Ö, Ő.

Ö, hän.
 Öcs (ö), nuorempi weli.
 Öcse = öcs.
 Ögyelégni, wetelehtää.
 Ők, he.
 Őkör (ökrö), härkä.
 Ől (e), fñli.
 Őldökölni, teurastaa, murhata.
 Őlelni, fñleillä.
 Őlni, tappaaa.
 Őltözet (è), puku.
 Őmleni (-ik), wirrata, tulwata.
 Őn (-, ö), Te.
 Őnálló (-, a), itfenäinen.
 Őnérzet (è), itfetunto.
 Őnmégtagadás (-), itfetielfto, itfe-
 tielftoifisuus.
 Őnteni, walaá.
 Őntözni, walaá, fástaa.
 Őntudatlanul, itfefeään tietämättä.
 Őnvédelem (-lme), itfensä puo-
 luftaminen.
 Őr (-, ö), martia.
 Őrdög (ö), perfele, piru.
 Őreg (é), wanha.
 Őregség (é), wanhuus.
 Őrizni, martioita.
 Őrködni (-ik), martioita.
 Őrnagy (o), majuri.
 Őrök (ö), ifuinen; -re, ijáfti;
 -ké, ifuifefsti.
 Őrökiteni, ifuiftaa.
 Őrökös (-, ö), perintö-; perillinen.
 Őröm (ö), riemu, ilo.
 Őrülni, iloita; örülök neki, fe
 ilahuttaa minua.
 Őrült (e), mieletön.
 Őrvendeni, iloita.
 Őrvény (-, è), pñorre.
 Ős (-, ö), ifiwanha; efi-ifä.

Ösapa, esi-isä.
 Ösi (-, e), ikiwanha.
 Ösmeret (è), tieto.
 Össze, kofoon, yhteen.
 Összebújni, sulloa toinen toisensa
 miereen.
 Összecsókolni, peittää suuteloilla.
 Összeesküvő, salaliittolainen.
 Összefaragni, filpoa.
 Összefécskendeni, parskuttaa tähteen.
 Összefolyni, juosta yhteen.
 Összeforni, lasmaa t. sulata yhteen.
 Összegyűjteni, foota.
 Összehasonlító, mertailema.
 Összehúzni, vetää kofoon.
 Összeilleni (-ik), sopia yhteen.
 Összejönni, tulla kofoon t. yhteen.
 Összeolvadás (-, o), yhteen sulaminen.
 Összeolvadni, sulata yhteen.
 Összhang (o), sopusointu, harmonia.
 Összerogyni, kaatua maahan.
 Összeroskadni, kaatua maahan.
 Összes (-, è), kofo, yhteinen.
 Összesen, yhteensä, kaikkiansa.
 Összeszidni, soimata, morkata.
 Összetenni, panna kofoon; ö. kezét, panna formensa ristiin.
 Összetörni, murtaa riffi.
 Összevágó, yhdenmukainen.
 Össze-vissza, sekaisin.
 Összpontosulni, kofoontua yhteen kohtaan.
 Ösvény (-, è), polku, ura.
 Ösz (-, ö), syfsh.
 Ösz (-, e), harmaa.
 Öszi (-, e), syfshinen, syhs-
 Ösztön (-, ö), aisto, mainu.
 Öt (ö), wiiffi.

Ötödik (e), wiides.
 Ötven (e), wiifskymmentä.
 Ötvenedik (e), wiideskymmenes.
 Öv (e), wyö.
 Övé, hänen.
 Övék, heidän.
 Öz (e), metsäauris (cervus capreolus).
 Özike, edellisen sanan diminutiivi.
 Özön (-, ö), tulwa.
 Özvegy (è), leski.

P.

Pacsirta, leimonen.
 Pad (o), penkki.
 Padló, lattia.
 Pajtás (-, o), kumppani.
 Pallos (-, o), lyömä=miekka; mes-taus=piilu.
 Palota, palatsi, linna.
 Pamlag (o), sohwa.
 Panas (o), malitus.
 Panaszkodni (-ik), walittaa.
 Pántlika, nauha.
 Pap (o), pappi.
 Papa, pappi, isä.
 Papi (-, a), papillinen.
 Papiros (-, o), paperi.
 Papság (o), papisto.
 Pár (-, o), pari; nincsen párja, ei ole sen mertaista.
 Pára, utu, huuru, höyry.
 Parancs (o), käsky.
 Parancsnok (o), komendantti.
 Parancsolat (o), käsky.
 Parancsolni, käskää.
 Paraszt (o), talonpoika.
 Parasztság (o), talonpojisto.
 Paripa, ratsuhewonen.
 Párosulni, paritella, yhdistyä.

Part (o), ranta.
 Párt (o), puolue.
 Pártolni, ruveta jonkun puolelle, suojella, suosia.
 Passus (-, o), paäsi.
 Pásztor (-, o), paimen.
 Patak (o), puro.
 Pazarolni, tuhlata.
 Pécsét (é), finetti.
 Pécsétés (-, e), finetillä kiinni pantu.
 Pedig, maan, mutta, taas.
 Pék (é), leipuri.
 Példa, esimerkki.
 Pénni, penni.
 Pénték (é), perjantai.
 Pénz (-, é), raha.
 Perc (é), minuti.
 Pesti (-, e), pestiläinen, Pestin.
 Pézségni, kuohua.
 Pici, pieni.
 Pihenni, lewätä.
 Pillanat (o), filmänväräpäys.
 Pipa, piippu.
 Piros (a), punainen.
 Pirulni, punastua.
 Pista, Tahmo.
 Pisszégés (-, é), hystyys.
 Pizskos (a), siainen.
 Pisztoły (-, o), pistoli.
 Pitvar (-, o), porstua.
 Pityérégni, nihkuttaa.
 Plántálni, istuttaa.
 Pofa, postti, naama; pofájú, naamalla marustettu.
 Pofon (-, o), formapuusti.
 Pohár (pohara), lasi, pifari.
 Polgár (-, o), porwari.
 Polgárság (o), porwarišto.
 Politikai (-, a), waltiollinen.
 Pompás (a), fomea.
 Por (-, o), tomu, pöly; pulweri.

Póráz (-, o), nuora.
 Porkoláb (o), wangingwartia; piis-kuri.
 Poronty (o), mufula, nalikka.
 Poros (a), pölyhinen.
 Poroszló, wartia, palkkasoturi, kätyri.
 Pósta, posti.
 Póstabélyeg (é), postimerkki.
 Pozsony, kaupunki Tonawan warrella Unkarin länsi-osassa, (saksaksi: Pressburg).
 Pribék (é), epäkelvo, heittiö.
 Puha, pehmeä.
 Puska, pössi; puska-agy, pössi-synerä.
 Puszta, autio; lafea erämaa; maatila.
 Pusztulni, häwitä; mennä tiehenjä.
 Pünkösöd (ö), heluntai.
 Püspök (ö), piispa.

R.

Ráakadni, löhtää.
 Rab (o), wanfi, orja.
 Rábeszéllni, (ylitsepuhua), suosuttaa.
 Rabiga, orjan-ies.
 Rábizni, uskoa (jotakin jollekulle).
 Rabló, roswa.
 Rabolni, ryöstää.
 Rabság (o), orjuus.
 Ráérni, ehtiä.
 Ráesni, pudota päälle; syöfsähtää päälle.
 Ragadni, temmata.
 Rágalmazni, parjata.
 Ragazzkodni (-ik), kiintyä, pöhyä.
 Rágni, pureskella.

- Rágondolni (magát), päättää.
 Ragya, rofon-arpí; -vert, rofon-arpinen.
 Ragyogás (-, o), loisto.
 Ragyogni, loistaa, tuiffaa.
 Ráhagyni, myöntää.
 Ráhúzni (wetää päälle), aloittaa joittoa.
 Ráismerni valakire, tuntea (jälleen) jotafuta.
 Rajongani, pyöriä; haamekka.
 Rajta, noh! (lehoittawa interjektioni).
 Rákenni, tahtata päälle t. johonkin.
 Rákiáltani, huutaa (jollekulle).
 Rakni, panna, asettaa, rakentaa; tüzet r., tehdä walkea.
 Rákötni, fitoa (päälle).
 Rálöni, ampua (jotakin).
 Ránézni, katsoa (johonkin).
 Ráncigálni, nyyhtyellä.
 Rang (o), armo, arvoluoffa.
 Ráparancsolni (valakire), käskä (jotafuta).
 Rátalálni, löhtää, tawata.
 Rátamadni, käyvä kimppuun, hätyyttää.
 Ravasz (-, o), miekas, kamala.
 Rávigyázni, pitää waari.
 Rázkódás (-, o), wamahduš.
 Réáakadni, löhtää.
 Rebégni, änyhtellä, sopertaa.
 Redő, poimu, lasku.
 Rég = régén.
 Régén, aifoja sitten; nem r., wähän aifaa sitten; régebben, ennen aifaan, entisinä aifoina.
 Regény (-, é), romani.
 Réggel, huomen, aamu; aamulla.
 Réggeli, aamu-, fuurus.
 Régiment (é), ryhmentti.
 Rejték (é), piilo, piilopaikka.
- Rejteni, fütfeä, jalata.
 Remégni, wawista.
 Reméllni, toiwoa.
 Remény (-, é), toimo.
 Reménykédni (-ik), toimoskella, hartaaſti rufoilla.
 Reményleni = reméllni.
 Reménység (é), toimo.
 Reménytelenség (é), toimottomuus.
 Rémülés (-, é), pelästys, kauhu.
 Rend (é), järjestyš.
 Rendélni, tilata, käskä.
 Rendés (e), säännöllinen, tawallinen.
 Rendésen, säännöllisesti, tawallisesti.
 Rendezés (-), järjestäminen.
 Rendézetni, järjestellä.
 Rendézni, järjestää.
 Rendkivül, erinomaisen.
 Rendörség (é), poliſi.
 Rendületlen (-, é), järkähtämätön.
 Rendületlenül, järkähtämättömästi.
 Réngeteg (é), ääretön.
 Répület (é), lento.
 Répülni, lentää.
 Rést (e), laiska.
 Réstelni, olla laiska.
 Rész (-, e), oſa.
 Részég (é), juopunut.
 Részégiteni, päihdyttää.
 Részesülni, olla oſallisena.
 Részint — részint, oſaſi — oſaſfi.
 Részketni, wawista.
 Részlet (é), oſa, betalji.
 Rétégni, wawista, pelätä, waroa.
 Réttenetés (e), kauhea.

Réttenetésen, faußeasti.

Réz (reze), waſſi.

Rézégni, mawiſta, wäriſtä.

Ringatni, fiikuttaa, tuudittaa.

Ringatózni (-ik), liehua, heilua.

Rini, itſeä.

Ritka, harwa.

Rívás (-, o), ifu.

Robaj (-, o), pauſſina, töminä.

Robogni, foliſta.

Robotos (-, o), päiwätyöläi-
nen.

Roham (o), hjöffähö, puuſka.

Rohanni, rientää.

Róka, fettu.

Rokon (-, o), ſuſulainen.

Romlás (-, o), turmeluſ, häwiö.

Rónaſág (o), taſanko, laſeuſ.

Roncs (o), (laiwan) hlyſy.

Rongálni, wähitellen häwittää.

Rongy (o), räähſ, repale.

Rongyos (a), räähſinen.

Róni, leiſata lowi.

Rontani, häwittää; ſhöſtä.

Rossz (a), paſa, huono.

Rosszul, paſaſti, huonoſti.

Rovás (-, o), pſhäläpuu; tili;
valakinek rovására, jonkun
wahingofſi.

Rozs (o), ruiſ.

Rózsa, ruuſu; rózsám, kultani.

Rózsás (a), ruuſuinen.

Rózsi, Roſa.

Rögtön, heti, paifalla.

Rögtönözni, improviſerata.

Röpködni (-ik), lennellä.

Röpülni, lentää.

Rövid (e), lyhyt.

Ruha, waate.

Ruházkodás (-, o), waatetuſ.

Rút (a), ruma.

S.

S = és.

Saját (o), oma.

Sajátságos (a), omituinen.

Sajnálni, ſurkutella, ſääliä.

Sajt (o), juuſto.

Sajtó, paino; ſanoma=lehdistö t.
=ſirjalliſuus.

Sánc (o), wallituſ.

Sándor (-, o), Aleksanteri.

Sánta, ontuwa.

Sántitani, ontua.

Sár (sara), liſa.

Sárga, feltainen.

Sarkantyú, kannuſ.

Sarkantyús (a), kannuſſilla wa-
ruſtettu.

Sarok (sarka), kulma.

Sas (-, o), koſka.

Sátán (-, o), ſaatana.

Sátor (sátra), telſta.

Savanyó, hapan.

Seb (è), haawa.

Segély (-, è), apu.

Segíteni, auttaa.

Segítség (è), apu.

Séhány (a), ei yhtäkään.

Séhogy, ei millään tavalla.

Sehol, ei miſſään.

Séhonnai (-, a), kuditon.

Séhová, ei mihiinkään.

Sejteni, aawiſtaa.

Sejtetni, aawiſtuttaa.

Selyém (-lymè), ſilſſi.

Sém, ei — =kaan (=kään).

Sémekkorá, ei minikään ſuuruinen.

Sémélyik (e), ei kumpikaan.

Sémennyi, ei yhtäkään.

Sémilyen, ei nimmoinkenkaan.

Sémmi, ei miſkään; -be sém vé-
szém, en katſo ſitá miſſikään.

Sémmitféle, ei minfäänlainen.
 Sémminémü (-, e), ei minfään-
 lainen.
 Sémmisség (è), mitättömyys, tyh-
 jyyš.
 Sénki, ei kukaan.
 Serdülni, nousta taimelle, kas-
 waa.
 Sereg (è), jouffo, jotajouffo.
 Sérét (è), raehaulit.
 Sétálni, kävellä.
 Sétét = sötét.
 Settenkédni (-ik), salaisesti hii-
 piä ympäri.
 Sietni, kiirehtiä, rientää.
 Sietös (e), kiireinen.
 Sík (o), tasanfo, lause; tappe-
 lufenttä.
 Siker (-, è), meneštyš.
 Sikerés (-, e), hywin meneš-
 tynä.
 Sikerült (e), onnistunut.
 Sikoltás (-, o), siljahuš, parfahuš,
 huudahuš.
 Silányság (o), mitättömyys.
 Sincs, ei — kaan (=kään) ole.
 Sing (è), kynnärä.
 Singés (e), kynnärän pituinen.
 Síp (o), pilli.
 Sipka, laffi.
 Sir (-, o), hauta.
 Siralom (-lma), itku, walitus, wai-
 feroiminen.
 Siralomház (a), oik.: itkuhuone;
 huone, johon kuolemaan tuo-
 mitut ennen kuolemaansa ase-
 tetaan yleisön nähtäväksi.
 Sirás (-, o), itku.
 Siratni, itkeä (jotakuta).
 Sírbolt (o), hautakammio, holwi-
 hauta.
 Sirdogálni, itkesellä.

Sirni, itkeä.
 Sivatag (o), erämaa.
 Só, suola.
 Sohajtani, huota.
 Sójajtás (-, o), huokaaminen;
 huokaus.
 Soha, ei koskaan.
 Sok (a), paljon.
 Soká t. sokáig, kauan; sokára,
 pitkän ajan perästä; ném so-
 kára, ennen pitkää, pian; nagy
 sokára, pitkän ajan päästä.
 Sokan, useat.
 Sokasítani, monistaa.
 Sokféle, monenlainen.
 Sokszor, monta kertaa.
 Sor (-, o), riivi; muoro.
 Sors (o), sohtalo.
 Sorvadozni (-ik), riutua.
 Sótalan (-, o), suolaton.
 Sovány (a), laiha.
 Sovár (-, o), ikämöittäjä.
 Sovárogni, ikävöitä, huieta.
 Sör (-, ö), olut.
 Söt, jopa.
 Sötét (e), pimeä.
 Sötétség (è), pimeys.
 Sugár (sugara), säde.
 Súgó, kuisfuttaja.
 Sújtani, lyödä, iskeä; rangaista.
 Súly (-, o), paino.
 Súlyos (a), painawa, raska.
 Suttogni, kuiskata.
 Sülyedni, waihua.
 Sürü (-, e), tiheä.
 Sürün, tiheästi.
 Sütni, leipoa, paistaa.
 Süvöltés (-, è); wiuhina.

Sz.

Szabad (o), vapaa; on luvall-
 lista, on sallittu, saa.

- Szabadítani, mapauttaa.
 Szabadon, wapaasti, wapaana;
 sz. bocsátani, laskea irti.
 Szabadság (o), wapaus.
 Szabadulni, irtautua.
 Szabályozó, järjestäjä; järjestin.
 Szabatos (a), tarffa.
 Szabatosan, tarfaasti.
 Szabó, räätäli.
 Szag (o), haju.
 Száj (a), suu.
 Szájas (a), suulaš.
 Szakadás (-, o), halkaiseminen;
 eripuraisuus.
 Szakáll (a), poskiparta.
 Szál (a), säije; karma.
 Szaladni, juosta.
 Szalag (o), nauha.
 Szállani, lentää; kohota, laskeu-
 tua; szembe sz., asettua (jota-
 fin) vastaan.
 Szállás (-, o), asunto.
 Szalonna, filama.
 Szám (o), luku, lukumäärä; -omra,
 minua warten.
 Számítani, laskea, laskea luvua.
 Számkivetés (-, è), maanpako-
 laisuus.
 Számos (a), lukuisa.
 Számítalan (-, o), lukematon.
 Számüzni, lähettää maanpakolai-
 suuteen, ajaa pois maastun-
 naista.
 Szándék (o), aikomus.
 Szándok (o), aikomus.
 Szánni, säälä; suoda, määrätä.
 Szántani, hntää.
 Szántófield (e), pelto.
 Szappan (-, o), saipua.
 Száraz (a), kuiva.
 Szárny (a), siipi; hylkirakennus.
 Szarv (a), sarwi.
- Szavalat (o), lausuminen, dekla-
 mationi.
 Száz (a), sata.
 Század (o), vuosijata.
 Századik (a), jadas.
 Szédégetni, kokeilla.
 Szédni, poimia; levest sz., syöä
 foppaa.
 Szég (e), nauha.
 Szégény (-, è) köyhä, raukka.
 Szégénység (è), köyhyyš.
 Szégezni, naulita; szuronyt sz.,
 ojentaa pajunetti.
 Szégyelleni = szégyenleni.
 Szégyelni = szégyenleni.
 Szégyén (-), häpeä.
 Szégyenleni, hämetä.
 Szegödni (-ik), rumeta palffa-
 laiseksi; liitthä (johonkin).
 Szék (è), tuoli.
 Szekér (-kere), nelipyöräiset rat-
 taat, wankkurit.
 Szél (-, e), reuna; erdö széle,
 metsän-rinne.
 Szél (szele), tuuli.
 Szélés (e), leweä.
 Szélid (e), lempeä; kevyt.
 Szélidség (è), lempeys.
 Szellem (è), henki.
 Szellemi (-, e), henkinen.
 Szellemileg, henkijesti.
 Szellö, tuulonen.
 Szélsö, perimmäinen.
 Széltében, kaiffialla.
 Szélvész (-, è), rajutuuli.
 Szém (è), filmä; -ben, -be, was-
 tapäätä; szémtöl-szembe, fil-
 mästä filmään; -ém láttára,
 minun nähteni.
 Szémély (-, è), henkilö.
 Szémélyés (e), persoonallinen.
 Szémérmésen, kainoſti.

Szémlélmi, filmäillä.
 Szémmelläható, filmi-nähtävä.
 Széna, heinä.
 Szendeség (é), wienous, leppeys.
 Szent (é), pyhä; -ém, kultani.
 Szentégház (a), kirko.
 Szentségtelen (-, é), pyhätön.
 Szenvedély (-, é), intohimo.
 Szenvedés (-, é), kärsiminen, kärsimys.
 Szenvedni, kärsiä.
 Szép (e), kaunis.
 Szépen, kauniisti.
 Széplő, piisama.
 Szépség (é), kauneus.
 Széptan (-, o), estetiikka.
 Szeptember (-, é), syyskuu.
 Szér (-, é), rohto.
 Szérda, keskiviikko.
 Szerelém (-lme), rakkaus, lempi.
 Szerelmes (-, é), rakastunut.
 Szeréncse, onni.
 Szeréncsés (e), onnellinen.
 Szeréncsétlen (-, é), onneton.
 Szeréncsétlenség (é), onnettomuus.
 Szerény (e), vaatimaton, nöyry.
 Szerényen, vaatimattomasti, nöyrästi.
 Szerép (é), rooli.
 Szeretet (é), rakkaus.
 Szeretni, rakastaa; mielellään tehdä.
 Szerézni, hankkia.
 Szerint, (szérent), mukaan.
 Szértartás (-, o), seremonia.
 Szerte, hajalle, joka taholle.
 Szerv (e), elin, organi.
 Szervezet (é), elinrakennus, organismi.
 Szerzetés (-, é), munffi.
 Szérző, (firjan-) tekijä; hankkija.

Szétjártatni, antaa käydä ympäri.
 Szétnézni, katsoa ympäri.
 Széttépni, repiä rikki.
 Szigor (-), ankaraus.
 Szigorú (-, a), ankara.
 Szigorúan, ankarasti.
 Szikla, kallio.
 Szikra, kipinä.
 Szikrázat (o), säfenöiminen, sähtöminen, tuiffaminen.
 Szikrázni (-ik), säfenöitä, sähtötyä, tuiffaa.
 Szilaj (-, o), hillitön, suiistamaton.
 Szilárd (a), luja, vakaa.
 Szilárdítás (-, o), vahvistaminen.
 Szin (-, é), määri.
 Szinész (-, é), näyttelijä.
 Szinészet (é), näyttelijätaide.
 Szinészi (-, e), näyttelijä.
 Szinésznő, näyttelijätär.
 Szinfal (a), kulisfi.
 Szinház (a), teatteri.
 Színi (-, e), nähtelmä-; sz. előadás, nähtäntö.
 Szinkör (-, ö), amfiteatteri, arena.
 Szinmű (műve), nähtelmä.
 Szinműíró, nähtelmäkirjoittaja.
 Szinművészet (é), nähtelmätaide.
 Szinpad (o), näyttämö.
 Szinte, melkein; myöskin.
 Szintén, myöskin.
 Szintoly, samalainen.
 Szintúgy, niinkään, samate.
 Sziporka, kipinä.
 Szita, joula.
 Szitkozódni (-ik), kiroilla.
 Szív (e), sydän.
 Szívárogni, wuotaa.
 Szívdobogás (-, o), sydämen tyytyys.

- Szívesen, fernaasti; szívese-
 ben, mieluisammin.
 Szivesség (é), sydämellisyys.
 Szívós (a), sitteä.
 Szó (-, - t. szava), sana; -t fo-
 gadni, totella.
 Szoba, tupa, huone.
 Szobrász (-, o), kumanweistäjä.
 Szófogadás (-), totteleminen.
 Szokás (-, o), tapa.
 Szokni (-ik), olla tapana.
 Szolga, palvelija, renki.
 Szolgabíró, piirikunnan tuomari.
 Szolgálat (o), palvelus.
 Szolgálni, palwella.
 Szolgáló, piika.
 Szolgáltató, antaa palwella; igaz-
 ságot sz., käyttää oikeutta.
 Szólitani, puhutella.
 Szólni, puhua.
 Szombat (o), lauantai.
 Szombathely (e), kaupunki Un-
 karisza Vas nimisesä komita-
 tijsa, (saksaksi: Steinamanger).
 Szomjas (a), janoinen.
 Szomjazni (-ik), janota.
 Szomorkodni (-ik), murhehtia.
 Szomorú (-, a), murheellinen, su-
 rullinen.
 Szomorúan, surullisesti.
 Szomorúság (o), murhe.
 Szomszéd (o), naapuri.
 Szónok (o), puhuja.
 Szorgalmas (a), ahkera.
 Szorgalmasan, ahkerästi.
 Szoritani, painaa.
 Szorosan, tiwiästi.
 Szótár (-, a), sanakirja.
 Szótlanul, sanatta, ääneti.
 Szózat (o), kehoitushuuto.
 Szöglet (é), kulma.
 Szöke, maalea, valkoisenmerewä.
- Szökő év, karfausvuosi.
 Szőlő, viinimarja; viinitarha.
 Szőlővessző, viinimarjan warsti.
 Szöni, kutoa.
 Ször (-, ö), farma, farwat.
 Szörny (e), hirviö.
 Szörnyen, hirveästi.
 Szörnyü (-, e), hirveä.
 Szörnyiség (é), kauhistus, hirmu.
 Szúrás (-, o), pisto, pistämä.
 Szurony (-, o), pajunetti.
 Szü, syhdän.
 Szükség (é), tarwe, puute; -ém
 van valamire, tarwitsen jotta-
 kin.
 Szükségés (e), tarpeellinen.
 Szükségtelen (-, é), tarpeeton.
 Születés (-, é), syntyminen, syn-
 tymä.
 Születésnap (o), syntymäpäiwä.
 Születni (-ik), syntyä.
 Szülőföld (e), synnyinmaa.
 Szünet (é), loma, pausfi.
 Szüntelen, lakkaamatta.
 Szünóra, lepotunti.
 Szür (-, ö), talonpoikais-wiitta.
 Szüz (e), impi.

T.

- Tábor (-, o), leiri.
 Tábori (-, a), leiri-
 Tábornok (o), kenraali.
 Táborszás (-, o), leirisä oleminen.
 Tag (o), jäsen.
 Tagadni, kieltää.
 Taglejtés (-, é), (jäsenen) lii-
 kenne.
 Táj (a), seutu.
 Tájék (o), seutu.
 Takarni, peittää.
 Takaró, peite.

- Takarodni (-ik), mennä tiehenjä.
 Takaros (a), siwä.
 Tál (a), malja, wati.
 Találkozni (-ik), kohdata toisenja.
 Találni, löytää, hawaita; jattua (=maan, =mään), jattua (johonfin).
 Talán, ehkä.
 Talp, jalkapohja; -ra! plös.
 Talpkő (-köve), peruskivi.
 Tãmadni, syntyä, saada alkunsa; t. valakire, karata jonkun päälle.
 Tãmasz (-, o), tufi; turwa.
 Tãmaszkodni (-ik), nojautua.
 Tãmasztani, ajettaa jonkun nojalle t. jotakin vastaan.
 Tãmogatni, tusea, antaa tusea, kannattaa.
 Tãn = talán.
 Tanács (o), neuwo.
 Tanácsolni, neuwoa.
 Tanácsos (a), hywä: nem t. oda menni, sinne ei ole hywä mennä.
 Tanakodni (-ik), neuwotella.
 Tanár (-, o), opettaja, profesjori.
 Tãnc (o), tanssi.
 Tãncmũvész (-, ő), tanssitaiteilija.
 Tãncolni, tanssia.
 Tãncos (-, o), tanssija.
 Tãncvigalom (-lma), tanssijuhmit.
 Tanító, opettaja.
 Tanítás (-, o), opetus.
 Tanítvány (-, o), oppilas.
 Tanú, todistaja.
 Tanulni, oppia.
 Tanulmány (-, o), opinto.
 Tanulótárs (a), koulukumppani.
- Tanúsítani, todistaa.
 Tányér (-, o), lautanen, talrifi.
 Tapasztalatlan (-, o), kokematon.
 Tapasztalni, kokea.
 Tapodni, polkea, tallata.
 Taposni, polkea, tallata.
 Taps (o), kätten taputus.
 Tárgy (a), esine; aine.
 Tárgyalni, käytellä, käsitellä.
 Tarkó, tafaraima.
 Társ (a), kumppani.
 Társadalom (-lma), seura, yhteisfunta.
 Társaság (o), seura.
 Tartalom (-lma), sisälls.
 Tartani, pitää, kestää; t. vala- mit valaminek, pitää jotakin jonakin.
 Tartomány (-, o), maakunta.
 Tartozni (-ik), olla welkaa; olla welwollinen; t. valamihéz, suu- lua johonfin.
 Tãtani, awata lewällensjä.
 Tatár (-, o), tartari.
 Tãtongani, ammotella.
 Tavas (-, o), femät.
 Tavaszi (-, a), femät-.
 Tãvol, kaupana.
 Tãvoli (-, a), etäinen, kaupainen.
 Tãvolság (o), etäisshs.
 Tãvozás (-, o), poismeneminen, lähtö.
 Tãvozni (-ik), poistua, mennä pois.
 Tã, sinä.
 Tãgla, tiili.
 Tãgnap, eilen.
 Tãgnapelõtt, toispäiwänä.
 Tãhát, siis.
 Tehén (tehene), lehmä.
 Tãhetség (é), kshy.
 Tej (e), maito.

- Tekintélyös (e), aimollinen; mel-
foinen.
 Tekinteni, katsahtaa.
 Tekintet (è), filmähs, katsanto;
luwun= t. wälinpito; sühde.
 Tékozolni, tuhlata.
 Tele, täyhi, täynnä, täyteen.
 Telepédni (-ik), asettua.
 Teli = tele.
 Teljes (e), täyhi, kokonainen; t.
teli, täpö täynnä.
 Teljesen, tähdellisesti.
 Telni (-ik), tähttä.
 Temetés (-, è), hautajaiset.
 Temetkezés (-, è), hautaaminen,
hautaus.
 Temetni, haudata.
 Temetö, hautausmaa.
 Templom (o), kirko.
 Tengér (-, è), meri.
 Tengérszém (è), lampi (wuori-
maasja).
 Tènni, tehdä; panna.
 Tenyer (tenyere), kämmen.
 Tépni, repiä.
 Tér (tere), amaruus; tanner; tori.
 Tercsi, piffu Theresa.
 Térđ (e), polwi.
 Térđelni, seisoa polwillaan.
 Térdepèlni, seisoa polwillaan.
 Térdeplö, polwi=jaffara.
 Terém (-rmè), sali.
 Terènni, kasmaa.
 Terènteni, luoda.
 Terèntés (-, è), luontokappale,
olento.
 Terítèni, lemittää; földre t., heit-
tää maahan.
 Terjeszteni, lemittää.
 Termékényítèni, tehdä hedelmäl-
lisesti.
 Termés (-, è), sato, kaswu, tuote.
- Természet (è), luonto.
 Természetés (e), luonnollinen.
 Természeti (-, e), luonnollinen.
 Termeszteni, kaswattaa, wiljellä.
 Termet (è), wartalo.
 Tèrni, kääntyä.
 Terv (e), luonnoš, suunnitelma,
hanke.
 Test (è), ruumis.
 Testi (-, e), ruumiillinen.
 Testvér (-, è), sisar t. weli;
-èk, sisarukset.
 Tetem (è), ruumis.
 Tetézni, lisätä, enentää.
 Tetö, katto; fa teteje, puun
latwa; tetötöl talpig, fiireestä
kantapäähän.
 Tetöpont (o), korkein huippu.
 Tetszeni (-ik), miellyttää; näht-
tää; tessék, tehkää hywin; úgy
tetszik nekém, minusta näht-
tää.
 Tètt (e), teko.
 Tettetni, teeskennellä.
 Tévedés (-, è), erhetys.
 Ti, te.
 Tied, (tiéd), sinun.
 Tieték, (tiéték), teidän.
 Tik = ti.
 Tiltani, tieltää.
 Tiporni, tallata, polkea.
 Tisza, Tisza(Theiss)=wirta.
 Tiszt (è), upseeri.
 Tiszta, puhdas.
 Tisztaság (o), puhtaus.
 Tisztélendö, funnioitettava, fun-
nianarwoinen.
 Tisztélet (è), funnioitus; -re-
mèltö, funnianarwoinen; isteni
t., jumalan=palvelus.
 Tisztèlni, funnioittaa.
 Tisztèsség (è), säädylisyyhs.

- Tisztikar (-, o), upseerifunta.
 Titkon, salajesti.
 Titkos (a), salainen.
 Titkosan, salajesti.
 Tíz (e), kymmenen.
 Tizedik (e), kymmenes.
 Tó (tava), lampi; järwi.
 Tojni (-ik), munia.
 Tok (o), hotelo; óratok, kello-
 kaappi.
 Toll (a), sulka, kynä.
 Tolvaj (-, o), waras.
 Tompa, tšlfä.
 Toppanni, astua yht'äkkiä sijaan.
 Torlasz (-, o), salpaus, barrifabi.
 Tornázás (-, o), voimistelu.
 Tornázni (-ik), voimistella.
 Torony (-rnyo), torni.
 Torok (-rko), kurffi.
 Tovább, kauemmin, edemmäs.
 Tovarohanni, rientää pois.
 Tű (töve), tšwi.
 Több (e), enempi.
 Többé, enää.
 Többen, useammat.
 Többi (-, e), muut.
 Töke, pää-oma.
 Tökéletés (-, e), täydellinen.
 Tölcsér (-, é), suppilo, ratti.
 Tölgy (e), tammi.
 Tölteni, täyttää, kaataa; wiettää.
 Tömeg (é), joukko.
 Tömegés (-, e), joukkoja.
 Tör (-, ö), tšfari.
 Törökédni (-ik), hirttää.
 Törékény (-, e), hauras, heikko.
 Törékvés (-, é), hirtys.
 Törni, särkeä; fejét t., waiwata
 päätänsä, ajatella aivonsa halki.
 Törni (-ik), murtua, särkyä.
 Török (ö), turkkilainen.
 Törökország (o), Turkin maa.
- Törpülni, tulla kääpiömäiseksi, tu-
 tistua.
 Történet (é), tapaus; historia.
 Történni (-ik), tapahtua.
 Törvény (-, é), laki.
 Törvényés (e), laillinen.
 Törvényésen, laillisesti.
 Törvényhozó, lainlaatija.
 Törvénytörés (é), tuomio-istuin,
 oikeus.
 Törvénytörés (é), laillisuus,
 lainmukaisuus.
 Törzs (e), runko; taapi.
 Tövis (-, é), oas.
 Tréfalni, laskea leikkiä.
 Tréfalódnni (-ik), laskea leikkiä.
 Trombita, tormi.
 Tudás (-, o), tunteminen; tieto.
 Tudat (o), tieto, tunto; tudtára
 adni, antaa hänen tiedoksensa.
 Tudni, tietää, osata, woida.
 Tudomány (-, o), tiede.
 Tudományos (a), tieteellinen.
 Tudomás (-, o), tieto.
 Tudós (-, o), oppinut, tiedemies.
 Tudvalévő, tietty, tunnettu.
 Túl, tuolla puolella.
 Tulajdonítani, lukea jonkun tšöfki
 t. tšyffki.
 Túlfejlés (-, é), liika-
 farttuminen,
 liika-muodostus.
 Túltengés (-, é), liika-
 uhkeus,
 hypertrofia.
 Túzok (o), kanaturki (otis).
 Tú, neula; tú-levelű fa, hamu-
 puu.
 Tükör (-krö), peili.
 Tündér (-, é), haltiatar.
 Tündéri (-, e), haltiattaren kal-
 tainen.
 Tünni (-ik), näkyä; szömbé t.,
 pistää filmään.

Tünödés (-, è), mietiskeleminen, huolehtiminen.

Tünödni (-ik), mietiskellä, huolehtia.

Tüntetés (-, è) mielen-osoitus.

Türni, färsiä.

Tüz (tüze), tuli; into, kiikko.

Tüzes (e), tulinen.

Tüzni, pistää kiinni, kiinnittää.

Ty.

Tyúk (o), kana.

U, Ú.

Udvar (-, o), piha; homi.

Udvari (-, a), homi-.

Udvarias (-, a), kohteliaš.

Udvariasság (o), kohteliaisuus.

Udvariatlanság (o), epäkohteliaisuus.

Ugatás (-, o), haukunta.

Ugatni, haukkua.

Ugor (-, o), ugrilainen.

Ugrálni, hypähdellä.

Ugrani (-ik), hypätä.

Úgy, niin; úgy-è, eikö niin? =han (=hän).

Ugyan, tosin, =pa (=pä).

Ugyanakkora, yhtä suuri (kuin tuo t. se).

Ugyanannyi (-), yhtä paljon (kuin tuo t. se).

Ugyanaz (-, o), ugyanazon, (indefl.), tuo sama, se sama.

Ugyancsak, tostaan.

Ugyanekkorá, yhtä suuri (kuin tämä).

Ugyanennyi (-), yhtä paljon (kuin tämä).

Ugyanez (-, è), tämä sama.

Ugyanezèn (indefl.) = ugyanez.

Ugyanily (e), samanlainen (kuin tämä).

Ugyanilyen (-, è) = ugyanily.

Ugyanis, nimittäin, näet.

Ugyanoly (a), samanlainen (kuin tuo t. se).

Ugyanolyan (-, o) = ugyanoly.

Úgyis, muutenkin; úgy sem, ei muutenkaan.

Úgynevezétt, (e), niin kutsuttu.

Úgyszintén, niin myöskin.

Új (a), uusi.

Újj (a), formi.

Újra, uudestaan.

Újság (o), uutinen; sanomalehti.

Unalmas (a), ikävä.

Undok (o), inhoittava, kauhistava.

Unoka, lapsenlapsi.

Unszolni, kehoittaa.

Úr (ura), herra.

Uralkodni (-ik), hallita, valita.

Uralkodó, hallitsija.

Uralomvagy (a), vallanhimo.

Úrfi (-, a), nuori herra.

Úszkálni, uiskennellä.

Út (uta), tie, matka.

Utálatos (a), inhoittava.

Után, jälkeen.

Utasítás (-, o), osoitus.

Utazni (-ik), matkustaa.

Utazó, matkustaja.

Utca, katu.

Utcai (-, a), katu-.

Útobb, myöhemmin.

Útőbbi (-, a), viimeinen, viime-mainittu.

Utólréni, saavuttaa, saada kiinni.

Utóljára, vihdoin.

Utolsó, viimeinen.

Ü, Ū.

Üdvöziteni, tehdä autuaaksi.
 Üdvözlet (é), termehdys.
 Üdvözölni, termehtiä.
 Ūgy (e), asia.
 Ūgyefogyott (a), taitamaton.
 Ūgyekezni (-ik) = igyekezni.
 Ugyelni, pitää maari.
 Ūgyes (e), taitama.
 Ūgyetlen (-, é), taitamaton.
 Ūldögelni, istustella.
 Ūldözni, mainoa.
 Ūlni, istua.
 Ūnnep (é), juhlapäivä.
 Ūnnepély (-, é), juhla, juhlassi-
 suus.
 Ūnnepélyés (e), juhlassinen.
 Ūtér (-ere), mallasuoni.
 Ūtés (-, é), lhönti, lhömä.
 Ūtödni (-ik), poukahtaa; ütödütt
 alma, laifullinen omena.
 Ūveg (é), lasti, pullo.
 Ūzérkédés (-, é), kaupitsemi-
 nen.
 Ūzni, farfoittaa.

V.

Vacok (-cko), pesä.
 Vacsora, illallinen.
 Vad (a), kesytön, willi, hurja;
 otuë.
 Vád (a), kanne, syhte.
 Vadállat (o), peto-eläin.
 Vadász (-, o), metsästäjä; jää-
 färi.
 Vadászás (-, o), metsästäminen.
 Vadászatni, metsästellä.
 Vadászni, metsästää.
 Vádolni, syhtää.
 Vágni, leifata.

Vagy, eli, taiffa; noin (= latin.
 circa); vagy — vagy, joko —
 taiffa.

Vágy (a), himo, halu.
 Vágyakozni (-ik), ifämöitä.
 Vágyni (-ik), haluta.
 Vagyon (-), omaisuus.
 Vaj (a), moi.
 Vajha, jospa sentään!
 Vajjon = valjon.
 Vájni, kaimaa, kowertaa.
 Vajon = valjon.
 Vak (o), sokea.
 Vakítani, huikaista, sokaista.
 Vakmerö, uskalias.
 Valaha, joskus, koskaan.
 Valahára, viimeinkin.
 Valahol, josjakin.
 Valaki(-), joku, kukaan (personista).
 Valamekkora, jonkin suuruinen.
 Valamély (e), joku (personista
 ja asioista).
 Valamélyes (-, é), jonkinlainen.
 Valamélyik (e), joku (personista
 ja asioista).
 Valamennyi (-), kaikki.
 Valami (-), joku (personista ja asi-
 oista).
 Valamiféle, jonkinlainen.
 Valamilyen (-, é), jommainen.
 Valaminémü (-, e), jonkinlai-
 nen.
 Valamint — úgy, niinkuin —
 niin.
 Válaszolni, vastata.
 Választani, malita.
 Valjon, toffo?
 Váll (a), olkapää.
 Vallás (-, o), uskonto.
 Vallásos (-, a), uskonnollinen.
 Vallatni, kuulustella, tutkia, tsh-
 jellä.

- Válmi (-ik), tulla t. käydä (jokifin).
- Való, olema, todellinen; hová v., mistä fotoisin? énnivaló, syötävä; innivaló, juotava.
- Valóban, todellakin.
- Válogatni, valita (frq.).
- Valóság (o), todellisuus.
- Valóságos (-, a), todellinen.
- Valószínű (-, e), todennäköinen, luultava.
- Váltani, vaihettaa.
- Váltig, hyläksi, laffaamatta.
- Változat (o), vaihettele.
- Változni (-ik), muuttua.
- Változtatás (o), muuttaminen.
- Vályú, allas, vesiruuhi.
- Vánkos (-, o), patja; fejvánkos, päänalus.
- Vár (a), linna.
- Várad (o), marustus, linna.
- Varázs (-, o), lumous.
- Varga, suutari.
- Vármégye, komitati.
- Várni, odottaa.
- Város (-, o), kaupunki.
- Varrni, neuoa.
- Vas (-), komitati Unkarin läntisessä osassa.
- Vas (a), rauta.
- Vasakarató (-, a), rauta-tahtoinen.
- Vasárnap (o), sunnuntai.
- Vásárolni, ostaa.
- Vasas (-, o), raudoitettu, raudan sefainen; tyrassieri.
- Vaskapu, Rautaportti (jylhä muorensola Etelä-Unkarissa, jonka lävitse Donava juoksee).
- Vastag (o), pakku.
- Vászon (-szna), palttina, pellamakangas.
- Váz (a), luuranho.
- Védelém (-lme), puolustus.
- Védelmezni, puolustaa.
- Védeni, puolustaa, suojella.
- Védfal (a), suojelusmuuri, marustus.
- Vég (e), loppu; pää; -et érne, loppua.
- Végezni, päättää, toimittaa.
- Végétt, warten.
- Végphetetlen, ääretön, loppumaton.
- Végre, lopuksi, mihdoin.
- Végrehajtani, panna toimeen t. tähtäntöön, saada aikaan.
- Végrehajtás (-, o), aikaan saaminen.
- Végtelen (-, é), loppumaton, ääretön.
- Végtére, mihdoin.
- Végzet (é), sallimus, kohtalo, sama onni.
- Vegyülni, sefoittua.
- Vékony (a), ohut.
- Vélemény (-, é), mielipide.
- Véletlen (-, é), satunnainen; satumus.
- Véletlenül, sattumalta, arwammatta.
- Vén (e), manha.
- Vendég (é), vieras.
- Vendégfogadó, ravintola.
- Vénni, ottaa; ostaa; saada.
- Vér (-, é), veri; heimolainen.
- Veréb (verebe), warpunen.
- Verém (-rmé), kuoppa.
- Véréngzés (-, é), meren muodattaminen.
- Vérés (e), merinen.
- Vérésen, merifesti, merisenä.
- Veritékés (-, é), hifinen.
- Veritékésen, hififesti.

Verni, piestä, lyöä; vert arany, lyöty kultaraha.
 Vers (è), wärshy.
 Várszopó, weren=imijä.
 Vértanú, marttyri.
 Vervesztés (-, è), werenwuoto.
 Verveszteség (è), werenwuoto.
 Vérzeni (-ik), wuotaa werta.
 Vessző, mitsä.
 Vész (-, è), perifato, waara.
 Veszédelém (-lme), waara.
 Veszély (-, è), waara.
 Veszélyés (e), waarallinen.
 Veszendő, katoowainen, pian katoowa; -be menni, mennä hukkaan; -ben lönni, olla hukassa.
 Veszíteni, kadottaa.
 Veszni, joutua hukkaan, kadota.
 Vesztég, hiljaa, liikkumatta.
 Vesztőhely (e), meštäuspaikka.
 Vetni, heittää, kylwää; ágyat v., tehdä wuodetta; véget v., lopettaa.
 Vézér (-, è), sotapäällikkö; johtaja.
 Vezérleni, johtaa.
 Vezetni, wiedä, saattaa.
 Viasz (-, o), waha, wassi.
 Vidám (a), iloinen.
 Vidék (è), maaseutu; tienoo.
 Vig (a), iloinen.
 Vigadni, iloita.
 Vigalom (-lma), humitus.
 Vigan, iloiifesti.
 Viasz (-, o), lohduus.
 Viasztalni, lohduuttaa.
 Vigság (o), ilo, riemu.
 Vigyázni, pitää waari.
 Vihar (-, o), myrsky.
 Viharos (a), myrskyinen.
 Világ (o), maailma; walo.
 Világégyetém (è), koko maailma, unibersum.

Világos (-), kaupunki Unkarissa.
 Világos (a), waloisa, kirkas, selwä.
 Világtörténet (è), maailmanhistoria.
 Villa, kahweli.
 Villám (o), salama.
 Villanás (-, o), leimaus.
 Villanyfolyam (o), sähkövirta.
 Villogni, säihkyä.
 Vilma, Wilhelmina.
 Vinni, wiedä.
 Viola, ormonkukka.
 Violaszín (-), orwofin-wärinen, sininen.
 Vipera, kyyhkäärme.
 Virág (o), kukka.
 Virasztani, walwoa.
 Viritani, kukoistaa, wihannoita.
 Virulni, kukoistaa.
 Viselni, kantaa, käyttää; gondot v., pitää huolta.
 Vissza, takaisin.
 Visszaadni, antaa takaisin.
 Visszaemlékézni (-ik), muistaa.
 Visszafelé, takaisin-päin.
 Visszafordulni, kääntyä takaisin.
 Visszaháramlani (-ik), langeta takaisin.
 Visszahozni, tuoda takaisin.
 Visszajönni, tulla takaisin.
 Visszajövés (-, è), takaisin-tulo.
 Visszaménni, mennä takaisin.
 Visszanézés (-, è), takaisin katseminen.
 Visszanézni, katsoa takaisin.
 Visszatartani, pidättää.
 Visszatartóztani, pidättää.
 Visszatérni, palata.
 Visszatükrözni, kumastaa.
 Visszaverni, lyöä takaisin, karkottaa.
 Visszavinni, wiedä takaisin.

- Visszavonás (-), eripuraisuus.
 Visszhangzani (-ik), kaifua.
 Viszály (-, o), riita, eripuraisuus.
 Viszont, taas.
 Viszontlátás (-), jälleen näkeminen.
 Viszontság (o), vastoinfäyhminen, koma onni.
 Vitatni, mäittää.
 Vitéz (-, é), urhoollinen; uros.
 Víz (vize), vesi.
 Vizsga, tutkistelema.
 Vizsgálat (o), tutkimus, tutkinto.
 Volkán (-, o) = vulkán.
 Volt (o), luonto, laatu.
 Voltakép(en), oifeastaan.
 Vonal (a), viiva, linja.
 Vonás (-, o), piirre; ilmestystapa.
 Vonatkozás (-, o), tarfotus, viittaus.
 Vonitani, ulista.
 Vonni, vetää.
 Vő, määrä.
 Völegény (-, é), sulho.
 Völgy (e), laakso.
 Vörös (e), punainen.
 Vulkán (-, o), tulivuori.
- Z.**
- Zab (o), kaura.
 Zaj (-, o), melu, rytinä.
 Zajlani (-ik), pauhata, rähistä.
 Zápor (-, o), rankkasade.
 Zarándok (o), pyhiin-maeltaja.
- Zárni, sulkea.
 Zászló, lippu.
 Zászlóalj (a), pataljona (jalfa-mäesjä), divizioni (ratsuwäesjä).
 Zavar (-, o), hämmennys; -ba hozni, saattaa hämille; -ba jönni, tulla hämille.
 Zavarodás (-, o), hämi.
 Zene, soitto.
 Zenekar (-, o), soittofunta.
 Zenész (-, é), soittonieffa.
 Zeneszó, soitto-ääni.
 Zengeni, soida, kaifua; soittaa.
 Zilán, hajallansa.
 Zivatar (-, o), ukkosen ilma.
 Zivataros (a), myrskäinen.
 Zokogás (-, o), niiskutus, koma itku.
 Zokogni, itteä nyyhkyttää.
 Zord (a) = zordon.
 Zordon (-, a), kolkko.
 Zöld (e), vihəriä.
 Zörgetni, koputtaa, kolkuttaa.
 Zúgás (-, o), kohina.
 Zúgatni, kohistaa.
 Zúgni, kohista.
- Zs.**
- Zsák (o), säkki.
 Zsarnoki (-, a), hirmumaltainen.
 Zsibongani, suhista.
 Zsidó, juutalainen.
 Zsinór (-, o), nööri.
 Zsinóros (a), nööriellä marustettu.
 Zsuzsi, Susanna.

II. Suomalais-unkarilainen.

A.

Aalto, hab, hullám.
 Aaltoilema, hullámos.
 Aamu, reggel; aamulla, reggel;
 aamu-, reggeli.
 Amuruško, hajnal.
 Arre, kincs.
 Ate, eszme.
 Atelis-, némés.
 Ateleisto, némesség.
 Aatteellinen, eszményi.
 Awistaa, sejteni.
 Awistuttaa, sejtetni.
 Adalbert, Béla.
 Adelheid, Étélka.
 Ahdas, fészés.
 Ahdistus, elfogulás.
 Ahkera, szorgalmas; =sti, szor-
 galmasan.
 Aika, idő, kor; aifoja sitten, ré-
 gén, rég; wähän aika sitten,
 ném régén; ennen aikaa, en-
 tistinä aikoina, régebben; pit-
 kän ajan päästä, sokára, nagy
 sokára.
 Aikafausi, korszak.
 Aikafauskirja, folyóirat.
 Aikomus, szándék, szándok.
 Aimollinen, tekintélyes.
 Aina, mindig, mindénkor.
 Aine, tárgy..

Aineellinen, anyagi.
 Ainoa, égyetlen.
 Ainoastaan, csak, csupán.
 Aisti, izlés.
 Aisto, ösztön.
 Aitaus, kerítés, korlát.
 Ajaa, hajtani; a. pois, elker-
 getni, elcsapni; a. ulos, ki-
 kergetni, kihajtani.
 Ajatella, gondolni, gondolkodni
 (-ik), gondolkozni (-ik).
 Ajatus, gondolat; waihua ajatuf-
 fiinsa, elgondolkozni (-ik),
 meréngeni.
 Affuna, ablak.
 Afakuloinen, csüggedt (e); kähdä
 afakuloiseffi, csüggedni.
 Afakuloisuus, lévertség.
 Alamainen, alattvaló.
 Alanto, alföld; alanto-, alföldi.
 Alas, alá; lé.
 Aleksanteri, Sándor.
 Alhaalla, lènn.
 Alistua, alárendélkèzni (-ik).
 Alkaa, (el)kezdeni, beállani.
 Alku, kezdet; alusja, eleinte;
 saaba alunsa, támadni, eredni;
 alkuansa, eredetileg.
 Alkuperäinen, eredeti; =sti, ere-
 detileg.
 Alla, alatt; alul; alimpana, lega-
 lul; alta, alól, (alúl); alle, alá.

Umu, alamizsna.

Uoittaa, (el)kezdeni.

Uotis, kész, hajlandó; panna alt-tiiksi, kockáztatni.

Uttari, oltár.

Ummatti, mestérség.

Ummotella, tátongani.

Umpua, (még)lőni; a. jotafin, rálőni; a. pois, ellőni; a. si-fään, belőni.

Unfara, szigorú; =sti, szigorúan.

Unfaruus, szigor.

Unoa, folyamodni (-ik).

Unoppi, napa.

Unsaista, (még)érdemélni.

Unsaistsemattomasti, méltatlanul.

Untaa, adni; a. anteefti, meg-bocsátani; a. armoa, megkégyelmezni; a. káteen, átnyújtani; a. myöden, engedni; a. pois, odaadni; a. tafaisin, viszszaadni, megadni; a. ulos, kiadni.

Untaxuminen, meghódolás.

Upinja, majom.

Uppi, ipa.

Upu, segítség, segély; antaa apua johonfin, járulni valamihéz.

Uraštaa, átallani.

Urffitehti, műépítő, építész.

Urmahtaa, megszánni.

Urmo, irgalom, kegyelem.

Urmoitus, megkégyelmezés.

Urmoton, kegyetlen; -ttomasti, kegyetlenül.

Urwata, kitalálni.

Urwo, érték, rang; =luoffa, rang.

Urmostella, bírálni.

Uše, fegyver; ottaa ašeet pois, léfegyverezni.

Ušcellinen, fegyverés.

Ušeenheitto, fegyverlététel.

Ušema, helyzet.

Ušettaa, állítani, rakni; a. esille, kirakni; a. jontun nojalle t. jotafin waštaan, támasztani; a. waštatufsin, szembe állítani.

Ušettua, telepédni (-ik); a. ulos, kiállani.

Ušia, dolog, ügy.

Ušianomainen, illető.

Uškel, lépés.

Ušte, fok.

Ušti: jostafin a., fogva; fiitä a., az óta; fiitä a. kuin, a mióta; tähän a., mostanáig.

Uštua, lépni, hágni; a. eštin, elölepní; a. herkäšti, lejtteni; a. sišään, belépni, benyitni; a. yšt'äšfiä sišään, betoppanni; a. ylitše, átlépni.

Uštuskešša, lépdégélni.

Ušua, lakni (-ik).

Ušufas, lakos.

Ušunto, lak, lakás, szállás.

Uueta, nyilni (-ik).

Uušfo, nyilás.

Uura, eke.

Uurinfo, nap.

Uutio, puszta.

Uuttaa, segíteni; a. alaš, lése-gíteni.

Uutuas, üdvözült; tehbä autu-aasfi, üdvözíteni.

Uwain, kulcs.

Uwata, nyitni, kinyitni, megnyitni, föltárni; a. lewällensä, tátani.

Uwautua, nyilni (-ik), megnyilni, kinyilni.

Uwain, nyilt (a), nyitott (a); amoinna, nyitva.

Uwulias, megelőző.

E.

Edellyttää, föltënni.
 Edeksatjomus, gondviselés.
 Edecsä, =lä, elött; edestä, =ltä, elöl (elül); eteen, elé; eteenpään, előre.
 Edes tafaiſin, föl s alá.
 Edeſthä, haladni.
 Ebusmies, képviselő.
 Edward, Ede.
 Ehfä, talán, tán.
 Ehfäpä, hátha.
 Ehtiä, ráérni.
 Ei, nem; ei — =faan (=fään), sëm; ei ollenfaan, éppen (épen) nem; ei juinfaan, dehogy.
 Eilen, tegnap.
 Eſhjä, eltévedni.
 Eli, vagy.
 Elin (organi), szerv; =rafennus (organismi), szervezet.
 Elinfaufi, életpálya.
 Elintapa, életmód.
 Elinvoima, életerő.
 Eloſuu, augusztus.
 Elähyttää, eleveníteni.
 Eläin, állat.
 Elämä, élet.
 Elättää, éltetni.
 Elävä, eleven; =ſti, élénken.
 Elää, élni; elää johonkin aſti, mégérni.
 Emännöitſijä, gazdasszony.
 Emäntä, háziasszony.
 Enempi, több.
 Enentää, gyarapítani.
 Enteli, angyal.
 Ennaſolta, előre.
 Ennemmin, inkább.
 Ennen, azelőtt, előbb, (elébb); ennenſuin, mielőtt; ennen pit-

fää, nëm sokára, maholnap.
 Ennustaja, jós, látnok.
 Ennustamainen, látnoki.
 Ennättää, megelözni.
 Enſiſi, először.
 Entinen, előbbi, (elébbi).
 Entä, hát.
 Enää, többé.
 Epäilemättä, kétségkívül.
 Epäillä, kételkedni (-ik), kétleni, gyanakodni (-ik).
 Epäilys, kétség.
 Epäjumala, bálvány.
 Epäfelso, pribék.
 Epäohteliaisuus, udvariatlanság.
 Epätoivo, kétségbeesés; joutua epätoivoon, kétségbe esni.
 Erhetyſ, tévedés.
 Eri, külömböző.
 Eriäinen, különféle.
 Erinomainen, rendkívüli (-, e); erinomaiſen, rendkívül.
 Erinäinen, külömböző.
 Eripuraisuus, égyenetlenség, visszavonás.
 Erityinen, külön; =ſti, külön.
 Erittäin, különösen.
 Eritä, külömbözni (-ik).
 Eroittaa, elkülöníteni.
 Eröta, elválni (-ik).
 Erämaa, sivatag.
 Eräs, bizonyos.
 Eſintyä, föltünni (-ik).
 Eſi=ifä, ös, ösapa, előd, eldöd.
 Eſiliina, kötő.
 Eſimerkki, példa.
 Eſine, tárgy.
 Eſipuhe, előszó.
 Eſirippu, függöny.
 Eſitelmä, előadás.
 Eſittää, előadni.

Efitupa, előszoba.
 Este, akadály.
 Estetifa, széptan.
 Estää, meggátolni, elejét venni
 (valaminek).
 Etenfin, főleg.
 Etewä, jelés; olla (jotakuta) ete-
 wämpi, fölülmulni.
 Että, hogy.
 Etu, előny.
 Etuformi, mutató újj.
 Etumartia, előörs.
 Etäinen, távoli.
 Etäisyys, távolság.

F.

Filosofia, bölcsélet, bölcsészet.
 Florini, forint.
 Frans, Ferenc.

G.

Gaaſtella, beszélgetni; h. tar-
 peekſenſa, kibeszélgetni ma-
 gát.
 Gaama, seb.
 Gaameſſia, ábrándozni (-ik), an-
 dalogni, elmélázni, rajongani.
 Gairahbus, botlás.
 Hajallanſa, zilán; hajalle, szerte.
 Hajoittaa, bontani, elpusztítani,
 elszórni, fölözlatni.
 Haju, szag.
 Hafanen, kapocs.
 Hafata maahan, kivágni.
 Hafea, (föl)keresni.
 Haljeta, hasadni.
 Halkaiſta, hasítani.
 Hallita, kormányozni, uralkodni
 (-ik).
 Hallittiſija, uralkodó.

Halpa, olcsó.
 Haltiatar, tündér; haltiattaren
 faltainen, tündéri.
 Halu, vágy.
 Haluta, ohajtani, vágyani (-ik).
 Hammas, fog.
 -han (-hän), hiszén, hisz.
 Hanhenpoika, liba.
 Hanke, terv.
 Hanffia, (még)szórézni.
 Hanna, Janka.
 Hapan, savanyó.
 Harja, kefe.
 Harjoittaa, mivelni.
 Harjoitus, gyakorlat.
 Harmaa, ősz.
 Harras, buzgó.
 Harwa, ritka.
 Harwat (ihniſet), kevesen.
 Hattu, kalap; =maafari, kalapos.
 Haudata, (el)temetni.
 Hauſi, csuka.
 Hauſſua, ugatni.
 Hauſunta, ugatás, csaholás.
 Hauras, törekény.
 Hauta, sír.
 Hautajaiſet, temetés.
 Hautaus, temetkezés; =maa, te-
 mető.
 Hawaita, észlelni.
 Hawupuu, tü-levelű fa.
 He, ök; heidän, övék.
 Hedelmä, gyümölcs; =kauppias,
 gyümölcs-árus.
 Hedelmälinen, termékény (e);
 tehdä hedelmäliſjeſti, terméké-
 nyíteni.
 Hedelmätön, meddő.
 Heikko, gyöngé, gyéngé.
 Heikkous, gyöngeség, gyéngeség.
 Heilua, ringatózni (-ik).
 Heimo, nemzetség.

Heinä, széna.
 Heinäkuu, Július.
 Heittäntä alas, leborulni.
 Heittää, dobni, hányni; h. pois, elvetni; h. finne, odavetni; h. finne tänne, hányni-vetni; h. ulos, kidobni, kivetni; h. ylös, fölvetni.
 Hefuma, kéj, gyönyör.
 Helena, Ilona.
 Hellä, gyöngéd (e); =sti, gyöngéden.
 Helmi, gyöngy.
 Helmikuu, február, februáriuus.
 Helppo, könnyü; =sti, könnyen; helpommin, könnyebben.
 Heluntai, pünkösdi.
 Hengenweto, lehellet.
 Hengetönnä, élettelenül.
 Hengittää, lélegzeni (-ik).
 Henti, szellem.
 Henkilö, személy.
 Henkinen, szellemi; =sti, szellemileg.
 Henkäys, fávalom.
 Hermine, Irma.
 Herra, úr; nuori h., úrfi.
 Herwottomuus, bágyadtság.
 Herättää, (fö)kelteni, (fö)ébredzteni.
 Herätä, (fö)ébredni.
 Heti, azonnal, mindjárt, rögtön; h. kuin, mihelyt; h. pitäällä, menten.
 Hemonen, ló.
 Hidas, lassú; hitaasti, lassan; hitaammin, lassabban.
 Hidastella, késni.
 Hieffa, homok.
 Hiipä siisään, belopódzni (-ik); salaisesti h. ympärä, settenkédni (-ik).

Hiiri, eger.
 Hiisi, veriték (é).
 Hiinen, veritékés.
 Hifoilla, izzadni; saattaa hifoilemaan, izzasztani.
 Hiljaan, cséndesen, halkan.
 Hiljainen, cséndes, cséndes.
 Hiljaisuus, csönd.
 Hillitä, mérsékélni.
 Hillitön, féktelen, szilaj.
 Himmo, vágy.
 Himota, mégkivánni.
 Hinta, ár.
 Hirmuinen, ádáz, égbekiáltó.
 Hirmuwaltainen, zsarnoki.
 Hirsipuu, akasztófa.
 Hirveä, borzasztó, irtózatós, iszonyú, iszonyatos, szörnyü; =sti, borzasztóan, irtózatósan, irtóztatón, iszonyúan, iszonyatosan, szörnyen.
 Hirviö, szörny.
 Historia, történet.
 Hiuta, epedni, epedézni (-ik), sovárogni; saattaa hiuteemaan, epeszteti.
 Hiukset, haj.
 Hiuskarwa, hajszál; =n kofoinen, hajszálnyi.
 Hiwa, fenni, köszörülni.
 Hoitaa, ápolni.
 Holmi, boltozat.
 Holmihauta, sírbolt.
 Hopea, ezüst.
 Horjua, eltántorodni (-ik); saattaa horjumaan, eltántoritani.
 Houfutella, csalogatni, édésgetni, kécségtetni.
 Houfut, nadrág.
 Howi, udvar; howi-, udvari.
 Huhtikuu, aprilis.
 Huippu, tetőpont.

- Huiwi, kendő.
 Hukkaan joutua, veszni, veszen-
 döbe menni.
 Hukkaa, belefulladás, belefúlni.
 Hullu, bolond.
 Hulluus, bolondság.
 Huntu, fátyol.
 Huoata, (föl)sóhajtani.
 Huofaus, sóhajtás.
 Huolehtia, aggódni (-ik), tü-
 nődni (-ik); olla huolestunut
 jonkun tähden, félteni valakit.
 Huolellinen, aggodalmas.
 Huoleti, bizton, bizvást.
 Huoli, gond; pidän huolta jos-
 tain, gondom van valamire,
 gondot viselék.
 Huolia jostain, gondolni vala-
 mivel; minä huolin, nekém
 kell; minä en huoli fitä, ne-
 kém az nem kell.
 Huolimattomuus, hanyagság.
 Huomaamatta, észrevétlenül.
 Huomata, meglátni, észrevénni.
 Huomauttaa, figyelmeztetni.
 Huomenna, holnap.
 Huone, ház, szoba.
 Huono, rossz; =sti, rosszul.
 Hupaffa, bohó.
 Hupsu, döre, balgatag.
 Hurja, vad.
 Hurmata, bódítani.
 Hurmos, mámor.
 Hurstas, jámbor.
 Huudahus, sikoltás.
 Huudahtaa, fölkiáltani, elkiál-
 tani magát.
 Huudella, kiabálni.
 Huuhtoa pois, elsodorni.
 Huuli, ajak.
 Huumata, bódítani.
 Huuru, pára.
- Huutaa, kiáltani; h. jollekulle,
 rákiáltani; h. fífään, bekiál-
 tani.
 Huuittaa, mulattatni; h. itseänsä,
 mulatni.
 Huutus, mulatság, vigalom.
 Hymy, mosolygás, mosoly.
 Hymyillä, mosolyogni.
 Hypähdellä, ugrálni.
 Hypähtää, ugrani (-ik); h. ulos,
 kiugrani (-ik); h. ylös, föl-
 ugrani (-ik).
 Hypätä, ugrani (-ik).
 Hyfitys, pisszegés.
 Hywe, erény.
 Hywyys, jóság.
 Hyvä, jó; =sti, jól; =shämminen,
 jószivü.
 Hyväshä, jóvähagyni; hywät-
 shen, jóvähagyólag.
 Hyvästijättö, búcsú.
 Hyttö, megaludni (-ik).
 Hyödyllinen, hasznos.
 Hyödyttää, használni.
 Hyödytön, haszontalan.
 Hyökkäys, roham.
 Hyökätä päälle, megtámadni.
 Hyöty, haszon.
 Häiritä, háborgatni.
 Hämi, zavarodás; saattaa hä-
 mille, zavarba hozni; tulla
 hämille, zavarba jönni, még-
 zavarodni (-ik).
 Hämmentys, zavar.
 Hämmentää, fölzavarni.
 Hämmentys, ámulat, meglepetés.
 Hämärthä, elhomályosulni.
 Hämärtää: filmiäni h., szemém
 káprázik.
 Hämärä, homályos.
 Hän, ő; hänen, övé.
 Häntä, fark.

Häpeä, szégyén, gyalázat.
 Härfä, ökör.
 Hämetä, szégyélni, szégyénleni,
 szégyelleni.
 Hämittää, földülni, rontani; wä-
 hitellen h., rongálni.
 Häwitä, pusztulni.
 Häwiö, enyészet.
 Häät, lakadalom; hää-, laka-
 dalmi.

S.

Ses, járom.
 Shana, gyönyörű; =sti, gyönyö-
 rűen.
 Shastella (jotafin), gyönyörköd-
 ni (-ik) (valamiben).
 Shastus, gyönyör.
 Shastuttaa, elbájolni.
 Shmetellä, csodálkozni (-ik).
 Shminen, ember; ihmis-, em-
 béri; ihmiskunta, emberiség;
 ihmistuntemus, emberismeret.
 Sho, bőr.
 Shiwanha, ös, ösi.
 Shuinen, örök; =sti, örökké.
 Shuistaa, (még)örökíteni.
 Shä, kor; ujässi, örökre.
 Shävä, unalmas.
 Shäväitää, kívánczozni (ik), vä-
 gyakozni (-ik).
 Shäväitjewä, sovár.
 Shäänkuin, mintha.
 Shastella, kötödni (-ik).
 Shallinen, vacsora.
 Shma, idő.
 Shmaista, elárulni.
 Shman, nélkül.
 Shmesthä, megjelenni (-ik).
 Shmoittaa, (ki)jelénteni, (ki)-
 nyilatkoztatni.

Sho, öröm, vigság.
 Shloinen, vidám, vig; =sti, vi-
 gan; tulla iloiseksi, megörülni.
 Shloita, örülni, örvendeni, vi-
 gadni.
 Shlostua, fölvidülni.
 Shlta, est, este; illalla, este, est-
 ve; iltas-, esti, esteli.
 Shlaantua, estelédni (-ik).
 Shmettää, dajka.
 Shmpi, szüz.
 Shmpuiferata, rögtönözni.
 Shndividi, égyéniség.
 Shndividualiteti, égyéniség.
 Shnhimillinen, embéri.
 Shhoittama, undok, utálatos.
 Shnofas, buzgó.
 Shnostunut, lelkés, ihlétt.
 Shnostus, lelkésedés, ihlet, ih-
 létség.
 Shnostuttaa, lelkésíteni.
 Shnsinöri, mérnök.
 Shntohimo, szenvedély.
 Shrtaus, ledérség.
 Shrtautua, szabadulni, kibonta-
 kozni (-ik).
 Shsteä, sújtani.
 Shsfu, csapás.
 Shso, nagy.
 Shstua, ülni; i. alas, léülni.
 Shstusfella, üldögélni.
 Shstuttaa, beoltani.
 Shsä, atya, apa.
 Shsämmaa, haza, hon.
 Shsämmaan-ystävä, hazafi, honfi.
 Shsämmaaton, hontalan.
 Shsäntä, gazda.
 Shstefellä, sirdogálni.
 Shstfeä, sirni, rini; i. jotafuta,
 (még)siratni; i. kylläksensä, ki-
 sirni (magát); i. nyhkyttää,
 zokogni.

Jtku, sirás, rivás.
 Jtse, maga.
 Jtsefieltoisuus, önmégtagadás.
 Jtšenäinen, önálló, független;
 =sti, önállóan, függetlenül.
 Jtsepuolustus, önvédelem.
 Jtsetunto, önérzet.
 Jtu, csira.
 Jtä, napkelet.
 Jtävalta, Ausztria, Osztrákorszag.
 Jtävaltalainen, osztrák.
 Jäfäs, idös.

J.

Ja, és, s, még.
 Jajaa, gyözni.
 Jalka, láb; =pohja, talp.
 Jalo, némés; =sti, némésen.
 Jalofivi, drágakö.
 Jalomaineinen, dicsö.
 Jalopeura, oroszlaný.
 Jalostuttaa, mégnémésíteni.
 Jalouttaminen, némésítés.
 Jano, szomj; alkaa janottaa,
 mégszomjazni (-ik); minun tu-
 lee jano, mégszomjazom.
 Janoinen, szomjas.
 Janota, szomjazni (-ik).
 Jajaa, folytatni.
 Jajfo, folytatás.
 Jajhaa, mégörteni.
 Jo, már, immár.
 Jajhdanto, bevezetés.
 Jajhdattaa, juttatni.
 Jajhdosta, fogva.
 Jajhonfin máärin, némileg.
 Jajhtaa, igazgatni, vezérteni.
 Jajhtua, jutni.
 Jajfa, ki, a ki, a mi, a mély,
 a mélyik; mindén.

Jajfainen, kiki, mindénki, mind-
 égyik, mindénik.
 Jajfapäiväinen, mindénnapi.
 Jajfo — taiffa, vagy — vagy.
 Jajfu, valaki, valami, valamély,
 valamélyik, némi, égynémi,
 holmi.
 Jajmmainen, a mily, a milyen,
 a minö.
 Jajnkilainen, valamilyen, vala-
 minémü, valamiféle, valamé-
 lyes, néminémü.
 Jajnkilinen suuruinen, valamekkora.
 Jajoseppi, József.
 Jajpa, söt.
 Jajs, ha, hogyha.
 Jajsus, néha, valaha.
 Jajspa sentään, vajha!
 Jajsajfin, valahol.
 Jajtensajfin, mégléhetősen.
 Jajtta, hogy; j. maan, csakhogy;
 jott'ei, nehogy.
 Jajtkko, sereg, tömeg.
 Jajtkkosa, tömegés.
 Jajulu, karácsony.
 Jajulukuu, december.
 Jajutilas, dologtalan; joutilaana,
 dologtalanul.
 Jajutua, jutni, kerülni; j. tafai-
 fin, mégkerülni.
 Jajuhana, János.
 Jajuhla, ünnepély.
 Jajuhallinen, ünnepélyés.
 Jajuhlapäivä, ünnep.
 Jajulistaa, (ki)hirdetni.
 Jajullinen, nyilvános.
 Jajumala, Isten.
 Jajumalallinen, isteni.
 Jajuada, inni (-ik); juominen,
 ivás; juotawa, innivaló.
 Jajuojsennella, löttni-futni.
 Jajuojsu, folýamat.

Suoma, ital.

Suopunut, részeg.

Suosta, futni, szaladni, folyni (-ik); j. kofoon, mégaludni; j. pois, elfutni, elszaladni; j. ufos, kiszaladni; j. yhteen, összefolyni (-ik).

Suottaa, megítatni.

Suuri (adv.), éppen, (épen).

Suuri (subst.), gyökér.

Suurtua, gyökerezni (-ik).

Suusto, sajt.

Suutalainen, zsidó.

Syristä, dörögni.

Syrähdys, dördülés.

Syrähtää, mégdördülni.

Symät, gabona.

Sälitellä, másolni.

Sälittelemätön, másolhatatlan.

Säljennös, másolat.

Sälkeen, után.

Sälki, nyom.

Sälleen, megint.

Sänis, nyúl.

Särjestellä, rendezgetni.

Särjestää, (el)rendezni.

Särjestys, rend.

Särkewä, okos.

Särki, ész.

Särkähtämätön, rendületlen; =ttömästi, rendületlenül.

Särmi, tó.

Säsen, tag, iz; säsenen liifenne, taglejtés.

Sättää, (el)hagyni; j. hymästi, (el)búcsúzni (-ik), búcsút venni.

Säädä, maradni; j. jäelle, fönnmaradni; j. pois, elmaradni.

Säähdyttää, (még)hüteni.

Säännös, maradó.

Säätjä, mégfagyni.

S.

Saappi, almárjom.

Saataa, dönten, tölteni; t. fu-moon, ledönteni; t. ufos, kitölteni.

Saattua, elesni (-ik), elbukni (-ik); t. maahan, ledölni, léomlani, (-ik) összeroskadni, összerogyni.

Saahitia, irigyelni, irigykédni (-ik).

Saahitija, irigy.

Saadota, elveszni, elenyészni (-ik), eltünni (-ik).

Saadottaa, elveszteni, elveszíteni.

Saadotus, kárhozat.

Saahnenfertainen, kettös, kétszérés; =sti, kétszérésen.

Saahle, lánc.

Saahitia, ketté.

Saahweli, villa.

Saahwi, kávé; =huone, kávéház.

Saaisenlainen, mindenés, mindenféle, mindennemű.

Saiffi, mind, minden, valamennyi, mindnyájan; me saiffi, j. n. e., mindnyájunk, j. n. e.

Saiffialla, mindenütt.

Saiffisuus (universum), mindenség.

Saifua, hangzani (-ik), visszhangzani; lafata saifumasta, elhangzani.

Saaino, szemérmes; =sti, szemérmesen.

Saivaa, vājni.

Saivos, bánya.

Safluuni, kályha.

Sala, hal; =lampi, halastó.

Salainen, halas.

Salastaa, halászni.

Salastaja, halász.

Kaljupää, kopasz.
 Kallio, szikla.
 Kallis, drága.
 Kana, tyúk.
 Kankea, fészés.
 Kannattaa, támogatni.
 Kanne, vád.
 Kannus, sarkantyú; kannuksilla
 varustettu, sarkantyús.
 Kansja, nép, népség, nemzet.
 Kansallinen, nemzeti.
 Kansallis-mielinen, nemzeti-ér-
 zelmű.
 Kansallisuus, nemzetiség.
 Kansanlaulu, népdal.
 Kansanjatu, népmese.
 Kanta, viselni, hordani, hor-
 dozni; f. pois, elhordani.
 Kapakka, csárda.
 Kapaloita, bepólyálni.
 Kapea, keskeny.
 Kapinoitsija, fölkelő.
 Kappale, darab.
 Kapteini, kapitány.
 Karakterillinen, jellemző.
 Karata, megszőkni (-ik), elil-
 lanni.
 Karhu, medve.
 Karitsa, bárány.
 Karvoittaa, üzni.
 Karpatti, Kárpát.
 Karva, farvat, szőr.
 Karvaamaton, kikészítetlen.
 Kas, im, ime, lám, ni, nini!
 f. tuosja, nesze!
 Kasarmi, laktanya.
 Kasper, Gáspár.
 Kastaa, öntözni.
 Kasmaa, nőni, serdülni, teremni;
 f. yhteen, egybeformni; f. ylös,
 fölönöni, fölnevekédni (-ik);
 antaa kasmaa, növeszteni.

Kasvattaa, növelni, termeszteni.
 Kasvi, növény.
 Kasvot, arc, arculat, kép, ábrá-
 zat.
 Katus, féltés.
 Katholilainen, katolikus.
 Katkaista, elvágni, létörni.
 Kattera, keserű; -sti, keserűen,
 keservesen.
 Katteroittaa, mégkeseríteni.
 Katoomainen, mulandó, mulé-
 kony, veszendő.
 Katoomaisuus, mulékonyosság.
 Katos, hajlék.
 Katsahaa, tekinteni; f. ylös,
 föltekinteni.
 Katsanto, arckifejezés.
 Katsastaa, mégmotozni.
 Katsella, nézegetni.
 Katsoa, nézni, megnézni; f. alas,
 lenézni; f. ihmetellen, bámulni;
 f. johonkin, ránézni; f. kieroön,
 kancsalítani; f. takaisin, visz-
 szanézni; f. ulos, kinézni; f.
 ympärille, szétnézni, körül-
 nézni; f. yhdä katsomaassa, lá-
 togatni; (johonkin) katsoen,
 nézve.
 Katsoja-paikka, nézőhely.
 Kattaa, fölteríteni.
 Katto, tető.
 Katu, utca; katu-, utcai.
 Katua, (még)bánni.
 Kauan, soká, sokáig; kauemmin,
 tovább.
 Kauas, messze, messzire; kau-
 kana, messze, távol.
 Kauhea, réttentetés; -sti, rétte-
 netésen.
 Kauhistua, irtózni (-ik).
 Kauhistus, szörnyűség.
 Kauhu, rémülés.

Kaufainen, távoli.
 Kaula, nyak.
 Kauneus, szépség.
 Kaunis, szép; =sti, szépen.
 Kaunistaa, csinosítani.
 Kaunistua, mégiszépülni.
 Kaupitella, árulni.
 Kauppias, kereskedő, boltos.
 Kaupunki, város.
 Kaupus-affa, kofa.
 Kaura, zab.
 Kautta, által.
 Kawallus, árulás.
 Kehetä, kifejlődni (-ik).
 Kehoitaa, biztatni, készteni, un-
 szolni.
 Kehoitus, biztatás, fölhevítés;
 =huuto, szózat.
 Kehto, bölcső.
 Keihäs, lándsa.
 Keino, eszköz.
 Keisari, császár.
 Keisarillinen, császári.
 Keitellä, főzögetni.
 Keittää, főzni.
 Keittä, fölfödözni.
 Kello, óra; harang; soittaa kelloa,
 harangozni; kellon-ääni, ha-
 rangszó.
 Keltainen, sárga.
 Kelmollinen, jóravaló.
 Kenkä, cipő.
 Kenraali, tábornok; =luutnantti,
 altábornagy.
 Keppi, bot.
 Kerjäläinen, koldús.
 Kerjätä, koldulni.
 Kernaasti, szívesen.
 Kerros, emelet.
 Kerskailija, hencégő.
 Kerskata, dicsekédni (-ik).
 Kerta, íz; kerran, kerta, égyszér,

egykor, egykoron; monta ker-
 taa, sokszor; samalla kertaa,
 egyúttal.
 Kertoa, elmondani, elbeszélteni.
 Keskeyttää, félbeszakítani.
 Keski, közép; keskellä, közt, kö-
 zött; -ltä, közöl, közül; =lle,
 közé, közzé.
 Keskimäinen, középső.
 Keskinertainen, középszérű.
 Keskiuikko, szérda.
 Kesämäisyys, kitartás.
 Kesää, tartani, kitartani, kiál-
 lani, kibírni; en voi sitä kauem-
 min f., nem állhatom tovább.
 Kesyt, szélid.
 Kesytön, vad.
 Kesä, nyár; kesällä, nyáron.
 Kesäkuu, június.
 Ketju, lánc.
 Keto, mező.
 Kettu, róka.
 Kewä, könnyű.
 Kewät, tavasz, kikelet; kewät-,
 tavaszi.
 Kiehuuttaa, léforrázni.
 Kiehua, főni, forni; ruweta kie-
 human, fölforrni.
 Kielellinen, nyelvelvi.
 Kieli, nyelv; =oppi, nyelvtan;
 =tiede, nyelvtudomány.
 Kielettä, (még)tiltani, (még)ta-
 gadni.
 Kiertää, kerülni.
 Kieherys, fodor.
 Kiihoittaa, ingerelni, izgatni, biz-
 tatni, fölgerjeszteni.
 Kiihtyä, fölbuzdulni.
 Kiiltämä, fényes.
 Kiintyä, ragaszkodni (-ik).
 Kiireesti, gyorsan.
 Kiirehtiä, sietni; f. pois, elsietni.

- Kiireinen, sietös.
 Kiitollinen, hálás.
 Kiitos, hála.
 Kiittämätön, hálátlan; -ttömästi, hálátlanul.
 Kiittää, (még)köszönni, hálátadni.
 Kiivas, heves.
 Kiivetä, mászni (-ik); f. hős, fölmászni (-ik).
 Kilitin, cséngetyű.
 Kimppu, nyaláb.
 -kin, is.
 Kipeä, beteg.
 Ripinä, szikra, sziporka.
 Ripu, fájdalom.
 Kirja, könyv; panna firjaan, lejegyezni.
 Kirjailija, író.
 Kirjain, bétű.
 Kirjallisuus, irodalom.
 Kirjata, himézni.
 Kirje, levél.
 Kirjoittaa, írni, megírni; f. aláír, leírni; f. hős, följegyezni.
 Kirjoitus, irat, irás.
 Kirkaus, derű.
 Kirko, templom, szentégház.
 Kiroilla, szitkozódni (-ik).
 Kirota, (még)átkozni.
 Kirottu, kárhozott.
 Kirous, káromkodás, átok.
 Kirsi, cserésnye.
 Kissa, macska.
 Kiusata, gyötörni.
 Kivistä, fájni.
 Kivuloinen, betegség, nyavalyás.
 Koditon, sehonnai.
 Koettaa, megkisérteni.
 Kohdata, elötalálni; f. toisenja, találkozni (-ik).
 Kohdella, bánni (-ik).
 Kohina, zúgós.
 Kohista, zúgni.
 Kohistaa, zúgatni.
 Kohota, szállani, domborulni.
 Kohottaa, emelni.
 Kohtaan, iránt.
 Kohvalo, sors.
 Kohtaus, jelénet.
 Kohtelias, udvarias.
 Kohteliaisuus, udvariasság.
 Kohtu, méh.
 Koira, kutya, eb.
 Koiras, kan (-, o), him (é).
 Kofea, tapasztalni.
 Kofematon, járatlan, tapasztalatlan.
 Koko, egész, összes.
 Kokoella, szédégetni.
 Kofonaan, egészen.
 Kofonainen, teljes.
 Kofoon, össze.
 Kokoontua, összegyűlni; kofoontua yhteen koftaan, összpontosulni.
 Koliista, robogni.
 Kolffo, zord, zordon.
 Kolfuttaa, zörgetni.
 Kolo, odu, barlang.
 Komea, ékés, pompás, díszes; -sti, ékésen, pompásan, díszesen.
 Komediанти, komédiás.
 Komendantti, parancsnok.
 Komitati, (vár)mégye.
 Kompastua, megbotlani (-ik); f. johonkin, belebotlani (-ik).
 Konna, gazember.
 Kontata, mászkálni.
 Koota, összegyűjteni.
 Kopioita, leírni.
 Koputus, kocogtatás.
 Korea, cifra.

Roristaa, ékésíteni.
 Roristus, disz, ék.
 Rorjata pois, eltakarítani.
 Rorfea, magas, magos; =lla, ma-
 gasan.
 Roroittaa, fokozni.
 Rorma, fül; =puusti, pofon.
 Rormata, kipótolni.
 Rormo, bődönke.
 Rorsta, mivel, mivelhogy, mint-
 hogy.
 Rorstaan, valaha; ei f., soha.
 Rorstea, illetni; f. johonfin, hozzá-
 nyúlni; käsin koskettama, kéz-
 zelfogható.
 Rorstaa, (még)bosszúlni.
 Rorstaja, bosszúálló.
 Rorsto, bosszú.
 Rotelo, tok.
 Roteloinen, csiga.
 Rotia, haza; palata rotia, haza-
 térni.
 Rotiintua, meghonosulni.
 Rotka, sas.
 Rotoa, hazulról.
 Rotoinen, otthonos.
 Rotoisin: mistä f.? hová való?
 Rotona, otthon, honn.
 Roufistua, görbedni.
 Roulu, iskola; =kumppani, tanu-
 lótárs.
 Rowa, kemény; =sti, keményen;
 =ääninen, fönhangú.
 Reiffalainen, görög.
 Reimi, gróf.
 Reutzeri, krajcár.
 Kristitty, kérésztýén, kérész-
 tény.
 Ruunu, korona.
 Ruunata, megkoronázni.
 Ruihtua, elhervadni.
 Ruin, mint, mintsém.

Ruinsa, be, beh, de!
 Ruinsa, hogyan, hogy? f. ei,
 hogyné? f. mones, hányadik?
 f. monta, mennyi, hány? f.
 paljon tahanfa, akármennyi,
 akárhány, bármennyi; f. suu-
 ri, mekkora? f. suuri tahanfa,
 akármekkora, bármekkora;
 f. tahanfa, akárhogy.
 Ruistata, sottogni.
 Ruistuttaja, sűgő.
 Ruitenfin, mégis, mindazáltal,
 mindamellet; ei fuitenfaan,
 még sém.
 Ruiva, száraz.
 Ruivua, elapadni, kiapadni.
 Rusa, ki, kicsoda? f. tahanfa,
 akárki, bárki.
 Rusaan, valaki; ei fusaan, sènki.
 Ruistaa, fölforgatni.
 Ruffa, virág; =terttu, bokréta.
 Ruffas-umpu, bimbó.
 Ruffo, kakas.
 Rufoistaa, virulni, viritani.
 Rufoistua, fölvirulni, fölvirágza-
 ni (-ik), kivirulni.
 Ruissji, szinfal.
 Ruffuri, bitang.
 Ruuma, sarok, szöglet.
 Ruuta, arany; fultani, rózsám,
 gyöngyöm, gyöngyvirágom,
 galambom, kincsém, babám,
 lelkém, szentém.
 Ruulua, (el)múlni (-ik), (el)tel-
 ni (-ik).
 Rumartaa, meghajolni (-ik),
 meghajtani.
 Rummallinen, furcsa.
 Rummastella, csodálkozni (-ik).
 Rummastus, ámulat, bámulat.
 Rummi, koma.
 Rumminfin, legalább.

Runnuta, fakadni.
 Runota, dönteni.
 Runpi, mélyik? ei kumpifaan,
 sémélyik.
 Runppani, társ, pajtás.
 Runpu, halom, hant.
 Run, mikor, midön, a mint, a
 hogy, mikorra.
 Runingas, király.
 Runingatar, királyné, királyasz-
 szony.
 Runinfaallinen, királyi.
 Runnes, míg, míg — nem.
 Runnia, bécsület, dicsőség; =sa-
 na, bécsületszó.
 Runniaallinen, bécsületés.
 Runnioitettawa, tisztelendő.
 Runnioittaa, tisztelni, mégbé-
 csülni.
 Runnioitus, tisztélet.
 Ruohua, pézségni.
 Ruofiskella, kapálgatni.
 Ruolema, halál; ruoleman-, ha-
 lálós.
 Ruolematon, halhatatlan.
 Ruolettawašti, halálosan.
 Ruolewainen, halandó.
 Ruolijajfi, agyon.
 Ruolla, (még)halni; f. johonfin,
 belehalni; f. pois, elhalni;
 f. sukupuuttoon, kihalni.
 Ruollut, holt.
 Ruoma, koma.
 Ruoppa, verem.
 Rureeri, futár.
 Rurjuus, inség, nyomorúság.
 Rurfi, daru.
 Rurkku, torok.
 Rušti, kocsis.
 Rustantaja, kiadó.
 Rutfutella, csiklandozni.
 Rutoa, szöni.

Rutri, fürt.
 Rutfua, hívni, hini; f. sinne, oda-
 hívni; f. sišään, behívni; fut-
 futtu, hivatalos; niin futfuttu,
 úgynevezétt.
 Rutfuttaa, hivatni.
 Ruu, hold; =kausi, hó, hónap.
 Ruulla, (még)hallani; f. hu-
 nosti, nagyot hallani.
 Ruulo, hallás.
 Ruultawa, átlátszó.
 Ruulua, hallani (-ik), hallat-
 szani (-ik); f. johonfin, tar-
 tozni (-ik) valamihéz.
 Ruuluista, hírés, nagyhirű.
 Ruuluštella, vallatni.
 Ruuluttaa, hirdetni.
 Ruuluwa, hallható, hangos; =šti,
 hallhatólag.
 Ruuma, hő, forró.
 Ruume, láz; =tauti, forróláz.
 Ruumuus, hő, hév.
 Ruunnella, méghallgatni, kihall-
 gatni, odahallgatni, hallga-
 tozni (-ik); f. tarkasti, figyel-
 ni, fülelni.
 Ruuši, fenyő, fenyű.
 Ruutamo, holdvilág.
 Ruwa, kép.
 Ruwanweistäjä, szobrász.
 Ruwastaa, visszatükrözni.
 Ruwata, léfesteni; mielešfänjä f.,
 képzelni.
 Rysenewä, képes.
 Rylh, képesség, téhetség.
 Rylkilut, oldalborda.
 Ryllä, biz, bizony; igen; ám;
 =fsi, elég.
 Ryllästhä, mégúnni.
 Rylmä, hideg.
 Rylpeä, fürödni (-ik).
 Rylpy, fürdő.

Kylvettä, (még)füröszteti.
 Kylvää, vetni.
 Kylä, falu.
 Kyläinen, falusi.
 Kynnys, küszöb.
 Kynttilä, gyertya.
 Kyntää, szántani.
 Kynä (sulfa), toll.
 Kypsyä, érni (-ik).
 Kyssä, kérdézetni; f. tarfoin, kikérdezni.
 Kysymys, kérdés.
 Kysyä, (még)kérdeni, (még)kérdezni.
 Kyyhkynen, galamb; turturi=f., gerlice.
 Kyyhkysen=poika, galambfi.
 Kyykkäarme, vipera.
 Kyyhel, könny; muodattaa kyyh-
 neliä, könnyezni.
 Kyyhnelinen, könnyes.
 Kyyhkö, konyha.
 Käherä, fürt.
 Kämmen, tenyér.
 Kärsimys, szenvedés.
 Kärsiä, (el)túrni, szenvedni, el-
 viselni.
 Käsi, kéz; =raha, foglalo; =marfi,
 kar.
 Käsite, fogalom.
 Käsitämätön, megfoghatatlan.
 Käsitää, foglalni.
 Käsitys, fogalom, fölfogás.
 Käsitöhläinen, mestérembér, kéz-
 müves.
 Käskä, parancsolni, rendelni,
 meghagyni; f. pois, elutasít-
 tani; f. ulos, kiutasítani.
 Käsky, parancs, parancsolat.
 Kätkettyä, búvni, búni, (el)bú-
 ni (-ik).
 Kätkä, (el)rejteni.

Kätkri, poroszló.
 Kävellä, sétálni; f. ympäri, ke-
 rülgetni.
 Käyhä, járni; f. ajatukseinsa wai-
 punena, andalogni; f. jalkai-
 sin, gyalogolni; f. kimppuun,
 rátamadni; f. päälle, neki-
 menni; f. usein josfain, be-
 járni; f. werkkaisfesti, méndé-
 gélni, ballagni; antaa f. ym-
 päri, szétjártatni.
 Käymätön, járatlan.
 Käytellä, tárgyalni.
 Käyttää, használni.
 Käänthä, fordulni; f. pois, el-
 fordulni; f. takaisin, megfor-
 dulni, visszafordulni.
 Käántää, fordítani.
 Kääriä ympäri, körülcsavarni.
 Käärke, kigyó.
 Köyhhyys, szégenység.
 Köyhä, szegény.
 Köysi, kötél.

L.

Laakso, völgy.
 Laatu, minőség.
 Lahja, ajándék.
 Lahjoittaa, ajándékozni.
 Laiha, sovány.
 Laillinen, törvényés; =sti, tör-
 vényésen.
 Lainata, kölcsönözni.
 Laine, hab, hullám.
 Laineinen, hullámos.
 Lainlaattija, törvényhozó.
 Lainmukaisuus, törvénytisztség.
 Lainoppinut, jogász.
 Laiska, lusta, rést; =sti, lustán,
 lomhán; olla laiska, réstelni.
 Laiskotella, heverni.

- Zaima, hajó.
 Zaimuri, hajós.
 Zaji, ném, faj, fajta.
 Zafata, megszünni (-ik), elál-
 lani; laffaamatta, szüntelen.
 Zafeus, rónaság, sík.
 Zafi, törvény.
 Zaffi, sipka.
 Zallattaa, gögicsélni.
 Zampi, tó.
 Zangeta, lérogyni; l. faulaan,
 nyakba borulni; l. tafaisin,
 visszaháramlani (-ik).
 Zapfenlappsi, unoka.
 Zapfi, gyermek, gyerek, mag-
 zat.
 Zasi, üveg, pohár.
 Zasfea, eresztetni, lényugodni
 (-ik); l. alas, léeresztetni; l.
 irti, szabadon bocsátani; l.
 leiffiä, kötödni (-ik), mó-
 kázni (-ik), tréfálódzni (-ik),
 tréfálni; l. lufua, számítani.
 Zasfeutua, léereszkédni (-ik),
 lészállani.
 Zasfiats (farnawali)-aifa, farsang.
 Zattia, padló.
 Zatwa, csúcs.
 Zauantai, szombat.
 Zauhfea, enyhe.
 Zaufaus, lövés.
 Zaulaa, dalolni, énekélni.
 Zaulajatar, énekésnő.
 Zaulu, ének, dal.
 Zausuminen (deflamationi), sza-
 valat.
 Zauta, dészka.
 Zautanen, tányér.
 Zehdistö, lomb.
 Zehmä, tehén.
 Zehsti, levél.
 Zehto, berék.
 Zeifata, metszeni, vágni, nyírni,
 aratni; l. lowi, róni; l. poiffi,
 elvágni; l. pois, lévágni.
 Zeifittelä, játszani (-ik).
 Zeiffi, játék; -fumppani, játszó-
 társ.
 Zeiffuu, aratás.
 Zeimaus, villanás.
 Zeimuta, lángolni.
 Zeipoa, sütni.
 Zeipuri, pék.
 Zeipä, kenyér.
 Zeiri, tábor; Zeiri-, tábori; lei-
 risfä oleminen, táborozás.
 Zeiwonen, pacsirta.
 Zempes, szélidség.
 Zempeä, szélid.
 Zempi, szerelém.
 Zennellä, röpködni (-ik).
 Zennähtää pois, elréppenni.
 Zento, répülés.
 Zentää, röpülni, répülni; l. pois,
 elröpülni; l. fífään, beröpülni.
 Zepo, nyugalom, nyugodalom;
 -tunti, szünóra; mennä lemolle,
 lényugodni (-ik).
 Zeppeus, szendeség.
 Zepyttää, megkérdelni.
 Zesfi, özvegy.
 Zemetä, kiterjedni, elterjedni.
 Zemeä, szélés.
 Zemittää, teríteni, (ki)terjesz-
 teni.
 Zewoton, nyugtalan.
 Zewähtää, megpihenni.
 Zewätä, pihenni, nyugodni (-ik);
 l. tarpeeffensa, kipihenni ma-
 gát.
 Zieffi, láng.
 Zieffuttaa, lengetni.
 Ziemei, lé.
 Zihä, hús.

Eihawa, kövér.
 Eihota, meghízni (-ik).
 Eihahua, (még)mozdulni.
 Eiihe, mozgás (-, o); lähteä lii-
 keelle, megindulni; panna lii-
 keelle, indítani; liiffeelle=pano,
 indítás.
 Eiihua, mozogni; liiffumatta,
 vesztég.
 Eiihuma=ala, játszótér.
 Eiihunto, mozdulat.
 Eiiitää, csatolni.
 Eisa, sár.
 Eisainen, piszkos; tulla isäijeksi,
 elszennyesédni (-ik).
 Eisi, isellä, iselle, közel.
 Eilja, lilium.
 Einna, vár.
 Eintu, madár.
 Eipiä, lüg (o).
 Eippu, zászló.
 Eistin, korpa.
 Eisätä, hozzáténni.
 Eiumeta, kioldódni (-ik).
 Eohduttaa, (még)vigasztalni.
 Eohdutus, vigasz.
 Eohi, lazac.
 Eoihtoinen, bűvös.
 Eoistahbella alas, lépotyogni.
 Eoistaa, fényleni (-ik), ra-
 gyogni.
 Eoistawa, fényes.
 Eoisto, fény, ragyogás.
 Eosakuu, október.
 Eoma, szünet.
 Eopettaa, elvégezni, bevégezni,
 véget vetni.
 Eoppu, vég; lopuksi, végre.
 Eoppua, végződni (-ik); olla lop-
 pumaisillaan, fogytán lenni.
 Eoukata, (még)sérteni, (még)bán-
 tani.

Eouffaantua, mégserülni.
 Euento, előadás.
 Euisahuaa alas, lécsúszni (-ik).
 Euja, szilárd.
 Eufea, olvasni; l. jussi, fölöl-
 vasni; l. jonkun työkki t. syykki,
 tulajdonítani.
 Eufematon, számtalan.
 Eufeminen, olvasás.
 Eufija, olvasó.
 Eufita, kulcsolni.
 Eufu, lecke; szám; =määrä, szám.
 Eufuissa, számos.
 Eumi, hó.
 Eumomainen, bűvös.
 Eumous, varázs.
 Eunaataa, megváltani.
 Euada, (még)teremtteni, alkotni.
 Eouffa, osztály.
 Eouonnollinen, természetes, ter-
 mészeti.
 Eouonto, természet; =kappale, te-
 rémtés.
 Eouopua, lemondani.
 Eouoti, golyó.
 Eupa, engedély, engedelém.
 Eupaus, ígéret, fogadás.
 Eufissa, kanál.
 Eutwiiffi, Lajos.
 Euu, csont; =ranho, csontváz.
 Euuuawaiuuus, féltés.
 Euuuantti, hadnagy.
 Euwata, (még)igérni, (még)fo-
 gadni; l. itjensä pois, eligér-
 kézni (-ik).
 Euyht, rövid.
 Euyjy, ólom.
 Eyfätä, lökni; l. siisään, bele-
 lökni; l. toistaiseksi, elhalasz-
 tani.
 Eyhöä, csapni; l. alas, leüttni,
 léverni; l. kormalle, pofon

csapni; l. fīfään, beütni; l. tafaiſin, viſszaverni.
 Ljōmä, ütés.
 Ljõbe, forrás.
 Ljõheinen, közeli; lãhin, legközelebbi.
 Ljõhestjä, közelíteni.
 Ljõhettä, küldeni; l. pois, elküldeni.
 Ljõhtä, (el)indulni.
 Ljõmmi, meleg.
 Ljõtinen, nyugati.
 Ljõpi, lyuk.
 Ljõpinãhvä, átlátszó.
 Ljõsnã-olo, jelénlét.
 Ljõwitſe, át, által, kérésztül.
 Ljõhöttää, lihégni.
 Ljõäfe, orvosság.
 Ljõäfäri, orvos; lãäfäri, orvosi.
 Ljõhjentää, megtágitani.
 Ljõhtjä, akadni.
 Ljõhtää, találni, föltalálni, még-találni, rátalálni, akadni (valamire), ráakadni, réaakadni, lelni.

M.

Maa, föld, ország; -funta, tartomány; maa-, falusi.
 Maailma, világ; kōfo m., univerſum, világégyetem.
 Maailmanh̄istoria, világtörténet.
 Maalari, festő, festész.
 Maalata, festeni; maalattawaſſi ſelpaawa, festői.
 Maali, festék; ſiwellä maalilla, befesteni.
 Maaliſtuu, március.
 Maallinen, földi.
 Maanantai, hétfő.

Maanpafolaisuus, számkivetés; lähettä maanpafolaisuuteen, számüzni.
 Maaseutu, vidék.
 Maata, feküdni (-ik), aludni (-ik); panna maata, léfeküdni (-ik); panna mafaamaan, léfektetni.
 Mahdollinen méltó.
 Mahdollisuus, lehetőség.
 Mahdoton, lehetetlen.
 Mahtawa, hatalmas, befolyásos.
 Mahtua, (még)férni.
 Maine, hír.
 Mainio, nevezetés.
 Mainita, említeni; m. usein, emlégetni.
 Mairitella, hízlelgni.
 Mairittelema, behízlelgnő.
 Maisſi, kukorica.
 Maito, tej.
 Majesteetti, fölség, fölség.
 Majesteetillinen, fölségés, fölségés.
 Majesteetinrifos, fölségsértés.
 Rajoittaa, bezállásolni.
 Majuri, őrnagy.
 Mafaaminen, alvás.
 Mafea, édés; tehdä mafeaſſi, édésíteni.
 Mafſaa, fizetni; m. pois, még-fizetni; mitä mafſaa, mennyibe kerül?
 Mafu, íz.
 Mafuſſija, fekhely.
 Malja, tál.
 Marſſa, márka.
 Marſſina-foju, bódé.
 Marrafſuu, november.
 Marsſta ſifään, bevonulni.
 Marttyri, vértanú.

Matala, alacsony.
 Mathias, Matti, Mátyás.
 Matka, út.
 Matkustaa, utazni (-ik).
 Matkustaja, utazó.
 Mato, férég.
 Matrasfi, dérékalj.
 Mauri, Mór.
 Me, mi, mink.
 Mehiläinen, méh.
 Mehiläis-fori, méhkas.
 Meidän, mienk, (miénk).
 Melfein, majd, majdném, mint-
 égy, szinte.
 Melfoinen, tekintélyes.
 Melu, zaj, lárma.
 Meluta, lármázní.
 Menestys, siker.
 Menesthä, sikerülni; hywin me-
 nestywä, sikerés.
 Menestys, eljárás.
 Mennä, menni; m. menoansa,
 haladni; m. pois, elmenni;
 m. finne, odamenni; m. si-
 fään, bemenni; m. takaisin,
 visszamenni; mennä tiehenjä,
 lódulni, (el)takarodni (-ik);
 m. ulos, kimenni; pois mene-
 minen, távozás; mene! eredj;
 mennyt aita, mult.
 Meno, menet; ulosmeno, kimé-
 netel.
 Meri, tengér.
 Merkillinen, jelés.
 Merkki, jel, bélyeg.
 Mesi, méz.
 Mestari, mestér.
 Mestaus, kivégzés; -paiffa, vesz-
 tóhely; -piilu, pallos.
 Metalli, érc.
 Metfistö, berék.
 Metso, erdei fajd.

Metjä, erdő; -fauris, öz; dimi-
 nutivi: özike.
 Metjästellä, vadászgatni.
 Metjästäjä, vadász.
 Metjästäminen, vadászás.
 Metjästää, vadászni.
 Mieffa, kard.
 Mielensaatu, érzület, kedély.
 Mielensuifutus, indulat.
 Mielensoitus, tüntetés.
 Mielentila, hangulat.
 Mieleton, esztelen, örült.
 Mielä, kedv, kedély, érzület;
 -hartaus, érdek; -paşa, ked-
 vetlenség; -pide, nézet, vé-
 lemény; yleinen mielipide, köz-
 vélemény; -valta, kény.
 Mielhyttää, tetszeni (-ik); ru-
 meta mielhyttämään, mégtet-
 szeni (-ik).
 Mies, ember, férfi, férfitü,
 férj; mennä miehesään, férj-
 ház menni.
 Miettä, méggondolni.
 Mihin, hova, hová? ei mihin-
 fään, sehová.
 Mifä, mi, micsoda, mely, mé-
 lyik? m. taħansa, akármi, a-
 kármely, bármely, bármi; ei
 mifään, sémmi.
 Millainen, miféle? millainen ta-
 ħansa, akármiféle, akárminé-
 mü, bármiféle, bárminémü;
 ei minfäänlainen, sémmitéle.
 Milloin — milloin, hol — hol,
 majd — majd.
 Millä tavoin, miként? ei mil-
 lään tavalla, sehogy.
 Mimmoinen, mily, milyen, mi-
 lyes, minémü, minö, mi-
 féle? m. taħansa, akármi-
 lyen, bármilyen, bármi-

- lyen; ei mimmoinsenfaan, sémi-lyen.
- Minne-päin tahanfa, akármerre.
- Ministeri, miniszter; -presidentti, miniszterelnök.
- Minä, mény.
- Minfätähden, mért, miért?
- Minun, enyém, (ényim).
- Minuti, perc.
- Minä, én.
- Misä, hol? ei misään, sehól.
- Mistä, honnan? m. ašti, mióta?
- Mitata, méрни.
- Miten, mint.
- Mitta, mérték.
- Mitättömyys, sémmiség.
- Molemmat, mind a két (kettö).
- Monenlainen, sokféle.
- Moni, némely.
- Monistaa, sokasítani.
- Morfian, ményasszony.
- Moskeija, mecset.
- Muhkea, deli.
- Muinaisaifa, hajdan.
- MuinaiSTARU, hitrege.
- Muinoin, hajdan, hajdanában, égykor, égykoron.
- Muistaa, (még)emlékézni (-ik), visszaemlékézni (-ik).
- Muisti, emlékézet.
- Muisto, emlék, emlékézet.
- Muistutus, mégjegyzés.
- Muufaan, szérint, (szérént).
- Muufala, poronty.
- Munia, tojni (-ik).
- Munffi, szerzetés.
- Muodostaa, képezni.
- Muoti, divat; muodin-mufainen, divatos.
- Muoto, alak, forma.
- Muotoinen: olla jonkun muotoi-
nen, hasonlítani.
- Murehtia, búslakodni (-ik), ke-
serégni.
- Murhaaja, gyilkos.
- Murhata, méggyilkolni, mégöl-
ni.
- Murhe, bú, bánat, búbanat,
gyász, szomorúság.
- Murheellinen, bú.
- Murhehtia, szomorkodni (-ik).
- Murista, mormogni.
- Murtaa rikki, összetörni.
- Musta, fekete.
- Mustalainen, cigány.
- Mutta, de, azonban, pedig.
- Muu, más, égyéb; muun muassa,
égyébek közt; muut, többi.
- Muualla, másutt.
- Muulloin, égyébkor.
- Muurari, kőműves.
- Muutama, néhány.
- Muuten, külömben, égyébiránt;
muutenfin, úgyis; ei muuten-
faan, úgy sém.
- Muuttaa, változtatni; m. pois,
elköltözni (-ik).
- Muuttua, változni (-ik).
- Mykkä, néma; =sti, némán.
- Mylly, malom.
- Myllätä, dúlni.
- Myrsky, mérég.
- Myrskyllinen, mérges.
- Myrskyttä, mégmérgezni.
- Myrsky, vihar.
- Myrskyinen, viharos, zivataros.
- Myydä, árulni, eladni.
- Myyhäinen, késö.
- Myyhään, késön; myyhemmin,
késöbb, késöbben, utöbb.
- Myyntä, beleégyezni (-ik).
- Myyntää, elismerni, ráhagyni.
- Myyskin, is, szinte, szintén;
niin m., úgyszintén.
- Märkä, nedves.

Mätähaama, fekély.
 Määrä (tarfoitusperä), cél.
 Määrätä, mégállapítani, kitűzni.
 Möristä, morogni.

N.

Naama, pofa.
 Naapuri, szomszéd.
 Naaras, nőstény (-, é).
 Nahka, bőr.
 Naida, elvénni; mennä naimisiin,
 hazasodni (-ik).
 Nainen, nő; (dami), hölgy.
 Nainut, nős.
 Nais-, női; -ystävä, barátné.
 Narri, bolond.
 Nauha, szalag, pántlika.
 Nauha, szög; font.
 Nauhita, szégezni.
 Nauraa, nevetni; n. jollekulle, ki-
 nevetni; n. ääneensä, kacagni.
 Naureskella, nevetközni (-ik).
 Nauru, nevetés; purskahaa nau-
 ruun, elnevetni magát.
 Nauta, marha.
 Nautinto, élvezet.
 Neiti, kisasszony.
 Neito, neitszyt, hajadon.
 Neliskulmainen, négyszögletés,
 négyszögletű.
 Nelistä, nyargalni.
 Nenä, orr.
 Neula, tű.
 Neuloa, varrni.
 Neuvo, tanács.
 Neuvoa, tanácsolni.
 Neuvotella, tanakodni (-ik).
 Niellä, nyelni.
 Nihfuttaa, pityérégni.
 Niin, igen, úgy; eifö niin, úgy-é?
 n. monta kuin, a hány, a meny-

nyi; n. paljon, annyi; n. suuri,
 akkora; n. suuri kuin, a mek-
 kora.

Niinifään, szintúgy, nemkü-
 lömben.

Niinuin, valamint; niin kuin —
 niin, valamint — úgy.

Niinmuodoin, ennélfogva.

Niisfutus, zokogás.

Niffari, asztalos.

Nikolai, Miklós.

Nimi, név.

Niminen, nevű, című.

Nimittäin, nevezetesen, ugyanis.

Nimittää, nevezni.

Nisä, emlő; -lapsi, csecsemő.

Noh, nosza, rajta!

Noin, mintégy, körülbelül; n.
 paljon, annyi; n. paljon tuossa,
 amannyi; n. suuri, akkora.

Noita-afsa, boszorkány.

Nojautua, támaszkodni (-ik).

Noti, korom.

Nopea, gyors; -sti, gyorsan.

Noستا, emelni; n. ulos, kie-
 melni; n. ylös, fölemelni.

Notarius, jegyző.

Noudattaa, követni.

Nousta, emelkedni (-ik), kelni;
 n. nähtymin, kiemelkedni (-ik);
 n. ylös, fölemelkedni (-ik),
 föllállani, föltámadni, fölkelni.

Nuija, buzogány.

Nukahaa, elszendérédni (-ik).

Nutti, báb, baba.

Nuttua (olla nukkutissa), aludni
 (-ik), hálai; (mennä nukkui-
 siin), elaludni (-ik); nukkui-
 minen, alvás.

Nuuttaa, altatni.

Nulikka, poronty.

Nunna, apáca.

Nuoli, nyil.
 Nuorentua, megifjulni.
 Nuori, fiatal.
 Nuoriso, ifjúság, fiatalság.
 Nuorukainen, ifjú, legény.
 Nuoruus, ifjúság, fiatalság.
 Nyyhinen, mostani.
 Nyyt, most.
 Nyytytellä, ráncigálni.
 Nyöri, zsinór; nyöreillä warus-
 tettu, zsinóros.
 Nähdä, látni; n. unta, álmodni
 (-ik); jälleen näkeminen, vi-
 szontlátás.
 Näin, így; n. paljon, ennyi;
 n. paljon tässä, emennyi; n.
 fuuri, ekkora.
 Näky, látvány.
 Näkyä, látszani (-ik), föltünni
 (-ik); saattaa näkyviin, föl-
 tüntetni.
 Näkö, látás.
 Nälfä, éhség (é); nähä nälfää,
 éhezni (-ik).
 Nälfäinen, éhes; =sti, éhén.
 Näpöllinen, csipetnyi.
 Närfästynyt, bosszús.
 Näyttellä, játszani (-ik).
 Näyttelmä, szinmű; =taide, szin-
 művészet; näyttelmä=, színi.
 Näyttelmäkirjoittaja, szinmű-
 író.
 Näyttelijä, színész; =taide, szí-
 nészet; näyttelijä=, színészi.
 Näyttelijätär, színésznő.
 Näyttämö, szinpad.
 Näyttää, (ki)mutatni; tetszeni
 (-ik).
 Näytäntö, színi előadás.
 Näytös, fölvonás.
 Näyryttää, mégalázni.
 Näyrä, széreny, alázatos; =sti,

szérenyen, alázatosan (alás-
san).

D.

Daß, tövis.
 Dbottaa, (el)várni.
 Dhra, árpa.
 Dhut, vékony.
 Di, óh, ah, haj, hej, hajh, hejh!
 Diih, ej!
 Difaista, megigazítani.
 Difea, igaz, igazi; igazságos;
 jobb; oikealla, =lle, jobbra;
 olen oikeassa, igazam van.
 Difeastaan, voltakép(en), jófor-
 mán.
 Difein, igazságosan.
 Difeus, jog; igazság; fäyttää oi-
 keutta, igazságot szolgáltatni.
 Djentaa, nyújtani; o. itsensä,
 kinyúlui (-ik), kinyújtózni
 (-ik).
 Djentua, nyúlui (-ik).
 Djsa, ág.
 Dleffia, honolni.
 Dlento, teremtés, lény.
 Dleskella, időzni (-ik), ellénni.
 Dskapää, váll.
 Dlla, lénni; o. olema=sa, még-
 lénni; ei ole, nincs, nincsen;
 ei — =faan (=fään) ole, sincs,
 sincsen.
 Dlo, lét.
 Dlut, sör.
 Dma, saját; =tunto, lelkiismeret.
 Dmaisuus, vagyon.
 Dmena, alma.
 Dmistaa, birni.
 Dmituinen, sajátosságos, különös.
 Dnfi, horog.
 Dnnellinen, szérencsés, boldog;
 =sti, boldogul, boldogan.

Dnneton, széréncsétlen, boldog-
talan.

Dnnetomuus, csapás, szérén-
csétlenség.

Dnni, széréncse.

Dnnistunut, sikerült.

Dntua, sántítani.

Dntuwa, sánta.

Dpera, opera.

Dperationi, műtét.

Dpettaa, (még)tanítani, oktatni.

Dpettaja, tanító, tanár.

Dpetus, tanítás.

Dpinto, tanulmány.

Dppia, (még)tanulni.

Dppilas, tanítvány.

Dppinut, tudós.

Dppitunti, lecke.

Dris, ménló.

Drja, rab, rabszolga.

Drjan-ies, rabiga.

Drjantappura, csipke-bokor.

Drjuus, rabság.

Drpo, árva; =tila, árvaság.

Drmoffi, viola; ormosin-mürinen,
violaszín.

Dsa, rész, részlet; ofaffi — ofaffi,
részint — részint.

Dsallinen, részes (-, è); olla ofal-
lifena, részesülni.

Dsašto, osztály.

Dsata, tudni.

Dsoittaa, (még)mutatni, kife-
jezni.

Dsoitus, kifejezés; utasítás.

Dstaa, (még)vénni, vásárolni.

Dtsa, homlok.

Dttaa, vénni; o. alas, lévénni;
o. pois, elvénni; o. ulos, ki-
vénni; o. wahtaansa, elfog-
lalni; o. maštaan, elfogadni,
befogadni, átvénni; o. hlös,

fölvénni; o. äfisti alas, lé-
kapni.

Dtus, vad.

Dwi, ajtó.

P.

=pa (=pä), ám.

Paeta, menekülni.

Paha, rossz, gonosz; paha hylä,
fájdalom; tehdä pahaa, bán-
tani; =sti, rosszul.

Paahuus, gonoszság.

Paiffa, hely; =funta, helység.

Paimen, pásztor.

Painaa, nyomni, szorítani.

Painiskella, birkózni (-ik).

Paino, súly, sajtó.

Paistaa, sütni.

Paitfi, kívül; p. fitä, azonfölül.

Paju, fűzfa.

Pajunetti, szurony.

Paftata fitään, bepakolni.

Pafo, menekvés; olla pafosalla,
bújdosni (-ik).

Paffo, kényszér (-); minun on
paffo, kénytelen vagyok.

Pafoitettu, kénytelen.

Pafoittaa, kényszeríteni.

Paflu, vastag.

Palaa, (el)égni.

Palata, visszatérni.

Palatfi, palota.

Paleltu, megfagyni.

Paljas, csupa, kopár.

Paljaštaa, léleplezni.

Paljon, sok.

Palfinto, jutalom, díj.

Palfita, jutalmazni.

Palfollinen, cseléd.

Palttina, vászon.

Palwelija, szolgál.

- Palmella, szolgálni; tynfin pal-
 mellut, kiszolgált.
 Palmelus, szolgálat; =wäfi, cse-
 lédség.
 Panna, tenni; p. alas, létenni;
 p. foon, összetenni; p. pois,
 eltenni; p. stune, odatenni;
 p. ulos, kitenni; p. ylös, föl-
 tenni, fölrakni.
 Paperi, papiros.
 Papillinen, papi.
 Papisto, papság.
 Pappi, pap.
 Paraiten, legjobban.
 Parantaa, (még)gyógyítani.
 Parantua, kigyógyulni.
 Paras, (leg)java.
 Paratiisi, éden.
 Paremmin, jobban.
 Pari, pár.
 Paritella, párosulni.
 Parjata, rágalmazni.
 Paroni, báró.
 Parškuttaa tynteen, összefécsken-
 deni.
 Pata, fazék.
 Patja, vánkos.
 Patrioti, hazafi, honfi.
 Patriotillinen, hazafiúi.
 Pauhata, zajlani.
 Pauhataa, csattanni.
 Pauhina, robaj.
 Pehmeä, puha.
 Peili, tükör.
 Peite, lepel, takaró.
 Peittää, (el)takarni, elleplezni,
 befédni.
 Pellkä, csupa.
 Pello, félelém; pello saamuttaa
 minut, félelém fog el.
 Pelfuri, gyáva; pelfurimaifesti,
 gyáván.
- Pellama, len.
 Pelto, föld, szántóföld.
 Pelästys, ijedség.
 Pelästyä, (még)ijedni.
 Pelätä, félni, réttégni.
 Penkki, pad.
 Pensas, bokor.
 Pensens, közöny.
 Penseli, ecset.
 Perhe, család.
 Perheellinen, családi.
 Perifato, vész.
 Perillinen, örökös.
 Perimmäinen, szélső.
 Perinpohjainen, alapos.
 Perintö, örökség (é); perintö-,
 örökös.
 Perjantai, péntek.
 Persele, ördög.
 Personallinen, személyes.
 Personifierata, mégyszemélyési-
 teni.
 Peruna, burgonya.
 Perus, alap (o); =fimi, alapkő,
 talpkő.
 Perustaa, alapítani.
 Perustuslainen, alkotmányos.
 Perustuslaki, alkotmány.
 Perüstä, múlva, (mulva).
 Pestä, mosni, mégmosdatni; p.
 pois, lémosni.
 Pesumaimo, mosóné.
 Pesä, fészék, vacok.
 Peto, vadállat.
 Petollinen, hamis.
 Petos, árulás.
 Pettymys, csalódás.
 Petthä, csalódní (-ik); toimos-
 saan pettyminen, kiábrándulás.
 Pettää, elárulni.
 Pian, hamar; pitemmin, hama-
 rabb.

Piðättää, visszatartóztatni, visz-
 szatartani.
 Pieni, kis, kicsi, kicsiny, apró,
 kicsi.
 Pienokainen, kiseded.
 Piestä, (még)verni.
 Piha, udvar.
 Piika, szolgáló.
 Piillä, búvni, búni, bújni (-ik).
 Piilopaika, rejték.
 Piina, kín.
 Piinata, kínozni.
 Piippu, pipa.
 Piiri, kör.
 Piirre, vonás.
 Piispa, püspök.
 Piifainen, gyors.
 Pilata, elrontani.
 Pilfata, csúfot üzni.
 Piiffa, gúny (-); =hymu, gúny-
 mosoly.
 Piili, síp.
 Piilwi, félhő, félleg.
 Piilwinen, félhős.
 Pimeys, sötétség, sötétség.
 Pimeä, sötét, sötét.
 Pippuri, bors.
 Piijama, szeplő.
 Piijara, csépp.
 Piisteliäs, fulánkös.
 Piistellä, mégszurkálni.
 Piisto, szúrás.
 Piistoli, pisztoly.
 Piistää, szúrni; p. fiinni, tűzni.
 Piitfin, hosszában.
 Piitfittää, még hosszabbítani.
 Piitkä, hosszú; =ltä, hosszan;
 =fäärinen, hórihorgas.
 Pitää, (még)tartani, kelleni; p.
 waari, rávigyázni.
 Pohja, fenék.
 Pohjainen, éjszaki.

Pohjaton, feneketlen.
 Poika, fiú; manha p., agglegény;
 pojan-, fiú.
 Poiketa, betérni, eltérni.
 Poimia, szédni; p. alas, lésza-
 kitani.
 Poimu, redő.
 Poistua, (el)távozni (-ik).
 Poliisi, rendőrség.
 Polkea, tapodni, taposni, tiporni.
 Polku, ösvény.
 Polttaa, égetni, elégetni; p. ulos,
 kiégetni.
 Polwi, térd; langeta polwilleen,
 létérdelni; seisoa polwillaan,
 térdelni, térdepelni.
 Pontema, erélyes.
 Poršaš, malac.
 Porstua, pitvar.
 Portti, kapu.
 Porwari, polgár.
 Porwaristo, polgárság.
 Postiparta, szakáll.
 Posti, pósta; =merffi, póstabé-
 lyeg.
 Poukahtaa, ütödni (-ik).
 Pomi, kebel.
 Profesori, tanár.
 Protesti, óvás.
 Pudota, esni (-ik), hullani; p.
 alas, léesni (-ik); p. päälle,
 ráesni; p. ulos, kiesni (-ik).
 Puhaltaa, fújni; p. ftfään, bele-
 fújni.
 Puhdas, tiszta.
 Puhe, beszéd.
 Puhjeta, nyilni.
 Puhtaus, tisztaság.
 Puhua, szólni, beszélni; ruweta
 puhumaan, még szólalni.
 Puhuja, szónok.
 Puhutella, (még)szólítani.

Puifaktaa ulos, kibújni (-ik).
 Pufu, öltözet.
 Pullo, üveg.
 Pulveri, por.
 Punainen, piros, vörös.
 Punastua, (el)pirulni.
 Punoa, fonni.
 Puoli, fél; puoleksi, félig; puolelta, felől (felül); puolta pienempi, felényi; tässä puolella, innen; tuolla puolella, túl; ruweta jonkun puolelle, pártolni.
 Puolue, párt.
 Puolustaa, védeni, védelmezni.
 Puolustella itseänsä, mentégetőzni (-ik).
 Puolustus, védelem.
 Puoti, bolt.
 Pureskella, rágni.
 Puriistaa, mégzorítani.
 Puro, patak.
 Purra, mégharapni.
 Pufertaa ulos, kicsikarni.
 Puu, fa; =tarha, kert; =tarhuri, kertész.
 Puute, hiány.
 Puuttua, hiányzani (-ik), hibázni (-ik); p. puheesen, közbeszólni.
 Puhhin-waeltaja, zarándok.
 Puhhiellä, létörülgetni.
 Puhä, szent.
 Puhhätön, szentségtelen.
 Puhwäskähtämä, csarnok.
 Puhry- ilma, férgeteg.
 Puhshy, puska; puhshynerä, puska-agy.
 Puhshmä, állandó.
 Puhshwäishy, állandóság.
 Puhyntö, kérés.
 Puhyntää, fogni, kikérni, fölkérni;

p. päästäfensä sifään, bekéredzkédni (-ik).
 Puhrittää, kavarni.
 Puhriä, forogni.
 Puhorre, örvény.
 Puhörthä, kábulni, elszédülni; puhörthyeenä, kábultan.
 Puhshinä, dió.
 Puhshdyttää, részégíteni.
 Puhshymys, mámor.
 Püin, felé; =mastoin, ellenkézöleg.
 Päiwä, nap, napság; päiwä-, napi; päiwällä, nappal; sinä päiwänä, az nap; seuraamana päiwänä, más nap; päiwän laskuun asti, napestig; puolipäiwä, dél; edellä puolen päiwän, délelött; jälkeen puolen päiwän, délután; päiwittäin, naponként.
 Päiwällinen, ebéd.
 Päiwäthö, napszám; päiwäläinen, robotos.
 Pää, fej, fő; pää-, fő; =asiallisesti, főleg; =kaupunki, főváros; =oma, töke.
 Päähine, főveg, főköttö.
 Päällä, hégyétt; =lle, hégyé.
 Päänaus, fejbánkos.
 Pään-nyhshdysh, fejbillentés.
 Päästää, bocsátani, ereszteni; p. auki, kibontani; p. sifään, beeresztani.
 Päättää, (be)végezni, elhatározni, következtetni; eltökélni, itélni.
 Päättös, határozat.
 Pöly, por.
 Pöyhinen, poros.
 Pöytä, asztal; =liina, abrosz.

K.

Kaabella, marcangolni.
 Kaehaulit, sérét.
 Kaefade, jégeső.
 Kaha, pénz.
 Kahastohuone, kincstár.
 Kaikas, friss.
 Kaitis, józan.
 Kainokas, dühös; =sti, dühösen.
 Kaja, határ.
 Kajaton, korlátlan.
 Raju-ilma, férgeteg.
 Kajutuuli, szélvész.
 Kafas, édés, kedves.
 Kafastaa, szeretni; tehdä kafas=tetuffi, megkedveltetni.
 Kafastua, beleszeretni; r. mielettömästi, belebolondulni.
 Kafastunut, szerelmes.
 Kafennus, épület; olla kafennusjella, épülni.
 Kafentaa, építeni.
 Kafaus, szeretet, szerelém.
 Kangaista, megbüntetni; jättää rankaisematta, elnézni.
 Kangaiustus, büntetés; färstä rankaiustus, meglakolni, megbünhödni (-ik).
 Kanffasade, zápor.
 Kanskalainen, francia.
 Kanskan maa, Franciaország.
 Kanta, part.
 Kasitus, alkalmatlanság.
 Kasfas, nehéz, súlyos; =sti, nehezen, súlyosan; fähdä kasfaassi, megnehezülni.
 Katfeta, lészakadni.
 Katfastaa, lovagolni.
 Katfastaja, lovas.
 Katjuhewonen, paripa.
 Kaudoitettu, vasas.

Kauha, békesség.
 Kauhoittaa, mégn nyugtatni.
 Kauffa, szegény.
 Kauta, vas; =tahtoinen, vasakaratu.
 Kawintola, vendégfogadó.
 Kehellinen, bécsületés.
 Kengas, karika.
 Kepale, condra.
 Kepingä, tépni; r. pois, létépni; r. rikki, széttépni.
 Kemetä, megszakadni, megrepedni.
 Kemäistä pois, lészakítani.
 Keuna, szél.
 Kiemu, vígság, öröm.
 Kientää, rohanni; r. pois, tovarohanni; r. ulos, kirohanni.
 Kiidellä, civakodni (-ik).
 Kiippua, függni; r. alas, lefüggni.
 Kiittävä, elégendő.
 Kiita, vizsaly.
 Kifas, gazdag.
 Kifastuttaa, gazdagítani.
 Kiffaus, gazdagság.
 Kinta, mell.
 Kinnalla, mellett; =lta, mellöl; =lle, mellé.
 Kiisti, kérészt.
 Kiutua, sorvadozni (-ik).
 Kivi, sor.
 Kohina, hörgés.
 Kohkea, bátor, merész; =sti, bátran.
 Kohto, szér.
 Kofon-arpi, ragya; kofon-arpi=nen, ragyavert.
 Romani, regény.
 Kooli, szerep.
 Kofa, Rózsa.
 Kosmo, rabló.

Rotu, faj, fajta.

Rouma, asszony, asszonyság.

Ruhtinas, fejedelm.

Ruhtinaallinen, fejedelmi.

Ruis, rozs.

Rufoilla, imádkozni (-ik), esdeni, könyörögni.

Rufous, ima, imádság; =nauha, olvasó.

Ruma, rút, csúf.

Runko, törzs, dérék.

Runoelma, költemény.

Runoilija, költő.

Runous, költészet.

Runsa, bö, bőségés; =sti, böven, bőségésen.

Runsaus, bőség.

Ruoho, fü.

Ruoka, étel; =sali, étterem.

Ruoko, nád.

Ruoska, ostor.

Ruostua, mégrozsdásodni.

Ruskea, barna.

Ruskeamerinen, barna.

Ruumiillinen, testi.

Ruumis, test; fuollut r., tetem, holttest.

Ruusu, rózsa.

Ruusuinen, rózsás.

Ruweta, kezdeni; r. jossikin, beállani valaminek.

Ryhmä, csoport.

Rynnätä, ostromolni.

Rypistää, gyürni.

Ryhöstää, rabolni; r. pois, el-rabolni; r. tyhjäksi, kirabolni.

Rääsy, rongy.

Rääsynen, rongyos.

Räätäli, szabó.

Röyhkelö, fodor.

S.

Saada, (még)kapni; f. aitaan, eszközölni, végrehajtani.

Saamattomaasti, gyáván.

Saapua, eljönni, megjönni, (még)érkézni (-ik), érni; f. uos, kiérni.

Saataka, sátán.

Saattaa, birni; f. ajatukšun maipumaan, andalítani; f. jonkun alaiseksi, alávetni; f. uos, kikisérti.

Saavuttaa, elérni, utólérni, kivívni.

Saavuttamaton, birhatatlan.

Sade, eső.

Sadin, csapda.

Saipua, szappan.

Sairas, beteg; =huone, kórház; tehdä sairaaksi, megbetegíteni.

Sairastua, megbetegédni (-ik).

Saksaksi, némétül.

Saksalainen, némét.

Saksan maa, Némétország.

Salaa, alattomban.

Salainen, titkos; =sti, titkon, titkosan.

Salaliittolainen, összeesküvő.

Salama, villám.

Sali, terem.

Sallia, (még)engedni.

Sallimus, végzet.

Sama: tämä f., ugyanez, ugyan-ezén; tuo t. se f., ugyanaz, ugyanazon.

Samanlainen kuin tämä, ugyanily, ugyanilyen; f. kuin tuo t. se, ugyanoly, ugyanolyan, szintoly.

- Samasja, együttal, egyszérs-
 mind.
 Sametti, bársony.
 Sammaltunut, mohos.
 Sammua, kialudni (-ik).
 Sammuttaa, eloltani.
 Sana, szó; =firja, szótár.
 Sananlasfu, közmondás.
 Sangen, nagyon, igén.
 Sanfari, bajnok.
 Sanfarišinen, bajnoki.
 Sanoa, mondani, elmondani,
 mégmondani.
 Sanoma, hír; =lehti, hirlap, új-
 ság.
 Sanomaton, kifejezhetetlen.
 Sarwi, szarv.¹
 Sataa, esni (-ik).
 Satafeli, csalogány.
 Sato, termés.
 Sattua, találni.
 Sattumalta, véletlenül.
 Sattumus, véletlen.
 Satu, mese; =aduša olema, me-
 sebeli.
 Satunnainen, véletlen.
 Sauna, fürdő.
 Sauma, bot.
 Samu, füst.
 Se, az, azon; se fiellä, amaz;
 sen lišäfsi, azon fölül.
 Seimi, jászol.
 Seinä, fal.
 Seijahtua, megállani.
 Seifoa, állani, állni; seifoma,
 állandó.
 Seifoskella, álldogálni; f. jouti-
 laana, ácsorogni.
 Seifaantua, keverédni (-ik).
 Seifaišin, össze-vissza.
 Sefoittua, vegyülni.
 Sehä — että, mind — mind.
- Seletä, derülni.
 Selittää, (még)magyarázni.
 Selitšs, magyarázat.
 Selseä, derült.
 Selfä, hát.
 Semmoinen fiellä, amolyan; jo-
 tain semmoista, olyasmi.
 Senfaltainen, afféle.
 Sentneri, mázsa.
 Sentähden, azért.
 Seppese, koszorú.
 Seppä, kovács.
 Seremonia, szertartás.
 Setä, bácsi.
 Seula, szita.
 Seura, társaság.
 Seuraaja, kísérő.
 Seuraama, követhöző.
 Seurata, kísérni, követni, kö-
 vetkézni (-ik); f. hlös, föl-
 kísérni.
 Seuraus, követhözés.
 Seurne, kíséret.
 Seutu, táj, tájék.
 Siellä, ottan, ott; fieltä, onnan.
 Sielu, lélek; fielun-, lelki.
 Siemen, mag.
 Siepata pois, elkapni.
 Siemä, takaros.
 Siipi, szárny.
 Siis, hát, téhát.
 Sija, hely.
 Sijainen, helyettes.
 Sijašsa, =sta, =aan, helyett.
 Sifa, disznó.
 Sifiö, magzat, fajzat.
 Silama, szalonna.
 Silffi, selyém.
 Sill'aifaa, azalatt.
 Silloin, akkor.
 Sillä, mert.
 Silmiffo, bimbó.

- Silmä, szem; filmästä filmään, szemtől-szembe; luoda filmän-
 jä maahan, lesütäni a szemét;
 astua filmään, kitünni (-ik);
 filminnähtävä, szemmellát-
 ható.
 Silmäillä, szemlélni.
 Simänräpäys, pillanat.
 Silmäys, tekintet.
 Silta, híd.
 Sinetti, pécsét; finetillä fiinni
 pantu, pécsétés.
 Sinun, tied, (tiéd).
 Sinä, tè.
 Sirottaa, hinteni.
 Sisar, nővér; vanhempi s., néne;
 nuorempi s., hug, huga.
 Sisarukset, testvérök.
 Sisällös, tartalom, foglalat.
 Sisäsfä, -ssä, belül, bent; -stä,
 -ltä, belülről; sisään, sisälle,
 be; sisään-päin, befelé.
 Sitfeä, szívós.
 Sitoa, kötni, megkötni, kötözni;
 s. fiinni, bekötni; s. yles, föl-
 kötni.
 Sitte, azután, aztán; -sui, miu-
 tán.
 Siunata, (meg)áldani.
 Siunaus, áldás.
 Siimeellinen, erkölcsi.
 Siimeh, erkölcs.
 Siimeä, erkölcsös.
 Siivistynyt, művelt.
 Siivistys, műveltség, művelő-
 dés.
 Simu, oldal.
 Soata, fölzavarni.
 Sohva, pamlag.
 Soida, hangzani (-ik), zengeni;
 alkaa s., megkondulni.
 Soimata, összeszidni.
- Soittaa, csengetni; s. loppuun,
 elzengeni, elhúzni.
 Soitto, zene; -funta, zenekar;
 -nieffa, zenész; aloittaa soit-
 toa, ráhúzni.
 Sofaista, vakitani.
 Sokea, vak.
 Soferi, cukor; -leipoja, cukrász.
 Solaffa, karcsú.
 Solmu, csomó.
 Soma, csinos.
 Sopertaa, rebégni.
 Sopia, illeni (-ik); s. hyvin, jól
 állani; s. yhteen, összeilleni
 (-ik).
 Sopimus, kiégyezkedés.
 Soppa, leves.
 Sopusointu, összhang.
 Sopusuhtainen, arányos.
 Sormi, ujj.
 Sormistin, gyűszű.
 Sormus, gyűrű.
 Sorja, kacsá.
 Sota, had, háború; sota-, hadi;
 -joukko, hadsereg; -miehistö,
 katonaság; -mies, katona;
 -pääkiffö, (had)vezér; -väki,
 had.
 Sotia, hadakozni (-ik).
 Sotilas-, katonai.
 Suhde, tekintet; suhteen, ké-
 pest.
 Suhista, zsibongani.
 Sufu, nem; -polvi, nemzedék.
 Sufulainen, rokon.
 Sulata, (el)olvadni; máhitellen
 s., olvadozni (-ik); s. yh-
 teen, összeolvadni, összeforr-
 ni, egybeforri; sulattaa (ruo-
 asta), emészteti.
 Sulho, völegény.
 Sulka, toll.

- Sulkea, (be)zární, becsukni; f. ulos, kirekeszteni.
 Sulfentua, elzárkózni (-ik), becsukódni (-ik).
 Sulo, kellem, báj; -tunne, gyönyör.
 Suloinen, kellemés, bájos.
 Suloisuus, kellem.
 Sunnuntai, vasárnap.
 Suo, mocsár.
 Suoja, hajlék.
 Suojella, megóvni.
 Suojelusmuuri, védfal.
 Suola, só.
 Suolaton, sótalan.
 Suomalainen, finn.
 Suomi, Finnország.
 Suora, egyenes; suoraan, nyiltan, egyenesen; suorastaan, egyenesen.
 Suostuttaa, rábeszélgni.
 Suotuisa, kedvező; olla f., kedvezni.
 Suowa, boglya.
 Suppilo, tölcser.
 Surfutella, (még)sajnálgni.
 Surmata, elölgni.
 Surra, búsulni, búslakodni (-ik).
 Suru, bánat, keserv.
 Surullinen, szomorú; -sti, szomorúan; kähdä surulliseksi, elbúsulni (magát).
 Suruton, bútalan.
 Susi, farkas.
 Suu, száj.
 Suudella, (még)csókolni, (még)-csókolgatni.
 Suulaš, szájjas.
 Suunnitelma, terv.
 Suunta, irány.
 Suurenlainen, nagyszérü.
- Suuri, nagy; -ruhtinaš, nagyfejedelm; -sti, nagyon.
 Suurus, réggeli.
 Suuruus, nagyság.
 Suutari, varga.
 Suutelo, csók; peittää suuteloilla, összecsókolni.
 Suuttua, mégharagudni (-ik); suuttunut, bosszús; olla suuttunut, haragudni (-ik).
 Suuttumus, bosszúság.
 Sydämellisyys, szíveség.
 Sydän, szív, szü; sydämen tykkyš, szívdobogás.
 Syffä, dobogni.
 Syfš, ősz.
 Syfšinen, ősz.
 Syleillä, (még)ölelni, mégölelgetni.
 Syli, öl.
 Synkistyä, borulni.
 Synnyinmaa, szülőföld.
 Synnyttää, előidézni.
 Synti, bün.
 Syntinen, bünös.
 Syntyä, (még)születni (-ik); syntyminen, születés; syntymäpäivä, születésnap.
 Syrjäsohtainen, lényegtelen.
 Syrjään, félre; metää f., félrehúzni.
 Syfätä ulos, kitaszítani.
 Sytthä, (föl)gyúlgni.
 Sytthttää, (föl)gyújtgni.
 Syvyyš, mélység.
 Syvä, mély; -sti, mélyen.
 Syy, ok; esitellä syht, indokolni.
 Syyš-, ősz; -kuu, szeptember.
 Syyttää, vádolni.
 Syyttömyš, ártatlanság.

Snytön, ártatlan; =ttömästi, ártatlanul.

Snyöbä, énni; f. suuhunsa, még-énni; f. matansa tähteen, jólakni (-ik); snyminen, évés; snytämä, énnivaló.

Snyöminki = juominki, dínom-dá-nom.

Snyösfähtää päälle, nekirohanni.

Snyöstä läwitse, kérésztülrontani.

Snyöttää, méghizlalni.

Säde, sugár.

Säihthä, szikrázni (-ik), villogni.

Säije, szál.

Säifähtyä, ijedni.

Säilyttää, mégörzeni.

Säffi, zsák.

Sälinä, csörgés.

Sänth, ágy.

Särfeä, (még)törni.

Särthä, törni (-ik).

Säteillä, lövelleni.

Säwel, nóta.

Säädyllinen, illedelmes.

Säädyllisyys, tisztesség.

Sääliä, szánni, még-sajnálni.

Säännöllinen, rendés; =sti, rendesen.

Sääri, comb.

T.

Taas, még, mégint, ismét, pedig, viszont.

Tahallansa, kész akarva.

Tahtoa, kenni-fenni.

Taholta, felől, (felül).

Tahrata johoufin, rákenni.

Tahto, akarat.

Tahtoa, akarni.

Taide, művészet; =nieffa, mű-

vész; kumaawa =nieffa, képzőművész.

Taiffa, vagy.

Tainnos, ájulás.

Taintuneena, eszméletlenül.

Taipumus, hajlam.

Taipuwainen, hajlandó.

Taistella, küzdeni.

Taisteluu, harc.

Taitaa, tudni.

Taitamaton, ügyetlen, ügyefogyott.

Taitawa, ügyes.

Taiteellinen, művészi.

Taiteilija, művész.

Taito, eszmélet; saattaa taidollenja, eszméletre hozni; tulla taidollenja, föleszmélni.

Taiwaallinen, égi, mennyei.

Taiwas, ég, menny (e); taiwaan maltafunta, mennyország.

Tajunta, eszmélet.

Tafaa, hátulsó; tafana, mégétt, mögött; tafaa, hátulról, mögöl, mögül; taaffe, mégé, mögé.

Tafaisin, vissza; =päin, visszafelé; =tulo, visszajövés.

Tafaraiwa, tarkó.

Taffi, kabát.

Tafoa, kovácsolni.

Talli, istálló.

Talo, ház.

Talonpoika, paraszt.

Talonpojisto, parasztság.

Talous, talouden-pito, háztartás.

Taluttaa ulos, kivezetni.

Tammi, tölgy.

Tammikuu, január.

Tanner, tér.

Tanssi, tánc; =huwit, táncvigalom.

Tanssia, táncolni.
 Tanssija, táncos.
 Tanssijaiset, bál; tanssijais-, báli.
 Tapa, mód, szokás; tavalla, módjára; samalla tapaa, egyképen; olla tapana, szokni (-ik); tällä tavoin, ekkép.
 Tapahtua, (még)történni (-ik), mégelni (-ik).
 Tapani, István.
 Tapella, marakodni (-ik).
 Tappaa, (el)ölni.
 Tappelu, csata.
 Taputus: fätten taputus, taps.
 Tarinoita, mesélni.
 Tarjota, ajánlani, odanyújtani, átnyújtani.
 Tarkastella, észlelni.
 Tarffa, szabatos; -sti, szabatosan.
 Tarffaamainen, figyelmes.
 Tarjoitusperä, cél.
 Tarpeellinen, szükségös.
 Tarpeeton, szükségtelen.
 Tartari, tatár.
 Tarttua, megfogni; t. kiinni, fogdzeni (-ik).
 Tarve, szükség; tarpeeksi, elég.
 Tasanto, rónaság.
 Tamallinen, közönségös, rendös; -sti, rendesen.
 Te, ti, tik; ön, maga, kégyed (kégyeték), kégyelmed, kelmed, kend; teidän, tieték (tiéték).
 Teateri, színház.
 Teeskennellä, tettetni.
 Tehdä, csinálni, (még)ténni.
 Tehoisa, hatásos, hathatós.
 Tefeillä: olla tefeillä, készülöben lenni.
 Tekijä, szerző.

Tefo, tett; tefo-, ál.
 Telta, sátor.
 Temmaista alas, lerántani.
 Temmata, ragadni; t. pois, elragadni; t. ulos, kiragadni.
 Teos, munka, mű.
 Terve, egészségös.
 Tervehdys, üdvözet.
 Tervehittä, üdvözölni, köszönteni; fähdä tervehitimässä, méglátogatni.
 Terveys, egészség.
 Terä, él.
 Terävä, élös (e).
 Teurastaa, levágni.
 Teurastaja, mészáros.
 Tie, út; maltatie, országút; olla tiellä, lábatlankodni (-ik).
 Tiede, tudomány; -mieš, tudós.
 Tienoo, vidék.
 Tieteellinen, tudományos.
 Tieto, ösmeret, tudás, tudomás, tudat; antaa hänen tiedoksensa, tudtára adni.
 Tietää, tudni; saada t., megtudni; itsefään tietämättä, öntudatlanul; tietty, tudvalövö.
 Tiheä, sürü; -sti, sürün.
 Tiili, téгла.
 Tiistai, kedd.
 Tifari, tör.
 Tila, helyzet, állapot.
 Tilanhaltia, földesür.
 Tilata, rendélni.
 Timantti, gyémánt.
 Tiputtaa, csépegtetni.
 Tiviästi, szorosan.
 Todellinen, igazi, való, valóságos.
 Todellisuus, valóság.
 Todennäköinen, valószínű.
 Todenperäinen, alapos.

Tobiſtaa, tanúſítani.
 Tobiſtaja, tanú.
 Toinen, más; toinen — toinen, egyik — másik; toinen tois-tanſa, toinen toisenta j. n. e., egymás.
 Toiſin, máskép, másként.
 Toiſpäiwänä, tegnapelött.
 Toiſtaa, ismételni.
 Toimo, remény, reménység.
 Toimoa, reméltni.
 Toimoskella, reménykédni (-ik).
 Toimottaa, kívánni.
 Toimottomuus, reménytelenség.
 Toimotus, kívánság.
 Toſſo, valjon, vajjon, vajon.
 Tomu, por.
 Tonawa, Duna.
 Tori, tér.
 Tornii, torony.
 Torua, dorgálni, mégſzidni.
 Torwi, trombita.
 Toſi, igaz; oſoitaa todeſſi, bebi-zonyulni; todeſſäſin, csak-ugyan, valóban; toſiaan, u-gyancsak; toſin, ugyan.
 Totella, engedelmeſkédni (-ik), szót fogadni.
 Toteuttaa, mégvalóſítani.
 Tottua, hozzáſzokni (-ik).
 Totuus, igazság.
 Touſokuu, május.
 Tuhatwuotinen, ezredévi.
 Tuhlata, (el)tékozolni, (el)pa-zarolni.
 Tuſea, támogatni.
 Tuſehduttaa, mégfojtani.
 Tuſehtua, mégfuladni.
 Tuſi, támasz.
 Tuſemaiſuus, jövő, jövendő.
 Tuſi, tűz; =wuori, vulkán.
 Tuſinen, tüzes.

Tulla, jönni, jöni, elérkezni (-ik), bekövetkezni (-ik); t. alas, lejönni; t. elävääſſi, még-éledni; t. joffſiin, lenni, válni (-ik); t. kotoon, öſsze-jönni; t. pois, eljönni; t. ſinne, odajönni; t. ſifään, be-jönni; t. takaiſin, visszajönni; t. toimeen, mégéltni; t. ulos, kijönni; t. ulos, följönni; tule, gyér, gyere, (jer, jere); tu-leppas, jöszte; tulkaamme, mentäämme, gyérünk, (je-rünk); tulkaatte, gyerték, (jerték); tulewa, jövő.
 Tulo, jövetel, jövedelém.
 Tulofas, jövevény.
 Tulwa, özön.
 Tunſea, hatni.
 Tunſeutua, fúródni (-ik).
 Tunne, érzet, érzés, érzelém.
 Tunnustaa, bevallani, mégval-lani.
 Tuntea, (még)ismerni, fölismer-ni, érezni; t. jälleen, ráis-merni.
 Tuo, az, azon; tuo tuoſſa, amaz.
 Tuoda, hozni; t. pois, elhozni; t. ſinne, odahozni; t. ſifään, behozni; t. takaiſin, méghozni, visszahozni; t. ulos, fölhozni.
 Tuoli, szék.
 Tuolla, ottan, ott; =lta, onnan; tuolta tuoſſa, amonnan.
 Tuomari, bíró.
 Tuomio, ítélet; =iſtuin, törvény-szék.
 Tuomita, (el)ítéltni.
 Tuommainen, oly, olyan, olyas, olyatén; t. tuoſſa, amolyan.
 Tuonſaltainen, olyanféle, afféle, olyanémü.

Tuonne, oda.
 Tuore, friss.
 Tuorstai, csütörtök, (csütörtök).
 Tuosja, ott.
 Tuottaa, megteremni.
 Tupa, szoba.
 Tupaffa, dohány (-, o); tupa-
 fanpoltto, dohányzás; polttaa
 tupaffaa, dohányozni (-ik).
 Turhaan, hiába, (hiába, hiá-
 ban), hasztalan.
 Turhamielishys, hiúság.
 Turilas, cserebogár.
 Turfin maa, Törökország.
 Turffi, turfit, bunda.
 Turffilainen, török.
 Turmella, elrontani, mégron-
 tani.
 Turmeltua, mégromlani (-ik);
 t. sufunja suhteen, elfajulni.
 Turmelus, romlás.
 Turwa, támasz.
 Tuska, fájdalom, baj.
 Tusfallinen, fájdalmas.
 Tusfin, alig.
 Tutkia, megvizsgálni.
 Tutkimus, nyomozás.
 Tutkinto, vizsgálat.
 Tutkisteleva, vizsga.
 Tuttawa, ismerős.
 Tuttawuus, ismeretség.
 Tuudittaa, ringatni.
 Tuuli, szél.
 Tuuliaispää, forgószél.
 Tuulonen, fúvalom, szellő.
 Tyhjä, üres; mennä tyhjäksi,
 megghiúsulni.
 Tyhmä, ostoba, buta.
 Tyhki, ágyú.
 Tyksä, tompa.
 Tyttö, leány, lány, lyány, lé-
 ányzó.

Tytär, leány, lány, lyány.
 Tyvi, tö.
 Tytyhä (johonkin), beérni (va-
 lamivel).
 Työ, dolog, munka; -mieh, mun-
 kás; tehdä työtä, dolgozni
 (-ik).
 Tähdellinen, jelentékény.
 Tähden, miatt.
 Tähdätä, célba venni.
 Tähti, kalász.
 Tähti, csillag; -siferö, csillag-
 zat.
 Täälläin, ekkor.
 Tämmöinen, ily, ilyen, ilyes,
 ilyetén; t. tässä, emilyen,
 imilyen.
 Tämä, ez, ezen; t. tässä, emez,
 imez; tästä lähtin, ezután.
 Tämäntaltainen, efféle, ilyenféle,
 ilynémü.
 Tämänpäiväinen, mai.
 Tänne, ide.
 Tänapänä, ma.
 Tärkeys, jelentőség.
 Tärkeä, fontos.
 Tästä, itt.
 Täti, néni.
 Tähdellinen, tökéletés; -sti, tö-
 kéletésen, teljesen.
 Tähdentää, kiegészíteni.
 Täyssi, täynnä, tähteen, tele, teli.
 Täythyä, telni (-ik).
 Täyttää, tölteni.
 Täythyä, kelleni; minun täythy,
 nekém kell.
 Täällä, itten, itt; t. fotona, itt-
 hon; t. ulkona, idekint; täältä,
 innen.
 Tölliistellä, bámulni.

u.

Ugrilainen, ugor.
 Uhata, fenyégetni, fenyégetőz-
 ni (-ik).
 Uhta, dac; sen uhalla t. fiusalla,
 dacára.
 Uhrata, (föl)áldozni.
 Uhri, áldozat.
 Uiskemella, úszkálni.
 Uffonen, mennnykö.
 Uffosen ilma, zivatar.
 Ulista, vonítani.
 Ulfomaa, külföld; =lainen, kül-
 földi.
 Ulfona, kinn.
 Ulfopuolella, kívül.
 Uloš, ki.
 Ulottua, érni, elnyúlni (-ik).
 Ulwoa, ordítani.
 Ummistaa, behúnyni.
 Unefsua, álmodni (-ik), álmo-
 dozni (-ik).
 Unelma, álom.
 Uneton, álmatlan (-, o).
 Unettomuus, álmatlanság.
 Unhottaa, megfeledkezni (-ik);
 u. pois, elfelejteni, elfeledni.
 Uni, álom; =pulveri, álompor.
 Uninen, álmos.
 Unfari, Magyarország.
 Unfarilainen, magyar.
 Unfarin fielin, magyarul.
 Unfarinfielinen, magyarnyelvű.
 Upota, elmerülni.
 Upseeri, tiszt; =kunta, tisztikar.
 Urhoollinen, hős, vitéz.
 Uscammat, sokan, többen.
 Usein, gyakran.
 Uskalias, vakmerő.
 Uskaltaa, merni, merészélni.
 Usko, hiedelem.

Uskoo, hinni; u. jotafin jollefulle,
 (rá)bizni; u. jonfun haltuun,
 ajánlani; u. pois, elhinni;
 saattaa joku jotafin uskomaan,
 elhítetni valakivel.
 Uskollinen, hü, hív; uskollisesti,
 hün, híven.
 Uskollisuus, hűség.
 Uskomaton, hihetetlen.
 Uskonnollinen, vallásos.
 Uskonto, vallás.
 Uskoton, hütlen.
 Utelias, kíváncsi.
 Uudestaan, újra.
 Uudistaa, megújítani.
 Uudistua, megújulni.
 Uuni, kemence.
 Uupua, kimerülni.
 Uupumus, kimerültség.
 Uurna, hamv-védér.
 Uusi, új.
 Utinen, újság.
 Uuuttaa, meglankasztani.

w.

Waalea, halavány.
 Waaleus, halaványság.
 Waan, hanem, pedig.
 Waara, veszély, veszedelem.
 Waarallinen, veszélyes.
 Waari: pitää w., vigyázni, ü-
 gyelni.
 Waate, ruha, köntös.
 Waatettaa itsensä, fölöltözni (-ik).
 Waatetus, ruházkodás.
 Waatia, követelni, kívánni, igé-
 nyélni.
 Waatimaton, szérény; =ttomašti,
 szérényen.
 Wahingoittaa, ártani.
 Wahingollinen, káros.

Wahinko, kár; wahingon formaus, kártalanítás; olla wahingofsi, megártani.

Wahma, erös.

Wahmistaa, erösiteni.

Wahmistella, erösitgetni.

Wahmistua, izmosodni (-ik).

Waieta, elhallgatni.

Waihettaa, (föl)cserélni, váltani.

Waihettelo, változat.

Waihea, nehéz; =sti, nehezen; kända waiheafsi, mégnehezülni.

Waiheroita, nyöszörögni.

Waiffa, bár, ámbár, bárha, habár.

Waifutaa, működni (-ik); wai-
futtama, hathatós, hatásos;
paljon waifutama, befolyásos.

Waifutus, hatás.

Waiillinainen, hiányos.

Waimo, nő, feleség; ottaa wai-
mosfi, nőül venni; nuori wai-
mo, menyecske.

Wainoa, üldözni.

Wainu, ösztön; saada wainua,
mégérézni.

Waihua, (el)süllyedni, merülni.

Waihi: olla w., hallgatni.

Waima, baj, fáradság, alkal-
matlanság; olla waimafsi, al-
kalmatlankodni (-ik).

Waiwata, alkalmatlankodni (-ik).

Wajota, elsüllyedni.

Wafoa, kémélni.

Wafsi, viasz.

Wafuutaa, erösitgetni; tulla wa-
fuutetufsi, meggyözödni (-ik).

Wafuutus, megyözödes.

Wafaa, eskü, fogadás.

Wafaa, önteni, öntözni.

Wafaieta, kivilágítani; w. fisaän,
bevilágítani.

Walhe, hazudság; walhe-, ál.

Walhetella, hazudni (-ik).

Walhetteliija, hazug.

Walita, (mög)választani; w. ulos,
kiválasztani.

Walittaa, panaszkodni (-ik).

Walitus, panasz, siralom.

Waljastaa, fogni.

Walfoinen, fehér, fejeér.

Walfoijenwerewä, szöke.

Wallanhimo, uralomvágy.

Wallanfumuus, forradalom; wal-
lanfumuus-, forradalmi.

Wallata, megszállani.

Wallaton, féktelen.

Wallitus, sánc.

Walloittaa, hódítani; walloitta-
ma, hódítmány.

Walloittamaton, bevétetlen.

Walloitus, hódítás.

Walmis, kész.

Walmistaa, készíteni.

Walmistautua, készülni, készü-
lödni (-ik).

Walmistua, elkészülni.

Walmistus, készület.

Walo, fény.

Waloisa, világos.

Waloisuus, derü.

Walpas, ébér (-, è); =sti, ébren.

Walsfi, keringő.

Walta, hatalom; =funta, ország,
birodalom; =meri, oceán; =suo-
ni, úter.

Waltio, állam; =esämä, állam-
élet; =mieš, államférfi; =päi-
wät, országgyűlés; =päiwämies,
országgyűlési-képviselő.

Waltioellinen, politikai.

Walwoa, virasztani.

Wanguinwartia, porkoláb.

Wangita, elfogni.

Wanha, ó, öreg, vén, régi.
 Wanhuus, öregség.
 Wanheus, fogság.
 Wanfi, fogoly, rab; =huone, fog-
 ház, börtön.
 Wanffurit, szekér.
 Wannoa, esküdni (-ik).
 Wapaa, szabad; =sti, szabadon.
 Wapahtaja, megváltó.
 Wapaus, szabadság.
 Wapauttaa, szabadítani.
 Waras, tolvaj.
 Warastaa, lopni.
 Warhain, korán.
 Warjella, óvni, óni.
 Warjo, árnyék.
 Warjoinen, árnyas.
 Warjoitus, árnyalat.
 Warma, bizonyos.
 Warmaan, bizonyára, bizvást,
 biztosan, bizton.
 Waroittaa, inteni.
 Warpunen, veréb.
 Warsinfin, különösen.
 Wartalo, termet.
 Warten, végétt; minua w., szá-
 momra.
 Wartia, ör.
 Wartioita, (még)örizni, örköd-
 ni (-ik).
 Warustaa, ellátni.
 Warustus, várak.
 Wafara, kalapács.
 Wafen, bal; wafemalla, =lle,
 balra.
 Wasfi, réz.
 Wastaan, ellen; =otto, elfogadás,
 átvétel; =seisomatta, ellenáll-
 hatatlanul.
 Wastapäätä, szemben.
 Wastata, felelni, válaszolni.
 Wastaus, felelet.

Wastawäitös, ellenvetés.
 Wastenmielinen, kellemetlen.
 Wastoin, ellen; =kähminen, bal-
 sors, balszéréncse, viszon-
 tagság; m. tahtoani, =fi, =nfa,
 j. n. e., ellenémre, ellenédre,
 ellenére, j. n. e.
 Wastustaa, ellenállni.
 Wastustus, ellenszegülés.
 Watfa, has.
 Waunut, kocsi, hintó.
 Wawahbus, rázkódás.
 Wawista, részketni, remégni,
 rézégni; saattaa wawisemaan,
 mégrészkettetni.
 Wehnä, búza.
 Weitiffamainen, hamis.
 Weitfi, kés.
 Welii, fivér; nuorempi w., öcs,
 öcse; wanhempi w., bátya.
 Welfa, adósság; olla welfaa, tar-
 tozni (-ik).
 Welfoja, hitelésző.
 Welwollinen, köteles.
 Welwollisuus, kötelesség.
 Wene, csónak.
 Wenäjä, Oroszország.
 Werii, vér; wuotaa werta, vér-
 zeni (-ik).
 Weren=imijä, vérszopó.
 Werinen, vérés; =sti, vérezen.
 Werenwuodatus, véréngzés.
 Werenwuoto, vérvesztés.
 Werffo, háló.
 Wero, adó.
 Werošta (sijašta), gyanánt.
 Wertaillema, összehasonlító.
 Werrata, hasonlítani; johonfin
 merrattawa, fogható valami-
 héz.
 Werraten, képest.
 Wefi, víz; =tulwa, árvíz.

Wetelehtää, ögyelégni.
 Wetelä, hig.
 Wetähtyä, húzódni (-ik).
 Wetää, húzni, vonni; w. kófoon,
 összehúzni; w. uloš, kihúzni.
 Wialloisuus, gyarlóság.
 Wiaton, ártatlan; -ttomasti, ár-
 tatlanul.
 Wiattomuus, ártatlanság.
 Wiedä, vinni, vezetni; w. alas,
 lévinni; w. lämítse, átvezetni;
 w. pois, elvinni, elvezetni;
 w. siifään, bevezetni; w. ta-
 kaisin, visszavinni; w. uloš,
 kivinni; w. ńlitsse, átvinni.
 Wiefas, ravasz.
 Wiekoitella, csábítani.
 Wielä, még.
 Wieras, vendég, idegén.
 Wieresfä, mellett; wiereštä, mel-
 löl; wieren, mellé.
 Wieroa, idegénekdni (-ik).
 Wietellä, csábítani.
 Wietelijä, csábító.
 Wiha, harag, gyűlölség.
 Wihainen, haragos.
 Wihata, gyűlölni.
 Wihdoin, végtére, utóljára.
 Wiheliäinen, nyomorúlt.
 Wihellys, fütty.
 Wiheriä, zöld.
 Wihkiiset, esküvő.
 Wihollinen, ellenség; wihollis-
 ellenségös.
 Wiikko, hét.
 Wikset, bajusz.
 Wiimeinen, utolsó, utóbbi; wii-
 meinfin, valahára.
 Wiini, bor; wiini-, boros; =marja,
 =tarha, szőlő; =marjan warfi,
 szőlővessző.
 Wiipafe, karé.

Wiifas, bölcs.
 Wiifastella, okoskodni (-ik).
 Wiifaus, bölcseség.
 Wiitata, inteni.
 Wiittaella, intégetni.
 Wiittaus, vonatkozás.
 Wiima, vonal.
 Wifa, hiba.
 Wilhelmina, Vilma.
 Wilja, gabona.
 Wiljellä, termeszteni, művelni.
 Willi, vad.
 Wilu, fagy; olla wiluisaan,
 fázni (-ik).
 Wilustua, meghűteni magát.
 Wirallinen, hivatalos.
 Wirhe, hiba.
 Wirka, hivatal; =mieš, hivatal-
 nok; wiraša-olo, hivatalvi-
 selés.
 Wirfä, friss.
 Wirrata, ömleni (-ik).
 Wirta, folyó, folyam.
 Witja, vessző.
 Wiuhina, süvöltés.
 Wiulu, hegedü; soittaa wiulua,
 hegedülni.
 Wimahduš, árnyalat.
 Woi, vaj.
 Woi, jaj!
 Woida, tudni, bírni.
 Woima, erő; woimasta, fogva,
 (fogvást).
 Woimafas, erős, erélyös; =sti,
 erősen.
 Woimistella, tornázni (-ik).
 Woimistelu, tornázás.
 Woipua, lankadni.
 Woitollinen, győzedelmes; =sti,
 győzelmesen.
 Woittaa, győzni, fölülmúlni,
 nyerni.

Woitto, győzelém; =riemu, diadal; woitto-, győzelmi.

Woimotella, jajgatni.

Wuodattaa, (ki)ontani, árasztani.

Wuode, ágy; tehdä wuodetta, ágyat vetni.

Wuori, hegy, bérc.

Wuorišto, hegység.

Wuoro, sor.

Wuosi, év, esztendő; =sata, század; farkauswuosi, szökő év.

Wuotaa, szivárogni.

Wuotias, éves, esztendő.

Wuotinen, évi.

Wyo, öv.

Wyhöriä alas, légördülni.

Wyhötärö, madzag.

Wähemmin, kevésbé, (kevesebbé).

Wähentää, csökkenteni.

Wähenthä, (még)fogyni.

Wähitellen, lassankint.

Wähäinen, csekély, kevés; wä-häifen, kissé.

Wäittää, állítani, vitatni.

Wäkewä, erős.

Wäkiryhnnäffö, ostrom.

Wäkifin, erővel, erőnek erejével.

Wäkimaltainen, erőszakos; =sti, erőszakosan.

Wäli, köz; =sfä, =llä, közt, között, közben; =stä, =ltä, közöl (-ül); =lle, =in, közé (közé); =aifajesti, ideiglenesen; =kappale, eszköz.

Wälitys, közbenjárás.

Wälttämätön, mulhatatlan; =ttö= mästi, elkerülhetetlenül.

Wäri, szín, festék.

Wärsyh, vers.

Wäsymätön, ernyedetlen.

Wäshä, (ki)fáradni, elfáradni; wäshneenä, fáradtan.

Wäwy, vő.

Wäärin, igazságtalanul.

Wäärhys, igazságtalanság.

Wäärä, ál, hamis, igazságtalan.

Y.

Yhdenlainen, egyféle.

Yhdenmukainen, összevágó.

Yhdennäköinen, hasonló.

Yhdentelemä, közömbös, különböző, mindégy.

Yhdesfä, együtt.

Yhdistys, egyesület (é).

Yhdistyä, egyesülni.

Yhdistää, egyesíteni.

Yhteensä, mindössze, összesen.

Yhteinen, közös.

Yhteisfunta, társadalom.

Yhtäffä, egyszerűre.

Yhtäläinen, egyenlő; =sti, egyaránt, egyiránt.

Yhä, folyvást, folytonosan.

Yksi, égy; ei yhtäkkään, sémennyi, séhány; yhtä paljon (kuin tämä), ugyanennyi; yhtä paljon (kuin tuo t. se), ugyanannyi; yhtä suuri (kuin tämä), ugyanakkora; yhtä suuri (kuin tuo t. se), ugyanakkora; =mie= linen, egyetértő; =mielisyys, egyetértés.

Yksin, egyedül.

Yksinfertainen, egyszerű.

Yksinäinen, magányos, egyes.

Yleinen, köz.

Yleisö, közönség.

Ylenkatseellisesti, megvetőleg.

Ylenkatsoa, megvetni, lenézni.

Mentää, fokozni.

Mewä, magasztos.

Mhäällä, fönn, fönn; tuolla m=
häällä, oda fönn; mhäältä, fö-
lülről.

Mli, fölött, félétt, fölé; =huo=
menna, holnapután; =opišto,
égyetém; =opišton=, egyeté-
mi; =puolella, fölül; =päänfä,
általában, (átalában); =upseeri,
főtiszt.

Mlin, legfőbb.

Mlinen, felső, fölső; mlimmäinen,
legfelső, legfölső.

Mlistää, (még)dicsérni.

Mlpeš, büszkeség.

Mlpeä, kevély, gögös, büszke;
=šti, kevélyen, gögösen, büsz-
kén.

Mlös, fél, föl; talpra! =noujemus,
föltámadás; =päin, fölfelé;
mlemmäs, féljebb.

Mmmärtää, (még)érteni.

Mmpyriäinen, kerek, gömbölyű.

Mmpärillä, körött; =ltä, körül
(-ül); =lle, köré.

Mmpäristö, környezet.

Mmpäröitä, körülvénni, környé-
kézni.

Mrittää, törekédni (-ik), igye-
kézni (-ik).

Mritšs, törekvés.

Mstämšs, barátság.

Mstämä, barát.

Mstämällinen, nyájas; =šti, ba-
rátságosan.

Mö, éj, éjjel, éjtszaka; mš=, éji,
éjtszakai; mšllä, éjjel, éjt-
szaka.

Ä.

Ähätä, nyögni.

Äidinkieli, anyanyelv.

Äiti, anya; =puoli, mostoha.

Äisti, hirtelen.

Äntytellä, rebégni.

Äntätä, hebégni.

Ääneti, némán, szótlanul.

Ääni, hang; kowalla äänellä, han-
gosan.

Ääninen, hangú.

Ääretön, véghetetlen, végtelen,
réngeteg.

The first part of the report
 deals with the general
 situation of the country
 and the progress of the
 work done during the
 year. It is followed by
 a detailed account of the
 various projects and
 the results achieved.
 The second part of the
 report is devoted to the
 financial statement and
 the balance sheet. It
 shows the income and
 expenditure for the year
 and the assets and
 liabilities of the
 organization. The third
 part of the report
 contains the conclusions
 and recommendations
 of the committee.
 It is hoped that the
 report will be of
 interest to all those
 who are concerned
 with the welfare of
 the community.

The first part of the report
 deals with the general
 situation of the country
 and the progress of the
 work done during the
 year. It is followed by
 a detailed account of the
 various projects and
 the results achieved.
 The second part of the
 report is devoted to the
 financial statement and
 the balance sheet. It
 shows the income and
 expenditure for the year
 and the assets and
 liabilities of the
 organization. The third
 part of the report
 contains the conclusions
 and recommendations
 of the committee.
 It is hoped that the
 report will be of
 interest to all those
 who are concerned
 with the welfare of
 the community.

V. Suomalaissten harjoituskappasten

Uwain.

2 (luku).

Kérdéték. Élünk. Ott állsz. Gyakran beszéltek. Ülök és énekélék. Ilona ott ül. Sándor fél. Ilona és Sándor gyakran énekélnek. Gyakran itt állunk, beszélünk és énekélünk.

3.

A rossz embér fél. Az úr és az asszony nagyon örül(nek). A kutya itt ugat. Az isten mindig jó. A fiú nagy és a léány kicsiny. Mikor az úr örül, az asszony búsul. A macska és a kutya ott szalad(nak). Mindig nagyon vig vagyok. Egy kis gyermek áll ott. A fiú is énekél. Az anya hallgat, mikor az atya beszél. Nagyön örülünk, mikor itt vagytok. A kisasszony ül és énekél.

4.

Micsoda embér ő? Mi szívesen olvasunk. A rossz fiú nem tanul szívesen. A rossz szónok gyorsan beszél. A nagy király gyakran néz ide. Mi soha sém búsulunk. Ők nincsenek itt. Ti sém jártok itt soha. A tanítvány nem tanul rosszul. Az atya oda megy, a fiú ide jön. Té jól beszélsz, ő rosszul. Kicsoda énekél most ott? A király is embér. A tanítvány sém szorgalmas mindig. Ha a király örül, örül a királyné is.

5.

A macska és a kutya a nagy kertben szalad. Ki jön a keskeny udvarból? A rossz gyermek a hajóba rohan. A

szép kisasszony a kis házban búsul. Hol sétál Sándor? A városban. Hova megy ő? Magyarországba. Honnan jön az eső? A szélés föld kemény. A karé nem puha. Az úr az udvarból a házba lép. Hol marad a fiú? Ott marad. Az embér a kapuban áll. Hol van az úr és az asszony? Ők nincsenek a házban; a kertben sétálnak.

6.

A kis gyermek a küszöbön ül. A fiú és a leány az udvaron táncolnak. A szónok a rövid padra lép és beszél. Az embér a magas heggyről jön és az udvarra megy. Az anya az alacsony ágyon ül és búsul. A kicsiny gyűszű a székén van. Mi van a falon? A kutya vígan ugrál az ajtóban. Az ablak az udvarra néz. A macska a tetőre szalad. A gyermek a kemény padlón sétál. Mikor a rút kutya a szobába jön, a macska az udvarra rohan. A katona a magas heggyén marad. A kocsi az udvaron áll. Gyakran vagyok úton.

7.

Ném félék, mert a bíró igazságosan itél. A paraszt a folyónál szánt. A varga az ablaknál alacsony székén ül és varr. A szégény szabó a templomhoz megy. A leány a színházban nevet és a templomban sír. A császár nem itél igazságtalanul. A finn paraszt nagy szónok. A faluban nagy és szép templom van. A gazdag paraszt gyakran jár a templomba. Tè soha sém sírsz. A bíró s a polgár a színházban van. Honnan jön a tanító? A vargától. Hová megy? A szabóhoz.

8.

Fekete madarak répülnek a magas fákra. A földekén vermék vannak. Finnországban nagy tavak vannak. A tavakon kis hajók járnak. A finnék jó és erős hajósok. Miért nincsenek itt a lovak? Azért, mert a malomnál vannak. A hatalmas királyok nem mindig kormányoznak igazságosan. Hol vannak a nagy könyvek? Az asztalon a házban vannak. A jó gyermekék nem lármáznak. Mi jön ott tavon? Egy hosszú, fekete hajó. A hajó a folyóból a tengerre megy. Az évek hosszúk. A vermékben egerek vannak. A víg katonák énekélnek és táncolnak a sátrakban. A rút majmok lármáznak a fekete odvakban. A tavon fehér hó van.

9.

A paraszt burgonyát és vaját visz a faluból a városba. Ott a kereskedőtől sót és a mészárosból húst vész. Mit akarsz? Mit beszélsz a szónok? A kisasszony nem tud kényeret sütni. A hajós a pékhöz mégy kényeret venni. Nem szabad ott állni. A lovak az útra akarnak szaladni. A fiú lovakat lát az úton. Mit viszel a házba? Sajtot és szalonnát. A kis léány az anyától kényeret kér. Kis fekete madarakat látok a fákon. Az atya madarakat vész a városban. A léány tejet visz a malomba. Mit mondotok? A paraszt vaját akar venni.

10.

Magyarországban jó borok teremnek. Ezén színházban jó színészeket és színésznőket látunk. Ti ismeritek azon nagy művészt, de mi nem ismerjük őt. Mit mondasz? Azt mondom, hogy ezén kép rút. Az anya dicséri a jó léányt. A mészáros rossz húst árul. Miért olvasod ezén rossz könyvet? Tégédet gyűlöllek, de őket szeretem. Nem akarjuk önt látni. A finnék a Kalevalát szívesen olvassák. Hova térszi (ön) azon nagy könyvet? Az asztalra tészem. Té tiszteléd Sándort. Olyan könyveket nem olvasunk. Gyűlöllek. Azon embért soha sém tisztelém. Gyakran látjuk őt, de nem tudjuk, kicsoda ő. A kereskedő nem olvas költeményeket.

11.

A lusta szolga nem fogad szót a gazdának. A tanító a tanítványoknak szép képeket mutat. A gazdag gróf a szegény nőnek pénzt ad. A parasztok vaját visznek a papnak. Ezén szép ajándékot nem adom a lusta tanítványnak. A szolga a levelet a bárónéhoz viszi. Az öreg báró ajándékokat ad a fiatal színésznőnek. János nem fizet adót a császárnak. Mi tejet és szalonnát adunk a koldúsoknak. Mit mondanak ők a gazdának? A szolga a képeket a festőtől hozza és a bírónéhoz viszi.

12.

A fiatal nő az alacsony pamlagon ül és regényt olvas. Mit énekelsz? — kérdi a léánytól az atya. Ezén könyv nem jó. A színésznő a szinpadra lép és táncol. Ezén nagy

házban szép képek vannak. Ki azon fiatal festő, a ki ott fest? Ném ismerem őt. Én csak szegény paraszt vagyok, de té gazdag úr vagy. Ném akarom azon embéréket látni, mert ném tisztélém őket. Kinek irsz levelet? A papok ném járnak színházba. Kicsoda azon embér, a kinek pénzt adtok? Ő kereskedő, a ki szalonnát, sajtot, vaját és sót hoz ide. A gazda gyűlöli a szolgát, mert nagyon lusta. Az iskolában tanulni kell, és ném szabad lármázni. A katonák hosszú sorokban állnak. A halak a vízben élnek. A nép a templomba rohan. Jól tudom, hogy gyűlölitek őt. Miért ném szereti ön az öreg tábornokot? A mészáros húst mos. A finnék szeretik a szalonnát. A koldús a küszöbön áll és az asszonytól pénzt kér. Pénzt ném kap, hanem kényeret. Magas fákat láttok a temetőben. A szolga a fákat az udvarra viszi. Finnországban nincsenek nagy városok. A király a gyűrűt a tengérbe dobja. Ném tisztellek. Szeretlek benneteket. Ném kérünk kégyélmel, csak parancsolunk.

13.

Őcsém ma haza jön. A ménycske ném szereti ipját és napáját. Az anya szereti gyermekét. Bátyja szép kertünkben sétál. A hajós hajójában van. A bátor katonák védelmezik hazájukat. A király szereti barátját. A tanítvány tanítójától könyveket kap. Ném találom új kalapomat. A szolga ném ismeri a gazdáját. Nénéték ném tudja, hová jut. A beszéd ném jut eszébe. Hol van a könyved? Könyvünk az iskolában van. Falunkban nagy templom van. Várostokban szép színház van. A gazda kényeret ad lovának.

14.

Könyvem az asztalon van. Könyveimet a székre tészém. Hugod nincs itt. Hugaid jó ételt főznek. Kanala kezemben van. Kései élések, de villái tompák. Termünk pompás. A vendégök termeinkben ülnek. Ételték rossz, de boraitok nagyon jók. Padjuk alacsony. Almáik édesek. A paraszt a földjén szánt. A gazda jó ételt ad cselédinek. Mit tart kezében? A hajós a hajójára megy. A kalapot fejébe teszi. A kisasszony gyűrűket ad barátitoknak. A pék vaját vész parasztjainktól. Tábornokaink kényeret és szalonnát adnak katonáinknak. Istállóinkban nagy lovak és ökrök állnak.

Erdeikben szép tavak vannak. A pap édés almákat talál kertjében.

15.

Az anya szeretete nagy. A léány szíve szélid. A nagy emberek emlékezete örökké él. Barátomnak kemény sorsára gondolok. A rossz emberek nem ismerik az igazi barátság kellemés örömét. Azon zsidó képe, mely a kereskedő házában a falon van, nagyon rút. Ném tagadom, hogy szomorúságom nagy. A gróf barátja látni ohajtja a színész hugát. Reménylém, hogy a király vad gyűlölsége nem örök. A léány atyja azt állítja, hogy azon fiatal báró szerelme hamis. A pap kérdi a paraszt szolgájától, miért nem jár az iskolába. A szolga azt feleli, hogy nem tud olvasni. A fiú nénje a fehér kendőt atyja barátjától kapja. Gyermekék a király gyermekei is. A bíró beszédét nem értém. Kinek lovai szaladnak ott a falu földjén? A bátor tábornok a katonák sátraiba megy. Mi szívesen olvassuk Petőfinek szép költeményeit. Némétország császára nagyon öreg. Ném akarom olvasni a léány leveleit. Mindig igazságot kell beszélni.

16.

Az én hajam fekete, de az övé ősz. A léány széme kék, nyaka fehér. Az én bajuszom sűrű, de a tied ritka. Kie ezen piros kendő? Nénémé. A barna léány arca nem szép, mert orra nagyon hosszú. A té szájad kicsiny, de az övé nagy. Az öreg tábornok rút ember: homloka alacsony, füle hosszú, fogai ritkák és hasa nagy. Azon regény nem az én könyvem, hanem a tieték. Kinek kutyái ugatnak az udvaron? A mieink. Fejem és lábam fáj. A katona háta és melle szélés. Az ön ajka részket. A szolga a szőke szolgáló ujjára egy szép gyűrűt tesz. A hal vére hideg. A szegény koldús térde részket és széme gyenge. A kis fiú fél a varga sűrű, fekete szakállától. A mi léányunk tud énekelni, de az öné nem. A té barátságod igazi, de az övé nem. A paraszt lovát a bírónak adja. A bíró kéri az ő lovát. Az úr levelet ír szabójának. Az asszony ajándékokat kap az ő barátjától. Kiei azon képek? A gyermekékéi. Az övéik. A kés az öné. A kanalak az önéi.

17.

A szomszéd szép leánya engemet szeret, nem tégedet. A pap a templomba viszi őket. Minket dicsérnek, de titéket rágalmaznak. Jogom van pénzt követelni tőled. Ámbár neki nincs gazdagsága, mégis szeréncsés. Ámbár önnek van is gazdagsága, ön mégis szeréncsetlen. A szeréncse tehát nem mindig a gazdagságtól függ. Szabónk tőlünk pénzt követel, de nekünk most nincs. A királynénak jó szive van, de a királynak nincs. A hazudságnak rövid nyomai vannak. Az árvának is van szeréncséje, a szegénynek is van Istene. Féllek tőle, mert tudom, hogy gyűlöl engem. A császárnak hatalma van önnek parancsolni. Nálunk ma vendégék vannak. Öcsém holnap hozzád mégy. A gazdag kereskedő tőleték vaját és tőlünk húst vész. Nekik nagy házuk van a városban. Napám képeket mutat neki.

18.

Micsoda nyelvtant olvas a tanár ur? Magyar nyelvtant. Hány orvos van ezen városban? Azon író, a kinek művét most olvassuk, nagyon tudós és művelt embér. Ki ezen könyv kiadója? Micsoda embér az atyád? Hírés műépítő. Hát bátyád? Ő ügyes mérnök. A beteg nem lesz egészségs azon orvosságoktól, a mélyeket az orvostól kap. Milyen az egészségéd? Rossz, de reméllém, hogy azon hírés orvos, a ki holnap a városba jön, tud nekém jó orvosságokat adni. Az orvos, a ki ma hozzám jön, ügyetlen. Miféle tudományt szeretsz? Én a bölceletét szeretém. Mennyi gyermeke van önnek? Micsoda művet magyaráz most a tanár az iskolában? Horatius költeményeit. A regény, mélyet hugod olvas, nem hasznos könyv. Mi hasznunk is van belőle? Ő haszontalan embér. Mekkora házat épít ön a leányának? A bor öreg embéréknek használ, de a gyermekéknek árt. Milyen szép szeme van azon leánynak! Mekkora azon kereskedő gazdagsága, a kinek öcscse most nálad van? Egészségédre! Egészségére!

19.

Az az asztalos ügyes mestérembér. Ő dészakából olyan székéket tud készíteni, milyenéket a házamban látsz. Ez a kovács, a kinek szobája ott az útnál van, késéket kovácsol. Neki nagy kalapács van a kezében. Olyan embérből, mint

té vagy, ném lesz mestér. Ennek a cigánynak nincs olyan jó hegedűje, mint amannak. Mikor a cigányok hegedülnek, a fiúk és a léányok víg csárdást táncolnak. A mi falunkban ugyanolyan csárda van, mint a tietékben. Miféle kertékben sétál ön? Olyanfélékben, a mélyekben cigányok hegedülnek és a mélyekben jó vizet kapok. A művészeknek és az írónak nincs annyi pénzük, mint a kereskedőknek. Annak a kalaposnak ugyanannyi pénze van, mint ennek a kőművesnek. A szolganak ugyanakkora léánya van, mint a gazdájának, ámbár ő ném olyan öreg embér, mint emez. A fiú még ném olyan mestér, mint az atyja. Ebben a mi falunkban ugyanannyi ház van, mint a tietékben. Otthon van-é X. Béla mérnök úr? Otthon. Nincs otthon. Olyan ügyes-é ez az orvos, mint amaz? Mégy-é ön ma a színházba? Mégyék. Olvastok-é ily rossz regényéket, mint ez? Ném olvasunk. Én ném olvasok olyan könyveket, hanem öreg napám olvassa azokat. Ad-é (ön) azoknak a gyermekéknek azon édes almákból, a mélyekből ök kérnek? Tud-é a kalapostok efféle kalapokat készíteni? Tud. Kinek adod azt a gyűrűt? Étélka kisasszonynak. Ném hallom, jól énekél-é, vágj rosszul.

20.

A vadász rosszul viseli magát, mert ném tud nyúlat löni, ámbár jó puskája van. Hogyan viselitek magatokat? A fiúk ném viselik magukat jól az iskolában. Én magam vizsem a konyhába mind ezen vadakat. A halásznak a folyóban néhány hálója van, a mélyekből mindig csukákat, lazacokat és mindénféle más halakat kap. Sénkinek sincs olyan jó széme, mint a sasnak. A vadász az erdőben égy farkast és égy medvét lát, de sémélyikre sém lö. Némély embér ném olyan ravasz, mint a róka. Mid fáj? Sémmin sém. Akármennyi költeményt ír is az a fiatal báró, belőle még sém lesz soha költő. Azon jó barátod a világon sémminémü hasznot sém tész. A finn színházban holnap valami magyar színművet adnak, talán „A cigány“-t, a mélynek szérzője Szigligeti Ede. Bármekkora is az ő gyűlölsége, annak mégis vége lesz. A halász hálójában nincs csuka, mert ő sémiféle halat sém tud fogni. Van-é most valaki a templomban? Ott most sénki sincs, hanem majd mindénféle embérék jönnek oda. Mindén embér szereti a hazáját. Néminémü jogom van hozzá. Az orvos mindén nap jár a szomszédunk öreg

anyjához, a kinek széme már olyan gyéngé, hogy sémmit sém lát. Mélyike azon kisasszonyoknak a té hugod? Sémélyik. Kicsodák tehát ők? Ném ismerém őt, haném akárki is, ő nagyon szép. Van-é önnek valami barátja ebben a városban? Van, néhány. Hány vadat találsz? Séhányat sém találok most, ámbár minden erdőben vadászok. Bátyám sok nyúlat lő. Az erdőben sok farkas van. Kiki azt állítja, hogy ezen faluban nincs olyan bölcs embér, mint szomszédtok, haném én azt mondom, hogy az ném igaz, mert akármilyen is ő, nincs neki sémmitféle bölcsesége.

21.

Még ném voltam barátomnál, ámbár ő engém gyakran hívott magához. Voltál-é már a boltban? Minden nap voltam sétálni a város szép kertjében. Ott sok embért láttam, öregéket is, fiatalokat is. Ott láttatok-é őt is? Kapott-é ön már hírt a szomszédunk szeréncsétlenségéről? Én arról még sémmit sém hallottam. A vadász a boltban égy kis pipát vett. Voltál-é tégnap este a színházban? Ném voltam. Kár volt, mert ott sok szép magyar népdalt énekéltek és csárdást táncoltak. Mind a fiúk, mind a léányok oda méntek. Mit mondtál? A katonák egész nap a csárdában ültek és bort ittak. Az utazók réggel a városba jöttek. Ez a fiatal embér még soha sém ivott bort. Hová tétted azon halakat, mélyeket tégnap az öreg halásztól vettél? A szolgálonak adtam, a ki azokat a konyhába vitte. Szereti-é a kávé? Szeretém. Atyám tégnap vadászni volt, de ném kapott mást, mint égy kis nyúlat. Ném tudtam, hogy ő is vadász. Tégnap olyan sok gulyást éttünk, hogy ma betegék vagyunk. A munkások ném értették, a mit a mérnök nekik mondott. Ki mondta, hogy ő tette azt? Én ném állítottam azt, de arról tégnap réggel minden kávéházban beszéltek. Én ném hittem, és még most sém hiszém, hogy az igaz. A szegény koldús gyakran kért tőle pénzt, de ő még soha sém adott neki. Jó réggelt (kivánok). Jó napot! Jó estét! Jó éjtszakát! Hogy vagy? Hogy van? Köszönöm, jól; rosszul.

22.

Mikor a tábornok belépett a szobába, minden katona félállt. Csak égy öreg katona ném állt föl, mert beteg volt. Ő is félállt. A gazda behitta a vendégeit. A ven-

dégék nem ültek le, hanem álltak. Mit beszélt el neked az utazó? Nekem semmit sem beszélt el, csak szomszédunknak. Mégtanulta-é már a magyar nyelvet? Még nem, ámbar szorgalmasan olvastam; de bátyám már mégtanulta. Elrepült-é a madár a fáról? A fáról repült-é el a madár? A madarak repültek-é el a fáról? Ezt a titkot nem árulom el, ámbar ő még akarja tudni. Mégtudta-é már ő is azon nagy titkot? Attól félek, hogy az öreg asszony már elárulta. Kinek adta el házát a gazda? Ő azt el sem adta. A kereskedő el akarja adni a vaját, de senki sem vészi még azt. A mézáros nem akarja a húst eladni. Az asztalos dészkákat vett a paraszttól. A paraszttól vette-é az asztalos a dészkákat? A léány visszaadta a gyűrűt, mélyet a fiútól kapott. Én nem adom vissza, a mit egyszerű kaptam. A gróf a parasztokat lénézi. Ők soha sem nézték le őt. Már elviszi a szolgáló az ételt az asztráról? A bort is elvitte innen. A szolga nem vitte el a lovakat az istállóból. A tanító elvette a pipát a tanítvány szájából. A katona nem akarta lévőnni fejről a sipkáját. Lévette-é a sipkát a fejről? Az utazók beléptek a vendégfogadóba. A cigányok is be akartak oda jönni hegedülni. A színész belépett a vendégfogadóba és ott bort ivott; azután megint kijött onnan és szépen haza ment. Mégfizette-é a bor árát?

24.

A szájas öreg asszony.

1. Volt egyszerű egy öreg embér és egy öreg asszony. Az asszony nagyon szájas volt; a mit otthon mégtudott, azt mindenkinek elbeszélte a faluban. Az öreg embér még jó vadász és halász volt. Egyszer mikor az erdőben járt, ott kincsét talált, és most törni kezdette a fejét, hogyan viszi haza a kincsét titokban, mikor neki szájas felesége van, a ki mindent elbeszél másoknak, a mit csak hall. Az öreg embér az nap csukát kapott a hálóba és erdei fajdot a csapdába; ezéket fölcsérelte: az erdei fajdot a hálóba és a csukát a csapdába tette. Azután haza ment és feleségének mondta: „Kincsét találtam az erdőben, holnap oda mégyünk, a pénzt elhozni.“ — „No, örülök neki, hogy kincsét találtál“, felelte az öreg asszony, és már a faluba akart szaladni, azt elbeszélgni, de az öreg embér nem eresztette oda.

2. Így múlt el az az éjtszaka, és réggel az öreg embér és az öreg asszony az erdőbe ment a kincsét haza hozni. Itt a mint a tó partjára jöttek, az öreg embér így szólt a feleségéhez: „Még akarom nézni a hálómat ebben a vízben“, és mikor a hálót a vízből kiemelte, egy erdei fajd volt abban. Azután a csapdához mentek és ott egy csukát találtak. Most a kincshöz mentek, a mélyből elvették mind a pénzt és haza kezdték hordani. Mikor a faluba értek, az öreg asszony a házakba akart menni, hirt vinni, hanem az öreg embér nem engedte. Egy helyen az öreg asszony mégis betért az udvarra, hanem a házban kutyák marakodtak, vonítottak, hát azt kiáltotta az öreg embér az öreg asszonynak: „Ném hallod, feleségem, hogyan veri abban a házban az asszony a férjét, úgy hogy az vonít a kezében? Oda nem jó menni.“ Az öreg asszony ettől megijedt, és nem is ment a házba, s így az öreg embér haza vitte kincsét, és a faluban sémmit sém tudtak róla.

3. No, éjtszaka aludtak megint, de a mint féljött a nap, az öreg asszony nem maradt többé otthon, hanem mindjárt réggel a faluba szaladt, abba a házba, mélybe már tégnap is akart menni, és elkezdte beszélni a dolgát mindenkinek: „Mi kincsét találtunk, az erdőben kincsét találtunk; az én öregem már tégnapelőtt este találta azt ott, hanem csak tégnap jártunk ott együtt és hordtuk haza a pénzt, olyan sok pénzt...“ — „Lám, lám! hol találátok a kincsét?“ kérdezte a gazda. — „Ott, ott az erdőben“, felelte az öreg asszony; „Mátyás és én egyedül jártunk az erdőben és először megnéztük a hálót és a csapdát, hát a hálóban erdei fajd volt és a csapdából csukát kaptunk; először ezeket vettük ki, azután mentünk...“ — „Hazudsz“, mondta a gazda, „bizonyára hazudsz; mikor még a hálóba erdei fajd, vagy a csapdába csuka? Azt a bolondok sém hiszik el.“ — „A mit elbeszéllek, az igaz“, állította az öreg asszony; „találtunk mi kincsét, találtunk, a pénzt tégnap haza hordtuk és éppen akkor mentünk erre, mikor a feleségéd vert tégedet...“ — „Hazudsz bizony“, kiáltotta a gazda és pofon csapta az öreg asszonyt, „hol és mikor vert még engem a feleségem? mind hazudság, a mit mondasz! ha mindjárt el nem még a faluban, én...“ Az öreg asszony nagyon megijedt és gyorsan haza szaladt, és soha sém árulta el többé férje dolgait a faluban.

25.

Finnország nagyobb, mint Magyarország, de Magyarországon több lakos van, mint Finnországban. Vörösmarty Mihály, Petőfi Sándor és Arany János a magyarok legnagyobb költői. Vilma szebb leány, mint Janka, de Jankának jobb szive van, mint Vilmának. Nekem kövérebb lovam van, mint nekéd, de a té lovad öregebb az enyémnél. Soha sém láttam kevélyebb embert, mint az a báró. Jobb a kis ajándék, mint a nagy ígélet. Jobb eladni, mint venni. Jobb a kevés, mint a sémmi. Az idő ma tisztább, mint tegnapi. A róka az állatok legravaszabbika. Itt az udvaron szárazabb, mint ott az úton. A szolgálta okosabb, mint a gazdája. A ti kutyáitok soványabbak, mint a mieink. A mi fáink hosszabbak, mint a tиеiték. Ő józanabb náladnál. Mi náluknál alázatosabbak vagyunk. A víz a legrégebbi orvosság. Az atyám tegnapi levelet kapott legjobb barátjától. Görgei Arthur egyike Magyarország legnagyobb hadvezéreinek. Magyarországon sok jó és édes bor terem; legés-legjobb és legés-legédesebb a tokaji bor. A legszomorúbb ember is vig lesz tőle. Néha legjobb barátaink is elárulnak bennünket. A magyarok Széchenyi István grófot „a legnagyobb magyar“-nak nevezik. A szegény emberek gyakran bécsületesebbek, mint a gazdagok. A kő nehezebb, mint a fa. Mátyás ma részégebb volt, mint tegnapi. A napok már hosszabbak és világosabbak lesznek. A reményt a legnagyobb szomorúságban sém szabad elveszteni. Az országok legkedvesebbike és legkellemesebbike a haza.

26.

Magyarországon ezer nyolc-száz hetvenhatban tizénhárom millió kétszáz tizénkilenc ezer háromszáz ötven lakos volt; a magyarok száma hat millió száz ötvenhat ezer négyszáz huszonegy volt. A magyar tudományos akadémiát ezer nyolc-száz harmincban alapították. Széchenyi István gróf erre a célra egy évi jövedelmét ajándékozta, mely akkor hatvan ezer forintot tett. Mennyibe kerül Jókai regénye: „Az új földesúr“? Két forint ötven krajcárba. Jobb egy madár a kézben, mint tiz az erdőben. Hány az óra most? Három. Fél kilencre. Magyarországon körülbelül háromszáz különböző borfajta terem. A múlt évben (1878) Magyarországon kétszáz nyolcvannegy hírlap és folyóirat jelent még magyar

nyelvén, nevezetesen a fővárosban száz negyven és a vidéken hetvenégy különböző helységben száz negyvennégy. Azon kívül még más nyelveken száz hatvannyolc újság jelent még; mindössze tehát négyszáz ötvenkettő. Hány éves most mind a két gyermeke? A fiú öt és a leány három éves. Jókai Mór, a ki égyébek közt „Csataképek“-et irt ezér nyolc-száz negyvennyolc és negyvenkilencből, született ezér nyolc-száz huszonötben. Égy évben ötvenkét hét van.

27.

Déák Ferenc, Magyarország legnagyobb államférjja, született ezér nyolc-száz háromban október tizénhetedikén és meghalt ezér nyolc-száz hetvenhatban január huszonkilencedikén. Legidősebb fiam most az iskola hatodik osztályában van és nyáron a hetedikbe jut. Kossuth Lajos ezér nyolc-száz kettőben aprilis huszonhetedikén született. Tégnap először voltam papunknál, a kinek lakása a Déák Ferenc utcában, jobbra (balra), az ötödik házban, a harmadik emeleten van. Égyszer ott jártam, de másodszor nem megyék oda. Az első óra az akasztófán is a legrosszabb. Már sokszor mondtam nekéd, most még égyszer mondom: ha minden este oly sok pénzt pazarolsz a vendégfogadóknak, soha egy krajcárt sém adok többé nekéd. Azt a beszédét már harmadszor hallottam, de még most sém értém. Hol állnak ezek a szavak? Petőfi költeményeinek második részében, a száz ötvenkilencedik oldalon, a tizénnnyolcadik sorban. Hányszor láttad már ezen színművet? Tégnapelőtt, vasárnap hetedszér láttam. Annak a fiúnak oly rossz feje van, hogy tized részét sém érti annak, a mit a tanító neki mond. A magyarok a kilencedik században jöttek be Európába. A nagy Mátyás király a tizénötödik században élt. Budenz József az ugor-magyar összehasonlító nyelvtudománynak első tanára a budapesti egyetemén. Kedden réggel falura mentem, ott voltam szérdán, és péntékén este mégint a városba jöttem.

28.

A vadász új puskájával, mélyet a kereskedőtől vett, nagy farkast lött. A halász hálóival sok halat fog a tóból. A tábornok csatába ment katonáival. A grófné négy lóval hajt a város utcáin. A szolgáló a mészárostól húst vett

három forintért és húsz krajcárért. A fiú nagy szomorúsággal hallotta, hogy kedves anyja meghalt. Szomszédunk tegnap nálunk volt feleségéstül, gyermekéstül. A templom tele van emberekkel. Té veled séhova sém akarok menni, de ő vele szívesen megyék. Jó a más nadragjával ülni a tűzbe. A kés, melylyel most szalonnát vágsz, öt márkába került. Én nem pénzért, hanem a jó ügyért tettem azt. Szém szemért, fül fülért. Ezt a költőt szeretik szép költeményeiért. Önért kész vagyok mindent féláldozni. A mi napjainkban majdnem mindent megkap az ember pénzért. Szép meghalni a hazáért, de még szebb élni érte.

29.

Mindénütt csak rosszat hallottam róla. Az a paraszt tetőtől talpig bécsületés ember. Ezén a nyáron két hónapig voltunk falun. Az országút a tengérig megy. Ti addig vártok itt, mig ide jövök. A gazda a kapuig kíserte vendégeit. A tábornok még nem olvasta végig azt a könyvet, melyet a mult évben ajándékuul kapott. E napig még nem olvastam ily szép költeményt. A tanító színészsze létt. Este a lusta szorgalmassá lesz. Az idő megint hidegebbé létt. Sénki sém lesz gazdaggá, ha nem szorgalmas. Hunyadi Mátyást 1458-ban választották Magyarország királyává. A gróf azelőtt gazdag ember volt, de most szegénynyé létt. A szegény fiatal ember gazdag vén léányt vett nőül. Az író a közönségtől arany tollat kapott emlékuul. Tavaszkor (éli: tavasszal) visszajönnek a madarak.

30.

Tisztelnéd kell atyádat és anyádat. Az Istent félnünk és szeretnünk kell. A hadvezérnek nem lehet parancsot adnia katonáinak, mert ezek nem hallják hangját. A gyermekéknek nem illik lármázniok, mikor az öreg emberek beszélnek. Az uralkodónak illik azt tennie, de a hivatalnoknak nem. Az ellenségnek nem szükség megtudnia, mennyi katona van ebben a várban. Nekéd elég könnyü tanácsokat adnod, de nekém nehezebb azokat követném. Sénkinek sém szabad kockáztatnia hazája előnyeit. A fiatal léányoknak nem jó sok regényt olvasniok. Szükségtelen volt az öreg embernek elbeszéli az a dolgot feleségének, mert ez mindjárt elárulja mindenkinek. Nekünk jó itt élnünk. Némély embernek nehéz megértenie a legégyszerűbb dolgot is.

A férfinak mindig még kell tartania a szavát. Önnek nem szabad többé a mi társaságunkba jönnie, mert nagyon rosszul viselte magát. Mindenkinek jobban kell szeretnie anyanyelvét, mint bármely más nyelvet. Nekték nem szükségés jobban dicséreték azt a művészt, mert ő már különben is elég büszke. Az embér nem lehet mindig boldog. Miután a színész a színpadra lépétt vala, a közönség oly borzasztóan kezdétt lármázni, hogy neki mindjárt félbe kellétt szakítania beszédjét. A földesúr még nem volt vala a városban két napig, mikor már el akart onnan indulni. Már sokszor láttam vala őt az utcán, mielőtt mégismertem benne régi barátomat. Arra a fenyűre kell hallgatni, melynek tövében van a lakás.

31.

A vadász kutyája a kő alá szaladt a rókát keresni. Mikor kijött a kő alól, az egyik füle vérés volt, mert a róka mégharapta vala. Egy kettő előtt jár, egy kettő között, és egy kettő mögött, mennyit tész az összesen? Hármat. A paraszt a hivatalnok ajtaja előtt áll. A szolga három lovat fogott a kocsi elé. Nekéd nem szabad előttem állnod, mert én nem látom a szónokot. A tábornok a hadseregét a vár köré állította. Körül mennek, összejönnek. A város körül nagy folyó van. A vadász farkasok közé jutott. A katona a vezér mögött állt, és minden szót hallott, melyet ez a királylyal beszélte. Az ellenség az erdőbe a fák mögé szaladt. A tanítvány a színházban a tanító leánya mellett ült. Nagy hajó jön a tengerről a város felé. Asztalom fölött Déák Ferenc képe függ. A katonák az ellenség ellen mennek. Jónak kell lenned minden embér iránt. A férfi hosszú beszédék nélkül végzi dolgát. A szolgáló a mészárosból lóhúst kapott marhahús gyanánt. A szolga indult a gazda helyétt a városba. Azóta, hogy először láttam ama férfit, tisztéltem őt. Két év mulva Magyarországba akarok menni, hol nem voltam öt év óta. Ebben a városban nem lehet megélni pénz nélkül. A tél után megint tavasz jön, a szomorúság után megint öröm. Az az anya nagyon szomorú kedves gyermeke halála miatt. Tegnap este vig barátok között ültem.

32.

Magyarországon kívül nincs élet, és ha van is élet, nincs olyan, mint ott. (Régi magyar közmondás). A Kár-

pátokban, a vason és rézén kívül, következő ércék vannak: arany, ezüst, ólom, stb. Búzában és kukoricában kívül rozsot, árpát és zabot is természetnek Magyarországon. A szolgáló a kulcs-lyukon kérésztül hallotta, a mit az úr és az asszony a teremben beszéltek. A mészáros boltja a folyón innen van, a péké a folyón túl. A magyarokhoz képest a finnnek nagyon lassú természetük van. Tegnap nagyon megvetőleg beszéltem nemzetiségünkről és jogairól, ennél fogva lénézlek. Atyánk a mult évtől fogva nagyon beteg. Mikor a tanár bevégezte volt előadását az égyetemen, társaival égyütt sétálni ment. Ha té tudnád, a mit én tudok, nem hinnél többé arról az emberről oly sok jót, mint eddig. Én is oda mennék, ha több pénzém volna. Barátotok gazdag ember volna, ha nem tékozolna el mindig oly sokat. Ha kevesebbet beszélne, talán okos embernek tartanának, de most mindénki bolondnak tart. Jó volna, ha Finnország hivatalnokai jobban megtanulnák a finn nyelvet beszélni és írni, mint eddig.

33.

Ha tudtuk volna, hogy annak a polgárnak olyan nézetei vannak a nemzeti ügyekről, nem választottuk volna országgyűlési-képviselővé. A kár által bölcsesé lesz az ember, nem gazdaggá. Ma vadászni mentem volna, ha az idő szébb lett volna. Elmentem volna veled égyütt a jogászhoz, ha arról előbb szóltál volna nekém. Az atya nem adta volna azt a könyvet léányának olvasni, ha sejtette volna, hogy az valóban oly rossz. Sajnálám szeréncsétlenségét, ha nem intettem volna őt azelőtt oly sokszor. Löjtek, fiúk, de csénesen löjtek. Vigyén el az ördög, és vissza sé hozzon! („A falu rossza“). Né beszéljen olyanokat! Ménjünk most már haza. Vidd ezt a levelet a póstára és tégy rá postabélyegét. Adjatok annak a szégény koldúsnak ételt és italt. Bocsásson még, szabad-é kérdézném, mi az ön neve és hová való ön. Hallgassatok, gyermekék, né lármázzatok oly nagyon. Né csinálj előbb istállót, mintsém ménlovat kapsz. Légyünk mindig égyetértők, mert az égyetértés a kis dolgokat növeli, az égyenetlenség a nagyokat is elpusztítja. Csak jöjjön ő ide, majd megtanítom én. Búsuljon a ló, elég nagy a feje. (Magyar közmondás.) Gazdagítsuk mindén erónkből nemzeti irodalmunkat. Éljen Finnország és a finn nép!

35.

Mi történik most ott? Barátom minden hétén kétszér fürdik. Én mindig megemlékszem té rólad, mikor emlékszel még én rólam, mikor? A kézműves minden nap reggeltől estig dolgozik. A gyermek mindjárt elalszik, a mint a nap lenyugodott. A mult éjjel szép holdvilág volt. Az idő múlik, dolgozzunk! Haragszik-é a férj feleségére? Haragszik, mert ez keveset dolgozik, de nagyon sokat mulat. Az 1848—49-edik évi szabadságharc után sok magyarnak kellett menekülnie hazajából és sok évet töltenie számkivetésben. A fiú léesik a pamlagról a padlóra. Én nem tiltottam még, sém nem parancsoltam. Né aludjatok reggel sokáig, hanem nyugodjatok lè este korán és keljeték föl korán reggel. Hogyan tetszik önnek a mi országunk? Tessék belépni és léülni. Né haragudjék réa, ámbár rosszat beszélt önről. A folyó szép mezőkön át a tengerbe folyik. A lovak megbotlottak az utca közepén. Egyeték, jó barátok, hanem észtek is éléget. Hogyan aludt a mult éjjel? Nagyon jól aludtam, még szépet is álmodtam. Emlékszik-é még arra az álmra? Bizony nem. Énni akarnék, pl. gulyást. Észik-é ön gyümölcsöt? Észem bizony, csak hozzon ide. Adjon nekém egy üveg vörös bort. Társam szívesebben iszik fehér bort. Emelkédjél, siess, finn nyelv, magasra hangzani!

36.

A repülő madár kap valamit, az ülő sémmit sém. Három dolog rossz az embernek: egy a szivárgó csónak, másik sántító ló, harmadik a dorgáló asszony. A tanító hallható hangon beszél. A váró horgára jön a hal. A szolga az istállóba mént, égő gyértyával a kezében. Szánó tekintettel nézett rám. A tapasztalt ember mindént tud, a szegény mindént tapasztal. Né verd a megvertnek kedvét, né törd a mégtörtnek szívét. A méghajtott nyakat nem vágják el. Már megint itt van az az átkozott ember? Ez az esztendő valóban áldott esztendő. Az elmondott beszéd ellőtt nyil. A tiltott gyümölcsnek mindig édés az ize. Az a gazember elküldendő ebből a faluból. A dolog először megvizsgálendő. A haza javáért minden föláldozandó.

37.

A gyermekék sírva futottak haza. A léány zokogva ül a szobában. Másokat tanítva, magunk is tanulunk. Éne-

kélve kapja a pap a pénzt. A színésznők táncolva jöttek a színpadra. A medve már még van löve. Völegénye még-halt, még van ölve. Ezén virág a legszebbek közül van kiválasztva. A dohányzás itt még van tiltva. Az a dolog már tudva van az egész városban és mindenütt örülnek rajta. Farkast látván az erdőben, nagyon megijedt a pásztor és segítségért kezdett kiáltani. Beteg lévén, oly gyéngé voltam, hogy nem tudtam fölkelni ágyamból. Fölébredvén reggel, mindjárt fölkelte a gazda, gyorsan félöltözött és, égy kis reggelit évén, kimént a szántóföldre vetni. Sok évig utazván a külföldön, néhány héttel ezelőtt hazatért a püspök. Néhány hónapig szorgalmasan tanulván a magyar nyelvet, már annyira érti ezt, hogy szótár segítségével akármilyen magyarnyelvű könyvet olvas. A városba érkezvén, mindjárt régi tanulóársainkat méntünk meglátogatni.

38.

Mondatik (paremmin: mondják), hogy neki sok adóssága van. A tehen a városba vitetik. (Paremmin: A tehenet a városba viszik.) Az ujságokban elbeszélltetik (paremmin: Az ujságok beszéllik), hogy az árvíz sok falut és várost pusztított el Magyarországon. Az elesett katonák teste a csatatéren temettetik el. (Paremmin: testét... temetik el.) Karácsonyra új ruhákat csináltatok magamnak. A kereskedő kávé, cukrot és sót hozat a külföldről. A földesúr meleg bundát vétetett magának Oroszországban. Az öreg asszony átvitette magát a mocsáron. A gróf minden hitelözjének, ki keresni jött őt, azt mondatta szolgájával, hogy nincs otthon. A tanár hosszú tudományos útra készülődik. A gyermek az asztalról a padlóra esett és kissé megsérült. Elárulhatom nekéd azt a titkot, ha bécsületszavadra ígéréd, hogy sénkinek sém monod el. Az énekésnö ma nem éne-kélhetett az operában, mert a toroka beteg volt. Ném marad-hatok a ti társaságtokban, mert ti csak csúfot üztök belölem. Ném tagadhatod, hogy tégnap megint a szölöben jártál. Eljöhet-é ön este én hozzám? El. Kölcsönözhetne-é nekém, kérém alássan, égy kis pénzt? Ném. Kényeret adhattam volna neki, de pénzt ném. Az atya láthatta az ablakból, hogyan verte a fiú társát az udvaron. Ném feledhetlek el, ámbár soha sém kaplak még.

39.

Az az agglegény nem tud másról beszélni, mint évről, ivásról és alvásról. A tanítás nem oly könnyű dolog, mint sok ember hiszi. A tornázás a testnek nagyon egészségs. Az igazság a tűzben sém ég el. A hegységben rosszak az utak. Ezén nő szépsége nagyobb, mint jósága. Finnország néméssége és polgársága még nem oly nemzeti-érzelmű, mint a papság és parasztság. Öregség és bölcsesség, fiatalság és bolondság. Az udvaron égy fácska áll, mélyen almácskák teremnek. A léánynak arca rózsás. Az ég félhős. Ez halas tó. Té nagyszájú vagy, de gyengefejű. Sötét az atyátlan szoba, ámbár a nap süt is. Ne légyeték esztelenék! Ti léhetetlen dolgokat követelték. Te szeréncsétlenné lészél, ha nőül vészéd azt a szívtelen léányt. Unalmas az idő, hosszúak a napok, nem emlékszem égy bútalan órára sém. A mai előadáson kevés közönség volt, de a tégnapin még-lehetősen sok volt. Ő nekém mindig atyai barátom volt. Ők ebédkor gyakran az utcán sétálgattak és nézégették az embéréket. A fiatal költő gyakran irogat a hírlapokba hosszú költeményeket, mélyeknek tartalma rendesen nagyon száraz.

40.

A beszélgető fenyűfák.

1. Volt égyyszer égy vadász, s ez két kutyájával égyütt egész nap vadásztatott az erdőben. Vadászás közben nagyon messzire talált bemenni az erdőbe, azért este elhátározta, hogy az éjet ott tölti és csak réggel még haza. Égy fenyűfa alá telepédett tehát és tüzet rakott; a mint ott feküdt, már az álom kezdte környékézni, mikor égyyszerre beszédét hallott. A fán ugyanis, mély alatt a tűz égett, véletlenül égy nagy kígyó maradt volt, s ez most lé akarván onnan jönni, segítségét kért a vadásztól, mert a tűz miatt nem mert maga léjönni. A vadász csodálkozott, hogy a kígyó emberi nyelvén beszél, de mégis így felelt neki: „Nem ereszhetlek lé onnan, mert mégénnél engémet.“ — „Nem észlek még“, könyörgött a kígyó, „ha lésegítesz innen, mégtanítlak mindén nyelvre, még a fák és madarak nyelvére is.“ — „No, hogyan segíthetnélek lé?“ kérdezte az ember. — „Vágj ki égy nagy fát és támaszd ehhez a fenyűhöz, úgy léjöhéték“, felelte a kígyó. Az embernek tetszett az ígért jutalom, tehát úgy tett, a mint a kígyó kívánta. Ez léjövén

a földre, jutalmul mégtanította az embert a világ minden nyelvére, a madarak, fák és minden állat s növény nyelvére, de mégtiltotta neki, hogy senkinek se szóljon róla, még a feleségének se, mert ha szól a dologról, azonnal meghal.

2. A kígyó eltávozása után a vadász megint léfeküdt a tűz mellé, de rövid idő múlva újra beszédét hallott. Lábanál feküdtek kutyái, s az egyik most így szólt a másikhoz: „Maradj té itt a gazdával, és őrizd őt jól, hogy a farkasok még ne égyék; nekem haza kell menném, mert tolvajok jöhetnek oda, ha ugatásommal távol nem tartom őket.“ — „Ménj csak, pajtás, ménj“, felelte a másik; „őrizd a házat, én azalatt a gazdára vigyázok.“ A vadász, ki minden nyelvet mégtanult volt, értette a kutyák beszédét is, és gondolván magában: „nektek több eszéték van, mint az ember hinné“, haza eresztette az egyiket; maga pedig újra feküdni ment. Már behúnyta a szemét és azt hitte, hogy elalszik; s el is aludt volna, de a kígyó iskolájában füle oly éléssé lett, hogy minden csekély hangot is meghallott. Megint beszédét hallott; egy távolabb álló fenyűfa így szólt ahhoz, mély alatt ő feküdt: „Jaj, komám, jőjj ide hozzám, mert mindjárt meghalok; jőjj el a temetésémre!“ — „Nem érek rá, barátom, bocsáss még“, felelte a fenyű; „nekem éji vendégem van.“ — „Jőjj el mégis, jőjj el!“ kiáltotta a másik háromszor, s azután nagy zajjal lédölt, úgy hogy az egész erdő visszhangzott bele. Ekkor így szólt a mi vadászunk fája: „Jó fölött álltál egész életédben, jó fölé estél most is.“ Embérünk ezt is megértette, de minthogy most már minden csendes volt az erdőben, végre ő is elaludt a tűz mellett.

3. Réggel fölébredt a vadász és visszaemlékezett arra, a mit a fenyűfák beszéltek vala. „Álmod láttam-é, vagy hogy volt a dolog?“ gondolta magában; „ménjünk megnézni, miféle jó van azon fenyű alatt“. Odament a lédölt fenyűhöz és látta, hogy az ő fája igazat mondott vala, mert a fenyű gyökerénél nagy kincs volt, csúcsa alatt pedig egy fényes fekete róka. A vadász mind a kettőt hazavitte és így gazdag emberré lett. „No, pénzem van elég, most már feleségem is lehetne“, gondolta magában, és nőül vett egy szép és erkölcsös leányt, a milyen nincs sok a világon. Ezzel most jól élt otthon, mert mindénük volt bőven; de az idő mégis unalmasá kezdett válni, mert a vadásznak semmi dolga sem volt. Egyszer réggel a szobája ablakában ült és onnan nézte, mily szép az idő. Az ablak alatt lenföld volt, mélyre foly-

tonosan röpködtek kis madarak. Egyébek közt odarépült egy veréb is fiaival együtt, lenmagot enni, és a verébfiak tapasztalatlanok lévén, a földre ereszkédtek. Az anya ekkor így oktatta őket: „Né égyeték, fiaim, a földről, hanem a csúcsokról, mert a mi a földön van, az a mienk, de a csúcsokat elviszik.“

4. Ezt hallván a férj, elnevette magát és felesége kérdezte tőle: „Mit nevetsz?“ — „Azt nevetem, a mit nevetek, de nem mondhatom meg, és nem is illet az tégéd“, felelte a férj. Az asszony még kíváncsibbá lett, gyötörni kezdte a férjét, végre a nyakába borult és úgy könyörgött: „Mondd meg, mit neveltél.“ A férj nem tudott neki többé ellenállni, és végre is azt mondta: „Hozz nekem előbb tiszta ruhákat, akkor megmondom.“ Az asszony elhozta a ruhákat, a férj félöltözött, s azután kinyújtózott a padon, oly égyenesre, mint a holttest. Volt pedig a házban ötven tyúk és égy kakas; a férj tehát így szólt feleségéhez: „Bocsásd szabadon azokat a tyúkokat, hogy még égyszer láthassam őket, mielőtt meghalok.“ Tudta ugyanis, hogy még kell halnia, ha feleségének elárulja a titkot. Az asszony azt gondolta, hogy ura csak tréfál, és szabadon bocsátotta a tyúkokat. A kakas pedig a tyúkok közt lépdégélvén, büszkén mondta: „Kok—koko—ko, kó—ko—kok, lám, nekem ötven feleségem van és én valamennyi fölött uralkodom; a gazdának csak égy van, és a fölött sém tud uralkodni, azért a dőre még akar halni.“ A férj ezt hallván, azt gondolta magában, hogy ráér ő még meghalni, félugrott a padról és rákiáltott az asszonyra: „Mit állsz itt dologtalanul? Menj dolgozdra, különben rosszul jársz!“ Ezzel úgy tett, mintha még akarná fogni a felesége haját, de az asszony gyorsan kiszaladt az udvarra, s így a férjnek nem kellett elárulnia a titkot, sém meghalnia nem kellett. Ettől fogva az asszony nem kérdezgetett sokat az urától, hanem szépen szót fogadott neki; így éltek ők egész életükben békességben és soha sém civakodtak többé.

cf

Szinnyei

G. Kodlaimanen

SUOMALAISEN KIRJALLISUUDEN SEURAN KIRJASTO

106 014 1625

